

М. В. Бірыла

Беларуская антрапанімія

М. В. БІРЫЛА

Беларуская антрапанімія

Уласныя імёны,

імёны-мянушкі,

імёны па бацьку,

прозвішчы



МІНСК 1966

АКАДЭМІЯ НАВУК БССР
ІНСТЫТУТ МОВАЗНАўСТВА ІМЯ ЯКУБА КОЛАСА

Работа прысвечана вывучэнню двух асноўных класаў беларускай антрапанімічнай сістэмы — уласных асабовых імён і ўтвораных ад іх прозвішчаў. На вялікім фактычным матэрыяле разглядаюцца поўныя афіцыйныя, поўныя размоўна-бытавыя і памяншальныя эмацыянальнаацэначныя формы мужчынскіх і жаночых імён, імёны-мянушкі, а таксама структура разгорнутых найменняў асоб мужчынскага і жаночага полу ў XV — XVIII стст.

Рэдактар
член-карэспандэнт АН СССР Р. І. Аванесай

Уводзіны

Уласныя асабовыя назвы ў лексіцы кожнай мовы займаюць асобнае месца. Яны вылучаюцца і па паходжанню і па функцыях, якія выконваюць.

Імя, імя па бацьку, прозвішча — гэта сталыя спадарожнікі чалавека на працягу ўсяго жыцця. Як вядома, сучасныя імёны, якія ўжываюцца ў Беларусі, Расіі і на Украіне, у пераважнай большасці запазычаны з іншых моў (грэчаскай, лацінскай, старажытнаўрэйскай, германскіх, скандынаўскіх і інш.), з якіх яны трапілі ў нашу мову праз грэчаскую і царкоўнаславянскую разам з прыняццем хрысціянства. Зразумела, што з цягам часу з'явіліся і новыя імёны, якія прыйшлі з іншых моў у выніку культурных і эканамічна-палітычных сувязей паміж рознымі нацыямі. З названых трох элементаў афіцыйнага поўнага наймення асобы безумоўна найбольш старажытным з'яўляецца імя. Да прыняцця хрысціянства славяне выкарыстоўвалі два тыпы імён, утвораных на базе славянскай лексікі. Першы — складаныя імёны тыпу *Володимер, Всеволод, Ярослав, Станислав*. Другі — імёны, утвораныя семантычным шляхам ад апелятыўнай лексікі, імёны тыпу *Волк, Горностай, Жук* і інш. Традыцыйныя царкоўныя імёны, якія царква разам з распаўсюджваннем хрысціянства ўзмоцнена пашырала сярод усходнеславянскага насельніцтва, не маглі адразу ж выцесніць звычайныя славянскія імёны. Таму аж да XVII ст. у помніках пісьменнасці мы побач з хрысціянскімі імёнамі часта знаходзім старыя славянскія імёны. Праўда, у гэты час іх функцыя некалькі змянілася. Уласным асабовым іменем было імя хрысціянскае, а ранейшыя славянскія імёны ўжываліся ў функцыі другога імені — у функцыі імені-мянушкі. Дзякуючы гэтаму

ажыццяўлялася больш поўная ідэнтыфікацыя асобы — імя-мянушка ўказвала на дадатковую прыкмету.

Іншамоўныя па паходжанню ўласныя асабовыя імёны ў канкрэтным моўным асяроддзі перажылі цэлы шэраг фанетычных і фанетыка-марфалагічных змен. У некаторых выпадках гэтыя змены былі настолькі сур'ёзнымі; што імя набывала зусім іншы выгляд.

Другі элемент поўнага афіцыйнага наймення асобы — гэта імя па бацьку. Як сведчаць помнікі XVI—XVII стст., для названага перыяду на тэрыторыі Беларусі імя па бацьку было адным з самых важных сродкаў у поўных найменнях асобы. У якасці другога элемента выкарыстоўваліся таксама прыналежныя прыметнікі на *-ов(-ев)*, *-ин(-ын)* і прыметнікі на *-ский*, аднак усе разам яны ўжываліся радзей, чым формы імені па бацьку на *-ович(-евич)*.

Нарэшце, трэці элемент поўнай назвы — прозвішча. Прозвішчы ў Беларусі ўзніклі ў XVII—XVIII стст. на аснове ўласных імён і імён-мянушак.

Прозвішчы і імёны па бацьку, такім чынам; у адносінах да ўласных асабовых імён з'яўляюцца ўтварэннямі другаснымі, узнікшымі на аснове ўласных асабовых імён ці імён-мянушак. Таму зразумела, што вывучэнне ўласных асабовых імён уяўляе вялікую цікавасць як з пункту погляду высвятлення асаблівасцей утвараючых асноў і асаблівасцей афіксацыі гэтага звяна антрапанімічнай сістэмы, так і з пункту погляду азнаямлення з утвараючай базай, на аснове якой узніклі іншыя элементы антрапанімічнай сістэмы, у прыватнасці імёны па бацьку, прозвішчы, мянушкі і размоўна-бытавыя назвы асобы па імені бацькі (ці дзеда), маткі, мужа, жонкі. Вывучэнне структуры ўласных асабовых імён мае пэўнае значэнне і для навукі аб словаўтварэнні ў шырокім плане.

Беларускія асабовыя назвы да апошняга часу застаюцца адной з найменш даследаваных абласцей лексікі беларускай мовы. А між тым яны з'яўляюцца адной з надзвычай важных крыніц вывучэння лексікі і словаўтварэння беларускай мовы папярэдніх эпох, крыніцай высокай даставернасці пры вывучэнні тапанімікі.

Значэнне даследавання ўласных асабовых назваў не абмяжоўваецца чыста лінгвістычнай цікавасцю. Іменна гэта група лексікі найбольш цесна звязана з жыццём і

дзеінасцю чалавека. У ёй адлюстроўваюцца адносіны чалавека да грамадства і прыроднага асяроддзя, разнастайныя бакі яго штодзённага жыцця. Значыць, даследаванне гэтых назваў мае пэўную культурна-гістарычную цікавасць, з'яўляецца адной з крыніц вывучэння этнічнай гісторыі і этнаграфіі народа.

У прапанаванай працы разглядаецца толькі лінгвістычны бок пытання. Аўтар на аснове вялікага фактычнага матэрыялу зрабіў спробу прасачыць гісторыю традыцыйна-царкоўных імён на беларускай глебе — выявіць і паказаць на храналагічна-геаграфічнай канве формы гэтых імён у перыяд XV—XVIII стст., а таксама сучасныя беларускія прозвішчы (далей у працы СБП), утвораныя на іх базе. У працы разглядаецца таксама лексічны склад «дваюрадных братоў» хрысціянскіх імён — імён-мянушак і разгорнутыя мнагаслоўныя найменні асоб мужчынскага і жаночага полу. Структурна-граматычная характарыстыка СБП і лексіка-семантычны аналіз асноў, ад якіх яны ўтвораны, зроблены ў працы «Беларускія антрапанімічныя назвы ў іх адносінах да антрапанімічных назваў іншых славянскіх моў» (Мінск, 1963).

У якасці асноўнага матэрыялу выкарыстаны дадзеныя помнікаў XV—XVIII стст. (падрабязней гл. стар. 6—10) і сучасныя беларускія прозвішчы, сабраныя ў розных раёнах Беларусі ў 1949—1962 гг.

Рамкі даследавання беларускай гістарычнай антрапаніміі ў гэтай працы храналагічна абмежаваны XV—XVIII стст., якія ахопліваюць усе этапы фарміравання беларускай антрапанімічнай сістэмы, пачынаючы ад зараджэння яе на базе антрапанімічнай сістэмы, якая складалася ў працэсе агульнай усходнеславянскай пісьмовай практыкі папярэдняга перыяду, і канчаючы яе адносна спелым станам, калі яна ўжо мела ўсе рысы сучаснай антрапанімічнай сістэмы. Асабліва цікавымі ў сэнсе выяўлення важнейшых асаблівасцей станаўлення яе з'яўляюцца XVI—XVII стст. — перыяд бурнага развіцця юрыдычна-дзелавой пісьменнасці, перыяд шырокага выкарыстання побач з ужо традыцыйнымі формамі пісьмовага наймення асобы новых форм, якія да гэтага ўжываліся толькі ў размоўна-бытавой сферы і былі чыста рэгіянальнымі сродкамі наймення асобы. Сказаным і абумоўлены выбар крыніц для вывучэння антрапаніміі — пераважная колькасць іх належыць да

XVI—XVII стст. Пры выбары помнікаў аўтар меў таксама на ўвазе адносна раўнамернае вывучэнне антрапыміі на ўсёй тэрыторыі, якая зараз уваходзіць у склад БССР. Таму ў якасці крыніц выкарыстаны гісторыка-юрыдычныя дакументы, што адносяцца да ўсёй тэрыторыі Беларусі. Выкарыстаны наступныя крыніцы:

XV ст. — 86 жалаваных грамат і судовых выракаў, змешчаных у АЛМ I в. I, якія належаць да розных мясцовасцей Беларусі, у прыватнасці: Ашмянскі п. № 346, Браслаўскі п. № 359, 361, 379, 421, Брэсцкі п. і г. Брэст № 35, 167, 218, 254, 375, Васілішкі № 287, Ваўкавыскі п. № 132, 222, 312, 417, Віцебскі п. і г. Віцебск № 93, 94, 122, 129, 173, 268, 286, Гродзенскі п. і г. Гродна № 7, 220, 224, 316, 426, Заслаўль № 177, Камянецкая воласць № 9, 16, 18, 318, Клецкі п. № 151, Кобрын № 19, 28, 49, Лагойск № 318, Лідскі п. № 34, 106, 354, Магілёўшчына і г. Магілёў № 11, 368, Мінскі п. і г. Мінск № 101, 114, 130, 141, 142, 164, 168, 203, 206, 321, Месціслаўскі п. № 21, 269, 380, Навагрудскі п. № 29, 58, 108, 136, 160, 284, 360, Пінскі п. № 352, 425, Полацкі п. і г. Полацк № 70, 161, 198, 227, 322, 340, 359, 400, 416, Радунскі п. № 26, 253, 395, 404, Слонімска п. № 61, 71, 157, 192, 193, Слуцк № 242, 370, 406.

XVI ст. — «Актовая книга Могилевского магистрата за 1577—1578 гг.» ИЮМ XXX стар. 1—164, ИЮМ XXXII стар. 4—288. Усяго 876 дакументаў, напісаных на беларускай мове.

«Писцовая книга Пинского и Клецкого княжеств, составленная Пинским старостою Станиславом Хвальчевским в 1552—1555 г.». На польскай мове.

«Попис войска Великого княжества Литовского лета 1567 г.» ЛМ аддз. I, ч. 3, стар. 431—1371. Змешчаны матэрыялы з розных тэрыторый Беларусі, у прыватнасці: Ашмянскі п. стар. 566—593, Браслаўскі п. стар. 634—638, Гродзенскі п. стар. 673—710, Лідскі п. стар. 747—755, Васілішская харугва стар. 772—784, Радунская харугва стар. 784—790, Астрынская харугва стар. 790—794, Навагрудскі п. стар. 809—838, Слонімска п. стар. 838—852, Ваўкавыскі п. стар. 853—873, Брэсцкі, Камянецкі, Кобрынскі пп. (пры пашпартызацыі фактычнага матэрыялу скарачана Бр. п.) стар. 1181—1203, Пінскі п. стар. 1203—1215, Мінскі п. стар. 1215—1231, Рэчыцкі п. стар. 1231—1234, Мазырскі п. стар. 1235—

1237, а таксама матэрыялы з Віленскага п. стар. 537—566, з Падляшша стар. 873—1181, з Валыні стар. 1237—1256, са Жмудзі стар. 1256—1354.

«Ухвала на великом сойме Виленском 1528 г.» ЛМ аддз. I, ч. 3 стар. 1—232. Ва «Ухвале» змешчаны матэрыялы з розных тэрыторый Беларусі, у прыватнасці: Ашмянскі двор стар. 21—27; Лідскі двор стар. 31—32, Навагрудскі замак стар. 32—37, Радунскія баяры стар. 80—82, Васілішскія баяры стар. 86—87, Астрынскія баяры стар. 87—88, Гродзенскія баяры стар. 90—94, Ваўкавыскія баяры стар. 94—98, Слонімска баяры стар. 98—99, Камянецкія баяры стар. 99—100, Брэсцкія зямляне стар. 100—101, Пінскія баяры стар. 188—189, Клецкія баяры стар. 189—190, Кобрынскія баяры 191—192, Полацкая зямля стар. 192—196, Віцебская зямля стар. 196—198, Мсціслаўскія баяры стар. 198—200, а таксама матэрыялы з Падляшша стар. 120—182, з Валыні стар. 183—188, са Жмудзі стар. 200—232.

«Акты Минского гродского суда 1582—1590 гг.» АВК XXXVI 492 дакументы на беларускай мове.

З XVI ст. выкарыстана таксама рад дакументаў, змешчаных разам з дакументамі XVII—XVIII стст.:

«Акты, извлеченные из книг Витебского земского суда». ИЮМ I стар. 315—374 8 дакументаў 1593 г., 7 дакументаў 1616—1626 гг. ИЮМ II стар. 221—250 9 дакументаў 1627—1646 гг., ИЮМ XX стар. 347—496 34 дакументы 1592—1593 гг., Дадатак на стар. 497—512 35 дакументаў 1592—1596 гг., ИЮМ XXI стар. 393—468 19 дакументаў 1596—1627 гг., Дадатак на стар. 469—500 розныя матэрыялы XVI—XVIII стст., ИЮМ XXII стар. 211—267 15 дакументаў 1626—1629 гг., ИЮМ XXIII стар. 288—326 10 дакументаў 1630—1634 гг., ИЮМ XXIV стар. 209—255 9 дакументаў 1634—1635 гг. ИЮМ XXV стар. 149—180 9 дакументаў 1637 г., ИЮМ XXVI стар. 97—140 8 дакументаў 1641 г., ИЮМ XXVIII стар. 95—112 8 дакументаў 1645—1650 гг., ИЮМ XXX стар. 3—94 9 дакументаў 1592 г., 28 дакументаў 1601 г. Усяго: з XVI ст. (апошняя дзесяцігоддзе) 51 дакумент; з XVII ст. — (першая палавіна) 103 дакументы. Дакументы напісаны на беларускай мове, але ў т. XXVIII ёсць устаўкі з дакументаў на польскай мове.

«Акты, извлеченные из гродских книг Витебского воеводства». ИЮМ XVIII стар. 165—235 1 дакумент

1596 г., 33 дакументы 1707—1710 гг., ИЮМ XIX стар. 413—496 29 дакументаў 1712 г. Усяго: з XVI ст. 1 дакумент, з XVIII ст. 62 дакументы. Напісаныя ў XVI ст. — на беларускай мове, у XVIII — на польскай мове.

«Акты извлеченные из книг Витебского гродского суда». ИЮМ XX стар. 61—264 1 дакумент 1534 г., 53 дакументы 1712 г.; ИЮМ XXI стар. 49—223 81 дакумент 1713 г., ИЮМ XXII стар. 39—207 78 дакументаў 1764 г., ИЮМ XXIII стар. 33—283 83 дакументы 1716 г., ИЮМ XXIV стар. 77—206 29 дакументаў 1717 г., ИЮМ XXV стар. 59—145 22 дакументы 1719 г., ИЮМ XXVI стар. 41—93 22 дакументы 1721 г., ИЮМ XXVII стар. 199—318 10 дакументаў 1721—1722 гг. Усяго: з XVI ст. 1 дакумент, з XVIII ст. 378 дакументаў. Напісаны на польскай мове.

«Акты, извлеченные из книг Витебского магистрата». ИЮМ XVIII стар. 293—492 80 дакументаў 1743—1760 гг., ИЮМ XIX стар. 49—334 89 дакументаў 1760—1791 гг. Усяго: з XVIII ст. 169 дакументаў (на польскай мове).

«Акты, извлеченные из книг Кричевской магдебургии». ИЮМ XVII стар. 175—397 83 дакументы 1662—1761 гг., ИЮМ XVIII стар. 145—162 7 дакументаў 1761—1771 гг. Дакументы XVII ст. напісаны на беларускай мове, а XVIII ст. — на польскай, але сустракаюцца і на беларускай мове (гл. дакумент за 1759 г.).

«Акты, извлеченные из книг Могилевского магистрата». ИЮМ VII стар. 273—511 75 дакументаў 1577—1591 гг., ИЮМ VIII стар. 197—530 90 дакументаў 1591—1634 гг., ИЮМ IX стар. 195—546 73 дакументы 1635—1646 гг., ИЮМ X стар. 189—544 92 дакументы 1646—1706 гг., ИЮМ XI стар. 193—536 149 дакументаў 1706—1716 гг., ИЮМ XII стар. 167—530 171 дакумент 1716—1725 гг., ИЮМ XIII стар. 169—530 202 дакументы 1725—1736 гг., ИЮМ XIV стар. 109—528 225 дакументаў 1736—1747 гг., ИЮМ XV стар. 143—528 194 дакументы 1747—1756 гг., ИЮМ XVI стар. 117—510 132 дакументы 1756—1766 гг., ИЮМ XVII стар. 77—172 54 дакументы 1766—1787 гг. Усяго: з XVI ст. (другая палавіна) 75 дакументаў, з XVII ст. 73 дакументы, з XVIII ст. 1284 дакументы. Дакументы XVI ст. напісаны на беларускай мове, XVII ст. — таксама, але паасобныя — на польскай мове ці маюць устаўкі з дакументаў, напісаных на польскай мове. Дакументы XVIII ст. напісаны на польскай мове.

«Акты, извлеченные из книг Мстиславского городского и земского суда». ИЮМ XXIV стар. 405—472 24 документа 1663—1664 гг., ИЮМ XXV стар. 307—328 8 документа 1664 г., ИЮМ XXVIII стар. 115—154 19 документа 1666 г. Усяго: з XVII ст. (другая палавіна) 51 документ. Большасць документаў напісана на беларускай мове, а некаторыя — на польскай ці маюць устаўкі з іншых документаў на польскай мове.

«Акты, извлеченные из книг Оршанского земского суда». ИЮМ XXIII стар. 440—468 10 документа 1642 г., ИЮМ XXIV стар. 335—402 13 документа 1642—1647 гг., ИЮМ XXV стар. 258—304 10 документа 1649—1654 гг., ИЮМ XXVI стар. 255—398 32 документа 1668—1680 гг., ИЮМ XXVIII стар. 157—217 10 документа 1683—1690 гг., Инвентар м. Бобр 1614 г. Усяго: з XVII ст. 75 документаў. Большасць документаў напісана на беларускай мове, але паасобныя сустрэкаюцца на польскай мове, а некаторыя маюць устаўкі з документаў, напісаных на польскай мове.

«Акты, извлеченные из книг Полоцкого городского суда». ИЮМ II стар. 255—376 3 документа 1670, 1692, 1731 гг., ИЮМ III стар. 219—444 2 документа 1648, 1777 гг., апошні заканчваецца ў ИЮМ IV стар. 293—390, ИЮМ XXII стар. 271—410 30 документа 1599—1716 гг., ИЮМ XXIII стар. 329—436 23 документа 1623 г., 1 документ 1668 г., ИЮМ XXIV стар. 259—332 30 документа 1668—1669 гг., ИЮМ XXV стар. 183—254 11 документа 1670 г., ИЮМ XXVI стар. 201—251 11 документа 1671 г., ИЮМ XXVII стар. 221—332 36 документа 1668 г. Усяго: з XVI ст. (1599 г.) 3 документа, з XVII ст. 141, з XVIII ст. 3 документа. Документы XVI—XVII стст. напісаны на беларускай мове, але з другой палавіны XVII ст. сустрэкаюцца і на польскай мове ці з устаўкамі документаў на польскай мове.

«Акты, извлеченные из книг Полоцкого городского суда». ИЮМ XXVI стар. 144—198 22 документа 1667 г. Напісаны на беларускай мове, але ёсць некалькі документаў на польскай мове ці маюць устаўкі з документаў на польскай мове.

«Акты, извлеченные из книг Полоцкого магистрата». ИЮМ IV стар. 395—431 3 документа 1652 г., ИЮМ V стар. 253—414 18 документа 1652—1676 гг., ИЮМ VI стар. 221—409 23 документа 1676—1771 гг.

«Акты, извлеченные из книг Ушачской магдебургии». ИЮМ XXVII стар. 321—436 38 документаў 1756—1762 гг. Напісаны на польскай мове.

«Документы, относящиеся к истории Чечерского староства». ИЮМ XXVIII стар. 3—92 Инвентары 1704 і 1726 гг. Напісаны на польскай мове.

«Инвентарь города Уллы и имения Николаева 1764». ИЮМ XXII стар. 413—450.

«Приходо-расходные книги города Могилева». ИЮМ I стар. 1—309 1679—1682 гг., ИЮМ II стар. 1—217 1683—1684 гг., ИЮМ III стар. 1—216 1685 г., ИЮМ IV стар. 5—289 1686 і 1688 гг., ИЮМ V стар. 1—250 1688 г., ИЮМ VI стар. 1—218 1689 г., ИЮМ VII стар. 1—271 1690 і 1691 гг., ИЮМ VIII стар. 3—196 1691 г., ИЮМ IX стар. 3—192 1692 г., ИЮМ X стар. 1—186 1695 г., ИЮМ XI стар. 1—190 1697 г., ИЮМ XII стар. 1—164 1698 г., ИЮМ XIII стар. 1—165 1699 г., ИЮМ XIV стар. 1—105 1700 г., ИЮМ XV стар. 1—140 1706 г., ИЮМ XVI стар. 1—113 1709 г., ИЮМ XVII стар. 1—74 1710 г., ИЮМ XVIII стар. 1—142 1710 г., ИЮМ XIX стар. 1—46 1711 г., ИЮМ XX стар. 1—58 1711 г., ИЮМ XXI стар. 1—46 1711 г., ИЮМ XXII стар. 1—35 1711 г., ИЮМ XXIII стар. 2—30 1712 г., ИЮМ XXIV стар. 1—74 1713 г., ИЮМ XXV стар. 1—56 1714 г., ИЮМ XXVI стар. 1—37 1715 г., ИЮМ XXVII стар. 1—65 1716 г. Запісы XVII—XVIII стст. зроблены на беларускай мове, за выключэннем запісаў за 1691 г., частка якіх зроблена на польскай, а частка на беларускай мове, і запісаў за 1706, 1716 гг., зробленых на польскай мове.

«Собрание древних грамот и актов городов Минской губернии, православных монастырей, церквей». 39 документаў 1511—1598 гг., 125 документаў 1600—1697 гг., 6 документаў 1700—1748 гг. Два документа XVI ст. (№ 31, 32), 37 документаў XVII ст. (№ 45, 46, 50, 53, 56, 59, 60, 63, 84, 91, 94, 95, 97, 100, 103, 106, 108, 110, 117, 118, 121, 122, 124, 129, 130, 133, 134, 140, 142, 144, 148, 149—154) і ўсе документа XVIII ст. напісаны на польскай мове. Частка документаў XVII ст. мае толькі ўстаўкі з іншых документаў на польскай мове, а ў некаторых документах канца XVII ст. толькі пачатковая формула на беларускай мове, а сам дакумент на польскай.

Уласныя асабовыя імёны

Мужчынскія імёны і прозвішчы, утвораныя ад іх

У помніках беларускай пісьменнасці XV—XVIII стст. уласныя асабовыя мужчынскія хрэсныя імёны ўжываюцца ў поўнай і памяншальнай формах. Поўная форма імені мае нейтральнае значэнне, служыць толькі сродкам адрознівання адной асобы ад другой, не ўказваючы на адносіны да асобы, якая з'яўляецца носьбітам поўнага імені. Памяншальныя формы імені з'яўляюцца эмацыянальнаацэначнымі: разам з абазначэннем канкрэтнай асобы яны адначасова перадаюць і некаторыя дадатковыя звесткі суб'ектыўнаацэначнага характару, у поўнай меры адлюстроўваюць становішча названай асобы ў сям'і ці ў грамадстве. У літаратуры шырока распаўсюджан погляд, што ўжыванне поўных і памяншальных форм імені ў дакументах старой пісьменнасці мае пад сабой сацыяльную глебу: поўнымі імёнамі звычайна называюцца прадстаўнікі вышэйшай значы і наогул прывілеяваных колаў грамадства, а памяншальнымі — прадстаўнікі ніжэйшых пластоў грамадства. Сапраўды такая асаблівасць выкарыстання імён назіраецца: прадстаўнікі кожнай ступенькі лесвіцы сацыяльнай градацыі ў адносінах да ўсіх, хто стаяў ніжэй за іх на гэтай лесвіцы, звычайна ўжывалі памяншальныя формы імён, падкрэсліваючы гэтым сваё больш прывілеяванае становішча ў грамадстве, а некаторы раз і свае паблажліва-апыжунскія адносіны. Як правіла, у памяншальнай форме ўжывалі свае імёны тыя, хто ў пісьмовай форме звяртаўся да асобы, што займала больш высокае становішча ў грамадстве. Памяншальнай формай імені называлі сябе і пісцы ў тэксце запісаў, у подпісах. Але адзначанымі ўмовамі не рэгламентуецца выкарыстанне поўных ці памяншальных форм імені абсалютна

ва ўсіх выпадках. Напрыклад, у інвентарах і попісах (вопісах), у якіх запісаны прадстаўнікі розных сацыяльных груп, поўныя і памяншальныя формы ўжываюцца недыферэнцыравана. У такіх выпадках, з аднаго боку, мы бачым, што поўная форма імені ўжываецца і ў адносінах да прадстаўнікоў ніжэйшых колаў грамадства, а з другога боку, што прадстаўнікі адной якой-небудзь сацыяльнай групы называюцца і поўнай і памяншальнай формамі імені. Таму нельга абсалютна катэгарычна сцвярджаць, што ўжыванне поўных і памяншальных форм імені ў помніках дзелавай пісьменнасці XV—XVIII стст. абумоўлена чыста сацыяльнымі прычынамі, служыць сродкам размежавання людзей розных сацыяльных груп, сродкам узвышэння адных і прыніжэння другіх — сродкам сацыяльнай стылістыкі.

Як вядома, у вуснай форме зносін у неафіцыйнай абстаноўцы звычайна выкарыстоўваюцца не афіцыйныя поўныя формы імён, а размоўна-бытавыя, якія найчасцей з'яўляюцца эмацыянальнаацэначнымі, памяншальнымі. З упэўненасцю можна сказаць, што ў XV—XVIII стст. ужыванне афіцыйных поўных форм было яшчэ больш абмежавана, чым зараз, бо само жыццё ў адпаведнасці з агульным узроўнем развіцця эканамічных і грамадска-культурных адносін у той час стварала менш сітуацый, у якіх неабходна было ўжываць афіцыйныя поўныя формы імені. Шырокае выкарыстанне ў вусных зносінах размоўна-бытавых форм не магло не адбіцца і ў пісьме. Акрамя таго, некаторыя суб'ектыўнаацэначныя формы імені ў працэсе працяглага ўжывання ў адносінах да пэўных носьбітаў губляюць суб'ектыўнаацэначнае значэнне, становяцца нейтральнымі, набываючы функцыю афіцыйнага поўнага імені, хоць па форме з'яўляюцца памяншальнымі. Самапаніжальныя памяншальныя формы імені аўтараў звароту да больш знатных асоб, а таксама памяншальныя формы імені пісцоў можна лічыць своеасаблівым сродкам ветлівасці: выражэнне ветлівасці ці павагі шляхам ужывання неаднолькавых форм імені адрасата і аўтара, прыкладна такім сродкам, як зараз, скажам, напісанне з вялікай літары займеннікаў, што ўказваюць на адрасата (*Вы, Вас, Вам, з Вамі, Ваш, Ваши* і інш.) і з малой літары займеннікаў, што адносяцца да аўтара (*я, мяне, мне, са мною, мой, мае* і інш.). У абодвух выпадках аўтар на першы

план ставіць асобу адрасата, прыўзнямае яе, а сабе адводзіць больш сціплае месца.

Сярод поўных мужчынскіх імён адрозніваюцца афіцыйна-юрыдычныя і размоўна-бытавыя формы.

Афіцыйна-юрыдычныя формы поўных мужчынскіх імён, якія сустракаюцца ў беларускіх помніках XV—XVIII стст., склаліся ва ўсходнеславянскай пісьменнасці ў працэсе засваення ўсходнеславянскай моўнай інтэрпрэтацыі чужых па паходжанню (грэчаскіх, лацінскіх, старажытнаўрэйскіх, германскіх, скандынаўскіх) хрэсных імён. Традыцыйна-царкоўныя формы часткі імён па структуры і гукавой камбінаторыцы былі блізкімі для ўсходніх славян, і таму без асаблівых змен уваходзілі ў сферу афіцыйна-юрыдычнага і размоўна-бытавога ўжытку. Традыцыйна-царкоўныя формы іншых імён па структуры ці гукавой камбінаторыцы адрозніваліся і ў працэсе бытавання ў мове ўсходніх славян працягвалі пэўныя змены. У сувязі з гэтым у помніках XV—XVIII стст. афіцыйна-юрыдычныя формы некаторых імён супадаюць з традыцыйна-царкоўнымі формамі, зафіксаванымі ў царкоўных каляндарах, а афіцыйна-юрыдычныя і традыцыйна-царкоўныя формы іншых імён адрозніваюцца.

Многія афіцыйна-юрыдычныя формы поўных мужчынскіх імён у помніках XV—XVIII стст. ужываюцца ў варыянтах, якія, захоўваючы структуру афіцыйна-юрыдычнай формы, адрозніваюцца ад яе і адзін ад другога чыста фанетычна. Фанетычныя адрозненні найчасцей звязаны з дыялектным асяроддзем, у якім бытуе імя. У некаторых выпадках, відаць, мы маем справу толькі з асаблівасцямі перадачы на пісьме іншамовных слоў, г. зн. не фанетычныя, а арфаграфічныя адрозненні. Такім чынам, у помніках XV—XVIII стст. побач з афіцыйна-юрыдычнымі формамі імён сустракаем іх рэгіянальныя і арфаграфічна-канцылярскія варыянты.

Да фанетычных адрозненняў, якія ўтвараюць рэгіянальныя ці арфаграфічна-канцылярскія варыянты поўных форм імені, належаць:

1) ужыванне галоснага [o] адпаведна пачатковаму ненаціскаму [a]: *Аввакум, Абакум : Обакум; Аврам, Абрам : Оврам, Обрам; Авдей : Овдей; Аверьян : Оверьян; Агафон : Огапон; Аггей : Огей; Алексей : Олексей; Андрей : Ондрей; Арефа : Орефа; Афанасий : Офанасий;*

2) ужыванне галоснага [o] ці [a] адпаведна пачатко-

ваму ненаціскаму [e]: *Евдоким : Овдоким, Авдоким; Евфимий, Ефим, Евхим : Овхим; Евстафий : Остафей, Астафей; Елеазар : Олизар; Елисей : Олисей, Алисей; Емельян : Омельян, Амелян; Ефрем : Охрем, Ахрем;*

3) ужыванне зычных [п], [х] ці спалучэння [хв] адпаведна зычскаму [ф]: *Агафон : Агапон; Ануфрий : Аноп-рей; Арефа, Орефа : Орехва; Афанасий : Апанасий; Евстафий, Остафей : Остапей; Евфимий, Ефим : Евфим, Авхим; Ефрем : Охрем; Софрон : Сопрон; Стефан : Степан; Тимофей : Тимохвей; Трофим : Трохим, Тропим; Федор : Ходор, Тодор; Филимон : Хилимон; Фома : Хома; Флор : Хрол;*

4) ужыванне зычнага [м] адпаведна зычскаму [н]: *Никита : Микита; Николай : Миколай;*

5) ужыванне зычнага [н] адпаведна зычскаму [м]: *Серафим : Серафин, Сарафин;*

6) адсутнасць пачатковага галоснага: *Агафон, Агапон : Гапон; Ипатий, Ипатей : Патей;*

7) устаўное [в] паміж галоснымі ў сярэдзіне слова: *Леон : Левон; Радион : Радивон;*

8) спрашчэнне груп зычных у пачатку ці ў сярэдзіне слова: *Авксентий : Аксентий, Оксен; Григорий, Григор : Рыгор.*

Асобную групу сярод поўных афіцыйна-традыцыйных форм мужчынскіх імён складаюць лацінізаваныя хрысціянскія імёны каталіцкага насельніцтва Беларусі, імёны, што трапілі ў беларускую мову з польскай: *Августин, Амброжей, Балтазар, Бернард, Бартломей, Балтромей, Базиль, Бенедикт, Валентый, Винценты, Гавел, Габриель, Доминик, Жигимонт, Якуб, Яхим, Ян, Юзеф, Кароль, Криштоф, Ленарт, Лукаш, Малхер, Фабиян, Себастьян, Теодор, Томаш.*

У працэсе бытавання ў народзе частка поўных мужчынскіх імён перажыла больш значныя змены, чым тыя, аб якіх толькі што гаварылася: фанетыка-марфемныя змены, якія выклікалі змяненне структуры імені. Даліку такіх змен належаць: 1) адпадзенне канцавага склада [ий] ці толькі канцавага [й] у імёнах грэчаскага, лацінскага і старажытнаўрэйскага паходжання на -ий: *Антоний : Антон, Антони, Артемий : Артем, Афанасий : Афанас, Апанас, Василий : Василь, Евфимий : Евхим, Дионисий : Денис, Евстафий, Остапей : Остаф, Остап, Игнатий : Игнат, Кондратий : Кондрат, Макарий : Ма-*

кар, Мефодий : Мехвод, Парфений : Парфен, Прокопий : Прокоп, Протасий : Протас, Тарасий : Тарас. Калі пасля адпадзення канцавога [ий] ім'я заканчвалася збегам двух зычных, то ў некаторых з такіх імён адбывалася спрашчэнне гэтага збегу, канцавы зычны знікаў: *Авксентий : Оксен, Лаврентий : Лаврен, Лаврин*, а ў іншых імёнах спрашчэнне не адбывалася: *Дмитрий : Дмитр, Климентий : Климент*;

2) адпадзенне канцавога склада [ей] у імёнах на -ей: *Тимофей, Тимохвей : Тимох*;

3) адпадзенне канцавога [й] у імёнах на -ай: *Ермолай : Ермола, Николай, Миколай : Микола*;

4) дабаўленне канцавога [ей] да імён, якія заканчваюцца зычным гукам: *Даниил : Данилей*;

5) дабаўленне канцавога [о] ці [а] да імён, якія заканчваюцца зычным гукам: *Александр : Александро, Антип : Антипа, Гавриил : Гаврило, Габрыяло, Даниил : Данило, Кирилл : Кирило, Марк : Марко, Михаил : Михайло*.

У некаторых імёнах адлюстравана не якая-небудзь адна з разгледжаных вышэй змен, а дзве, тры ці нават чатыры, гэта значыць варыянты некаторых поўных імён адрозніваюцца ад традыцыйна-царкоўнай формы пэўным комплексам фанетычных ці арфаграфічных асаблівасцей: *Аввакум : Обакун, Авксентий : Оксен, Евфимий : Авхим, Евстафий : Остап, Агафон : Гапон, Афанасий : Опанас, Панас, Ефрем : Охрем, Иосиф : Есип, Мефодий : Нефед, Софроний : Сопрон, Супрун*. З гэтай прычыны пры аналізе фактычнага матэрыялу аўтар палічыў мэтазгодным разглядаць усе варыянты поўнай формы імені ў адным месцы, а не групуваць іх па рубрыках, якія б адлюстроўвалі канкрэтную моўную з'яву, што выклікала да жыцця пэўны канкрэтны варыянт. Калі б ісці па гэтым другім шляху, нават адзін варыянт афіцыйна-юрыдычнай формы пры наяўнасці адрозненняў трэба было б разглядаць некалькі разоў, у розных рубрыках. Напрыклад, *Авксентий : Оксен* у рубрыках: аб замене пачатковага [а] на [о], аб спрашчэнні груп зычных — [вкс] у [кс], аб адпадзенні канцавога [ий] і аб спрашчэнні груп зычных, што аказаліся на канцы слова пасля адпадзення канцавога [ий] : [ит] у [н]. Акрамя таго, розныя варыянты адной і той жа афіцыйна-юрыдычнай формы аказаліся б у розных рубрыках і пасля іх трэба было б яшчэ групуваць вакол гэтай формы.

Варыянты поўных форм імён разглядаюцца ў паасобных слоўнікавых артыкулах, загалавачным словам для якіх з'яўляецца традыцыйна-царкоўная форма імені. Калі гэта форма вядома ў аналізуемых помніках, пасля яе ў дужках падаецца лічба, якая характарызуе колькасць выпадкаў яе ўжывання, а далей ілюстрацыйны матэрыял у храналагічнай паслядоўнасці. Пасля падаюцца ўсе зафіксаваныя варыянты, кожны з якіх суправаджаецца ўказаннем на яго прадуктыўнасць і ілюстрацыйным матэрыялам. Частка імён рэканструювана па сучасных беларускіх прозвішчах і не адзначана ў помніках. Загалавачнае слова ў такіх выпадках падаецца ў квадратных дужках.

[ААРОН] СБП: Арóнаў, Аранóвіч, Аранкéвіч, Аранчúк, па якіх можна рэканструюваць 3 формы імені *Аарон*: *Арон*, *Аронка*, *Аранчук*.

АВВАКУМ Зарэгістравана ў XVI ст. 5 разоў у варыянтах *Авакум*, *Абакум*, *Обакун*, *Обакум*: *Авакум Богданович* 1567. Навагр. п., П. 822; *Абакун Артемович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 212; *Обакун гробовник* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 140, ён жа *Обакум Гробовник* 1578, ИЮМ XXXII 53, *Обакум Ортемович* 1580 м. Маг., ИЮМ VII 322. СБП: *Авакумаў*, *Аваку́менка*, *Абаку́маў*, *Абакунчык*; ?*Бакун*, ?*Бокун*, ?*Бакунóвіч*, ?*Бакунчык*, па якіх можна рэканструюваць 6 форм і варыянтаў імені *Авакум*: *Авакум*, *Абакум*, *Абакунчык*, ?*Бакун*, ?*Бокун*, ?*Бакунчык*. Царкоўнаславянская форма *Авакум* на ўсходнеславянскай глебе перажила агульны лёс. У выніку спрашчэння групы [вв] узнік варыянт *Авакум*, які ў беларусаў і ўкраінцаў стаў адной з афіцыйных форм (Судн., СВІЛ), а ў рускіх з'яўляецца размоўнай формай пры традыцыйным напісанні *Авакум*. Агульны для ўсіх усходніх славян і другі варыянт імені, які ўзнік у выніку замены [в] на [б] — *Абакум*: у беларусаў і ўкраінцаў — гэта другая афіцыйная форма, якая бытуе побач з *Авакум* (Судн., СВІЛ), а ў рускіх неаднаразова адзначана ў помніках пісьменнасці (Мірасл., Мілейк., 392). Варыянты з пачатковым [о] — *Обакум*, *Обакун* з'яўляюцца арфаграфічнымі — узніклі ў выніку перадачы на пісьме пачатковага «а» ў словах іншамоўнага паходжання літарай «о» (гл. стар. 14). Варыянты з канцавым [н] — *Абакун*, *Обакун* з'яўляюцца вузка рэгіянальнымі, узніклі ў выніку замены [м] на [н] (гл. стар. 14). Адносна рэканструюваных

форм *Бакун*, *Бокун* прыходзіцца зрабіць агаворку. Гэтыя ў прынцеіпе магчымыя ад *Абакун*, *Обакун* без пачатковага галоснага формы (гл. стар. 14; параўн. таксама укр. *Бакун* у Грынч.) могуць быць адапелятыўнага паходжання. Параўн. *бакун* руск. 'просты рускі папушны табак' (Даль), укр. 'моцны курыльны табак, просты табак' (Грынч.). Н. М. Тупікаў у сваім слоўніку прыводзіць у якасці першага кампанента двухслоўных найменняў ці ў аднаслоўных найменнях формы *Бакун*, *Бакунец*, *Бакуня*. Уключэнне іх у слоўнік сведчыць, што Тупікаў лічыў іх імёнамі-мянушкамі апелятыўнага паходжання, а не формамі імені *Авакум*.

АВГУСТИН Імя, прынятае праваслаўнай і каталіцкай царквой, польск. *Augustyn*. У палякаў вядома з XVI ст., ужывалася рэдка (Быстр. Кн., 125). Зарэгістравана ў XVI ст. — пераважна ў заходняй частцы Беларусі—10 разоў у варыянтах *Авгуштын*, *Авкгуштын*: у Попісе 1567 г. *Авкгуштын Богданович* Мін. п., 1224, *Авкгуштын Кучукович* Вас. хар., 780, *Авкгуштын Павлович* Ваўк. п., 870, *Авкгуштын Станиславович Козевич* Ашм. п., 590, *Авкгуштын Томкович* Лід. п., 748. Ва Ухвале 1528 г. і Попісе 1567 г. больш як 100 разоў тыя ж варыянты сустракаюцца на Падляшшы, у Літве і Жмудзі. СБП: *Аўгусціновіч*, *Аўгустынчык*, *Аўгусць*, *Аўгуль*, па якіх можна рэканструяваць 4 формы імені *Августин*: *Аўгусцін*, *Аўгустынчык*, *Аўгусць*, *Аўгуль*. Гэта значыць у Беларусі бытавалі варыянты «падляшскай разнавіднасці» імені *Августин* з зычным [ш] адпаведна [с] — *Авгуштын*, *Авкгуштын*, адзначаныя ў помніках, і варыянты ўсходнеславянскія з зычным [с] у аснове — *Августин*, *Августын*, якія ў помніках не адзначаны, а рэканструяваны па СБП. Сучасная беларуская афіцыйная форма *Аўгустын* (Судн.), размоўныя формы *Аўгуста*, *Аўгуня*, *Аўгуся*, *Аўгута*, *Агуста*, *Агусцік*.

АВДИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. 10 разоў у розных частках Беларусі ў варыянтах *Авдей*, *Овдей*: *Авдей Якимович* 1552 м. Кл., ПкнПКл. 403, *Авдей Пастух* 1683 Маг., ИЮМ II 6, *Овдей Ивашкович* 1567 Гр. п., П. 707, *Овдей Трухонович* 1567 Брасл. п., П. 638, *Овдей Наковалник* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 103, *Овдей Тихонович* 1605 Маг., ИЮМ VIII 273, *Овдей Язны* 1623 Маг., ИЮМ VIII 396. СБП: *Аўдзёй*, *Аўдзееў*, *Аўдзіёвіч*, *Аўдзеенка*, *Аўдзёня*, *Аўдзёйчык*, *Аўдзяйчук*,

па якіх можна рэканструяваць 3 формы імені *Авдій*: *Аўдзей*, *Аўдзейчык*, *Аўдзяйчук*. На ўсходнеславянскай глебе ўзнікла форма на [-ей] — *Авдей*, якая стала афіцыйнай у рускіх (СВІЛ), беларусаў — у фанетычным варыянце *Аўдзей* (Судн.) і ўкраінцаў — у фанетычным варыянце *Овдій* (СВІЛ). Адзначаны ў беларускіх помніках варыянт з пачатковым [о] — *Овдей*, вядомы і ў рускіх помніках (Мірасл.), з'яўляецца арфаграфічным варыянтам (гл. стар. 14), а ва ўкраінскай мове, відаць, меў пад сабой яшчэ фанетычныя прычыны.

АВЕРКИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. 6 разоў у варыянтах *Аверко*, *Оверко*, *Оверке*, *Оверян*: *Аверко Процкович* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 216, от сотника *Аверка Олейника* 1697 Маг., ИЮМ XI 15; *Оверко Чернович* 1567 Слон. п., П. 843; *Оверке Михнович* 1528 б. Гр., У. 91; *Оверян Гаврилович Кухан* 1567 Гр. п., П. 693. СБП: *Авяркоў*, *Авэркін*, *Авэрчанка*, *Авяр'янаў*, *Авер*, *Авэрын*, па якіх можна рэканструяваць 3 формы імені *Аверкий*: *Аверка*, *Авяр'ян*, *Авер*; магчыма, таксама сюды належаць і СБП *Вэркін*, *Вярковіч*, *Вяркееў*, *Вяркоўскі*, па якіх можна рэканструяваць 2 формы: *Верка*, *Вяркей*, хоць яны маглі ўзнікнуць і з *Верк* (гл. стар. 43). Варыянты *Аверко*, *Оверко* з'явіліся як вынік замены царкоўнаславянскай формы на [-ий] усходнеславянскай формай на [-о], якая стала размоўнай формай у беларусаў, украінцаў (СВІЛ) і, відаць, у рускіх. Існавала і другая ўсходнеславянская форма імені — форма на [-ей]: *Аверкей*, *Оверкей*, параўн. у рускіх помніках *Оверкей* (Мілейк., 392), варыянтам якой, відаць, з'яўляецца імя *Оверке*, адзначанае ў беларускіх помніках. Ва ўкраінскай мове гэта форма стала афіцыйнай у фанетычным варыянце *Оверкій*, *Аверкій* (СВІЛ). У рускай і беларускай мовах у якасці афіцыйнай ужываецца царкоўнаславянская форма *Аверкий* (СВІЛ), *Аверкій* (Судн.). Пачатковае [о] ў варыянтах *Оверко*, *Оверке*, *Оверян* — арфаграфічная асаблівасць (гл. стар. 14), хоць у акаючых дыялектах яно магло ўзнікнуць фанетычна. Форма *Оверян*, відаць, з'явілася пад уплывам імён на [-ан] тыпу лац. *Валериан*, *Дометиан*, *Лукиан*, грэч. *Даміян*, *Евѣтхiан*, *Митрофан*, *Севастиан*, *Стефан*, *Феофан*, ст.-яўр. *Саламан*, перс. *Азадан*, груз. *Дементиан*, *Таричан*, якіх у алфавітным спісе святых, што ўпамінаюцца ў месячаслове праваслаўнага царкоўнага календара, прыведзена 56, а

прычынай для такога ўплыву было тое, што ўсходнеславянская форма *Аверко* (*Оверко*), відаць, успрымалася як размоўная суб'ектыўна-ацэная форма на [-ко], ад якой «рэканструявалася» поўная форма на [-ан].

АВКСЕНТИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 8 разоў пераважна ва ўсходняй частцы Беларусі ў варыянтах *Оксентей*, *Аксён*, *Оксен*: *Оксентей Терешкович* 1615 Маг., ИЮМ VIII 330; *Аксён Федкович* 1647 Маг., ИЮМ X 234, *Аксён Шыпин* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 90, *Аксён Бардаков* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 55; *Оксен Хацутч* 1567 Гр. п., П. 691, *Оксен Хилимонович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 210, *Оксен Аверкович* 1596 Маг., ИЮМ VIII 229. СБП: *Аксёнаў*, *Аксянёвіч*, *Аксяно́віч*, *Аксіно́віч*, *Аксёненка*, *Аксянёнак*, *Аксенціюк*, *Аксёнчык*, *Аксёнчык*, *Аксёта*, *Аксётаў*, *Аксючэнка*, *Аксючыц*, *Аксянчу́к*, *Аксянцюк*, *Аксень*, *Аксель*, па якіх можна рэканструяваць 10 форм і варыянтаў форм імені *Авксентий*: *Аксён*, *Аксенціюк*, *Аксенчык*, *Аксёнчык*, *Аксюта*, *Аксюк*, *Аксянчук*, *Аксянцюк*, *Аксень*, *Аксель*. Замена царкоўнаславянскай формы на [-ий] усходнеславянскай формай суправаджалася ў многіх выпадках фанетычным спрашчэннем групы зычных [вкс] у пачатку слова ў групу [кс], а ў окаючых дыялектах заменай пачатковага [а] на [о]. Як і для многіх іншых імён, узніклі дзве ўсходнеславянскія формы. Форма на [-ей]—*Оксентей* вядома ва ўсіх усходніх славян — у беларусаў і рускіх у помніках (Мілейк., 392), а ва ўкраінцаў у якасці афіцыйнай формы ў фанетычных варыянтах *Авксентій*, *Овксентій* (СВІЛ). Другая форма ўзнікла ў выніку адпаўнення [-ий], прычым у адных выпадках адбылося спрашчэнне канцавой групы зычных [нт], адкуль *Аксен*, *Аксён*, *Оксен*, руск. *Оксен* (Мілейк., 392), украінскае *Овксен*, *Оксен* (СВІЛ, Грынч.), а ў другіх выпадках канцавая група [нт] захоўваецца, параўн. рэканструяваную па СБП форму *Аксянцюк* з *Аксент-юк*, укр. размоўнае *Аксант* (Грынч.), два варыянты афіцыйнай формы *Овксент*, *Оксент* (СВІЛ), размоўнае *Аксант* (Грынч.).

АВРААМ, АВРААМИЙ, АВРАМИЙ правасл., АБРАМ, АБРАГАМ каталіцк., польск. *Abram*, *Abraham*. У Польшчы сустракалася паўсямесна з XIV ст., але ў XVI ст. ужо лічылася іменем яўрэйскім і ў XVII ст. не ўжывалася зусім (Быстр. Кн., 95—96). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 28 разоў у варыянтах *Аврам* (16),

Абрам (12). **Аврам**: **Аврам а Федец Колениковичи** 1528 б. Гр., У. 91; у Попісе 1567 г. **Аврам Андреевич Беликович** Навагр. п., 816, **Аврам Букраба б. Бр.**, 1190, **Аврам Курадовский** Пін. п., 1206, **Аврам Левкович Слон. п.**, 845, **Аврам Пажковский** Мін. п., 1231; **Аврам Васильевич Пигор** 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 237, **ковалю Авраму** 1695 Маг., ИЮМ X 80, **Аврама Канёва** 1746 Маг., ИЮМ XXX 286. **Абрам**: ва Ухвале 1528 г. **Абрам Ивашкович б. Ваўк.**, 96, **Абрам Мартинович Лід. дв.**, 32, **Абрам Микутевич Ашм. дв.**, 26; У Пісцовай кнізе Пін. і Кл.: 1552 г. **Абрам Иванович з. Пін.**, 24, **Абрам Юдитович св. Кл.**, 395; у Попісе 1567 г. **Абрам Мелешко Слон. п.**, 851, **Абрам Тарасович Мін. п.**, 1224; **Абрам Крыштонёвик** 1746 с. Віц. в., ИЮМ XIX 170, **Абрам Вадзяник** 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 433. Ва Ухвале і Попісе **Абрам** адзначана на Падляшшы і ў Літве (45), **Обрам** — у Літве (1), **Ябрам** — на Падляшшы (3). СБП: **Аўра́маў, Аўра́менка, Аўра́мцаў, Аўра́мчык, Абра́маў, Абрамо́віч, Абра́менка, Абраме́ня, Абра́мцаў, Абра́мчанка, Абра́мчык, Абраму́к, Абрамчу́к**, па якіх можна рэканструяваць 9 форм і варыянтаў форм імені **Авраам**: **Аўрам, Аўрамец, Аўрамчык, Абрам, Абрамец, Абрамка, Абрамчык, Абрамук, Абрамчук**. Суіснаванне побач з **Аврам** варыянта з зычным [б] **Абрам** вядома не толькі ў беларусаў, але і ў рускіх (СВІЛ, Мілейк., 392) і ва ўкраінцаў (СВІЛ). Трэба думаць, што ў Беларусі і на Украіне гэты другі варыянт атрымаў значнае пашырэнне не без уплыву польскай мовы. Але, відаць, асабліва для Расіі, нельга адмаўляць і самастойнага ўзнікнення яго ў працэсе асваення традыцыйна-царкоўнай формы, гэтак, як з'явіліся варыянты **Авакум** — **Абакум**. Руск. **Аврам, Абрам**, устар. **Аврамий** (СВІЛ), укр. **Аврам, Оврам, Абрам** (СВІЛ).

[АГАПИЙ] СБП: **Ага́паў, Гапееў, Гапіе́віч, Гапіе́нка, Гапіе́нка**, па якіх можна рэканструяваць 2 формы імені **Агапий**: **Агап, Гапей**. Форма на [-ей] — **Агапей** усходнеславянскі варыянт традыцыйна-царкоўнай формы на [-ий]. Акрамя Беларусі, яна адзначана ў Расіі — **Агафей** (Мілейк., 390) і на Украіне ў фанетычным варыянце **Агапій** (СВІЛ). Ва ўсходняй частцы Беларусі з'явіўся варыянт формы **Агапей** без пачатковага [а] — **Гапей**, які там набыў правы афіцыйнай формы. Параўн., напрык-

лад, Міхаіл Гапеевіч Булахаў — беларускі лінгвіст (паходзіць з Магілёўшчыны). Рэканструяваная па СБП форма *Агап* з'яўляецца другой усходнеславянскай формай, якая ўзнікла ў выніку адпадзення [-ий] (гл. стар. 14—15). Вядома яна і ў рускай мове (СВІЛ).

АГАФОН Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 28 разоў у варыянтах *Агапон* (10), *Огапон* (2), *Гапон* (16). *Агапон*: *Агапон Бутович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 169, *Агапон Микитинич* 1610 Маг., ИЮМ VIII 300, *Агапон Иванович Смык* 1689 Маг., ИЮМ VI 35, *Агапона Бизя* 1739 Маг., ИЮМ XIV 189. *Огапон*: *Огапона Есковича* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 102, *Огапона Хаевича* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 252. *Гапон* — пераважна ва ўсходняй частцы Беларусі: *Гапон Носович* 1528 Навагр. з-к, У. 37, *Гапон Денисович* 1567 Навагр. п., П. 827, *Гапон Хролович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 123, *Гапон Гридкович* 1594 Маг., ИЮМ VIII 225, *Гапон Аристович* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 168, *Гапон Федорович Тулея Данец* 1630 Маг., ИЮМ VIII 432, ён жа *Агапона Донца* там жа 434, *Гапон Бизевич* 1746 Маг., ИЮМ XXX 240, *Гапон Галапуз* 1776 Маг., ИЮМ XVII 164. СБП: Агафонаў, Агафóненка, Гапóн, Гапóнаў, Гапанóвіч, Гапóненка, Гапанёнак, Гапóнчык, Гапóнік, Гапóнька, Гапаню́к, па якіх можна рэканструяваць 6 форм і варыянтаў форм імені *Агафон*: *Агафон*, *Гапон*, *Гапончык*, *Гапонік*, *Гапонька*, *Гапанюк*. Такім чынам, у Беларусі па помніках зафіксавана форма *Агапон*, *Огапон* з заменай [ф] на [п], а па СБП рэканструявана форма *Агафон*. Ад першай у выніку адпадзення пачатковага [а] ўзнік новы варыянт—*Гапон*, які, па сведчанню помнікаў, ужываўся шырэй, чым варыянт з пачатковым галосным. Аб гэтым жа гаворыць і лік прозвішчаў, утвораных ад аднаго і другога. Руск. *Агафон* (СВІЛ), укр. *Агафон*, *Агапон* — афіцыйныя формы, *Гапон* — размоўн. (СВІЛ).

АГГЕЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 4 разы ў варыянтах *Агей*, *Огей*: *Агею Кравцу* 1684 Маг., ИЮМ II 116, *Агей Папович* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 59; *Огей Милодович* 1567 Навагр. п., П. 832, *Огею Пшенку* 1690 Маг., ИЮМ VII 36. СБП: Агéй, Агéеў, Агíевіч, Агéенка, Агéйка, Агéйчык, па якіх можна рэканструяваць 3 формы імені *Аггей*: *Агей*, *Агейка*, *Агейчык*. Імя *Аггей* захавала сваю форму ва ўсіх усходнеславянскіх мовах, але фанемная структура яго ў кожнай з моў перажыла лэўныя

змены: бел. *Агей, Огей*, руск. *Аггей* (СВІЛ), *Агей* (Мілейк., 390), укр. *Огей, Огій, Егей, Егея, Овгей, Івгей, Йовгей* (СВІЛ, Грынч.).

АДАМ Імя, прынятае праваслаўнай і каталіцкай царквой. У Польшчы ўжываецца з XIV ст., папулярнае аж да апошняга часу (Быстр. Кн., 97 — 98). Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 20 разоў у форме *Адам* (з іх у XVIII ст. толькі 1 раз): *Адам Бейнаровіч* 1528 Навагр. з-к, У. 35, у Попісе 1567 г. *Адам Войно* Бр. п., 1198, *Адам Зькгличовскі* Навагр. п., 833, *Адам Ксінбут* Вас. хар., 783, *Адам Матеевіч Ясколд* Ваўк. п., 873, *Адам Миколаевіч Ейсимонт* Гр. п., 690, *Адам Матеевіч* Рад. хар., 787, *Адам Ольшевскі* Ашм. п., 586, *Адам Руцкі* Мін. п., 1223, *Адам Цыбелевіч* Астр. хар., 792; *Адамом Мархачом* 1590 Мін. п., АВК XXXVI 401, *Адама Лопаты* 1714 Віц., ИЮМ XXII 176. Ва Ухвале 1528 і Попісе 1567 г. *Адам* адзначана на Падляшшы каля 120 разоў, у Літве і Жмудзі — каля 90 разоў. СБП: *Ада́маў, Адамо́віч, Ада́міч, Адаме́нак, Адаме́ц, Адамце́віч, Адамке́віч, Ада́мчык, Адаме́йка, Ада́мушка, Адамчу́к, Ада́сь, Ада́ська, Адашэ́нка, Ада́шкін, Адашкэ́віч, Ада́шчык, Адашчу́к, Адамі́цкі*, па якіх можна рэканструяваць 13 форм і варыянтаў форм імені *Адам*: *Адам, Адамец, Адамка, Адамчык, Адамейка, Адамушка, Адамчук, Адаць, Адацька, Адашэнка, Адашкін, Адашкэвіч, Адашчык, Адашчук*. Руск. *Адам* (СВІЛ), укр. *Адам, Одам, Ядам*, памяншальнае *Адаць* (СВІЛ, Грынч.).

[АЗА] СБП: *Азе́віч, Азано́віч, Азо́нчык, Азэ́нка, Азо́лін, Азе́ма, Азе́мша, Азу́ка*, па якіх можна рэканструяваць 8 форм і варыянтаў форм імені *Аза*: *Аза, Азон, Азончык, Азой, Азоля, Азе́ма, Азе́мша, Азука*. З упэўненасцю можна гаварыць, аднак, толькі аб рэканструкцыі *Аза*, усе астатнія формы патрабуюць далейшага вывучэння і, відавочна, некаторыя атрымаюць больш дакладнае тлумачэнне.

АЗАРИЯ Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. 9 разоў у Магілёве і Аршанскім павеце ў варыянтах *Азар, Озар*: *Азаром* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 164, *Азаром Товкачом* 1630 Арш. п., ИЮМ VIII 43, *Азар Говорушка* 1645 Арш. п., ИЮМ XXIII 450, *Азару Ключнику* 1681 Маг., ИЮМ I 130; *Озар Семеновіч* 1588 Маг., ИЮМ VII 417; СБП: *Аза́раў, Азаро́віч, Азарэ́віч, Аза́ранка, Аза́ранкаў, Азарэ́нка, Азаро́нак, Аза́рка, Азарке́віч, Аза́рчанка*, па

якіх можна реконструювати 2 форми імені *Азария*: *Азар*, *Азарка*. Форма без канцавога [-ня]—*Азар*, *Озар* усходнеславянські варіанти традиційно-царкоўнай форми (гл. стар. 14—15). Руск. афіційная форма *Азария* (СВІЛ), укр. афіційная форма *Азарій* (СВІЛ).

АКИЛА Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 9 разоў (пераважна ў Магілёве) у варыянтах *Акула* (4), *Окула* (5): *Акулою Кошкиничом* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 22, *Акула Авсеев Медвед* 1683 Маг., ИЮМ II 5, *Акула Жук* 1722 Маг., ИЮМ XII 373, *Акула Арцёмович* 1746 Маг., ИЮМ XXX 297; *Окула Богданович* 1528 б. Ваўк., У. 96, *Окула Василевич* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 231, *Окула Козорезов* 1584 Маг., ИЮМ VII 347, *Окула* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 175. СБП: *Аку́ла*, *Аку́лаў*, *Аку́ліч*, *Акуло́віч*, *Акуле́віч*, *Аку́ленка*, *Аку́лінка*, *Акуле́нак*, *Аку́лка*, *Аку́лік*, *Акулі́нскі*, па якіх можна реконструюваць 3 формы імені *Акила*: *Акула*, *Акулка*, *Акулік*. Форма з [у] адпаведна [и]—*Окул* адзначана і ў помніках рускай мовы (Мірасл., 392).

АЛЕКСАНДР Імя, прынятае праваслаўнай і каталіцкай царквой. Польскае *Aleksander* вядома з XIV ст. (Быстр. Кн., 105—107). Зарэгістравана ў XVI—XVIII ст. 28 разоў у варыянтах *Александр* (8), *Олександр* (1), *Александро* (15), *Олександро* (3), *Александр* (1). *А л е к с а н д р*: ва Ухвале 1528 г. *Александр Жданович* б. Астр., 88, *Александр Менькович* Навагр. з-к, 34, *Александр Совичович* б. Вас., 87; у Попісе 1567 г. *Александр Сняк* Ашм. п., 581, *Александр Янович* Гр. п., 675; *Александром Шпаковичем* 1652 Пол., ИЮМ V 293, *Александр Бонич* 1664 Віц., ИЮМ XXI 319, *Александра Халеевича* 1691 Маг., ИЮМ VIII 12, *Александр Горонин* 1746 Маг., ИЮМ XXX 287. Ва Ухвале і Попісе *Александр* адзначана ў Літве і Жмудзі 18 разоў, а на Падляшшы — 3 разы. *А л е к с а н д р о*: ва Ухвале 1528 г. *Александро Андрушкович* б. Астр., 88, *Александро Венцович* б. Ваўк., 97, *Александро Снякович* Ашм. дв., 22; у Попісе 1567 г. *Александро Вагановский* Ваўк. п., 459, *Александро Войтехович* Ашм. п., 580, *Александро Гридич* Навагр. п., 818, *Александро Жинев* Ваўк. п., 870, *Александро Кучук* Бр. п., 1190, *Александро Сидорович Бокей* Астр. хар., 791. *А л е к с а н д е р*: *Александр Григоревич Воронец* 1663 дв. Мсцісл. п., ИЮМ XXIV 440. Ва Ухвале і Попісе *Александро* адзначана ў Літве і Жмудзі 16 разоў; *Александр* — на

Падляшшы 9, у Літве і Жмудзі — 3. Памяншальныя формы: *Олехно* (21), *Алес* (1), *Олех* (1), *Санюк* (1). *О л е х н о*: ва Ухвале 1528 г. *Олехно Андреевич* Ашм. дв., 25, *Олехно Гойко* з. Бр., 101, *Олехно Жабка Островский* Навагр. з-к, 34, *Олехно Гущина* Пол. з-ля, 194, *Олехно Дашкович* б. Ваўк., 95, *Олехно Ивашкович* б. Астр., 88, *Олехно Коршун* Віц. з-ля, 197, *Олехно Радивонович* б. Кл., 190. Ва Ухвале і Попісе *Олехно* адзначана ў Літве 21 раз, на Валыні — 8, на Падляшшы — 2, *Алехно* — у Жмудзі 1 раз. *А л е с*: *Алес Радзевич* 1746 Маг., ИЮМ XXX 285. *О л е х*: *Олех Ширейкович* 1528 б. Пр., У. 93, а на Падляшшы ва Ухвале і Попісе — 3 разы. *С а н ю к*: *Санюком а Минюком Кошелевичами* 1582 Мін п., АВК XXXVI 343. СБП: *Аляксандраў*, *Александрович*, *Аляксанкін*, *Алесь*, *Алєсич*, *Алєсенка*, *Алєсик*, *Алєська*, *Алясьюк*, *Аляхно*, *Аляхнович*, *Алікєвич*, *Алькович*, *Лесь*, *Лєсін*, *Лєсик*, *Лєська*, *Лясько*, *Лясьюк*, *Санаў*, *Санін*, *Санєц*, *Санцєвич*, *Санька*, *Санько*, *Санкович*, *Санкєвич*, *Санікєвич*, *Санюк*, *Санюкович*, *Санчук*, *Санюта*, *Сашанок*, *Сашко*, *Сашчанка*, *Сашанькін*, па якіх можна рэканструяваць 26 форм імені *Александр*: *Аляксандр*, *Аляксанка*, *Алесь*, *Алєсик*, *Алєська*, *Алясьюк*, *Аляхно*, *Алік*, *Алько*, *Лесь*, *Лєсик*, *Лєська*, *Лясько*, *Лясьюк*, *Сан*, *Санец*, *Санька*, *Санько*, *Санко*, *Санік*, *Санюк*, *Санчук*, *Санюта*, *Саша*, *Сашко*, *Сашанька*. Такім чынам, у Беларусі адзначана дзве формы поўнага імені, адна з якіх супадае з традыцыйна-царкоўнай формай *Александр*, а другая ўзнікла ў сувязі з неабходнасцю пазбегнуць збегу зычных [ндр] у канцы слова — *Александро*. Гэтыя формы, як сведчаць матэрыялы Ухвалы і Попісу, былі вядучымі ў Літве і Жмудзі, у той час як на Падляшшы пераважна ўжывалася польская форма імені *Александр*. Руск. *Александр*, а ў помніках — яшчэ *Олександр* (СВІЛ, Мірасл.), укр. *Олександр*, *Олександро*, *Лександра*, *Лександро*, *Олександрер*, *Ксандер*, *Санько* (СВІЛ, Грынч.).

АЛЕКСЕЙ Імя, прынятае праваслаўнай і каталіцкай царквой, польск. *Aleksy*. У Польшчы вядома з XVI ст. (Быстр. Кн., 107—109). Зарэгістравана ў XVI — XVIII стст. 89 разоў у варыянтах *Алексей* (36), *Олексей* (16), *Олексий* (1), *Алекса* (2), *Олекса* (4), *Алекшей* (8), *Алекий* (1), *Олекий* (3), *Алекши* (7), *Олекши* (9), *Алекша* (1), *Олекша* (1). *А л е к с е й*: ва Ухвале 1528 г. *Алексей* Раг. слуга путны, 191, *Алексей Залетель* б.

Слон., 98, *Алексей Зонкевич* Навагр. з-к, 32, *Алексей Смольнянин* б. Пін., 189; у Попісе 1567 г. *Алексей Андреевич* Навагр. п., 835, *Алексей Гриневиц* Ашм. п., 590, *Алексей Понюкович* Гр. п., 681; *Алексей Шавров* 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 79, *Алексеем Сцебутом* 1676 Пол., ИЮМ V 354, *Алексей Трушков* 1684 Маг., ИЮМ II 83, *Алексей Судзёнок* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 189, *Алексей Махаёнок* 1751 Віц., ИЮМ XVIII 398, *Алексей Кандрыка* 1764 Віц., ИЮМ XIX 187, *Алексей Пакуса* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 433, *Алексей Машко* 1771 Пол., ИЮМ VI 382. *О л е к с е й*: *Олексей Зенкович* Пол. з-ля, 193, *Олексей Иванович* б. Ваўк., 96, *Олексей Острейкович* б. Мсцісл. п., 199, *Олексей Мурашкинич* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 226, *Олексей Ходневич* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 370, *Олексей Цыплин* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 84. Ва Ухвале і Попісе *Алексей* адзначана ў Літве і Жмудзі 8 разоў, *Олексей* — у Літве і на Падляшшы — 4, *Олексий* — у Літве 1. *А л е к с а*: *Алекса Белянка* 1643 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 360, *Алекса Савчинок* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 190. *О л е к с а*: *Олекса Романович* 1567 Брасл. п., П. 638, 3 разы на Падляшшы. Ва Ухвале і Попісе за межамі Беларусі зарэгістраваны і іншыя формы (не адзначаныя ў Беларусі): *А л е к ш е й* — у Жмудзі 8 разоў, *Алекший*, *Олекший* — на Падляшшы 4, *Алекшии* — на Падляшшы 6 і ў Літве 1 раз, *Олекшы* — на Падляшшы 8 разоў, у Літве 1, *Алекша* — у Літве 1 раз. Памяншальныя формы: *Олеша* (1), *Олешко* (3), *Алехно* (1), *Олехно* (52) параўн. *Александр*. *О л е ш а*: *Олеша Протопинич* 1528 б. Мсцісл., У. 198. *О л е ш к о*: *Олешко* з Воци 1528 Навагр. з-к, У. 36, *Олешко Гордеевич* 1528 б. Гр., У. 93, *Олешко Манюкевич* 1567 Навагр. п., П. 818. СБП: *Аляксееў*, *Алексяёвіч*, *Алексіёвіч*, *Аляксёенка*, *Алексяёнак*, *Аляксейчык*, *Алексяюк*, *Алэкса*, *Алёкса*, *Алэксіа*, *Алэксіч*, *Аляксюк*, *Алексютовіч*, *Алёхаў*, *Алёхін*, *Алёхна*, *Аляхно́*, *Аляхно́віч*, *Алёшын*, *Алішэвіч*, *Алешчанка*, *Алёшчанка*, *Лёша*, па якіх можна рэканструюваць 14 форм імені *Алексей*: *Аляксе́й*, *Аляксе́йчык*, *Алексяюк*, *Алекса*, *Алёкса*, *Аляксюк*, *Аляксюта*, *Алёха*, *Алёхна*, *Аляхно*, *Алёша*, *Алёшка*, *Алешка*, *Лёша*. Царкоўнаславянская форма *Алексий* на ўсходнеславянскай глебе пераўтварылася ў форму на [-ей] — *Алексе́й*, або ў форму на [-а] — *Алекса*. У Літве і Жмудзі, як сведчыць матэрыял, звычайна ўжываліся ўсходне-

славянські форми, у яких некаторы раз у выніку мазування замест [с] вымаўляецца [ш] — *Алексей, Олексей, Алекшей*, а на Падляшшы — польскія формы *Алекшы, Олекшы*. У помніках рускай пісьменнасці адзначана *Алексей, Олексей* (Мірасл., Мілейк., 390, 392), сучасная афіцыйная форма *Алексей* і радзей *Алексий* (СВІЛ), укр. афіцыйная форма *Олексій*, размоўн. *Олекса, Олексійко, Олешко* (СВІЛ, Грынч.).

[АЛИМ] СБП: Алімаў.

[АЛИПИЙ] СБП: Аліпаў, па якім можна рэканструяваць форму *Аліп*.

АЛФИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 2 разы ў варыянтах *Авней, Овней: Авней Жданович Лопатич* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 41, ён жа *Овней Жданович Лопатич* там жа 52. Названыя формы на ўсходнеславянскай глебе атрымалі канцавое [-ей] замест [-ий], характэрнага для царкоўнаславянскай формы, і разам з тым перажылі шэраг фанетычных змен: [л] царкоўнаславянскай формы змянілася ў [в], а [ф]—у [п]. Руск. *Алфей, Алфий* (СВІЛ), укр. *Алфей, Алфій* (СВІЛ).

АМВРОСИЙ правасл., АМБРОЖЕЙ каталіцк., польск. *Ambroży*. У Польшчы сустракаецца з XVI ст. (Быстр. Кн., 111—112). Зарэгістравана ў XVI ст. 18 разоў у варыянтах *Амброжей* (15), *Амброжий* (3). *Амброжей*: у Попісе 1567 г. *Амброжей Войткович* Ашм. п., 593, *Амброжей Кореевич* Ваўк. п., 858 *Амброжей Миколаевич Ейсимонтович* Гр. п., 694, *Амброжей Юхнович Сурымонтович* Мін. п., 1217; на Падляшшы — 10, у Літве і Жмудзі — 60. *Амброжий*: у Попісе 1567 г. *Амброжий Ализарович* Слон. п., 845, *Амброжий Мартинович* Ашм. п., 592, *Амброжия Немчиновича* Ваўк. п., 857; на Падляшшы — 2. Ва Ухвале і Попісе яшчэ адзначаны: *Амброжи* на Падляшшы — 3, *Амброс* у Жмудзі — 16, у Літве — 7, *Амрос* (1), *Ямброжей* (1) — у Літве. СБП: *Амбражэй, Амбражэвіч, Амбружэвіч, Амбражэйчык, Амбражук, Абражэй, Абражэў, Абражэвіч, Амбрóсаў, Амбрусэвіч, Абрáсімаў, Аблажэй*, па якіх можна рэканструяваць 9 форм і варыянтаў форм імені *Амвросий*: *Амбражэй, Амбражэйчык, Амброж(ы), Амбражук, Абражэй, Абраж(ы), Амброж(ы), Амброс, Абрáсім*. Заканамернай усходнеславянскай формай, відаць, трэба лічыць *Амбрóсей, Омбрóсей* — форму на [-ей] з заменай [в] на [б], як і ў выпадках *Аввакум: Абакум, Аврам: Абрам*, Але та-

кая форма ў абследаваных помніках не засведчана. Адсутнічае яна і ў наяўных у аўтара матэрыялах і працах па рускай і ўкраінскай антрапаніміі. Зарэгістравана, аднак, другая магчымая для імён на [-ий] усходнеславянская форма без канцавога [-ий] — *Амброс, Омброс*. Праўда, па помніках вырысоўваецца парадаксальны малюнак: формы *Амброс, Омброс* адзначаны толькі за межамі Беларусі — у Жмудзі і Літве, а на тэрыторыі Беларусі — гібрыдная форма *Амброжей*, якая шырока прадстаўлена таксама ў Літве, Жмудзі і на Падляшшы. Гэта форма спалучае ў сабе польскую форму *Амброж(и)* і ўсходнеславянскае [-ей]. Блізкая да яе і форма *Амброжий*. Рэканструкцыя імён па СБП пацвярджае шырокае бытаванне ў Беларусі формы *Амбражэй* і разам з тым сведчыць, што ўжывалася і форма *Амброс*, хоць у помніках апошняя не сустракаецца. Нязвыклая для беларускай мовы група зычных [мвр] часцей за ўсё выступае ў выглядзе групы [мбр], але ў некаторых формах яна яшчэ траціць [м] і набывае выгляд [бр] — *Абражэй, Аброж(ы)* ці [бл] — *Аблажэй*. Звяртае на сябе ўвагу рэканструюваная форма *Абрасім*, якая адзначана і ў помніках рускай мовы, — *Обросим* (Мілейк.). Відаць, з'явілася яна па ўзору імён, што заканчваюцца на [-им], тыпу грэч. *Анфим, Герасим, Евдоким, Иероним, Никодим, Онисим, Трофим*, лац. *Максим, Харисим*, перс. *Акепсим, Вадим*, ст.-яўр *Иоахим, Серафим*, якіх у алфавітным спіску святых, што ўпамінаюцца ў месясцасловес праваслаўнага царкоўнага календара, налічваецца каля 20. Прычынай утварэння гэтай формы, магчыма, паслужыла ўяўная непаўнацэннасць формы *Абрас, Аброс*, якая ўспрымалася як усечаная форма, скажам, такога тыпу, як *Онис(им), Герас(им)* і інш. Ва ўкраінскай мове вядомы формы *Амрос, Амрось, Омрос, Омрось* (Грынч.), *Амеросій, Амбросій, Амбрось* (СВІЛ).

АМОС Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 2 разы: *Амос Волк* 1567 Мін. п., П. 1219, *Амос Жук* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 429, СБП: *Амос, Амбсаў, Амбсенка, Амасёнак*, па якіх можна рэканструюваць імя *Амос*.

АНАНИЯ Зарэгістравана ў XVI — XVIII стст. 10 разоў пераважна ва ўсходняй частцы Беларусі ў варыянтах *Анания* (2), *Онания* (3), *Ананья* (2), *Ананя* (1), *Анан* (1), *Анань* (1): *Анания Ивашень* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV, 374, *Анания Чирок* 1704, Чач. ст., ИЮМ XXVIII 20; *Онания Родионович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 91; *Анан-*

ню Малачевича 1582 Мін. п., АВК XXXVI 187, *Анання Слєпнѣв* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 86; *Ананя Семенович* 1583 Маг., ИЮМ VII 340; *Анани Матвеевич* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 169; *Анан Ракович* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 173; *Анань Дзеляков* 1670 Віц. п., ИЮМ XXI 182. Памяншальная форма: *Оношко* (1): *Оношко Андреевич* 4528 б. Ваўк. п., У. 97. СБП: *Ананьеў, Ананєвіч, Ананіч, Ананенка, Ананька, Ананчанка, Ананчўк, Анашка, Анашкєвіч, Анóшка, Анóшчанка, Анёха, Анюшкєвіч*, па якіх можна рэканструяваць 8 форм і варыянтаў форм імені *Анания*: *Ананий, Анан(ь), Ананька, Ананчук, Анашка, Аношка, Анёха, Анюшка*. У помніках беларускай пісьменнасці адлюстравана і сама царкоўнаславянская форма на [-ия]—*Анания, Онания* і яе варыянты, што ўзніклі фанетычным шляхам: *Анання* з гіпатэтычнай формы *Ананья*, якая вядома ў помніках рускай мовы — *Онанья* (Мілейк.), у выніку падаўжэння зычнага [н], а *Ананя* — пасля сцяжэння [нн], хоць магчыма і іншым шляхам: *Анания* — *Анан* — *Анан-я*. Па СБП рэканструявана форма *Ананій*, якая, відаць, успрымалася як царкоўнаславянская форма на [-ий], а таму яна падзяліла лёс гэтых форм, што на ўсходнеславянскай глебе замянілі [-ий] на [-ей] ці страцілі [-ий] зусім. У такім разе можна дапусціць існаванне формы *Ананей*, якая ў помніках рускай мовы і зафіксавана—*Онаней* (Мілейк., 392), а зафіксаваныя ў беларускіх помніках формы *Анан, Анань* трэба лічыць усходнеславянскім варыянтам поўнай формы імені, а не памяншальнай формай, утворанай шляхам усячэння асновы. У рускай мове, акрамя названых форм, — *Ананий, Анания* (СВІЛ), ва ўкраінскай мове — *Ананій, Анань* (СВІЛ), *Анан, Ананечко, Ананцо, Ананьо* (Грынч.).

[АНАСТАСИЙ] СБП: **Анасєнка, Анóсік*, па якіх можна рэканструяваць 2 формы імені *Анастасий*: *Анос, Аносік*.

АНДРЕЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 339 разоў у варыянтах *Андрей* (330), *Ондрей* (8), *Андрея* (1). *А н д р е й*: ва Ухвале 1528 г. *Андрей Иванович* б. Кл., 190, *Андрей Каспарович* Ашм. дв., 25, *Андрей Лавринович* Лід. дв., 31, *Андрей Микулич* Навагр. з-к, 33, *Андрей Перфуревич* б. Вас., 87, у Попісе 1567 г. *Андрей Бутримович* Навагр. п., 832, *Андрей Войтехович* Суглоба Ашм. п., 577, *Андрей Глебович* Дежа Вас. хар., 775, *Андрей Да-*

нилович Гр. п., 702, Андрей Зубцович Слон. п., 841, Андрей Кмита Пін. п., 1211, Андрей Конище Мін. п., 1222, Андрей Семенович Кобыз Ваўк. п., 865, Андрей Сушкевич Бр. п., 1196, Андрей Федяевич Рэч. п., 1234; Андрея Лошука 1582 Мін. п., АВК XXXVI 321, Андрей Овсяник Кмита 1593 Віц., ИЮМ I 336, Андрей Шека 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 79, Андрей Пивоворонок 1642 Пол. в., ИЮМ XXII 316, Андрей Дзенисов Тык 1646 Арш. п., ИЮМ XXIV 372, Андрей Арцем 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 81, Андрей Козлович 1652 Пол., ИЮМ V 253, Андрей Буката 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 188, Андрей Глухой 1730 с. Пол., ИЮМ II 329, Андрей Котленок 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 432, Андрей Калуга 1772 Віц., ИЮМ XIX 211. Ва Ухвале і Попісе Андрей адзначана на Падляшшы 420 разоў, а ў Літве і Жмудзі — 380. **О н д р е й**: Ондрей Матфеевич 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 201, Ондрей Веков 1630 Віц., ИЮМ II 232. **А н д р е я**: Андрея Петрашевич 1528 б. Слон., У. 98. Памяншальныя формы: Андрейко (5), Андрушко (1), Андраш (1), Андрус, Андрюс (5), Андрос (4), Анрос (1). **А н д р е й к о**: у Попісе 1567 г. Андрейко Всячинович Гр. п., 680, Андрейка Станиславовича Слон. п., 849; у Літве — 3. **А н д р у ш к о**: Андрушко Матеевич 1528 б. Ваўк., У. 97; ва Ухвале і Попісе ў Літве — 16, на Падляшшы — 1. **А н д р у с**, **А н д р ю с**: Андрюс Нестерович 1580 Маг., ИЮМ VII 322; ва Ухвале і Попісе ў Літве — 4. **А н д р о с**: Андрос Авхимович 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 212, Андроса Сопроновича там жа. 66, **А н р о с**: Анроса Гринцовича 1582 Мін. п., АВК XXXVI 187. За межамі Беларусі ва Ухвале і Попісе адзначаны і іншыя формы: Андрух, Андрис на Падляшшы, Андрош, Андруш, Андрым у Літве, Андруліс у Жмудзі. СБП: Андрэеў, Андрэенка, Андрэйкаў, Андрэйчык, Андрэйчыкаў, Андрэйцаў, Андрыёвіч, Андрыёнка, Андраёк, Андрыёк, Андрыяш, Андрыяшка, Андрыянец, Андру́к, Андру́с, Андруся́к, Андрухо́віч, Андру́ш, Андру́шын, Андрушэ́віч, Андрушэ́нка, Андрушкэ́віч, Андру́шчанка, Андрэйкаве́ц, Андрыёўскі, па якіх можна рэканструяваць 15 форм і варыантаў форм імені Андрей: Андрэй, Андрэйка, Андрэйчык, Андрэец, Андраюк, Андрыюк, Андрыяшка, Андрыянец, Андрук, Андрус, Андрусяк, Андруха, Андруш, Андруша, Андрушка. Поўная форма імені ва ўсходніх славян захавалася ў традыцыйна-царкоўнай форме. Ва ўкраінскай мове адзначаны фор-

мы: Андрій, Андрійко, Андріечко, Андріець, Андрійцьо, Андріаш, Андрунь, Андрось, Андрусь, Андрусик, Андрусьенко, Андрух, Андрушко, Ондрій, Ондріець, Ондрійко, Ондрусь, Яндрій, Яндрух (Грынч.).

[АНДРОНИК] СБП: Андрон, Андронаў, Андрончык, Андранюк, Андрановіч, Андрасаў, Андрасенка, Андрасік, Андрасюк, Андрашчук, па якіх можна рэканструяваць 8 форм і варыянтаў форм імені Андроник: Андрон, Андрончык, Андранюк, Андрол, Андрос, Андросік, Андрасюк, Андрашчук. У абследаваных актах імя не выяўлена. Рэканструкцыя па СБП сведчыць, што ў Беларусі ў якасці поўнага імені ўжывалася форма Андрон, а не Андронік, якая, магчыма, успрымалася як памяншальна-ласкавая. Укр. Андроник, Андрон (СВІЛ).

АНТИОХ Зарэгістравана ў 1528 г. 2 разы ў варыянтах Анцушка, Анцута: Анцушка Долманович б. Пін., У. 189, Анцута Гарабурда 1567 Гр. п., П. 698. СБП: Анціхавіч, Анціхавіч, Анцук, па якіх можна рэканструяваць 2 формы імені Антиох: Анціх, Анцух. Поўная форма імені ў абследаваных помніках не адзначана. Рэканструяваная па СБП форма Анціх, відаць, узнікла ў выніку опрашчэння нехарактэрнага для беларускай мовы спалучэння галосных [іо]. Руск. Антиох, укр. Антиох (СВІЛ).

АНТИПА Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. 7 разоў у варыянтах Антипа (6), Онтипа (1): Антипа Сеньотович 1567 Гр. п., П. 681, Антипа Якимович там жа, 687, Антипа Халкович 1588 Маг., ИЮМ VII 444, Антипы Дубаря 1679 Маг., ИЮМ I 15, Антипы Коня 1683 Маг., ИЮМ II 10, Онтипа Холкович 1580 Маг., ИЮМ VII 320. СБП: Анціпаў, Анціпін, Анціпавіч, Анціпенка, Анціпкін, Анціпаў, Анціпавіч, Анціпін, Анціўта, па якіх можна рэканструяваць 5 форм і варыянтаў форм імені Антипа: Анціп, Анціпа, Анціпка, Анцып, Анцыпон, Анцута. Матэрыял помнікаў сведчыць, што ў XVI ст. была жывой форма Антипа. Сучасн. бел. Анціп, руск., укр. Антип (СВІЛ).

АНТОНИЙ правасл., АНТОНИ каталіцк., польск. Antoni. У Польшчы вядома з XVI ст., вельмі папулярнае. Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 54 разы ў варыянтах Антоней (4), Антон (49), Антон (1). Антоней: Антоней Сасин 1567 Бр. п., П. 1184, Антоней Сухожебрский 1567 Ашм. п., П. 592. Антон: Антон Мишкевич 1528 б. Гр., У. 93, у Полице 1567 г. Антон Радивонович Сачкович Пін.

п., 1215, *Антон Стецкевич* Навагр. п., 828, *Антон Якубович* Ашм. п., 591; *Антон Сиволапа* 1679 Маг., ИЮМ I 16, *Антон Андреевича Шабуні* 1689 Маг., ИЮМ VI 16, *Антон Перевы* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 191, *Антон Сухар* 1764 Віц., ИЮМ XIX 186. Ва Ухвале 1528 г. і Попісе 1567 г. *Антон* адзначана на Падляшшы 4 разы, у Літве і Жмудзі — 8. *Онтон*: *Онтон Озарович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 241. У Попісе 1567 г. яшчэ адзначаны *Антоний* (5), *Антони* (2) на Падляшшы. Памяншальная форма *Онтошко* (1): *Онтошко Петрович* 1609 Маг., ИЮМ VIII 286. СБП: *Антонаў*, *Антановіч*, *Антаневіч*, *Антаненка*, *Антоненка*, *Антаненя*, *Антонік*, *Антончык*, *Антонцаў*, *Антанюк*, *Антуневіч*, *Антосенка*, *Антуськоў*, *Антошын*, *Антошка*, *Антошкін*, *Анташкевіч*, *Антух*, па якіх можна рэканструюваць 10 форм і варыянтаў форм імені *Антоний*: *Антон*, *Антонік*, *Антончык*, *Антонец*, *Антанюк*, *Антось*, *Антусёк*, *Антоша*, *Антошка*, *Антух*. У Беларусі бытавалі дзве ўсходнеславянскія формы — *Антоней* і *Антон* (*Онтон*). Першая ўжывалася значна радзей. Гэтыя ж формы функцыяніравалі ў Літве, Жмудзі і на Падляшшы. На Падляшшы ўжываліся таксама царкоўнаславянская форма *Антоний* і польская *Антони* (*Antoni*). Руск. *Антон*, *Антоний* (СВІЛ), укр. *Антон*, *Антін*, *Антоній* (СВІЛ); *Антін*, *Антінко*, *Антось*, *Антосько*, *Антох*, *Антошко* (Грынч.).

АНФИМ: *Онихим Пашутич Сезеневича* 1567 Гр. п., П. 696. На Падляшшы: *Анхим Сакович* 1528, У. 167.

[АПОЛЛОН] СБП: *Паланевіч*, *Паланейчык*, *Паланцэвіч*, *Паланецкі*, па якіх можна рэканструюваць 3 формы імені *Аполлон*: *Палон*, *Паланейчык*, *Паланец*. Варыянт *Палон* узнік фанетычным шляхам: у выніку адпадзення ненаціскавага пачатковага галоснага, як і ў многіх іншых імёнах. Руск., укр. *Аполлон*, *Аполлоний* (СВІЛ).

АРЕФА Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. 9 разоў (пераважна ў Магілёве) у варыянтах *Арефа* (6), *Орефа* (2), *Орехва* (1): *Арефа Зеновевич* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 134, *Арефу Протковича* там жа, 220, *Арефа Процькович* 1580 Маг., ИЮМ VII 320, *Арефа Безушко* 1623 Маг., ИЮМ VIII 396, *Орефа Огапонович Волк* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 117, *Орефы Яковлевича* 1624 Маг., ИЮМ VIII 398; *Орехва Константинovich* 1567 Гр. п., П. 680. СБП: *Арэфін*. Руск. *Арефа*, *Арефий* (СВІЛ), укр. *Арефа*, *Орефа*, *Арефій*, *Орефій* (СВІЛ), *Арехвій*

(Грынч.). Українська форма на [-ій], відаць, узнікла пад уплывам шматлікіх форм на [-ій], што ўтварыліся на базе царкоўнаславянскіх імён на [-ий].

[АРСЕНІЙ] СБП: Арсёнчык. Відаць, як і для іншых царкоўнаславянскіх імён на [-ий], існавалі два ўсходнеславянскія варыянты — *Арсеней* і *Арсен*, ад кожнага з якіх магла ўтварыцца памяншальная форма, што пазней стала ўжывацца ў функцыі прозвішча. Сучасн. бел. *Арсеній*, *Арсен* (Судн.), руск. *Арсений* (СВІЛ), укр. *Арсен*, *Арсеній* (СВІЛ).

АРТЕМА, АРТЕМИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 51 раз у варыянтах *Артем* (44), *Ортем* (5), *Артим* (1), *Артемей* (1). *Артем*: *Артем Лукошка* 1528 Пол. з-ля, У. 195, *Артем Толстейкович* 1528 б. Мсцісл., У. 199, *Артем Гримашкович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 211, *Арцём Коновалёнок* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 166, *Арцем Литвин* там жа, 162, *Артем Грыдкович* 1623 Пол., ИЮМ XXIII 423, *Арцем Шаповал* 1670 Від. в., ИЮМ XXI 84, *Артем Балаш Клеткин* 1683 Маг., ИЮМ II 7, *Артем Азарович* 1691 Маг., ИЮМ VIII 160, *Арцем Азрилёнок* 1728 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 35, *Арцем Яковенко* там жа, 56, *Арцем Бядыш* 1746 Маг., ИЮМ XXX 194, *Арцем Клиндух* там жа, 179, *Арцем Залески* 1764 с. Від. в., ИЮМ XIX 157, *Арцём Симончик* 1766 Маг., ИЮМ XVII 78. *Ортем*: *Ортем Тегелин* 1528 б. Мсцісл., У. 198, *Ортем Игнатович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXX 128, *Ортем Федюнич* 1630 б. Від., ИЮМ II 232. *Артим*: *Артура Карповича* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 14. *Артемей*: *Артемей Мелешко* 1567 Слон. п., П. 840. СБП: Арцём'еў, Арцём, Арцёмаў, Арцёменка, Арцёменка, Арцяменя, Арцімівіч, Арціменя, Арцімяння, Арцяму́к, Арціму́к, Арцямяюк, Арцю́х, Арцюхо́ў, Арцюхі́н, Арцюхо́віч, Арцюхе́віч, Арцюшэ́нка, Арцюшэ́ня, Арцюшка, Арцюшкё́віч, Артухё́віч, Арціхо́ўскі, Арцішо́ўскі, Арцюхо́ўскі, Арцюшо́ўскі, па якіх можна рэканструяваць 10 форм і варыянтаў форм імён *Артема*, *Артемий*: *Арцёмій*, *Арцём*, *Арцім*, *Арцяму́к*, *Арціму́к*, *Арцямяюк*, *Арцю́х*, *Арцюшка*, *Артух*, *Арціх*. Як сведчыць матэрыял, звычайна ўжывалася ўсходнеславянская форма без канцавога [-ей] — *Артем* (*Ортем*), другая ўсходнеславянская форма — на [-ей] была рэдкай. Руск. *Артемий*, *Артём* (СВІЛ), укр. *Артем*, *Артемій* (СВІЛ), *Артем*, *Артюх* (Грынч.).

АРХИПП. Зарэгістравана ў XVII—XVIII стст. 2 ра-

зы: *Архип Булаев* 1684 Маг., ИЮМ II 189, *Архип Мятла* 1746 Маг., ИЮМ XXX 305. СБП: *Архіпаў, Архіпенка, Архіпец, Архіпчаў*, па якіх можна рэканструюваць 2 формы імені *Архипп*: *Архип, Архіпец*. Руск. *Архип* (СВІЛ), укр. *Архип* (СВІЛ), *Архип, Архипко* (Грынч.).

АФАНАСИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 77 разоў у варыянтах *Афанасий* (1), *Офанасей* (2), *Афанас* (9), *Офанас* (8), *Апанас* (26), *Опанас* (25), *Панас* (6). *А ф а н а с и й*: *Афанасий Булай* 1746 Маг., ИЮМ XXX 189. *О ф а н а с е й*: *Офанасей Тризна* 1567 Ваўк. п., П. 853. *А ф а н а с*: *Афанас* 1528 Навагр. з-к, У. 37, *Афанас Дрозд* 1629 Маг., ИЮМ VIII 423, *Афанаса Шумейки* 1681 Маг., ИЮМ I 124, *Афанаса Оноски* 1691 Маг., ИЮМ VIII 136, *Афанаса Луцкевича* 1746 Маг., ИЮМ XXX 229, *Афанаса Мурашки* там жа, 241. *О ф а н а с*: *Офанас Фурсович* 1528 б. Пін., У. 188, *Офанас Манчак* 1582 Мінск, ЛВК XXXVI 124, *Офанас Горлышко* 1596 Маг., ИЮМ VIII 231, *Офанас Иванович* 1619 Маг., ИЮМ VIII 348. *А п а н а с*: *Апанас Минютин* 1528 б. Гр., У. 92, *Апанас Нестерович* там жа, 93, *Апанас Мутыкольский* 1528 б. Кам., У. 99, *Апанас Таруля* 1623 с. Пол. в., ИЮМ XXIII 423, *Апанас Красич* 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 450, *Апанас Яковлин* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 90, *Апанас Ковдырев* 1683 Маг., ИЮМ II 5, *Апанас Штанинчинок* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 190, *Апанас Лешков* 1722 Маг., ИЮМ XII 367, *Апанас Шабалтай* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 56, *Апанас Бутай* 1746 Маг., ИЮМ XXX 187, *Апанас Чычык* там жа, 295, *Апанас Шалютранёнок* 1769 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 11. *О п а н а с*: *Опанас Мартинович* 1567 Ваўк. п., П. 871, *Опанаса Матфеевича* 1567 Навагр. п., П. 837, *Опанас Иванович Кулак* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 189, *Опанас Пивовар* 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 450. *П а н а с*: *Панас Онисимович* 1528 б. Ваўк., У. 95, *Панас Андрухович* 1552 м. Пін., ПкиПКл. 34. СБП: *Афанасеў, Афанасенка, Афанасёнак, Афанасік, Апанасёвіч, Апанасік, Апанаскёвіч, Апанасчык, Апанасюк, Панас, Панасёвіч, Панасёвіч, Панасенка, Панасік, Панаськоў, Панашчык, Панасюк*, па якіх можна рэканструюваць 11 форм і варыянтаў форм імені *Афанасий*: *Афанасій, Афанас, Афанасік, Апанас, Апанасік, Апанасчык, Апанасюк, Панас, Панасік, Панасчык, Панасюк*. Вядучай формай была ўсходнеславянская форма без канцавога [-ий], якая выступала ў фанетычных варыянтах, што адрозніва-

ліся, з аднаго боку, пачатковым галосным ([a]:[o]), а з другога — характарам зычнага на месцы [ф] ([ф]:[п]). Больш актуальным было адрозненне па другой прыкмеце. Варыянт з зычным [п] — *Апанас (Опанас)* быў вядучым, адзначаны ён у розных раёнах Беларусі. На аснове яго ўзнік новы варыянт без пачатковага галоснага — *Панас*. Другая ўсходнеславянская форма — форма на [-ей] была малаўжывальнай. Зрэдку, відаць, толькі ў пісьмовай практыцы, ужывалася царкоўнаславянская форма на [-ий]. Руск. *Афанасій* (СВІЛ), *Афонасей*, *Офонасей* (Мілейк., 390, 392), укр. *Панас*, *Опанас*, *Афанасій*, *Атанасій*, *Танасій*, *Атанас*, *Танась* (СВІЛ), *Ахтанасій*, *Опанас*, *Охтанас*, *Панас*, *Панасик*, *Панаско*, *Танас* (Грынч.).

[АФОНІЙ] СБП: *Афонін*, *Афанёвіч*, *Афоненка*, *Афёнькін*, *Аханькоў*, *Апановіч*, *Апанель*, па якіх можна рэканструюваць 5 форм і варыянтаў форм імені *Афоний*: *Афона*, *Афонька*, *Аханько*, *Апон*, *Апанель*. Поўнай сярод рэканструюваных форм хутчэй за ўсё трэба лічыць форму *Апон*, якая з'яўляецца фанетычным варыянтам адной з двух магчымых усходнеславянскіх форм, а іменна формы без канцавага [-ий] — *Афон*. Руск. *Афон*, *Афоний* (СВІЛ), укр. *Афон*, *Афоній* (СВІЛ).

БАЛТАЗАР Імя каталіцкага календара, польск. *Bałtazar*. У Польшчы папулярнае з XVI ст. (Быстр. Кн., 126). Зарэгістравана ў XVI ст. 4 разы ў варыянтах *Балцар* (3), *Балцер* (1): *Балцар Андреевич Лопот* 1567 Мін. п., П. 1215, *Балцар Валицкий* 1567 Ваўк. п., П. 867, *Балцар Козицкий* 1567 Лід. п., П. 754; у Літве — 3 у Попісе 1567 г.; *Балцера Хрищоновича* 1567 Слон. п., П. 842. Ва Ухвале 1528 г. і Попісе 1567 г. на Падляшшы адзначаны: *Балтозар* (14), *Балтазер* (8), *Балтазал* (1), *Бартазар* (1), *Балтызер* (2). СБП: *Баль*, *Бальцёвіч*, *Балцёвіч*, *Балько*, *Бальюк*, *Бальчэўскі*, па якіх можна рэканструюваць 4 формы імені *Балтазар*: *Баль*, *Балец*, *Балько*, *Бальюк*.

БЕРНАРД Імя каталіцкага календара, польск. *Bernard*. Зарэгістравана ў XVI ст. 19 разоў у форме *Бернат*: *Бернат Богданович* 1528 б. Рад., У. 81, *Бернат Ганусович* 1528 б. Ваўк., У. 95, *Бернат Ромашкевич* 1567 Ашм. п., П. 576. Ва Ухвале 1528 г. і Попісе 1567 г. *Бернат* адзначана на Падляшшы 32 разы, у Літве і Жмудзі — 8; *Бернаць* на Падляшшы — 3 разы. СБП: *Бэрнад*, *Бэрнат*, *Бернатовіч*, *Барнацкі*, *Бярнацкі*, па якіх можна рэканструюваць 3 варыянты імені *Бернард*: *Бернад*, *Бернат*, *Барнат*.

БОГДАН Старажытнае славянскае імя, прынятае праваслаўнай і каталіцкай царквой, а таму шырока распаўсюджанае ў XVI—XVII стст., калі іншыя старажытныя славянскія імёны ў Беларусі ўжываліся ўжо адносна рэдка. У палякаў вядома з 1136 г. (Таш., 65). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 176 разоў: ва Ухвале 1528 г. *Богдан Астаповіч* б. Слон., 98, *Богдан Барсобиц* б. Кобр., 192, *Богдан Белиницкий* Віц. з-ля, 197, *Богдан Васюкович* Навагр. з-к, 37, *Богдан Вислоухович* б. Ваўк., 95, *Богдан Гринкевич* Ашм. дв., 22, *Богдан Долманович* б. Пін., 189, *Богдан Занькович* Бр., 100, *Богдан Зуб* б. Кам., 99, *Богдан Иванович Зеновьевича Карсак* Пол. з-ля, 193, *Богдан Коровинич* б. Мсцісл., 199, *Богдан Корсакович* б. Мсцісл., 198; у Попісе 1567 г. *Богдан Лавринович* Вас. хар., 782, *Богдан Миколаевич Кот* Слон. п., 849, *Богдан Сенькович* Навагр. п., 822; *Богдан Боровик* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 263, *Богдан Клушыча* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 197, *Богдана Ребровича* 1636 Маг., ИЮМ IX 275, *Богдан Сидков* 1593 Віц., ИЮМ I 336, *Богдан Жырны* 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 78, *Богдан Шипило* 1623 дв. Пол. в., ИЮМ XXIII 408, *Богдан Бероска* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 375, *Богдан Пад* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 85. Ва Ухвале і Попісе на Падляшшы адзначана 20 разоў, у Літве — 80, у Жмудзі — 6. Памяншальная форма *Богданко*: *Богданко а Марцін Шпилько* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 167. *Богданец* — у Літве ў Попісе 1567 г. СБП; *Багдán*, *Богдан*, *Багданаў*, *Багдановіч*, *Багданец*, *Багданкевіч*, *Багданчук*, *Багданчык*, *Багдачыц*, *Багдашаў*, *Багдашыч*, *Багдашыц*, *Багдзя*, *Багдзевіч*, *Багдзэй*, па якіх можна рэканструяваць 10 форм і варыянтаў імені *Богдан*: *Богдан*, *Богдан*, *Багданец*, *Багданок*, *Багданчук*, *Багданчык*, *Багдак*, *Багдаш*, *Багдзя*, *Багдзеі*. Руск. *Богдан* (СВІЛ), укр. *Богдан* (СВІЛ), *Богданець*, *Богданко* (Грынч.).

БОРИС Імя ўзнікла як памяншальная форма старажытнага славянскага імені *Борислав* (Сабалеўскі, Жывая Старына 1893, 4, 445). Гэта імя звязваюць таксама з іменем старажытнага балгарскага правадыра *Бориса*, якое выводзяць з мангольскага *bogori* 'маленькі' (Фасмер, 1, 194). *Борислав* і *Борис* у палякаў вядома з XII ст. (Таш., 67). Імя прынята праваслаўнай царквой, таму не падзяліла лёс іншых старажытных славянскіх імён, дажыло да нашага часу. *Борис* зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 49 разоў: ва Ухвале 1528 г. *Борис Иванович*

Пол. з-ля, 195, *Борис а Иван Плихтичи* б. Гр., 92, *Борис Поддвинский* Віц. з-ля, 197; у Попісе 1567 г. *Борис Сова* Ваўк. п., 865, *Борис Яхнович* Вас. хар., 774; *Борис Игнатович* 1577 м. Маг., ИЮМ ХХХІІ 269, *Борис Ковшевик* 1580 Маг., ИЮМ VII 322, *Борис Дементеевич* 1593 Маг., ИЮМ I 331, *Борис Килбасёнок* 1614 Арш. п., ИЮМ ХХVІІІ 159, *Бориса Римаря* 1691 Маг., ИЮМ VІІІ 18, *Борис Тулица* 1717 с. Віц. в., ИЮМ ХХІV 191, *Борис Карпёнок* 1726 Чац. ст., ИЮМ ХХVІІІ 62, *Борис Икач* 1764 Ула, ИЮМ ХХІІ 424. Ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы і ў Літве па 3 разы. Памяншальная форма *Борисец* (1): *Борисца Солодовниковича* 1582 Мін. п., АВК ХХХVІ 189. СБП: *Барыс, Барысаў, Барысёвіч, Барысёвіч, Барысёнка, Барысёнак, Барысік, Барыскін, Барысёйка, Барысюк, Барысавец*, па якіх можна рэканструюваць 4 формы імені *Борис*: *Барыс, Барысік, Барысейка, Барысюк*.

[ВАВИЛА] СБП: *Вавілаў, Вавула, Вавуткін, ?Вавойша*, па якіх можна рэканструюваць 5 форм і варыянтаў форм імені *Вавила*: *Вавіла, Вавула, Вавува, Вавутка, ?Вавойша*. Руск. *Вавила* (СВІЛ), *Ваула* (Мілейк., 393), укр. *Вавило, Вавил*, размоўн. *Авило* (СВІЛ).

ВАЛЕНТИН правасл., ВАЛЕНТЫ каталіцк., польск. *Walenty*. У палякаў часта сустракаецца з XVI ст., але ў XIX ст. лічыцца сялянскім, у горадзе рэдкае (Быстр. Кн., 343). Зарэгістравана ў XVI ст. 31 раз у варыянтах *Валентын* (14), *Валентый* (13), *Валентей* (2), *Валянт* (1), *Валентон* (1). *В а л е н т ы н*: у Попісе 1567 г. *Валентын Матеевич* Рад. хар., 786, *Валентын Якубович* Ваўк. п., 867, *Валентына Воеводцкога* Навагр. п., 830; ва Ухвале і Попісе ў Літве адзначана 34 разы, у Жмудзі — 32 і на Падляшшы — 5. *В а л е н т ы й*: ва Ухвале 1567 г. *Валентый Григорович* Рад. хар., 787, *Валентый Дыбовский* Арш. п., 1234, *Валентый Чарковский* Навагр. п., 818, *Валентый Якубович* Ваўк. п., 857; на Падляшшы — 26, у Літве — 6. *В а л е н т е й*: *Валентей Якубович Станкевича* 1567 Ваўк. п., П. 857. *В а л я н т*: *Валянт Черникович* 1528 Ашм. дв., У. 27. Ва Ухвале і Попісе за межамі Беларусі яшчэ адзначана: *Валентин* (2), *Волентын* (1), *Валент* (3) — у Літве, *Валенты* (88), *Валянты* (23), *Валянтый* (10), *Валентон* (1) — на Падляшшы. Памяншальная форма *В а л ю т а*: *Валюта Богданович* 1567 Слон. п., П. 852. Ва Ухвале і Попісе адзначана яшчэ: *Валіс* (2), *Валюля* (1) у Літве,

Валюлис у Літве —3, у Жмудзі —1, Валютис у Жмудзі. СБП: Валянцінаў.

[ВАРЛААМ] СБП: Варла́маў, па якім можна рэканструюваць афіцыйную беларускую форму імені *Варлам*. Руск. афіцыйная форма *Варлаам* (СВІЛ), размоўн. *Варлам* (Мілейк.), укр. афіцыйная форма *Варлам*, размоўн. *Орлам* (СВІЛ).

[ВАРНАВА] СБП: Варáва, Варáвін, Варáўка, Варнэ́ль, Вари́эль, Варно́, па якіх можна рэканструюваць 5 форм і варыянтаў форм імені *Варнава*: *Варава*, *Вараўка*, *Варнэль*, *Варнэль*, *Варно*. Руск. і ўкр. *Варнава* (СВІЛ), укр. *Варава* (Грынч.).

ВАРФОЛОМЕЙ правасл., БАРТЛОМЕЙ каталіцк., польск. *Bartłomiej*. У палякаў папулярнае з XIV ст., але ўжо ў наступныя стагоддзі ўжываецца абмежавана — у ніжэйшых і сярэдніх колах грамадства (Быстр. Кн., 129—131). Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 52 разы ў варыянтах *Вархлом* (3), *Балтромей*, *Болтромей* (47), *Бутрим* (2). *Вархлом* — толькі ў Магілёве: *Вархлом Гарбач*, *Вархлом Качура* 1746 Маг., ИЮМ XXX 216. *Балтромей*, *Болтромей*: ва Ухвале 1528 г. *Балтромей Запасник* б. Рад., 81, *Балтромей Пацович* б. Астр., 88, *Балтромей Юргелевич* б. Гр., 93; у Попісе 1567 г. *Болтромей Лаврыкович* Лід. п., 751, *Болтромей Гриневич* Ашм. п., 593, *Болтромей Жаденович* Гр. п., 696, *Болтромей Матеевич* Слон. п., 848, *Болтромей Михайлович Вислоух* Ваўк. п., 859, *Болтромей Петрович* Ашм. п., 586; ва Ухвале і Попісе ў Літве адзначана 190 разоў, у Жмудзі —86, на Падляшшы —6. *Бутрим*, *Бутрым*: ва Ухвале 1528 г. *Бутрим Довнарлович* б. Гр., 91, *Бутрим Микулич* Навагр. з-к, 35; ва Ухвале ў Літве адзначана 3 разы. Ва Ухвале і Попісе за межамі Беларусі адзначана *Бартломей* 3 разы на Падляшшы, *Балтромеюс* —2 разы ў Жмудзі. Памяншальныя формы: *Бортко* (3), *Бартош* (15), *Бертош* (2), *Балтроец* (1), *Болтрок* (2). *Бортко*: ва Ухвале 1528 г. *Бортко Ганусович* Ашм. дв., 24, *Бортко Ивашикович* Лід. дв., 32; ва Ухвале і Попісе адзначана 31 раз у Літве. *Бартош*: ва Ухвале 1528 г. *Бартош Богданович* б. Ваўк., 97, *Бартош Злюбін Пасынок* Пол. з-ля, 196, *Бартош Просвилович* б. Слон., 98, у Попісе 1567 г. *Бартош Будкевич* Мін. п., 1224, *Бартош Григорьевич* Ашм. п., 578, *Бартош Каменицкий* б. Кам., 1200, *Бартош Станиславович* Гр. п., 703, *Бартош Тур* Бр. п., 446; *Бартош Станиславович* 1582 Мін.

п., АВК XXXVI 150; ва Ухвале і Попісе *Бартош* адзнача-
на на Падляшшы 243 разы, у Літве — 27. *Бертош*: ва
Ухвале 1528 г. *Бертош Войткович* Пол. з-ля, 194, *Бертош*
Янович б. Рад., 81, у Літве — 7 разоў. *Балтроеец*:
Балтроейца Гоголя 1582 Мін. п., АВК XXXVI 202. *Бол-*
трок: *Балтрока Маланчыча* 1582 Мін. п., АВК XXXVI
306, *Болтроком Недельчыном* там жа, 167. Ва Ухвале і
Попісе за межамі Беларусі яшчэ адзначана: *Балтруш* (2),
Барткус (1), *Бартошус* (1) у Жмудзі, *Бартошко* (1), *Бар*
(1) на Падляшшы. СБП: *Варфаламееў*, *Балтрамёй*, *Балт-*
рамяюк, *Балтрук*, *Балтруковіч*, *Балтрукевіч*, *Балтрушэ-*
віч, *Балтрушка*, *Баўтрушоў*, *Баўтрушка*, *Баўтрушкін*,
Баўтрамёвіч, *Боўтрык*, *Бутрым*, *Бутрымёвіч*, *Бутраменка*,
Бутрамеёў, *Батура*, *Батураў*, *Батурын*, *Батурэвіч*, *Бату-*
ро́нак, *Бату́рка*, *Бату́рчык*, *Бату́рык*, *Барталёвіч*, *Барта-*
сёвіч, *Ба́рташ*, *Барто́ш*, *Барташэ́віч*, *Барта́шык*, *Барто́-*
шык, *Барташук*, *Ба́ртуш*, *Барто́віч*, *Бартко́*, *Бартке́віч*,
Бе́рташ, *Барташэўскі*, *Батуры́цкі*, па якіх можна рэканст-
руюць 27 форм і варыянтаў форм імені *Варфоломей*:
Варфаламей, *Балтрамей*, *Балтрамяюк*, *Балтрук*, *Бал-*
труш(а), *Балтрушка*, *Баўтруш*, *Баўтрушка*, *Баўтрым*,
Боўтрык, *Бутрым*, *Бутрамей*, *Батура*, *Батурка*, *Батурчык*,
Батурык, *Барталь*, *Бартас*, *Барташ*, *Бартош*, *Барташык*,
Бартошык, *Барташук*, *Бартуш*, *Барт*, *Бартко*, *Берташ*. Як
сведчыць матэрыял помнікаў і матэрыял, здабыты шля-
хам рэканструкцыі імён па сучасных прозвішчах, існавалі
2 усходнеславянскія формы імені *Варфоломей* — *Варфа-*
ламей і *Вархлом*, але, відаць, абедзве былі малаўжываль-
нымі. Адна з іх — форма *Варфаламей* — адрозніваецца
ад царкоўнаславянскай толькі фанетычна, а другая —
Вархлом узнікла ў выніку адпадзення канцавога [-ей].
Страта [-ей], відавочна, адбылася пад уплывам імён, цар-
коўнаславянская форма якіх заканчвалася на [-ий], а
ўсходнеславянская — на [-ей]. Другой усходнеславянскай
формай такіх імён была форма без [-ей]. *Варфаламей*, та-
кім чынам, успрымалася як форма таго ж рада, што і
формы на [-ей] з царкоўнаславянскай формы на [-ий], а
таму і для гэтага імені ўзнікла другая форма — без кан-
цавога [-ей]. Гэта форма перажыла рад фанетычных змен:
[ф] змянілася ў [х], знік ненаціскны галосны перад [л]. На
аснове польскай формы імені *Bartłomiej* на тэрыторыі
Беларусі, Літвы і Жмудзі ў выніку перастаноўкі зычных
[л] і [р] узнікла імя *Балтрамей*, а па СБП рэканструюва-

ны яшчэ адзін варыянт — *Бутрамей*, утварэнне якога звязана з фанетычнымі зменамі: зычны [л] пасля галоснага перад зычным мог змяніцца ў [в] ці [ў] (параўн. рэканструяваныя формы *Баўтруш*, *Баўтрушка*, *Баўтрым*, *Баўтрык*) *Балтрамей* > *Баўтрамей*, а галосны [а] паміж губных мог лабіялізавацца, адкуль *Боўтрамей*, *Буўтрамей* і, нарэшце, *Бутрамей*. Ненаціскны галосны пасля [р] у некаторых гаворках, відаць, вымаўляўся як [и], г. зн. адпаведна толькі што разгледжаным варыянтам *Балтрамей*, *Бутрамей* існавалі рэгіянальныя варыянты *Балтримей*, *Бутримей*. Іменна з такіх варыянтаў можна растлумачыць формы без канцавога [-ей]: рэканструяваную па СБП форму *Баўтрым* і зафіксаваную ў помніках форму *Бутрим*. Бел. афіцыйная форма *Варфаламей* (Судн.), руск. *Варфоломей* (СВІЛ), укр. *Варфоломій*, *Бартоломій* (СВІЛ).

ВАСИЛИЙ правасл., БАЗЫЛЬ каталіцк., польск. *Vazyli*. У Польшчы ўжываецца рэдка (Быстр. Кн., 131). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 163 разы ў варыянтах *Василий* (13), *Василей* (88), *Василь* (58), *Васили* (2), *Базыли* (1), *Базыль* (1). *В а с и л и й*: *Василий Илинч Мацкович* 1593 Віц., ИЮМ I 331, *Василий Остапович* 1652 Пол., ИЮМ V 287, *Василий Плескачевский* 1684 Пол., ИЮМ VI 314, *Василий Маковец* 1691 Маг., ИЮМ VIII 15, *Василий Чада* 1746 Маг., ИЮМ XIV 462, *Василий Далидович* 1758 Маг., ИЮМ XVI 224. *В а с и л е й*: ва Ухвале 1528 г. *Василей Борздобогатович* Навагр. з-к, 34, *Василей Воловницкий* б. Мсцісл., 198, *Василей Губар* б. Кам., 99, *Василей Кишка* Віц. з-ля, 198, *Василей Селявич* Пол. з-ля, 193, *Василей Похабович* б. Кл., 190; у Попісе 1567 г. *Василей Волошанин* Астр. хар., 790, *Василей Горян* Ваўк. п., 869, *Васілей Енич* Навагр. п., 827, *Василей Корейвич* Слон. п., 843, *Василей Федорович Федюшко* Пін. п., 1203, *Василей Федорович Мамчич* Ашм. п., 588, *Василей Бахмач* 1578 м. Шкл., ИЮМ XXXII 70, *Василей Немира* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 105, *Василей Ходосович Масло* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 243, *Василей Сымонович Велижанин* 1593 Віц., ИЮМ I 315, *Василей Обух* 1595 шл. Віц. в., ИЮМ XX 433, *Василей Озарович* 1600 Маг., ИЮМ VIII 264, *Василей Стефанович Кривонос* 1613 дв. Мсцісл., ИЮМ XXIV 419. Ва Ухвале і Попісе *Василей* адзначана на Валыні 29 разоў, у Літве — 13, у Жмудзі — 1. *В а с и л ь*: ва Ухвале 1528 г. *Василь Волкович* Навагр. з-к, 33, *Ва-*

сіль, Олтух Есковичи баяры Ваўк., 97, Василь, Радивон
 Сачковці б. Пін., 189, Василь Сухинич б. Гр., 93; у По-
 пісе 1567 г. Василь Гаврилович Ваўк. п., 871, Василя Во-
 роновича Астр. хар., 791; Василь Попенко 1577 м. Маг.,
 ИЮМ XXX 4, Василь Ланькович 1582 Барысаўшчына,
 АВК XXXVI 186, Василя Хмару 1590 Мін. п., АВК
 XXXVI 390, Василь Якимович 1634 с. Пол. в., ИЮМ XXII
 304, Василя Сидоровича Гука 1679 Маг., ИЮМ I 21, Ва-
 сіль Решетников 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 190, Василь
 Семенёнок 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 68, Василь Скачко
 1746 Маг., ИЮМ XXX 239, Василь Марунка 1764 с. Ульск.
 м-ка, ИЮМ XXII 430. Ва Ухвале і Попісе адзначана на
 Валыні і на Падляшшы па 2 разы, у Жмудзі — 3. *В а с и л и*:
 Васили Сапоцка 1746 Маг., ИЮМ XXX 214, Васили
 Шапка Хотальский 1641 Віц., ИЮМ XXI 299. *Б а з ы л и*:
 Базыли Тимофеевич Казаревич 1746 Маг., ИЮМ XXX 160.
Б а з ы л ь: Базыль Кривороты 1728 Чач. ст., ИЮМ
 XXVIII 36. Памяншальныя формы: Васко (135), Васько
 (26), Васюк (3). *В а с к о*, *В а с ь к о*: ва Ухвале 1528 г.
 Васко а Роман Ванковичи б. Кобр., 192, Васко Булгакович
 б. Пін., 188, Васко Бусакович б. Кл., 190, Васко Завистович
 Навагр. з-к, 36, Васко Лытчыч б. Ваўк., 97, Васко Кос-
 чич б. Гр., 91, Васко Никонovich б. Астр., 88, Васко Чер-
 кас Пол. з-ля, 194; у Попісе 1567 г. Васка Аврамовича
 Мін. п., 1227, Васко Богданович Черневский б. Бр., 1197,
 Васька Гавриловича Пін. п., 1215, Васко Демидович Гр. п.,
 685, Васько Дмитрович Брасл. п., 636, Васко Кривописиц
 Навагр. п., 822, з Васком Губком 1582 Мін. п., АВК
 XXXVI 199, Васко Радкович 1593 Маг., ИЮМ VIII 209,
 Васка Стригулин 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 206, Вас-
 ка Лаговка 1580 Маг., ИЮМ VII 320, Васько Буры 1614
 Арш. п., ИЮМ XXVIII 168, Васько Веселкин 1683 Маг.,
 ИЮМ II 5, Васько Марцінёнок 1726 Чач. ст., ИЮМ
 XXVIII 38, Васька Короткий 1730 с. Пол., ИЮМ II 347,
 Васка Азарович 1746 Маг., ИЮМ XXX 305. Ва Ухвале
 і Попісе Васко, Васько адзначана на Валыні 13 разоў,
 у Літве — 12, на Падляшшы — 4. *В а с ю к*: ва Ухвале
 1528 г. Васюк б. Гр., 94, Васюк Олехнович б. Слон., 99,
 Якуба Тоболу з сыном Васюком 1582 Мін. п., АВК
 XXXVI 351. СБП: Васі́льеў, Васі́леў, Васі́лёвіч, Васі́лён-
 ка, Васі́лянкёў, Васі́лёнак, Васі́лёк, Васі́лькёў, Васі́ль-
 чанка, Васі́лец, Васі́льцоў, Васі́льчык, Васі́льчук, Васі́-
 люк, Ва́сін, Васе́віч, Вася́нкёў, Васе́к, Васе́ка, Васе́кін,

Васёха, Васёха, Васько́, Васько́ў, Ва́ськін, Васько́віч, Ваське́віч, Васю́к, Васюко́ў, Васюке́віч, Васючо́нка, Васю́та, Васю́ціч, Васю́шка, Ба́зылеў, Базыле́ў, Базыле́віч, Базыле́нка, Ба́зылік, Ба́зыльчык, Базыльчу́к, Базылю́к, Васіле́віцкі, Васіле́ўскі, Васько́ўскі, па якіх можна рэканструяваць 22 формы і варыянты форм імені *Василий*: *Васілій, Васіль, Васілёк, Васілька, Васілец, Васільчык, Васільчук, Васілюк, Вася, Васек, Васёка, Васеха, Васёха, Васько, Васюк, Васюта, Васюшка, Базыль, Базылік, Базыльчык, Базыльчук, Базылюк*. На тэрыторыі Беларусі бытавалі 5 поўных форм імені *Василий*: царкоўнаславянская — *Василий*, 2 усходнеславянскія формы — з канцавым [-ей] — *Василей* і без канцавога [-ей] — *Василь*, польская форма *Базыли* і ад яе па ўзору ўсходнеславянскай формы без [-ей] узнікла форма *Базыль*. Найбольш пашыранай была форма *Василь*. Усходнеславянскія формы зафіксаваны і на тэрыторыі Літвы, Жмудзі і Падляшша, адзначаны яны і ў рускіх помніках (Мілейк., 393). Бел. афіцыйная форма *Васілій, Васіль* (Судн.), руск. *Василий*, укр. *Василь* (СВІЛ), *Василь, Василечко, Василько, Васильок, Васильчик, Вась, Васько, Васко, Васьо, Васюк, Васюта, Базилий, Базилько, Базько* (Грынч.).

[ВАХТИСИЙ] СБП: Вах, Вахобіч, Вахонін, Вахуль, Вахнюк, па якіх можна рэканструяваць 4 формы імені *Вахтисий*: *Вах, Вахоня, Вахуль, Вахнюк*.

ВЕНЕДИКТ правасл., БЕНЕДИКТ каталіцк., польск. *Benedykt*. У Польшчы вядома з XIV ст. (Быстр. Кн., 132—133). Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 9 разоў у варыянтах *Венедыкт* (2), *Бенедикт* (1), *Бенедыкт* (3), *Бенадыкт* (1). *Венедыкт*: *Венедыкт Церешонок* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 54. *Бенедикт*: *Бенедикт Фурсович* 1528 б. Пін., У. 188; у Попісе 1 раз у Літве і 1 раз у Жмудзі. *Бенедыкт*: *Бенедыкт Гринкевич Мартинович* 1567 Ашм. п., П. 567; у Попісе на Падляшшы — 5 разоў, у Літве і Жмудзі — 3. *Бенадыкт*: у Попісе 1567 г. *Бенадыкт Амброжеевич* Гр. п., 684, *Бенадыкт Богданович* Рэч. п., 1232; у Попісе ў Літве і Жмудзі па 2 разы. У Попісе за межамі Беларусі адзначана: *Бенедыктас* (1) у Жмудзі, *Бенедыкты* (4) на Падляшшы. Памяншальныя формы: *Бенко, Бенько* (4), *Беняш* (3): *Бенько Киневич* 1528 Лід. дв., У. 32, *Бенько Янович* 1567 Рад. хар., П. 788, *Бенка Тимофеевич* 1609 Маг., ИЮМ VII 283, *Беняш*: у Попісе 1567 г. *Беняш Волович* дзяр-

жаўца Валожа, 487, *Беняш Ворошилович* Бр. п., 1198, *Беняшом Ждановичом* 1582 Ашм., Слон., АВК XXXVI 324; ва Ухвале адзначана ў Літве 3 разы. За межамі Беларусі ва Ухвале і Попісе: *Бенюс* (1) у Літве, *Бенк* (1), *Бенекты* (1) на Падляшшы, *Беник* (2) у Жмудзі. СБП: Венедзіктаў, Венедзіктóвіч, Венедзіктóвіч, Бенедыччук, Бэнда, Бэнда, Біндзя, Бэндзеў, Бянда́ла, ? Бянда́лаў, Бени́цэвіч, Бяндзэ́лік, Бёнька, Бянько́, Бянько́ў, Бёнеш, Бёняш, Бяна́сік, ? Бёнза, Банады́сеў, Банады́сеў, Банады́сенка, Банд, Ба́ндзік, Ба́ндзікаў, Ба́ндык, Банды́ка, ? Бандзю́к, Ба́ндзюш, Бань, Банько́, Бане́ль, Банько́ўскі, Бяне́цкі, Бёнскі, Бане́цкі, Банько́ўскі, па якіх можна рэканструяваць 24 формы і варыянты форм імені *Венедикт*: *Венедзікт, Бенедзікт, Бенедыччук, Бенда, Бэнда, Бэндзя, ? Бянда́ла, Бенец, Бяндзелік, Бенька, Бянько, Бенеш, Бяна́сік, ? Бенза, Банадысь, Банд, Бандзік, Бандык, Бандыка, Бандзюк, Бандзюш, Бань, Банько, Банель*. Усходнеславянская форма *Венедыкт* была малаўжывальнай. Нячаста ўжываліся і варыянты польскай формы, якія адзін ад другога адрозніваюцца чыста фанетычна: характарам галоснага гука ў першым складзе перад націскам — [e] — *Бенедикт, Бенедыкт, Бенедык* ці [a] — *Бенадыкт, Бенадык*; цвёрдасцю ці мяккасцю [д] — *Бенедыкт, Бенадыкт, Бенедык, Бенадык* ці *Бенедикт* і, нарэшце, рэалізацыяй групы [кт] у канцы імені — з захаваннем [кт] — *Бенедикт, Бенедыкт, Бенадыкт* ці са спрашчэннем групы, з гукам [к] у канцы імені — *Бенедык, Бенадык*. Мяркуючы па СБП, існавалі варыянты, якія адрозніваліся характарам ненацісканога галоснага ў першым складзе імені — з галосным [e] — *Бенедзікт* ці з галосным [a] — *Банадысь*. Руск. *Венедикт, Бенедикт*, (СВІЛ), укр. *Венедикт, Бенедикт*, размоўн. *Бенедьо* (СВІЛ), *Венедихт, Венедик, Вендик, Велендик, Бенедь* (Грынч.).

ВЕНЦЕСЛАВ Старажытнае славянскае імя. Старажытнае польск. *Więcesław, Więslow*, у Польшчы часта ўжываецца ў чэшскай форме *Wacław* (Быстр. Кн., 341) вядома з XII ст. (Таш., 102). Зарэгістравана ў XVI ст. (толькі ва Ухвале і Попісе) 15 разоў у варыянтах *Венслав* (4), *Венцлав* (11). *Венслав* — толькі ў Гродзенскім павеце: *Венслав Таркач Ейсимонт* 1567 Гр. п., П. 695, на Падляшшы 21 раз, у Літве — 3, у Жмудзі — 2. *Венцлав*: ва Ухвале 1528 г. *Венцлаў Доброгостович* б. Слон., 98, *Венцлав Пацевич* б. Рад., 81, *Венцлав Петрашевич* Лід.

дв., 32, у Попісе 1567 г. *Венцлав Мартинович* Лід. п., 751, *Венцлав Шимкович Кевлич* Ашм. п., 568; ва Ухвале і Попісе на Падляшшы — 10 разоў, у Літве — 37, у Жмудзі — 17. За межамі Беларусі адзначаюцца: *Ванслаў* (1), *Венцлав* (1), *Веслав* (1), *Вацлав* (2) на Падляшшы, *Ватслаў* (1) у Літве. Памяншалёныя формы: *Венцко* (5), *Веньцко* (2). *Венцко*: ва Ухвале 1528 г. *Венцко Ейсимонтовіч* б. Гр., 91, *Венцко Сирутевіч* б. Вас., 86, *Венцко Якубовіч* б. Ваўк., 97; у Літве і Жмудзі адзначаюцца 22 разы. *Веньцко*: *Веньцко Ганусовіч* 1528 б. Ваўк., У. 95. За межамі Беларусі: *Вец* (1), *Вецко* (1), *Вацусь* (1) у Літве, *Венцкус* (1) у Жмудзі ў Попісе 1567 г. СБП: *Вацлаў*, *Вацўра*, *Вацкўль*, якія прадстаўляюць сабою 3 формы імені *Вацлав*. У Беларусі, як сведчаць помнікі, ужываліся 2 варыянты імені *Венцеслав*: *Венслаў*, *Венцлав*. Мяркуючы па СБП, ужывалася і форма *Вацлав*.

ВЕРК Зарэгістравана 1 раз у варыянце *Веркей*: *Веркей Гурчонок* 1769 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 10. СБП: *Вёркін*, *Вярковіч*, *Вяркееў*, *Вяркоўскі*, па якіх можна рэканструюваць 2 формы імені *Верк*: *Верка*, *Вяркей*, што могуць паходзіць і ад *Аверкий* (гл. стар. 18). Зафіксаванае ў помніках *Веркей* і рэканструюванае *Вяркей* маглі ўзнікнуць або з імені *Верк*, якое пад уплывам шматлікіх імён на [-ей] набыло канцавое [-ей], або з імені *Аверкий*, якое страціла пачатковае ненаціскае [а] і набыло ўсходнеславянскую форму, змяніўшы канцавое [-ий] на [-ей]. Другая рэканструюваная форма — *Верка* таксама можа быць дваякага паходжання: ад імені *Верк* і ад імені *Аверкий* без пачатковага [а] і канцавога [-ий] з далучэннем і ў адным і ў другім выпадку галоснага [а], каб пазбегнуць збегу зычных [рк] у канцы слова.

[ВИКЕНТИЙ] СБП: *Вікенцеў*, *Вінцукевіч*, *Вінькевіч*, *Вінчо́нак*, па якіх можна рэканструюваць 4 формы імені *Викентий*: *Вікенцій*, *Вінцўк*, *Вінько́*, *Вінко́*.

ВИКТОР Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. 3 разы ў варыянтах *Виктор* (2), *Вихтор* (1): *Виктор Одинцевіч* 1567 Слон. п., П. 841; *Вихтор Афанасовіч* 1685 Маг., ИЮМ III 171. СБП: *Віктараў*, *Віктаровіч*, *Вікторчык*, *Віцянкoў*, *Віцько́*, *Віцюк*, *Віцюгоў*, па якіх можна рэканструюваць 6 форм імені *Виктор*: *Віктар*, *Вікторчык*, *Віця*, *Віцько*, *Віцюк*, *Віцюг*. Руск. *Виктор* (СВІЛ), укр. *Віктор* (СВІЛ), *Віктір*, *Вікторко*, *Вітя*, *Вітька*, *Вітько*, *Вихтарь*, *Вихтір*, *Вихторь* (Грынч.).

ВИКТОРИН (1): *Викторин Цвиклинский* 1567 Навагр. п., П. 819.

[ВИЛ] СБП: Віловіч, Віль, Вілєвіч, Вількоў, Вільковіч, Віліткєвіч, Вілім, Вількота, Вілюга, Вілюха, Вількіцкі, Вількоўскі, Вільчынскі, па якіх можна рэканструюваць 8 форм і варыянтаў форм імені *Вил*: *Віл, Віль, Вілько, Вілітка, Вілім, Вількота, Вілюга, Вілюха*. Магчыма, што некаторыя прозвішчы, збліжаныя з іменем *Вил*, іншага паходжання: *Вількоў, Вільковіч, Вількота, Вількіцкі, Вількоўскі, Вільчынскі* маглі ўзнікнуць з польск. *Wilk* 'воўк'.

ВИТ правасл. і каталіцк., польск. *Wit*. Зарэгістравана ў XVI ст. 4 разы: ва Ухвале 1528 г. *Вит Масевич* б. Ваўк., 97, *Вит Нацкович* б. Рад., 81, *Вит Пацевич* там жа, 82; ва Ухвале і Попісе на Падляшшы — 7 разоў. Памяншальныя формы: *Вітко* (2), *Віташ* (1). *Витко*: *Витко Судевич* 1528 б. Рад., У. 82, *Витко Итчиц* 1567 Астр. хар., П. 794; ва Ухвале і Попісе ў Літве 2 разы. *Виташ*: *Матей а Виташ, а Сенько* 1528 б. Гр., У. 91. Ва Ухвале адзначана *Віткус* (1) у Літве. СБП: *Вітка, Вітко, Віткін, Вітолік, ?Вітошкін, ?Віташкєвіч, Віткоўскі*, па якіх можна рэканструюваць 4 формы і варыянты форм імені *Вит*: *Вітка, Вітко, Вітолік, ?Вітошка*.

ВЛАДИМИР Старажытнае славянскае імя. Старажытная ўсходнеславянская форма *Володѣмѣ(и)р*, балг. *Владимир*, чэшск. *Vladimír*, польск. *Włodzimierz*. Няпоўнагалосная паўднёvasлавянская форма *Владимир* пранікла ў рускую мову ў сувязі з другім паўднёvasлавянскім уплывам, сустракаецца ў помніках рускай пісьменнасці ў XV ст., пашыраецца ў рускай мове з XVI ст. (В. Ю. Франчук. До історыі імені *Володѣмѣр* «Тэрытарыяльны діалекты і власны назвы» Кіў, 1965). У поўнай форме не адзначана. Памяншальная форма *Володко* (2): *Володко Наркович* 1528 б. Ваўк., У. 96; ва Ухвале і Попісе на Падляшшы — 2 разы, у Літве — 9, у Жмудзі — 2. У Попісе: *Володько* (3), *Влодек* (1) на Падляшшы. СБП: *Владзіміраў, Валадковіч, Валадкєвіч, Валодчанка, Валодзька, Валадзько, Валобька, Валодзькін, Валодзін, ?Валадось, Ладзік, ?Ладзята*, па якіх можна рэканструюваць 8 форм і варыянтаў форм імені *Владимир*: *Уладзімір (Владзімір), Володка ці Валадко, Валодзька, Валадзько, Валодзя, ?Валадось, ?Ладзята*. Руск. *Владимир* (СВІЛ), укр. *Володимир* (СВІЛ), *Владимирь, Влади-*

марь, Владьо, Володик, Володичок, Володимирко, Володко, Володька, Володько, Володя, Володарь, Ладим, Ладимарь, Ладимир, Ладько (Грынч.).

[ВЛАДИСЛАВ] СБП: Владысенка, Владысік, Уладзіс, Ладзіс, Ладзісаў, Ладзесаў, Уладзіслаўскі, па якіх можна рэканструяваць 5 форм і варыянтаў форм імені *Владислав*: *Владыс, Владысік, Уладзіс, Ладзіс, Ладзес*.

ВЛАСИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 17 разоў, пераважна на тэрыторыі ўсходняй часткі Беларусі ў варыянтах *Влас* (5), *Улас* (11), *Авлас* (1): *Влас Лукинич* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 151, *Влас Дрошков* 1593 Віц., ИЮМ I 336, *Влас Цирюта* 1746 Маг., ИЮМ XXX 236; *Улас Богданович*., протівко *Власу*.. 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 109, ён жа *Влас Богданович* там жа, 110, *Улас Богданович Золотар* 1580 Маг., ИЮМ VII 320, *Улас Дорошковиц* 1593 Віц., ИЮМ I 327, *Улас Зубчонок* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 375, *Улас Редзька* 1746 Маг., ИЮМ XXX 192; *Авласа Ивановича* 1582 Мін. п., АВК XXXVI, *Авлас Фаскович* 1629 Маг., ИЮМ VIII 426. СБП: *Власаў, Власёнка, Власік, Власюк, Улас, Уласаў, Уласёвіч, Уласёнка, Уласянкоў, Уласік, Уласчык, ? Уласень, Аўлас, Аўласаў, Аўласёвіч, Аўласенка, Аўласёнак, Аўласка, Аўласюк, Уласавец*, па якіх можна рэканструяваць 10 форм і варыянтаў форм імені *Власий*: *Влас, Власік, Власюк, Улас, Уласік, Уласчык, ? Уласень, Аўлас, Аўласка, Аўласюк*. Такім чынам, у Беларусі бытавала тры варыянты ўсходнеславянскай формы без канцавога [-ий] — *Влас, Улас, Авлас*. Руск. *Влас, Власий* (СВІЛ), укр. *Влас, Улас, Власій* (СВІЛ).

ВОЙТЕХ Старажытнае славянскае імя, польск. *Wojciech*, у палякаў з XII ст. (Таш., 105), заўсёды папулярнае (Быстр. Кн., 356—357). Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. 85 разоў у форме *Войтех*: ва *Ухвале* 1528 г. *Войтех Андрейкович* б. Ваўк., 94, *Войтех Докурнович* Ашм. дв., 23, *Войтех Подейкович* б. Вас., 86, *Войтех Янович* б. Гр., 91; у *Попісе* 1567 г. *Войтех Богушевич* Вас. хар., 778, *Войтех Кондратович* Ашм. п., 583, *Войтех Қаспорович Будко* Мін. п., 1218, *Войтех Маскевич* Ваўк. п., 872, *Войтех Стасевич* Слон. п., 850, *Войтех Ширма* Пін. п., 1205; *Войтеха Мотка* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 306, *Войтех Горевы* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 26, *Войтеха Лапу* 1624 Маг., ИЮМ VIII 398, *Войцех Қоротки* 1646 с. Арш. п., ИЮМ

XXIV 368, *Войцех Софроневич* 1676 Пол., ИЮМ V 349. Ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы — 368 разоў, у Літве — 155, у Жмудзі — 78. Памяншальная форма *Войтко* (5): ва Ухвале 1528 г. *Войтко Войкинович* Лід. п., 32, *Войтко Дашкевич* б. Вас., 86, *Войтко Полкгович* б. Слон., 99, *Войтко Рымтовтович* б. Рад., 82; *Войтко Гришкович* 1580 Маг., ИЮМ VII 320; ва Ухвале і Попісе зарэгістравана *Войтко* на Падляшшы 50 разоў, у Літве — 47, *Войтешко* у Літве — 1, на Падляшшы — 1, *Войтек* (1), *Войташ* (1) на Падляшшы, *Войтиш* (1), *Войткус* (1) у Літве. СБП: Вайцяхо́віч, Вайцэхо́віч, Вайцяшо́нак, Вайце́шык, Вайце́шчык, ?Войтаў, ?Вайто́віч, ?Вайце́нка, Войтка, Вайтко́, Вайткё́віч, Вэйцік, Вуйцік, Вайтусё́віч, Вайцю́к, Вайцю́ль, Вайцюлё́віч, Войтуль, Вайцюшо́нак, ?Вайткун, ?Вайтанёц, ?Вайтаве́ц, ?Вайта́цкі, Вайцяхо́ўскі, Вацыхо́ўскі, па якіх можна рэканструяваць 15 форм і варыянтаў форм імені *Войтех*: *Войцех*, *Вайцешык*, *Вайцешчык*, ?*Войт*, *Войтка*, *Вайтко*, *Войцік*, *Вуйцік*, *Вайтук*, *Вайцюк*, *Вайцюль*, *Войтуль*, *Вайцюх*, ?*Вайткун*, ?*Вайтан*.

ВУКОЛ Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. 8 разоў у варыянтах *Вукол* (1), *Укол* (5), *Вакула* (2): *Вукола* *Івановича* 1653 Маг., ИЮМ X 254; *Укола* *Ігнатовича* *Пушкарывича* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 207, *Укола* *Веселку* 1723 Маг., ИЮМ XII 413, *Укол* *Подлобка* 1746 Маг., ИЮМ XXX 247; *Вокула* *Малкович* 1528 Віц. з-ля, У. 198. СБП: Ваку́ла, Ваку́ліч, Ваку́льчык, Вакулю́к, ?Ваку́шка, па якіх можна рэканструяваць 4 формы імені *Вукол*: *Вакула*, *Вакульчык*, *Вакулюк*, ?*Вакушка*. Руск. *Вукол* (СВІЛ), укр. *Вакула* (СВІЛ), *Вакулик* (Грынч.).

ГАВЕЛ каталіцк., польск. *Gawel*. У Польшчы вядома з XIV ст., у апошні час не ўжываецца (Быстр. Кн., 188). Зарэгістравана ў XVI ст. 1 раз у форме *Кгавел*: *Кгавел* *Суткевич* 1567 Ваўк. п., П. 868, у Попісе на Падляшшы — 5. За межамі Беларусі ва Ухвале і Попісе адзначана: *Гавел* — на Падляшшы 3 разы, *Кгайвил* (1), *Кгаил* (3), *Кгаиль* (2) — у Літве.

ГАВРИИЛ правасл., ГАБРИЕЛЬ каталіцк., польск. *Gabriel*. У Польшчы вядома з XIV ст., ужывалася ў сярэднія вякі, але рэдка (Быстр. Кн., 186—187). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 87 разоў у варыянтах *Гавриил* (1), *Гаврило* (64), *Гавруло* (1), *Гаврело* (6), *Габриял* (2), *Кгабриель* (2), *Кабриел* (1), *Кгабриал*, *Кгабрыял* (9), *Кгаобрияло* (1). *Г а в р и и л*: *Гавриила* *Локачевского*

1652 Пол., ИЮМ V 269. *Гаврило*: ва Ухвале 1528 г. *Гаврило Гричинович* б. Пін., 188, *Гаврило Кублицкий* Пол. з-ля, 193; у Попісе 1567 г. *Гаврило Андреевич* Слон. п., 844, *Гаврило Вислоух* Ваўк. п., 858, *Гаврило Кузмич* Навагр. п., 831; *Гаврыло Мишкович* Микулич 1582 Мін. п., АВК XXXVI 148, *Гаврило Иванович* 1552 м. Кл., ПКнПКл. 392, *Гаврило Кондратович*, ковал 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 128, *Гаврила Фенкович* 1581 Маг., ИЮМ VII 325, *Гаврыло Тарасёнок* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 175, *Гаврило Дземехов* 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 79, *Гаврило Прей* 1642 с. Пол. в., ИЮМ XXII 316, *Гаврыло Хоминич* 1625 Маг., ИЮМ VIII 407, *Гаврило Кулага* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 365, *Гаврило Плеха* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 89, *Гаврило Борщ* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 19, *Гаврыло коваль* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 70, *Гаврила Баскак* 1743 м. Дубр., ИЮМ XIV 370, *Гаврила Благодарны* 1746 Маг., ИЮМ XXX 224, *Гаврило Аверко* 1750 Віц., ИЮМ XVIII 380, *Гаврило Ушол* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXI 436, *Гаврила Қаза* 1691 Маг., ИЮМ VIII 163; ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы 2 разы, у Літве — 3. *Гавруло*: *Гавруло Ясков* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 47. *Гаврело*: у ПКнПКл. 1552 г. *Гаврело Велькович* м. Пін., 11, *Гаврело Дудорович* б. Пін., 257, *Гаврело Плещич* м. Пін., 20, *Гаврело Прохонский* м. Пін., 14. *Габриял*: *Габриял Павлович* 1567 Вас. хар., П. 777. *Кгабриель*: на *Кгабрыеля Яковлевича* 1611 Маг., ИЮМ VIII 316, *Кгабриель Болота* 1623 Пол., ИЮМ XXIII 346. *Кабриел*: *Кабриел Силин* 1567 Ваўк. п., П. 859; ва Ухвале і Попісе на Падляшшы адзначана 18 разоў. *Кгабриал*, *Кгабрыял*: ва Ухвале 1528 г. *Кгабриал Моствилович* Ашм. дв., 22, *Кгабриал Пузович* б. Вас., 87; *Кгабрыял Климович* 1567 Гр. п., П. 687; ва Ухвале і Попісе адзначана ў Літве 25 разоў, у Жмудзі — 2. За межамі Беларусі ва Ухвале і Попісе адзначана *Габриел* на Падляшшы 11 разоў, *Габрияло* (1), *Кгабрыяло* (1) — у Літве. Памяншалъныя формы: *Гаврилко* (1), *Гаврис* (3), *Гаврас* (1), *Гаврук* (1): *Гаврилко Гайко* 1528 з. Бр., У. 101; *Гаврис Бядыш* 1746 Маг., ИЮМ XXX 218, *Гаврис Комлявы* там жа, 288; *Гаврас Микитович* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 52; *Гаврук Ясковец* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 43. СБП: *Гаўрылаў*, *Гаўрылоўіч*, *Гаўрылёнка*, *Гаўрылёнак*, *Гаўрылік*, *Гаўрыльчык*, *Гаўрылюк*, *Гаўрык*, *Гаўрыкаў*, *Гаўрычэнка*,

Гаўру́к, Гаўруко́віч, Гаўручэ́нка, Гаўручо́нак, Гаўру́та, Гаўрусёў, Гаўру́ш, Гаўру́шчанка, Гаўра́ш, Габрые́ль, Габрые́льчык, Габрыло́віч, Габрыма́ловіч, Габрэ́ль, Габрыно́віч, Габрыне́ц, Габру́к, Га́брусь, Га́брус, Габрусёў, Габрусё́віч, Габрусё́нак, Гаўрылаве́ц, па якіх можна рэкаструяваць 21 форму і варыянт форм імені *Гавриил*: *Гаўрыла, Гаўрылік, Гаўрыльчык, Гаўрылюк, Гаўрык, Гаўрук, Гаўрута, Гаўрусь, Гаўруш, Гаўрушка, Гаўраш, Габрыель, Габрыельчык, Габрыла, Габрыала, Габрэль, ?Габрык, Габрынец, Габрук, Га́брусь, Габрус*. Царкоўнаславянская форма *Гавриил*, як і рад іншых імён старажытнаўсходнеславянскага паходжання тыпу *Даниил, Исмаил, Михаил, Рафаил, Самуил* на ўсходнеславянскай глебе набыла канцавы галосны [о] ці [а] — *Гаврило, Гаврила*. Адносна ўзнікнення форм тыпу *Гаврила, Михайла* ёсць некалькі пунктаў погляду. А. І. Сабалеўскі лічыць, што формы на [-ло], [-ла] ўзніклі пад уплывам назоўнікаў агульнага роду з суфіксам -ло, што абазначаюць асобу па дзеянню, тыпу *запывало* («Лекции по истории русского языка», 1907, 185). Да А. І. Сабалеўскага далучаецца А. Н. Міраслаўская, якая падкрэслівае, што такія ўплыў на хрысціянскія імёны з боку названых назоўнікаў быў магчымы з прычыны шырокага ўжывання назоўнікаў на -ло ў функцыі ўласных імён («К истории развития русских имен», 373). А. А. Шахматаў формы хрысціянскіх імён на [-ло] звязвае з уплывам форм клічнага склону, якія ў назоўнікаў з асновай на -о ўтварыліся па ўзору назоўнікаў мужчынскага роду з асновай на -а (*слуго*). («Историческая морфология русского языка», 1957, 49). Унбегаун з'яўленне канцавага [о] тлумачыць неабходнасцю ўтварэння адкрытага склада ў канцы слова, у выніку чаго форма назоўнага склону па характару канцавага склада стала падобнай да форм ускосных склонаў («La langue russe...», Парыж, 1937, 59). Найбольш рацыянальным здаецца тлумачэнне Унбегауна. Імёны *Гавриил, Даниил, Исмаил, Михаил, Рафаил, Самуил* уключаюць неўласцівыя беларускай мове спалучэнні галосных [и], [аи], [уи]. Практычна ў мове гэтыя спалучэнні ўстараняюцца неаднолькава: [и] ў выніку сцяжэння дае [и]: *Гаврил-о, Данил-о*, а ў спалучэннях [аи], [уи] галосны [и] змяняецца ў [й], становіцца нескладаўтвараючым і далучаецца да папярэдняга склада: *Измайл-о, Михайл-о, Самуйл-о*. Адзначаныя ў беларускіх помніках *Гавруло, Гаврело*, відаць, трэба

лічыць арфаграфічнымі варыянтамі — адзначаны яны ў дакументах, напісаных на польскай мове. З канцавым [o] адзначана форма і ад польскага *Gabriel* — *Кэобрыяло*. Польская форма сустракаецца ў варыянтах *Кэабрыель*, *Кэбрыел*, *Габрыял*, *Кэабрыял*, *Кэабрыал*. Руск. *Гавриил*, *Гаврила* (СВІЛ), *Гаврило* (Мілейк., 391), укр. *Гаврило* (СВІЛ), *Гаврило*, *Гаврилко*, *Гаврилочко*, *Гаврик*, *Габро* (Грынч.).

[ГАИЙ] СБП: Гайко́, Гайко́ў, Гайко́віч, Гайчу́к, Гайко́ўскі, па якіх можна рэканструюваць 2 формы імені *Гайй*: *Гайко*, *Гайчук*.

[ГАЛАКТИОН] СБП: Галакціёнаў, Галакціёнаў, па якіх можна рэканструюваць 2 варыянты імені *Галактион*: *Галакціён*, *Галакціён*.

[ГЕННАДИЙ] СБП: Гэнаў, Гэнін, Гэніч, Гэнец, Гэнін, Генчанок, Гэнькін, па якіх можна рэканструюваць 4 формы і варыянты форм імені *Геннадий*: *Гена*, *Генец*, *Генка*, *Генька*.

[ГЕНРИХ] СБП: Гэных.

ГЕОРГИЙ, ЮРИЙ правасл., ЕРИ, ЕЖИ каталіцк., польск. *Jerzy*. У Польшчы вядома з XIV ст. у форме *Georgius*, *Jurga*, *Jurko* (Быстр. Кн., 218—219). Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 119 разоў у варыянтах *Юрий* (11), *Юри* (6), *Юрѝи* (76), *Юрьи* (3), *Юрей* (20), *Еры* (2), *Ерѝи* (1). *Ю р и ѝ*, *Ю р ѝ ѝ*: ва Ухвале 1528 г. *Юрий Смацевич* б. Рад., 82, *Юрый Тубич* Лід. дв., 32; *Юрий Богданович* 1567 Вас. хар., П. 783, *Юрий Бунак* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 138, *Юрий Чехович* 1746 Маг., ИЮМ XXX 252; ва Ухвале і Попісе зарэгістравана ў Літве 75 разоў, на Падляшшы — 6. *Ю р и*: *Юри Григорѣвич* 1567 Вас. хар., П. 779, *Юри Опанасович Кулаковича* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 24, *Юри Пятруша* 1746 Маг., ИЮМ XXX 193; ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы 83 разы, у Літве — 5. *Ю р ѝ и*: ва Ухвале 1528 г. *Юрѝи Богуматич* б. Вас., 86, *Юрѝи Володкович* б. Астр., 88, *Юрѝи Збунинский* з. Бр., 101, *Юрѝи Кголбута* б. Гр., 90, *Юрѝи Мацкович* б. Слон., 99, у Попісе 1567 г. *Юрѝи Андреевич Копоть* Навагр. п., 837, *Юрѝи Болобан* Бр. п., 1192, *Юрѝи Булгак* Ашм. п., 581, *Юрѝи Валицкий* Мін. п., 1218, *Юрѝи Мамнич* Ваўк. п., 872, *Юрѝи Талко* Слон. п., 850, *Князь Юрѝи Юрѣвич* Сл., 451, *Юрѝи Янович Ейсимонтович* Гр. п., 682; ва Ухвале і Попісе ў Літве — 250, на Падляшшы — 15. *Ю р ѝ ѝ*: у Попісе 1567 г. *Юрѝи Абрамович* Вас.

хар., 774, *Юрьі Станкович Лавринович Ваўк.* п., 859; ва Ухвале і Попісе адзначана ў Жмудзі 116 разоў. *Ю р е й:* ва Ухвале 1528 г. *Юрей Горылович Навагр.* з-к, 33, *Юрей Громыка Ашм. дв.,* 26, *Князь Юрей его милость Олелкович Слуцкий* 15, *Юрей Станкович Лід. дв.,* 32, *Юрей Янкович б. Слон.,* 98; *Юрей Шапка Хотолский* 1630 дв. Пол. в., ИЮМ XXIII 296; ва Ухвале і Попісе адзначана *Юрей* у Літве 35 разоў, на Падляшшы — 2. *Еры* (2) на Падляшшы, *Ерьі* (1) у Жмудзі. Эмацыянальнаацэначныя формы: *Юрко, Юрка* (36), *Юшко* (8), *Юрага* (3). *Ю р к о, Ю р к а:* у Попісе 1567 г. на імя *Юрка* Бр. п., 1201, *Юрко Гушич* Гр. п., 707, *Юрко Мишукевич Навагр. п.,* 812, *Юрко Стасюкевич Навагр. п.,* 810; *Юрко Куколевич* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 225, на *Юрку Мишковичу Микуличу* там жа, 148, *Юрька Шымуковича* там жа, 213, *Юрка* (род. скл.) 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 162, *Юрко Бальвер* 1623 Віц. в., ИЮМ XXI 77, *Юрко Хорошавка* 1636 Маг., ИЮМ IX 258, *Юрка Овферович* 1638 Маг., ИЮМ IX 344, *Юрко Шолоплут* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 369, *Юрко Грудов* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 88, *Юрка Боярин* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 335, *Юрко Агренько* 1746 Маг., ИЮМ XXX 206, *Юрка Грынёв* там жа, 305, *Юрко Товпенич* 1764 м. Ульск., ИЮМ XXII 424, *Юрко Овсяник* 1642 с. Пол. в., ИЮМ XXII 316, *Юрко Гуран* 1790; ва Ухвале і Попісе адзначана ў Літве 5 разоў, у Жмудзі — 5, на Падляшшы — 3; *Ю ш к о:* ва Ухвале 1528 г. *Юшко Андреевич б. Ваўк.,* 97, *Юшко Колейник Диковицкий б. Пін.,* 189, *Юшко Куровский б. Гр.,* 90, *Юшко Моствилович Навагр. з-к,* 37, *Юшко Янович б. Рад.,* 81; у Попісе 1567 г. *слугу Юшка* Мін. п., 1223, *Юшка Судевича* Слон. п., 849; ва Ухвале і Попісе адзначана ў Літве 30 разоў, на Падляшшы — 1. *Ю р а г а:* ва Ухвале 1528 г. *Юрага Михайлович Ашм. дв.,* 25, *Юрага Олехнович Лід. дв.,* 32; ва Ухвале і Попісе адзначана *Юрага* ў Літве 4 разы. Толькі за межамі Беларусі адзначана: *Юрек* — на Падляшшы 28 разоў, *Юрша, Юршы* — у Літве 2 разы. СБП: Ягóраў, Егарэнка, Ягóрачкін, Ягóрушкін, Юр'еў, Юраў, Юрэвіч, Юрэнка, Юрэня, Юркоў, Юркёвіч, Юрчыц, Юрчанка, Юрчанкаў, Юрэн, Юрэнаў, Юранец, Юрынск, Юрас, Юрасеў, Юрасік, Юрашкёвіч, Юрахно, Юргель, Юргелёвіч, Юрцаў, Юрмашоў, Юрусаў, Юруц, Юруць, Юрча, Юрчак, Юрчык, Юрчук, Юрша, Юрыс,

Юра́га, ?Юркштовіч, ?Юркойць, Юркавѣц, Юркаўлянец, Юравіцкі, Юрэцкі, Юргульскі, па якіх можна рэканструюваць 27 форм і варыянтаў форм імён *Георгий, Юрий: Ягор, Ягорачка, Ягорушка, Юрый, Юра, Юрка, Юран, Юранец, Юранок, Юрас(ь), Юрасік, Юрашка, Юрахно, Юргель, Юрэц, ?Юрмаш, Юрус, Юруц, Юруць, Юрча, Юрчак, Юрчык, Юрчук, Юрша, Юрыс, Юрага, Юршита*. Поўная форма *Георгий* у Беларусі, відаць, не ўжывалася ці была рэдка ўжывальнай. Яна не адзначана ні ў помніках, ні ў СБП. У якасці поўнай формы ўжывалася *Юрый*, якое канцавым [-ий] збліжалася з царкоўнаславянскай формай на [-ий] іншых імён, а апошнія на ўсходнеславянскай глебе мянялі [-ий] на [-ей] ці гублялі канцавое [-ий]. Так узніклі формы *Юрей, Юри*, другая з якіх яшчэ мела два варыянты — *Юрьи, Юрьи*. Лічаць, што *Георгий* — гэта кніжнае запазычанне з грэчаскай мовы, а *Юрий* — вуснае запазычанне таго ж імені з грэчаскай мовы (Фасмер, ЭСРЯ, 402). З цягам часу гэтыя дзве формы аднаго і таго ж імені разышліся, сталі ва ўсходнеславянскіх мовах ужывацца як два самастойныя імені. На базе формы *Георгий* узнікла форма *Егор*: у пачатковым складзе адбылася перастаноўка [г] і [е], канцавое [-ий] адпала, а група зычных [рг] спрасцілася, страціўшы [г]. Форма *Егор* у помніках не адзначана, яна рэканструювана па СБП. Руск. *Георгий, Юрий* (СВІЛ), *Юрей, Юрьи* (Мілейк., 391), укр. *Юрій, Юр, Юра, Юрась, Юрасенька, Юрасько, Юрійко, Юрко, Юрчик, Ірь, Іря, Егор, Еврась, Еврах* (Грынч.).

ГЕРАСИМ правасл., ГОРАСИМ каталіцк., польск. *Narasym*. У Польшчы адзначана з XV ст., ужывалася рэдка (Быстр. Кн., 197). Зарэгістравана ў XVI — XVIII стст. 34 разы ў варыянтах *Герасим* (2), *Гарасим* (31), *Арасим* (1). *Герасим* ж: *Герасим Ермолич* 1567 Гр. п., П. 708, *Герасим Колинкевич* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 49. *Гарасим* ж: ва Ухвале 1528 г. *Гарасим Олехнович* б. Гр., 91, *Горасим Рогатинин* Віц. з-ля, 198, *Гарасим Якубович* б. Рад., 82; у Попісе 1567 г. *Гарасим Васильевич* Навагр. п., 828, *Гарасим Колонтай* там жа, 833, *Гарасим Иванович* Слон. п., 843; *Гарасим Тейна* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 224, *Гарасима Купцевича* 1624 Маг., ИЮМ VII 400, *Гарасим Иванов Момотов* 1683 Маг., ИЮМ II 5, *Гарасим Гарбуз* 1726 Чац. ст., ИЮМ XXVIII 70, *Гарасим Казак* 1746 Маг., ИЮМ XXX 295, *Гарасим Шедка* там

жа, 306, *Гарасим Бык* 1772 Віц., ИЮМ XIX 215. *Арасим: Арасим Седрович* 1728 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 32. Эмацянальназначная форма *Гараска* (1): *Гараска Лаврович* 1746 Маг., ИЮМ XXX 245. СБП: *Герасім, Герасімаў, Герасімовіч, Герасіменка, Герасіменак, Герасіменя, Герасімчык, Герасімчук, Герасік, Гераскін, Герасюк, Гарасім, Герасімовіч*, па якіх можна рэканструяваць 7 форм і варыянтаў форм імені *Герасим: Герасім, Герасімчык, Герасімчук, Герасік, Гараска, Герасюк, Гарасім*. Такім чынам, у Беларусі, па сведчанню помнікаў, часцей ужывалася форма *Герасим*, якая магла ўзнікнуць у выніку фанетычных змен: [а] адпаведна [е] ў першым складзе перад націскам, а [г'а] дало [га], бо мяккія заднеязычныя перад галоснымі непярэдняга рада не ўжываліся (параўн. дыялектнае *Германія*). Нельга выключаць пры гэтым і пэўны ўплыў польскай формы *Harasym*. Руск. *Герасим* (СВІЛ), укр. *Гарасим, Герасим* (СВІЛ), *Гарасим, Гарасимочко, Гарасько, Гарасик* (Грынч.).

ГЕРМАН Імя, прынятае праваслаўнай і каталіцкай царквой, польск. *Herman*. У Польшчы вядома з XIV ст., рэдкае (Быстр. Кн., 200). Зарэгістравана ў XVI ст. у варыянтах *Герман* (3), *Гарман* (2): *Герман* 1528 б. Гр., У. 92, *Герман* 1567 Бр. п., П. 1187; *Гарман Стецович* 1567 Пін. п., П. 1208, *Гарман Домотканович* 1528 Навагр. з-к, У. 34. СБП: *Герман, Германовіч, Германчук, ?Гермель*, па якіх можна рэканструяваць 3 формы імені *Герман: Герман, Германчук, ?Гермель*.

ГЕРМОГЕН *Гермогена Томковича* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 184.

ГЛЕБ Зарэгістравана ў XVI ст. 9 разоў: ва Ухвале 1528 г. *Глеб Есманович* Навагр. з-к, 33, *Глеб Зеновьевич* Пол. з-ля, 194, *Глеб Карпович* б. Гр., 93, *Глеб Шапчик* Віц. з-ля, 196; у Попісе 1567 г. *Глеб Смолич* Навагр. п., 814, *Глеб Сопега* Гр. п., 708; у Літве — 1, на Падляшшы — 1. СБП: *Глеб, Глёбаў, Глябавіч, Глёбка, Глябко, Глёбік, ?Глёбус*, па якіх можна рэканструяваць 4 формы і варыянты форм імені *Глеб: Глеб, Глебка, Глябко, Глёбік*.

ГОРДИИ Зарэгістравана ў XVII ст. 3 разы ў форме *Гордеі: Гардзей Полуко* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 375, *Гардзей Трубач* там жа, 367. СБП: *Гардзей, Гардзеёў, Гардзіевіч, ?Гардзевіч, Гардзеенка, Гардзіенка, Гардзяенка, Гардзіенак, ?Гардзёня, Гардзейка, Гардзейчык, Гардзюк*, па якіх можна рэканструяваць 5 форм імені *Гор-*

дий: *Гардзей, Гардзейка, Гардзейчык, Гардзяюк, Гардзяюк*. У поўнай форме, якая ўжывалася на тэрыторыі Беларусі, у адрозненне ад царкоўнаславянскай формы, націск падаў на канцавы склад. Адзначана толькі ўсходнеславянская форма на [-ей]. Руск. *Гордей* (СВІЛ, Мілейк.), укр. *Гордій* (СВІЛ), *Гордій, Гордійко* (Грынч.).

ГРИГОРИЙ правасл., ГРЕГОР, ГЖЕГОЖ каталіцк., польск. *Grzegorz*. У Польшчы вядома з XVI ст. У XIX ст. часта ўжываецца ў народных колах, у інтэлігенцыі — рэдкае (Быстр. Кн., 194). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 109 разоў у варыянтах *Григорий* (24), *Григорей* (75), *Григор* (10). *Г р и г о р и й*: *Григорий Кривицкий* 1567 Пін. п., П. 1204, *Григорий Лишневич* 1579 Орша ИЮМ VII 305, *Григорий Васильевич* 1652 Пол., ИЮМ V 260, *Григорий Ермолинич Кулак* 1656 Маг., ИЮМ X 281, *Григорий Павк* 1676 Пол., ИЮМ V 355, *Грыгорий Пацёмка* 1757 Маг., ИЮМ XVI 221. *Г р и г о р е й*: ва Ухвале 1528 г. *Григорей Гринькович* б. Гр., 90, *Григорей Зенькович* б. Мспісл., 199, *Григорей Миколаевич* б. Ваўк., 95, *Григорей Михайлович* Лшм. дв., 23, *Григорей Романович* Пол. з-ля, 193, *Григорей Фурсович* б. Пін., 188, у Попісе 1567 г. *Григорей Адамович* Ваўк. п., 860, *Григорей Кривицкий* Пін. п., 1204, *Григорей Богданович* Маз. п., 1235, *Григорей Томкевич* Слон. п., 842; *Григорей Кобан* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 214, *Григорей Бонич* 1634 Віц., ИЮМ XXIV 209, *Григорей Уласович* 1656 Маг., ИЮМ X 285, *Григорей Оноско* 1638 Маг., ИЮМ II 7; ва Ухвале і Попісе адзначана ў Літве 65 разоў, у Жмудзі — 31, на Падляшшы — 29. *Г р и г о р*: ва Ухвале 1528 г. *Григор Андрушкович* б. Ваўк., 96, *Григор Доркевич* б. Гр., 92, *Григор Пищикович* б. Кл., 190; у Попісе 1567 г. *Григор Боневич* Вас. хар., 780, *Григор Матеевич* Рад. хар., 787; *Григоря Рагозу* 1582 Лагойск, АВК XXXVI 299, *Грыгора Рыболова* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 167, *Григор Сенкевич* 1646 с. Арш., ИЮМ XXIV 373; ва Ухвале і Попісе адзначана ў Літве 45 разоў, у Жмудзі — 10, на Падляшшы — 15. *Г р е г о р и й*: *Грегориий Гусар* 1746 Маг., ИЮМ XXX 287. Эмацыянальнаацэначныя формы: *Григорко* (2), *Гридя* (2), *Гридко* (7), *Гриша* (1), *Гришко*, *Гришка* (180), *Гришук* (1), *Грин* (12), *Гринь* (18), *Гринько* (13), *Гринко* (14), *Гринец* (6), *Гринаш* (1), *Гриняш* (1), *Гринашко* (1), *Грись* (1), *Гриц* (5), *Грицко* (12), *Грицук* (1). *Г р и г о р к о*: *Григорко Василевич* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 135, ва Ухвале ў Літве адзна-

чана 1 раз. *Гридя*: *Гридя Полуженин* 1528 б. Гр., У. 90.
Гридко: *Гридко Петрович* 1528 Пол. з-ля, У. 195, *Гридка*
Василевича 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 245, *Гридка Млын-*
ника 1578 там жа, 77. *Гриша*: *Грыша Савинич* 1578 м.
 Маг., ИЮМ XXXII 98. *Гришко*, *Гришка*: ва Ухвале
 1528 г. *Гришко* б. Пін., 189, *Гришко Бородин* Віц. з-ля,
 197, *Гришко Іванович* б. Ваўк., 95, *Гришко Кислович* б.
 Кобр., 192, *Гришко Мартинович* б. Слон., 99, *Гришко Ши-*
шовец б. Кам., 100; у Попісе 1567 г. *Гришко Белоусович*
 Навагр. п., 827, *Гришко Богданович* Слон. п., 852, *Гриш-*
ко Богушевич Ашм. п., 572, *Гришко Глебович* Гр. п., 683,
Гришко Дмитрович Лід. п., 752, *Гришко Жуплик* Ваўк. п.,
 871, *Гришко Іванович* Артемович Брасл. п., 636, *Гришко*
Лупинос Ашм. п., 570, *Гришка Яновича* Ашм. п., 571;
Гришка Борисович 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 288, *Гришко*
Левонovich *Кравец* там жа, ИЮМ XXX 50, *Гришко Ейцо*
 1581 Маг., ИЮМ VII 329, *Гришко, Янук а Стасюк* *Кумпе-*
левичи 1582 Мін. п., АВК XXXVI 245, *Грышка Івановича*
 там жа, 153, *Гришка Олісеевич* 1597 Маг., ИЮМ VIII
 234, *Грышко Поташын* 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 78,
Грышко Супронович 1614 Арш. п., ИЮМ XVIII 172,
Грышко Овечкин 1635 Маг., ИЮМ IX 209, *Гришко Сторо-*
на 1642 с. Пол. в., ИЮМ XXII 316, *Гришко Сноп* 1646 с.
 Арш. п., ИЮМ XXIV 369, *Гришка Гуца* 1670 Віц. в., ИЮМ
 XXI 82, от *Гришка Ступы* 1684 Маг., ИЮМ II 203, *Гришка*
Туровник 1691 Маг., ИЮМ VIII 162, *Гришко Микицин*
 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 9, *Гришко Гаркавёнок* 1717 с.
 Віц. в., ИЮМ XXIV 190, *Грышко Лянюха* 1726 Чач. ст.,
 ИЮМ XXVIII 61, *Гришка Петух* 1730 с. Пол. в., ИЮМ
 II 347, *Гришка Гой* 1746 Маг., ИЮМ XXX 260, *Гришка*
Сраник там жа, 292, *Грышка Чашко* 1758 Маг., ИЮМ
 XVI 221, *Грышко Брыхун* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 160,
Гришка Нечаёнок 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 440,
Грышка Голодов 1765 Маг., ИЮМ XVI 442, *Грышка Кон-*
дыка 1769 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 11, *Гришко Капітан*
 1790 с. Віц. в., ИЮМ XX 339. Ва Ухвале і Попісе—у Літве
 22 разы, у Жмудзі—4, на Падляшшы—2. *Гришук*: *Гры-*
шука Кучуковича 1582 Мін. п., АВК XXXVI 224. *Грин*:
 у Пісцовай кнізе Пін. і Кл. кн. 1552—1555 гг. *Грин Глец-*
кевич Кл. кн., 407, *Грин Плаза* м. Пін., 27; у Попісе
 1567 г. *Грин Избицкий* Бр. п., 1198, *Грин Лихачевич* *По-*
лулянович Гр. п., 702, *Грин Тихнович* Навагр. п., 834; *Грин*
Гриневиц *Мелешко* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 346; ва Ух-

вале і Попісе адзначана ў Літве 4 разы, на Падляшшы — 5. *Гринь*: ва Ухвале 1528 г. *Гринь Вачук* Навагр. з-к, У. 37, *Гринь з братъю Ждановичи* б. Гр., 92, *Гринь а Ман Заньковичи* б. Пін., 189, *Гринь Иванович* б. Слон., 99, *Гринь Мишкович* Ашм. дв., 26, *Гринь Кононович* б. Гр., 93, *Гринь Маневич* б. Ваўк., 96; у ПкнПкл. *Гринь Плаза* 1552 м. Пін., ПкнПкл. *Гриня Миколаевича* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 187, ва Ухвале і Попісе адзначана таксама ў Літве 15 разоў, на Падляшшы — 1. *Гринко*: ва Ухвале 1528 г. *Гринко Дмитрович* Навагр. з-к, 33, *Гринко Петкевич* там жа, 35; на Падляшшы — 2, у Літве — 2. *Гринько*: ва Ухвале 1528 г. *Гринько Васкович* Навагр. з-к, 35, *Гринько Михайлович* б. Ваўк., 98, *Гринько Станькович* б. Ваўк., 95. *Гринец*: ва Ухвале 1528 г. *Гринец Богданович* б. Слон., 98, *Гринец Онисимович* б. Ваўк., 96, у Попісе 1567 г. *Гринец Евсеевич* Слон. п., 850, *Гринец Полухович Серник* Пін. п., 1211, *Гринца Семеновича* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 187. *Гринаш*: *Гринаш Ортушевич* 1528 б. Гр., У. 92. *Гриняш*: *Гриняш* 1528 б. Гр., У. 90. *Гринашко*: *Гринашко Богданович* 1528 Мін. дв., У. 30. *Грись*: *Грись Андрюшкович* 1567 Ваўк. п., П. 873. *Гриц*: *Гриц Колевкович* 1528 б. Кам., У. 99, у Попісе 1567 г. *Гриц Еремеевич Вабищевич* Пін. п., 1209, *Гриц Перхурович* там жа, 1206; ва Ухвале і Попісе адзначана ў Літве 20 разоў, у Жмудзі — 5, на Падляшшы — 5. *Грицко*: ва Ухвале 1528 г. *Грицко* Навагр. з-к, 36, *Грицко Буцко* Пол. з-ля, 195, *Грицко Мартинович* Лід. дв., 32, *Грицко Олизарович* б. Пін., 188, *Грицко Петрович* б. Гр., 91, у Попісе 1567 г. *Грицко Волковицкий* Бр. п., 1197, *Грицко Кореневич* Пін. п., 1214; ва Ухвале і Попісе адзначана таксама на Валыні 8 разоў, у Літве і на Падляшшы — па аднаму разу. *Грицук*: *Грицук* 1567 Гр. п., П. 678. Ва Ухвале і Попісе за межамі Беларусі адзначана: *Грегорей* (1), *Грегор* (66), *Грегоры* (1), *Кегрегор* (37), *Керигор* (5) на Падляшшы, *Грицус* (2) у Літве і Жмудзі. СБП: *Грыгѳр'еў*, *Грыгаровіч*, *Грыгуровіч*, *Грыгаронак*, *Грыгарчук*, *Грыгарцэвіч*, *Грыгарук*, *Грыгаркэвік*, *Грагарашчанка*, *Грыгѳрык*, *Грыгаль*, *Грыгалёнак*, *Грыгальчык*, *Грыгель*, *Грыгусь*, *Грыдзюшка*, *Грынъ*, *Грынёў*, *Грынёвіч*, *Грынёня*, *Грынёко*, *Грынкѳу*, *Грынкёвіч*, *Грынчанка*, *Грынчык*, *Грынцэвіч*, *Грынѳок*, *Грынѳяк*, *Грыц*, *Грыцаў*, *Грыцэвіч*, *Грыцэнка*, *Грыцай*, *Грыцаеў*, *Грыцалёвіч*, *Грыцэлъ*, *Грыцкѳу*, *Грыцкёвіч*,

Грыцук, Грыцан, Грыцанок, Грышын, Грышко, Грышкоў, Грышкін, Грышкёвіч, Грышчанка, Грышчанкаў, Грышчэня, Грышчук, Грышук, Грышэчкін, Грышай, Грышан, Грышановіч, Грышанкоў, Грышаль, Грышэль, Рыгораў, Рыгаровіч, Рыгарэвіч, Грыгоніс, ?Грыцкіх, Грыцавёц, Грынеўскі, Грынявёцкі, Грынявіцкі, па якіх можна рэканструюваць 38 форм і варыантаў форм імені *Григорий*: *Грыгорый, Грыгор, Грыгарчук, Грыгарэц, Грыгарук, Грыгорка* (ці *Грыгарок*), *Грыгарашка, Грыгорык, Грыгаль, Грыгальчык, Грыгель, Грыгусь, Грыдзюшка, Грынь, Грынёко, Грынко, Грынчык, Грынец, Грынюк, Грыняк, Грыц, Грыцай, Грыцаль, Грыцэль, Грыцко, Грыцук, Грыцан, Грыцанок, Грыша, Грышко, Грышук, Грышэчка, Грышай, Грышан, Грышанок, Грышаль, Грышэль, Рыгор*. Як сведчаць помнікі беларускай мовы, на тэрыторыі Беларусі ўжываліся царкоўнаславянская форма на [-ий]—*Григорий* і дзве ўсходнеславянскія формы: на [-ей]—*Григорей* і без канцавога [-ий]—*Григор*. Абедзве ўсходнеславянскія формы адзначаны таксама на тэрыторыі Падляшша, Літвы і Жмудзі. На Падляшшы разам з імі яшчэ адзначаны два варыянты польскай формы *Grzegorz*—*Грегор, Кзрегор*, а таксама гібрыдная форма, утвораная ад польскай *Грегор* шляхам далучэння характэрнага для ўсходнеславянскіх форм канцавога [-ей]—*Грегорей*, магчыма, аднак, гэта арфаграфічны ці фанетычны варыянт усходнеславянскай формы. Па СБП, акрамя форм, адзначаных у помніках на тэрыторыі Беларусі, рэканструювана форма *Рыгор*, што ўзнікла з *Григор* у выніку спрашчэння пачатковай групы зычных [гр]. Руск. *Григорий* (СВІЛ), *Григорей* (Мілейк., 391), укр. *Григорій*, размоўн. *Григор, Грицько* (СВІЛ), *Григор, Григорій, Григорко, Григорочко, Грицько, Гринь, Гриценко, Грицена, Гриценятко, Гриценятчко, Грицик, Грицина, Грицунік, Грицунчик, Грицунчикок, Грицунь, Грицюньо, Грицюхно, Грицуня, Гриник, Гринуненько, Гринь, Гринько, Гриньо* (Грынч.).

ГУРИЙ Зарэгістравана толькі ў эмацыянальназначных формах *Гурко* (1), *Гуран* (1): *Гурко Олехнович* 1528 Віц. з-ля, У. 196; *Гуран Степанович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 8. СБП: *Гур'еў, ?Гурын, ?Гурыноў, ?Гурыновіч, ?Гурынчык, Гур, Гурэй, Гурэнчык, Гурка, Гурко, ?Гуркоў, Гурчонак, ?Гур'янаў, Гурькаў, Гуркоўскі, Гурэўскі, Гурэцкі*, па якіх можна рэканструюваць 10 форм і варыантаў форм імені *Гурий*: *Гурий, Гурын, Гурынчык,*

Гур, Гурэй, Гурэнчык, Гурка, Гурко, Гур'ян, Гурык. Як сведчаць рэканструяваныя формы, на тэрыторыі Беларусі ўжываліся 3 поўныя формы імені: царкоўнаславянская на [-ій] — *Гурыі* і 2 ўсходнеславянскія формы: на [-ей] — *Гу-рей* і без канцавога [-ій] — *Гур*. Руск. *Гурий* (СВІЛ), *Гу-рей* (Мілейк., 391), укр. *Гурій* (СВІЛ), *Гурій, Гурик, Гур-ка, Гурко* (Грынч.).

ДАВИД Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 29 разоў у варыянтах *Давид* (11), *Давыд* (18). *Д а в и д*: *Давид Юр'евски* 1622 Пол. в., ИЮМ XXII 294, *Давид Козовник* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 372, *Давид Жодикович* 1652 Пол., ИЮМ V 260, *Давид Дакудович, Давид Макарович* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 52, *Давид Рында* 1764 Віц., ИЮМ XIX 187. *Д а в ы д*: *Давыд Свита* 1528 б. Сл., У. 98, *Давыд Васкевич Гречишч* 1567 Навагр. п., П. 826, *Давыд Евлахович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 60, *Давыд Шычышч* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 168, *Давыд Сухоручонок* 1623 с. Пол. в., ИЮМ XXIII 423, *Давыд Барабан* 1746 Маг., ИЮМ XXVIII 208, *Давыд Ятуха* там жа, 304, *Давыда Кушнера* 1679 Маг., ИЮМ I 10, *Давыда Довгалы* 1761 Віц., ИЮМ XIX 68. СБП: *Давід, Давідовіч, Давідзэнка, Давідзэня, Давідчык, Давідзюк, Давыдаў, Давыд-овіч, Давыдзэнка, Давыдэнка, Давыдзэнак, Давыдзік, Давыдзька, Давыдка, Давыдкоў, Давыдчык, Давыдзюк, Давыдаўка, Давідовіскі, Давыдобіскі*, па якіх можна рэканструяваць 9 форм і варыянтаў імені *Давид*: *Давід, Давідчык, Давідзюк, Давыд, Давыдзік, Давыдзька, Давыдка, Давыдчык, Давыдзюк*. У Беларусі, як сведчаць матэрыялы помнікаў і СБП, ужываліся два варыянты поўнай формы — *Давид, Давыд*. Руск. *Давид, Давыд* (СВІЛ), укр. *Давид* (СВІЛ), *Давидко* (Грынч.).

[ДАДА] СБП: *Дадыка, Дадычын, Дадышка, Дадзэка, Дадэка, ?Дадзэрка, ?Дадзэркін, Дадонаў, ?Дадалка, Дадуш, Дадзікі*, па якіх можна рэканструяваць 8 форм і варыянтаў форм імені *Дада*: *Дадыка, Дадышка, Дадзека, Дадэка, ?Дадзерка, Дадон, ?Дадалка, Дадуш*.

ДАЛМАТ Зарэгістравана ў XVI ст. 2 разы ў форме *Долмат*: *Долмат Андреевич* 1528 б. Кл., У. 189. СБП: *Дэ́лмат, Далма́таў, Далма́товіч, Даўма́т, Даль, Да́ля, Далю́к, Далько́ў, Дальскі*, па якіх можна рэканструяваць 6 форм і варыянтаў форм імені *Далмат*: *Долмат, Доўмат, Даль, Даля, Далюк, Далёк*. Па сведчанню СБП, у Беларусі імя ўжывалася з націскам на першым складзе ў двух

варыянтах—*Дóлмат, Дóймат*. Руск., укр. *Далмат* (СВІЛ).

ДАМИАН Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 14 разоў у варыянтах *Демьян, Демъян* (10), *Демян* (4). *Демьян*, *Демъян*: у Попісе 1567 г. *Демъян* Ашм. п., 573, *Демъян* Гр. п., 703, *Демьян Глебовіч Заранко* Бр. п., 1187; *Дземъян Мылненок* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 23, *Дземян Давидовіч* 1726 там жа, 52, *Демьян Глумовіч* 1746 Маг., ИЮМ XXX 240, *Демьян Зылёнок* 1746 Маг., ИЮМ XXX 205. *Демян*: *Демяна Гурды* 1679 Маг., ИЮМ I 13, *Дземян Иллюхов* 1764 Віц. в., ИЮМ XIX 157. Эмацыянальнаацэначныя формы: *Дёма* (3), *Демко* (1), *Дешко* (4), *Демешко* (2). *Дёма*: *Дема Фурсовіч* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXIII 156, *Дзёма Лабяк* 1746 Маг., ИЮМ XXX 288. *Демко*: *Демко Санковіч* 1580 Маг., ИЮМ VII 323. *Дешко*: ва Ухвале 1528 г. *Дешко Кобызевіч* б. Ваўк., 95, *Дешко а Жук Нестеровічы* б. Гр., 94; *Дешко Есковіч Жоров* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 133, *Дешка Кубаревіча* там жа, 98. *Демешко*: *Демешко Кокаревіч* 1580 Маг., ИЮМ VII 320, *Стефану и Демешку* 1689 Маг., ИЮМ VI 169. СБП: *Даманаў, Дамановіч, Дамасевіч, ?Дамасканаў, Дамаш, Дамашоў, Дамашэвіч, Дамашык, Дóманаў, Дóмась, Дóмкін, Дóмчанка, Дóмуць, Дзям'ян, Дзям'янаў, Дзем'яновіч, Дзям'янка, Дзем'янкаў, Дзем'яньчонак, Дзям'янчык, Дзем'янюк, Дзямяненка, Дзямянік, Дзёмка, Дзёмкін, Дзямковіч, Дзёмчанка, Дзямчук, Дзёміш, Дзямешка, Дземяшкэвіч, Дзімішкэвіч, Дзямешчанка, Дзямчыла, Дзямёнчанка, Дзём, Дзёмін, Дзямянскі, Дземяншчонак, Даманаўскі, Даманеўскі, Дзёмскі*, па якіх можна рэканструюваць 22 формы і варыянты форм імені *Дамиан*: *Даман, Дамас(ь), ?Дамаскан, Дамаш, Дамашык, Доман, Домась, Домка, Домуць, Дзям'ян, Дзям'янка, Дзем'янька, Дзям'янчык, Дзем'янюк, Дзямян, Дзямянік, Дзёмка, Дзямчук, Дземіш, Дзямешка, Дзямчыла, Дзём*. Ва ўсходнеславянскіх мовах імя замацавалася з галосным [e] ў першым складзе, а група галосных [ia] спрашчалася шляхам скарачэння [и] ў [й] ці шляхам страты [и]. У беларускіх помніках і ў СБП прадстаўлены формы *Демьян, Демъян, Демян*. Руск. *Демьян*, устар. *Дамиан* (СВІЛ), укр. *Дем'ян* (СВІЛ), *Дам'ян, Дем'ян, Демнян, Демко, Демо* (Грынч.).

[ДАН] СБП: *Дан, Данаў, Дановіч, Данько, Данькін, Данкін, Данчанка, Данцоў, Данюк, Данік, Данюшын, Данусевіч, Данёка, Данскі*, па якіх можна рэканструюваць 9

форм і варьянтаў форм імені Дан: Дан, Данько, Данко, Данец, Данюк, Данік, Данюша, Данус(ь), Данека. Усе рэканструяваныя формы маглi ўзнікнуць і ад усечанай асновы імені Данишл.

ДАНИИЛ правасл., ДАНИЭЛЬ каталіцк., польск. *Daniel*. Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 102 разы ў варыянтах Данишл (5), Данило (81), Данилей (4), Даниель (3), Даниело (12). *Д а н и и л*: Данишл Коновал, ремеслом лоцман 1652 Пол., ИЮМ IV 395, Данишлу Михневичу 1676 Пол., ИЮМ V 342. *Д а н и л о*: ва Ухвале 1528 г. Данило Гаврилович Навагр. п., 36, Данило Попович б. Мсцісл., 199; у Попісе 1567 г. Данило Володич Навагр. п., 815, Данило Окатович Ваўк. п., 868, Данило Федцович Слон. п., 849; Данило Федорович Бирук 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 285, Данила Чолка 1593 Віц., ИЮМ I 331, Данило Ларкович 1596 Маг., ИЮМ VIII 227, Данило Дрозд 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 369, Данило Есип 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 82, Данила Пирожник 1683 Маг., ИЮМ II 8, Данило Бурак 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 42, Данила Скоринин 1730 с. Пол., ИЮМ II 346, Данила Голостун там жа, 349, Данила Дойлід 1746 Маг., ИЮМ XXX 194, Данило Селезень 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 160, Данило Лагвинёнок 1769 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 6; а таксама ва Ухвале і Попісе адзначана ў Літве 4 разы, на Падляшшы— 2. *Д а н и л е й*: Данилей Ротищевіч 1528 б. Пін., У. 188. *Д а н и е л ь*: Даниель Умирака 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 83, Даниель Цыганок 1746 Маг., ИЮМ XXX 222, Даниель 1552 Пін., ПкнПкл. 22; у Попісе на Падляшшы адзначана 6 разоў. *Д а н и е л о*: у ПкнПкл. 1552 г. Даниело Андреевич м. Кл., 22, Даниело Волосевич Пін. кн-ва, 111, Даниело Ганевич Пін. кн-ва, 113, Даниело Грикович, Даниело Исайчыч м. Пін., 26, Даниело Иванович, Даниело Ходорович Пін. кн-ва, 92, Даниело Куница м. Пін., 25. Эмацыянальназначныя формы: Данько (1), Дашко (18), Данилец (1). *Д а н ь к о*: Данько Чоботар 1600 Маг., ИЮМ VIII 262. *Д а ш к о*: ва Ухвале 1528 г. Дашко Гладкович б. Пін., 188, Дашко Ейсимонтович б. Гр., 92, Дашко Кислович б. Кобр., 192, Дашко Миколаевич б. Ваўк., 95, Дашко Микулин Віц. з-ля, 197, Дашко Пукевич б. Рад., 82, Дашко Ромейкович Навагр. з-к, 36, Дашко Чиж Пол. з-ля, 194, у Попісе 1567 г. Дашко Глядович Бр. п., 1200, Дашко Иванович Пін. п., 1212; Дашко Степанович Скражинича 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 35, Дашка Васковича

1578 м. Маг., ИЮМ XXX 117, *Дашка Скрагу* 1588 Маг., ИЮМ VII 410, *Дашко Василевич* 1610 Маг., ИЮМ VIII 300; ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы 3 разы, у Літве—2. *Д а н и л е ц*: *Данилец* 1528 Навагр. з-к, У. 37. СБП: *Даніла*, *Данілаў*, *Даніловіч*, *Данілёвіч*, *Данілёнка*, *Данілкоў*, *Данілковіч*, *Данількёвіч*, *Данільчанка*, *Данільчык*, *Данілюк*, *Данілачка*, *Данілачкін*, па якіх можна рэканструяваць 6 форм і варыянтаў форм імені *Даниил*: *Даніла*, *Данілка*, *Данілька*, *Данільчык*, *Данілюк*, *Данілачка*, а таксама 9 форм і варыянтаў форм ад усечанай асновы гэтага імені (гл. стар. 58). На тэрыторыі Беларусі ўжываліся чатыры поўныя формы: царкоўнаславянская форма *Даниил*, дзве ўсходнеславянскія формы *Данило* (*Данила*), *Данилей* і польская форма *Даниель*. Форма *Данило* (*Данила*) утварылася як і аналагічныя формы іншых імён з канцавым [-ил] пасля спрашчэння групы галосных [ии] шляхам далучэння галоснага [о] (параўн. *Гавриил*). Другая форма — форма на [-ей] — *Данилей* узнікла пад уплывам шматлікіх форм усходнеславянскага паходжання, што з'явіліся на базе царкоўнаславянскіх форм на [-ий]. Асноўнай была форма *Данило* (*Данила*). Руск. *Даниил*, размоўн. *Данила* (СВІЛ), укр. *Данило* (СВІЛ), *Данило*, *Данилець*, *Данилко*, *Данилочко*, *Даня*, *Данько* (Грынч.).

ДАСИЙ Зарэгістравана толькі ў эмацыянальнаацэначнай форме *Дасько* (1): *Дасько Васькевич* 1764 м. Ульскі, ИЮМ XXII 423. СБП: *Дасёвіч*, *Дасько*, *Дасюкёвіч*, ?*Дашко*, ?*Дашкоў*, ?*Дашкёвіч*, ?*Дашчо́нак*, ?*Дашчу́к*, ?*Дахно́*, ?*Дахнёвіч*, ?*Дашкоўскі*, ?*Дашчы́нскі*, па якіх можна рэканструяваць 6 форм і варыянтаў форм імені *Дасий*: *Дас*, *Дасько*, *Дасюк*, ?*Дашко*, ?*Дашчук*, ?*Дахно*. Прозвішчы, паданыя з пытальянкам, і рэканструяваныя па іх формы маглі ўзнікнуць і на базе імені *Адам* (*Адах*, *Адашко*, *Адашчук*, *Адахно* без пачатковага [а]). Як і ад іншых царкоўнаславянскіх імён з канцавым [-ий], ад імені *Дасий* утварылася ўсходнеславянская форма без канцавога [-ий] — форма *Дас*. Форма рэканструявана па СБП, у помніках не адзначана. Руск. *Дасий*, укр. *Дасій* (СВІЛ).

ДЕМЕНТИАН Зарэгістравана ў XVI ст. 2 разы ў варыянце *Дементей*: у Попісе 1567 г. *Дементей Кулен* Бр. п., 1187, *Дементей Тюрлевич* Ашм. п., 579. СБП: *Дзямёнцьеў*. На тэрыторыі Беларусі, як сведчаць помнікі і СБП, ужывалася форма *Дементей*, утвораная ад усечанай ас-

новы, відаць, пад уплывам форм на [-ей], якія ва ўсходнеславянскіх мовах адпавядаюць царкоўнаславянскім формам на [-ий]. Руск. *Дементий* (СВІЛ), укр. *Дементій* (СВІЛ).

[ДИЙ] СБП: Дзіеў, Дзіёнак, Дзееў, Дзэйка, Дзяйко́, Дзэйчанка, Дзэйцаў, ?Дзяйкун, ?Дзэйкун, Дзейкавец, па якіх можна рэканструяваць 7 форм і варыянтаў форм імені *Дий*: Дзій, Дзей, Дзейка, Дзяйко, Дзеец, ?Дзяйкун, ?Дзейкун. У Беларусі ўжываліся, як сведчаць СБП, дзве поўныя формы — царкоўнаславянская на [-ий] — Дзій і ўсходнеславянская на [-ей] — Дзей. Руск. *Дий* (СВІЛ), укр. *Дій* (СВІЛ).

ДИМИТРИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 44 разы ў варыянтах *Димитрий* (5), *Димитр* (2), *Дмитрей* (2), *Дмитр* (33), *Деметрей* (1), *Демитр* (1). *Димитрий*: *Димитрий Войселевич Протасович* 1552 з. Пін., ПкнПКд, 277. *Димитр*: у ПкнПКд, 1552 г. *Димитр Олизарович* м. Пін., 7, *Димитр Семенович* Пін. кн-ва, 112. *Дмитрей*: ва Ухвале 1528 г. *Дмитрей Богданович* Пол. з-ля, 193. *Дмитр*: ва Ухвале 1528 г. *Дмитр Гуторович* Віц. з-ля, 198, *Дмитр Протасович* Навагр. з-к, 35, *Дмитр Свицлоцкий* б. Бр., 100; у Попісе 1567 г. *Дмитр Василевич Киянин* Слон. п., 839, *Дмитр Клецкий* Навагр. п., 815; *Дмитр Колубаевич* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 83, *Дмитр Федкович* 1597 Маг., ИЮМ VIII 234, *Дзмитр Безруки* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 82, *Дзмитр Пронкевич* 1726 Чац. ст., ИЮМ XXVIII 66, *Дзмитр Громыка* 1728 там жа, 32, *Дмитр Семенович Тюткович* 1794 Віц., ИЮМ XX 376; ва Ухвале і Попісе адзначана ў Літве 6 разоў. *Деметрей*: *Деметрей Халецкий* 1591 Маг., ИЮМ VIII 197. *Демитр*: *Дземитр Стасевич* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 163. Эмацыянальнаацэначныя формы: *Дмитрок* (3), *Змитрок* (5): *Дмитрака Сапьянника* 1679 Маг., ИЮМ I 11, *Дмитроку Перевознику* 1690 Маг., ИЮМ VII 91; *Змитрок Дзеняк* 1746 Маг., ИЮМ XXX 294, *Змитрок Жолнер* там жа, 203, *Змитрок Чыжык* там жа, 288. СБП: Дзімітрыеў, Дземітрачкоў, Дзімітрыеў, Дзімітрачэнка, Дзімітрычэнка, Дзімітру́к, Дмі́трыеў, Дмі́тро́віч, Дмі́трычаў, Дмі́трачэнка, Дмі́тру́к, Змі́тро́віч, Змі́трэ́ня, Змі́трачо́нак, Змі́трачкоў, Змі́тру́к, Змі́трусеў, Змі́цюра, Мі́тракоў, Мі́тру́хін, Мі́ткэ́віч, Мі́цкэ́віч, Мі́цько́, Мі́цькоў, Мі́цэ́віч, Мі́цянкoў, Мі́цюра, Мі́цюрыч, ?Мі́цкун, Дзі́мтраўцоў, Мі́цькавец, па якіх можна рэканструяваць 25 форм і варыянтаў форм імені *Димит-*

рий: *Дзімітрый, Дземітрачок, Дзімітрый, Дзімітрок, Дзім-трык, Дзімітрук, Дмітрый, Дмітр(о), Дмітрок, Дмітрук, Змітра, Змітрок, Змітрачок, Змітрук, Змітрусъ, Зміцюра, Мітрок, Мітруха, Мітко, Міцко, Міцько, Міц, Міцура, Мі-цюра, ?Міцкун*. Па сведчанню помнікаў, на тэрыторыі Беларусі ўжываліся царкоўнаславянская форма на [-ий] — *Димитрий*, усходнеславянская форма на [-ей] — *Деметрей* і ўсходнеславянская форма без канцавога [-ий] — *Димитр (Демитр, Дмитр)*. Па СБП рэканструя-вана форма *Змітра*, у якой канцавое [а] з'явілася, як і ў іншых імёнах, для ўстаранення закрытага канцавога склада (параўн. таксама дыялектнае *цігра, метра, літра*). Руск. *Дмитрий, Димитрий* (СВІЛ), *Дмитрей* (Мілейк., 390), укр. *Дмитро* (СВІЛ), *Дмитро, Дмитрик, Дмитрусъ, Гмитро, Гмитрик* (Грынч.).

ДИОМИД Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 19 разоў у форме *Демид*: *Демид Васкевич Петрович* 1567 Навагр. п., 834, *Демид Жукевич* там жа, 820, *Демид Есковича* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 13, *Демид Кострычонок* 1597 Маг., ИЮМ VII 246, *Демид Артюхович* 1612 Маг., ИЮМ VIII 322, *Демид Коневник* 1691 Маг., ИЮМ VIII 169, *Дзе-мид Захарчы* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 189, *Дземид Андросёнок* 1728 Чач., ст., ИЮМ XXVIII 36. СБП: *Дзя-мід, Дзямідаў, Дземідовіч, Дзімідовіч, Дземідзёнка, Дзе-мідок, Дзямідка, Дземідкоў, Дзямідчык, Дземідзюк, Дзе-мядзюк, Дземідавец*, па якіх можна рэканструяваць 5 форм і варыянтаў форм імені *Диомид*: *Дзямід, Дземідок, Дзямідка, Дзямідчык, Дземідзюк*. На тэрыторыі Бела-русі адзначана адна поўная форма *Демид*. Руск. *Демид*, устар. *Диомид* (СВІЛ), укр. *Демид* (СВІЛ, Грынч.).

ДИОНИСИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 23 разы ў форме *Денис*: ва Ухвале 1528 г. *Денис Коревуло-вич* б. Пін., 189, *Денис Шестова* Пол. з-ля, 195; у Попісе 1567 г. *Денис Васкович* Гр. п., 685, *Денис Иванович* Ашм. п., 589, *Денис Прасолович* Пін. п., 1211; *Дениса Яковлевича* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 10, *Дениса Зень-ковича* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 197, *Дзенис Крывошы-нец* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 172, *Дзенис Сырыца* 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 78, *Дениса Гука* 1690 Маг., ИЮМ VII 18, *Дзенис Аврамёнок* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 71, *Дзянис Шавель* 1746 Маг., ИЮМ XXX 222; ва Ухвале і Попісе на Падляшшы адзначана 3 разы. Эмацыяналь-наацэначная форма *Денисок* (1): *Денисок Рубейнович*

1600 Маг., ИЮМ VIII 261. За межамі Беларусі ва Ухвале адзначана *Дениско* (1) у Літве. СБП: *Дзяніс*, *Дзянісаў*, *Дзенісэвіч*, *Дзенісэнка*, *Дзенісэнак*, *Дзенісэня*, *Дзянісік*, *Дзеніскэвіч*, *Дзянішчыц*, ?*Дзянюш*, *Дзянішчык*, *Дзенісюк*, па якіх можна рэканструюваць 6 форм і варыянтаў форм імені *Дионисий*: *Дзяніс*, *Дзянісік*, *Дзяніска*, *Дзянішчык*, ?*Дзянюш*, *Дзенісюк*. У Беларусі ўжывалася ўсходнеславянская форма без канцавога [-ий] — *Денис*. Руск. *Денис*, устар. *Дионисий* (СВІЛ), *Денисей* (Мілейк., 390), укр. *Денис* (СВІЛ), *Дениско* (Грынч.).

ДОМИНИК каталіцк., польск. *Dominiś*. У Польшчы вядома з XIV ст. (Быстр. Кн., 156—157). Зарэгістравана ў XVI ст. (толькі ва Ухвале і Попісе) 5 разоў у варыянтах *Доминик* (1), *Доменик* (4). *Доминик*: *Доминик Янович* 1567 Лід. п., П. 756, а таксама 9 разоў на Падляшшы. *Доменик*: у Попісе 1567 г. *Доменик Пац* Бр., 505, *Доменик Юршич* Ашм. п., 578, *пану Доменику Пацу* Бр. п., 1183, а таксама на Падляшшы — 4, у Літве — 1. СБП: *Дамінікбў*, *Домчанка*, *Дамінікбўскі*, *Даменікбўскі*, па якіх можна рэканструюваць 2 формы імені *Доминик*: *Дамінік*, *Домка*. Апошняя форма і прозвішча, па якім яна рэканструювана, магчыма і ад імені *Домн* (гл. ніжэй).

[ДОМН] СБП: *Домніч*, *Домненка*, *Домчанка*, *Дамініч*, па якіх можна рэканструюваць 3 формы імені *Домн*: *Домн*, *Домка*, *Дамін*. Апошняя форма і прозвішча, па якім яна рэканструювана, магчыма, і ад *Домнин*.

ДОРОФЕЙ Зарэгістравана ў XVI ст. (толькі ва Ухвале і Попісе) 3 разы ў форме *Дорофей*: *Дорофей Романович* 1528 Навагр. з-к, У. 33, *Дорофей Курьянович* 1567 Навагр. п., П. 831. Эмацыянальнаацэначная форма *Дорошко* (4): *Дорошко Проневич* 1567 Гр. п., П. 689, *Дорошка Овсевича* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 23, *Дорошка Михайлович* 1685 Маг., ИЮМ III 17, *Дорошка Кушнер* 1746 Маг., ИЮМ XXX 190. СБП: *Дарафееў*, *Дарафёенка*, *Дарафёйчык*, *Дарапёй*, *Дарапёвіч*, *Дорах*, *Дорахаў*, *Дарахавіч*, *Дорах*, *Дарашэвіч*, *Дарашэнка*, *Дарошка*, *Дарошак*, *Дарашкбў*, *Дарашкэвіч*, *Дарошчанка*, *Дарашчонак*, *Дарашчўк*, *Дорас*, *Дорац*, ?*Дарўсін*, *Дарфянюк*, па якіх можна рэканструюваць 12 форм і варыянтаў форм імені *Дорофей*: *Дарафей*, *Дарафейчык*, *Дарапей*, *Дорах*, *Дорах*, *Дарошка*, *Дарошак*, *Дарашчук*, *Дорас*, *Дорац*, ?*Дарус*, *Дарфянюк*. На тэрыторыі Беларусі ўжывалася

форма *Дорофей* і яе варыянт *Дороней*. Магчыма, у якасці поўнай формы ўжывалася рэканструяваная па СБП форма *Дорах*, якая магла ўзнікнуць як вядомая для многіх імён другая ўсходнеславянская форма — форма без канцавога [-ей]. Не выключана, аднак, што гэта эмацыянальнаацэначная форма ўтворана ад усечанай асновы *Дор-* пры дапамозе суфікса *-ох*. Руск. *Дорофей* (СВІЛ, Мілейк., 390), *Дорох* (Мілейк., 390), укр. *Дорофій*, *Дорош* (СВІЛ).

[ЕВГЕНИЙ] СБП: Яўгэнаў, Яўгэнік, па якіх можна рэканструяваць 2 формы імені *Евгений*: *Яўген*, *Яўгенік*. У Беларусі імя *Евгений*, відаць, было малаўжывальным. Сустрэкалася яно ва ўсходнеславянскай форме без канцавога [-ий] — *Яўген*. Руск. *Евгений* (СВІЛ), укр. *Евген*, *Евгеній* (СВІЛ), *Ганько* (Грынч.).

[ЕВГРАФ] СБП: Яўграфаў, па якім можна рэканструяваць імя *Яўграф*. Руск. *Евграф* (СВІЛ), укр. *Евграф* (СВІЛ), *Евграп*, *Івграп*, *Іовграп*, *Грап*, *Граня* (Грынч.).

ЕВДОКИМ Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 6 разоў у варыянце *Авдоким*: *Авдоким Кузмич* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 167, *Авдаким Селезень* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 189, *Авдаким Муравый* 1746 Маг., ИЮМ XXX 176, *Авдаким Жуковец* там жа, 220. СБП: Еўдакімаў, Еўдакімівіч, Еўдачэнка, Еўдасюк, Аўдэшка, Аўдашкёў, Аўдэшнін, Адакімчык, Аўдакоўскі, па якіх можна рэканструяваць 7 форм і варыянтаў форм імені *Евдоким*: *Еўдакім*, *Еўдак*, *Еўдасюк*, *Аўдэшка*, *Аўдэня*, *Адакімчык*, *Аўдак*. У Беларусі, як можна меркаваць па СБП, ужывалася поўная форма *Еўдакім*, а таксама зарэгістраваны ў помніках яе варыянт *Авдоким*, у якім пачатковае [а], відаць, у выніку акання на месцы [о], а галосны [о], як вядома, у імёнах часта выступае на месцы пачатковага [е] (гл. стар. 13—14). Руск. *Евдоким* (СВІЛ), *Овдоким* (Мілейк., 392), укр. *Евдоким* (СВІЛ), *Явдоким*, *Іовдоким* (Грынч.).

ЕВЛАМПИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. у форме *Е в л а н* (7): у *Евлана Федковича Мошніча* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 64, *Евлан Івановіч* 1596 Маг., ИЮМ VIII 228, *Евлан Сидоровіч* 1650 Маг., ИЮМ X 237. Эмацыянальнаацэначная форма *Евлаш* (2): *Евлаш Букревіч* 1528 Навагр. з-к, У. 36, *Евлаш Томковіч* 1567 Навагр. п., П. 826. СБП: Алампіеў, па якім можна рэканструяваць форму імені *Алампій*. Рэканструяваная форма *Алампій* узнікла ў выніку фанетычных змен: пачатковае

[а] з'явилася на месцы ненаціскаго [о], якое ў імёнах часта выступае на месцы пачатковага ненаціскаго [е], а група зычных [вл] спрасцілася — губны [в] выпаў. Поўнай, відавочна, трэба лічыць і адзначаную ў помніках форму *Евлан*. Царкоўнаславянская форма *Евламній*, відаць, перажыла распадабненне губных у групе [мп], прычым адпаведна [м] з'явілася [н] — *Евланний* (параўн. дыялектнае *ляппа* 'лямпа', *транвай* 'трамвай', *бомба* 'бомба'). У сувязі з заменай царкоўнаславянскіх форм на [-ий] ва ўсходнеславянскіх мовах формамі на [-ей] ці формамі без канцавога [-ий] магла ўзнікнуць пакуль яшчэ не зафіксаваная форма на [-ей] — *Евлам(н)пей*, а таксама форма без канцавога [-ий] — *Евлам(н)п*. У апошняй у канцы слова ўтварыўся закрыты склад, які заканчваўся групай [мп] ці (пасля дысіміляцыі) [нп]. Пасля спрашчэння групы [нп] з'явілася форма *Евлан*. Магла існаваць і форма *Евлам* (пасля спрашчэння групы [мп]). Руск. *Евламний* (СВІЛ), укр. *Евламний* (СВІЛ).

[ЕВМЕНИЙ] СБП: Яўмэнаў, Яўмэненка, Яўмэнчык, Яўмэнчыкаў, Яўмэенка, па якіх можна рэканструюваць 3 формы імені *Евмений*: *Яўмен*, *Яўменчык*, *Яўмей*. У якасці поўнай формы ўжывалася ўсходнеславянская форма без канцавога [-ий] — *Яўмен* і, відаць, узнікшая з яе пад уплывам усходнеславянскіх форм на [-ей] форма *Яўмей*. Руск. *Евмений* (СВІЛ), укр. *Евмен* (СВІЛ), *Воймеч*, *Йовмен* (Грынч.).

ЕВСЕВИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 18 разоў у Магілёве і Чачэрскім старастве ў варыянтах *Евсевий* (1), *Евсей* (4), *Овсей* (9), *Авсей* (4). *Евсевий*: *Евсевия* *Заморы* 1697 Маг., ИЮМ XI 12. *Евсей*: *Евсей Мыльника* 1692 Маг., ИЮМ IX 4, *Евсей Крупеня* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 71, *Евсей Тапляй* там жа, 50. *Овсей*: *Овсей Иванович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXVII 273, *Овсей Максимович* там жа, 221, *Овсей Семенович Головле* 1578 там жа, 118, *у Вовсея Пахтуна* 1700 Маг., ИЮМ XIV 85, *Овсей Цишчык* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 62. СБП: Аўсяевіч, Аўсіевіч, Аўсэенка, Аўсіёнка, Аўсеявёл, Аўсэйка, Аўсэйчык, Аўсяец, Яўсэенка, Яўсэйчык, Яўсёнчык, па якіх можна рэканструюваць 7 форм і варыянтаў форм імені *Евсевий*: *Аўсей*, *Аўсейка*, *Аўсейчык*, *Аўсяец*, *Яўсей*, *Яўсейчык*, *Яўсенчык*. На тэрыторыі Беларусі ўжывалася некалькі поўных форм: царкоўнаславянская з канцавым [-ий] і 3 варыянты ўсходнеславянскай формы без

канцавога [-ий] — *Евсей, Овсей, Авсей*. Пасля знікнення канцавога [-ий] імя набыло форму *Евсев*, якая не ўтрымалася (ці проста яшчэ не зафіксавана). Зычны [в] ці ў беларускай мове [ў] мог змяніцца ў [й] (бо ў дыялектах неаднаразова адзначана ўзаемная замена гукаў [в] і [й] ці [ј] (параўн. дыялектн. *йапрук* 'вяпрук', *жняярка* 'жнярка'), такім чынам магла ўзнікнуць форма *Евсей*. Магчыма таксама, што на месцы канцавога [-ев] у форме *Евсев* з'явілася [-ей] пад уплывам усходнеславянскіх форм на [-ей] ад іншых імён. Пачатковае [е] ў форме *Евсей* магло вымаўляцца як [о], адсюль варыянт *Овсей*, а ў выніку акання — варыянт *Авсей*. Руск. *Евсевий* (СВІЛ), укр. *Евсевій, Овсій* (СВІЛ), *Овсентій* (Грынч.).

ЕВСТАФИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 63 разы ў варыянтах *Евстафий* (1), *Остафий* (2), *Остафей* (22), *Астафей* (1), *Остапей* (1), *Остаф* (1), *Остан* (23), *Астан* (11), *Гостан* (1). *Евстафий*: *Евстафий Васильевич* 1676 Пол., ИЮМ V 352. *Остафий*: *Остафия Курча* 1634 Віц., ИЮМ XX 64. *Остафей*: ва Ухвале 1528 г. *Остафей Кривонос* Пол. з-ля, 194, *Остафей Философович* Мін. дв., 29, у Попісе 1567 г. *Остафей Волович* ст. Бр., 445, *Остафей Гридич* Гр. п., 699, *Остафей Зубкович* Навагр. п., 814, *Остафей Стромилло* Пін. п., 1210, *Остафей Федорович* Мін. п., 1220; ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы — 3, у Літве — 4. *Остан*: у Попісе 1567 г. *Остан Андрушкович* Пін. п., 1208, *Остан Тенюка* Пін. п., 1204, *Остана Сиротича* Ваўк. п., 871; *Остан Кузминич* 1552 Пін. кн-ва, ПкнПкл. 166, *Остан Орлович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 154, *Остан Зенкович* 1611 Маг., ИЮМ VIII 315, *Остан Маклакович* 1635 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 221, *Остан Ордынец* 1642 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 450, *Остану Снитце* 1690 Маг., ИЮМ VII 36, *Остан Микицин* 1726 Чач ст., ИЮМ XXVIII 73. *Астан*: *Астана Глухого* 1681 Маг., ИЮМ I 123, *Астана Абылника* 1692 Маг., ИЮМ IX 103, *Астан Васюков* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 190, *Астан Ларкович* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 67, *Астан Гаврюшка* 1746 Маг., ИЮМ XXX 219, *Астана Калупая* там жа, 229. *Гостан*: *Гостан, Михал, Лаврин, Пётр Кузмици* 1552 Пін. кн-ва, ПкнПкл. 164. Эмацыянальнаацзначныя формы: *Останко* (8), *Осташа* (1), *Осташко* (1), *Остик* (1). *Останко*: *Останко Лещинич* 1528 б. Мецісл., У. 199; у Попісе 1567 г. *Останко Андреевич* Гр. п., 704, *Останко Кирмелевич* Ашм. п., 588, *Останко*

Мишкевич Слон. п., 852, *Останка Уласовича* Ваўк. п., 865; у Попісе адзначана на Падляшшы 2 разы. *Оста-ша*: *Осташа Довбневский* 1528 б. Кам., У. 99. *Осташ-ко*: *Осташко* 1528 Пол. з-ля, У. 196. *Остик*: *пану Остику* 1567 б. Бр., П. 1197. За межамі Беларусі ва Ухвале і Попісе адзначана *Осташ* (3) на Падляшшы. СБП: Аста-паў, Астапóвіч, Аста́пенка, Астапéнка, Астапёнак, Аста-пéня, Астапко́віч, Астапке́віч, Аста́пчык, Астапúк, Астап-чúк, Аста́ф'еў, Аста́х, Аста́хаў, Аста́ш, Аста́шаў, Асташо́-нак, Асташéня, Аста́шка, Аста́шкін, Асташке́віч, Астанéвіч, Аста́нька, Атапóвіч, Ата́пчык, Яўста́ф'еў, па якіх мож-на рэканструяваць 14 форм і варыянтаў форм імені *Евста-фий*: *Астан, Астанка, Астанчык, Астанук, Астанчук, Аста-фій, Астах, Асташ, Асташка, Астаня, Астанька, Атан, Атанчык, Яўстафій*. На тэрыторыі Беларусі, мяркуючы па дадзеных помнікаў і па СБП, існавала 9 поўных форм і варыянтаў форм імені *Евстафий*. Перш за ўсё царкоў-наславянская форма *Евстафий* і яе варыянт *Остафий*, які ўзнік у выніку замены пачатковага [е] на [о] і спрашчэн-ня групы зычных [вст] у групу [ст]. Широка ўжывалася ўсходнеславянская форма з канцавым [-ей] — *Остафей*, якая перажыла тыя ж змены, а таксама яе варыянты *Астафей* — з заменай у выніку акання пачатковага [о] на [а], *Остапей* — з шырока вядомай у беларускай мове заменай [ф] на [п]. Сустрэкалася і другая ўсходнеславян-ская форма — без канцавога [-ий] — *Остаф*, але вельмі рэдка. Звычайна ўжываліся яго варыянты *Остан, Астан*. Адзначаны і варыянт з прыстаўным [г] — *Гостан*. Поўнай формай, відаць, трэба лічыць і рэканструяваную форму *Астах*, якую можна растлумачыць як варыянт усходне-славянскай формы *Остаф* з заменай [ф] на [х], хоць не выключана, што гэта эмацыянальнаацэначная форма ўтворана ад усечанай асновы *Аст-* пры дапамозе суфік-са *-ах*. Безумоўна, поўнай формай імені *Евстафий* з'яў-ляецца рэканструяваная форма *Атан*, якая перажыла тыя ж змены, што і раней разгледжаныя формы (па-чатковае [е] змянілася ў [о], а яно не пад націскам — у [а], гук [ф] змяніўся ў [п]), толькі група [вст] спрашчалася не ў групу [ст], а ў зычны [т]. Руск. *Евстафий* (СВІЛ), *Остан, Остафей* (Мілейк., 392), укр. *Остан, Евстахій, Ев-стафій, Стахій, Стах* (СВІЛ), *Остан, Остапок, Остапо, Остах, Осташ, Стах, Стасюньо* (Грынч.).

ЕВСТРАТИЙ Зарэгістравана ў XVII—XVIII стст.

2 разы ў варыянтах *Евстрат*, *Алистрат*: *Евстрат Пронкевич* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 66; *Алистрата Кожемяка* 1679 Маг., ИЮМ I 16. СБП: Яўстра́т, Яўстра́таў, Яўстра́ценка, Яўстра́ценкаў, Яўстра́тчык, Лістра́таў, Лістра́ценка, Еўстратоўскі, па якіх можна рэканструюваць 3 формы і варыянты форм імені *Евстратий*: *Яўстрат*, *Яўстратчык*, *Лістрат*. У Беларусі ў помніках адзначана ўсходнеславянская форма без канцавога [-ий] — *Евстрат*, а таксама форма *Алистрат*, якая ўтварылася ў выніку шэрагу фанетычных змен: пачатковае [е] замянілася на [о], а пасля ў акаючых гаворках [о] змянілася ў [а], зычны [в] змяніўся ў [л], для ўстаранення групы [лстр] пасля [л] з'явіўся ўстаўны гук [и]. Па СБП рэканструюваны варыянт разгледжанай формы без пачатковага галоснага *Лістрат*. Руск. *Евстрат*, *Евстратий* (СВІЛ), *Острат* (Мілейк., 392), укр. *Евстрат* (СВІЛ), *Івстрат*, *Істрат* (Грынч.).

ЕВТИХИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 9 разоў у варыянтах *Евтихий* (1), *Евтух* (2), *Овтух* (2), *Автух* (1), *Олтух* (2), *Алтух* (1). *Е в т и х и й*: *Евтихия Хромца* 1685 Маг., ИЮМ III 10. *Е в т у х*: *Евтух Лукьянович* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 65, *Евтух Ивашков* там жа, 52. *О в т у х*: *Овтух Иванович* 1610 Маг., ИЮМ VIII 310, *Овтух Онисимович* 1654 Маг., ИЮМ X 273. *А в т у х*: *Автух Хмарин* 1689 Маг., ИЮМ VI 171. *О л т у х*: *Олтух* 1528 Ваўк. п., У. 97. *А л т у х*:? *Алтух (Aulthuch)* *Олексич* 1552 Кл. з-к, ПкнПКл. Эмацыянальнаацэначныя формы: *Автушка* (8), *Овтушко* (4), *Олтушко* (4). *А в т у ш к а*: *Автушка Овсюковича*, *Овтушко Авсюкович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 169, *Автушка Лелина* 1683 Маг., ИЮМ II 66, *Автушка Хмара* 1689 Маг., ИЮМ VI 171, *Автушка Девулина* 1690 Маг., ИЮМ VII 17, *Автушка Волчкова* 1691 Маг., ИЮМ VIII 17, *Автушка Гладыш* 1746 Маг., ИЮМ XXX 302. *О в т у ш к о*: *Овтушко Василевич Скокович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 106, *у Овтушка Скокова* 1578 Маг., ИЮМ VII 310, *Овтушко Овсеевич* 1578 Маг., ИЮМ VII 310, *Овтушко Овсеевич* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 95, *Овтушко Устинович Широнос* 1635 Маг., ИЮМ IX 217. *О л т у ш к о*: *Олтушка Ивановича* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 241, *Олтушко Сидорович* 1578 там жа, 84. Ва ўхвале адзначана *Алтушко* (1) у Літве. СБП: Аўту́х, Аўту́хаў, Аўтухо́віч, Аўтушо́нка, Аўту́шка, Аўтушко́ў, Аўту́шкін, ?Аўтка, Алтухо́ў, Еўтух, Яўту́х, Еўтухо́ў, Еўтухо́віч, Еўтушо́нка, Еўці́хееў, Еўці́хевіч, Яўці́ох, Яў-

цёшка, па якіх можна рэканструяваць 10 форм і варыянтаў форм імені *Евтихий*: *Аѣтух, Аѣтушка, ?Аутка, Алтух, Еѣтух, Яѣтух, Еѣціхей, Еѣціх, Яѣцюх, Яѣцюшка*. На тэрыторыі Беларусі адзначана ў помніках і рэканструявана па СБП 8 поўных форм і варыянтаў форм імені *Евтихий*: царкоўнаславянская форма *Евтихий*, усходнеславянская форма з канцавым [-ей] — *Еѣціхей*, усходнеславянская форма без канцавога [-ий] — *Еѣціх*, а таксама варыянты гэтай формы з канцавым [-ух] — *Евтух, Яѣцюх, Овтух* (з заменай пачатковага [е] на [о]), *Автух* (з заменай пачатковага [о] ў выніку акання на [а]), *Олтух* (з заменай пачатковага [е] на [о], а [в] — на [л]), *Алтух*. Руск. *Евтихий*, размоўн. *Евтих* (СВІЛ), укр. *Евтихий*, размоўн. *Евтух, Явтух* (СВІЛ), *Явтух, Явтих, Йовтух, Йовтушок* (Грынч.).

ЕВТРОПИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. 3 разы ў Магілёве ў варыянтах *Антроп, Онтроп*: *Антроп Никонovich* 1605 Маг., ИЮМ VIII 273, ён жа *Онтроп Оникеевич* там жа, 274, *Онтропа Гапоновича* 1577 с. Маг., ИЮМ XXXII 171. Такім чынам, у Беларусі адзначана ўсходнеславянская форма без канцавога [-ий], у якой адбылася замена пачатковага [е] на [о], — *Онтроп* і варыянт гэтай формы *Антроп*. Незразумелая замена [в] на [н]. Руск. *Евтропий* (СВІЛ), укр. *Евтропій* (СВІЛ).

ЕВФИМИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 35 разоў у варыянтах *Евхим* (14), *Овхим* (2), *Авхим* (17), *Авфим* (1), *Ольхим* (1). *Е в х и м*: *Евхим Кондратович* 1567 Слон. п., П. 848, *Евхима Илича Воцанки* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 190, *Евхима Брегинца* 1684 Маг., ИЮМ II 75, *Евхим Клиमेंок* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 15, *Евхим Адзинчонок* 1726 там жа, 70. *О в х и м*: *Овхим Пашкович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 226. *А в х и м*: *Авхим Алексеевич Молчан* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 12, *Авхим Миткович* 1593 Маг., ИЮМ VIII 203, *Авхима Автуховича Лаптева* 1689 Маг., ИЮМ VI 12, *Авхим Кадук* 1746 Маг., ИЮМ XXX 295. *А в ф и м*: *Авфима Булая* 1681 Маг., ИЮМ I 124, ён жа *Авхим Булаев* 1684, ИЮМ II 189. *О л ь х и м*: *Ольхим Зенюкович* 1590 Мін. п., АВК XXXVI 392. Эмацыянальнаацэначныя формы *Юшко* (7), *Юхно* (32): ва Ухвале 1528 г. *Юшко Андреевич* б. Ваўк., 97, *Юшко Янович* б. Рад., 81; у Попісе 1567 г. *слугу Юшка* Мін. п., 1223, *Юшка Судевича* Слон. п., 849, ва Ухвале і Попісе адзначана ў Літве 30 разоў, на Падляшшы — 1; *Юхно Величович* 1528 б. Слон., У, 98, *Юхно Войтехович*

1567 Пін. п., П. 1210. СБП: Яфімаў, Ефімóвіч, Ефімéнка, Яфі́менка, Ефі́мец, Яфі́мцаў, Яфі́мік, Яфі́мчанка, Яфі́мчык, Яфі́мчыкаў, Яхі́маў, Яхі́мóвіч, Яхі́мчык, Яўхі́маў, Яўхі́мóвіч, Яўхі́мчык, Яўхута, Аўхі́мóвіч, Аўхі́мэнка, Альхі́мóвіч, Альхі́мэнка, Альхі́мэнак, Юхі́мук, ?Юха́, ?Юхо́, Юхо́віч, Юха́наў, Юхо́, Юхне́віч, Юхно́віч, Ю́хнік, Юша, Ю́шка, Юшко́, Юшкэ́віч, Ю́шчанка, Юшчу́к, Юхна́вец, Юшка́вец, Юхне́ўскі, Юхно́ўскі, Юшко́ўскі, па якіх можна рэканструяваць 22 формы і варыянты форм імені *Евфимий*: *Яфі́м, Ефі́мец, Яфі́мік, Яфі́мка, Яфі́мчык, Яхі́м, Яхі́мчык, Яўхі́м, Яўхі́мчык, Яўхута, Аўхі́м, Альхі́м, Юхі́мук, ?Юха, ?Юхо, Юхан, Юхо, Юхнік, Юша, Юшка, Юшко, Юшчук*. На тэрыторыі Беларусі, як паказваюць матэрыялы помнікаў пісьменнасці, бытвала 5 варыянтаў усходнеславянскай формы без канцавага [-ий]: *Евхим* з заменай [ф] зычным [х], *Овхим* з заменай пачатковага [е] галосным [о], а зычнага [ф] гукам [х], *Авхим* з заменай пачатковага ненацісканога [о] (гл. аб папярэдняй форме) галосным [а], *Авфим* з заменай пачатковага [е] на [о], а пасля ў выніку акання — на [а], *Ольхим* з заменай пачатковага [е] на [о], губнога зычнага [в] на [л'], а [ф] на [х]. Яшчэ адзін варыянт рэканструяваны па СБП — *Яхі́м*, які ўзнік у выніку замены [ф] на [х] і спрашчэння групы зычных [вх] ці [вф]. Руск. *Ефим, Евфимий* (СВІЛ), *Ефимей, Евфимей, Олфим* (Мілейк., 390, 392), укр. *Юхим, Ефим*, размоўн. *Евтим* (СВІЛ), *Йовхим, Йовхимко, Юхим, Юхимей, Юхимко, Ювхим* (Грынч.).

ЕЛЕАЗАР Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. 8 разоў у варыянтах *Елиозар* (1), *Олизар* (6), *Озар* (1). *Е л и о з а р*: *Елиозар Романович* 1605 свящ. у Маг., ИЮМ VIII 273. *О л и з а р*: *Олизар* 1528 б. Пін., У. 188, *Олизар Семёнович* 1552 Пін. кн-ва, ПкнПКл. 105, *Олизар Уласович* 1567 Пін. п., П. 1215. СБП: Аліза́ро́віч, Аліза́рэ́віч, Еліза́р'еў, Аза́раў, Аза́ро́віч, Аза́рэ́віч, Аза́ранка, Аза́рэ́нка, Аза́ро́нак, Аза́рка, Аза́ркэ́віч, Аза́рчанка, па якіх можна рэканструяваць 4 формы імені *Елеазар*: *Аліза́р, Еліза́ры́й* (ці *Еліза́рэ́й*), *Аза́р, Аза́рка*. У Беларусі ўжывалася некалькі варыянтаў поўнай формы імені: *Елиозар* з заменай ненацісканых галосных [ea] галоснымі [io], *Олизар* з заменай пачатковага [е] на [о] і спрашчэннем групы [io], што з'явілася на месцы групы [ea]. Па СБП рэканструявана форма *Еліза́ры́й*, якая ўзнікла пад уплывам форм на (-ий) іншых імён. Поўнай трэба лічыць і форму *Аза́р*. Яна, ві-

даць, узнікла ў выніку шэрагу фанетычных змен, а не шляхам сінкопы — усячэння сярэдняй часткі асновы: *Елеазар* > *Елизар*, *Олизар* > *Ользар* і як вынік спрашчэння групы [лз] — *Озар*. Руск. *Елеазар* (СВІЛ), *Елеазарей*, *Елизарей* (Мілейк., 390), укр. *Елеазар* (СВІЛ).

ЕЛЕВФЕРИЙ Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 7 разоў у варыянтах *Олифер*, *Олихвер*, *Алихвер*, *Лыхвер*: *Олифер Кислович* 1528 б. Кобр., У. 192, *Олифер Орефич* 1528 Пол. з-ля, У. 196, *Олифер Федцевич* 1567 Ваўк. п., П. 866, *Олифера Василевича* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 191, *Олихвера Девенка* 1582 Ашм. п., АВК XXXVI 351, *Алихвер Кирчечонок* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 70, *Лыхвер Луканов* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 24. СБП: *Альфёр*, *Альфёраў*, *Альфярóвіч*, *Альфярóнак*, *Альпярóвіч*, *Аўфёр*, *Аліфёр*, *Аліфярóвіч*, *Аліфярэнка*, *Аліферка*, *Аліхвер*, *Аліферавец*, па якіх можна рэканструюваць 7 форм і варыянтаў форм імені *Елевферий*: *Альфер*, *Алфер*, *Альпер*, *Айфер*, *Аліфер*, *Аліферка*, *Аліхвер*. Усе формы — і зафіксаваныя ў помніках і рэканструюваныя па СБП — узніклі ў выніку фанетычнага асваення ўсходнеславянскага варыянта (без канцавога [-ий]) традыцыйна-царкоўнай формы імені *Елевферий*. Агульным для ўсіх форм з'яўляецца замена пачатковага [е] галосным [о] ці [а]. Ні ў адной форме не захавалася група зычных [вф], якая рэалізуецца ў зычным [ф] ці [п] або ў спалучэнні [хв], што ў беларускіх гаворках выступаюць на месцы [ф] у словах іншамоўнага паходжання — *Аліфер*, *Альфер*, *Алфер*, *Айфер*, *Альпер*, *Аліхвер*, *Лыхвер*. Агульным ва ўсіх формах з'яўляецца рэдукцыя ненаціскавага [е], якое ў адных формах выступае ў гуку [и], а ў другіх знікае зусім: *Аліфер*, *Аліхвер*, *Аліхвер* ці *Альфер*, *Альпер*, *Алфер*, *Айфер*. У адной з форм знік пачатковы ненаціскны галосны — *Лыхвер*. Падобныя змены перажыло імя *Елевферий* і ў рускай мове, у якой па помніках адзначаны формы *Олфер*, *Олферей* (Мілейк., 392) і ва ўкраінскай мове, дзе ўжываюцца формы *Олихвер*, *Оліхвер*, *Олохвир*, *Олохвир* (Грынч.).

ЕЛИСЕИ Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 11 разоў у варыянтах *Олисей* (4), *Алисей* (6), *Ольсей* (1). *Олисей*: *Олисею Семеновичу* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 240, *Олисей Михайлович* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 198, *Олисея Пожарыского* там жа, 151; ва Ухвале на Падляшшы адзначана адзін раз. *Алисей*: *Алисей Сушкович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 12, *Алисей Гришкович* 1580 Маг.,

ИЮМ VII 323, *Алисей Гудко* 1746 Маг., ИЮМ XXX 262, *Алисей Хвескович* 1758 Маг., ИЮМ XVI 254. *Ольсей*: *Ольсей Хведзькович* 1552 Пін. кн-ва, ПкиПҚл. 105. Эмацыянальнаацэначная форма *Олиско* (1): *Олиско Михнович* 1567 Мін. п., П. 1224. СБП: *Алісіевіч*, *Алісеевка*, *Алісевич*, *Альсевич*, *Алісёйчык*, *Алісімчык*, *Елісееў*, *Елісеевка*, *Елісевич*, *Лісёйчыкаў*, па якіх можна рэканструяваць 7 форм і варыянтаў форм імені *Елисей*: *Алісей*, *Аліс*, *Алісёйчык*, *Алісімчык*, *Елісей*, *Еліс*, *Лісёйчык*. Па сведчанню помнікаў і СБП, у Беларусі ўжываліся 4 варыянты поўнай формы з канцавым [-ей]: рэканструяваная форма *Елісей* і адзначаныя ў помніках варыянты яе — *Олисей*, *Алисей* з заменай пачатковага [e] на [o], а пасля ў выніку акання і на [a], *Ольсей* з рэдукцыяй ненацісканога галоснага [и]. Ужываліся таксама, як паказваюць СБП, 2 варыянты формы без канцавага [-ей]—*Еліс*, *Аліс*. Руск. *Елисей* (СВІЛ), укр. *Елисей*, размоўн. *Ялисей* (СВІЛ), *Олисей* (Грынч.).

ЕМЕЛЬЯН Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 35 разоў у варыянтах *Омельян* (7), *Омелян* (16), *Амелян* (9), *Амеллян* (1), *Меллян* (2). *Омельян*: у Попісе 1567 г. *Омельян Кондратович Богатовича* Пін. п., 1207, *Омельян Панцович* Слон. п., 849, *Омельян Сидорович* Гр. п., 685. *Омелян*: *Омелян Кохонович* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 159, *Сергей*, *Омелян Мишевичи* 1552 м. Кл., ПкиПҚл. 402, *слугу Омеляна Ивановича* 1567 Навагр. п., П. 827, *Омелян Ланкович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 208, *Омелян Стрелихинич* 1578 там жа, 57, *Омелян Смола* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 92, *Омелян Наковална* 1590 Маг., ИЮМ VII 482, *Омелян Друцки* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 158, *Омеляна Шындера* 1679 Маг., ИЮМ I 9, *Омелян Зыба* 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 450, *Омелян Тымошонок* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 38. *Амелян*: *Амеляна Сакулинича* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 13, *Амелян Козанович* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 167, *Амелян Клѣц* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 42, *Амелян Шелюта* там жа, 36, *Амелян Шупак* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 437, *Амелян Микоша* 1764 Ула, ИЮМ XXII 422. *Амеллян*: *Амеллян Кажамяка* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 160. *Меллян*: *Меллян Кеша* 1746 Маг., ИЮМ XXX 188, *Меллян Пекельны* там жа, 311. Эмацыянальнаацэначная форма *Омелко* (1): *Омелко Васкович* 1567 Пін. п., П. 1209. СБП: *Емяльян*, *Емяльянаў*, *Емяльянка*, *Емяльянчык*, *Амелья-*

півіч, Амяльяненка, Амяльянчык, Амяльянцаў, Амялянец, Амелянюк, Амялькоў, Амелякін, Амяльковіч, Амелячанка, Амяльчо́нак, Амялюк, Амяльчук, Амялюсік, Амялюшка, Амяляшка, Амяляшчык, Мільянка, Мільянчук, Мілінчук, Мелех, Меліхаў, Мелехавец, Мяльянец, Мельянцоў, Мельянкоў, Мельянчук, Мелька, Мельчанка, Мелянкéвіч, Мелеш, Меляшэвіч, Мелюшкэвіч, Мельячэнка, Мялешка, Мілешка, Меляшкоў, Меляшкэвіч, Мілішкэвіч, Мялешчанка, Меляшчэ́ня, Мялешчык, Ямелеў, Ямелін, па якіх можна рэканструяваць 29 форм і варыантаў форм імені *Емельян*: *Емяльян, Емяльянчык, Амяльян, Амяльянчык, Амяльянец, Амялянец, Амелянюк, Амеляка, Амялюк, Амяльчук, Амялюсік, Амялюшка, Амяляшка, Амяляшчык, Мільянка, Мільянчук, Мілінчук, Мелех, Мельянец, Мельянюк, Мельянчук, Мелька, Мялянка, Мелеш, Мялюшка, Мяльяк, Мялешка, Мялешчык, Ямеля*. У якасці поўнай формы ўжываліся варыянты *Емельян, Омелян, Омелян, Амелян, Амеллян, Меллян*. Руск. *Емельян* (СВІЛ), *Омелян* (Мілейк., 392), укр. *Омелян*, размоўн. *Омелько* (СВІЛ), *Омеллян, Омелян, Омелько, Омелечко* (Грынч.).

ЕНОХ каталіцк., польск. *Енох*. У Польшчы вядома з XVI ст. (Быстр. Кн., 169). Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. 2 разы: *Енох Матеевич Кавечинский* 1590 з. Мін. п., АВК XXXVI 364, *Енох Букар* 1645 с. Арш., ИЮМ XXIII 449. Эмацыянальнаацэначная форма *Енько* (I): *Енько Жданович* 1597 Маг., ИЮМ VIII 236. Руск., укр. *Енох* (СВІЛ).

ЕПИМАХ Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. 2 разы ў варыантах *Епимах, Опимах*: *Епимах Львович Буховецки* 1578 лв. Маг., ИЮМ XXXII 34; *Опимах* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 173. СБП: *Апіма́х, Махно́, Махно́віч, Машко́, Машко́віч, Машкэ́віч, Ма́шчыц, Ма́шчанка, Машчанко́ў, Машчу́к, Ма́шчык, Машке́й, Машу́к, Машу́тка, Машко́ўскі*, па якіх можна рэканструяваць 8 форм і варыантаў форм імені *Епимах*: *Апімах, Махно, Машко, Машчык, Машчук, Машкей, Машук, Машутка*. У Беларусі ўжываліся 2 варыянты поўнай формы — *Епимах* і *Опимах*. Руск. *Епимах* (СВІЛ), укр. *Епімах* (СВІЛ).

[ЕПИФАНИЙ] СБП: *Епі́хаў, Епі́шка*, па якіх можна рэканструяваць 2 формы імені *Епифаний*: *Епі́х, Епі́шка*. Руск. *Епифаний* (СВІЛ), *Епифан* (Мілейк., 290), укр. *Епифан* (СВІЛ).

[ЕРАСТ] СБП: *Ера́стаў*, па якім можна рэканструя-

ваць імя *Ераст*. Руск. *Эраст* (СВІЛ), укр. *Ераст* (СВІЛ).

ЕРМОЛАЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 43 разы ў варыянтах *Ермолай* (2), *Ермола*, *Ярмола* (40), *Ермол* (1). *Ермолай*: *Ермолай Шелюта* 1728 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 36. *Ермола*, *Ярмола*: *Ермола Огурчинович* 1528 б. Ваўк., У. 96, *Ермола Іванович* 1567 Слон. п., П. 850, *Ермола Стародубец* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 253, *Ярмола Миколаевич* 1578 Маг., ИЮМ VII 288, *Ермола Алексеевич* 1588 Маг., ИЮМ VII 450, *Ермоле Давидовичу Тюрутине* 1636 Маг., ИЮМ IX 277, *Ярмолы Шевчыка* 1679 Маг., ИЮМ I 8, *Ермола Курылёнок* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 16, *Ярмола Лепля* 1710 Маг., ИЮМ XI 293. *Ермол*: *Ермол Беляй* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 42. Эмацыянальнаазначная форма *Ермак* (2): *Ермак Миколаевич* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 222, *Ермак Гридкович* 1578 там жа, 14. СБП: *Ермала́еў*, *Ермала́йчык*, *Ярмо́ла*, *Ермало́віч*, *Ярмо́ліч*, *Ярмо́ленка*, *Ермале́нка*, *Ермале́нак*, *Ярмо́лік*, *Ярмо́льчык*, *Ермасе́нак*, *Ермалю́к*, *Ермалю́гін*, *Ярмо́ш*, *Ярмаш*, *Ермаше́віч*, *Ярмо́шка*, *Ермашу́к*, *Ярма́к*, *Ермако́ў*, *Ермако́віч*, *Ермачэ́нка*, *Ермачо́нак*, *Ермачо́к*, *Ермачко́ў*, *Ермако́ўскі*, па якіх можна рэканструяваць 14 форм і варыянтаў форм імені *Ермолай*: *Ермалай*, *Ермалайчык*, *Ярмола*, *Ярмолік*, *Ярмольчык*, *Ермась*, *Ермалюк*, *Ермалюга*, *Ярмаш*, *Ярмош*, *Ярмошка*, *Ермашук*, *Ярмак*, *Ермачок*. На тэрыторыі Беларусі адзначаны 3 поўныя формы — *Ермолай*, *Ермола*, *Ермол*. Руск. *Ермолай*, *Ермак* (СВІЛ), *Ермола* (Мілейк., 390), укр. *Ермолай*, размоўн. *Ярмолай*, *Ермак* (СВІЛ).

ЕФРЕМ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 20 разоў у варыянтах *Охрем* (9), *Ахрем* (7), *Охромей* (3), *Охрим* (1). *Охрем*: *Охрем Сенькович* 1528 б. Астр., У. 88, *Охрем Мойсеевич* 1552 м. Кл., ПкнПКл. 390, *Охрем Глебович* 1567 Гр. п., П. 702, *Охрема Василевича* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 206, *Охрем Федорович* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 162, *Охрем Грибун* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 375. *Ахрем*: *Ахрем Васкович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 212, *Ахрем Кононович* там жа, 49, *Ахрем Сомович* 1676 Пол., ИЮМ V 349, *Ахрем Речицки* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 20, *Ахрем Шунко* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 191, *Ахрем Качерга* 1746 Маг., ИЮМ XXX 314. *Охромей*: *Охромей Бобрович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 64. *Охрим*: *Охрим Сидецкий* 1552 м. Пін., ПкнПКл. 8. Формы імені *Ефрем* на Падляшшы і ў Літве не адзначаны. СБП: *Ах-*

рэм, Ахрамóвiч, Ахрэ́менка, Ахрамцо́ў, Ахрэ́мкін, Ахрэ́мчык, Ахрамё́йка, Ахраму́к, Ахрамчу́к, Акрэм, Яфрэ́маў, Яфрэ́менка, Яфрэ́мчык, па якіх можна рэканструюваць 10 форм і варыянтаў форм імені *Ефрем*: *Ахрэм, Ахрамец, Ахрэ́мка, Ахрэ́мчык, Ахрамё́йка, Ахраму́к, Ахрамчу́к, ?Акрэм, Яфрэм, Яфрэ́мчык*. Па сведчанню помнікаў і СБП, на тэрыторыі Беларусі ўжываліся 4 формы і варыянты імені *Ефрем*: *Охрем* з замай [ф] на [х] і пачатковага [е] на [о], якое ў варыянце *Ахрэм* у выніку аканья змянялася ў [а], *Ахрим* з замай [е] на [и] ў закрытым націскным складзе (параўн. дыялектнае *хліб* 'хлеб', *піч* 'печ' і інш.). Пад уплывам форм на [-ей] іншых імён з'явілася форма *Охромей*. Руск. *Ефрем* (СВІЛ), укр. *Охрім, Ефрем* (СВІЛ), *Охрім, Охрі́мець, Охрімко, Яхрем, Яхрентий, Хрім* (Грынч.).

ЗАХАРИЯ правасл., **ЗАХАРЫЯШ** каталіцк., польск. *Zachariasz*. У Польшчы адзначана з XIV ст., але пазней паступова выходзіць з ужывання (Быстр. Кн., 357). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 12 разоў у варыянтах *Захария* (2), *Захарья, Захаръя* (5), *Захарий* (2), *Захарей* (1), *Захарыяш* (2). *За х а р и я*: *Захария Храмчонок* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 59. *За х а р ъ я, За х а р ъ я*: *Захарья Чернышевич* 1567 Слон. п., П. 849, *Захаръя Ширкевич* 1567 Маз. п., П. 1235, *Захаръя Янкович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 37, *Захаръя Прудник* 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 451, *За х а р и й*: *Захария Гарбуза* 1683 Пол., ИЮМ VI 274. *За х а р е й*: *Захарей Уласович* 1630 Віц. в., ИЮМ II 229. *За х а р ы я ш*: *Захарыяш Степанович Ленько* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 174, *Захариаш Ващанка* 1746 Маг., ИЮМ XXX 251; на Падляшшы — 25. Эмацыянальнаацэнная форма *Захарко* (1): *Захарка Доволевича* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 49. СБП: *Захараў, Захáрын, Захарэ́віч, Захáрыч, Захарэ́нка, Захáранка, Захáр'еў, Захáрка, Захарчэ́нка, Захарчэ́ня, Захáрык, Захарэ́ц, Захарчу́к, ?Захаро́шка*, па якіх можна рэканструюваць 7 форм імені *Захария*: *Захар, Захарый, Захарка, Захарык, Захарэц, Захарчук, Захарошка*. На тэрыторыі Беларусі ў помніках сустракаем некалькі поўных форм імені *Захария*. Перш за ўсё царкоўнаславянскую форму *Захария* і два варыянты яе, звязаныя з рознымі спосабамі ўстаранення неўласцівага беларускай мове спалучэння галосных [ия], *Захаръя* — у выніку скарачэння, а потым знікнення галоснага [и], *Захарий* — у выніку знікнення

другога галоснага гукa названага спалучэння — гукa [а]. Апошні варыянт з'явіўся вынікам фанетычных змен, але значную ролю пры гэтым адыграў уплыў форм іншых імён на [-ий]. Аднак новаўтварэнне *Захарий* па канцавым [-ий] стала падобным да царкоўнаславянскіх форм на [-ий], якія ва ўсходнеславянскіх мовах набывалі канцавое [-ей]. Таму ўзнікла форма *Захарей*. Ад царкоўнаславянскіх форм на [-ий] на ўсходнеславянскай глебе ўзнікала і другая форма — без канцавога [-ий]. Форма *Захарий* і ў гэтым сэнсе падзяліла лёс традыцыйна-царкоўных форм на [-ий] — па СБП рэканструявана форма без канцавога [-ий] — *Захар*. У XVI—XVIII стст. ужывальнай, па сведчанням помнікаў, у Беларусі была польская форма *Захарыш*. Руск. *Захарий*, *Захар*, *Захария* (СВІЛ), *Захарѣя*, *Захар* (Мілейк., 393), укр. *Захар*, *Захарій*, размоўн. *Захарко* (СВІЛ).

[ЗЕНОН] СБП: *Зэнаў*, *Зяноў*, *Зяно́віч*, *Зяне́віч*, *Зэ́нкін*, *Зянке́віч*, *Зэ́нчанка*, *Зэ́нька*, *Зянько́*, *Зянько́ў*, *Зянько́віч*, *Зяньке́віч*, *Зэ́нькавіч*, *Зяно́ўка*, *Зенуко́ў*, *Зяню́к*, *Занаў*, *Занко́віч*, *Занке́віч*, *Зань́ка*, *Занько́*, *Зэнькаве́ц*, *Зане́ўскі*, *Зано́ўскі*, па якіх можна рэканструяваць 11 форм і варыянтаў форм імені *Зенон*: *Зен*, *Зенка*, *Зэнька*, *Зянько*, *Зяноўка*, *Зянюк*, *Зянюк*, *Зан*, *Занко*, *Занька*, *Занько*.

[ЗИНА] СБП: *Зінін*, *Зіне́віч*, *Зіно́віч*, *Зінке́віч*, *Зінко́віч*, *Зі́нчанка*, *Зінчо́нак*, *Зінько́*, *Зінько́ў*, *Зіньке́віч*, *Зіню́к*, *Зі́накоў*, *Зінкаве́ц*, па якіх можна рэканструяваць 5 форм і варыянтаў форм імені *Зина*: *Зі́на*, *Зінко*, *Зінько*, *Зінюк*, *Зі́нак*. Але ўсе прыведзеныя прозвішчы і рэканструяваныя па іх формы і варыянты маглі ўзнікнуць і на базе імён *Зиновий*, *Зи́мон*.

[ЗИНОВИЙ] СБП: *Зіно́ўеў*, *Зі́наве́нка*, *Зіно́венка*, *Зі́наве́еў*, па якіх можна рэканструяваць 3 варыянты форм імені *Зиновий*: *Зіно́вій*, *Зіно́ў*, *Зі́навей*, а таксама 5 форм і варыянтаў ад усечанай асновы (гл. *Зина*). Мяркуючы па СБП, у Беларусі ўжываліся 3 поўныя формы: царкоўнаславянская на [-ий] — *Зіно́вій*, усходнеславянская на [-ей] — *Зі́навей* і ўсходнеславянская без канцавога [-ий] — *Зіно́ў*. Руск. *Зиновий* (СВІЛ), укр. *Зіно́н* (СВІЛ), *Зінько*, *Зінь*, *Зі́нець* (Грынч.).

ЗИНОН гл. ЗИНА Руск. *Зи́мон* (СВІЛ), укр. *Зіно́н* (СВІЛ).

ЗОСИМА Зарэгістравана 1 раз у варыянце *Зосим*: *Зосим Андросов* 1769 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 8. СБП: *Засі́м*,

Засімовіч, Засіму́к, па якіх можна рэканструяваць 2 формы імені Зосима: Засі́м, Засі́му́к. Руск. Зосима (СВІЛ), укр. Зосим (СВІЛ).

[ЗОТИК] СВП: Зо́цікаў, Зо́таў, Ізо́таў, па якіх можна рэканструяваць 3 формы і варыянты форм імені Зотик: Зо́цік, Зо́т, Ізо́т. Усе яны з'яўляюцца поўнымі формамі: форма Зо́цік адпавядае царкоўнаславянскай форме, форма Зо́т, відаць, рэканструявана як поўная па форме Зо́тик, якая ўспрымалася як памяншальная з суфіксам -ик. Руск., укр. Зотик, Зо́т (СВІЛ).

ЗЫГМУ́НТ каталіцк., польск. *Zygmunt*. У Польшчы з XIV ст. (Быстр. Кн., 362—363). Зарэгістравана 3 разы ў варыянце Жы́гмонт: Жы́гмонт Андреевич 1528 Ашм. дв., У. 23, Жы́гмонт Петрови́ч 1567 Лід. п., П. 748, Жы́гмонт Валентинович 1567 Ашм. п., П. 580; ва Ухвале і Попісе Жы́гмонт на Падляшшы і ў Літве адзначана 31 раз, Жы́гмонт на Падляшшы і ў Літве—9 разоў, Жы́гмонт (5), Жы́гмунт (4), Жы́гмонт (4) — на Падляшшы. СВП: Зыгманто́віч. Імя выкарыстоўвалася ў каталіцкім асяроддзі Беларусі ў варыянтах Зы́гмант (рэканструявана па СВП), Жы́гмонт. Руск., укр. Зигмунд (СВІЛ).

ІАКО́В правасл., ЯКУ́Б каталіцк., польск. *Jakób*. У Польшчы вядома з XIV ст. (Быстр. Кн., 212—213). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 202 разы ў варыянтах Яко́в (61), Яку́б (141). Я́к о в: ва Ухвале 1528 г. Яко́в Михайлович б. Мсцісл., 199, Яко́в Мишкович б. Ваўк., 96, Яко́в а Сенько Протасовичи б. Пін., 189, Яко́в Радогощанин Навагр. з-к, 35; Яко́в Гричина 1567 Бр. п., П. 1189, Яко́в Гридкович Потребенок 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 282, на Яко́ве Череековичу 1578 там жа, 186, Яко́ва Слепца 1582 Мін. п., АВК XXXVI 332, Яко́в Девятый 1593 Віц., ИЮМ I 337, Яко́в Таратута 1597 Маг., ИЮМ VIII 234, Яко́в Новак 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 449, Яко́в Жолдаков 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 85, Яко́в Романовский 1684 Пол., ИЮМ VI 314, Яко́ва Микитинича Лобяка 1689 Маг., ИЮМ VI 13, Яко́в Цицонок 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 37, Яко́в Ковшевник 1746 Маг., ИЮМ XXX 195, Яко́в Агей 1766 Маг., ИЮМ XVII 78. Я́к у б: ва Ухвале 1528 г. Яку́б б. Вас., 86, Яку́б Бомблич б. Астр., 88, Яку́б Ивашкович б. Ваўк., 96, Яку́б Корович Ашм. дв., 25, Яку́б Мартинович б. Слон., 98, Яку́б Миколаевич б. Рад., 81, Яку́б Суцевич Навагр. з-к, 36, Яку́б Юрѣвич Лід. дв., 32; у Попісе 1567 г. Яку́б Абрамович Бр. п., 1191, Яку́б Венцович

Подберезкий Ваўк. п., 856—857, *Якуб Войтехович* Рэч. п., 1232, *Якуб Вяжєвич* Мін. п., 1221, *Якуб Лазарович* Лід. п., 752, *Якуб Матєєвич Сипович* Брасл. п., 636, *Якуб Михайлович* Навагр. п., 829, *Якуб Станкевич* Слон. п., 841, *Якуб Шимакович* Гр. п., 684, *Якуб Яцына* Ашм. п., 576; *Якуб Захаринич* 1577 Маг., ИЮМ XXX 150, *Якуб Миколаєвич Хибач* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 138, *Якуба Семашка* 1590 там жа, 383, *Якуб Дщанин* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 165, *Якуб Кукса* 1642 с. Пол. в., ИЮМ XXII 316, *Якуб Шыраёнак* 1646 б. Арш. п., ИЮМ XXIV 373, *коновалу Якубу* 1690 Маг., ИЮМ VII 58, *Якуб Бус* 1708 Віц., ИЮМ XXII 56, *Якуб Зелєненак* 1728 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 36, *Якуб Казанович* 1746 Маг., ИЮМ XXX 193, *Якуб Смык* 1753 Віц., ИЮМ XVIII 413, *Якуб Римар* 1764 Ула, ИЮМ XXII 424, *Якуба Дубатовку* 1768 Маг., ИЮМ XVII 115, *Якуб Бубешка* 1790 с. Віц. в., ИЮМ XX 336. Ва Ухвале і Полісе *Якуб* адзначана на Падляшшы 495 разоў, у Літве і Жмудзі — 280. Эмацыянальнаацэначныя формы: *Якша* (1), *Якуш* (2), *Якубец* (2): *Якша мае ставити конь* 1528 Навагр. з-к, У. 34; у *Якуша Аполки* 1692 Маг., ИЮМ X 455, *Якуш Недасека* 1746 Маг., ИЮМ XXX 315; *Якубца Якубовича* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 140, *Якубца Шимелевича* 1590 там жа, 376. СБП: *Якаўлеў, Яко́він, Якаўлёвіч, Якавёнка, Якавёц, Якаўчыц, Якоўчанка, Якаўчык, Якаўлюк, Якавўк, Яку́нін, Якунóвіч, Яко́н, Яку́сік, Яку́та, Якуто́віч, Якуцёнак, Якуцёня, Якуць, Яку́цік, Якуш, Якушаў, Яку́шын, Якушэ́віч, Якушэ́нка, Якушóнак, Яку́шкін, Якушчóнак, Яку́шык, Якшóнак, Я́шын, Яшкó, Яшкóў, Яшкін, Яшчанка, Яшчэ́ня, Яшчў́к, Яшкў́ль, Яшча́к, Яку́баў, Яку́бо́віч, Якубе́нка, Якубе́нак, Якубе́ня, Якубе́ц, Якубцё́віч, Яку́бік, Яку́бчык, Якубу́к, Якубе́ль, Якабчу́к, Яшкаўцо́ў, Якаві́цкі, Якубо́ўскі, па якіх можна рэканструяваць 28 форм і варыянтаў форм імені *Іаков*: *Якаў, Якавец, Якаўка, Якоўчык, Якаўлюк, Якавук, Якун, Якон, Якусік, Якута, Якуць, Якуцік, Якуш, Якушка, Якушык, Якша, Яша, Яшко, Яшчук, Яшкуль, Яшчак, Якуб, Якубец, Якубік, Якубчык, Якубук, Якубель, Якабчук*. Імя было надзвычай папулярным. Ужывалася часцей у форме *Якуб*, якая пашырылася, відаць, пад уплывам польскай формы *Іако́в*, а таксама ў форме *Яков*. Ад усечанай асновы маглі ўтварыцца формы і пры дапамозе суфікса -ц ці пры дапамозе суфікса -у у спалучэнні з іншымі суфіксамі. Такія*

формы супадаюць з формамі польскага імені *Яцек* (гл. стар. 172). Руск. *Яков*, *Якуб*, устар. *Иакон* (СВІЛ), укр. *Яків*, *Якуб*, размоўн. *Яку́б* (СВІЛ), *Яків*, *Яковець*, *Яківко*, *Яковко*, *Якусь*, *Ясько*, *Яцько*, *Яць*, *Яцина* (Грынч.).

ИГНАТИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 58 разоў у форме *Игнат*: ва Ухвале 1528 г. *Игнат Кузминич* б. Астр., 88, *Игнат Кузмич* б. Ваўк., 96, *Игнат Коморович* б. Пін., 189, *Игнат Минютч* б. Гр., 92; у Попісе 1567 г. *Игнат Костюкович* Гр. п., 684, *Игнат Мелехович* Слон. п., 852; *Игнат Иванович Глазкович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 52, *Игнат Сафонович* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 171, *Игнат Самуйлинич* 1615 Маг., ИЮМ VIII 330, *Игнат Пивоварон* 1645 Арш. п., ИЮМ XXIII 450, *Игнат Логов* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 86, *Игнат Рыбак* 1684 Маг., ИЮМ II 82, *Игнат Федоров* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 21, *Игнат Скоряга* 1730 с. Пол., ИЮМ II 346, *Игнат Шумейка* 1746 Маг., ИЮМ XXX 267, *Игната Бота* 1755 Маг., ИЮМ XV 502, *Игнат Чепелин* 1717 Віц. в., ИЮМ XXIV 190, *Игнат Цянюга* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 428. СБП: *Ігна́цьеў*, *Ігна́таў*, *Ігнато́віч*, *Ігнаце́нка*, *Ігнаце́ня*, *Ігна́цік*, *Ігнаці́ок*, па якіх можна рэканструяваць 4 формы імені *Игнатий*: *Ігнаці́й*, *Ігнат*, *Ігнаці́к*, *Ігнаці́ок*. Па сведчанню помнікаў беларускай пісьменнасці і СБП, на тэрыторыі Беларусі ўжывалася ўсходнеславянская форма без канцавога [-ий] — *Игнат*. Руск. *Игнатий*, *Игнат* (СВІЛ), *Игнатей* (Мілейк, 391), укр. *Ігнат*, *Гнат*, *Ігнатій* (СВІЛ), *Ігнат*, *Ігнатко*, *Ігнашко*, *Ігнась*, *Гнат*, *Гнатко*, *Гнато́чко*, *Гна-тусь*, *Гнашечко* (Грынч.).

[ИГОРЬ] СБП: *Ігараў*.

ИЕРЕМИЙ, ИЕРЕМИЯ Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. 13 разоў у варыянтах *Еремей* (2), *Еромей* (3), *Веремей* (1), *Ерома* (1), *Ерема* (1), *Ярома* (3), *Яром* (1), *Еремияш* (1). *Е р е м е й*: *Еремей Коршун* 1528 Пол. з-ля, У. 196. *Е р о м е й*: *Еромей Матеевич* 1567 Навагр. п., П. 824. *В е р е м е й*: *Веремей Сыткевич* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 284, *Веремея Столяра* 1692 Маг., ИЮМ IX 139. *Е р о м а*, *Е р е м а*: *Ерома Сопронович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 15, *Ерома Игнатович* 1597 Маг., ИЮМ VIII 236, *Ерему Глебку* 1685 Маг., ИЮМ III 87. *Я р о м а*: *Ярома Карпович* 1567 Гр. п., П. 702, *Ярома Дземехов* 1623 с. Віц., ИЮМ XXI 78, *Ярома Васкович* 1728 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 36. *Е р е м и я ш*: *Еремияш Станиславович Свириц*

1594 дв. Віц. в., ИЮМ XX 405. Эмацыянальнаацэначныя формы: *Ерко* (3), *Ярош* (1), якія магчымы і ад *Иероним*, *Иерофей*: *Ерко Клишин* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 15, *Ерка Алексеявича* там жа, 24, *Ерко Опанасович* 1596 Маг., ИЮМ VIII 228, *Ярош Игнатович*, ён жа *Ерома Игнатович* 1597 Маг., ИЮМ VIII 236, 237. СБП: *Ерамеёў*, *Ерамейчык*, *Ярёма*, *Ярёміч*, *Ярёменка*, *Ермянкоў*, *Ярёмік*, *Ярэміч*, *Ярэмчык*, *Верамей*, *Верамеёў*, *Верамяевіч*, *Вераміевіч*, *Верамеенка*, *Верамейчык*, *Верамяюк*, *Верам'ёў*, *Верамчук*, *Ярмак*, *Ермакоў*, *Ермаковіч*, *Ермачэнка*, *Ермачо́нак*, *Ермачо́к*, *Ермачкоў*, *Вераме́цкі*, *Ермакоўскі*, па якіх можна рэканструяваць 12 форм і варыянтаў форм імён *Иеремий*, *Иеремия*: *Ерамей*, *Ерамейчык*, *Ярома*, *Яромік*, *Ярэма*, *Ярэмчык*, *Верамей*, *Верамейчык*, *Верамяюк*, *Верамчук*, *Ярмак*, *Ермачок*. На тэрыторыі Беларусі ўжываліся 3 варыянты ўсходнеславянскай формы на [-ей]—*Еремей*, *Еромей*, *Веремей*, 3 варыянты ўсходнеславянскай формы з канцавым [-а]: *Ерома*, *Ерема*, *Ярома*, форма без канцавога [-ий] — *Яром*, а таксама форма на [-ияш], якая ўзнікла пад уплывам польскіх форм на [-ияш]. Руск. *Еремей*, *Еремия*, устарэлае *Иеремия* (СВІЛ), укр. *Ярема*, *Веремій*, *Еремія*, устарэлае *Іеремія* (СВІЛ), *Ярема*, *Яремко*, *Яремочка* (Грынч.).

ИЕРОНИМ правасл., **ГЕРОНИМ** каталіцк., польск. *Hieronim*. Зарэгістравана ў XVI ст. 11 разоў у варыянтах *Ероним* (2), *Яроним* (8), *Героним* (1). *Е р о н и м*: у Попісе 1567 г. *Ероним Петрович* Лід. п., 758, *Ероним Пукишта* Ваўк. п., 856; ва Ухвале і Попісе адзначана ў Літве 9 разоў, на Падляшшы — 2. *Я р о н и м*: у Попісе 1567 г. *Яроним Маковецкий* Навагр. п., 812, *Яроним Петрович* Лід. п., 762, ва Ухвале і Попісе на Падляшшы — 64, у Літве і Жмудзі — 5. *Г е р о н и м*: *Героним Волович* 1590 Мсцісл., АВК XXXVI 372. Эмацыянальнаацэначная форма: *Ерко* (3)—гл. *Иеремий*. СБП: *Еранкевіч*, якое дазваляе рэканструяваць адну з форм імені *Иероним* — *Еранок*. У Беларусі ўжываліся форма *Ероним* і польская форма *Героним*. Руск. *Иероним* (СВІЛ), укр. *Іеронім* (СВІЛ), *Героній* (Грынч.).

ИЕРОФЕЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 7 разоў у варыянтах *Ерофей* (1), *Орофей* (3), *Арофей* (2), *Ерох* (1). *Е р о ф е й*: *Иван а Ерофей Вабищевичи* 1528 б. Пін., У. 189. *О р о ф е й*: *Орофей Мишкович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 170, *Орофе́ем Середюк* 1691 Маг., ИЮМ VIII 135,

ён жа *Ерофей Середа* там жа, 136. *Арофей*: *Арафей Зарский* 1683 Маг., ИЮМ II 5, *Арофей Фоскова* 1691 Маг., ИЮМ VIII 17. *Ерох*: *Ерох Пронкевич* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 66. Эмацыянальнаацэначныя формы: *Ерко* (3) — гл. *Иеремий*, *Ерош* (3), якая магчыма і ад *Иеремия*, *Ярош* (8). *Ерош*: *Ерош* 1528 Навагр. з-к, У. 34, *Ерошу Пашковскому* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 250, *Ерош Курилович* 1580 Маг., ИЮМ VII 320. *Ярош*: *Ярош Довидович Залепуга* 1593 з. Віц. в., ИЮМ I 332, *Ярош Евланович* 1597 Маг., ИЮМ VIII 251. СБП: *Ерафееў*, *Ерафёенка*, *Ёрах*, *Ёрахаў*, *Ераховіч*, *Ярѳх*, *Ярѳха*, *Ярѳхін*, *Ераш*, *Яраш*, *Ярош*, *Ерашѳў*, *Ярашаў*, *Ерашѳвіч*, *Ерашѳнка*, *Ярашѳнка*, *Ерашѳняк*, *Ерашѳня*, *Ярашѳня*, *Ярошык*, *Ерашўк*, *Ярась*, *Ярось*, *Ярац*, *Яроц*, *Ярэц*, *Ярэй*, *Ярыш*, *Ярўк*, *Ярўлін*, *Ярўта*, *Ярўціч*, *Ярѳта*, *Ярўчанка*, *Рафёенка*, *Ерашѳўкін*, *Ерахавец*, *Ерашынскі*, *Ерашѳўскі*, *Яроцкі*, па якіх можна рэканструяваць 22 формы і варыянты форм імені *Иерофей*: *Ерафей*, *Ерах*, *Ярох*, *Яроха*, *Ераш*, *Яраш*, *Ярош*, *Ярошык*, *Ерашук*, *Ярась*, *Ярось*, *Ярац*, *Яроц*, *Ярэц*, *Ярэй*, *Ярыш*, *Ярук*, *Яруля*, *Ярута*, *Ярота*, *Ярушка*, *Рафей*. Па сведчанню помнікаў пісьменнасці і СБП, у Беларусі ўжываліся 3 варыянты поўнай формы з канцавым [-ей], якія ад царкоўнаславянскай формы адрозніваюцца толькі фанетычна. У выніку спрашчэння пачатковага спалучэння галосных [ие] ўзнік варыянт *Ерофей*, а пачатковае [е], як вядома, у імёнах магло змяніцца ў [о], адкуль — *Орофей* і ўжо ў выніку акання *Арофей*. Сустрэкалася, праўда, рэдка, і форма без канцавага [-ей], у якой зычны [ф] рэалізуецца ў гуку [х] — *Ерох*, *Ерах*, а таксама форма з канцавым [-а] — *Яроха*. Руск. *Ерофей*, устар. *Иерофей* (СВІЛ), укр. *Ерофій*, *Ерофей*, размоўн. *Ярош* (СВІЛ), *Еротей*, *Ероха* (Грынч.).

ИЛИЯ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 60 разоў у варыянтах *Илья* (20), *Илля*, *Иля* (33), *Ильяш* (5), *Иляш* (1), *Гелиаш* (1). *Илья*: ва Ухвале 1528 г. *Илья Клишкович* б. Мсцісл., 199, *Илья Паньтусович* Навагр. з-к, 37, *Илья Черенович* б. Слон., 99; *Илья Юражич* 1567 Ашм. п., 569, *Илью Хомича Свечку* 1593 Віц., ИЮМ I 322, *Илью Блонского* 1677 Пол., ИЮМ VI 251, *Илья Сапоговски* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 39. *Илля*, *Иля*: *Иля Грышкович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 110, *Илля Дойлід* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 161, *Илля Ивахин* 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 78, *Илля Домановский* 1635 с. Віц. в., ИЮМ XXIV

221, *Илля Аксенович* 1647 Маг., ИЮМ X 234, *Илли Мякиша* 1690 Маг., ИЮМ VII 18, *Илля Бака* 1746 Маг., ИЮМ XXX 247, *Илля Латушка* там жа, 273, *Илля Низюха* 1771 Віц., ИЮМ XIX 204. *Ильяхи*: *Ильяши Миколаевич* 1528 б. Гр., У. 91, *Ильяш* 1567 б. Кобр., П. 1198, *Ильяш Василевич Жабка* 1567 Навагр. п., П. 830. *Иляши*: *Иляша Федоровича* канец XVI ст. Мін. п., АВК XXXVI 422. *Гелияхи*: *Гелиаш Смоевич* 1634 дв. Віц. в., ИЮМ XXXIV 212. Ва Ухвале і Попісе за межами Беларусі адзначана *Илия* (1) у Літве, *Гелиаш* (1), *Олияш* (7) — на Падляшшы. Эмацыянальнаацэначныя формы: *Илько* (1), *Илюшка* (1), *Ильяшец* (1): *Илько Грицевич* 1528 б. Ваўк., У. 97; *Илюшки Тяхти* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 166; *О паробка своего Ильесца..*, *того Ильещца* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 147. Ва Ухвале і Попісе яшчэ адзначана *Илко* (2) на Падляшшы. СБП: *Ильн*, *Ильніч*, *Ильіч*, *Ильібоў*, *Ильёнка*, *Ильянкоў*, *Ильёня*, *Ілініч*, *Іллёйка*, *Ильінчык*, *Илькёвіч*, *Илюкоў*, *Илюкёвіч*, *Илючо́нак*, *Ілюк*, *Илюкёвіч*, *Илю́хін*, *Илю́цік*, *Илю́шкін*, *Илю́шчанка*, *Илю́шын*, *Илюшо́нак*, *Ильяш*, *Ильяшэвіч*, *Ильінец*, *Илынёц*, *Ильінскі*, *Ильяніцкі*, па якіх можна рэканструяваць 12 форм і варыянтаў форм імені *Илия*: *Илья*, *Иля*, *Иллейка*, *Ильінчык*, *Илько*, *Илюк*, *Илюк*, *Илюха*, *Илюта*, *Илюшка*, *Илюша*, *Ильяш*. У Беларусі ўжывалася некалькі варыянтаў поўнага імені *Илия*: *Илья*, *Илля*, *Иля* і ўзнікшыя пад уплывам польскіх форм на [-аш] *Ильяш*, *Иляш*, *Гелиаш*. Руск. *Илья*, устар. *Илия* (СВІЛ), укр. *Илля*, размоўн. *Илько* (СВІЛ), *Илля*, *Илюсь*, *Илаш*, *Илашко*, *Илько* (Грынч.).

ИЛЛАРИОН Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. толькі ў эмацыянальнаацэначнай форме *Ларка*, *Ларко* 23 разы ў Магілёве: *Ларко Федорович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 123, *Ларка Хоминич* там жа, 119, *Ларко Васкович* 1617 Маг., ИЮМ VIII 346, *Ларка Чорнов* 1637 Маг., ИЮМ IX 286, *Ларко Оникшинич* там жа, 302, *Ларко Семенович Кадушкин* 1647 Маг., ИЮМ X 204, *Ларка Нижника* 1679 Маг., ИЮМ I 65, *Ларку Круку* 1685 Маг., ИЮМ III 160, *Ларко Зезюлин* 1691 Маг., ИЮМ VIII 175, *Ларка Сулима* 1698 Маг., ИЮМ XII 8, *Ларка Вислагуз* 1746 Маг., ИЮМ XXX 313, *Ларки Кадука* там жа, 286, *Ларка Шилин* 1758 Маг., ИЮМ XVI 251. СБП: *Іларыёнаў*, *Ларыёнаў*, *Варывончык*, па якіх можна рэканструяваць 3 формы і варыянты імені *Илларион*: *Іларыён*, *Ларыён*, *Варывончык*. *Іларыён*, *Ларыён* ўжываліся ў якасці поўнай формы.

Руск. *Илларион* (СВІЛ), укр. *Іларіон, Ларіон*, (СВІЛ), *Ларивін, Ларивон, Ларійон, Ларько, Варивон* (Грынч.).

ИОАКИМ правосл., ИОАХИМ каталіцк., польск. *Joachim*. У Польщчы вядома з XVI ст. (Быстр. Кн., 219—220). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 39 разоў у варыянтах *Иоаким* (1), *Яким* (32), *Еким* (1), *Аким* (1), *Ехим* (1), *Яхим* (3). *И о а к и м*: *Иоаким Шершень* 1730 с. Пол., ИЮМ II 336. *Я к и м*: *Яким Тригубович* 1528. Пол. з-ля, У. 195, *Яким Березецки* 1552 м. Пін., ПкнПКл. 23, *Якиму Трухоновичу Лепесе* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 13, *Яким Пастух* 1588 Маг., ИЮМ VII 444, *Яким Дзенисович* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 166, *Яким Чапец* 1684 Маг., ИЮМ II 82, *Яким Чхан* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 43, *Яким Цицка* 1746 Маг., ИЮМ XXX 248, *Яким Кузменок* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 156, *Яким Бедрицкий* 1764 Ула, ИЮМ XXII 421. *Е к и м*: *Еким Топорович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 59. *А к и м*: *Аким Сергеев* 1691 Маг., ИЮМ VIII 160, ён жа *Яким Сергеев* там жа, 161. *Е х и м*: *Ехима Макаровича* 1620 Маг., ИЮМ VIII 365. *Я х и м*: *Яхим Березич* 1552 м. Пін., ПкнПКл. 38, *Яхим Миколаевич Будко* 1582 з. Мін. п., АВК XXXVI 167; ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы 7 разоў. СБП: *Акімаў, Якімаў, Якімóвіч, Якімéнка, Якімёнак, Якімéц, Якімка, Якімушка, Якімчык, Якімúk, Якімчúk, Яхімаў, Яхімóвіч, Яхімчык, Якімавéц*, па якіх можна рэканструяваць 10 форм і варыянтаў імені *Иоаким*: *Акім, Якім, Якімец, Якімка, Якімушка, Якімчык, Якімук, Якімчук, Яхім, Яхімчык*. Апошнія дзве формы і ўтвораныя ад іх прозвішчы магчымы і ад *Евфимий* (гл. стар. 69—70). Па сведчанню помнікаў, у Беларусі ўжываліся 3 поўныя формы імені: царкоўнаславянская *Иоаким*; 3 варыянты, што ўзніклі на ўсходнеславянскай глебе з царкоўнаславянскай формы ў выніку фанетычнага асваення яе — *Яким, Еким, Аким*, 2 варыянты, якія ўзніклі ў выніку фанетычнага асваення польскай формы *Joachim* — *Яхим, Ехим*. Руск., укр. *Аким* (СВІЛ).

ИОАНН правосл., ЯН каталіцк., польск. *Jan*. У Польщчы з XIV ст. самае папулярнае імя (Быстр. Кн., 213—215). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 1100 разоў у варыянтах *Иван* (696), *Ян* (404). *И в а н*: ва Ухвале 1528 г. *Иван Белцович* б. Кобр., 191, *Иван Берестенин* б. Мсцісл., 199, *Иван Бернищов* Пол. з-ля, 195, *Иван Богушевич* з. Бр., 101, *Иван Бонин* Навагр. з-к, 35, *Иван а Ерофей Вабищевичи* б. Пін., 189, *Иван Болотович* Пол.

3-ля, 195, *Иван а Павел Вешняки* б. Гр., 90, *Иван Волокит* б. Кл., 190, *Иван Воробъев* б. Ваѣк., 94, *Иван Глебович* Ашм. дв., 25, *Иван Головач* б. Кам., 99, *Иван Ескович* б. Слон., 99, *Иван Жалый* Віц. з-ля, 197, *Иван Кудра* б. Вас., 87, *Иван Мазолов* б. Раг., 191; у Попісе 1567 г. *Иван Андреевич Яцынича* Слон. п., 844, *Иван Бобр* Ваѣк. п., 862, *Иван Ванкевич* Навагр. п., 815, *Иван Дашкович* Гладкий Пін. п., 1206, *Иван Каленикович* Гр. п., 707, *Иван Костюшкевич* Маз. п., 1236, *Иван Микулич* Ашм. п., 589, *Иван Михнович* Вас. хар., 774; *Иван Юрчик* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 62, *Иван Санкович* там жа, 157, *Иван Калуга* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 185, *Иван Рыбак* там жа, 392, *Ивана Шульжыча* там жа, 224, *Иван Корнилович* Дрондя 1593 Віц., ИЮМ I 324, *Иван Процкович* Куль 1600 Маг., ИЮМ VIII 265, *Иван Козека* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 166, *Иван Величко* там жа, 169, *Иван Кунцов* 1630 б. Віц., ИЮМ II 232, *Ивана Коновала* 1633 Маг., ИЮМ VIII 442, *Иван Кот* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 368, *Иван Тишкович* 1652 Пол., ИЮМ IV 400, *Иван Алексеевич* Поклад 1664 дв. Мсцісл., ИЮМ XXIV 458, *Иван Храпун* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 89, *Иван Ботвинка* 1676 Пол., ИЮМ V 349, *Иван Чепеля* 1683 Маг., ИЮМ II 7, *Ивана Бизя* 1692 Маг., ИЮМ IX 61, ён жа *Яна Бизя* там жа, 4, *Иван Дзегцяр* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 19, *Иван Коротки* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 191, *Иван Макаронок* 1726 там жа, 42, *Иван Агапонович* 1730 с. Пол., ИЮМ II 349, *Иван Мошнар* Рунец там жа, 346, *Иван Аверка* 1746 Маг., ИЮМ XXX 282, *Иван Пацёрка* там жа, 272, *Иван Асядач* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 160, *Иван Близняк* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 435. Ва Ухвале і Попісе *Иван* адзначана ў Літве і Жмудзі 44 разы, на Падляшшы—37. *Ян*: ва Ухвале 1528 г. *Ян Андреевич* Ашм. дв., 25, *Ян Андрейкович* б. Ваѣк., 95, *Ян Белик* б. Слон., 98, *Ян Бернатович* б. Гр., 94, *Ян Богданович* б. Астр., 88, *Ян Будевич* б. Рад., 82, *Ян Вислоух* б. Кобр., 192, *Ян Гайко* з. Бр., 101, *Ян Губа* б. Вас., 86, *Ян Глебович* Корсак Пол. з-ля, 193, *Ян Иевлевич* б. Мсцісл., 198, *Ян Левонович* Навагр. з-к, 37, *Ян Наглый* Лід. дв., 32; у Попісе 1567 г. *Ян Войтешкевич* Ваѣк. п., 857, *Ян Мицкович* Лід. п., 748, *Ян Путятч* Навагр. п., 831; *Ян Воропай* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 180, *Ян Волянец* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 231, *Яна Предуту*

там жа, 223, Ян 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 173, Ян Лоджата 1623 дв. Пол. в., ИЮМ XXIII 333, Ян Кулага 1630 Арш. п., ИЮМ VIII 432, Ян Агапонович 1652 Пол., ИЮМ V 253, Ян Гуля 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 20, Ян Мойсеёнок 1726 там жа, 38, Яну Красновскому 1695 Маг., ИЮМ X 31, Ян Цалабанович 1746 Маг., ИЮМ XXX 238, Яну Ивановичу Шевни 1643 Маг., ИЮМ IX 449, Ян Галовень 1764 Віц., ИЮМ XIX 148. Ва Ухвале і Попісе Ян адзначана на Падляшшы 1295 разоў, у Літве — 533, у Жмудзі — 354, на Валыні — 7. Эмацыянальнаацэначныя формы: *Иванко* (8), *Иванок* (1), *Иванец* (3), *Иваш* (1), *Ивашко* (51), *Ивахно* (2), *Янко* (16), *Янук* (7), *Януш* (3), *Янушко* (2), *Янцук* (1), *Янелис* (1), *Янель* (1), *Янута* (1), *Януть* (1), *Яска* (1). *Иванко*: у Попісе 1567 г. *Иванко* Гриневич Гушич Гр. п., 679, *Иванко* Лукашов зять Рэч. п., 1232, *Иванко* Некрашевич Слон. п., 845, *Иванка* Оношкевича Бр. п., 1194; на Падляшшы — 1. *Иванок*: *Иванок* Пилневич 1582 Мін. п., АВК XXXVI 347. *Иванец*: *Иванец* Мордасович 1528 б. Гр., У. 93, *Иванца* Бородича 1582 Мін. п., АВК XXXVI; ва Ухвале на Падляшшы — 1. *Иваш*: *Иваш* Уколов 1528 б. Гр., У. 90. *Ивашко*: ва Ухвале 1528 г. *Ивашко* б. Астр., 88, *Ивашко* Васкевич б. Кам., 99, *Ивашко* Вонибутович Навагр. з-к, 33, *Ивашко* Глагол Мін. дв., 29, *Ивашко* Кислович б. Кобр., 192, *Ивашко* Кошчича б. Гр., 90, *Ивашко* Олексеевич Віц. з-ля, 198, *Ивашко* Пузо б. Астр., 88, *Ивашко* Радкевич б. Рад., 81, *Ивашко* Рожкович б. Мецісл., 198; у Попісе 1567 г. *Ивашко* Антушевич Гр. п., 687, *Ивашко* Макарович Слон. п., 842, *Ивашко* Федкович Гр. п., 684; *Ивашко* Бураков 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 261, *Ивашка* Агапонович 1578 там жа, 4, *Ивашко* Сопронов там жа, 154, *Ивашка* Василевича Чычыка 1582 Мін. п., АВК XXXVI 258, *Ивашка* Рохмановича, *Ивашка* Якубовича там жа, 189, *Ивашко* Зубов 1630 Віц., ИЮМ II 232. Ва Ухвале і Попісе *Ивашко* адзначана ў Літве 5 разоў, на Падляшшы — 1. *Ивахно*: ва Ухвале 1528 г. *Ивахно* Голенищевич б. Кобр., 191, *Ивахно* Стародубцевич б. Гр., 91. *Янко*, *Янка*: ва Ухвале 1528 г. *Янко* Бутримович б. Астр., 88, *Янко* Куцевич б. Слон., 99, *Янко* Пашкович б. Ваўк., 96, *Янко* Степанович б. Гр., 93, *Янко* Ревятч, *Янко* Дмитрович б. Астр., 88, *Янко* Якубович б. Вас., 95, *Янко* Пытовский б. Бр., 101, *Янко* Улаз

б. Вас., 87; у Попісе 1567 г. Янка Комаровича Ашм. п., 567, Янко Миклашевич Гр. п., 682, Янко Михнович Шолома Пін. п., 1212, Янка Мортузича Навагр. п., 817; Янко Қозлов 1758 Маг., ИЮМ XVI 257; ва Ухвале і Попісе ў Літве — 17, у Жмудзі — 15, на Падляшшы — 5; Я н у к: Янука Безручкевича 1582 Мін. п., АВК XXXVI 140, Янук Бейнарович там жа, Янук Бервич 1590 там жа, 392, Янук Апаник Иверникович 1591 Узда, там жа, 400. Я н ц у к: Янцук садовник 1528 б. Рад., У. 81. Я н у ш: ва Ухвале 1528 г. Януш Быковский б. Гр., 90, Януш Скирвиневич Бр., 101, Януш Матюкович б. Пін., 188; Януш Черенович 1567 Слон. п., П. 852; ва Ухвале і Попісе ў Жмудзі 14 разоў, у Літве — 22, на Падляшшы — 12, на Валыні — 5. Я н у ш к о: Янушко Волчкович 1528 б. Ваўк., У. 95; ва Ухвале і Попісе адзначана ў Літве 31 раз, у Жмудзі — 11. Я н е л и с: Янелис 1528 б. Рад., У. 81; у Літве і Жмудзі — 2 разы. Я н е л ь: Янель Наркович 1528 б. Рад., У. 82; ва Ухвале і Попісе адзначана ў Жмудзі і Літве 12 разоў. Я н у т а: Янута 1528 б. Гр., У. 93. Я н у т ь: Янута Бранчича 1567 Гр. п., П. 682. Я н ч у р (а): Янчуру Петровича 1567 Ашм. п., П. 579. Я с к а: Яска Ковалик 1582 Мін. п., АВК XXXVI 159. За межамі Беларусі ва Ухвале і Попісе адзначана Янек (1) на Падляшшы, Янас (1), Янкус (1), Яник (1), Янос (5), Янушис (1) у Жмудзі, Янис (1), Янок (1), Янчик (1) у Літве, Янус у Жмудзі — 4 разы, у Літве — 2, на Падляшшы — 1. СБП: Іванóў, Іванóвіч, Іванёнка, Іванёнкаў, Іва́нка, Іванко́ў, Іва́нкін, Іва́нчанка, Іва́нчанкаў, Іванёц, Іванцо́ў, Іванцо́віч, Іва́нчык, Іва́нчыкаў, Іванейчык, Іванёка, Іва́нушкін, Іванько́, Іванько́ў, Іваню́та, Іваню́ценка, Іваню́шын, Іваню́шанка, Іваню́шка, Іваню́к, Іванчу́к, Іва́ннікаў, Іва́х, Іва́хаў, Івахнё́нка, Іва́ш, Іва́шын, Івашо́віч, Іва́шка, Івашко́ў, Іва́шкін, Івашке́віч, Іва́шчанка, Івашэ́нь, Івашнё́нка, Ва́нін, Ванóвіч, Ванко́віч, Ванке́віч, Ванько́, Ванько́віч, Ваньке́віч, Ванцо́віч, Ва́ньшын, Ваню́к, Ванчуко́віч, Вашке́віч, Ва́шчанка, Вашке́ль, Вашку́н, Вашчу́к, Вашчукéвіч, Яно́віч, Янё́нка, Янко́ў, Янчын, Янкаві́ч, Янке́віч, Янко́віч, Янчанка, Янчу́к, Януко́віч, Януке́віч, Янучо́к, Яну́ль, Януле́віч, Я́нусаў, Януце́нак, Я́нуш, Януше́віч, Янушо́нак, Яну́шка, Янушко́, Янушке́віч, Янцо́ў, Янцо́віч, Янчык, Я́начкін, Яню́к, Яне́ль, Янку́н, Ясеў, Ясе́віч, Ясе́нка, Ясянко́ў,

Яско́, Яскéвіч, Ясько́, Яськéвіч, Ясю́к, Ясюкéвіч, Ясю́ч-
ня, Ясю́ль, Ясюле́віч, Ванкаве́ц, Івані́цкі, Івано́ўскі, Ван-
цо́ўскі, Яне́цкі, Янко́ўскі, Яндóўскі, Янушэ́ўскі, Янчэ́ўскі,
Яні́с, Янко́йць, Янкелáйдзь, Янч, Янча́саў, Ясюка́йць, па
якіх можна рэканструяваць 51 форму і варыянт форм
імені *Іоанн*: *Іван, Іванка, Іванец, Іванчык, Іваней-
чык, Іванека, Іванушка, Іванько, Іванюта, Іванюша,
Іванюшка, Іванюк, Іванчук, Іванік, Івах, Іваш, Івашка,
Івашэнь, Ваня, Ванко, Ванько, Ванец, Ваньша, Ванюк,
Ванчук, Вашко, Вашкель, ?Вашкун, Вашук, Ян, Янко,
Янчук, Янук, Янучок, Януль, Янус, Янута, Януш, Януш-
ка, Янушко, Янец, Янчык, Яначка, Янюк, Янель, ?Ян-
кун, Ясь, Яско, Ясько, Ясюк, Ясюль*. У Беларусі ўжыва-
ліся дзве поўныя формы — усходнеславянская *Іван*
і польская *Ян*. Абедзве формы шырокаўжывальныя.
Руск. *Иван*, устар. *Иоанн* (СВІЛ), укр. *Іван* (СВІЛ),
*Іван, Йован, Іваненько, Іванець, Іваник, Іванко, Іва-
нонько, Іваночко, Іваночок, Іванцо, Іванчик, Іванько,
Іваньо, Івась, Івасенько, Івасик, Івасьо, Івашко, Івашеч-
ко, Івахно, Іванина, Ванічко, Вань, Ванько, Ваньо,
Ванюсьо, Ванюшко* (Грынч.).

ІОАННИКИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVII стст.
19 разоў у варыянтах *Анікей* (4), *Онікей* (14), *Оніко* (1).
А н и к е й: *Анікей Денисович Кузнецович* 1578 м. Маг.,
ИЮМ XXXII 169, *Анікея Козлинника* 1679 Маг., ИЮМ I
9, *Анікей Гапонёнок* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 79, *Ані-
кей Шодзик* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 431. *О н и-
к е й*: *Онікей Левкович* 1567 Навагр. п., П. 810, *Онікей
Мордасович* 1567 Гр. п., П. 678, *Онікей Карпович Ширко*
1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 254, *Онікей Сасинович*
1609 Маг., ИЮМ VIII 291, *Онікей Кроха* 1623 Маг.,
там жа, 396. *О н и к о*: *Оніко Матфеев* 1593 Віц.,
ИЮМ I 336. СБП: *Аніке́й, Аніке́еў, Аніке́йчык, Анікі,
Ані́каў, Ані́кін, Ані́кэвіч, Ані́ковіч, Ані́кієвіч, Ані́чэнка,*
па якіх можна рэканструяваць 4 формы імені *Іоан-
нікий*: *Ані́кей, Ані́кейчык, Ані́кі, Ані́ка*. На тэрыторыі
Беларусі ўжываліся, па сведчанню помнікаў і СБП,
3 поўныя формы імені *Іоаннікий*: усходнеславянская
форма на [-ей] у двух варыянтах — *Онікей, Анікей*,
усходнеславянская форма з канцавым [о] — рэканструя-
ваная *Ані́ка*, з помнікаў *Оніко* і рэканструяваная форма
з канцавым [-и] — *Ані́кі*. Усе названыя формы перажылі
спрашчэнне групы галосных [іоа], якую пачыналася цар-

коунаславянская форма. Руск. *Аникей*, *Аникий*, устар. *Иоанникий* (СВІЛ), укр. *Оникій*, *Аникій*, устар. *Йоаникій* (СВІЛ).

ИОВ Зарєгістрована ў XVI—XVIII стст. 11 разоў у варыянтах *Иов* (1), *Иев* (10): *Иов Дегтяревич* 1697 Маг., ИЮМ XI 41; *Иев Анцухевич* 1567 Навагр. п., П. 834, *Иев Рак* Ваўк. п., П. 858, *Иев Захаринич* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 58, на имя *Иева* 1664 Маг., ИЮМ X 291. СБП: *Іёвенка*, *Іўко́*, *Іўко́ў*, *Іўкін*, *Іўчын*, *Іўко́віч*, *Іўчанка*, *Іўчык*, *Іўлёў*, па якіх можна рэканструюваць 4 формы імені *Иов*: *Іёў*, *Іўко*, *Іўчык*, *Івель*. Ужываліся 2 варыянты поўнай формы: *Иов*, *Иев*. Руск. *Иов* (СВІЛ), укр. *Іов*, *Йов* (СВІЛ), *Ива* (Грынч.).

[ИОНА] СБП: *Іо́нін*, *Іо́нінка*, па якіх можна рэканструюваць імя *Іона*. Руск. *Иона* (СВІЛ), укр. *Іона*, *Йона* (СВІЛ), *Ион* (Грынч.).

ИОСИФ правасл., ЮЗЕФ каталіцк., польск. *Józef*. У Польшчы вядома з XVI ст., а ў XVIII ст. было самым папулярным (Быстр. Кн., 221—223). Зарєгістрована ў XVI—XVIII стст. 67 разоў у варыянтах *Иосиф* (1), *Осип* (21), *Асип* (24), *Есиф* (3), *Есип* (6), *Езоф* (5), *Езуп* (1), *Юзеф* (1), *Юзоф* (5). *И о с и ф*: *Иосифа Кунцевича* 1620 уніяцкі архіепіскап Пол. і Віц., ИЮМ XXII 284, *О с и п*: *Осипа Ивановича Заморы* 1541 Маг., ИЮМ IX 416, *Осип Павлович Цадылка* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 134, *Осип Якимович Корабельник* 1593 Віц., ИЮМ I 324, *Осипа Лопатинича* 1593 Маг., ИЮМ VIII 213, *Осип Шинкаронок* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 375, *Осипа Дробного* 1684 Маг., ИЮМ II 73, *Осип Лытка* 1716 Віц., ИЮМ XXIII 114, *Осип Гаврылов* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 70. *А с и п* — толькі ў Марілёве: *Асип Яковлевич* 1580 Маг., ИЮМ VII 320, *Асипа Дробного* 1679 Маг., ИЮМ I 8, *от Асипа Андреевича Трубы* 1691 Маг., ИЮМ VIII 63, *Асип Веря* 1746 Маг., ИЮМ XXX 306, *Асип Зубер* там жа, 320, *Асип Скринник* там жа, 262. *Е с и ф*: *Есиф Прокопович* 1567 Навагр. п., П. 812, *Есиф Матвеевич Скроба* 1626 Віц., ИЮМ XXI 456. *Е с и п*: *Есип Куземович* 1528 б. Гр., У. 91, *Есип Грышкович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII, 215 *Есипа Никипоровича Гончара* 1593 Віц., ИЮМ I 329, *Есип Уласёнок* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 373, *Есип Цюнин* 1670 Віц., в., ИЮМ XXI 81, *Есип Ермолицки* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIЦ 79. *Е з о ф*: у Попісе 1567 г. *Езоф Лавринович*

Ашм. п., 568, *Езоф Маркевич* Добор Брасл. п., 636, *Езоф Миклашевич* Лід. п., 755, *Езоф Толочко* Гр. п., 701; ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы 74 разы, у Літве — 3. *Езу п:* *Езуна Шимковича* 1567 Рад. хар., П. 786. *Юзе ф:* *Юзеф Львович Корсак* 1602 Мсцісл., ИЮМ ХХІІ 278; ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы 7 разоў, у Літве і Жмудзі — 4. *Юзо ф:* у Попісе 1567 г. *Юзоф Керстанович* Навагр. п., 818, *Юзоф Мартинович Вяжевич* Вас. хар., 779, *Юзоф Михнюкович* Мін. п., 1227, *Юзофа Тарновскаго* Ваўк. п., 855; ва Ухвале і Попісе адзначана *Юзоф* на Падляшшы 45 разоў, у Літве і Жмудзі — 10, а за межамі Беларусі яшчэ — *Езов* (2), *Юзон* (1) — на Падляшшы, *Езуф* (4), *Езухв* (3), *Язуф* (1) — у Літве. Эмацыянальнаацэначныя формы: *Еско* (24), *Есько* (1), *Есюк* (1). *Еско:* ва Ухвале 1528 г. *Еско Воронцевич* б. Мсцісл., 198, *Еско Дробышевич* б. Гр., 92, *Еско Михалкович* б. Ваўк., 97, *Еско Нешыйка* Лід. дв., 31, *Еско Полович* Пол. з-ля, 195, *Еско Свадбич* б. Кобр., 192; у Попісе 1567 г. *Еско Бокей* Навагр. п., 812, *Еско Ворошилович* Гр. п., 696, *Еско Игнатович* Навагр. п., 825, *Еско Олехнович* б. Бр., 1186; *Еско Прозорович* 1577 Маг., ИЮМ VII 273, *Еско Ероминич Хоминича* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 82, *Еско Семенович Ботвинин* там жа, 204, *Еско Шарухин* там жа, 37, *Еска Олейника* там жа, 283; ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы 2 разы, у Літве — 1. *Есько:* *Еська Юревича* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 330. *Есюк:* *Есюк* 1528 Навагр. з-к, У. 37. СБП: *Осіпаў*, *Восіпаў*, *Асіпавіч*, *Асіпёнка*, *Асіпёнак*, *Асіпкі*, *Асіпкоў*, *Асіпчык*, *Осіпчык*, *Асіпук*, *Асіпюк*, *Асіпчук*, *Есіпавіч*, *Есіпёнак*, *Юзік*, *Юзянчук*, *Язэпаў*, *Язэпенка*, *Язэпчык*, па якіх можна рэканструяваць 17 форм і варыянтаў форм імені *Иосиф*: *Осіп*, *Восіп*, *Асіпкі*, *Асіпок*, *Асіпчык*, *Осіпчык*, *Асіпук*, *Асіпюк*, *Асіпчук*, *Есіп*, *Есіпчык*, *Юзаф*, *Юзя*, *Юзік*, *Юзянчук*, *Язэп*, *Язэпчык*. Па дадзеных помнікаў пісьменнасці і СБП, на тэрыторыі Беларусі ўжываліся царкоўнаславянская форма *Иосиф* і 5 варыянтаў поўнай формы, што ўзніклі ў выніку фанетычнага асваення яе ва ўсходнеславянскіх мовах: *Осіп* — у выніку спрашчэння пачатковай групы [іо] і замены [ф] на [п], *Восіп* — з прыстаўным [в] перад націскным [о], *Асіп* — з пераносам акцэнта на другі склад і заменай ненацісканога [о] на [а]; *Есиф*, *Есіп* стаяць некалькі ў баку — галосны [е] на месцы пачатко-

вага [o], відаць, у іх з'явіўся пад уплывам варыянтаў польскай формы *Józef* з пачатковым [e] — *Езоф, Езуф, Езухв*, шырока прадстаўленых на Падляшшы і ў Літве. Такі ўплыў з'яўляецца верагодным, бо некаторыя з гэтых імён — *Езоф, Езуп* — сустракаліся і ў Беларусі. Ужываліся на тэрыторыі Беларусі і яшчэ 2 варыянты польскай формы — *Юзеф, Юзоф*. Руск. *Иосиф, Осип* (СВІЛ), укр. *Йосип, Осип, Йосиф* (СВІЛ), *Йосип, Йосько, Йося, Осип, Осипко, Есип, Есько* (Грынч.).

ИПАТИЙ Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 7 разоў у форме *Патей*: *Патей Тишкович* 1528 з. Бр., У. 101, *Патей Сенькевича* 1590 Мін. п., АВК XXXVI 360, *Патей Никонович* 1664 Маг., ИЮМ X 296, *Пацей Баранчык* 1728 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 31, *Пацей Маслонка* 1746 Маг., ИЮМ XXX 189. СБП: *Іпáтаў, Іпатóвич, Пацееў, Пацее́нка, Пацейка, Пацяйчук, Пац, Пацё́вич, Пацё́вич, Паца́й, Пацайко́вич, Паце́нка, Пацу́к, Пацукё́вич, Пацучё́нка, Пацэ́й, Пацэ́йка, Пацыё́нка, Пацыё́нак, Пацыё́нак, Пацяю́к, Пацуля́н, Пацы́ла, Пацы́на, Пацы́нка, Пацю́шын, Пацю́тка, Пацбу́скі*, па якіх можна рэканструюваць 18 форм і варыянтаў форм імені *Ипатий*: *Ипат, Пацей, Пацейка, Пацяйчук, Пац, Пацка, Пацай, Пацайка, Пацук, Пацэй, Пацэйка, Пацяя, Пацуляя, Пацыла, Пацына, Пацынка, Пацяюшка, Пацяютка*. У Беларусі, па сведчанню помнікаў пісьменнасці і СБП, ужываліся дзве ўсходнеславянскія формы: форма на [-ей] у варыянтах *Пацей, Пацэй* і форма без канцавога [-ий] — *Ипат*. Руск. *Ипатий* (СВІЛ), укр. *Іпатій, Іпат* (СВІЛ).

ИСААКИЙ, ИСАКИЙ, ИСААК Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 18 разоў у варыянтах *Исакей* (1), *Исак* (16), *Изак* (1). *Исакей*: *Исакей Пантусович* 1567 Навагр. п., П. 819. *Исак*: *Исак Меденик* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 82, *Исак Грышкович* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 172, *Исак Швань* 1623 Маг., ИЮМ VII 396, *Исак Сверц* 1635 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 221, *Исак Дзешкович* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 23, *Исак Мелюза* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 190, *Исак Савёнок* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 36, *Исак Творог* 1730 с. Пол., ИЮМ II 346. *Изак*: *Изак Маласкевич* 1552 м. Кл., ПкнПКл. 391. СБП: *Ісакóў, Іса́каў, Іса́чанка, Ісачё́нка, Ісачко́ў, Ісачкі́н, Ісакóўскі*, па якіх можна рэканструюваць 2 формы імені *Исаакий*: *Исак, Исачок*. На тэрыторыі Беларусі ўжываліся дзве ўсходнеславян-

скія формы: форма на [-ей] — *Исакей* і форма без канца-вога [-ий] — *Исак*, у якіх адбылося спрашчэнне групы галосных [аа]. Форма *Изак*, відаць, арфаграфічны варыянт — перадача польскай графікай імені *Исак*. Руск. *Исак, Исаак, Исаакий* (СВІЛ), укр. *Ісак*, размоўн. *Сакій* (СВІЛ).

ИСАИЯ правасл., ИЗАЯШ каталіцк., польск. *Izajasz* у Польшчы з XVI ст., вельмі рэдкае (Быстр. Кн., 209). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 12 разоў у варыянтах *Исай* (9), *Изяш* (1), *Езайяш* (1), *Заяш* (1). *И с а й*: *Исай Жукович* 1567 Навагр. п., П. 820, *Исай Отрошковиц* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 143, *Исая Ивановича* 1610 Маг., ИЮМ VIII 300, *Исай* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 159, *Исай Ахремович* 1647 Маг., ИЮМ X 204, *Исай Черный* 1684 Маг., ИЮМ II 183, *Исай Ярыга* 1746 Маг., ИЮМ XXX 203, *Исай Цэд* там жа, 245. *И з а я ш*: *Изяш Овхимович* 1636 Маг., ИЮМ IX 235. *Е з а й я ш*: *Езайяша Есьмана* 1582 Мін. л., АВК XXXVI 206. *З а я ш*: *Заяш Янович Кутевича* 1567 Ашм. п., П. 567. СБП: *Иса́й*, *Иса́еу*, *Иса́енка*, *Иса́енак*, *Иса́еня*, *Иса́йкін*, *Исайчу́к*, *Сай*, *Сае́віч*, *Са́йка*, *Сайко́*, *Сайко́віч*, *Сайке́віч*, *Са́йчык*, *Асае́віч*, *Сайко́ўскі*, па якіх можна рэканструяваць 8 форм і варыянтаў форм імені *Исаия*: *Исай*, *Исайка*, *Исайчук*, *Сай*, *Сайка*, *Сайко*, *Сайчык*, *Асай*. У Беларусі ўжываліся 3 варыянты поўнай формы імені, якія ўзніклі ў выніку фанетычнага асваення царкоўнаславянскай формы *Исаия*. Для іх характэрна спрашчэнне канцавой групы галосных [аия], у выніку чаго яны сталі заканчвацца на [-ай]—*Исай*, рэканструяваныя па СБП *Асай*, *Сай*. Вядомы таксама 3 варыянты польскай формы *Izajasz* — *Изяш*, *Езаяш*, *Заяш*. Руск. *Исай*, *Исаия* (СВІЛ), укр. *Ісай* (СВІЛ).

ИСИДОР Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 49 разоў у форме *Сидор*: ва Ухвале 1528 г. *Сидор Борисович* б. Кл., 190, *Сидор а Иван Горбачевичи* б. Пін., 189, *Сидор Левкович* б. Астр., 88, *Сидор Парфенович* б. Гр., 93; у Попісе 1567 г. *Сидор Абрамцович Сезеневич* Гр. п., 696, *Сидор Богданович Нелоевецкий* Бр. п., 1183, *Сидор Воробевич* Ваўк. п., 870, *Сидор Климович* Слон. п., 843; *Сидор Ермолинич* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 147, *Сидор Клишкович Тюхтя* там жа, 122, *Сидор Мамонович Замшеник* 1580 Маг., ИЮМ VII 320, *Сидора Пузана* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 310, *Сидор Шабанёнок* 1614 Арш. п.,

ИЮМ XXVIII 175, *Сидора Кожемяки* 1685 Маг., ИЮМ III 11, *Сидор Луговски* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 79, *Сидор Алистратов* 1746 Маг., ИЮМ XXX 307, *Сидор Красик* 1771 Віц., ИЮМ XIX 203. Ва Ухвале і Попісе адзначана *Сидор* на Падляшшы 2 разы. СБП: *Сідар, Сідараў, Сідорын, Сідаровіч, Сідарэвіч, Сідарэнка, Сідарэнкаў, Сідарэня, Сідарок, Сідорка, Сідорчанка, Сідарцёў, Сідорчык, Сідорык, Сідарук, Сідарчук*, па якіх можна рэканструюваць 8 форм і варыянтаў форм імені *Исидор*: *Сідар, Сідарок, Сідорка, Сідарэц, Сідорчык, Сідорык, Сідарук, Сідарчук*. У Беларусі ўжывалася ў якасці поўнай формы *Сидор*. Руск. *Сидор, Исидор* (СВІЛ), укр. *Сидір* (СВІЛ), *Сидорко* (Грынч.).

ИСМАИЛ Зарэгістравана ў XVI ст. 1 раз у форме *Змайла*: *Змайла Зеньковича* 1582 з. Мін. п., АВК XXXVI 112.

ИУДА Зарэгістравана ў XVII ст. 1 раз у форме *Юда*: *Юда Якубович* 1634 Віц., ИЮМ II 237. СБП: *Юдó, Юд, Юдаў, Юдзін, Юдзénка, Юдзянóк, Юдзянкоў, Юданаў, Юдасін, Юдаш, Юдашкін, Юдзік, Юдчыц, Юдчанка, Юдзіцкі, Юдыцкі*, па якіх можна рэканструюваць 9 форм і варыянтаў форм імені *Иуда*: *Юдо, Юд, Юдзянок, Юдан, Юдас(ь), Юдаш, Юдашка, Юдзік, Юдко*. Руск. *Иуда* (СВІЛ), укр. *Іуда, Юда* (СВІЛ).

ИУСТИН правасл., ЮСТЫН каталіцк., польск. *Justyn*. У Польшчы вядома з XVII ст., папулярнае (Быстр. Кн., 226). Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 5 разоў у форме *Устин*: у Попісе 1567 г. *Устин Василевич* Слон. п., 842, *Устин Олешкович* Навагр. п., 825, *Устин Санкевич* Мін. п., 1220; *Устин Афонасович* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 182, *Усцин Крывцов* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 170. Эмацыянальнаазначная форма *Юско* (2): у Попісе 1567 г. *Юско Миколаевич* Ваўк. п., 861, *Юско Михайлович* там жа, 860; адзначана таксама ў Попісе на Падляшшы і ў Віленскім павеце. СБП: *Усцін, Усцінаў, Усцінóвіч, Усцінénка, Усця́н, Усцяно́к, Усцімóвіч, Усцімénка, Усцімчук, Юсцінóвіч, Юськó, ?Юсаў, Юскавёц*, па якіх можна рэканструюваць 8 форм і варыянтаў форм імені *Иустин*: *Усцін, Усця́н, Усцянок, Усцім, Усцімчук, Юсцін, Юсько, Юс*. У Беларусі ўжывалася поўная форма без пачатковага [и]—*Устин* і яе варыянт, рэканструюваны па СБП з заменай [и] на [м]—*Усцім*,

рэканструяваная форма *Усцян*, якая з'явілася, відаць, па ўзору іншых імён на [-ан], і польская форма (*Юсцін*). Руск. *Устин*, устар. *Иустин* (СВІЛ), укр. *Устин*, *Устим*, *Юстин* (СВІЛ).

КАЗИМЕР Старажытнае славянскае імя, прынятае каталіцкай царквой. Польск. *Kazimierz* вядома з XVI ст., папулярнае ў XVI—XVII стст. (Быстр. Кн., 233—235), старажытнае польск. *Kazimir* вядома з XI ст. (Таш., 77). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 9 разоў у варыянтах *Казимер* (8), *Казимир* (1). *Казиме́р*: от *Казимера* *Пивовара Купецкого дому* 1698 Маг., ИЮМ XII 8, *Казимер Грыневски* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 38, *Казимер Цесла* 1746 Маг., ИЮМ XXX 313, *Казимер Котолович* 1753 Від., ИЮМ XVIII 413; ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы 7 разоў, у Жмудзі—4; *Казимир*: *Казимир Другович* 1684 Пол., ИЮМ VI 309; у Попісе адзначана на Падляшшы 3 разы. СБП: *Казімерчык*, *Казімір*, *Казіміраў*, *Казімірбвіч*, *Казімірэнка*, *Казімірчык*, *Казімірскі*, па якіх можна рэканструяваць 3 формы і варыянты форм імені *Казимер*: *Казімерчык*, *Казімір*, *Казімірчык*. У якасці поўнай формы ў Беларусі бытавалі *Казимер*, *Казимир*, якія вядомы на тэрыторыі Беларусі і зараз, — *Казімер*, *Казімір*.

КАЛИСТ Зарэгістравана ў XVIII ст. 1 раз: *Калист Клевчонок* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 69.

КАЛЛИНИК Зарэгістравана ў XVI ст. 7 разоў у варыянтах *Калиник* (4), *Каленик* (3). *Каллиник*: у ПкнПҚл. 1552 г. *Калиник Зданович* м. Пін., 38, *Калиник Колоскович* м. Пін., 17, *Калиник Мисевич* м. Пін., 19. *Каленик*: у Попісе 1567 г. (толькі на Гродзеншчыне) *Каленик Давыдович* Гр. п., 701, *Каленик Сиркутевич* Гр. п., 691, *Каленик Яцукович* Гр. п., 691. СБП: *Калінік*, *Каліннікаў*, *Калінічэнка*, *Каліна*, *Калінін*, *Каліно́віч*, *Каліне́нак*, *Калінка*, *Калінкоў*, *Калінкін*, *Калінчанка*, *Калінец*, *Калінейка*, *Каліншын*, *Каліноўскі*, *Калінскі*, па якіх можна рэканструяваць 7 форм і варыянтаў форм імені *Каллиник*: *Калінік*, *Каліннік*, *Каліна*, *Калінка*, *Калінец*, *Калінейка*, *Калінша*. Па сведчанню помнікаў пісьменнасці, у Беларусі ўжываліся 2 варыянты поўнай формы — *Калиник*, *Каленик*, па СБП рэканструяваны яшчэ адзін варыянт — *Каліннік*. У якасці поўнай формы, відаць, ужывалася і рэканструяваная форма *Каліна*, якая магла ўзнікнуць з прычыны таго, што форма

Калиник успрымалася як памяшальная з суфіксам [-ик]. Руск. *Каллиник* (СВІЛ), *Калина* (Мілейк., 391), укр. *Каленик* (СВІЛ).

[КАЛЛИСТ] СБП: Каліст.

КАЛЛИСТРАТ Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 3 разы ў форме *Калистрат*: *Калистрату Шимковичу* 1567 Лід. п., П. 750, *Калистрат Багрей* 1746 Маг., ИЮМ XXX 317. СБП: Калістратаў. Руск. *Каллистрат* (СВІЛ), *Калистрат* (Мілейк., 391), укр. *Калістрат* (СВІЛ), *Калистрат*, *Канистрат* (Грынч.).

[КАПИТОН] СБП: Капітонаў.

КАРОЛЬ каталіцк., польск. *Karol*. У Польшчы вядома з XIV ст. (Быстр. Кн., 231). Зарэгістравана ў XVI — XVIII стст. 3 разы: *Король Иванович Лях* 1630 б. Віц. в., ИЮМ II 229, *Кароль Цыганко* 1758 Маг., ИЮМ XVI 219, *Кораль Андреевич* 1552 м. Кл., ПкнПКл. 393. СБП: Карлаў, Карлюк, Кароль, Каралёў, Каралёвіч, Кароліч, Каралёнка, Каралёнак, Каралёня, Каралёк, Каралькоў, Каролік, Каролька, Карольчык, Каралёц, Каралюк, Каральчук, Каралінскі, Карлоўскі, па якіх можна рэканструяваць 10 форм і варыантаў форм імені *Кароль*: *Кароль*, *Каралёк*, *Каролік*, *Каролька*, *Карольчык*, *Каралец*, *Каралюк*, *Каральчук*, *Карл*, *Карлюк*. У Беларусі, па сведчанню помнікаў пісьменнасці, ужываліся 2 варыянты поўнага імені: *Кароль*, *Карл*. Руск. *Карл* (СВІЛ), укр. *Карл* (СВІЛ).

КАРП Зарэгістравана ў XVI — XVIII стст. 30 разоў у варыянтах *Карп* (25), *Карпъ* (2), *Карпо* (3). *Карп*: *Карп Малеевич* 1528 б. Гр., У. 94, у Попісе 1567 г. *Карп Дошич Иляшевич* Гр. п., 702, *Карп Окулич* Слон. п., 843; *Карп Романович* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 248, *Карп Бачкаронок* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 171, *Карпа Давидкова* 1690 Маг., ИЮМ VII 17, *Карп Хлус* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 19, *Карп Воронёнок* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 189, *Карп Животкевич* 1746 Маг., ИЮМ XXX 160. *Карпъ*: *Карпъ Есинович* 1528 б. Гр., У. 91. *Карпо*: *Карпа Озарович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 213, *Карпо Хоцкович* 1605 Маг., ИЮМ VIII 273, *Карпа Бондар* 1764 Ула, ИЮМ XXII 421, *Карпа Прыгун* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 435. Эмацыянальнаацэначная форма *Карпуша* (1): *Карпуша Иванович* 1596 Маг., ИЮМ VIII 229. СБП: Карп, Карпаў, Карповіч, Карпіевіч, Карпёнка, Карпянкоў, Карпёнак, Карпіёня, Карпянёнак, Карпінё-

віч, Карпéй, Карпéйка, Карпéка, Карпéчанка, Карпéчкін, Карпéза, Карпіза, Карпыза, Карпашэвіч, Кáрпеш, Кáрпік, Карпілэвіч, Карпóль, Кáрпуць, Карпушóў, Карпúшка, Карпúнін, Карпунéнка, Карпúхін, Карпúк, Карпучóнак, Карпучóк, Карпúчык, Карпюк, Карпінчык, Карпавéц, Карпóўскі, Карпіцкі, па якіх можна рэканструяваць 24 формы і варыянты форм імені *Карп*: *Карп*, *Карпень*, *Карней*, *Карнейка*, *Карпека*, *Карпечка*, *Карпеза*, *Карпіза*, *Карпыза*, *Карпаш*, *Карпеш*, *Карпik*, *Карпіла*, *Карполь*, *Карпуць*, *Карпуш*, *Карпушка*, *Карпуня*, *Карпуха*, *Карпук*, *Карпучок*, *Карпучык*, *Карпюк*, *Карпінчык*. Руск. *Карп* (СВІЛ, Мілейк., 391), укр. *Карпо* (СВІЛ), *Карпо*, *Карпик*, *Карпонько*, *Карпусь* (Грынч.).

КАСПЕР каталіцкі, польскі *Kasper*. У Польшчы вядома з XIV ст. (Быстр. Кн., 232). Зарэгістравана ў XVI ст. 34 разы ў варыянтах *Каспер* (3), *Каспар*, *Каспор* (31). *К а с п е р*: ва Ухвале 1528 г. *Каспер* Мизкович б. Рад., 81, *Каспер* Станиславович Ашм. дв., 24; *Каспера* Матеевича 1567 Навагр. п., П. 831; ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы 31 раз. *К а с п а р*, *К а с п о р*: ва Ухвале 1528 г. *Каспар* б. Вас., 86, *Каспар* Буткевич Ашм. дв., 22, *Каспар* Довкгирдович Лід. дв., 31, *Каспар* Кузмич б. Ваўк., 97; у Попісе 1567 г. *Каспор* Баль Ваўк. п., 863, *Каспор* Бокгушевский Ашм. п., 579, *Каспор* Кирс-новский Навагр. п., 831, *Каспор* Мартинович Слон. п., 845, *Каспор* Нелюбович Астр. хар., 793, *Каспор* Чехович Гр. п., 675, *Каспор* Янович Корейвич Мін. п., 1223; *Каспор* Стаскович 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 167; ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы 20 разоў, у Літве—44, у Жмудзі—33. СБП: *Каспер*, *Каспарóвіч*, *Каспірóвіч*, *Каспярúк*, *Каспярчúк*, *Каспарóвіч*, *Кáшпар*, *Кáшпараў*, *Кашпéрка*, *Кáшпур*, *Кашпéрскі*, па якіх можна рэканструяваць 7 форм і варыянтаў форм імені *Каспер*: *Каспер*, *Каспярук*, *Каспярчук*, *Каспар*, *Кашпар*, *Кашперка*, *Кашпур*. На тэрыторыі Беларусі вядомы былі, як сведчаць помнікі пісьменнасці і СБП, 4 варыянты поўнай формы, якія ўзніклі ў выніку фанетычнага асваення польскай формы *Kasper* у беларускай мове: *Каспер*, *Каспор*, *Кашпар*, *Кашпур*.

КАССИАН Зарэгістравана ў XVI ст. 2 разы ў варыянтах *Касьян*, *Касян*: *Касьян* Яцкевич 1567 Пін. п., П. 1210; сына *Касяна* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 81. СБП: *Касьян*, *Касьянаў*, *Касьяненка*, *Касьянчык*, *Касьяніók*, *Кас'*

ян, Кас'янік, Касяно́к, Касяню́к, Касянчу́к, Касько́, Касько́віч, Каське́віч, Каско́, Каске́віч, Каскаве́цкі, па якіх можна рэканструюваць 9 форм і варыянтаў форм імені *Кассіан*: *Касьян, Касьянчык, Касьянюк, Кас'ян, Кас'янік, Касянок, Касянчук, Касько, Каско*. У Беларусі ўжываліся 2 варыянты поўнай формы *Касьян, Кас'ян*, якія з'явіліся ў выніку спрашчэння групы зычных [сс] у [с] і групы галосных [иа] ў [іа]. Руск. *Касьян, Кассіан* (СВІЛ), укр. *Касян* (СВІЛ).

КИПРИАН Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 22 разы ў варыянтах *Куприян* (6), *Купрей* (16). *Куприян*: *Куприян Андреевич* 1567 Слон. п., П. 845, *Куприян Василевич* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 212, *Куприян Цурилов* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 86. *Купрей*: *Купреем Ивановичом* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 99, *Купрей Жданович* 1580 Маг., ИЮМ VII 322, *Купрей Оникиевич* 1612 Маг., ИЮМ VIII 320, *Купрей Шарабанёнок* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 175, *Купрей Кириков* 1683 Маг., ИЮМ II. 5, *Купрей Крейдзик* 1749 Маг., ИЮМ XXX 273, *Купрей Дземянчук* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 157, *Купрей Мовчанёнок* 1769 Чач., ИЮМ XXVII 10, *Купрей Лашута* 1764 Ула, ИЮМ XXII 423. *Купра*: *Купра Миткович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 159, *Купра Занкович*, ён жа *Куприан Занкович* там жа, 44, 45. Эмацыянальнааэзначная форма *Купраш*: у Попісе 1567 г. *Купраш Константинович* Гр. п., 705, *Купраш Сидорович* Гр. п., 680. СБП: *Купрыян, Купрыянаў, Купрыяно́віч, Купрыянец, Купрыянчык, Купрыяню́к, Купры́н, Купрэ́віч, Купрык, Купрэ́й, Купрэ́ў, Купры́нка, Купрэ́йчык, Купраце́віч, Купрусь, Купру́шын, Купры́шчанка, Купрэ́шчанка*, па якіх можна рэканструюваць 13 форм і варыянтаў форм імені *Киприан*: *Купрыян, Купрыянец, Купрыянчык, Купрыянюк, Купра, Купрык, Купрэ́й, Купрэ́йчык, Купрэ́ц, Купрусь, Купруша, Купрышка, Купрэшка*. Ва ўсходнеславянскіх мовах адпаведна галоснаму [и] царкоўнаславянскай формы з'явіўся гук [у]. У Беларусі ў помніках адзначана поўная форма *Куприян*, у якой спалучэнне галосных [ія] адпавядае спалучэнню [иа] царкоўнаславянскай формы. Ненаціскны галосны [и] ў спалучэнні [ія] мог вымаўляцца як [е], у выніку чаго мог узнікнуць варыянт *Купреян*, праўда, ні ў помніках, ні ў СБП ён не адлюстраваны. З яго па аналогіі з формай на [-ей] іншых імён лёгка магла ўзнікнуць форма *Купрей*, якая, відаць, прыраўноўвалася да іншых

усходнеславянскіх форм на [-ей], што адпавядалі царкоўнаславянскім формам на [-ий]. На ўсходнеславянскай глебе такія імёны мелі яшчэ адну форму — без канцавога [-ий]. Відаць, рэканструяваная па СБП форма *Купра* і з'яўляецца такой другой формай (парнай да *Купрей*), толькі набыла канцавы галосны, каб устараніць групу зычных у канцы слова. Руск. *Куприян*, *Киприан* (СВІЛ), укр. *Купріян*, размоўн. *Купер'ян*, *Купрій* (СВІЛ, Грынч.).

КИР Зарэгістравана ў XVII — XVIII стст. 14 разоў у форме *Кирей* ва ўсходняй частцы Беларусі: *Кирей Маслохин* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 87, *Кирей Лысёнок* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 19, *Кирей Баран* 1726 там жа, 42, *Кирей Бондарь* 1746 Маг., ИЮМ XXX 307, *Кирей Кравец* 1769 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 8. СБП: Кірэй, Кірзеў, Кірэнка, Кіраёнка, Кірыёнка, Кіраёнак, Кірэйкаў, Кірэйчанка, Кірэйчык, Кірэйшын, Кірκό, Кірkéвіч, Кірчанка, Кірчук, Кіркілёвіч, Кірша, Кіршчык, Кіршчэня, Кірычук, Кір'ён, Кір'ёнка, Кір'янаў, Кір'янкаў, Кірэчка, Кірык, Кірыкаў, Кірыковіч, Кірычэнка, Кірычо́нак, Кірычо́к, Кіркоўскі, Кіршэўскі, па якіх можна рэканструяваць 18 форм і варыянтаў форм імені *Кир*: *Кірэй, Кірэйка, Кірэйчык, Кірэйша, Кірко, Кірчук, Кіркіла, Кірша, Кіршчык, Кіршко, Кір'ён, Кір'ен, Кір'ян, Кір'янок, Кірэчка, Кірык, Кірычок, Кірычук*. Поўная форма *Кирей*, адзначаная ў Беларусі ў помніках і ў СБП, узнікла пад уплывам усходнеславянскай формы на [-ей] іншых імён, што ўзыходзяць да царкоўнаславянскай формы на [-ий]. Руск., укр. *Кир* (СВІЛ).

КИРИК Зарэгістравана ў XVI ст. 1 раз: *Кирик Андреевич* 1528 б. Кл., У. 190. СБП: Кірык, Кірыкаў, Кірыковіч, Кірычэнка, Кірычо́нак, Кірычо́к, Кірычук, па якіх можна рэканструяваць імя *Кірык*. Руск., укр. *Кирик* (СВІЛ).

КИРИЛЛ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 23 разы ў варыянтах *Кирило* (2), *Курило*, *Курила* (20), *Курело* (1). *Кирило*: у Попісе 1567 г. *Кирило Белькевич* Бр. п., 1186, *Кирило Кгобячич* Гр. п., 696. *Курило, Курила*: *Курила Ермолович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 39, *Курила Харкович* 1580 Маг., ИЮМ VII 320, *Кирило* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 176, на *Курылу Миколаевича* 1620 Маг., ИЮМ VIII 361, *Курило Жолцило* 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 79, *Курыла Кудас* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 24, *Курило Кислёнок* 1717 с. Віц., ИЮМ

XXIV 191, *Курило Провада* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 342, *Курила Прудник* 1746 Маг., ИЮМ XXX 191, *Курыло Касяньчык* 1764 Ула, ИЮМ XXII 424. *Курело*: *Курело Зеліч* (*Kurelo*) 1552 м. Пін., ПкнПКл. 30. Эмацыянальнаацэначная форма *Курилец* (1): *Курильца Зеньцовича* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 266. СБП: *Кірылаў*, *Кірыловіч*, *Кірыліч*, *Кірылёнка*, *Кірылёнак*, *Кірылка*, *Кірыльчык*, *Кірылушкін*, *Кірылюк*, *Кірухін*, *Кірушын*, *Кірышкэвіч*, *Кірышчанка*, *Курыла*, *Курылаў*, *Курыловіч*, *Курылёнка*, *Курылёнак*, *Курылкін*, *Курыльчык*, *Курылюк*, *Курылоўскі*, па якіх можна рэканструяваць 12 форм імені *Кирилл*: *Кірыл(а)*, *Кірылка*, *Кірыльчык*, *Кірылушка*, *Кірылюк*, *Кіруха*, *Кіруша*, *Кірышка*, *Курыла*, *Курылка*, *Курыльчык*, *Курылюк*. У Беларусі выкарыстоўваліся 3 поўныя формы: *Кирил*, *Кирило*, *Курило*. Канцавы зычны з'явіўся па той жа прычыне, што і ў імёнах тыпу *Гавриил* (гл. стар. 48), — каб ліквідаваць закрыты склад у канцы слова. Руск. *Кирилл*, размоўн. *Кирила* (СВІЛ), *Кирило* (Мілейк., 391), укр. *Кирило* (СВІЛ), *Курило*, *Кирилец*, *Кирилко*, *Кирко* (Грынч.).

КИРИОН Зарэгістравана ў XVI ст. 1 раз у форме *Куриан*: *Куриан Занкович* 1552 м. Кл., ПкнПКл. 398. СБП: *Кірыно́віч*, па якім можна рэканструяваць адну з форм імені *Кирион* — *Кірын*. Па сведчанню помнікаў пісьменнасці і СБП, у Беларусі ўжываліся поўныя формы *Куриан*, *Кірын*. Першая, як і ў імёнах *Куприян*, *Курыла*, мае галосны [у] адпаведна [и] царкоўнаславянскай формы, а другая з'явілася ў выніку спрашчэння групы галосных [ю]. Руск. *Кирин* (СВІЛ), укр. *Кирін* (СВІЛ).

КЛИМЕНТ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 14 разоў у формах *Климент* (2), *Клим* (12). *Климент*: *Климент Холмовский* 1567 Бр. п., П. 1193. *Клим*: ва Ухвале 1528 г. *Клим Лисович* б. Ваўк., 97, *Клим Ловейкович* Пол. з-ля, 193, *Клим Пацевич* б. Рад., 81; *Клим Гаврилович* 1567 Бр. п., П. 1202, *Клим Данилевич* 1609 Маг., ИЮМ VIII 286, *Клим Хромы* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 58; ва Ухвале і Попісе адзначана *Клим* на Падляшшы 2 разы, у Літве — 2; за межамі Беларусі сустракаюцца *Климонт* (13), *Климон* (1), *Климунт* (3), *Климас* (2) на Падляшшы. Эмацыянальнаацэначныя формы: *Климко* (3), *Клиш* (4), *Клишко* (13), *Климаш* (1), *Климята* (3). *Климко*: у Попісе 1567 г. *Климко Федкевич* Навагр. п., 821, *Климко Холмовский* Бр. п.,

1187; ва Ухвале адзначана на Падляшшы 4 разы. *Клиш*: *Клиш Гриневиц* 1552 Пін. п., ПкнПКл. 164, *Клиш Комелкович* там жа, 24, *Клиш Остролицкий* там жа, 21, *Клиш Стрелчич* там жа, 29. *Клишко*: *Клишко Степанович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 173, *Клишко Федорович Выголка* 1578 там жа, 14, за *Клишка Ивановича* 1579 Маг., ИЮМ VII 317, *Клишко Авусович* 1580 Маг., ИЮМ VII 323, *Клишко Степанович Тяхта* там жа, 320, *Клишко Якимович* 1606 Маг., ИЮМ VIII 274, *Клишка Верчунова* 1679 Маг., ИЮМ I 8, *Клишка Мотяки* 1688 Маг., ИЮМ V 112, *Клишка Бураков* 1691 Маг., ИЮМ VIII 162, *Клишки Мамяки* 1692 Маг., ИЮМ IX 14. *Климаш*: *Климаш Былчич* 1567 Гр. п., П. 701. *Климьята*: у него сын один — на име *Климьята* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 355, *Климьята Опанасович Юрьевич* там жа, 235, *Клемьята Федорович* 1730 с. Пол., ИЮМ II 349. СБП: *Клімянто́віч*, *Клімянцёнак*, *Кліманто́віч*, *Клімяно́к*, *Клімянкóў*, *Клімяню́к*, *Клім*, *Клімаў*, *Клімо́віч*, *Кліме́нка*, *Кліме́нак*, *Кліме́ня*, *Клімаш*, *Клімашё́віч*, *Клімашо́нак*, *Кліме́ц*, *Клімушка*, *Клімчык*, *Клімя́та*, *Клімя́ціч*, *Клімза*, *Клімка*, *Клімко́*, *Клімко́ў*, *Клімкін*, *Клімко́віч*, *Клімчэ́ня*, *Клімчу́к*, *Клімаве́ц*, *Кліма́нскі*, па якіх можна рэканструяваць 14 форм і варыянтаў форм імені *Климент*: *Клімент*, *Клімант*, *Клімянок*, *Клімянюк*, *Клім*, *Клімаш*, *Клімец*, *Клімушка*, *Клімчык*, *Клімята*, *Клімза*, *Клімка*, *Клімко*, *Клімчук*. У Беларусі ўжывалася поўная форма *Климент* і яе варыянт *Клімант* — з акцэнтам на першым складзе і з галосным [а] на месцы ненацісканога [е]. Відаць, у якасці поўнай формы выкарыстоўвалася і форма *Клим*. Руск. *Климентий*, *Климент*, *Клим* (СВІЛ), *Клемантей* (Мілейк., 347), укр. *Климентий*, *Климент*, *Клим* (СВІЛ), *Клим*, *Климухно*, *Климцьо*, *Климко*, *Клиша* (Грынч.).

КОНДРАТ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 43 разы ў варыянтах *Кондрат* (41), *Кондратий* (2). *Ко́ндраг*: ва Ухвале 1528 г. *Кондрат Проневич* б. Гр., 94, *Кондрат Тарасович* б. Ваўк., 97; у Попісе 1567 г. *Кондрат Волошинович* Ваўк. п., 857, *Кондрат Горасимович* Болгак Мін. п., 1228; *Кондрат Хинкович* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 7, *Кондрат Оладзя* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 168, *Кондрата Горасимовича Булгака* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 144, *Кондрат Савинич Пастух* 1647 Маг., ИЮМ X 209, *Кондрат Заборца* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 88, *Кондрата Суркина* 1679 Маг., ИЮМ XIV 34, *Кондрат*

Баран 1684 Маг., ИЮМ II 82, Кондрат Павлович 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 17, Кондрат Карпов 1726 там жа, 50, Кондрат Солодки 1746 Маг., ИЮМ XXX 210, Кондрат Дзедман Шук 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 156; у Пописе адзначана на Падляшшы 2 разы. *Кондратий*: Кондратія Сехна Кузевку 1743 Маг., ИЮМ XIV 380, Кондратія Шункевича 1683 Маг., ИЮМ II 12. Эмацыянальнаацэначная форма Кондраш (1): Кондраша Окуліча 1582 Мін. п., АВК XXXVI 161. СБП: Кандрат, Кандрат, Кандратаў, Кандратовіч, Кандрацёнка, Кандрацёнак, Кандрацёня, Кандрацёў, Кандратчык, Кандрацік, Кандрашэў, Кандрашэвіч, Кандрашонак, Кандрашук, Кандрусь, Кандрусевіч, Кандрусік, Кандрасюк, Кандруховіч, Кандрый, Кандрыйкаў, па якіх можна рэканструяваць 12 форм і варыянтаў форм імені Кондрат: Кондрат, Кандрат, Кандрацій, Кандратчык, Кандрацік, Кондраш, Кондрашук, Кандрусь, Кандрусік, Кандрасюк, Кандруха, Кандрый. Па сведчанню помнікаў пісьменнасці і СБП, у Беларусі ўжываліся поўныя формы Кондрат, Кондратий. Другая ўзнікла пад уплывам царкоўнаславянскіх форм на [-ий]. Руск. Кондратий, Кондрат (СВІЛ), укр. Кіндрат (СВІЛ), Кіндрат, Кіндратко (Грынч.).

КОНОН Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 10 разоў: Конон Мартыновіч Морозовіч 1577 Маг., ИЮМ XXXII 170, Конон Грудина 1592 Маг., ИЮМ VIII 199, Конон Полуевич 1609 там жа, 286. Конон Кохановіч 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 161, Конон Крейдзік 1739 Маг., ИЮМ XIV 249. Эмацыянальнаацэначныя формы: Коник (1), Конош (5), Коноута (3). *Конок*: Коник Шубнік 1746 Маг., ИЮМ XXX 203. *Конош*: Конош Пашковіч 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 54, Коноша Микитича 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 134, Коноша Цадилку там жа, 185, Івана Коноша 1582 Мін. п., АВК XXXVI 343, Конош Пашковіч 1594 Маг., ИЮМ VIII 224. *Коноута*: двор Коноуты Дешковіча 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 106, за Коноутою Марціновскім Морозовічам 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 115 (параўн. Конон Марціновіч Морозовіч 1577 там жа, 170), Коноуты, корчміта 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 107. СБП: Конан, Конанаў, Конановіч, Конаненка, Конанэц, Конаноў, Конаноўк, Конанучанка, Конанчук, Конаюшка, Конах, Конах, Конахаў, Конаш, Конашэвіч, Конашонак, Каноўка, Каноўнак, Каноўнік, Каноўчык, Конахавікі, па якіх можна рэканструяваць 14 форм і варыянтаў форм імені Конон:

Конан, Кананец, Кананок, Кананюк, Кананук, Кананчук, Канюшка, Канонак, Канонік, Канончык, Конах, Канах, Ко-наш, Канойка. Руск. Конон (СВІЛ), Конан (Мілейк., 391), укр. Конон, размоўн. Конаш (СВІЛ), Конін (Грынч.).

КОНСТАНТИН правасл., КОНСТАНТЫ, КОН-СТАНТЫН каталіск., польск. *Konstanty, Konstantyn*. У Польшчы вядома з XIV ст. (Быстр. Кн., 240). Зарэгі-стравана ў XVI і XVIII стст. 3 разы ў варыянтах *Кон-стантин* (1), *Костентин* (2): *Константин Марач* 1771 Віц., ИЮМ XIX 204; *Костентин Федорович* 1567 Ашм. п., П. 582; ва Ухвале і Попісе *Констентин* адзначана на Вальні і ў Літве па 2 разы, на Падляшшы — 1; *Констан-ты* (3), *Константый* (1) на Падляшшы. Эмацыянальна-ацначныя формы: *Костюшко* (8), *Костюк* (7), *Костя* (15), *Коста* (1). *Костюшко*: ва Ухвале 1528 г. *Ко-стюшко б. Вас.*, 87, *Костюшко Митрофанович* Мін. дв., 29, *Костюшко Федорович б. Кам.*, 100; у Попісе 1567 г. *Костюшко Олехнович* Бр. п., 1191, *брата их Костюшка Михайловича* Мін. п., 1230. *Костюк*: *Костюк* 1528 На-вагр. з-к, У. 37, у Попісе 1567 г. *Костюк Михович* Слон. п., 850, *Костюк Федькович* Гр. п., 680, *братанича Костюка* Пін. п., 1208; *Костюк Кошутевич* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 225, *Костюк Льонорез* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 343, *Касцюк Шабунин* 1746 Маг., ИЮМ XXX 290; у По-пісе на Падляшшы — 1 раз. *Костя*: ва Ухвале 1528 г. *Костя Борисович б. Кл.*, 190, *Костя Мозалевич* там жа, 190, *Костя Косов* Віц. з-ля, 197, *Костя Мачохи* Мін. дв., 29; *Костя Яцкович* 1577 Маг., ИЮМ XXX 96, *Костя Со-леник* 1584 Маг., ИЮМ VIII 359, *Костя Федорович* 1596 Маг., ИЮМ VIII 227, *Косця Осипович* 1609 Маг., ИЮМ VIII 286, *Косця Дахнович* 1746 Маг., ИЮМ XXX 304. *Коста*: *Коста Лбучанин* 1528 Навагр. з-к, У. 35. СБП: Канстанцінаў, Канстанціно́віч, Канстантыно́віч, Кастанчу́к, Кастко́, Кастачу́к, Касты́ка, Кастыню́к, Косці́н, Косці́наў, Касцё́віч, Касцё́ніч, Касцё́нка, Кастэ́н-ка, Касця́нкоў, Косці́к, Косці́каў, Касцю́к, Касцюко́ў, Касцюко́віч, Касцюке́віч, Касцючэ́нка, Касцючы́к, Ка-сцю́шка, Касця́лей, Касця́н, Касця́наў, Касцяне́віч, Кас-ця́нка, Кастэ́цкі, Касцё́цкі, па якіх можна рэканструя-ваць 15 форм і вырынтаў форм імені *Константин*: *Кан-станцін, Канстантын, Кастанчук, Кастко, Кастачук, Кастыка, Кастынюк, Косця, Косцік, Касцюк, Касцючык, Касцюшка, Касцялей, Касцян, Касцянка*. У Беларусі, па

сведчанню помнікаў, у якасці поўнай ужывалася форма *Константин* і яе варыянт *Ко(н)стентин*, а таксама рэканструяваны па СБП варыянт *Канстантын*. Руск. *Константин* (СВІЛ), *Костянтин*, *Костантин* (Мілейк., 391), укр. *Костянтин*, *Кость* (СВІЛ), *Костянтин*, *Кость*, *Костик*, *Костюк* (Грынч.).

КОРНИЛИЙ правасл., **КОРНЕЛЬ**, **КОРНЕЛИ**, **КОРНЕЛИУШ** каталіцк., польск. *Kornel*, *Korneli*, *Korneliusz*. У Польшчы рэдкае, сустракаецца ў XIX ст. (Быстр. Кн., 241). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 23 разы ў варыянтах *Корней* (15), *Корнило* (7), *Корнили* (1). *Корней*: *Корней Зенкович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 245, *Корнея Липника* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 153, *Корнея* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 163, *Корнея Михнинича* 1691 Маг., ИЮМ VIII 18, *Корней Пирожник* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 70, *Карней Арцюхович* 1749 Маг., ИЮМ XXX 258, *Корней Шкодзик* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 437. *Корнило*: *Корнило Иванович Вколович* 1567 Навагр. п., П. 816, *Корнило Мокрецович* 1567 Гр. п., П. 693, *Корнило Опимахович* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 160, *Корнило Чепляк* 1643 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 361, *Карнило Баран* 1717 с. Від. в., ИЮМ XXIV 188. *Корнили*: *Корнили Арцюх* 1776 Маг., ИЮМ XVII 164. СБП: *Карнілаў*, *Карніловіч*, *Карнялюк*, *Карнёй*, *Карніевіч*, *Карнёенка*, *Карніёнка*, *Карнёйчык*, *Карнёвіч*, *Карнашбў*, *Карнеявёц*, *Карніеўскі*, па якіх можна рэканструяваць 6 форм імені *Корнилий*: *Карніла*, *Карнялюк*, *Карней*, *Карнейчык*, *?Карно*, *Карнаш*. Форма *Карнило* ўзнікла як усходнеславянская поўная форма без канцавога [-ий], у якой для ўстаранення канцавога закрытага склада з'явіўся канцавы галосны [а] ці [о], а форма *Корней*—ад усечанай асновы пры дапамозе характэрнага для ўсходнеславянскіх моў канцавога [-ей]. Пазней *Корнило* і *Корней* сталі самастойнымі імёнамі (СВІЛ). Руск. *Корней*, *Корнил*, *Корнилий* (СВІЛ), *Корнила* (Мілейк., 391), укр. *Корній*, *Корнило*, *Корнилій* (СВІЛ), *Корнійко*, *Корніець*, *Корнуць* (Грынч.).

КОСМА Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 85 разоў у варыянтах *Козма* (4), *Кузьма* (11), *Кузма* (70). *Козма*: *Козмы Шележка* 1690 Маг., ИЮМ VII 17, *Козма Злоб* 1746 Маг., ИЮМ XXX 295, *Козма Корза* там жа, 290. *Кузьма*: *Кузьма Лазарович* 1528 б. Кобр., У. 192, *Кузьма Литвинов* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 71, *Кузь-*

ма *Ладник* 1764 Ула, ИЮМ XXII 421, *Кузма*: ва Ухва-
 ле 1528 г. *Кузма Ленкович* б. Слон., 99, *Кузма Любоче-
 нин* Навагр. з-к, 35, *Кузма Микитинич* Смолненін Пол.
 з-ля, 194; у Попісе 1567 г. *Кузма Андреевич* Бр. п., 1194,
Кузму Данилевича Гр. п., 705, *Кузма Зеленко* Пін. п.,
 1212, *Кузма Сенькевич* Ашм. п., 568, *Кузма Ходычич*
 Маз. п., 1235, *Кузму Чижевича* Навагр. п., 824; *Кузма*
Авусович 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 51, *Кузма Яковлевич*
Козарез там жа, 201, *Кузма Соколов* 1593 Віц., ИЮМ I
 336, *Кузма Скопа* 1595 Сенна, ИЮМ XX 446, *Кузма Куд-
 лай* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 174, *Кузма Жук* 1623 с.
 Віц. в., ИЮМ XXI 79, *Кузмы Волка* 1636 Маг., ИЮМ IX
 277, *Кузма Пыркун* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 375,
Кузма Ярмохин 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 88, *Кузме*
Круку 1688 Маг., ИЮМ V 59, *Кузма Малюжин* 1717 с.
 Віц. в., ИЮМ XXIV 191, *Кузма Драгунёнок* 1728 Чач.
 ст., ИЮМ XXVIII 32, *Кузма Грябенчик* 1746 Маг., ИЮМ
 XXX 222, *Кузма Рык* 1758 Маг., ИЮМ XVI 221, *Кузма*
Голова 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 160. Эмацыянальна-
 азначная форма *Кузюта* (1): *Кузюта Панцович* 1567
 Слон п., П. 849. СБП: Кузьма́, Кузьмін, Кузьміч, Кузь-
 мічоў, Кузьмічо́нак, Кузьме́нка, Кузьме́нкаў, Кузьмяно́к,
 Кузьмянко́ў, Кузьмянцо́ў, Кузьме́нь, Ку́зьмік, Кузьму́к,
 Кузьмію́к, Кузе́мчык, Кузе́мчыкаў, Ку́зя, Ку́зеў, Ку́зін,
 Ку́зіч, Кузю́к, Кузюко́віч, Кузю́ра, Кузю́ркін, Кузю́ра,
 Кузю́та, Кузько́, Кузькі́н, Кузе́й, Кузьміні́цкі, Кузьмін-
 скі, Кузьмі́цкі, па якіх можна рэканструяваць 16 форм
 імені *Косма*: *Кузьма, Кузьмянок, Кузьмянец, Кузьмень,*
Кузьмік, Кузьмук, Кузьмюк, Куземчык, Кузя, Кузюк,
Кузюра, Кузюрка, Кузура, Кузюта, Кузько, Кузей. На
 тэрыторыі Беларусі ўжываліся 3 варыянты поўнага іме-
 ні: *Козма, Кузма, Кузьма.* Руск. *Кузьма*, устар. *Косма*
 (СВІЛ), укр. *Кузьма* (СВІЛ), *Кузьма, Куземка, Кузе-
 мочка, Кузьмечко, Кузьмичок, Кузь, Кузько, Кузьмина*
 (Грынч.).

[КРИСКЕНТ] СБП: Крыскё́віч, Кры́ська, Крысько́,
 ?Крыса́наў, Крыскаве́ц, па якіх можна рэканструяваць
 4 формы і варыянты форм імені *Крыскент*: *Крыско, Крысь-
 ка, Крысько, ?Крысан.* Руск. *Крыскент* (СВІЛ), укр.
Крыскент (СВІЛ).

КРИШТОФ каталіцк., польск. *Krzysztof*. У Польшчы
 папулярнае з XVI ст., а ў XIX ст. ужо рэдкае (Быстр.
 Кн., 244—245). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 25 ра-

зоў у варыянтах *Криштоф* (23), *Криштон* (2). *Криштоф*: ва Ухвале 1528 г. *Криштоф* б. Кобр., 191, *Криштоф Якубович* Ашм. дв., 23; у Попісе 1567 г. *Криштоф* б. Бр., 1196, *Криштоф Богданович Чеховича* Ашм. п., 575, *Криштоф Булатов* Мін. п., 1216, *Криштоф Венславович* Ваўк. п., 857, *Криштоф Венцлавович* Ашм. п., 580, *Криштоф Мартинович Ширма* Пін. п., 1212, *Криштоф Менчинский* Навагр. п., 837, *Криштоф Мневский* Мін. п., 1221, *Криштоф Суткевич* Гр. п., 709; *Криштоф Русенец* 1594 возны Віц., ИЮМ XX 428, *Криштоф Матвеевич* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 162; ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы 54 разы, у Літве і Жмудзі — 33. *Криштон*: *Крыштон* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 160. У Попісе адзначана *Крыштоф* (1) на Падляшшы. СБП: *Крыштафóвіч*, *Крышто́фік*, *Крышто́п*, *Крышто́паў*, *Крыштапóвіч*, *Крышто́пенка*, па якіх можна рэканструюваць 3 формы і варыянты форм імені *Криштоф*: *Крыштоф*, *Крыштофік*, *Крыштон*. Параўн. *Христофор* (стар. 171).

[КРОНИД] СБП: *Крон*, *Крónда*.

[КУКША] СБП: *Кукшы́наў*, па якой можна рэканструюваць імя *Кукша*.

ЛАВР Зарэгістравана ў XVI ст. 5 разоў у форме *Лавор*: *Лавора медейника* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 236, *Лавор Семенович Кислый* 1588 Маг., ИЮМ VII 389, *Лавор Ковеза* 1592 Маг., ИЮМ VIII 201. Эмацыянальнаазначаныя формы *Лаврушко* (1), *Лаврыш* (1): у Попісе 1567 г. *Лаврушко Гришкович Ангушевич* Гр. п., 700, *Лаврыш Куцович* Гр. п., 688. СБП: *Лаўроў*, *Лаўро́віч*, *Лаўры́еня*, *Лаўру́к*, *Лаўрукóвіч*, *Лаўрусéнка*, *Лаўру́сік*, *Лаўрушкоў*, *Лаўру́шкін*, *Лаўру́шчык*, *Лаўрык*, *Лаўрашúк*, *Лаўрысúк*, *Лавóр*, *Лавóранка*, *Лавóрчык*, *Ваўру́к*, *Ваўру́х*, *Ваўрышúк*, *Лаўрэ́цкі*, па якіх можна рэканструюваць 14 форм і варыантаў форм імені *Лавр*: *Лаўр*, *Лаўрук*, *Лаўрусь*, *Лаўрусік*, *Лаўрушка*, *Лаўрушчык*, *Лаўрык*, *Лаўрашук*, *Лаўрысюк*, *Лавор*, *Лаворчык*, *Ваўрук*, *Ваўрух*, *Ваўрышук*. На тэрыторыі Беларусі ўжываліся 2 варыянты поўнай формы: рэканструюваны па СБП — *Лаўр* і адзначаны ў помніках — *Лавор*. У апошнім для ўстаранення групы зычных у канцы слова паміж [в] і [ф] з'явіўся ўстаўны галосны. На ўсходнеславянскай глебе вядомы і другі спосаб устаранення групы зычных у канцы слова — ператварэнне канцавога закрытага склада ў адкрыты шляхам далучэння галоснага

гука. Таму магчыма форма *Лавро*, якая вядомая ва ўкраінскай мове. Руск. *Лавр* (СВІЛ), укр. *Лавр*, *Лавро* (СВІЛ).

ЛАВРЕНТИЙ правасл., **ВАВРИНЕЦ** каталіцк., польск. *Wawrzyniec*. У Польшчы вядома з XIV ст., ужывалася часта (Быстр. Кн., 346—347). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 71 раз у варыянтах *Лаврентий* (1), *Лаврен* (5), *Лаврин* (64), *Ваврын* (1). *Лаврентий*: *Лаврентием Журавским* 1684 шл. Пол., ИЮМ VI 315. *Лаврен*: *Лаврена Матфеевича* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 285, *Лаврен* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 42, *Лаврен Корак* 1790 с. Віц. в., ИЮМ XX 326. *Лаврин*: ва Ухвале 1528 г. *Лаврин* Гр. п., 92, *Лаврин Войткович* Лід. дв., 31, *Лаврин Корказович* б. Рад., 82, *Лаврин Кукелевич* б. Гр., 93; у Попісе 1567 г. *Лаврин Бартошевич* Слон. п., 842, *Лаврин Богданович* Брасл. п., 637, *Лаврын Богданович Романовича* Навагр. п., 822, *Лаврин Богданович Толочко* Гр. п., 695, *Лаврин Варакунский* Ашм. п., 569, *Лаврин Жуковский* Ваўк. п., 857, *Лаврина Кунцовича* Навагр. п., 820, *Лаврина* Бр. п., 1182; *Лаврин Василевич* 1597 Маг., ИЮМ VIII 234, *Лаврын Сцепанович* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 170, *Лаврын Фарынный* 1629 Маг., ИЮМ VIII 423, *Лаврин Трусенок* 1623 с. Пол. п., ИЮМ XXIII 423, *Лаврина Минчука* 1685 Маг., ИЮМ II 12, *Лаврин Русанович* 1749 Маг., ИЮМ XXX 305; ва Ухвале і Попісе адзначана ў Літве і Жмудзі 197 разоў, на Падляшшы — 18. *Ваврын*: *Ваврын Янович* 1567 Рад. хар., П. 789. Ва Ухвале і Попісе за межамі Беларусі адзначана: *Лавринец* (39), *Вавринец* (146) — на Падляшшы. СБП: *Лаўрэнцеў*, *Лаўрэнцік*, *Лаўранціюк*, *Лаўрэнаў*, *Лаўрановіч*, *Лаўранкоў*, *Лаўранчук*, *Лаўрыноў*, *Лаўрыновіч*, *Лаўрынёнак*, *Лаўрынюк*, *Ваўрыновіч*, *Ваўрынюк*, па якіх можна рэканструяваць 11 форм і варыянтаў імені *Лаврентий*: *Лаўрэнцій*, *Лаўрэнцік*, *Лаўранціюк*, *Лаўрэн*, *Лаўранок*, *Лаўранчук*, *Лаўрын*, *Лаўрынюк*, *Ваўрын*, *Ваўрынюк*, *Ваўранюк*. У Беларусі, па сведчанню помнікаў і СБП, ужываліся 4 поўныя формы: царкоўнаславянская з канцавым [-ий] — *Лаврентий*, усходнеславянская без канцавога [-ий] — *Лаврен*, у якой спрасцілася канцавая група зычных, і дзве «гібрыдныя» формы — *Лаврин*, *Ваврин*, якія ўзніклі ў выніку ўзаемадзеяння ўсходнеславянскай і польскай форм. Форма *Лаврин* мае прыкмету ўсходнеславянскіх форм — пачат-

ковае [л], але заканчваецца на [-ин], як і форма *Ваврин*, утвораная ад польскай *Wawrzyniec* (яна магла ўспрымацца як памяншальная форма, а таму форму *Ваврин* магла набыць у выніку ўяўнай рэканструкцыі поўнай формы). У паўднёва-заходняй частцы Беларусі форма *Лаврин* магла ўзнікнуць і фанетычна на аснове ўсходнеславянскай формы *Лаврен* — як вынік змянення [е] ў [и] ў закрытым націскным складзе (параўн. дыялектн. *піч* 'печ'). Але ў такім разе ва ўскосных склонах, у якіх галосны, што нас цікавіць, знаходзіцца ў адкрытым складзе, павінен вымаўляцца гук [е] (параўн. дыялектн. *на печы* пры *піч*). Аднак матэрыял сведчыць, што і ва ўскосных склонах вымаўляецца [и] — *Лаврина*, *Лаврину*. Таму застаецца прыняць тлумачэнне, што форма *Лаврин* узнікла ў выніку ўзаемадзеяння ўсходнеславянскай формы *Лаврен* і польскай *Wawrzyniec*. Такое ўзаемадзеянне аблягчалася артыкуляцыйна-акустычнай блізкасцю гукіў [л], [в], іх здольнасцю «ўзаемазамышчэння». Можна думаць, што ў Беларусі польская форма *Wawrzyniec*, носьбітам якой было каталіцкае насельніцтва, у выніку штодзённага сутыкнення з ўсходнеславянскай формай *Лаврен* і памяншальнай *Лаврынец* набыла выгляд *Лаврынец*, а пасля, пазбаўляючыся ад уяўнай памяншальнай формы, страціла [-ец] — набыла форму *Лаврин*. Што іменна такім шляхам узнікла форма *Лаврин*, а не ў выніку замены [-ен] на [-ин] ва ўсходнеславянскай форме *Лаврен* пад уплывам *Wawrzyniec*, сведчыць факт шырокага ўжывання формы *Лаврин* у Літве і Жмудзі (197) і на Падляшшы (18), дзе пераважна пражывала насельніцтва каталіцкага веравызнання, а таму, безумоўна, бытвала польская форма імені *Wawrzyniec*, а не ўсходнеславянская. Руск. *Лаврентий* (СВІЛ), укр. *Лаврентій*, *Лаврін* (СВІЛ), *Лаврін*, *Лаврінко*, *Лавро*, *Лаврик*, *Лавричок*, *Вавро*, *Ваврик*, *Вавричок*, *Равро*, *Раврик* (Грынч.).

ЛАЗАРЬ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 21 раз: *Лазар* *Мачалович* 1528 б. Кобр., У. 192, у *Попісе* 1567 г. *Лазар* *Вабищевич* Пін. п., 1209, *Лазар* *Кривошипич* Навагр. п., 822; *Лазарь* *Хурсович* 1577 Маг., ИЮМ XXX 19, *Лазар* *Хромой* 1634 Маг., ИЮМ II 85, *Лазар* *Ларкович* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 16, *Лазарь* *Лабанович* 1730 с. Пол., ИЮМ II 342, *Лазар* *Шкут* 1746 Маг., ИЮМ XXX 314. СБП: *Лазар*, *Лазараў*, *Лазарэвіч*, *Лазарэнка*, *Ла-*

заронак, Лазарчык, Лазаркоў, Лазарук, Лазарчук, на якіх можна рэканструюваць 5 форм імені *Лазарь*: *Лазар*, *Лазарчык*, *Лазарка*, *Лазарук*, *Лазарчук*. Руск. *Лазарь* (СВІЛ), *Лазорь* (Мілейк., 391), укр. *Лазар* (СВІЛ), *Лазирь*, *Лазорь*, *Лазурь* (Грынч.).

ЛЕВ Зарэгістравана ў XVI ст. 8 разоў: *Лев Котович* 1528 Навагр. з-к, У. 34; у Попісе 1567 г. *Лев Василевич Затепяка* Бр. п., 1190, *Лев Скипоров* Навагр. п., 836, *Лев Яцынич* Слон. п., 844. Эмацыянальнаацэнная форма *Левко* (6): ва Ухвале 1528 г. *Левко Кислович* б. Кобр., 192, *Левко Пищикович* б. Кл., 190, *Левко Щечич* Навагр. з-к, 34; *Левко Миткевич* 1567 Бр. п., П. 1188. Форма *Левко* магчыма і ад *Леонт*, *Леон* (гл. стар. 108). СБП: *Львоў*, *Львянкоў*, *Ляўко*, *Ляўкоў*, *Лёўкін*, *Леўкін*, *Ляўковіч*, *Ляўкевіч*, *Леўчанка*, *Леўчынка*, *Ляўчонок*, *Леўчанок*, *Ляўчэня*, *Леўчык*, *Ляўчук*, *Леўкавец*, па якіх можна рэканструюваць 6 форм і варыянтаў форм імені *Лев*: *Лей*, *Ляўко*, *Лёўка*, *Лёўчанок*, *Лейчык*, *Ляўчук*. Руск. *Лев*, размоўн. *Лёв* (СВІЛ), укр. *Лев*, размоўн. *Левко* (СВІЛ), *Левочко*, *Левусь* (Грынч.).

ЛЕОНАРД каталіцк., польск. *Leonard*. У Польшчы вядома з XIV ст. (Быстр. Кн., 250—251). Зарэгістравана ў XVI ст. (толькі ва Ухвале і Попісе) 17 разоў у варыянтах *Ленарт* (15), *Ленартъ* (2). *Ленарт*: ва Ухвале 1528 г. *Ленарт Гриньович* Ашм. дв., 23, *Ленарт Пацевич* б. Рад., 81, *Ленарт Семенович* б. Астр., 88; у Попісе 1567 г. *Ленарт Александрович Можейкович* Ашм. п., 577, *Ленарт Климович* Рад. хар., 789, *Ленарт Мартинович Ваўк. п.*, 864, *Ленарт Юхнович* Пін. п., 1211, *Ленарт Янович* Навагр. п., 820; на Падляшшы адзначана 120 разоў, у Літве і Жмудзі — 32. *Ленартъ*: *Ленартъ Богданович Кузьмич* 1567 Вас. хар., П. 781. У Попісе адзначана *Ленартъ* (4) на Падляшшы. СБП: *Леанард*, *Ленартовіч*, па якіх можна рэканструюваць 2 формы імені *Леонард*: *Леонард*, *Ленарт*. На тэрыторыі Беларусі ўжываліся 3 варыянты поўнай формы: польская форма *Леонард*, рэканструюваная па СБП, яе варыянт, адзначаны ў помніках і ў СБП, *Ленарт*, у якім адбылося спрашчэнне групы галосных [eo] і аглушэнне канцавога звонкага зычнага [д], і адзначаны ў помніках варыянт *Ленар*, які ўзнік у выніку спрашчэння канцавой групы зычных [рд] ці (пасля аглушэння) [рт]. Руск. *Леонард* (СВІЛ), укр. *Леонард* (СВІЛ).

ЛЕОНИД Зарєгістравана ў XVI ст. 1 раз: *Ленид Хо-дашкович* 1528 Пол. з-ля, У. 195. СБП: *Лянёвіч, Лёнька, Лянько́, Лянько́ў, Лянке́віч, Лёнец, Ляницэ́віч, ?Ляне́еў, Ленкаве́ц, Ляне́ўскі*, па якіх можна рэканструяваць 5 форм і варыянтаў форм імені *Леонид*: *Лёня, Лёнька, Лянько, Лёнец, ?Ляней*. Руск. *Леонид* (СВІЛ), укр. *Леонід* (СВІЛ).

ЛЕОНТ правасл., ЛЕОН каталіцк., польск *Leon*. За-рєгістравана ў XVI — XVIII стст. 64 разы ў варыянтах *Леон* (18), *Левон* (46). *Леон*: *Леон Крупеник* 1683 Маг., ИЮМ II 6, *Леон Дзешкович* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 75, ён жа *Лявон Дзешкович* 1704, там жа, 23, *Леон Васкович* 1593 Віц., ИЮМ I 324, *Леона Васильевича Мядельца* 1676 Пол., ИЮМ V 349, *Леон Слижык* 1746 Маг., ИЮМ XXX 304, ён жа *Лявон Слижык* там жа, 317, *Леон Зубёнок* 1764 Віц. в., ИЮМ XIX 170, *Леон Дубко* 1764 Ула, ИЮМ XXII 421. *Левон*: ва Ухвале 1528 г. *Левон Сачкович* Навагр. з-к, 34, *Левон Телетинич* Пол. з-ля, 196; у Попісе 1567 г. *Левон Гушич* Гр. п., 699, *Левон Скуратович* Навагр. п., 822; *Левон Иванович Бахмат* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 189, *Левон Крышыч Лаботович* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 153, *Левон Волзин* 1593 Віц., ИЮМ I 324, *Левон Лойко* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 168, *Левон Ескович* 1652 Пол., ИЮМ V 286, *Левон Огрисков* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 85, *Левон Злоба* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 38, *Левон Копец* 1746 Маг., ИЮМ XXX 296, *Левон Чабан* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 154. Эмацыянальнаацэначныя формы: *Левко* (1), *Левошко* (1), *Левонец* (1). *Левко*: *Левко Семенович Бралинич* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 56, ён жа *Левона Семеновича Бралинич* 1577 там жа, 248. *Левошко*: *Левошко Данилевич* 1577 там жа, 259. *Левонец*: *Левонца Соковича* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 322. СБП: *Лявон, Лявонаў, Левановіч, Леванёнка, Лявоненка, Леванёнак, Леванёня, Леванке́віч, Лявонік, Лявончык, Лявончыкаў, Лявоншка, Левашке́віч, Леванцоў, Лявонцаў, Леванюк, Леванчук, Лявонаў, Леановіч, Леанёнка, Лявоненка, Леанёнак, Леанёня, Леанкоў, Лявончанка, Лявончык, Леанец, Леанюк, Леанчук, Леанавец, Леваню́скі, Леанто́ўскі*, па якіх можна рэканструяваць 16 форм ці варыянтаў форм імені *Леонт*: *Лявон, Лявонка* ці *Леванок, Лявонік, Лявончык, Лявошка, Лявонец, Леванюк, Леванчук, Ляон, Ляонік* ці *Леанок, Ляончык, Леанец*,

Леанюк, Леанчук. Царкоўнаславянская форма *Леонт* на ўсходнеславянскай глебе ў выніку спрашчэння канцавой групы зычных [нт] супала з польскай формай *Leop.* У Беларусі ўжываліся 2 варыянты поўнай формы *Леон, Левон*, апошні з устаўным [в] перад лаціскным галосным [о]. Усе разгледжаныя формы і варыянты форм магчымы і ад *Леонтий*. Руск., укр. *Леон* (СВІЛ).

ЛЕОНТИЙ Зарэгістравана ў XVI ст. 1 раз у форме *Левонтий: Левонтий Иванович Ванкевич* 1552 з. Навагр., ПкнПКл. 542. СБП: *Лябонцьё*. Як і ад іншых царкоўнаславянскіх імён на [-ий], ва ўсходнеславянскіх мовах ад імені *Леонтий* маглі ўзнікнуць дзве формы: адна без канцавога [-ий], якая супала з імем *Леонт* (гл. стар. 108) і пасля спрашчэння канцавой групы зычных набыла выгляд *Леон* ці з устаўным [в] перад націскным [о] — *Левон*. Другая ўсходнеславянская форма — з канцавым [-ей] у Беларусі не адзначана. Руск. *Леонтий* (СВІЛ), *Леонтей*, *Левонтей* (Мілейк., 391), укр. *Леонтій*, размоўн. *Левко* (СВІЛ), *Левон*, *Левко*, *Левочко*, *Левусь* (Грынч.).

[ЛИН] СБП: *Ліноў, Лінаў, Лінін, Ліневіч, Лініч, Лінкін, Лінкёвіч, Лінкўн, Ліннік, Ліноўскі*, па якіх можна рэканструяваць 4 формы імені *Лин*: *Лін, Лінок, Лінкун, Ліннік*. Руск., укр. *Лин* (СВІЛ).

[ЛИСИМАХ] СБП: *Лісімёнка*, па якім можна рэканструяваць імя *Лісім* — адну з форм імені *Лисимах*. Руск., укр. *Лисимах* (СВІЛ).

ЛОНГИН Зарэгістравана ў XVI — XVIII стст. 11 разоў у варыянтах *Лонгин* (1), *Логвин* (10): *Лонгин Кудзинов* 1772 Віц., ИЮМ XIX 210; *Логвин Семенов* 1567 Навагр. п., П. 826, *Логвин Семенович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 279, *Логвин Халутин* 1578 Сл., там жа 8, *Логвина Онашковича* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 224, *Логвин* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 159, *Логвин Юрина* 1772 Віц., ИЮМ XIX 216. СБП: *Логвін, Логвінаў, Логін, Логінаў*, па якіх можна рэканструяваць 2 формы імені *Лонгин*: *Логвін, Логін*. На тэрыторыі Беларусі ўжываліся 3 варыянты поўнай формы: зарэгістраваны ў помніках варыянт *Лонгин*, рэканструяваны па СБП — *Логін*, які ўзнік у выніку спрашчэння групы зычных [нг], і вядомы ў помніках і СБП варыянт *Логвин*, у якім [в], відаць, устаўны. Руск. *Лонгин, Логгин* (СВІЛ), *Логин* (Мілейк., 391), укр., *Логвин* (СВІЛ, Грынч.).

[ЛОТ] СБП: *Лётка, Лёткін, Лёташ, Лётыш*, па якіх

можна рэканструюваць 3 формы і варыянты форм імені *Лот*: *Лотка*, *Лоташ*, *Лотыш*. Руск., укр. *Лот* (СВІЛ).

ЛУКА правасл., ЛУКАШ каталіцк., польск. *Łukasz*. У Польшчы вядома з XIV ст. (Быстр. Кн., 257—258). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 76 разоў у варыянтах *Лука* (15), *Лукаш* (61). *Лука*: *Лука Быковаский* 1528 б. Гр., У. 90, *Лука Гаверилович* 1567 Слон. п., П. 850, *Лука Ланкович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 37, *Лука Павлович Овечкин* 1594 Маг., ИЮМ VIII 224, *Луки Каспера Главбича* 1652 Пол., ИЮМ V 314, *Лука Демидов*, ён жа *Лукаш Демидов* 1691 Маг., ИЮМ VIII 168, *Лука Полуда* 1684 Маг., ИЮМ II 196, ён жа *Лукаш Полуда* там жа, 193. *Лукаш*: ва Ухвале 1528 г. *Лукаш Григорьевич* Ашм. дв., 22, *Лукаш Гринькович* б. Гр., 90, *Лукаш Еселевич* б. Рад., 81, *Лукаш Петрович* 1528 б. Ваўк., 97, *Лукаш Козлековицкий* б. Пін., 189, *Лукаш Наркович* б. Вас., 87, *Лукаш Огелович* б. Астр., 88; у Попісе 1567 г. *Лукаш Адамович* Ваўк. п., 867, *Лукаш Андреевич Нелен* Мін. п., 1228, *Лукаш Карпович* б. Бр., 1187, *Лукаша Мацковича* Ашм. п., 581, *Лукаш Петрович* Навагр. п., 826, *Лукаш Сенкович* Слон. п., 851, *Лукаша Дрождчи* б. Кобр., 1203; *Лукаш Кузминич Моревич* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 215, *Лукаш Одоманский* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 282, *Лукаша Станиславовича* 1599 там жа, 421, *Лукаша Мамонича* 1591 Маг., ИЮМ VIII 197, *Лукаш Яйцов* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 82, *Лукаш Рыбец* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 42, *Лукаш Икач* 1764 Ула, ИЮМ XXII 424, *Лукаш Шыкия* 1772 Віц., ИЮМ XIX 218; ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы 62 разы, у Літве і Жмудзі — 100. *Лукаш* магчыма і ад *Лукиан* (гл. ніжэй). СБП: *Лукá*, *Лукі́н*, *Лукі́ч*, *Лукáнін*, *Луканóвіч*, *Лукáш*, *Лукашóў*, *Лукáшын*, *Лукашóвіч*, *Лукашéнка*, *Лукашóнак*, *Лукашéня*, *Лукáшка*, *Лукáшык*, *Лукашóўк*, *Лукóша*, *Лукóшка*, *Лукóшка*, *Лукáша*, *Лукáшанец*, *Лукáнскі*, *Лукі́цкі*, *Лукóўскі*, па якіх можна рэканструюваць 10 форм імені *Лука*: *Лука*, *Луканя*, *Лукаш*, *Лукашка*, *Лукашык*, *Лукашук*, *Лукуша*, *Лукушка*, *Лукошка*, *Лукша*. У Беларусі ўжываліся 2 поўныя формы: царкоўнаславянская *Лука* і польская *Лукаш*. Па сведчанню помнікаў пісьменнасці, часцей ужывалася другая. Руск. *Лука* (СВІЛ), укр. *Лука*, размоўн. *Лукаш* (СВІЛ), *Лука*, *Лукань*, *Лукач*, *Лукаш* (Грынч.).

ЛУКИАН Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 38 ра-

зоў у варыянтах *Лукъян* (37), *Лукаш* (1). *Лукъян*: ва Ухвале 1528 г. *Лукъян Грыдкевич* Пол. з-ля, 195, *Лукъян Гуцин* б. Гр., 93; у Попісе 1567 г. *Лукъян Еремеевич* Слон. п., 848, *Лукъян Тимошавіч* Навагр. п., 823; *Лукъян Трухінавіч* 1577 м. Маг., ІЮМ XXXII 271, *Лукъян Дойлід* 1590 Мін. п., АВК XXXVI 392, *Лукъян Яковлевіч* Копач 1595 Віц., ІЮМ XX 457, *Лукъян Шпак* 1614 Арш. п., ІЮМ XXVIII 160, *Лукъян Мошна* 1646 с. Арш. п., ІЮМ XXIV 372, *Лукъян Луц* 1726 Чач. ст., ІЮМ XXVIII 72, *Лукъян Бык* 1746 Маг., ІЮМ XXX 276, *Лукъяна Ножавніка* 1758 Маг., ІЮМ XVI 219, *Лукъян Василёнок* 1704 Чач. ст., ІЮМ XXVIII 11, *Лукъян Мисько* 1790 с. Віц. в., ІЮМ XX 338. *Лукаш*: *Лукаша Трыснiча* 1609 Маг., ІЮМ VIII 280, ён жа *Лукъян Трыснiнiч* там жа. СБП: *Лук'янаў*, *Лук'яно́віч*, *Лук'янка*, *Лук'янбнак*, *Лук'янец*, *Лук'янцаў*, *Лук'янчык*, *Лук'янюк*, па якіх можна рэканструяваць 4 формы імені *Лукиан*: *Лук'ян*, *Лук'янец*, *Лук'янчык*, *Лук'янюк*. У Беларусі ўжывалася поўная форма *Лукъян*, якая перажыла спрашчэнне групы галосных [иа], уласцівай царкоўнаславянскай форме. Руск. *Лукъян* (СВІЛ), *Лукан*, *Лукиан*, *Лутьян* (Мілейк., 391), укр. *Лук'ян* (СВІЛ), *Лукіян* (Грынч.).

[ЛЮДВИК] польск. *Ludwik*. СБП: *Людвікаў*. Цікава адзначыць, што ва Ухвале 1528 г. і Попісе 1567 г. імя *Людвік* не адзначана і на Падляшшы, у Літве і Жмудзі.

МАКАРИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 21 раз у форме *Макар*: у Попісе 1567 г. *Макар Горкачавіч* Гр. п., 691, *Макар Забейдич* Микитич Ваўк. п., 869, *Макар Павлович* Навагр. п., 826; *Макар Окулінич* 1578 м. Маг., ІЮМ XXXII 159, *Макара Шпиля* 1681 Маг., ІЮМ I 126, *Макар Мяркушко* 1746 Маг., ІЮМ XXX 203, *Макар Малюшка* 1766 Маг., ІЮМ XVII 78. СБП: *Мака́р*, *Мака́раў*, *Макарэ́віч*, *Макарóвіч*, *Мака́ранка*, *Макарэ́нка*, *Макарóнак*, *Макарэ́ня*, *Мака́рчанка*, *Мака́рчышка*, *Мака́рчык*, *Мака́рцаў*, *Макару́к*, *Макарчу́к*, *Макарэ́йка*, *Мака́рскі*, па якіх можна рэканструяваць 7 форм імені *Макарий*: *Макар*, *Макарка*, *Макарчык*, *Макарэц*, *Макарук*, *Макарчук*, *Макарэйка*. На тэрыторыі Беларусі ўжывалася ўсходнеславянская форма без канцавога [-нiй]—*Макар*. Руск. *Макар*, *Макарий* (СВІЛ), укр. *Макар* (СВІЛ), *Макаръ*, *Макаречко*, *Макарчик* (Грынч.).

МАКСИМ Зарэгістравана ў XVI—XVIII ст. 69 ра-

зоў: *Максим а Иван Романовичи* 1528 Віц. з-ля, У. 198, у Попісе 1567 г. *Максим Гришкович* Ваўк. п., 866, *Максим Зеневич* Гр. п., 683, *Максим Онопреевич* Слон. п., 850; *Максим Безручкович* 1552 м. Пін., ПкнПКл. 20, *Максим Мордвинович* там жа, 24, *Максим Нефедович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 119, *Максим Кислый* 1588 Маг., ИЮМ VII 376, *Максим Олексин* 1593 Віц., ИЮМ I 336, *Максим Бадак* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 159, *Максим Свинкин* 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 78, *Максима Стрелника* 1638 Маг., ИЮМ IX 335, *Максим Яшник* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 375, *Максима Козловича* 1676 Пол., ИЮМ VI 221, *Максима Нижника* 1691 Маг., ИЮМ VIII 17, *Максим Иваснёнок* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 191, *Максим Шары* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 72, *Максим Бодята* 1730 с. Пол., ИЮМ II 327, *Максим Довгуля* 1750 Маг., ИЮМ XXVII 297. СБП: *Максімаў, Максімовіч, Максіменка, Максіменя, Максімін, Максімчык, Максіму́к, Максімчу́к, Максёуёў, Максу́ль, Максімаўцёў*, па якіх можна рэканструяваць 7 форм імені *Максим*: *Максім, Максімка, Максімчык, Максіму́к, Максімчук, Максуй, Максуль*. Руск. *Максим* (СВІЛ), *Максем* (Мілейк., 391), укр. *Максим* (СВІЛ), *Максим, Максимець, Максимко* (Грынч.).

МАЛАХИЯ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 7 разоў у варыянтах *Малахия* (1), *Малах* (3), *Малофей* (2), *Малахияш* (1): *от пана Малахия Андреевича Казкевича* 1691, ИЮМ VIII 10, ён жа *Малахияш Андреевич Гуторович Казкевич* 1706 Маг., ИЮМ XI 203; *Малах Носович* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 168, *Малах Иванович* 1635 Маг., ИЮМ IX 195, *Малах Архипович* 1749 Маг., ИЮМ XXX 294; *Малофея Кононовича* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 197. СБП: *Малáх, Малáхаў, Мóлахаў, Малахóвіч, Малáш, Мылáш, Мóлаш, Малашéвіч, Малáшанка, Малашéнка, Малашóнак, Малашóнкаў, Малáшка, Малашкéвіч, Малáшчанка, Малашчóнак, Малашу́к, Малахóўскі, Малашчýцкі*, па якіх можна рэканструяваць 6 форм і варыянтаў форм імені *Малахия*: *Малах, Малаш, Мылаш, Молаш, Малашка, Малашук*. У Беларусі ўжываліся 4 поўныя формы. Адна з іх — царкоўнаславянская форма *Малахия*. Дзве наступныя прайшлі складаны шлях. На ўсходнеславянскай глебе царкоўнаславянская форма ў выніку спрашчэння канцавой групы галосных [ня] і не без уплыву царкоўнаславянскіх форм іншых імён на

[ий], відаць, набыла форму *Малахий*. Апошня не зафіксавана ў Беларусі. Відавочна, яна была прыраўнавана да іншых царкоўнаславянскіх імён на [-ий] і гэтак, як ад апошніх, ад яе ўзніклі дзве ўсходнеславянскія формы, адзначаныя ў беларускіх помніках, з канцавым [-ей] пры замене [х] на [ф]—*Малафей* і без канцавога [-ий]—*Малах*. Чацвёртая форма, якая ўжывалася ў Беларусі, гэта — польская *Малахіяш*. Руск. *Малахия* (СВІЛ), укр. *Малахія* (СВІЛ), *Малахвій* (Грынч.).

МАМАНТ Зарэгістравана ў XVI ст. 3 разы ў варыянтах *Мамонт* (1), *Мамон* (2); *Мамонт Трухонович Залевский* 1552 м. Кл., ПкнПКл. 391; *Мамон Федкович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 188, *Мамона Кудиновича* там жа, 150. Гэта значыць у Беларусі ўжываліся 2 варыянты поўнай формы *Мамонт*, *Мамон*. Руск., укр. *Мамант* (СВІЛ). У Б. Д. Грынчанкі адсутнічае.

МАНУИЛ Зарэгістравана ў XVII ст. 1 раз у форме *Мануїла*: *Мануїлы Василевича Подошовки* 1684 Маг., ИЮМ II 73. СБП: *Мануїлаў*, *Мануїлаў*, *Манулёвіч*, *Манулік*, *Мануйка*, *Манух*, *Манухін*, *Манцёвіч*, *Манчанка*, *Манько*, *Манькоў*, *Манчак*, *Манчык*, *Манчукёвіч*, *Манькоўскі*, па якіх можна рэканструяваць 13 форм і варыянтаў форм імені *Мануил*: *Мануіл*, *Мануїла*, *Монуль*, *Манулік*, *Мануйка*, *Манух*, *Мануха*, *Манец*, *Манко*, *Манько*, *Манчак*, *Манчык*, *Манчук*. У Беларусі ўжываліся 2 поўныя формы: царкоўнаславянская *Мануіл*, рэканструяваная па СБП, і ўсходнеславянская *Мануїла*, адзначаная ў помніках і СБП, якая ўзнікла ў выніку спрашчэння групы галосных [уи] і ліквідацыі канцавога закрытага склада шляхам далучэння галоснага гука (параўн. *Гавриил*). Руск. *Мануил* (СВІЛ), *Мануїла* (Мілейк, 391), укр. *Мануіл*, размоўн. *Мануїло* (СВІЛ), *Мануїло*, *Манойло*, *Манько* (Грынч.).

[МАР] СБП: *Марук*, *Маруковіч*, *Маруцёнка*, *Мару́тка*, *Мару́цька*, *Мару́цік*, *Марэ́нка*, *Марэ́йка*, *Марэ́ська*, *Марэ́шаў*, *Марэ́цкі*, па якіх можна рэканструяваць 9 форм імені *Мар*: *Марук*, *Марута*, *Марутка*, *Маруцька*, *Маруцік*, *Марэй*, *Марэ́йка*, *Марэ́ська*, *Марэш*. Усе прыведзеныя рэканструяваныя формы імені магчымы таксама ад усечанай асновы імён *Марин* (гл. ніжэй), *Марон* (гл. стар. 114). Руск., укр. *Мар* (СВІЛ).

[МАРИН] СБП: *Марыно́*, *Марыні́н*, *Марыне́віч*, *Марыні́ч*, *Марыня́к*, па якіх можна рэканструяваць 2 формы

імені *Марин*: *Марыно*, *Марыняк*. Приведзеныя прозвішчы і рэканструяваныя па іх формы імені маглі ўзнікнуць і на базе жаночага імені *Марына*. Ад усечанай асновы імені (*Мар-ин*) магчымы такія ж формы, які ад імені *Мар* (гл. вышэй). Руск., укр. *Марин* (СВІЛ).

МАРҚ правасл., МАРЕК каталіцк., польск. *Marek*. У Польшчы вядома з XVI ст. (Быстр. Кн., 266—267). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 37 разоў ў варыянтах *Марк* (2), *Марка*, *Марко* (34), *Маркей* (1). *Марк*: *Марк Иванович Сыса* 1683 Пол., ИЮМ VI 275. *Марка*, *Марко*: ва Ухвале 1528 г. *Марко Гринькович* б. Гр., 90, *Марко Смолнянин* Віц. з-ля, 197; у Попісе 1567 г. *Марко Бакушевич Полховский* Пін. п., 1213, *Марко Глебович* Гр. п., 702, *Марко Яцкович* Слон. п., 842, *Марко Головня* Навагр. п., 810; *Марко Пошин* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 171, *Марко Козлович* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 164, *Марка Курылёнок* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 16, *Марко Шпачонок* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 188, *Марко Хлус* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 72, *Марка Миколаевич Скоробогаты* 1725 Маг., ИЮМ XIII 171, *Марка Павлович* 1746 Маг., ИЮМ XXX 216, *Марко Малькович* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 154. *Маркей*: *от Маркея а Сасина Яковлевичов Олейников* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 113. Ва Ухвале і Попісе адзначана *Марко* (23) у Літве і Жмудзі, *Марек* (48) на Падляшшы, *Марок* (1), *Маркус* (2) у Жмудзі. СБП: *Марко́*, *Ма́ркаў*, *Ма́ркін*, *Марке́віч*, *Марко́віч*, *Ма́рчанка*, *Ма́рчанкаў*, *Ма́рчык*, *Марху́н*, *Марку́ш*, *Маркушо́нак*, *Ма́ркус*, *Маркусёнка*, *Маркаве́ц*, *Маркаўцо́ў*, *Маркоўскі*, *Маркушо́ўскі*, па якіх можна рэканструяваць 6 форм і варыянтаў імені *Марк*: *Марко*, *Марк*, *Марчык*, *Маркун*, *Маркуш*, *Маркус*. У Беларусі ўжываліся 3 поўныя формы: традыцыйна-царкоўная *Марк*, усходнеславянская з канцавым галосным для ўстаранення канцавога закрытага склада, утворанага групай зычных [рк], у двух варыянтах *Марко*, *Марка*, а таксама ўсходнеславянская форма з канцавым [-ей] — *Маркей*, якая ўзнікла пад уплывам усходнеславянскіх форм на [-ей] тых імён, што ўтварыліся з царкоўнаславянскай формы на [-ий]. Руск. *Марк* (СВІЛ), укр. *Марко* (СВІЛ), *Марко*, *Марочко* (Грынч.). [МАРКЕЛЛ] СБП: *Марке́лаў*. Руск. *Марке́лл* (СВІЛ), укр. *Марке́л*, *Марке́ло* (СВІЛ).

МАРКІАН Зарэгістравана ў XVII ст. 1 раз: *Маркиан Хромичонок* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 375. Руск. *Маркиан* (СВІЛ), укр. *Маркіян* (СВІЛ, Грынч.).

[МАРОН] СБП: Маронка. Ад усечанай асновы (Марон) магчымы тыя ж формы, што і ад імені *Мар* (гл. стар. 113).

МАРТИН Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 234 разы ў варыянтах *Мартин* (233), *Марцын* (1). *Мартин*: ва Ухвале 1528 г. *Мартин Андрушкович* б. Слон., 98, *Мартин Барсобиц* б. Кам., 99, *Мартин Вислоухович* б. Ваўк., 95, *Мартин Запасник* б. Рад., 81, *Мартин Заранко* з. Бр., 101, *Мартин Крупник* дв. Лід., 31, *Мартин Межевiч* Віц. з-ля, 197, *Мартин Столбуновiч* дв. Мін., 30, *Мартин Ширмiч* б. Пін., 188; у Попiсе 1567 г. *Мартин Андреевiч Шкодиц* Ваўк. п., 867, *Мартин Бабинский* Мін. п., 1224, *Мартин Иванович Безусый* Слон. п., 841, *Мартин Неслуховский* Навагр. п., 817, *Мартин Палецкий* Маз. п., 1235, *Мартин Стравински* Арш. п., 1234; *Мартин Андреевiч Тrepало* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 203, *Мартина Скибу* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 301, *Мартин Шляхта* 1590 там жа, 392, *Мартин Данилевiч Курч* 1595 дв. Віц. в., ИЮМ XX 435, *Марцын Шевелёнок* 1614 Арш. п., ИЮМ XXIV 368, *от Мартина Вертибеса* 1683 Маг., ИЮМ II 6, *Марцын Мамчик* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 188, *Марцын Хлусов* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 68, *Марцын Мацвеевiч Мацейка* 1746 Маг., ИЮМ XXX 205, *Марцын Михновец* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 158, *Марцын Багрец* 1764 с. Ульск. м., ИЮМ XXII 435; ва Ухвале і Попiсе адзначана на Падляшшы 355 разоў, у Лiтве і Жмудзi — 330. *Марцын*: *Марцын Злоба* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 38. Эмацыянальнаацначныя формы *Мартинец* (1). *Мартюк* (1): *Мартинца Чучурка* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 198; *Мартюк Лукашевич* 1590 там жа, 392. СБП: *Мартынаў*, *Мартыно́вiч*, *Мартыне́нка*, *Мартыне́ц*, *Мартынке́вiч*, *Марты́нчык*, *Мартыні́ок*, *Марты́нчўк*, *Марты́сь*, *Марты́сэвiч*, *Марты́сьок*, *Марты́шэвiч*, *Марты́шэ́нка*, *Марты́шо́к*, *Марціно́вiч*, *Марціне́нка*, *Марціне́нак*, *Марці́нкоў*, *Марці́нкевiч*, *Марці́нчык*, *Марці́шка*, *Марці́шчанка*, *Марці́шо́к*, *Марцў́к*, *Марцў́ль*, *Марцў́та*, *Марцў́чэ́нка*, *Марцы́нкевiч*, *Мартулёў*, *Мартушкоў*, *Мартыноў́скі*, *Марці́ноў́скі*, *Марці́шэў́скі*, па якіх можна рэканструяваць 22 формы і варыянты форм імені *Мартин*: *Мартын*, *Марты́нец*, *Марты́нок*, *Марты́нчык*, *Марты́нюк*, *Марты́нчук*, *Марты́сь*, *Марты́сьок*, *Марты́ш*, *Марты́шок*, *Марці́н*, *Марці́нок*, *Марці́нчык*, *Марці́шка*, *Марці́шок*, *Марцук*, *Марцук*, *Марцў́ль*, *Марцў́та*, *Марцы́нок*, *Марту́ль*, *Марту́шок*.

На тэрыторыі Беларусі ўжывалася поўная форма *Мартин* і два варыянты яе—*Марцин*, *Марцын*, якія, відаць, і былі ў той час жывымі. Руск. *Мартын* (СВІЛ), укр. *Мартин* (СВІЛ), *Мартин*, *Мартинец* (Грынч.).

МАРТИНИАН Зарэгістравана ў XVI ст. 1 раз у форме *Мартимъян*: *Мартимъян Филипович* 1577 архідзіякан Маг., ИЮМ XXXII 244.

МАТЕУШ каталіцк., польск. *Mateusz*. Я. Быстрынь адзначае, што ў Польшчы імя вядома з часоў прыняцця хрысціянства. У практыцы яно не заўсёды адрознівалася ад імені *Масіей* (Быстр. Кн., 271). У XVI ст. адзначана некалькі форм і варыантаў форм, якія можна суаднесці з іменем *Матеуш*: *Матыясъ*, *Матыас*, *Матъяс*, *Матъяс*, *Матыс*, *Матысь*, *Матус*, *Матуш*. Умоўна да імені *Матеуш* можна аднесці і рэканструяваныя па СБП формы і варыянты форм: *Маціяс*, *Мацяс*, *Мацяска*, *Мацяш*, *Матысь*, *Матысік*, *Матус*, *Матушка*. Усе яны магчымы і ад імені *Матфей*.

МАТФЕЙ правасл., МАЦЕЙ каталіцк., польск. *Maciej*. У Польшчы вядома з XIII ст. (Быстр. Кн., 258—259). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 301 раз у варыянтах *Матфей* (30), *Матвей*, *Мацвей* (49), *Матей*, *Мацей* (164), *Матхвей* (1), *Матыяс* (2), *Матыас* (2), *Матъяс*, *Матъяс* (3), *Матыс* (41), *Матысь* (4) *Матус* (3), *Матуш* (2). *Матфей*: ва Ухвале 1528 г. *Матфей Золотков* Пол. з-ля, 195, *Матфей Қолбаса* Навагр. з-к, 34, *Матъфей Ордынец* б. Ваўк., 94; у Попісе 1567 г. *Матфея Васильевича* Гр. п., 704, *Матфей Гриневич* Слон. п., 843, *Матфей Иванович Протасовича* Навагр. п., 836, *Матфей Кмитич Олешкович* Ашм. п., 581, *Матфей Степанович* Пін. п., 1213, *Матфей Шаула* Мін. п., 1221; *Матфея Кучкуна* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 184, у *Матфея Деруги* 1609 Маг., ИЮМ VIII 283, *Матфей Скорень* 1623 Пол. в., ИЮМ XXIII 400, *Матфею Шкловцу* 1688 Маг., ИЮМ V 52; ва Ухвале і Попісе адзначана ў Літве 2 разы, на Падляшшы—1. *Матвей*, *Мацвей*: *Мацвей Цибуля* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 170, *Матвея Гаврыловича Ремеза* 1620 Маг., ИЮМ VIII 361, *Мацвей Бибин* 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 79, *Матвей Анискевич* 1652 Пол., ИЮМ V 260, *Матвей Иванович Рында* 1692 Маг., ИЮМ X 452, *Мацвей Несцеронок* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 38, *Мацвей Шавчонок* там жа, 74, *Мацвей Кобец* 1746 Маг., ИЮМ XXX 244, ён жа *Мацей Кобец* там жа, 251, *Матвея*

Тесли 1679 Маг., ИЮМ I 5, Мацвей Рабацяга 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 429. Матей, Мацей: ва Ухвале 1528 г. Матей Абрамович б. Вас., 87, Матей Андрушкевич б. Рад., 82, Матей Вирлович Навагр. п., 34, Матей Моркутович б. Гр., 90, Матей Станькович б. Ваўк., 96, Матей Янович Віц. з-ля, 197; у Попісе 1567 г. Матей Богданович Гр. п., 697, Матей Жукович Слон. п., 848, Матей Матиасович Янович Навагр. п., 835, Матей Микшевич Ашм. п., 586, Матей Қорчевский Ваўк. п., 867, Матей Сипович Брасл. п., 634, Матей Шимкович Довгилевич Астр. хар., 793; Матея Жилвика 1582 Мін. п., АВК XXXVI 168, Матея Шпака там жа, 304, Мацей Недбальскі 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 160, Мацей Курбацкі 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 39, Мацей Солодовник 1746 Маг., ИЮМ XXX 272; ва Ухвале і Попісе — на Падляшшы 644 разы, у Літве і Жмудзі—420. Матеуш: Матеуш Варакса 1764 Віц., ИЮМ XIX 187. Матхвей: Матхвей Яцкевич 1567 Пін. п., П. 1211. Матыяс: Матыяс Матфеевич 1528 з. Бр., У. 101, Матыяс Зенькевич 1567 Пін. п., П. 1207. Матыас: Матыас Хрщонович 1528 Ашм. дв., У. 23, у Літве — 3. Матъяс, Матъяс: Матъяс Зенькович 1528 б. Пін., У. 188, Матъяс Черневич 1528 Ашм. дв., У. 27, Матъяс Михнович Қолб 1567 Пін. п., П. 1208; на Валыні — 2, у Літве — 1. Матыс: у Попісе 1567 г. Матыс Василевич Гр. п., 676, Матыс Жидович Ашм. п., 591, Матыс Малишевский Бр. п., 1186, Матыс Хотылевский Слон. п., 844, Матыс Щастнович Богуматич Вас. хар., 781, Матыс Янович Пін. п., 1209, Матыса Степановича Мін. п., 1221; на Падляшшы адзначана 137 разоў, у Літве і Жмудзі — 39. Матысь: у Попісе 1567 г. Матысь Косовский Лід. п., 750, Матысь Лапа Мін. п., 1225; на Падляшшы — 15, у Жмудзі — 2. Матус: у Попісе 1567 г. Матус Забела Навагр. п., 819, Матус Котович Слон. п., 845; на Падляшшы адзначана 7 разоў, у Літве і Жмудзі—2. Матуш: Матуш Янович Нарбут 1567 Ашм. п., П. 582; на Падляшшы адзначана 7 разоў, у Літве—4. Эмацыянальнаацначныя формы: Мац (1), Мацко (19), Матюша (14), Матюш (1), Матеец (1), Матюк (1), Матыш (1). Мац: Мац а Мордвин, а Мартин 1528 г. б. Пін., У. 189; ва Ухвале і Попісе ў Літве і Жмудзі адзначана 14 разоў. Мацко: ва Ухвале 1528 г. Мацко Волчкевич Навагр. з-к, 36, Мацко Гриневич б. Ваўк., 96, пан Мацко Заранкович з. Бр., 101, Мацко Кореевич б. Слон., 99,

Мацко Наркович Ашм. дв., 23, *Мацко Панцевич* б. Гр., 93, *Мацко Сенніскі* Мін. дв., 29, *Мацко Смількін* б. Рад., 82; *Мацко Токаровскі* 1567 Бр. п., П. 1184, *Мацко Голутвін* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 23, *Мацку Микитичу* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 45, *Мацко Крыштофович* 1597 Маг., ИЮМ VIII 240; ва Ухвале і Полісе адзначана ў Літве і Жмудзі 41 раз, на Падляшшы — 6, на Валыні — 3. *М а т ю ш а*: *Матюша Белкович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 195, *Матюша Соленик* 1588 Маг., ИЮМ VII 417, *Матюши Богдановича* 1635 Маг., ИЮМ VIII 522. *М а т ю ш*: *Матюша Стрельца* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 189. *Матеец*: *Матейца Воляка* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 207. *М а т ю к*: *Матюк Трухонович* 1590 Мін. п., АВК XXXVI 391. *М а т ы ш* (1): *Матыш Шимкович Щерба* 1567 Ашм. п., П. 569. За межамі Беларусі адзначана: *Матко*, *Матько* (3), *Матыско* (1), *Матых* (1) на Падляшшы, *Матусь* (1) *Матюля* (1) у Літве. СБП: *Матвееў*, *Матвеенка*, *Матвеяня*, *Матвёйчык*, *Матвяюк*, *Матвяйчук*, *Мацвееў*, *Мацвяйчук*, *Мацвёйчык*, *Маціёвіч*, *Маціёйка*, *Маціёкін*, *Мацяйковіч*, *Мацёша*, *Мацёшык*, *Мацяюк*, *Мац*, *Мацёнка*, *Мацко*, *Мацкёвіч*, *Мацько*, *Мацькунёў*, *Мацкель*, *Мацкёла*, *Мацук*, *Мацукёў*, *Мацукёвіч*, *Мацюкоў*, *Мацўль*, *Мацулёвіч*, *Мацюлька*, *Мацўр*, *Мацўраў*, *Мацэль*, *Мацёша*, *Мацёнін*, *Мацёш*, *Мацёша*, *Мацюшаў*, *Мацюшын*, *Мацюшэнка*, *Мацюшонак*, *Мацёх*, *Мацюхёў*, *Мацёхін*, *Мацянін*, *Мацянка*, *Матох*, *Матыха*, *Матёш*, *Матёшка*, *Матёвіч*, *Матолька*, *Матуць*, *Матух*, *Матўка*, *Матўчык*, *Матўль*, *Матулёвіч*, *Матулькёў*, *Матвеенцаў*, *Маціёўскі*, *Мацкоўскі*, *Мацюшэўскі*, *Матукёўскі*, *Мацёўскі*, па якіх можна рэканструюваць 31 форму і варыянт форм імені *Матфей*: *Матвей*, *Матвейчык*, *Матвяюк*, *Матвяйчук*, *Мацвей*, *Мацвяйчук*, *Мацвейчык*, *Мацей*, *Мацейка*, *Мацёша*, *Мацёшык*, *Мацяюк*, *Мац*, *Мацко*, *Мацько*, *Мацькун*, *Мацкель*, *Мацкёла*, *Мацук*, *Мацюк*, *Мацўль*, *Мацюлька*, *Мацур*, *Мацэль*, *Мацёша*, *Мацюня*, *Мацюш*, *Мацюша*, *Мацюх*, *Мацяня*, *Мацянка* і 12 форм і варыянтаў форм, што маглі ўтварыцца і ад імені *Матфей* і ад імені *Матеуш*: *Матох*, *Матыха*, *Матош*, *Матошка*, *Мат*, *Матолька*, *Матуць*, *Матук*, *Матука*, *Матучык*, *Матўль*, *Матулёк*. Па сведчанню помнікаў і СБП, у Беларусі ўжывалася поўная традыцыйна-царкоўная форма *Матфей* і яе варыянты, якія ўзніклі ў выніку фанетычнага асваення яе ўсходнеславянскімі мовамі: *Матхвей*, *Матвей*, *Мацвей*, *Мацей*.

МЕЛЕТИЙ Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 4 разы ў варыянтах *Мелентий* (2), *Мелентей* (2): *Мелентий Маркевич Бурмель* 1746 Маг., ИЮМ XIV 465; *Мелентей Фастович* 1567 Брасл. п., П. 636. Гэта значыць у Беларусі ўжываліся царкоўнаславянская форма з канцавым [-ий] і ўсходнеславянская з канцавым [-ей]. Руск. *Мелетий* (СВІЛ), *Мелентей* (Мілейк., 391), укр. *Мелетій* (СВІЛ, Грынч.).

МЕЛЬХИОР каталіцк., польск. *Melchior*. У Польшчы вядома з XIV ст. (Быстр. Кн., 273—174). Зарэгістравана ў XVI ст. 7 разоў у форме *Малхер*: у Попісе 1567 г. *Малхер Андреевич Менквич* Навагр. п., 834, *Малхер Безсеркерский* Гр. п., 692, *Малхер Юндил* Слон. п., 494, *пан Малхер Жикгимонтович Сновский* Навагр. п., 463; ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы 10 разоў, у Літве і Жмудзі — 11.

МЕРКУРИЙ Зарэгістравана ў XVI ст. 1 раз: *Меркурий* 1552 мельнік у Пін. кн-ве, ПкиПКл. 176. СБП: *Мяркўр'еў*, *Мёрхуль*, *Мяркўлаў*, па якіх можна рэканструюваць 3 формы і варыянты форм імені *Меркурий*: *Мяркурый*, *Меркуль*, *Мяркул*. У Беларусі ўжываліся 2 поўныя формы: царкоўнаславянская з канцавым [-ий] — *Меркурий* і ўсходнеславянская без канцавога [-ий] у варыянтах *Мяркул*, *Меркуль* з заменай канцавога [р] на [л] ці [л']. Руск. *Меркурий* (СВІЛ), укр. *Меркурій* (СВІЛ).

МЕФОДИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. 7 разоў пераважна ў Магілёве ў варыянтах *Мефед* (1), *Мехвед*, *Михвед* (3), *Нефед* (3): *Мефед* *Ступакова* 1680 Маг., ИЮМ I 89; *Мехвед Юрович* 1567 Гр. п., П. 699, *Мехвед Чуда* 1746 Маг., ИЮМ XXX 252, *Мехвед Косця* там жа 248; *Нефед* *Дронича* 1597 Маг., ИЮМ VIII 254, *от Нефед* *Карчуна* 1688 Маг., ИЮМ V 120. Эмацыянальнаацэначная форма *Мефедко* (1): *Мефедко Кузмич* 1528 б. Ваўк., У. 97. СБП: *Міхэд*, *Міхэдзенка*, *Міхадзёнак*, *Міхадзёк*, *Мяхёда*, *Мяхэдзька*, *Мяхэдзькін*, *Няхёд*, па якіх можна рэканструюваць 5 форм і варыянтаў форм імені *Мифодий*: *Міхэд*, *Міхадзёк*, *Мяхеда*, *Мяхедзька*, *Няхёд*. У Беларусі, па сведчанню помнікаў пісьменнасці і СБП, ужываліся 5 варыянтаў усходнеславянскай формы без канцавога [-ий], якія з'яўляюцца вынікам фанетычнага асваення імені *Мифодий*: *Мефед*, *Мехвед*, *Михвед*, *Міхэд*, *Нефед*. Па СБП рэканструювана поўная форма на [-а] — *Мяхеда*. Агульнай для ўсіх іх асаблівасцю

сцю з'яўляецца замена галоснага [о] царкоўнаславянскай формы галосным [е] са змякчэннем папярэдняга зычнага. У некаторых варыянтах [ф] змяніўся ў [хв] ці [х], а ненаціскны галосны [е] — у [и]. У апошнім варыянце на месцы пачатковага [м] з'явіўся [н]. Руск. *Мефодий* (СВІЛ), укр. *Мефодій, Методій* (СВІЛ), *Методій, Мехед, Мехедко, Мехтод, Махтод, Нахтод, Нехтод* (Грынч.).

[МИЛИЙ] СБП: Мілан, Мілановіч, Мілош, Мілашэвіч, Мілёвіч, Мілёйка, Мілэхін, Мілешкін, Мілько, Мількёвіч, Мільчанка, Мілюк, Мілюць, па якіх можна рэканструяваць 9 форм і варыянтаў форм імені *Милий*: *Мілан, Мілош, Міль, Мілейка, Мілеха, Мілешка, Мілько, Мілюк, Мілюць*. На тэрыторыі Беларусі, як можна меркаваць па СБП, ужывалася поўная ўсходнеславянская форма без канцавага [-ий]—*Міль*. Руск. *Милий* (СВІЛ), укр. *Милій* (СВІЛ).

МИНА Зарэгістравана ў XVII—XVIII стст. 5 разоў у Магілёве і Аршанскім павеце: *Мина* 1614 Арш. п., ИЮМ I 9, *Мина Лавуцин* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 74, *Мина Гадыш* 1746 Маг., ИЮМ XXX 318. Эмацыянальнаацэначная форма *Минюк* (1): *Санюком а Минюком Кошелевичами* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 343. СБП: Міна, Мінаў, Мінін, Мінёвіч, Мінёнка, Мінякоў, Мінко, Мінкоў, Мінкаў, Мінкін, Мінковіч, Мінкёвіч, Мінчанка, Мінчанак, Мінчэнка, Мінчэня, Мінчук, Мінчукоў, Мінько, Мінькоў, Мінюк, Мінюковіч, Мінэеў, Мінакоў, Мінэхін, Мінец, Мінавец, па якіх можна рэканструяваць 9 форм і варыянтаў форм імені *Мина*: *Міна, Мінко, Мінчук, Мінько, Мінюк, Мінай, Мінак, Мінах[а], Мінец*. Руск., укр. *Мина* (СВІЛ).

МИРОН Зарэгістравана ў XVII—XVIII стст. 13 разоў ва ўсходняй частцы Беларусі: *Мирона* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 161, *Мирон Ходосович* 1645 Маг., ИЮМ IX 523, *Мирон Иванович Лосин* 1684 Маг., ИЮМ II 80, *Мирон Лазаренок* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 60, *Мирон Вярэбей* 1746 Маг., ИЮМ XXX 316, *Мирон Ушол* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 437. Эмацыянальнаацэначная форма *Мирук* (1): *Мирук Бычкевич* 1590 Мін. п., АВК XXXVI 389, хоць магчыма і ад *Мирослав*. СБП: Мірон, Міронаў, Мірановіч, Міроненка, Міранкоў, Міранцоў, Мірончык, Мірончыкаў, Міранюк, Міранчук, Мірош, Міраш, Мірошкін, Міркін, Міродзеў, Мірук, Мірушковіч, Мірутка, Міруць, Мірэйка, Мірэйчык, Мірашнічэнка, Міраноўскі, Міркоўскі, па якіх можна рэканструяваць 16 форм і ва-

рыянтаў форм імені *Мирон*: *Мірон*, *Міронка*, *Міранец*, *Мірончык*, *Міранюк*, *Міранчук*, *Мірош*, *Міраш*, *Мірошка*, *Мірко*, *Мірода*, *Мірук*, *Мірутка*, *Міруць*, *Мірэйка*, *Мірэйчык*. Руск., укр. *Мирон* (СВІЛ), укр. *Мирін*, *Мирон*, *Миронко*, *Миросик*, *Мирось* (Грынч.).

[МИТРОФАН] СБП: *Мітрахóвіч*, па якой можна рэканструяваць імя *Мітроха* — адну з форм імені *Митрофан*. Руск., укр. *Митрофан* (СВІЛ), укр. *Митропан*, *Митропанец* (Грынч.).

МИХАИЛ правасл., МИХАЛ каталіцк., польск. *Michał*. У Польшчы вядома з XIV ст., ужывалася часта (Быстр. Кн., 274—275). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 138 разоў у варыянтах *Михаил* (12), *Михайло*, *Михайла* (92), *Михало* (1), *Михал* (32), *Міхаль* (1). *Михаил*: *Михаил Вайселевич* 1552 Лях. п., ПкнПКл. 569, *Михаил Дунич* 1552 м. Пін., ПкнПКл. 28, *Михаила Русака* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 319, *Михаила Ахремовича Сомовича* 1682 Пол., ИЮМ VI 265, у пана *Казкевича Михаила* 1690 Маг., ИЮМ VII 89. *Михайло*, *Михайла*: у Попісе 1528 г. *Михайло Гридич Логвиновича* б. Кл., 190, *Михайло Курганович* Навагр. з-к, 33, *Михайло Курейшов* Віц. з-ля, 196, *Михайло Макарович* б. Гр., 90, *Михайло Микулич* б. Месцісл., 198, *Михайло Стрыж* Пол. з-ля, 193; у Попісе 1567 г. *Михайло Богданович Стоидерево* Слон. п., 849, *Михайло Борздобогатый* Навагр. п., 813, *Михайло Хилимонович* Ваўк. п., 858, *Михайло Заранко Горбовский* Бр. п., 1194, *Михайло Зверынич* Мін. п., 1217, *Михайло Иванович Друцкевич* Гр., п., 676, *Михайло Нагишко* Брасл. п., 635; у ПкнПКл. 1552 г. *Михайло Левонovich* Пін. кн., 39, *Михайло Моклок* з. Пін., 57; *Михайлом Бурым* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 69, *Михайла Ескович* 1592 Маг., ИЮМ VIII 198, *Михайло Федорович* 1619 Маг., ИЮМ VIII 348, *Михайло Горбун* 1626 Віц., ИЮМ XXI 281, *Михайло Окрьдович* 1664 Маг., ИЮМ X 296, *Михайла Товкач* 1683 Маг., ИЮМ II 5, *Михайлу Петуха* 1691 Маг., ИЮМ VIII 146. *Михало*: *Михало Иванович* 1552 св. Пін., ПкнПКл. 33; ва Ухвале і Попісе адзначана ў Літве і Жмудзі 56 разоў, на Падляшшы — 4. *Михал*: у Попісе 1567 г. *Михал Болтроевич* Лід. п., 748, *Михал Лозовицкий* Бр. п., 1197, *Михал Стаховский* Ашм. п., 576, *Михал Фронцкевич* Навагр. п., 832, *Михал Шиманович Янович* Гр. п., 707; *Михал Грегорович* 1552 з. Навагр., ПкнПКл. 538, *Михал Местьцо* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 8, ён жа

Михаилу Местыцу там жа, *Михал Носевич* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 164, *Михал Ходоронок* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 449, *Михал Серяк* 1684 Маг., ИЮМ II 188, *Михал Андреевич* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 19, *Михал Карпека* 1726 там жа, 47, ён жа *Михалко Карпека* там жа, 44, *Михал Петрище* 1730 с. Пол., ИЮМ II 335, *Михал Князь* 1746 Маг., ИЮМ XXX 303, *Михал Перепечко* 1764 Віц., ИЮМ XIX 187; ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы 217 разоў, у Літве і Жмудзі—59.

Михаль: *Михаля Обреза* 1679 Маг., ИЮМ I 16. Эмацыянальнааэначныя формы: *Михалка*, *Михалко* (30), *Мишко* (20), *Миско* (8), *Михно* (33), *Мишура* (1), *Мись* (10), *Мисько* (4), *Мисюли* (1).

Михалка, *Михалко*: ва Ухвале 1528 г. *Михалко Ромейкович* Навагр. з-к, 36, *Михалко Савсевкович* Пол. з-ля, 196; у Попісе 1567 г. *Михалко Артемович* Брасл. п., 636, *Михалко Трохимович* Ашм. п., 568, на имя *Михалка Яновича* Лід. п., 753, сына *Михалка* Бр. п., 1190, слугу *Михалка* Гр. п., 680; *Михалко Панкратович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 58, *Михалко Чорный* 1590 Маг., ИЮМ VII 482, *Михалку Уласовича* 1621 Маг., ИЮМ VIII 371, *Михалко Стиблинич* 1632 Маг., ИЮМ VIII 437, *Михалко Якимович* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 324, *Михалка Булка* 1746 Маг., ИЮМ XXX 319.

Мишко: ва Ухвале 1528 г. *Мишко Артюхович* б. Слон., 98, *Мишко Дошкович* б. Астр., 88, *Мишко Капустин* Пол. з-ля, 95, *Мишко Кнюкович* Навагр. з-к, 37, *Мишко Пажковский* Мін. дв., 30, *Мишко Сенькович* б. Гр., 93, *Мишко Якубович* Ашм. дв., 25; *Мишко Васкович Горечко* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 123, *Мишка Микипорович* там жа, 3; ва Ухвале і Попісе на Падляшшы—1 раз, у Літве—3.

Миско: ва Ухвале 1528 г. *Миско Стирпекович* б. Гр., 91; у Попісе 1567 г. *Миско Гушич* Гр. п., 693, *Миско Богатыревич* Гр. п., 709, *Миско Стасевич Волкович* Лід. п., 793; ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы 11 разоў, у Літве—1.

Михно: ва Ухвале 1528 г. *Михно Барсобич* б. Кобр., 192, *Михно Букрябич* з. Бр., 101, *Михно Григоръевич* б. Гр., 90, *Михно Гринькевич* Навагр. з-к, 35, *Михно Кголимонтович* б. Кам., 99, *Михно Леонович* Пол. з-ля, 194, *Михно Мацкович* б. Слон., 98, *Михно Нацевич* Ашм. дв., 26, *Михно Некрашевич* б. Пін., 188, *Михно Яцевич* б. Ваўк., 96; у Попісе 1567 г. *Михно Григоръевич* Навагр. п., 836, *Михно Карнович* Бр. п., 1196, *Михно Леонович* Гр. п., 705, *Михно Павлович* Пін. п.,

1208, *Михно Рак* Ваўк. п., 857, *Михно Суморок* Ашм. п., 579, *Михно Ходорович* Слон. п., 839; у ПкнПҚл. 1552 *Михно Алтухович* м. Пін., 19, *Михно Аrostович* там жа, 287, *Михно Новошиц* там жа, 7, *Михно Некрашевич* з. Пін., 379, *Михно Юхнович* м. Кл., 476; *Михно Дашкович* 1582 Мін. п., АВҚ XXXVI 225, *Михно Крыка* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 346; ва Ухвале і Попісе адзначана ў Літве 25 разоў, на Падляшшы — 4, на Валыні — 5; *Миш ура*: *Мишура*, *Купрей*, *Кирик* 1697 Маг., ИЮМ XI 16. *Мис ь*: ва Ухвале 1528 г. *Мис ь* б. Вас., 87, *Мис ь Войткович* Лід. дв., 31; у Попісе 1567 г. *Мис ь Лавринович* Рад. хар., 789, *Мис ь Мефедович Кулик* Гр. п., 685, *Мис ь Щепанович* Брасл. п., 636; *Мис ь Давидович* 1552 м. Пін., ПкнПҚл.; ва Ухвале і Попісе адзначана ў Літве і Жмудзі 39 разоў, на Падляшшы — 5. *Мис ь ко*: у Попісе 1567 г. на імя *Мис ь ка* Гр. п., 707, *Мис ь ко Пецелевич* Слон. п., 848, *Мис ь ко Янович* Ашм. п., 577; у Літве — 3. *Мис ю ли*: *Мис ю ли Станевич* 1567 Гр. п., П. 697. За межамі Беларусі ва Ухвале і Попісе адзначана: *Миша* (1) на Валыні, *Мис* (5), *Мис юс* (4), *Мис ю л* (1), *Мис ю ль* (1) у Літве і Жмудзі, *Михай* (1) на Падляшшы. СБП: *Міха́йлаў*, *Міха́йленка*, *Міха́йлік*, *Міха́ль*, *Міхале́ў*, *Міхале́віч*, *Міхале́нка*, *Міхале́нак*, *Міхале́ня*, *Міха́лка*, *Міхалко́віч*, *Міхалке́віч*, *Міхалчу́к*, *Міхалько́ў*, *Міхалько́віч*, *Міхальке́віч*, *Міхальчанка*, *Міхальчэ́ня*, *Міхальчу́к*, *Міха́лік*, *Міхальцо́ў*, *Міхальцэ́віч*, *Міхало́к*, *Міхалю́та*, *Міхасе́ў*, *Міхасе́віч*, *Міхасе́нка*, *Міхасе́нак*, *Міхасько́ў*, *Міхель*, *Міхлюко́ў*, *Міхно́*, *Міхно́ў*, *Міхно́віч*, *Міхне́віч*, *Міхне́нак*, *Міхню́к*, *Міх*, *Міхо́віч*, *Міху́та*, *Мішкó*, *Мішкін*, *Мішко́віч*, *Мішкэ́віч*, *Мішчанка*, *Мішчу́к*, *Міша́ка*, *Мішкі́нь*, *Мішкуро́ў*, *Мішкуце́нка*, *Мішкуце́нак*, *Мішын*, *Мішо́та*, *Мішу́к*, *Мішу́р*, *Мішу́ра*, *Мішуро́ў*, *Мішу́та*, *Мішчу́рыкаў*, *Місе́йка*, *Місько́*, *Міско́*, *Міске́віч*, *Місю́к*, *Місюке́віч*, *Місючэ́нка*, *Місю́ль*, *Місю́ля*, *Місю́ра*, *Місю́рка*, *Місю́цік*, *Місцю́к*, *Місцюке́віч*, *Місу́н*, *Місу́на*, *Місуно́ў*, *Місура́гін*, *Місю́гін*, *Місарэ́віч*, *Міха́йлавер*, *Міхнаве́ц*, *Мішкаве́ц*, *Місаве́ц*, *Міхайло́ўскі*, *Міхале́ўскі*, *Міхало́ўскі*, *Міхо́нскі*, *Мішу́льскі*, па якіх можна рэканструяваць 47 форм і варыянтаў форм імені *Михаил*: *Міха́йла*, *Міха́йлік*, *Міхаль*, *Міхалка*, *Міхалчук*, *Міхале́к*, *Міхальчук*, *Міхалік*, *Міхалец*, *Міхалюк*, *Міхалюта*, *Міхась*, *Міхасе́к*, *Міхель*, *Міхлюк*, *Міхно*, *Міхнюк*, *Міх*, *Міхута*, *Мішко*, *Мішчук*, *Мішака*, *Мішкі́нь*, *Мішкур*, *Мішкута*, *Міша*, *Мішота*, *Мішук*, *Мішур*, *Мішура*, *Мішута*, *Мішчурык*, *Мі-*

сейка, Місько, Міско, Місюк, Місюль, Місюля, Місюра, Місюрка, Місюцік, Місцюк, Місун, Місуна, Місурага, Місюга, Місар. У Беларусі ўжываліся 3 поўныя формы: традыцыйна-царкоўная *Михаил*, усходнеславянская з канцавым галосным [о] ці [а] *Михайло*, *Михайла* (параўн. *Гавриил*) і польская *Михал*, *Михаль*. Руск. *Михаил* (СВІЛ), *Михайло*, *Михайла* (Мілейк., 391), укр. *Михайло* (СВІЛ), *Михайло*, *Михайлик*, *Михайличок*, *Михайлонько*, *Михайлунько*, *Михай*, *Михав*, *Михалко*, *Михаль*, *Михальо*, *Михальок*, *Михань*, *Михась*, *Михасько*, *Михасьо*, *Михлик*, *Мись*, *Мисько*, *Місько* (Грынч.).

МИХЕЙ Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. 6 разоў ва ўсходняй частцы Беларусі: *Михей Селютин* 1691 Маг., ИЮМ VIII 165, *Михей Шылёнок* 1728 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 32, *Михей Авчынник* 1746 Маг., ИЮМ XXX 294. СБП: Міхей, Міхееў, Міхіевіч, Міхейч, Міхеенка, Міхейкаў, Міхейчанка, Міхейчынка, Міхейчык, Міхейчыкаў, Міхінкевіч, Міхейшын, па якіх можна рэканструяваць 5 форм імені *Михей*: *Міхей*, *Міхейка*, *Міхейчык*, *Міхінок*, *Міхейша*. Руск., укр. *Михей* (СВІЛ).

МОИСЕЙ правасл., МОЙЖЕШ каталіцк., польск. *Mojżesz*. Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 38 разоў у варыянтах *Моисей* (5), *Мойсей* (26), *Мосей* (7). *М о и с е й*: *Моисей Драбович* 1552 с. Пін., ПкнПКл. 18, *Моисей Карпечин* 1683 Маг., ИЮМ II 5, *Моисей Шило* 1730 с. Пол., ИЮМ II 342. *М о й с е й*: *Мойсей Иванович* 1567 Слон. п., П. 850, *Мойсей Иванович Рыло* 1567 Вас. хар., П. 773, *Мойсей Костинич* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 231, *Мойсей Крачко* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 171, *Мойсей Макарёнок* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 17, *Мойсей Уласов* 1726 там жа, 72, *Майсей Жерабец* 1746 Маг., ИЮМ XXX 174. *М о с е й*: *Масей Карпушкин* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 82, *Масей Гончар Бороздич* 1764 Ула, ИЮМ XXII 423, *Масей Политыка* 1790 с. Віц. в., ИЮМ XX 331. За межамі Беларусі ва Ухвале і Попісе адзначана *Мойсий* (1), *Мойжеи* (6), *Мойжес* (7), *Мойзеи* (1) на Падляшшы. СБП: *Маісееў*, *Маісеенка*, *Маісееў*, *Маісяевіч*, *Маісёенка*, *Маісясня*, *Маісэйчык*, *Маісэйшын*, *Маісяюк*, *Маісіюк*, *Ма́йса*, *Маісіно́віч*, *Маісёня*, *Маіса́к*, *Маісо́к*, па якіх можна рэканструяваць 10 форм і варыянтаў форм імені *Моисей*: *Маісей*, *Маісейка*, *Майсей*, *Майсейчык*, *Майсейша*, *Майсяюк*, *Майса*, *Майсак*, *Майсюк*, *Майсіюк*. Па сведчанню помнікаў пісьменнасці і СБП, на тэрыторыі

Беларусі ўжываліся традыцыйна-царкоўная форма *Моисей* і ўсходнеславянская форма ў варыянтах *Мойсей*, *Мосей*, якія ўзніклі ў выніку фанетычнага асваення традыцыйна-царкоўнай формы — спрашчэння групы галосных [ои]. Імя *Майсей* было шырока вядома ва ўсходняй частцы Беларусі аж да першых дзесяцігоддзяў XX ст. Зараз не ўжываецца. Руск. *Моисей* (СВІЛ), *Мосей* (Мілейк., 391), укр. *Мойсей*, *Мусій* (СВІЛ), *Мойсей*, *Мосій*, *Мосійко*, *Мусій*, *Мусіець*, *Мусійко* (Грынч.).

МОКІЙ Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 9 разоў у форме *Мокей*: *Мокей Волчкович* 1528 Навагр. з-к, У. 36, *Мокей Мякиш* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 170, *Мокея Жуковича* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 188, *Макей Шавченя* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 369, *Макея Сахна* 1712 с. Віц. в., ИЮМ XX 179, *Макей Утроба* 1746 Маг., ИЮМ XXX 288. СБП: *Макей*, *Макееў*, *Макеенка*, *Макейчык*, па якіх можна рэканструяваць 2 формы імені *Мокий*: *Макей*, *Макейчык*. У Беларусі ўжывалася поўная ўсходнеславянская форма з канцавым [-ей] — *Мокей*. Руск. *Мокий* (СВІЛ), *Мокей* (Мілейк., 391), укр. *Мокий* (СВІЛ), *Мокрій* (Грынч.).

[НАЗАРИЙ] СБП: *Назараў*, *Назаровіч*, *Назарэвіч*, *Назэранка*, *Назарэнка*, *Назэрка*, *Назэрчык*, *Назарук*, *Назарчук*, па якіх можна рэканструяваць 5 форм імені *Назар*: *Назар*, *Назарка*, *Назарчык*, *Назарук*, *Назарчук*. У якасці поўнага імені ўжывалася ўсходнеславянская форма без канцавога [-ий] — *Назар*. Руск. *Назар*, *Назарий* (СВІЛ), укр. *Назар* (СВІЛ), *Назар*, *Назарь*, *Назарець*, *Назарько* (Грынч.).

НАУМ Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. 10 разоў: у Попісе 1567 г. *Наум Голенищевич* Бр. п., 1185, *Наум Юрзевич* Гр. п., 699; *Наум Тимофеевич* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 43, *Наум Радкович* 1610 Маг., ИЮМ VIII 347, *Наума* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 163, *Наум Самуленок* 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 450. СБП: *Навумаў*, *Навумовіч*, *Навуменка*, *Навумчык*, *Навумук*, *Наўмаў*, *Наумовіч*, *Наўменка*, *Наумёнак*, *Наўмкін*, *Наўмчык*, па якіх можна рэканструяваць 6 форм і варыянтаў форм імені *Наум*: *Навум*, *Навумчык*, *Навумук*, *Наум*, *Наумка*, *Наумчык*. На тэрыторыі Беларусі ўжывалася традыцыйна-царкоўная форма *Наум* і яе варыянт з устаўным [в] — *Навум*. Руск., укр. *Наум* (СВІЛ), укр. *Навум*, *Наум*, *Наумець* (Грынч.).

НЕСТОР Зарєгістрована ў XVI—XVIII стст. 21 раз у форме *Нестер*: ва Ухвале 1528 г. *Нестер Логвинович* б. Мсцісл., 199, *Нестер Миневиц* Навагр. з-к, 36, *Нестер Першкович* б. Ваўк., 97; у Попісе 1567 г. *Нестер Букреєвич* Навагр. п., 825, *Нестер Романович* Слон. п., 850, *Нестер Сакович* Гр. п., 676; *Нестер Милкович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 170, *Нестер Радивонович* 1580 Маг., ИЮМ VII 322, *Несцер Шемет* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 169, *Нестер Радкович* 1691 Маг., ИЮМ VIII 163, *Несцер Лыцов* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 188, *Несцер Исачонок* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 73; у Попісе адзначана на Падляшшы 2 разы. СБП: *Нэсцер, Нэсцераў, Несцяро́віч, Несцяро́віч, Несцярэ́нка, Нісцярэ́нка, Несцяро́нак, Несцяро́к, Несцярко́ў, Несцяру́к, Несцярчу́к*, па якіх можна рэканструюваць 4 формы імені *Нестор*: *Несцер, Несцярок, Несцярук, Несцярчук*. Руск. *Нестор* (СВІЛ), *Нестер* (Мілейк., 391), укр. *Нестор, Нестір* (СВІЛ), *Нестір, Нестірко* (Грынч.).

НИКИТА Зарєгістрована ў XVI—XVIII стст. 96 разоў у варыянтах *Микита* (95), *Никитий* (1). *Микита*: ва Ухвале 1528 г. *Микита* Пол. з-ля, 196, *Микита Забеліч* б. Ваўк., 96, *Микита Островский* Навагр. з-к, 35; у Попісе 1567 г. *Микита Станкевич Скуратович* Навагр. п., 822, *Микита Курьянович* Ваўк. п., 872, *Микита Кушало* Гр. п., 681, *Микита Мелютіч* Слон. п., 848; *Микита Василевіч* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 284, *Микита Зенович* 1594 Маг., ИЮМ VIII 224, *Микита Тарса* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 163, *Микита Лянчонок* 1626 Віц. в., ИЮМ XXI 281, *Микита Стахоровіч* 1646 Маг., ИЮМ IX 523, *Микита Полелеёнок* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 372, *Микита Масоноў* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 88, *Микита Маслок* 1683 Маг., ИЮМ II 6, *Микита Зезюлін* 1691 Маг., ИЮМ VIII 171, *Микита Родзівонёнок* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 191, *Микита* с. Віц. в., ИЮМ XXIV 191, *Микита Петрашонок* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 72, *Микита Верея* 1746 Маг., ИЮМ XXX 306, *Микита Қарчыга* там жа, 161, *Микита Агей* 1766 Маг., ИЮМ XVII 78, *Микита Пястун* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 160, *Микита Шевяка* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 429. *Никитий*: *Никитий Евлевич* 1664 св. Маг., ИЮМ X 291. СБП: *Нікі́та, Нікіці́н, Нікіці́нка, Нікі́тка, Нікі́шкі, Нікіці́юк, Мікіці́нак, Мікі́шка, Мікеш́ка, Мікачо́ў, Мікёйчык, Мікель, Мікіці́кі*, па якіх можна рэканструюваць 10 форм і варыянтаў форм імені *Никита*: *Нікі́та, Нікі́тка,*

Нікіцік, Нікіціюк, Мікіта, Мікішка, Мікешка, Мікач, Мікейчык, Мікель. Па сведчанню помнікаў, у Беларусі ўжывалася поўная форма з пачатковым [м] адпаведна [н] традыцыйна-царкоўнай формы — *Микита* (*Никита* не адзначана зусім). У асяроддзі духавенства сустракалася форма *Никитий*, утвораная па аналогіі з іншымі традыцыйна-царкоўнымі формамі імён на [-ий]. Ужывалася і поўная форма *Нікіта*, рэканструяваная па СБП. Руск. *Никита* (СВІЛ), *Микита* (Мілейк., 391), укр. *Микита* (СВІЛ), *Микита, Микитка* (Грынч.).

НИКИФОР Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 51 раз у варыянтах *Никифор* (24), *Никипор* (12), *Никипер* (2), *Ничипер* (7), *Ничипор* (4), *Микифор* (1), *Микипор* (1). *Н и к и ф о р*: ва Ухвале 1528 г. *Никифор* б. Гр., 91, *Никифор* Навагр. з-к, 35; *Никифор Козан* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 94, *Никифора Латушки* 1690 Маг., ИЮМ VII 18, *Никифор Шикут* 1730 с. Пол., ИЮМ II 346, *Никифор Гасютка* 1746 Маг., ИЮМ XXX 247, *Никифор Зыль* там жа, 298, *Никифор Лещ* 1764 Віц., ИЮМ XIX 187. *Н и к и п о р*: *Никипор Савинич* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 233, *Никипора* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 162, *Никипор Ярмалович* 1636 с. Пол. в., ИЮМ XXII 304, *Никипора Маслака* 1679 Маг., ИЮМ I 6, *Никипор Поляк* 1643 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 360, *Никипар Шедзко* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 437. *Н ы к и п е р*: *Никипер Ситович* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 168, *Никипер Шаповал* 1764 Ула, ИЮМ XXII 421. *Н и ч и п е р*: *Ничипер Серок* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 43, *Ничипер Цыган* там жа, 72. *Н и ч и п о р*: *Ничипор Шаройко* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 19, ён жа *Ничипер Шаройка* там жа, 72, *Ничипор Ядрачонок* 1726 там жа, 54. *М и к и ф о р*: *Микифор Михнович* 1552 св. Пін., ПкпПкл. 94. *М и к и п о р*: *Микипора Казана* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 13, ён жа *Никифор Козан* 1577, ИЮМ XXX 94. СБП: *Нікіфараў, Нікіфаровіч, Нікіфарэнка, Нікіпаровіч, Нікіярэвіч, Нічыпар, Нічыпараў, Нічыпаровіч, Нічыпарэнка, Нічыпарук*, па якіх можна рэканструяваць 5 форм і варыянтаў форм імені *Никифор*: *Нікіфар, Нікіпар, Нікіпер, Нічыпар, Нічыпарук*. У Беларусі ўжываліся 7 варыянтаў поўнай формы: *Никифор, Никипор, Никипер, Ничипар, Ничипер, Микифар, Микипар*, якія з'явіліся ў выніку фанетычнага асваення традыцыйна-царкоўнай формы. У частцы варыянтаў зычны [ф] змяніўся ў [п] — *Никипор, Никипер, Ничипер, Ничипор, Ми-*

кипор; зычны [к] перад галосным [и] даў [ч] — *Ничипор*, *Ничипер*, а пачатковы [и] быў заменены на [м] — *Микипор*. Руск. *Никифор* (СВІЛ), укр. *Никифор*, *Ничипор* (СВІЛ).
[НИКОДИМ] СБП: Ніко́даў, па якім можна рэканструюваць адну з форм імені *Никодим* — *Нікод*.

НИКОЛАЙ правасл., МИКОЛАЙ каталіцк., польск. *Mikołaj*. Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. 311 разоў у вярвянтах *Николай* (3), *Миколай* (293), *Микула* (8), *Миклаш* (7). *Ник о л а й*: *Николай Сенебрюх* 1746 Маг., ИЮМ XXX 267. *М и к о л а й*: ва Ухвале 1528 г. *Миколай Андрейкович* Лід. дв., 32, *Миколай Богданович* Ашм. дв., 25, *Миколай Бутримович* б. Рад., 81, *Миколай Гайко* б. Вас., 86, *Миколай Жабка* б. Ваўк., 96, *Миколай Каспорович* б. Мсцісл., 199, *Миколай Лярвич* Навагр. з-к, 37, *Миколай Сенютяч* б. Гр., 93; у Попісе 1567 г. *Миколай Внучек* Мін. п., 1222, *Миколай Иванович Щепя* Пін. п., 1214, *Миколай Кгорский* Слон. п., 842, *Миколай Ленкевич* Ашм. п., 573, *Миколай Нокгет* Бр. п., 1193, *Миколай Ступковский* Ваўк. п., 862, *Миколай Стецович* Слон. п., 848, *Миколай Томкович* Гр. п., 695; *Миколай Литвин* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 27, *Миколай Адамович Крепуга* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 163, *Миколай Водопой* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 369, *Миколай Каменка* 1652 Пол., ИЮМ V 253, *Миколаю Пердуну* 1681 Маг., ИЮМ I 135, *Миколай Галилей* 1746 Маг., ИЮМ XXX 295, *Миколай Смык* 1753 Віц., ИЮМ XVIII 413, *Миколай Кошко* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 434; ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы 563 разы, у Літве і Жмудзі—600. *М и к у л а*: ва Ухвале 1528 г. *Микула Козлов* Пол. з-ля, 196, *Микула Коровинич* б. Мсцісл., 199; *Микула Хомич* 1567 Гр. п., П. 685, *Микула Войткович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 63, *Микулы Яцковича* 1622 Маг., ИЮМ VIII 374, *Микула Паловчонок* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 59. *М и к л а ш*: ва Ухвале 1528 г. *Миклаш Андреевич* б. Слон., 98, *Миклаш Андрисович* Навагр. з-к, 36, *Миклаш Ивашкович* Лід. дв., 31, *Миклаш Петькович* б. Астр., 88; *Миклаш Богданович Тидикович* 1567 Гр. п., П. 704; ва Ухвале і Попісе *Миклаш* адзначана ў Літве 7 разоў, на Падляшшы — 4; *Миколаюс* (3), *Миколис* (1), *Маколай* (4) у Літве. СБП: Ніка́лаеў, Нікалае́віч, Нікала́енка, Нікалае́нак, Нікалае́ня, Нікалаё́к, Нікала́йчанка, Нікала́йчык, Нікалайчу́к, Нікала́шын, Нікале́нак, Ніку́лін, Ніку́ліч, Ніку́лёнка, Мікала́й, Мікалае́ў, Мікала́йчык, Міку́ла, Мікулóвіч, Мі-

кўліч, Мікулёнак, Мікўлік, Мікўльчык, Мікўлка, Мікулан, Мікўта, Мікуць, Мікуц, Мікуцёнка, Мікуцёнак, Мікўшкін, Мікша, Мікшўн, Мікшта, Мікшўта, Міклашаў, Міклашэвіч, Калюк, Калькó, Калякóў, Калюта, Калюша, Калюхóвіч, Міклашэўскі, Мікулінскі, Мікўльскі, па якіх можна рэканструяваць 30 форм і варыянтаў форм імені *Николай*: *Нікалай, Нікалайка, Нікалаюк, Нікалайчык, Нікалайчук, Нікалаша, Нікола, Нікула, Мікалай, Мікалайчык, Мікула, Мікулік, Мікульчык, Мікулка, Мікулан, Мікута, Мікуць, Мікуц, Мікушка, Мікша, Мікшун, Мікшта, Мікшута, Міклаш, Калюк, Калько, Каляк, Калюта, Калюша, Калюха*. Па сведчанню помнікаў пісьменнасці, у Беларусі ў якасці поўных форм ужываліся *Миколай, Николай, Микула* і рэканструяваныя па СБП *Нікола, Нікула*. Руск. *Николай, Никола* (СВІЛ), *Микула* (Мілейк., 391), укр. *Микола, Николай* (СВІЛ), *Микола, Миколай, Миколайко, Миколайчик, Миколка, Миколя, Никола, Николай, Николайцо, Николко, Николунько, Николцо* (Грынч.).

НИКОН Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 7 разоў у варыянтах *Никон* (6), *Оникон* (1): *Никон* Пол. з-ля, 195, *Никон Зеновьевич* б. Ваўк., 97; *Никон Добошненко* 1588 Маг., ИЮМ VII 452, *Никан Ядроненко* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 13; *Оникон Иванович Грымашков* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 63, ён жа *Никона Ивановича Грымашовича* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 232. СБП: *Ніканаў, Ніканóвіч, Ніканёнка, Ніканчўк, Ніканчык, Нікóнчык, Ніканюк*, па якіх можна рэканструяваць 5 форм і варыянтаў форм імені *Никон*: *Нікан, Ніканчык, Нікончык, Ніканюк, Ніканчук*. Руск. *Никон* (СВІЛ), укр. *Никон, Никін* (СВІЛ).

[НИКОНОР] СБП: *Ніканóраў*.

[ОЛЕГ] СБП: Алёг. Імёны *Олег, Никонор*, як і іншыя, што рэдка ўжываліся ў мінулым, аказаліся непрадуктыўнымі пры ўтварэнні прозвішчаў.

ОНИСИЙ Зарэгістравана ў XVI ст. толькі ў эмацыянальнаацэначнай форме *Ониско* (5): ва Ухвале 1528 г. *Ониско Ленёвич* з. Бр., 101, *Ониско Парфенович* б. Мсцісл., 198, у Попісе 1567 г. *Ониско Игнатович* Гр. п., 689, *Ониско Ляхович* Пін. п., 1209, *Ониско Ширанович* Слон. п., 850; адзначана ў Літве 2 разы. СБП: *Анісаў, Анісóвіч, Анісéвіч, Анісёнка, Анісёня, Аніскóвіч, Аніскéвіч, Аніська, Аніськóў, Аніськóвіч, Анісавéц, Аніскавéц*, па якіх можна рэканструяваць 6 форм і варыянтаў форм імені *Онисий*: *Аніс, Аніска, Аніська, Анішка, Анішчык*,

Анішчук. Гэтыя формы магчымы таксама ад усечаных асноў імён *Онисим, Онисифор*. У Беларусі ў якасці поўнай формы, па сведчанню СБП, ужывалася форма без канцавога [-ий] — *Аніс*. Руск. *Онисий* (СВІЛ), укр. *Онисій*, размоўн. *Онисько* (СВІЛ).

ОНИСИМ Зарэгістравана ў XVI ст. 1 раз. *Онисим Бурцевич* 1528 б. Слон., У. 99. СБП: *Анісімаў, Анісімовіч*. Магчымы і іншыя формы ад усечанай асновы (*Онис-им*), гл. *Онисий*, стар. 129. Руск. *Анисим, Онисим* (СВІЛ), укр. *Онисим*, размоўн. *Онисько* (СВІЛ), *Онисим, Онисько, Онисечко, Онишко* (Грынч.).

[ОНИСИФОР] СБП: *Анціпаровіч, Анціпарук, Апцыпаровіч, ?Анісаровіч, ?Аніфер*, па якіх можна рэканструюваць 5 форм і варыянтаў форм імені *Онисифор*: *Анціпар, Анціпарук, Анцыпар, ?Анісар, ?Аніфер*. Ад усечанай асновы (*Онис-ифор*) магчымы тыя ж формы, што і ад *Онисий* (гл. стар. 129).

ОНУФРИЙ правасл., ОНУФРИ каталіцк., польск. *Onufry*. У Польшчы ўжывалася на ўсходніх землях (Быстр. Кн., 187). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 15 разоў у варыянтах *Онуфрий* (1), *Онофрей* (4), *Анопрей* (4), *Анапрый* (1), *Онопрей* (3), *Онапры* (1), *Нупрей* (1). *О н у ф р и й*: *Онуфрий Павлович* 1552 св. у Пін. кн-ве, ПкнПКл. 34. *О н о ф р е й*: *Онофрей Каленикович* 1567 Гр. п., П. 705, *Онофрея Мурашки* 1688 Маг., ИЮМ V 120. *А н о п р е й*: *Анопрей Алексеевич Мстиславец* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 35, *Анопрея Пигора* там жа, 165, *Анапрей Цимин* 1746 Маг., ИЮМ XXX 294, *Анапрей Мавчанов* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 58. *А н а п р ы й*: *Анапрыя Авсеевича Авчара* 1689 Маг., ИЮМ VI 13. *О н о п р е й*: *Онопрей Семенович* 1588 Маг., ИЮМ VII 450. *Онопрей Илинч* 1596 Маг., ИЮМ VIII 227. *О н а п р ы*: *Онапры Ярош Пъяновский* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 102. *Н у п р е й*: *Нупрей Стейно* 1790 с. Віц. в., ИЮМ XX 333. СБП: *Ануфрыеў, Ануфрыёнак, Ануфрыюк, Ануфрзовіч, Ануфранка, Ануфрэня, Анупрыснка, Анапрэенка, Анапрэйка, Анапрэйчык, Напрэеў, Напрэенка, Нупрыёнка, Нўпрык*, па якіх можна рэканструюваць 10 форм і варыянтаў форм імені *Онуфрий*: *Ануфрый, Ануфрыюк, Ануфры, Анупрэй, Анапрэй, Анапрэйка, Анапрэйчык, Напрэй, Нупрэй, Нупрык*. У якасці поўнай формы ўжывалася *Онуфрий* і яе варыянт *Анопрый*, што ўзнік у выніку фанетычнага асваення царкоўна-славянскай формы, 6 варыянтаў усходнеславянскай фор-

мы з канцавым [-ей] рознага фанетычнага афармлення: *Анупрэй, Онофрей, Онопрей, Анопрей, Нупрей, Напрэй* і польская форма *Онуфры* з варыянтам *Онапры*. Руск. *Онуфрый* (СВІЛ), укр. *Онопрій, Онупрэй, Онуфрій* (СВІЛ), *Онуфрій, Онуфрійко, Онопрій, Онопріець, Онопрійко, Онойко, Оношко, Онупрій, Онухрій, Онухро, Онушко* (Грынч.).

ОРЕСТ Зарэгістравана ў XVII ст. 1 раз: *Арест Мандрыков* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 82. СБП: *Арэстаў, Арасто́віч*, па якіх можна рэканструяваць імя *Арэст*. Руск. *Орест* (СВІЛ), укр. *Орест, Ярест* (Грынч.).

[ОСИЯ] СБП: *Асіёк, Асіёеўскі*. Невялікая колькасць прозвішчаў, утвораных ад імені *Осия*, безумоўна, тлумачыцца малаўжывальнасцю імені.

ПАВЕЛ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 182 разы ў форме *Павел*: ва Ухвале 1528 г. *Павел Богданович* б. Рад., 82, *Павел Богушевич* Лід. п., 31, *Павел Гринькович* б. Гр., 90, *Павел Игнатович* Навагр. з-к, 36, *Павел Миколаевич* Ашм. дв., 22, *Павел Онушко* б. Вас., 86, *Павел Перепеча* б. Кам., 99; у Попісе 1567 г. *Павел Ескович* Лід. п., 749, *Павел Стаховский* Навагр. п., 824, *Павел Бельцевич* Бр. п., 1186, *Павел Васкевич Ланевича* Гр. п., 677, *Павел Виткович* Мін. п., 1227, *Павел Жданович* Слон. п., 846, *Павел Пригодич* Ваўк. п., 870, *Павел Севрукович* Ашм. п., 570, *Павел Стаховский* Пін. п., 1214; *Павел Олферович* Колена 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 119, *Павел Капуста* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 64, *Павел Старуха* 1590 Мін. п., АВК XXXVI 375, *Павел Андронович* 1592 Маг., ИЮМ VIII 198, *Павел Василевич Скоробогатый* 1583 Віц., ИЮМ I 322, *Павел Бестик* 1595 Сенна, ИЮМ XX 446, *Павел Овферович* 1610 Маг., ИЮМ VIII 310, *Павел Матусович* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 169, *Павел Василевич Ягута* 1642 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 468, *Павел Мазоль* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 16, *Павел Синица* 1726 там жа, 55, *Павел Гончар* 1683 Маг., ИЮМ II 7, *Павел Росток* 1730 с. Пол., ИЮМ II 327, *Павел Гапеевич* 1746 Маг., ИЮМ XXX 174, *Павел Кузевка* там жа, 209, *Павел Мышака* 1764 Віц., ИЮМ XIX 187; ва Ухвале і Попісе адзначана па Падляшшы 325 разоў, у Літве і Жмудзі — 243, на Валыні — 63. Эмацыянальнаацэначныя формы: *Пашко* (11), *Павлюк* (10). *Пашко*: ва Ухвале 1528 г. *Пашко Богатыревич* Лід. дв., 32, *Пашко Родвилевич* б. Рад., 81, *Пашко Ромейкович* Навагр. з-к, 36, *Паш-*

ко *Святус* Ашм. дв., 26, *Пашко Суморок* б. Гр., 91; у Літве — 19, на Падляшшы — 1, на Валыні — 3. *Павлюк*: *Павлюк Дедкович* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 245, *Павлюка Западни* там же, 207, *Павлюк Андронович* 1593 Маг., ИЮМ VIII 198, *Павлюк Калинин* 1746 Маг., ИЮМ XXX 177, *Павлюк Лусцин* там же, 296, *Павлюк Стораж* там же, 310. СБП: Паўлаў, Паўлоў, Паўловіч, Паўлінін (магчыма таксама ад *Павлин*), Паўлёвіч, Паўлёнка, Паўлёнак, Паўлёня, Паўляно́к, Паўлі́к, Паўлі́чэнка, Паўлі́чкаў, Паўлё́чка, Паўлі́шка, Паўлу́шкоў, Паўлу́шкін, Паўлы́га, Паўлю́к, Паўлюко́ў, Паўлюко́віч, Паўлюке́віч, Паўлючэ́нка, Паўлючэ́нкаў, Паўлючо́нак, Паўлючо́к, Паўлюсю́к, Паўлюц, Паўлюць, Паўлючко́ў, Паўлючы́к, Паўлю́шчанка, Паўлю́шчык, Паўлю́шын, Па́віч, Паўча́нка, Па́вук, Па́вуля, Пашко́, Пашкі́н, Пашко́віч, Пашке́віч, Пашча́нка, Пашче́ня, Пашэ́віч, Па́шанка, Пашанко́ў, Пашалю́к, Пашу́к, Пашукéвіч, Пашу́н, Пашу́ра, Пашу́та, Па́шык, Пашэ́й, Пашэ́йка, Пашэ́нька, Паўлаве́ц, Паўлюкаве́ц, Пашкаве́ц, Паўлі́нскі (магчыма і ад *Павлин*), Паўлоўскі, Пашкоўскі, Пашы́нскі, па якіх можна рэканструяваць 34 формы і варыянты форм імені *Павел*: *Павел, Паўлянок, Паўлі́к, Паўлі́чак, Паўлечка, Паўлі́шка, Паўлушка, Паўлы́га, Паўлюк, Паўлючук, Паўлюсюк, Паўлюц, Паўлюць, Паўлючок, Паўлючык, Паўлюшка, Паўлюшчык, Паўлюша, Пáva, Паўка, Павук, Павуля, Пашко, Паша, Пашанок, Пашалюк, Пашук, Пашун, Пашура, Пашута, Пашык, Пашэй, Пашэйка, Пашэнька*. Руск. *Павел* (СВІЛ), укр. *Павло* (СВІЛ), *Павло, Павлик, Павличко, Павлонько, Павлунь, Павлуньо, Павлусь, Пашко, Павлиш, Павлій* (Грынч.).

[ПАВЛИН] СБП: Паўлініч, Па́віч, ?Павініч, Паву́к, Па́вуля, па якіх можна рэканструяваць 5 форм імені *Павлин*: *Паўлін, Пáva, ?Павін, Павук, Павуля*. Руск., укр. *Павлин* (СВІЛ).

ПАМФИЛ Зарэгістравана ў XVI ст. 2 разы ў варыянтах *Панфил, Помфил*: *Помфила Никоновича* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 210; *Панфил Сергеевич* 1580 Маг., ИЮМ VII 322. СБП: Панфі́ленка, па якім можна рэканструяваць адну з форм імені *Памфил* — *Панфі́л*. Руск. *Памфил* (СВІЛ), укр. *Памфі́л* (СВІЛ).

ПАНКРАТИЙ Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 8 разоў у форме *Панкрат*: *Панкрат Грыдкович Шыло* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 198, *Панкрат Кароль* 1704

Чач. ст., ИЮМ XXVIII 13, *Панкрат Алёшков* 1746 Маг., ИЮМ XXX 299. СБП: *Панкра́ццеў, Панкра́цьеў, Панкра́т, Панкра́таў, Пенкра́т, Пянкра́т, Пянкра́цік*, па якіх можна рэканструюваць 5 форм і варыянтаў форм імені *Панкратий*: *Панкрацій, Панкрат, Пенкрат, Пянкрат, Пянкрацік*. У Беларусі ў якасці поўнай ужывалася царкоўна-славянская форма на [-ий] — *Панкрацій* і 3 варыянты ўсходнеславянскай формы без канцавога [-ий] — *Панкрат, Пенкрат, Пянкрат*. Руск. *Панкратий* (СВІЛ), укр. *Панкрат, Панкратій* (СВІЛ).

[ПАНТЕЛЕЙМОН] СБП: *Панцеляймён, Панцялёй, Панцялёеў, Панцяляй, Панцялёйка, Панцёенка, Панцёвіч, Панцюк, Панцюх, Панцюхоў, Панцюхін, Пантак, Пántус, Панцявін, Панько, Панькоў, Пánчанка, Пáныш, Панякоў*, па якіх можна рэканструюваць 16 форм і варыянтаў форм імені *Пантелеймон*: *Панцеляймён, Панцяляй, Панцялей, Панцялейка, Панцей, Панця, Панцюх, Панцюк, Панцюха, Пантак, Пантус, ?Панцява, Панько, Панка, Паныш, Паняк*. У якасці поўнай формы ў Беларусі ўжываліся традыцыйна-царкоўная форма *Панцеляймён* і 2 варыянты ўсходнеславянскай формы на [-ей], [-яй] — *Панцялей, Панцяляй*, што ўзнікла ў выніку скарачэння асновы традыцыйна-царкоўнай формы і стала падобнай да ўсходнеславянскай формы з канцавым [-ей]. Руск. *Пантелеймон, Пантелей* (СВІЛ), укр. *Пантелеймон, Пантелемон*, размоўн. *Пантелій, Панько* (СВІЛ), *Панталеймон, Пантелеймон* (Грынч.).

[ПАРАМОН] СБП: *Парамён, Парамёнаў, Парамёнчык, Парамёшын, Пармён*, па якіх можна рэканструюваць 4 формы і варыянты форм імені *Парамон*: *Парамон, Парамончык, Парамоша, Пармон*. Руск., укр. *Парамон* (СВІЛ).

ПАРФЕНИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 36 разоў у варыянтах *Парфен* (30), *Парфей* (1), *Пархом* (4), *Пархим* (1). *Парфен*: ва Ухвале 1528 г. *Парфен Беляминович* Навагр. з-к, 36, *Парфен Дмитрович* б. Астр., 88; у Попісе 1567 г. *Парфен Гуцич* Гр. п., 679, *Парфен Дорогонич* Ваўк. п., 871, *Парфен Кондратович* Слон. п., 843; *Парфен Малашович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 196, *Парфена* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 160, *Парфен Земок* 1636 с. Пол. в., ИЮМ XXII 304, *Парфена Колодки* 1688 Маг., ИЮМ V 36, *Парфен Гладыш* 1746 Маг., ИЮМ XXX 302, *Парфен Мармыж* 1764 Від., ИЮМ XIX 187, *Парфен*

Валевич 1776 Маг., ИЮМ XVII 164. *Парфей*: *Парфей Іевлевича* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 210. *Пархом*: *Пархома Тяхая* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 189. *Пархим*: *Пархим Антонёнок* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 56. СБП: *Парфёнаў*, *Парфяно́віч*, *Парфёненка*, *Парфёненка*, *Парфіне́нак*, *Парфяню́к*, *Парфёнчык*, *Парфун*, *Пархамовіч*, *Пархо́менка*, *Пархо́мчык*, *Пархаме́ц*, *Пархімовіч*, *Пархі́мчык*, *Пархо́цік*, *Парху́н*, *Парху́та*, *Парху́цік*, *Па́рхуць*, *Паршо́нак*, *Паршу́та*, *Па́ршыкаў*, *Парфеяве́ц*, ?*Паршукоўскі*, па якіх можна рэканструяваць 15 форм і варыянтаў імені *Парфений*: *Парфён*, *Парфянюк*, *Парфёнчык*, *Парфун*, *Пархом*, *Пархомчык*, *Пархамец*, *Пархім*, *Пархімчык*, *Пархоцік*, *Пархун*, *Пархута*, *Пархуцік*, *Пархуць*, *Паршута*. Па сведчанню помнікаў пісьменнасці і СБП, на тэрыторыі Беларусі ўжываліся ў якасці поўнай формы 5 варыянтаў усходнеславянскай формы без канцавога [-ий] — *Парфен*, *Пархом*, *Пархім*, *Парфун*, *Пархун*, існаванне якіх звязана з фанетычным асваеннем імені *Парфений*. Некаторыя з іх, можна думаць, з'яўляюцца элементамі паслядоўнага рада фанетычных змен і непасрэдна ўтварыліся адзін ад другога: *Парфений* : *Парфен* : *Парфён* : *Пархон* — у выніку замены [ф] на [х] і немагчымасці ўжывання [х'] перад [о] — *Пархон*, *Пархун* ці пры замене канцавога [н] на [м] — *Пархон* : *Пархом* : *Пархім*. Схематычна гэта выглядае так:

Парфений — *Парфен* — *Парфён* — *Пархон*

Пархун *Пархом* — *Пархім*

Адзначаная ў помніках форма *Парфей*, відаць, утварылася па ўзору ўсходнеславянскіх форм на [-ей] ад усецанай асновы і таксама выкарыстоўвалася як поўнае імя. Руск. *Парфений*, *Парфён* (СВІЛ), *Парфеней*, *Парфен*, *Парфей* (Мілейк., 392), укр. *Парфеній*, *Парфентій*, *Парфен*, *Пархом*, *Пархім* (СВІЛ), *Пархвен*, *Пархвін*, *Пархім*, *Пархімко*, *Пархвен* (Грынч.).

[ПАСИКРАТ] СБП: *Пасій*, *Пасевіч*, *Пасікаў*, *Пасько́*, *Пасю́к*, *Пасюко́ў*, *Пасюке́віч*, *Пасю́та*, *Пасюці́н*, *Пасаве́ц*, па якіх можна рэканструяваць 6 форм імені *Пасикрат*: *Пасій*, *Пас*, *Пасік*, *Пасько*, *Пасюк*, *Пасюта*.

ПАТАПИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 8 разоў у форме *Потан*: *Потан* 1528 Пол. з-ля, У. 194, *Потан Драчич* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 99, *Потан Олисеевич*

1621 Маг., ИЮМ VII 370, *Патап Гадун* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 59, *Потан Бибко* 1772 Віц., ИЮМ XIX 216. СБП: *Патапаў, Патапавіч, Патапенка, Патапеня, Патапейка, Патапкоў, Патапчык, Патапчук*; па якіх можна рэканструяваць 5 форм імені *Патапий*: *Патап, Патапейка, Патапка, Патапчык, Патапчук*. На тэрыторыі Беларусі ў якасці поўнага імені ўжывалася ўсходнеславянская форма без канцавога [-ий] — *Патап*. Руск. *Потан, Потанний* (СВІЛ), укр. *Потан* (СВІЛ, Грынч.).

ПАХОМИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 5 разоў у форме *Пахом*: *Пахом Зенкович* 1582 кабальны чалавек на Магілёўшчыне, ИЮМ VII 337, *Пахом Кезик* 1623 с. Пол. в., ИЮМ XXIII 423, *Пахома Ламанова* 1679 Маг., ИЮМ I 7, *Пахом Злобов* 1746 Маг., ИЮМ XXX 190, *Пахом Бубель* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 429. СБП: *Пахóм, Пахóмаў, Пахамовіч, Пахóменка, Пахóмчык, Пахўта, Пахўтка*, па якіх можна рэканструяваць 4 формы імені *Пахомий*: *Пахом, Пахомчык, Пахута, Пахутка*. Поўнай формай імені ў Беларусі была ўсходнеславянская форма без канцавога [-ий] — *Пахом*. Руск. *Пахом, Пахомий* (СВІЛ), укр. *Пахом* (СВІЛ).

ПЕТР Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 236 разоў у варыянтах *Петр* (232), *Петро* (4). *Петр*: ва Ухвале 1528 г. *Петр Артемович* б. Астр., 88, *Петр Барсобич* б. Кам., 99, *Петр Васевич* б. Ваўк., 96, *Петр Васильевич* б. Мсцісл., 198, *Петр Гневошевич* Ашм. дв., 25, *Петр Гринькович* Чешейко б. Гр., 90, *Петр Гришанович* Пол. з-ля, 196, *Петр Курилович* б. Пін., 188, *Петр Мисевич* б. Рад., 81, *Петр Михайлович* б. Слон., 99, *Петр Савицкий* б. Кобр., 192; у Попісе 1567 г. *Петр Матеевич* Слон. п., 842, *Петр Карпович* Бр. п., 1187, *Петр Козич* Вас. хар., 778, *Петр Козейкович* Ашм. п., 585, *Петр Олещич* Мін. п., 1228, *Петр Ондрушович* Гр. п., 684, *Петр Павлович Равенский* Навагр. п., 827, *Петр Скробот* Ваўк. п., 861; *Петр Гаврылович Тесля* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 51, *Петр Неверович* 1578 Шкл. вол., ИЮМ XXXII 10, *Петр Енелевич* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 153, *Петра Станиславовича Плеваку* там жа, 204, *Петр Талыка* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 169, *Петр Рог* 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 79, *Петра Тесли* 1662 Пол., ИЮМ V 270, *Петр Мелентиевич Казанович* 1664 Маг., ИЮМ X 301, *Петр Швец* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 84, *Петр Шумей* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 13, *Пётр Белик* 1726 там жа, 72, *Петра Сахоновича Ку-*

ліды 1689 Маг., ИЮМ VI 12, *Петр Пенезьвич* 1730 с. Пол., ИЮМ II 324, *Пётр Гукович* 1746 Маг., ИЮМ XXX 247, *Петра Баньшица* 1752 Віц., ИЮМ XVIII 406, *Пётр Мошна* 1774 Маг., ИЮМ XIV 391; ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы 330 разоў, у Літве і Жмудзі — 411. *Петро*: *Петро Адзинцов* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 70. Эмацыянальнаацэначныя формы: *Петко* (1), *Петько* (6), *Петрок*, *Пятрок* (32), *Петрочок* (1), *Петрук* (2), *Петруха* (1), *Петроша* (1), *Петрош* (1), *Петруша* (2), *Петран* (1), *Пятрусь* (1). *Петко*: *Петко Стецевич* 1528 б. Рад., У. 81; ва Ухвале і Попісе ў Літве і на Падляшшы — 23. *Петько*: ва Ухвале 1528 г. *Петько Кшинюшевич* б. Гр., 94, *Петько Нарбутович* б. Слон., 98. *Петрок*, *Пятрок*: *Петрок Занкович* 1621 Маг., ИЮМ VIII 370, *Пятрок Бядыш* 1746 Маг., ИЮМ XXX 218, *Пятрок Давгуля* там жа, 212, *Пятрок Шыдловски, сын Ивана* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 170. *Петрочок*: *Пацук*, *Стасюк а Петрочок Лойковичы* 1528 Мін. п., АВК XXXVI 245. *Петрук*: *Петрук Янукович* 1590 Мін. п., АВК XXXVI 381; ва Ухвале адзначана ў Літве 1 раз. *Петруха*: *Петруха Церешкович* 1635 Маг., ИЮМ IX 195. *Петроша*: от *Петрошы Юрковича* 1689 Маг., ИЮМ VI 146. *Петруша*: *Петруша Федорович* 1580 Маг., ИЮМ VII 323, *Петруша Гула* 1635 Маг., ИЮМ IX 195. *Петран*: *Петран Игнатович* 1528 б. Гр., У. 94. *Пятрусь*: *Пятрусь Мяркушка* 1746 Маг., ИЮМ XXX 206. Ва Ухвале і Попісе за межамі Беларусі адзначана *Петрик* (5) — у Літве, *Петраш* (2), *Петраль* (1), *Петруц* (2), *Петруч* (1) — у Жмудзі. СБП: *Пятроў*, *Пятро́віч*, *Пятро́нка*, *Пятро́ня*, *Пётрык*, *Пётрыкаў*, *Петрыке́віч*, *Пятрычыц*, *Петрачэ́нка*, *Петрачко́ў*, *Пётраш*, *Пятра́ш*, *Пятра́шын*, *Петрашэ́віч*, *Пятра́шка*, *Петрашкэ́віч*, *Пятрэ́шка*, *Петранэ́віч*, *Петра́лай*, *Петрасю́к*, *Пятры́шча*, *Пятры́шчаў*, *Пятры́нчык*, *Пятру́к*, *Петрукóвіч*, *Петручэ́ня*, *Петручóк*, *Пятру́нін*, *Пятру́цік*, *Пятру́чык*, *Пятру́ша*, *Пятру́шын*, *Петрушэ́нка*, *Петрушэ́ня*, *Пятру́шка*, *Пятру́шкін*, *Петрушкэ́віч*, *Пятру́шчык*, *Пётрусь*, *Петрусёў*, *Петрусéвіч*, *Петрусéнка*, *Пятру́цый*, *Пятко́*, *Пятко́ў*, *Пяткэ́віч*, *Пётчанка*, *Пятку́н*, *Пёцька*, *Пяцько́*, *Пяцько́ў*, *Пяцэ́лін*, *Пяцё́ль*, *Пецюке́віч*, *Пецяко́ў*, *Пяцэ́віч*, *Петражы́шкі*, *Петрако́ўскі*, *Петрашэ́ўскі*, *Пятро́ўскі*, па якіх можна рэканструяваць 32 формы і варыянты форм імені *Петр*: *Петр*, *Петрык*, *Петрачок*, *Петраш*, *Пятраш*, *Пятраша*, *Пятрашка*, *Пятрэшка*, *Петран*, *Пет-*

ралай, Петрасюк, Пятрышча, Пятрынчык, Пятрук, Петручук, Пятруня, Пятруцік, Пятручык, Пятруша, Пятрушка, Пятрушчык, Петрусь, Пятруцый, Пятко, Пяткун, Пецька, Пяцько, ?Пецяль, Пяцюль, Пяцюк, Пяцяк, Пець. Поўнай формай імені ў Беларусі была традыцыйна-царкоўная форма *Петр* і ўсходнеславянская з канцавым [о] — *Петро*. Руск. *Петр* (СВІЛ), укр. *Петро* (СВІЛ), *Петро*, *Петрик*, *Петрунь*, *Петруньо*, *Петрусь*, *Петрусик*, *Петрусичок*, *Петрухно* (Грынч.).

ПИМЕН Зарэгістравана ў XVIII ст. 2 разы ў форме *Пиман*: *Пиман Крейдзик* 1746 Маг., ИЮМ XXX 273, *Пиман Малажавец* там жа, 310. СБП: *Піменаў*, *Піманаў*, *Пімашэнка*, *Пімашкёў*, па якіх можна рэканструяваць 4 формы і варыянты форм імені *Пимен*: *Пімен*, *Піман*, *Пімаш*, *Пімашок*. Руск. *Пимен* (СВІЛ), *Пимин* (Мілейк., 392), укр. *Пимон*, *Пимін* (СВІЛ).

ПЛАТОН Зарэгістравана ў XVIII ст. 1 раз: *Платон Булка* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 42. СБП: *Платонаў*, *Платанёнка*, *Плэтаў*, *Платун*, па якіх можна рэканструяваць 3 формы імені *Платон*: *Платон*, *Плат*, *Платун*. Руск., укр. *Платон* (СВІЛ).

[ПОЛИЕВКТ] СБП: *Палуэктаў* з *Палуэкт* — адной з форм імені *Полиевкт*. Першая частка імені *Поли-* аформілася (пры ўдзеле народнай этымалогіі) у *Полу-*, а ў другой частцы ў выніку спрашчэння групы зычных [вкт] знік зычны [в]. Руск. *Полиевкт* (СВІЛ), *Полухет*, *Полуект* (Мілейк., 392), укр. *Полиевкт* (СВІЛ).

ПОЛИЕН Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. 5 разоў у форме *Полуян*: *Полуян Хрціонович* 1528 Навагр. з-к, У. 33, *Полуян Олехнович* 1567 Ваўк. п., П. 866, *Полуян Раевич* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 250, *Полуяна Андросова* 1680 Маг., ИЮМ I 88. СБП: *Палуян*, *Палуянóвіч*, *Палуянка*, *Палуянчык*, *Палёвіч*, *Палей*, *Палёенка*, *Палінёнка*, *Палуянскі*, *Палёўскі*, *Палінскі*, па якіх можна рэканструяваць 6 форм і варыянтаў форм імені *Полиен*: *Палуян*, *Палуянка*, *Палуянчык*, ?*Пол*, *Палей*, *Палін*. Як і ў імені *Полиевкт* (гл. вышэй), першая частка імені *Поли-*ен, відаць, пад уздзеяннем народнай этымалогіі змянілася ў *Полу-*, адкуль *Полуян*. Руск. *Полиен* (СВІЛ), укр. *Полиен* (СВІЛ).

ПОЛИКАРП Зарэгістравана ў XVI ст. 2 разы ў варыянтах *Поликарп* (1), *Поликарт* (1): *Поликарп* 1528 б. Гр., У. 93; *Поликарт Михайлович Костюкович* 1567 Гр. п., П.

697. СБП: Палікарпаў, Палікарповіч, Палікаранка, Палікарэнка, Палукараў, Палікша, па якіх можна рэканструюваць 4 формы і варыянты форм імені *Поликарп*: *Палікарп*, *Палікар*, *Палукар*, *Палікша*. На тэрыторыі Беларусі ў якасці поўнай формы ўжываліся традыцыйна-царкоўная форма *Поликарп* і ўзнікшыя на ўсходнеславянскай глебе рэканструяваныя па СБП *Палікар* у выніку спрашчэння канцавой групы зычных і *Полукар* у выніку дээтымалагізацыі (параўн. *Полиевкт*, *Полиен*). Руск. *Поликарп* (СВІЛ), укр. *Поликарп* (СВІЛ).

ПОРФИРИЙ Зарэгістравана ў XVI ст. 2 разы ў варыянтах *Парфирий* (1), *Панфир* (1): *Парфирья Ивановича Шацкого* 1578 пісар Маг., ИЮМ XXXII 238; у *Панфира Бахомовича* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 171. СБП не зарэгістраваны.

ПРОКОПИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 34 разы ў форме *Прокоп*: у Попісе 1567 г. *Прокоп Биютовтович* Навагр. п., 822, *Прокоп Менич* Гр. п., 691, *Прокоп Силич* Бр. п., 1195, *Прокоп Томкович* Лід. п., 761, *Прокоп Антонович* 1552 Пін., ПкнПКл. 9, *Прокоп Леонович* 1592 Маг., ИЮМ VIII 198, *Прокоп Иванович Дроня* 1593 Віц., ИЮМ I 327, *Прокоп Спица* 1635 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 221, *Прокоп Шиш* 1642 с. Пол. в., ИЮМ XXII 316, *Прокоп Мамон* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 90, *Прокоп Васкович* 1683 Маг., ИЮМ II 5, *Прокоп Бурачонок* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 72, *Пракоп Шаравый* 1746 Маг., ИЮМ XXX 295, *Пракоп Хресцель* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 170; ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы 8 разоў, у Літве і Жмудзі — 4. Эмацыянальнаацэначная форма *Прокопец* (1): *а у Васюка сыны тры — Федорец, Прокопец а Янук* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 351. СБП: *Прако́пеў*, *Прако́паў*, *Пракапо́віч*, *Прако́пенка*, *Пракапе́нка*, *Пракапе́ня*, *Пракапе́ц*, *Прако́пік*, *Прако́пчык*, *Прако́пчыкаў*, *Пракапо́к*, *Пракапо́чк*, *Пракапі́шак*, *Пракапы́шка*, *Прако́шын*, *Прако́феў*, па якіх можна рэканструюваць 11 форм і варыянтаў форм імені *Прокопий*: *Пракопій*, *Пракоп*, *Пракапец*, *Пракопік*, *Пракопчык*, *Пракапок*, *Пракапчук*, *Пракапішак*, *Пракапышка*, *Пракоша*, *Пракофій*. На тэрыторыі Беларусі ў функцыі поўнага імені ўжывалася ўсходнеславянская форма без канцавога [-ий]—*Прокоп*, але, па сведчанню СБП, выкарыстоўвалася і царкоўнаславянская форма *Пракопій* і яе варыянт *Пракофій*. Руск. *Прокофий*, *Прокопий* (СВІЛ), укр. *Прокопій*, *Про́кіп* (СВІЛ).

ПРОТАСИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. 7 разоў у форме *Протас: Протас Бузанович* 1528 Навагр. з-к. № 37; у Попісе 1567 г. *Протаса Дзяковича* Мін. п., 1222, *Протас Лемеш* Пін. п., 1206; *Протас Радкович* 1638 Маг., ИЮМ IX 333, *Протас Гуменникович* 1642 с. Пол. в., ИЮМ XXII 316. СБП: Пратас, Протас, Пратасаў, Пратасёвіч, Пратасёвіч, Пратасёнка, Пратасёня, Пратасёк, Проткін, Протчанка, Прощка, Прощка, Працко, Працкевіч, Прощык, Прощыкаў, Працук, Працёнка, Пратасавіцкі, па якіх можна рэканструюваць 10 форм і варыянтаў форм імені *Протасий: Пратас, Протас, Пратасюк, Протка, Прощка, Прощка, Працко, Прощык, Працук, Проц.* Поўнай формай імені ў Беларусі была ўсходнеславянская форма без канцавога [-ий]—*Протас*. Як сведчаць СБП, існавалі 2 варыянты, якія адрозніваліся месцам націску,— *Пратас, Протас*. Руск. *Протасий* (СВІЛ), укр. *Протасій, Протас*, размоўн. *Протазь* (СВІЛ).

ПРОХОР Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 6 разоў: *Проход Богданович Михайловича* 1567 Ваўк п., П. 866, *Проход Шотко* 1684 Маг., ИЮМ II 191, *Проход Сербай* 1691 Маг., ИЮМ VIII 170, *Проход Смоликов* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 191, *Праход Тарачок* 1746 Маг., ИЮМ XXX 274, *Проход Литовка* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 429. Эмацыянальнаацэначная форма *Прошка* (1): *Прошка Рафеевич* 1684 Маг., ИЮМ II 184. СБП: Прохар, Прохараў, Прахаровіч, Прахарэвіч, Прахарёнка, Прахарёня, Прощка, Прощкін, Прашкёвіч, Прощчанка, Прохарчык, Прохарчаў, па якіх можна рэканструюваць 3 формы імені *Проход: Прохар, Прошка, Прохарчык*. Руск., укр. *Проход* (СВІЛ).

[ПУД] СБП: Пўдаў, Пудакёвіч, па якіх можна рэканструюваць 2 формы імені *Пуд: Пуд, Пудак*. Руск., укр. *Пуд* (СВІЛ).

[ПУЛЛИЙ] СБП: Пулко, Пульянаў, Пульяно́віч, Пуляк, па якіх можна рэканструюваць 3 формы імені *Пуллий: Пулко, ?Пульян, Пуляк*.

[ПУПЛИЙ] СБП: Пуп, Пўпа, Пўпін, ?Пупа́ч, Пупейка, Пўпель, Пўплікаў, Пўпка, Пупко́, Пупкоў, Пупке́віч, Пупі́нскі, па якіх можна рэканструюваць 7 форм і варыянтаў форм імені *Пуплий: Пуп, Пуна, Пупейка, Пупель, Пуплік, Пупка, Пупко*.

РАФАЙЛ правасл., РАФАЛ каталіцк., польск. *Rafał*. У Польшчы вядома з XII ст. (Быстр. Кн., 303). Зарэгі-

стравана ў XVI ст. (толькі ў Попісе) 6 разоў у варыянтах *Рафал* (4), *Рахвал* (2). *Рафал*: *Рафал Михайлович Жук* Бр. п., 1200, *дзей Рафала Кости* там жа, 446, *Рафал Чубинский* Рад. хар., 785, *Рафал Яцкевич Заневич* Гр. л., 707; на Падляшшы — 54, у Літве — 2. *Рахвал*: *Рахвал Сахарович Ваўк.* п., 864, *Рахвал Яновіч Михновича* там жа, 861; на Падляшшы — 2. Ва Ухвале і Попісе за межамі Беларусі адзначана: *Рафаль* (6), *Рафалик* (1) — на Падляшшы. СБП: *Рафаловіч*, *Рафаёнка*, *Рахвальчук*, *Рафальскі*, па якіх можна рэканструюваць 3 формы імені *Рафаіл*: *Рафал*, *Рафай*, *Рахвальчук*. Па сведчанню помнікаў і СБП, у Беларусі як поўнае імя звычайна ўжывалася польская форма *Рафал*. Рэканструюваная па СБП форма *Рафай* з'явілася, відаць, з традыцыйна-царкоўнай *Рафаіл* у выніку знікнення канцавога [л] і спрашчэння групы галосных [аи] у [ай]. Для традыцыйна-царкоўных імён такога тыпу (з канцавым [-ил]) на ўсходнеславянскай глебе звычайна ўзнікае форма з канцавым [-ло], [-ла], гл. *Гавриил*, стар. 48. Руск. *Рафаил* (СВІЛ), укр. *Рафаїл* (СВІЛ).

[РИММА] СБП: *Рымовіч*, *Рымёнка*, *Рымка*, *Рымкёвіч*, *Рымша*, *Рымжа*, *Рымдзёнак*, *Рымашэўскі*, па якіх можна рэканструюваць 5 форм імені *Римма*: *Рыма*, *Рымка*, *Рымша*, *Рымжа*, *Рымда*.

РОДИОН Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 8 разоў у варыянтах *Радион* (2), *Родивон* (6). *Радион*: *Радиона Потемкина* 1683 Маг., ИЮМ II 7, *Радион Хорошавка* 1746 Маг., ИЮМ XXX 196. *Родивон*: ва Ухвале 1528 г. *Родивон* б. Гр., 92, *Родивон Воликевич* Навагр. з-к, 36, *Радивон Погот* Віц. з-ля, 197, *Радивон Рогайлович* б. Мсцісл., 199. Эмацыянальнаацэначныя формы *Родко* (1), *Радко* (1): ва Ухвале 1528 г. *Родко Друтилевич* б. Рад., 82, *Радко Щолканович* Віц. з-ля, 199. СБП: *Радзіён*, *Радзіёнаў*, *Радыёнаў*, *Радзіён*, *Радзіёнаў*, *Радзівён*, *Радзівёнаў*, *Радзівёненкаў*, *Радыванюк*, *Радзівончык*, *Радзь*, *Радзік*, *Радзька*, *Радзько*, *Радзькоў*, *Родзін*, *Радзёвіч*, *Родзіч*, *Радзінёвіч*, *Родзік*, *Родзька*, *Родзькін*, *Радзіюк*, *Радзюкёвіч*, *Радзёйка*, *Радзён*, *Радзюш*, *Радкёвіч*, *Радковіч*, *Родкавіч*, *Радчанка*, *Радчэня*, *Радчук*, *Радаў*, *Радэнка*, *Радцёвіч*, *Радута*, *Радзянка*, *Радкавец*, *Радковец*, *Радзёўскі*, *Радзёцкі*, *Радзіёўскі*, *Радзішэўскі*, па якіх можна рэканструюваць 22 формы і варыянты форм імені *Радион*: *Радзіён*, *Радыён*, *Радзіён*, *Радзівон*, *Радзівончык*,

Радыванюк, Радзь, Радзік, Радзька, Радзько, Родзя, Родзік, Родзька, Радзюк, Радзейка, Радзюн, Радзюш, Радко, Радчук, Род, Радзец, Радута. У Беларусі ўжываліся 4 варыянты поўнай формы — *Радион, Радивон, Радзіён, Радыён*, звязаныя з фанетычным асваеннем імені. Руск. *Родион* (СВІЛ), укр. *Радіон, Радивон* (СВІЛ), *Радивон, Родійон, Радько* (Грынч.).

РОМАН Імя, прынятае праваслаўнай і каталіцкай царквой, польск. *Roman*. У Польшчы вядома з XVI ст. (Быстр. Кн., 307). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 65 разоў: ва Ухвале 1528 г. *Васко а Роман Ванковичи* б. Кобр., 192, *Роман Гарасимович* б. Гр., 91, *Роман Миколаевич* б. Слон., 98, *Роман Михайлович* б. Ваўк., 94; у Попісе 1567 г. *Роман Верещака* Бр. п., 1185, *Роман Малеевич* Гр. п., 679, *Роман Митькевич* Навагр. п., 815, *Роман Тенюка* Пін. п., 1209; князь *Роман Санкгушкович* ваявода Брасл., 452; *Роман Свинчич* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 216, *Романа Жоровича* 1592 Мін. п., АВК XXXVI 153, *Романа Ревута* 1590 Мін. п., АВК XXXVI 382, *Роман Окула* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 168, *Роман Перекрывило* 1623 Маг., ИЮМ VIII 396, *Романа Давидовича Воскобойника* 1683 Маг., ИЮМ II 9, *Роман Решетниковский* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 190, *Роман Шары* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 72, *Роман Можейко* 1730 с. Пол., ИЮМ 335, *Роман Грак* 1746 Маг., ИЮМ XXX 312, *Роман Пятушонок* 1764 Ула, ИЮМ XXII 422, *Роман Януля* 1771 Пол., ИЮМ VI 379, *Роман Микоша* 1774 Віц., ИЮМ XIX 234, *Роман Злебож* 1776 Маг., ИЮМ XVII 164; ва Ухвале і Попісе адзначана ў Літве 15 разоў, на Падляшшы — 3. Эмацыянальнаацэначныя формы: *Романец* (1), *Ромашко* (2): *Романца Олексеевича Рулевого сына* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 233; *Ромашко Нарушевич* 1528 б. Ваўк., У. 97, *Ромашко Петькович* 1567 Слон. п., П. 846; ва Ухвале і Попісе адзначана: *Ромашко* (6) у Літве і Жмудзі, *Ромейко* (2) у Літве. СБП: *Раман, Раманаў, Рамановіч, Раманёнка, Раманейка, Раманец, Раманцэвіч, Раманішка, Раманішкін, Раманка, Раманкёвіч, Раманчук, Раманькоў, Раманюк, Раманятаў, Раманётаў, Раманюга, Рамук, Рамейка, Рамусік, Рамашка, Рамашчанка, Рамша, Рёма, Рёмаш, Рёмыш, Рёмель, Раманюўскі, Рамашэўскі, Рамышэўскі*, па якіх можна рэканструяваць 20 форм і варыянтаў форм імені *Роман*: *Раман, Раманейка, Раманец, Раманішка, Раманка, Раманчук, Раманёк, Ра-*

манюк, Раманята, Раманета, Раманюга, Рамук, Рамейка, Рамусік, Рамашка, Рамша, Рома, Ромаш, Ромель. Руск., укр. *Роман* (СВІЛ), укр. *Романонько, Романочко, Романчик, Ромко, Ромчик* (Грынч.).

САВВА Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 37 разоў у варыянтах *Савва* (8), *Сава* (27), *Саво* (2). *Савва*: *Савва Муха* 1730 с. Пол., ИЮМ II 335. *Сава*: ва Ухвале 1528 г. *Сава Бернице* Пол. з-ля, 195, *Сава Мишкович* Навагр. з-к, 36, *Сава Пашкович* б. Ваўк., 96; у Попісе 1567 г. *Сава Максимович* Пін. п., 1211; *Сава Орефин* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 181, *Сава Мишынич* 1596 Маг., ИЮМ VIII 227, *Сава Петрович* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 161, *Сава Семёха* 1623 Віц. в., ИЮМ XXI 79, *Сава Акимович* 1636 с. Пол. в., ИЮМ XXII 304, *Савы Лысого* 1691 Маг., ИЮМ VIII 15, *Сава Шохин* 1746 Маг., ИЮМ XXX 277. *Саво*: *Саво Лопацин* 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 79, *Саво Колышин* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 81. Эмацыянальнаацэначная форма *Савка* (10): *Савка Гричышонак* 1630 Маг., ИЮМ VIII 432, *Савка Пикула* 1684 Маг., ИЮМ II 85, *Савка Тригубов* 1685 Маг., ИЮМ III 151, *Савки Кадучки* 1690 Маг., ИЮМ VII 17, *Савце Ткачу* 1698 Маг., ИЮМ XII 14, *Савка Бацевич* 1746 Маг., ИЮМ XXX 297, *Савка Дойлід* там жа, 172. СБП: *Сáва, Сáвін, Сáвіч, Савéнка, Савянкóў, Савéля, Сáвік, Савéйка, Савóнь, Саванóвіч, Саванéц, Саваню́к, Саванóк, Саванчу́к, Савончы́к, Савяно́к, Саво́шчык, Саву́шчык, Саву́к, Савукóў, Сáўка, Саўко́, Саўко́ў, Сáўкін, Саўко́віч, Сáўчыц, Сáўчанка, Саўчу́к, Сáўчык, Сáўчыкаў, Саванéўскі, Савашы́нскі, Саві́цкі*, па якіх можна рэканструяваць 18 форм і варыянтаў форм імені *Савва*: *Сава, Савік, Савейка, Савонь, Савон, Саванец, Саванюк, Саванок, Саванчук, Савончык, Савянок, Савошчык, Савушчык, Савук, Саўка, Саўко, Саўчук, Саўчык*. Руск. *Савва* (СВІЛ), *Сава* (Мілейк., 392), укр. *Сава*, размоўн. *Савка* (СВІЛ), *Савочка* (Грынч.).

[САВВАТИЙ] СБП: *Сáут, Сау́тыч, Сáвуць, Сáуць, Саво́йтан*, па якіх можна рэканструяваць 4 варыянты імені *Савватий*: *Саут, Савуць, Сауць, Савойтан*. Не выключана, што такія формы маглі ўтварыцца і ад *Савва, Савин*, а ад усечанай асновы *Сав-ватий* маглі ўзнікнуць тыя ж формы, што і ад *Савва* (гл. вышэй).

САВЕЛ Зарэгістравана ў XVIII ст. 1 раз: *Савеллий Капуста* 1746 Маг., ИЮМ XXX 190. СБП: *Савéль-*

еў, Саволін, Савіловіч, Савулаў, Савулькін, Савульчык, Саўль, Саўлёвіч, Саўліч, Саўлук, Саўлукёў, Саўльскі, па якіх можна рэканструяваць 8 форм і варыянтаў форм імені *Савел*: *Савелій, Савол, Савіл, Савул, Савулька, Савульчык, Саўль, Саўлук*. У якасці поўнага імені ўжываліся *Савол, Савіл, Савул, Саўль* і форма, утвораная па ўзору царкоўнаславянскіх форм на [-ий] — *Савелій*. Руск. *Савелий, Савел* (СВІЛ), укр. *Савел, Савелий* (СВІЛ).

[САВИН] СБП: *Савін, Савінаў, Савінка, Савінкін*, па якіх можна рэканструяваць 2 формы імені *Савин*: *Савін, Савінка*.

[САДОК] СБП: *Садовіч, Садзік, Садко, Садкевіч, Садковіч, Садчанка, Садоха, Садошанка, Садонік, Садонікаў, Садкоўскі, Садоўскі*, па якіх можна рэканструяваць 5 форм і варыянтаў форм імені *Садок*: *Сад, Садзік, Садко, Садоха, Садонік*.

[САКЕРДОН] СБП: *Сак, Сакаў, Саковіч, Сакевіч, Сакавец, Сакурэнка, Сакурэц, Сакута*, па якіх можна рэканструяваць 4 формы і варыянты форм імені *Сакердон*: *Сак, Сакура, Сакурэц, Сакута*. Форма *Сак* магчыма таксама ад *Исаакій*.

[САЛАМОН], [СОЛОМОН] СБП: *Саламонаў, Саламонік, ?Саламыкін, Сальмановіч*, па якіх можна рэканструяваць 4 формы і варыянты форм імені *Саламон*: *Саламон, Саламонік, ?Саламыка, Сальман*.

[САМОН] СБП: *Самонаў, Саманёнка, Саманкоў, Саманчук, Самончык*, па якіх можна рэканструяваць 4 формы і варыянты форм імені *Самон*: *Самон, Саманок, Саманчук, Самончык*.

САМПСОН Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. 3 разы ў форме *Самсон*: *Самсон Цветин* 1528 Пол. з-ля, У. 195; *Самсон Опанасович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 94, *Самсон Малюхов* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 86; ва Ухвале і Поісе адзначана на Падляшшы 4 разы, у Літве — 1, на Падляшшы яшчэ адзначана *Самсун* (1). СБП: *Самсо́наў, Самсановіч, Самсо́нік, Самсо́нчык, Самосенка, Само́цік, ?Самсты́ка*, па якіх можна рэканструяваць 6 форм і варыянтаў форм імені *Сампсон*: *Самсон, Самсонік, Самсончык, Самос, Самоцік, Самстыка*. Поўная форма *Самсон*, якая ўжывалася ў Беларусі, перажыла спрашчэнне групы зычных [мнс]. Руск., укр. *Самсон* (СВІЛ).

САМУИЛ правасл., САМУЕЛЬ каталіцк., польск.

Samiel. У Польшчы вядома з XVI ст. (Быстр. Кн., 312—313). Зарэгістравана ў XVII ст. 10 разоў у варыянтах *Самуил* (1), *Самуїла* (3), *Самуель* (6). *С а м у и л*: *Самуїлу Збродневичу*, ён жа *Самуїло Збродневич* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 189. *С а м у ї л а*: *Самуїло Андреевич* 1552 св. Пін., ПкнПКл. 12, *Самуїлы Сидоровича Гука* 1683 Маг., ИЮМ II 4. *С а м у е л ь*: *Самуель Щыкгельский* 1647 Маг., ИЮМ X 217, *Самуель Мицевич* 1652 Пол., ИЮМ V 253, *Самуеля Ивановича Рахусы* 1698 Маг., ИЮМ XII 3, *Самуель Курачка* 1746 Маг., ИЮМ XXX 174. СБП: *Самуїлаў*, *Самуїла*, *Самуїлёнка*, *Самуїлёнак*, *Самулёвіч*, *Самойла*, *Самойлаў*, *Самайлёвіч*, *Самойленка*, *Самайлюк*, *Самаль*, *Самалюк*, *Самойлік*, *Самуль*, *Самулёкін*, *Самусёў*, *Самусёвіч*, *Самусёнка*, *Самусёнак*, *Самусік*, *Самута*, па якіх можна рэканструюваць 13 форм і варыянтаў форм імені *Самуил*: *Самуіл*, *Самуїла*, *Самула*, *Самойла*, *Самайлюк*, *Самаль*, *Самалюк*, *Самойлік*, *Самуль*, *Самулека*, *Самусь*, *Самусік*, *Самута*. У якасці поўнай формы імені ў Беларусі ўжываліся традыцыйна-царкоўная форма *Самуил*, усходнеславянская форма *Самуїла*, якая ўзнікла ў выніку спрашчэння групы галосных {уи} і ўстаранення канцавога закрытага склада шляхам далучэння галоснага гукa (гл. стар. 48), 2 варыянты гэтай формы — *Самула*, *Самойла* і польская форма *Самуель*. Руск. *Самуил* (СВІЛ, Мілейк., 392), *Самуїло* (Мілейк., 392), укр. *Самійло* (СВІЛ), *Самійло*, *Самусь* (Грынч.).

САСОНИЙ Зарэгістравана ў XVI ст. 15 разоў у форме *Сасин*: у Попісе 1567 г. *Сасин Андреевич Беликович* Навагр. п., 816, *Сасин Колбович Иванович* Пін. п., 1213, *Сасин Тюрлевич Ашм. п.*, 568, *Сасин Овдеевич* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 175, *Сасин Захаринич* 1578 пратапоп Маг., ИЮМ VII 288; ва Ухвале і Попісе адзначана ў Літве 2 разы, на Падляшшы — 1.

СЕБАСТИАН правасл., **СЕБАСТИАН** каталіцк., польск. *Sebastian*. У Польшчы вядома з XVI ст., ужывалася часта (Быстр. Кн., 314—315). Зарэгістравана 35 разоў у варыянтах *Севастиан* (1), *Савостиян* (1), *Савостиян* (1), *Савосцян* (1), *Савостей* (3), *Савоста* (2), *Себестьян* (2), *Себестыян* (3), *Сабестиян* (1), *Собестьян* (8), *Собестыян* (1), *Собестын* (1), *Собостиян* (1), *Собостьян* (8), *Собосьян* (1). *С е в а с т и я н*: *Севастиана Харкевича Смоляка* 1682 Пол., ИЮМ VI 265. *С а в о с*

тиян: *Савостиян Полуянович* 1528 б. Ваўк., У. 96.
Савостиян: Савостиян Пац 1726 Чач. ст., ИЮМ
 XXVIII 43, ён жа *Савосцян Пац* там жа, 46. *Са-
 востей: Савосцей Осипович* 1614 Арш. п., ИЮМ
 XXVIII 171, *Савастей Бояркович* 1730 с. Пол., ИЮМ II
 349. *Савоста: сына своего Совосту* 1578 м. Маг., ИЮМ
 XXXII 52, *Савоста Пивовар* 1710 Маг., ИЮМ XI 301.
Себестьян: у Попісе 1567 г. *Себестьян Гринькович*
 Ашм. п., 575, *Себестьян Парфенович* Вас. хар., 772; ва Ух-
 вале і Попісе адзначана на Падляшшы 8 разоў, у Літве і
 Жмудзі — 10. *Себестьян: Себестьян Войтехович*
 1528 Ашм. дв., У. 24, *Себестьян Беняковский* 1567 На-
 вагр. п., П. 831, *Себестьян Песлека* 1582 Мін., АВК XXXVI
 134, ён жа *Собестьян Песляк* там жа, 135; на Падляш-
 шы — 115, у Літве — 2. *Сабестиян: Сабестиян Ми-
 хайлович* 1528 Ашм. дв., У. 22. *Собестьян: у Попісе*
 1567 г. *Собестьян Богушевич* Навагр. п., 825, *Собестьян*
Зенкович Вас. хар., 774; ва Ухвале і Попісе адзначана ў
 Літве і Жмудзі 10 разоў. *Собестьян: Собестьян*
Лойко 1582 Мін. п., АВК XXXVI 156; у Попісе адзначана
 ў Літве і Жмудзі 4 разы, на Падляшшы — 1. *Собес-
 тын: Собестын Кривошиша* 1567 Лід. п., П. 762. *Собо-
 стиян: Собостиян Миколаевич Толочко* 1567 Гр. п., П.
 676. *Собостьян: Собостьян Забела* Ваўк. п., 868,
Собостьян Миколаевич Леньковича Ашм. п., 578—579,
Собостьян Щастнович Лід. п., 766, *Собостьян Янович*
Хрищонович Ашм. п., 576. *Собосьян: Собосьян Вой-
 технович Зубрицкий* 1567 Ашм. п., П. 686. Ва Ухвале і По-
 пісе за межамі Беларусі адзначана: *Совостьян* (1), *Се-
 бастьян* (1), *Себостьян* (5), *Собестиян* (4) — у Літве і
 Жмудзі, *Собостиян* — у Літве 3 разы, на Падляшшы —
 1, *Собостьян* (6), *Собестын* (1), *Собестиан* (1) — на
 Падляшшы. Эмацыянальнаацэначныя формы: *Совош*
 (1), *Собех* (1), *Собко* (1), *Совостеец* (1). *Совош: Со-
 вош Панцевич* 1567 Гр. п., П. 687. *Собе х: Собех Томко-
 вич* 1567 Бр. п., П. 1191; на Падляшшы — 11. *Собко:*
Собко Юркевич Недбаловича 1567 Ваўк. п., П. 857. У По-
 пісе адзначана *Собих* (1) на Падляшшы. СБП: *Севасць-
 ян, Севасцьянаў, Севасцьянчык, Севасціянчўк, Севасця-
 новіч, Севасціянчык, Севасцёй, Севасцёнка, Сёўка, Са-
 васцёй, Савасцёеў, Савасцёенка, Савасціёнак, Савасць-
 янаў, Савасціян, Савасціюк, Савастаў, Савостаў, Саво-
 сцін, Савасцёнка, Савосцік, Савосцікаў, Савось, Савось-*

ка, Савосік, Савасціцкі, па якіх можна рэканструяваць 19 форм імені *Севастиан*: *Севасцьян*, *Севасцьянчык*, *Севасціян*, *Севасціянчук*, *Севасцян*, *Севасцянчык*, *Севасцей*, *Севаста*, *Сеўка*, *Савасцей*, *Савасцьян*, *Савасцян*, *Савасцюк*, *Саваста*, *Савоста*, *Савосцік*, *Савось*, *Савоська*, *Савосік*. На тэрыторыі Беларусі ў якасці поўнага імені ўжываліся варыянты царкоўнаславянскай формы *Севастиан*, *Савостиян*, *Савостиан*, *Савосцян*, дзве ўсходнеславянскія формы — формы з канцавым [-ей] — *Савостей*, утвораная пад уплывам усходнеславянскіх форм імён на [-ей], што ўзыходзяць да царкоўнаславянскіх форм з канцавым [-ий], і 2 варыянты формы з канцавым галосным [а], пры дапамозе якога ліквідуюцца закрыты склад у канцы слова, — *Савоста*, *Саваста*, а таксама 9 варыянтаў польскай формы: *Себестьян*, *Себестыян*, *Себестиян*, *Собестьян*, *Собестыян*, *Собестын*, *Собостиян*, *Собостьян*, *Собосьян*. Вялікая колькасць варыянтаў звязана з характарам рэалізацыі галосных у складах перад

Табліца 1

Структура часткі асновы на характару ненаціскных галосных	Характар рэалізацыі групы [иа] у другой частцы асновы					
	[на]н	[ія]н	[ля]н	[’а]н	[я]н	[ы]н
<i>Севаст</i>		+				
<i>Севост</i>						
<i>Саваст</i>						
<i>Савост</i>	+	+		+		
<i>Себест</i>			+		+	
<i>Собест</i>			+		+	+
<i>Собост</i>		+			+	
<i>Сабест</i>		+				
<i>Собос</i>					+	

націскам і групы галосных [иа]. Камбінацыя названых асаблівасцей і дае пералічаныя вышэй варыянты (гл. табл. 1).

Руск. *Севастьян*, *Севастиан* (СВІЛ), укр. *Севастьян*, *Севастіян* (СВІЛ).

[СЕВЕРИН] СБП: *Сеvaryн*, *Сеvaryцў*, *Сеvaryнэц*, па якіх можна рэканструяваць 2 формы імені *Северин*: *Сеvaryн*, *Сеvaryэц* (магчыма таксама ад імені *Сеvир*).

[СЕЛИНИЙ] СБП: Селіневіч, Сялёнчык, Сялёвіч, Сёліч, Сялёня, Сялюк, Сялюн, Сялюцін, Сяльчэнак, Сялюгін, па якіх можна рэканструюваць 8 форм і варыянтаў форм імені *Селиний*: *Селін, Сяленчык, Сел, Сялюк, Сялюн, Сялюта, Сялько, Сялюга*.

[СЕРАПИОН] СБП: Серапіна.

СЕРАФИМ правасл., СЕРАФИН каталіцк., польск. *Serafin*. Зарэгістравана ў XVI ст. (толькі ва Ухвале і Попісе) 8 разоў у варыянтах *Серафин* (1), *Сарафин* (7). *Серафин*: *Серафин* 1528 б. Вас., У. 87; на Падляшшы — 14, у Літве — 6. *Сарафин*: ва Ухвале 1528 г. *Сарафин Михайлович* Лід. дв., 32; у Попісе 1567 г. *Сарафин Лавринович Козич* Лід. п., 779, *Сарафин Мартинович Ясколд* Ваўк. п., 866, *Сарафин Матеевич* Гр. п., 704, *Сарафин Митькович* Ашм. п., 593, *Сарафина* Пін. п., 1207; на Падляшшы — 77, у Літве і Жмудзі — 10. СБП: Серафімóвіч, Серафі́мка, па якіх можна рэканструюваць 2 формы імені *Серафим*: *Серафім, Серафімка*. Руск., укр. *Серафим* (СВІЛ).

СЕРГИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 14 разоў у форме *Сергей*: *Сергей Чорнышевич* 1567 Слон. п., П. 849, *Сергей Боров* 1578 Шкл. вол., ИЮМ XXII 120, *Сергей* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 174, *Сергей Зрячий* 1617 Маг., ИЮМ VIII 345, *Сергей Латышов* 1670 Віц. п., ИЮМ XXI 82, *Сергей Илинч Соловей* 1683 Маг., ИЮМ II 5, *Сергей Кузьминич* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 24. СБП: Сяргéй, Сяргéеў, Сяргіéвіч, Сяргіénка, Сяргяénка, Сяргаénка, Сяргéенка, Сяргіénя, Сяргéйчык, Сяргúн, Сяргúнчык, Сяргúткін, Сяргúшка, Сяргяйчúк, Сяргель, Сяргачóў, Сяргіéўскі, па якіх можна рэканструюваць 9 форм і варыянтаў форм імені *Сергей*: *Сяргей, Сяргейчык, Сяргун, Сяргунчык, Сяргутка, Сяргушка, Сяргяйчук, Сяргель, Сяргач*. У Беларусі ўжывалася толькі ўсходнеславянская форма з канцавым [-ей]—*Сергей*. Руск. *Сергей* (СВІЛ), укр. *Сергі́й* (СВІЛ), *Сергі́йко* (Грынч.).

[СИГИЗМУНД] СБП: Зыгмантовіч, па якім можна рэканструюваць адзін з варыянтаў імені *Сигизмунд* — *Зыгмант* (гл. стар. 77).

[СИГИЦ] СБП: Сігаў, Сігоў, Сігінéвіч, Сігаéў, Сігель, па якіх можна рэканструюваць 4 формы імені *Сигиц*: *Сіг, Сігін, Сігай, Сігель*.

СИЛА Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 7 разоў: *Сила Горяин* 1567 Ваўк. п., П. 859, *Сила Таранов* 1593

Маг., ИЮМ VIII 203, *Сила Почуйко* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 158, *Силу Сидоровича* 1656 Маг., ИЮМ X 283, *Сила Булан* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 42. СБП: Сілін, Сіліч, Сілік, Сілько́, Сільчанка, Сільчо́нак, Сілко́, Сілкоў, Сілкаў, Сілкін, Сілко́віч, Сілаеў, Сілю́к, Сілюкоў, Сіле́цкі, Сілі́цкі, па якіх можна рэканструяваць 6 форм і варыянтаў форм імені *Сила*: *Сіла, Сілік, Сілько, Сілко, Сілай, Сілюк*.

СИЛІВАН Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 13 разоў у варыянтах *Селивон* (11), *Силивон* (2). *Селивон*: *Селивон Оленич* Гр. п., 701, *Селивон Павлович* Вас. хар., 780; *Селивон Васкович* Праля 1578 Мсцісл., ИЮМ XXXII 86, *Селивон Мордасович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 175, *Селивон Василевич* 1654 Маг., ИЮМ X 273, *Селивон Удавка* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 61. *Силивон*: *Силивон Павлов Шаповал* 1746 Маг., ИЮМ XXX 287. СБП: Сільва́нóвіч, Селіва́наў, Селіва́ненка, Селіво́н, Селіво́нчык, Селіва́шка, Селява́наў, Селяво́нік, Селяво́нчык, Саліво́нчык, Сіліва́нькоў, Сіліва́нюк, Сіліво́нец, Сіліво́нчык, Сільва́не́нак, ?Селіфо́нтаў, па якіх можна рэканструяваць 13 форм і варыянтаў форм імені *Силван*: *Сілван, Селіван, Селівон, Селівончык, Селівацка, Селяван, Селявонік, Селявончык, Салівончык, Сіліва́нька, Сіліва́нюк, Сілівонеч, Сілівончык*. Па сведчанню помнікаў пісьменнасці і СБП, у Беларусі ў якасці поўнай формы ўжываліся традыцыйна-царкоўная форма *Сільван*, рэканструяваная па СБП, і 3 варыянты з устаўным [и] ў групе зычных [лв] — *Селивон, Силиван, Селіван*. Руск., укр. *Силван, Сильван, Силуян* (СВІЛ).

СИЛЬВЕСТР Зарэгістравана ў XVI ст. (толькі ва Ухвале і Попісе) 1 раз у форме *Селивестр*: *Селивестр Иванович* 1567 Ашм. п., П. 575; за межамі Беларусі адзначана: *Сильвестер* (1) — у Літве. *Селвестрос* (1) — у Жмудзі. СБП: Сільве́страў, ?Селіве́рстаў, Сельвясю́к, па якіх можна рэканструяваць 3 формы і варыянты форм імені *Сильвестр*: *Сільвестр, Селіверст, Сельвясюк*. У Беларусі ўжываліся 3 варыянты поўнай традыцыйна-царкоўнай формы — *Сільвестр, Селивестр, Селіверст*. Відаць, у якасці поўнай формы ўжывалася і форма, што ўзнікла ў выніку спрашчэння канцавой групы зычных [стр], — *Сальвесь*, форма вядома ў цэнтральнай частцы Беларусі. Руск. *Сильвестр* (СВІЛ), укр. *Сильвестр* (СВІЛ), *Сильвест, Селивестр* (Грынч.).

[СИМ] СБП: Сіма́к, Сіма́ка, Сімако́ў, Сімако́віч, Сіма́га, Сіма́гін, Сіма́шка, Сіма́шкэвіч, Сі́мкоў, Сі́мчанка, Сі́мчанкоў, Сі́мчо́нак, Сі́мўк, Сі́мукоў, Сі́мураў, па якіх можна рэканструюваць 7 форм і варыянтаў форм імені *Сим*: *Сімак, Сімака, Сімага, Сімашка, Сі́мко, Сі́мук, Сі́мур*. Усе пералічаныя прозвішчы і рэканструюваныя па іх формы імені маглi ўтварыцца і ад усечанай асновы імені *Симон*.

СИМЕОН Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 205 разоў у форме *Семен*: ва Ухвале 1528 г. *Семен Барда* б. Мсцісл., 198, *Семен Богданович* Навагр. з-к, 33, *Семен Володкевич* Ашм. дв., 25, *Семен Глебович Корсак* Пол. з-ля, 193, *Семен Григорьевич* б. Ваўк., 94, *Семен Ескович* б. Кобр., 192, *Семен Иванович* Навагр. з-к, 33, *Семен а Максим Лозици* Пін., 189, *Семен Сергеевич* Віц. з-ля, 197, *Семен Толстой* б. Гр., 90; у Попісе 1567 г. *Семен Акушкович* Ашм. п., 568, *Семен Алексеевич Глушанин* Навагр. п., 839, *Семен Андреевич Головка* Пін. п., 1206, *Семен Василевич* Слон. п., 843, *Семен Васюкович* Рэч. п., 1234, *Семен Волк* Ваўк. п., 866, *Семен Стефанович Кравцевич* Навагр. п., 828; *Семен Докторович* Мін. п., 1230, *Семен Орда* Пін. п., 1208, *Семен Останиевич* Брасл. п., 636; *Семен Богданович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 260, *Семен Гавли* 1578 з Мсцісл., ИЮМ XXXII 19, *Семен Хлуден* 1590 Мін. п., АВҚ XXXVI 368, *Семена Бизюка* 1590 Маг., ИЮМ VII 490, *Семен Семенович Савлук* 1593 Віц., ИЮМ I 323, *Семен Коханович* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 167, *Семен Шыш* 1623 Віц. в., ИЮМ XXI 77, *Семен Скарбота* 1641 Маг., ИЮМ IX 412, *Семен Жук* 1646 Арш. п., ИЮМ XXIV 366, *Семен Кушелев* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 88, *Семена Заики* 1679 Маг., ИЮМ I 8, *Семена Хомича Сницера* 1685 Маг., ИЮМ III 18, *Семену Костиничу* 1695 Маг., ИЮМ X 54, *Семен Косы Ядронёнок* 1704 Чач., ИЮМ XXVIII 13, *Семен Клиш* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 191, *Семен Пронкевич* 1726 там жа, 66, *Семен Литвинович* 1730 с. Пол., ИЮМ II 343, *Семен Стефанович* 1746 Маг., ИЮМ XXX 227, *Семен Казека* 1758 Маг., ИЮМ XVI 220, *Семен Бируля* 1764 Віц. в., ИЮМ XIX 157, *Семен Синельник* 1764 Ула, ИЮМ XXII 424; ва Ухвале і Попісе адзначана ў Літве 21 раз, на Падляшшы — 3. Эмацыянальна-аэначныя формы: *Сё́мка* (21), *Семенко* (1), *Семашко* (8), *Сень* (1), *Сенко*, *Сенка* (14), *Сенько* (37), *Сенчило* (1), *Сенюта* (1). *С ё́ м к а*: *Сё́мка Бут* 1746 Маг., ИЮМ

XXX 275, *Сёмка Вазила* там жа, 212. *Семенко Богданович Шантыр* 1567 Навагр. п., П. 822. *Семашко*: ва Ухвале 1528 г. *Семашко* б. Рад., 81, *Семашко Малышев* б. Мсцісл., 198; *Семашко Всячый* 1567 Гр. п., П. 681, *Семашко Богданович Жылковский* 1582 з. Мін. п., АВК XXXVI 221; у Літве — 4. *Сень*: *Сень Микулич* 1552 Пін. п., ПкнПкл. 108. *Сенко*, *Сенка*: у Попісе 1567 г. *Сенко Жданович* Гр. п., 683, *Сенко Іванович Горегляд* Пін. п., 1207, *Сенко Степанович* Бр. п., 1201—1202; *Сенка Шостаковича*., ён жа *Семен Шестакович* 1580 Маг., ИЮМ VII 320, *Сенка Мацкович* 1580 Маг., ИЮМ VII 320, *Сенка Сенебрух* 1588 Маг., ИЮМ VII 417, *Сенко Жеглевич* 1594 Маг., ИЮМ VIII 224, *Сенко Степанович* 1610 Маг., ИЮМ VIII 310, *Сенка Галапуза* 1690 Маг., ИЮМ VII 17, *Сенка Годковича* 1691 Маг., ИЮМ VIII 17; на Падляшшы — 3, у Жмудзі — 1. *Сенько*: ва Ухвале 1528 г. *Сенько а Яцко а Антон Афанасовичи* Навагр. з-к, 37, *Сенько Васкович* б. Гр., 92, *Сенько Велятицкий* б. Пін., 188, *Сенько Володкович* б. Мсцісл., 198, *Сенько Григорьевич* Пол., з-ля, 194, *Сенько Грицевич* б. Ваўк., 97, *Сенько Дашкович* б. Рад., 80, *Сенько Івашкович* б. Кобр., 192, *Сенько Милошевич* б. Астр., 88, *Сенько Мишкович* Віц. з-ля, 197, *Сенько Ратомский* Мін. дв., 29, *Сенько Федькович* з. Бр., 100; у Попісе 1567 г. *Сенько Вланович* Навагр. п., 820, *Сенько Глебович* Гр. п., 683, *Сенько Мартинович Гореглядович* Пін. п., 1213; у Літве — 7, на Падляшшы — 4. *Сенчило*: *Сенчило* 1528 б. Кл., У. 190. *Сенюта*: *Сенюта* 1528 Астр., У. 88; на Падляшшы — 1. Ва Ухвале і Попісе за межамі Беларусі адзначана: *Сенико* (2), *Сенец* (1) — на Падляшшы. СБП: *Сямёнаў*, *Семяновіч*, *Семянёнка*, *Семянёня*, *Семіонька*, *Сямёнчык*, *Семянёк*, *Семянцоў*, *Семянкоў*, *Семянкёвіч*, *Семянчэнка*, *Семянчэня*, *Семянюк*, *Семянчук*, *Семяннік*, *Сёмін*, *Сёмка*, *Сямко*, *Сямкоў*, *Сёмкін*, *Сёмкаў*, *Сёмчанка*, *Сёмчанкаў*, *Сямчо́нак*, *Сёмачкін*, *Сёмчык*, *Сёмеш*, *Сямёшка*, *Сямашка*, *Семашка*, *Семашкёвіч*, *Сімахкёвіч*, *Семашчук*, *Сямчук*, *Семуцёнка*, *Сямуткін*, *Сямоцін*, *Сёменчык*, *Семанюк*, *Сёмачкін*, *Семуроў*, *Семяліда*, *Семяню́га*, *Семяня́га*, *Семяня́ка*, *Сень*, *Сёнька*, *Сянько́*, *Сянькоў*, *Сянькёвіч*, *Сінькёвіч*, *Сяньчэ́ня*, *Сянкёвіч*, *Сінкёвіч*, *Сёнчанка*, *Сянчэ́ня*, *Сяньчук*, *Сіньчук*, *Сянчук*, *Сінчук*, *Сянюк*, *Сінюк*, *Сяню́та*, *Сіню́та*, *Сенкавёц*, *Сінкавёц*, *Сенканёц*, *Сінявёц*, па якіх можна рэканструяваць 47 форм і варыянтаў форм імені *Симеон*:

Сямён, Семіонька, Сямёнчык, Семянёк, Семянец, Семянок, Семянюк, Семянчук, Семянік, Сёма, Сёмка, Сямко, Сёмачка, Сёмчык, Семеш, Сямешка, Сямашка, Семашка, Сімашка, Семашчук, Сямчук, Сямута, Сямутка, Сямота, Семенчык, Семанюк, Семачка, Сямур, Семяніда, Семянюга, Семяняга, Семяняка, Сень, Сенька, Сянько, Сінько, Сяко, Сінко, Сенка, Сяньчук, Сіньчук, Сянчук, Сінчук, Сянюк, Сінюк, Сянюта, Сінюта. У Беларусі ўжывалася ў якасці поўнага імені форма Семен, якая ўтварылася ў выніку спрашчэння групы галосных [eo]. Руск. Семён, устар. Симеон (СВІЛ), укр. Семен (СВІЛ), Семенко, Сень, Сеник, Сенько (Грынч.).

СИМОН правасл., ШИМОН каталіцк., польск. *Szymon*. У Польшчы вядома з XIV ст. (Быстр. Кн., 326—327). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 26 разоў у варыянтах Симон (6), Сымон (7), Самон (3), Шиман, Шимон (10). С и м о н: Симон 1528 Навагр. з-к, У. 34, Симон Войшнар 1567 Ашм. п., П. 581; на Падляшшы — 36, у Літве — 5, у Жмудзі — 5; Симон Котович 1593 Віц., ИЮМ I 328, Симон Карпович Клыга канец XVI ст. Віц., ИЮМ XX 412, Симон Миколаевич 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 284, Симон Климов 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII, 52; ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы 36 разоў, у Літве і Жмудзі — 10. С ы м о н: Сымон 1614 Арш. п., ИЮМ XVIII 160, Сымон Шкляй 1625 Віц., ИЮМ XXI 418, Семен Сурганов 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 189, Сымона Герубовича 1754 Маг., ИЮМ XV 458, ён жа Шымона Петра Герубовича там жа, Сымон Сувор 1764 Віц., ИЮМ XIX 187. С а м о н: Самона Дедовича 1679 Маг., ИЮМ I 16, Самона Комисара 1680 там жа, 83, у Самона Рыбника 1681 там жа, 128. Ш и м а н, Ш и м о н: ва Ухвале 1528 г. Шимон з братъю Тумашевичи б. Гр., 92, Шимон Петкевич Ашм. дв., 26; у Попісе 1567 г. Шимон Грибовский Гр. п., 677, Шиман Копиенский Бр. п., 1191, Шимон Петрашкевич Рад. хар., 789; на Падляшшы — 78, у Літве — 10, у Жмудзі — 9. Эмацыянальнаацэначныя формы Шимко (45), Шимук (1). Ш и м к о: ва Ухвале 1528 г. Шимко Андреевич Ашм. дв., 23, Шимко Мартинович б. Ваўк., 97, Шимко Вислоух б. Кобр., 192, Шимко Петькович б. Астр., 88, Шымко Радвилович б. Рад., 81, Шымко б. Вас., 86, Шимко б. Гр., 92, на имя Шимка б. Бр., 1202; у Попісе 1567 г. Шимко Андреевич Ейсимонт Гр. п., 686, Шимко Люшня Ашм. п., 583, Шимко Оксамит

Рад. хар., 787; *Шымка Лукашевича* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 201; у Літве і Жмудзі — 130, на Падляшшы — 1. *Шимук*: *Шимук Волкевич* 1590 Мін. п., АВК XXXVI 390. Ва Ухвале і Попісе за межамі Беларусі адзначана: *Шимок* (1) — на Падляшшы, *Шимкус* (1) — у Жмудзі. СБП: Сіман, Сіманаў, Сімановіч, Сіманёнка, Сіманчык, Сіманькоў, Сімінюк, Сіман, Сымановіч, Сіманчук, Сыманюк, Шыман, Шымановіч, Шыманчык, Шыманіца, Шымаковіч, Шымко, Шымкавіч, Шымковіч, Шымкёвіч, Шымчонок, Шымчык, Шымук, Шымуковіч, Шымчук, Шыманюўскі, Шыманскі, Шымакоўскі, Шымоўскі, па якіх можна рэканструяваць 15 форм і варыянтаў форм імені *Симон*: *Сіман, Сіманчык, Сіманёк, Сімінюк, Сыман, Сыманчык, Сыманюк, Шыман, Шыманчык, Шыманіца, Шымак, Шымко, Шымчык, Шымук, Шымчук*. Магчымы таксама ўтварэнні ад усечанай асновы, якая супадае з поўнай формай імені *Сим* (гл. стар. 149). Па сведчанню помнікаў пісьменнасці і СБП, у якасці поўнай формы ў Беларусі ўжываліся традыцыйна-царкоўная *Симон*, усходнеславянская *Сымон*, Самон і польская *Шимон*. Руск., укр. *Симон* (СВІЛ).

[СИОНИЙ] СБП: Сыантовіч, па якім можна рэканструяваць імя *Сыант*.

СИСОЙ Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 4 разы ў варыянтах *Сисой* (1), *Сысой* (3): *Сисой Кузнечонок* 1579 Маг., ИЮМ VII 310; *Сысой Карпович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 181, *Сысой Лаврович* 1578 там жа, 207, *Сысой Партны* 1726 Чац. ст., ИЮМ XXVIII 59. СБП: Сісін, Сісько, Сіськёвіч, Сыс, Сьса, Сьсаў, Сысой, Сысоеў, Зысёеў, Сісіцкі, па якіх можна рэканструяваць 6 форм і варыянтаў форм імені *Сисой*: *Сіса, Сісько, Сыс, Сьса, Сысой, Зысой*. У якасці поўнай формы ўжываліся 2 варыянты традыцыйна-царкоўнай формы — *Сысой, Зысой*, 2 варыянты з канцавым галосным [а] — *Сьса, Сіса*, якія ўзніклі на ўсходнеславянскай глебе, і форма без канцавога [-ой] — *Сыс*. Руск., укр. *Сисой* (СВІЛ).

СОЗОНТ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 23 разы ў варыянтах *Созон* (22), *Созой* (1). *Созон*: у Попісе 1567 г. *Созон Райкевич* Навагр. п., 825, *Созон Семенович* Пін. п., 1214; у ПкнПКл. 1552 г. *Созон Война* м. Пін., 17, *Созон Изакович* м. Клецк., 392, *Созон Хрещикович* м. Пін., 31; *Созона Гридковича* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 92, на *Созоне Мишковичу Микуличу* 1582 Мін. п., АВК XXXVI

148, *Сазон Цишкович* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 164, *от Сазона Шубника* 1690 Маг., ИЮМ VII 154, *Сазон Шараман* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 79. *Созой*: *Созой Сакович* 1552 м. Пін., ПкнПКл. 32. СБП: Сазон, Сазонаў, Сазановіч, Сазоненка, Сазанёнка, Сазанёнак, Сазанкоў, Сазонік, Сазонка, Сазончык, Созна, Сознаў, Сазоннік, Сазанавец, па якіх можна рэканструяваць 8 форм і варыянтаў форм імені *Созон*: *Сазон, Сазанок, Сазонік, Сазонка, Сазончык, Соза, Созін, Сазонік*. У Беларусі ўжывалася форма *Созон*, якая з'явілася ў выніку спрашчэння канцавой групы зычных [нт]. Руск. *Созон, Созонт* (СВІЛ), укр. *Созонт, Созон, Сезон* (СВІЛ), *Сизьон, Сизько* (Грынч.).

[СОЛОХОН] СБП: Сало́ха, Сало́хін, Сало́шанка, Сало́шкін, Салу́шка, па якіх можна рэканструяваць 3 формы імені *Солохон*: *Салоха, Салошка, Салушка*. У якасці поўнай формы, відаць, ужывалася форма *Салоха*. Магчыма, аднак, што ўсе прыведзеныя прозвішчы ўтвораны ад жаночага імені *Салоха*, якое адпавядае царкоўнаславянскаму *Соломония*.

[СОССИИ] СБП: Сосі́к.

САФОНІЯ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 6 разоў у варыянтах *Софон* (1), *Сахон* (4), *Сахом* (1): *Софон Спица* 1593 Віц., ИЮМ I 336; з сынам *Сахоном* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 159, *Сахон Плехин* 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 78, *Сахон Заец* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XII 438, *Сахон Мовля* 1790 с. Віц. в., ИЮМ XX 336; *Сахом Чумис* 1746 Маг., ИЮМ XXX 317. СБП: Сафо́наў, Сафо́ненка, Сафо́нкін, Сафо́нчык, Сапо́н, Сапо́нчык, Сахо́н, Сахо́наў, Саханёвіч, Саханкоў, Сахончык, Саханчук, Сахвон, Сахонь, Сахонька, Саханько, Сахно, Сахнёнка, Сахнюк, Сахноўскі, па якіх можна рэканструяваць 15 форм і варыянтаў форм імені *Сафонія*: *Сафон, Сафонка, Сафончык, Сапон, Сапончык, Сахон, Саханок, Сахончык, Саханчук, Сахвон, Сахонь, Сахонька, Саханько, Сахно, Сахнюк*. На тэрыторыі Беларусі ў якасці поўнай формы ўжываліся 6 варыянтаў усходнеславянскай формы без канцавога [-ія]—*Сафон, Сапон, Сахон, Сахом, Сахонь, Сахвон*, якія ўзніклі ў выніку неаднолькавай рэалізацыі зычнага [ф] у дыялектах беларускай мовы. Руск. *Софоний* (СВІЛ), укр. *Софон* (СВІЛ).

СОФРОНИИ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 12 разоў у варыянтах *Софрон* (1), *Сопрон* (10), *Сопрун* (1):

Софрон Брикун 1730 с. Пол., ИЮМ II 349; *Сопрон Тубыш* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 170, *Сопрон Шылинич* там жа, 130, *Сопроном Василевичом* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 331, *Сопрон Павлович* 1609 Маг., ИЮМ VIII 286, *Сапрон Лапцёнок* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 372, *Сапрон Якутов* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 83, *Сапрон Рекун* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 46, ён жа *Сапрун Рекун* там жа, 41. СБП: Сафронаў, Сафрановіч, Сафроненка, Сафранянкоў, Суфрановіч, Сапронаў, Сапроненка, Сапранкоў, Сапранькоў, Сапранюк, Сапрыка, Сапрыкаў, Сапрыкін, Супрон, Супрановіч, Супрун, Супруноў, Супруновіч, Супрунчык, Супрыновіч, Супрыяновіч, Супрыкаў, Сафраноўскі, Супраноўскі, па якіх можна рэканструяваць 13 форм і варыянтаў форм імені *Софроний*: *Сафрон*, *Суфрон*, *Сапрон*, *Сапранок*, *Сапранёк*, *Сапранюк*, *Сапрыка*, *Супрон*, *Супрун*, *Супрунчык*, *Супрын*, *Супрыян*, *Супрык*. У якасці поўнай формы ў Беларусі выкарыстоўваліся 8 варыянтаў усходнеславянскай формы без канцавога [-ий] — *Софрон*, *Суфрон*, *Сопрон*, *Сопрун*, *Супрон*, *Супрун*, *Супрын*, *Супрыян*, якія з'явіліся ў працэсе фанетычнага асваення царкоўнаславянскай формы *Софроний*. Руск. *Софрон*, *Софроний* (СВІЛ), *Софрон*, *Сопрон*, размоўн. *Супрун*, (СВІЛ), *Сопрін*, *Сохрон* (Грынч.).

СПИРИДОН Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 10 разоў у варыянтах *Спиридон* (2), *Свирид* (8): *Спиридона Дегтеревица* 1685 Маг., ИЮМ III 85; *Свирида Поросятника* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 282, *Свирид Парфенович* 1635 Маг., ИЮМ IX 218, *Свирида Шабуні* 1685 Маг., ИЮМ III 8, *Свирида Юхи* 1698 Маг., ИЮМ XII 9, *Свирид Дыж* 1746 Маг., ИЮМ XXX 271, *Свирид Шлык* 1790 с. Віц. в., ИЮМ XX 323. СБП: Спірыдён, Спірыдонаў, Спірыдовіч, Спірыдзёнак, Свірыд, Свірыдаў, Свірыдовіч, Свірыдзёнка, Свірыдчык, Свірын, Свірэйка, Свірка, Свірко, Свіркоў, Свіркуноў, па якіх можна рэканструяваць 10 форм і варыянтаў форм імені *Спиридон*: *Спірыдон*, *Спірыд*, *Свірыд*, *Свірыда*, *Свірыдчык*, *Свір(а)*, *Свірэйка*, *Свірка*, *Свірко*, *Свіркун*. У якасці поўнай формы ў Беларусі, па сведчанню помнікаў пісьменнасці і сучасных беларускіх прозвішчаў, ужываліся: традыцыйна-царкоўная форма *Спиридон* і, відаць, яе варыянт *Свірыдон* (зараз вядома ў Дзяржынскім р-не), 2 варыянты ўсходнеславянскай формы без канцавога [-он] — *Спірыд*, *Свірід* і ўсходнеславянская форма з канцавым [а] замест канцавога

[он] — *Свірыда*. Руск. *Спиридон* (СВІЛ), укр. *Свирид*, *Свиридон*, *Спиридон* (СВІЛ), *Свиридко*, *Спиридонко* (Грынч.).

СТАНИСЛАВ Старажытнае славянскае імя, прынятае каталіцкай царквой, польск. *Stanisław*. У Польшчы вядома з 1072 г. (Таш., 97). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 225 разоў: ва Ухвале 1528 г. *Станислав Андреевич* Ашм. дв., 22, *Станислав Безнятый* б. Ваўк., 95, *Станислав Биздевич* б. Рад., 81, *Станислав Богданович* Лід. дв., 31, *Станислав Богуматчыч* б. Вас., 87, *Станислав Довойнович* з. Бр., 101, *Станислав Жибортович* Навагр. з-к, 33, *Станислав Индрихович* Пол. з-ля, 193, *Станислав Михайлович* б. Слон., 98, *Станислав Текеля* б. Мецісл., 199, *Станислав Шульбутов* б. Гр., 90; у Попісе 1567 г. *Станислав Амброжевич Жакгневский* Навагр. п., 821, *Станислав Александрович* Бр. п., 1188, *Станислав Антонович* Лід. п., 761, *Станислав Богданович Стои Дерево* Слон. п., 849, *Станислав Бубнович Ейсимонт* Гр. п., 685, *Станислав Валицкий* Мін. п., 1218, *Станислав Миколаевич Янушковича* 1567 Ваўк. п., П. 858, *Станислав Ветошка* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 10, *Станислав Болтроевич Жыдович* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 150, *Станислав Дедула* там жа, 196, *Станислава Павловича Петрицу* 1676 Пол., ИЮМ V 378, *Станислав Микоша* 1714 Віц., ИЮМ XX 51, *Станислав Щасны* 1746 Маг., ИЮМ XXX 273; на Падляшшы, у Літве і Жмудзі адзначана 1662 разы. Эмацыянальназначныя формы *Станко* (4), *Станько* (14), *Стань* (2), *Станюк* (1), *Стась* (101), *Стасюк* (8), *Стасючок* (1), *Сташко* (3), *Сташель* (1), *Сташкель* (1). *Станко*: ва Ухвале 1528 г. *Станко* Навагр. з-к, 36, *Станко Янович* Ашм. дв., 23, у Попісе 1567 г. *Станко* Гр. п., 677, *Станко Тютейкович* Мін. п., 1223, у Літве і Жмудзі—2. *Станько*: ва Ухвале 1528 г. *Станько Бабеевич* Навагр. з-к, 35, *Станько Бертошевич* б. Гр., 93, *Станько Бутков* Віц. з-ля, 197, *Станько Ганусович* Ашм. дв., 26, *Станько Якович* б. Слон., 98; на Падляшшы—20, у Літве і Жмудзі—26. *Стань*: ва Ухвале 1528 г. *Стань Василевич* б. Слон., 98, *Стань Яцынич* б. Ваўк., 96; у Літве і Жмудзі—16, на Падляшшы—1. *Станюк*: *Станюк Яковлевич* 1580 Маг., ИЮМ VII 320. *Стась*: ва Ухвале 1528 г. *Стась Григорьевич* б. Мецісл., 199, *Стась Гринькович* б. Слон., 98, *Стась Довкгулевич* Ашм. дв., 26, *Стась Енькович* б. Ваўк., 95, *Стась Козич* б. Вас., 87, *Стась Миклашевич* б. Астр., 88, *Стась Михай-*

лович б. Рад., 81, Стась а Юрѣи Носовичы б. Гр., 92, Стась Романцевич Лід. дв., 32; у Попісе 1567 г. Стась Валентеевич Гр. п., 699, Стась Васкевич Навагр. п., 825, Стась Габриялович Подейко Лід. п., 775, Стась Григорѣвич Мін. п., 1223, Стась Грисевич Ваўк. п., 867, Стась Качанович Ашм. п., 587, Стась Маркович Слон. п., 844, зятя Стася Бр. п., 1187; Стася Шкляра канец XVI ст. Мін. п., АВК XXXVI 308; у Жмудзі і Літве — 195, на Валыні — 1. *Стасюк*: Стасюка Малышевича 1582 Мін. п., АВК XXXVI 327, Стасюк Павлович Спица там жа, 346, Стасюком а Мартином Колодкамі там жа, 167, Стасюк Нарутевич 1590 там жа, 390, у Жмудзі — 2. *Стасючок*: Стасючка Богдановича 1567 Слон. п., П. 847. *Сташко*: Сташко Ухвале 1528 г. Сташко Мін. дв., 30, Сташко Мацкович Ашм. дв., 26, Сташко Якубович б. Гр., 93; у Літве і Жмудзі — 14, на Падляшшы — 7. *Сташель*: Сташель Якуш 1582 Мін. п., АВК XXXVI 179. За межамі Беларусі ва Ухвале і Попісе адзначана: Станк (6), Станьк (1), Станек (5) — на Падляшшы, Станквиль (1), Станчик (2), Станил (1), Станель (2), Станис (33), Станюлис (2), Станюль (5), Станюс (1), Стасюль (5), Стасель (1), Стасюс (6), Стасис (1), Стаско (1), Сташ (2) — у Літве і Жмудзі. СБП: Станевіч, Станік, Станілевіч, Станіш, Станкоў, Станкевіч, Станчыц, Станчук, Станчык, Стануль, Станюш, Станчыс, Стась, Стасевіч, Стасенка, Стасеня, Стасько, Стаскоў, Стаскевіч, Стасілевіч, Стаселька, Стасём, Стасюк, Стасюкевіч, Стасюлевіч, Стэсін, Стэсік, Стасоўскі, Станіслаўскі, Станішэўскі, Станкоўскі, па якіх можна рэканструяваць 20 форм і варыянтаў форм імені Станислав: Стань, Станік, Станіль, Станіш, Станко, Станчук, Станчык, Стануль, Станюш, Станчыс, Стась, Стасько, Стаско, Стасіль, Стаселька, Стасем, Стасюк, Стасюль, Стэсь, Стэсік.

[СТАХИЙ] СБП: Стахіевіч, Сташонак, Сташэнін, Стахно, Сташан, Сташко, Сташкевіч, Сташчанка, Сташук, Стахоўскі, Сташэўскі, па якіх можна рэканструяваць 7 форм імені Стахий: Стахий, Стах, Сташэня, Стахно, Сташан, Сташко, Сташук. Тры апошнія магчымы і ад Станислав (гл. стар. 155). У якасці поўнай формы ўжываліся традыцыйна-царкоўная форма Стахий і ўсходнеславянская без канцавога [-ий] — Стах.

СТЕФАН правасл., СТЭФАН, ЩЕПАН каталіцк., польск. *Stefan* сустракалася пераважна ў прадстаўнікоў

вышэйшых колаў, *Szczepan* — у сялян (Быстр. Кн., 320—321). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 213 разоў у вярэянтах *Стефан* (47), *Степан* (130), *Стэфан* (3), *Щепан* (30), *Щефан* (2), *Счепан* (1). *С т е ф а н*: ва Ухвале 1528 г. *Стефан Мышкинин* б. Мсцісл., 198, *Стефан Радкович* б. Слон., 99; у Попісе 1567 г. *Стефан Михнович* Слон. п., 848, *Стефана Меленевица* Ваўк. п., 870, *Стефан Охремович* Ашм. п., 588, *Стефану Роскому* Вас. хар., 781; *Стефану Гладкому* 1582 пісар Мін., АВК XXXVI 141, *Стефана Чачуру* 1682 Пол., ИЮМ VI 265, *Стефану Захожому* 1698 Маг., ИЮМ XII 14, *Стефан Моркович* Оніско 1730 с. Пол., ИЮМ II 346, *Стефана Дзешкевича* 1739 Маг., ИЮМ XIV 190, *Стефан Цыга* 1746 Маг., ИЮМ XXX 310, ён жа *Сцепан Цыга* там жа, 320, *Сципан Цыга* там жа, 317, *Стефан Аверко* 1764 Віц., ИЮМ XIX 187; ва Ухвале і Попісе адзначана ў Літве і Жмудзі 13 разоў, на Падляшшы — 3. *С т е п а н*: ва Ухвале 1528 г. *Степан* б. Гр., 93, *Степан Гаверилович* Навагр. п., 36, *Степан Глебович* Ашм. дв., 25, *Степан Каспорович* Лід. дв., 32, *Степан Маневич* б. Ваўк., 96, *Степан Радевич* б. Астр., 89; у Попісе 1567 г. *Степан Богданович* Слон. п., 843, *Степан Борздобогатый* Навагр. п., 813, *Степан Васильевич* Сачкович Пін. п., 1215, *Степан Верович* Маз. п., 1236, *Степан Игнатович* Ваўк. п., 869, *Степан Корноух* Рэч. п., 1232, *Степан Лопата* Лід. п., 784, *Степан Охремович* Брасл. п., 635, *Степан Савич* Гр. п., 692; *Степан Бочарович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 127, *Степан Горбач* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 28, *Степан Моховка* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 250, *Степана Стрипку* там жа, 351, *Степаном Щоглом* там жа, 199, *Степан Шульк* 1593 Віц., ИЮМ XX 354, *Степан Евланович* 1610 Маг., ИЮМ VIII 310, *Сцепан Колбаса* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 160, *Сцепан Полелей* 1642 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 450, *Сцепан Корноух* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 84, *Степан Табачник* 1691 Маг., ИЮМ VIII 166, *Сцепан Вашчонок* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 18, *Сцепан Шершень* 1726 там жа, 59, *Степан Новик* 1730 с. Пол., ИЮМ II 342, *Сцепан Дойлід* 1746 Маг., ИЮМ XXX 212, *Сцепан Булах* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 436; на Падляшшы — 45, у Літве і Жмудзі — 21; *Щ е п а н*: *Щепан Микович* 1528 б. Рад. У. 81; у Попісе 1567 г. *Щепан Бомблевич* Лід. п., 791, *Щепан Глебович* Гр. п., 683, *Щепан Григорьевич* Симонелевич Брасл. п., 636, *Щепан Оношкович* Навагр. п., 809; у ПкнПкл. 1552 г. *Щепан Вайна-*

севич м. Пін., 32, *Шепан Будилович* м. Пін., 26; на Падляшшы — 52, у Літве і Жмудзі — 85. *Щефан*: у Попісе 1567 г. *Щефан Андреевич Суткевич* Астр. хар., 792, *Щефан Петрович Рымунд* Гр. п., 578; у Літве і Жмудзі — 17. *Счепан*: *Счепан Андреевич* 1528 Лід. дв., У. 32; у Літве — 7. Эмацыянальнааэзначныя формы: *Степанец* (1), *Сценка* (1), *Стец* (5), *Стецко* (17), *Стецук* (3), *Стецуш* (1). *Степанец*: *Степанца Сидюковича* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 197. *Сценка*: *Сценку Пономарскому* 1690 Маг., ИЮМ VII 55. *Стец*: ва Ухвале 1528 г. *Стец Рудевич* б. Ваўк., 96, *Стец Соткович* б. Гр., 93; у Попісе 1567 г. *Стец Гринцевич* Гр. п., 691; у Літве — 10, на Падляшшы — 2. *Стецко*: ва Ухвале 1528 г. *Стецко Кричовский* з. Бр., 100, *Стецко Миткевич* Ашм. дв., 25, *Стецко Михалчевич* б. Гр., 92, *Стецко Олехнович* б. Ваўк., 97, *Стецко Сачкович* Навагр. з-к, 34, *Стецко Федькович* б. Кам., 99; у Попісе 1567 г. *Стецко Борысович* Бр. п., 1193, *Стецко Горчаков* Гр. п., 697, *Стецко Михнович* Слон. п., 848, *Стецко Никонович* Вас. хар., 778; у Літве і Жмудзі — 13, на Падляшшы — 4. *Стецук*: ва Ухвале 1528 г. *Стецук Пекурневич* б. Рад., 82, *Стецук Романович* там жа, 80; *Стецук Богданович* 1567 Слон. п., П. 850. *Стецуш*: *Стецуш Визкгирдович* 1528 Ашм. п., У. 26. Ва Ухвале і Попісе за межамі Беларусі адзначана: *Стецько* (1) — на Падляшшы, *Шепут* (9) — у Жмудзі. СБП: *Сцяпан*, *Сцяпанаў*, *Сцепановіч*, *Сцепанёнка*, *Сцепанец*, *Сцепанцоў*, *Сцепанюк*, *Сцепанчук*, *Сцёпа*, *Сцепянок*, *Сцёпка*, *Сцяпук*, *Сцяпута*, *Сцяпура*, *Сцяпурка*, *Сцепанюга*, *Сцефан*, *Стэфан*, *Стафан*, *Сцец*, *Сцецка*, *Сцяцко*, *Стэцко*, *Сцясько*, *Сцеша*, *Сцёшыц*, *Сцёшка*, *Сцяшко*, *Сцяшкавіч*, *Сцёшык*, *Шцефанёнка*, *Стэцкі*, па якіх можна рэканструяваць 25 форм і варыянтаў форм імені *Стефан*: *Сцяпан*, *Сцепанец*, *Сцепанюк*, *Сцепанчук*, *Сцёпа*, *Сцепянок*, *Сцёпка*, *Сцяпук*, *Сцяпута*, *Сцяпура*, *Сцяпурка*, *Сцепанюга*, *Сцефан*, *Стэфан*, *Стафан*, *Сцец*, *Сцецка*, *Сцяцко*, *Стэцко*, *Сцясько*, *Сцеша*, *Сцёшка*, *Сцяшко*, *Сцяшык*, *Шцефан*. У Беларусі ў якасці поўнай формы ўжываліся традыцыйна-царкоўная форма *Стефан*, яе ўсходнеславянскі варыянт *Степан* і 4 варыянты польскіх форм — *Стэфан*, *Щепан*, *Щефан*, *Счепан*. Руск. *Степан*, *Стефан* (СВІЛ), укр. *Степан*, *Стефан*, размоўн. *Стецько* (СВІЛ), *Степанко*, *Стефаник*, *Стефко*, *Стефцьо* (Грынч.).

[ТАДЕУШ] СБП: Тадэўшук.

ТАРАСИЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 14 разоў у форме *Тарас*: *Тарас Порлевиц* 1528 б. Слон., 99, *Тарас Сидоровиц* 1567 Слон. п., 848, *Тарас Курбянович* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 283, *Тарас Абакунович* 1581 Маг., ИЮМ VII 325, *Тараса Безмена* 1680 Маг., ИЮМ I 88, *Тарас Карзун* 1746 Маг., ИЮМ XXX 220, *Тарас Бельчонок* 1764 Ула, ИЮМ XXII 423. СБП: *Тарас*, *Тарасаў*, *Тарасёвіч*, *Тарасёнка*, *Тарасёнкаў*, *Тарасёнак*, *Тарасёня*, *Тарасік*, *Тарасікаў*, *Тарасюк*, *Тарасавец*, па якіх можна рэканструяваць 3 формы імені *Тарасий*: *Тарас*, *Тарасік*, *Тарасюк*. У Беларусі ў якасці поўнай формы ўжывалася ўсходнеславянская форма без канцавога [-ий] — *Тарас*. Руск. *Тарас*, *Тарасий* (СВІЛ), укр. *Тарас* (СВІЛ), *Тарасик* (Грынч.).

[ТАРАХ] СБП: *Тараховіч*, *Тарашкевіч*, па якіх можна рэканструяваць 2 формы імені *Тарах*: *Тарах*, *Тарашка*. Руск., укр. *Тарах* (СВІЛ).

ТЕРЕНТИЙ Зарэгістравана ў XVIII ст. 1 раз: *Терентий Гомонович* 1746 Маг., ИЮМ XXX 237. Эмацыянальнаацэначныя формы: *Терех* (2), *Терешко*, *Церешка* (6). *Т е р е х*: *Терех* 1528 Навагр. з-к, V, 37, *Терех Дашко* 1567 Слон. п., П. 850. *Т е р е ш к о*, *Ц е р е ш к а*: *Івана а Терешка Носовичов* 1590 Мін. п., АВК XXXVI 379, *Терешко Лютикович* 1617 Маг., ИЮМ VIII 345, *Церешка Безмен* 1746 Маг., ИЮМ XXX 178. СБП: *Цярэнцеў*, *Цярэнцьеў*, *Цярэня*, *Цярэнін*, *Цярэшка*, *Цярэшкаў*, *Церашкоў*, *Церашковіч*, *Церашкевіч*, *Цярэшчанка*, *Церашчук*, *Цёрах*, *Цёрахаў*, *Церашэнка*, *Церашонак*, *Цёраш*, *Тарэнь*, *Тарэшка*, па якіх можна рэканструяваць 8 форм і варыянтаў форм імені *Терентий*: *Цярэнцій*, *Цярэня*, *Цярэшка*, *Церашчук*, *Церах*, *Цераш*, *Тарэнь*, *Тарэшка*. На тэрыторыі Беларусі ў якасці поўнай формы ўжываліся традыцыйна-царкоўная з канцавым [-ий] — *Терентий* і ўсходнеславянская без канцавога [-ий] — *Тарэнь*. Руск. *Терентий* (СВІЛ), укр. *Терентий*, размоўн. *Терентий*, *Терень* (СВІЛ), *Терешечко* (Грынч.).

[ТИМОН] СБП: *Ціманаў*, *Цімановіч*, па якіх можна рэканструяваць адну з форм імені *Тимон*: *Ціман*. Руск., укр. *Тимон* (СВІЛ).

ТИМОФЕЙ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 53 разы ў варыянтах *Тимофей* (35), *Тимохвей* (3), *Тимох* (13), *Тимоха* (2). *Т и м о ф е й*: ва Ухвале 1528 г. *Тимофей*

Поддубенский Віщ. з-ля, 197, *Тимофей Санкович* Навагр. з-к, 33; у Попісе 1567 г. *Тимофей Волчкович* Навагр. п., 818; *Тимофей Губаревич* Вас. хар., 775, *Тимофей Ордынец* Ваўк. п., 866, *Тимофея Княжицкого* Слон. п., 851; *Тимофея Васковича Боденина* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 117, *Тимофей Козарин* 1593 Віщ., ИЮМ I 325, *Тимофей Зенович* 1610 Маг., ИЮМ VIII 310, *Тимофей Муковесович* 1630 Віщ., ИЮМ II 232, *Тимофея Клишковича Балвира* 1638 Маг., ИЮМ IX 344, *Тимофей Давидович Снегольський* 1676 Пол., ИЮМ VI 239, *Тимофея Жеребца* 1679 Маг., ИЮМ I 8, *Тимофея Шындзера* 1723 Маг., ИЮМ XII 413, *Тимофей Флюндра* 1746 Маг., ИЮМ XXX 267. *Тимохвей*: *Тимохвей Антонович* 1567 Слон. п., П. 848, *Тимохвей Юркович* 1636 с. Пол. в., ИЮМ XXII 304. *Тимох*: у Попісе 1567 г. *Тимох Жданович* Гр. п., 680, *Тимох Якубович* Навагр. п., 833, *Тимох Солодкий* 1684 Маг., ИЮМ II 214, *Цмох Мороз* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 15, *Цмох Андросенко* 1726 там жа, 68. *Тимоха*: *Цмоха Скокун* 1717 с. Віщ. в., ИЮМ XXIV 188, *Цмоха Брухно* 1623 Віщ. в., ИЮМ XXI 76. Эмацыянальнааэначныя формы: *Тимош* (10), *Тимошко*, *Цмошко* (13), *Тимка*, *Цимка* (7). *Тимош*: у Попісе 1567 г. *Тимош Жмака* Навагр. п., 829, *Тимош Игнатович* Гр. п., 707, *Тимоша Мухи* 1629 Маг., ИЮМ IX 13; на Падляшшы—6. *Тимошко*, *Цмошко*: *Тимошко Боранович* 1528 б. Гарад., У. 191, *Тимошко Бутак* 1580 Маг., ИЮМ VII 323, *Тимошко Гришкович* 1588 Маг., ИЮМ VII 417, *Тимошко Угаркович* 1592 Маг., ИЮМ VIII 199, *Тимошко Микитинич* 1615 Маг., ИЮМ VIII 330, *Тимошко Короткой* 1688 Маг., ИЮМ V 106, *Тимошку Солодкому*, ён жа *Тимох Солодкий* 1684 Маг., ИЮМ II 214, *Цмошко Бабич* 1764 Маг., ИЮМ XXX 203. *Тимка*, *Цимка*: *Цимка Гаситка* 1746 Маг., ИЮМ XXX 246, *Цимка Иванча* там жа, 261, *Цимка Падлобка* там жа, 242, *Цимка Казинец* 1766 Маг., ИЮМ XVII 78. СБП: *Цімафееў*, *Цімафяюк*, *Цімахоў*, *Цімохаў*, *Цімаховіч*, *Цімошаў*, *Цімошын*, *Цімашэвіч*, *Цімашэнка*, *Цімашок*, *Цімашкоў*, *Цімашук*, *Цімошчанка*, *Цімашчэнка*, *Цімошачкін*, *Цімошчык*, *Цімошык*, *Цімошак*, *Цімка*, *Цімко*, *Цімчанка*, *Цімашынін*, па якіх можна рэканструаваць 13 форм і варыянтаў форм імені *Тимофей*: *Цімафей*, *Цімафяюк*, *Цімох*, *Цімоша*, *Цімашок*, *Цімашук*, *Цімошка*, *Цімошачка*, *Цімошчык*, *Цімошык*, *Цімошак*, *Цімка*,

Цімко. Па сведчанню помнікаў пісьменнасці і СБП, у якасці поўнай формы ў Беларусі ўжываліся традыцыйна-царкоўная форма *Тимофей* і яе варыянт *Тимохвей*, а таксама ўсходнеславянская форма без канцавога [-ей] з заменай зычнага [ф] на [х] — *Тимох*. Як поўная, відаць, ужывалася і другая ўсходнеславянская форма на [а] — *Тимоха*. Руск. *Тимофей* (СВІЛ), укр. *Тимофі́й*, размоўн. *Тиміш*, *Тимко* (СВІЛ), *Тимоха*, *Тимоев* (Грынч.).

ТИТ Зарэгістравана ў XVI—XVII стст. 11 разоў: *Тит Петровиц Полуянович* 1567 Гр. п., П. 702, *Цит Халепов* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 86, *Цит Мароз* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 16, *Цит Немы* 1726 там жа, 79. СБП: Цітоў, Цыто́віч, Ціто́к, Цітко́, Ціткоў, Цітко́віч, Цітаве́ц, па якіх можна рэканструяваць 3 формы імені *Тит*: *Ціт*, *Ціток*, *Цітко*. Руск. *Тит* (СВІЛ), укр. *Тит* (СВІЛ), *Титко* (Грынч.).

ТИХОН Зарэгістравана ў XVI ст. 2 разы ў варыянтах *Тихон*, *Тифон*: *Тихон Миткович* 1578 св. Маг., ИЮМ XXXII 150, ён жа: *Тифон Миткович* там жа, 33. Эмацыянальнаацэначныя формы: *Тиш* (4), *Тиша* (4), *Чышка* (1), *Тихно* (3). *Тиш*: ва Ухвале 1528 г. *Тиш з братам* Навагр. з-к, 37, *Тиш Кунцевич* б. Гр., 93, *Тиш Ходотович* б. Ваўк., 96; *Тиш Паскович* 1552 Пін. п., ПкнПкл. 163. *Тиша*: ва Ухвале 1528 *Тиша Быховский* Пол. з-ля, 194, *Тиша Крижине* б. Гр., 90. *Чышка* (*Цішка*): *Чышка Шульжича* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 187. *Тихно*: у Попісе 1567 г. *Тихно Сасин* Бр. п., 1202, *Тихно Корсакович Сова* Мін. п., 1216, *Тихно Михайлович Корсакович* там жа, 1216. СБП: Ціхан, Ціхон, Ціханаў, Ціхановіч, Ціханёнка, Ціханёнак, Ціханкоў, Ціханчук, Ціханчык, Ціхобвіч, Ціхно́, Цішко́, Цішкаў, Цішкін, Цішкёвіч, Цішкóвіч, Цішчанка. Цішук, Цішу́раў, Цішу́цін, Цішчук, Ціханавец, Цішкавец, Ціханобўскі, Ціханавецкі, па якіх можна рэканструяваць 12 форм і варыянтаў форм імені *Тихон*: *Ціхан*, *Ціхон*, *Ціханок*, *Ціханчук*, *Ціханчык*, *Ціх*, *Ціхно*, *Цішко*, *Цішук*, *Цішура*, *Цішута*, *Цішчук*. У якасці поўнай формы ўжываліся 2 варыянты, якія адрозніваліся месцам націску: *Ціхан*, *Ціхон*. Руск. *Тихон* (СВІЛ), укр. *Тихон*, *Тихін* (СВІЛ), *Тишко* (Грынч.).

ТОМАС Зарэгістравана ў XVI ст. (толькі ва Ухвале і Попісе) 2 разы: *Томас Янович* 1528 Ашм. дв., У. 25, *Томас Язвинский* 1567 Ашм. п., П. 584; у Літве—6, на Падляшшы—4.

ТРИФОН Зарєгістравана ў XVI—XVII стст. 7 разоў у форме *Трухон*: *Трухон Иванович Ольшанич* 1577 м. Маг., ИЮМ 225, *Трухону Ворончычу* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 199, *Трухон Кузминич* 1597 Маг., ИЮМ VIII 235, *Трухон Анцюшонок* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 375, *Трухан Иванов* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 82, *Трухон Михайлев* 1683 Маг., ИЮМ II 5. Эмацыянальнаацэная форма *Трушко* (1): *Трушко Кадушкин* 1651 Маг., ИЮМ X 243. СБП: *Трыфанаў*, *Трыфанкоў*, *Трыфёнька*, *Трышын*, па якіх можна рэканструяваць 4 формы і варыянты форм імені *Трифон*: *Трыфан*, *Трыфанок*, *Трыфёнька*, *Трыша*. У якасці поўнай формы ўжывалася традыцыйна-царкоўная форма, рэканструяваная па СБП, *Трыфан* і яе варыянт, адзначаны ў помніках,—*Трухон*. Руск. *Трифон* (СВІЛ), укр. *Трифон* (СВІЛ), Тривхон (Грынч.).

ТРОФИМ Зарєгістравана ў XVI—XVIII стст. 32 разы ў варыянтах *Трофим* (6), *Трохим* (15), *Атрофим*, *Отрофим* (8), *Атрохим*, *Отрохим* (3). *Трофим*: *Трофима Сурты* 1685 Маг., ИЮМ III 86, *Трофима Сиволапа* 1745 Маг., ИЮМ XIV 417. *Трохим*: у Полице 1567 г. *Трохим Алексеевич Ваўк*. п., 869, *Трохим Былчич Парфенович* Гр. п., 682; *Трохима Ивановича* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 153, *Трохим Василевич* 1605 Маг., ИЮМ VIII 273. ён жа *Отрафим Василевич* там жа, 274, *Трохим Млынар* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 83. *Атрофим*, *Отрофим*: *Отрофима Леошковица* 1683 Маг., ИЮМ II 3, *Атрофим Шипуня* 1700 Маг., ИЮМ XIV 9, *Атрофим Гапонович* 1746 Маг., ИЮМ XXX 204. *Отрохим*, *Атрахим*: *Отрохим Иванович Субота* 1626 Віц., ИЮМ XXI 278, *Атрахим Калмак* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 190, *Атрахим Мычко* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 158. Эмацыянальнаацэная форма *Атрошка*, *Отрошка* (19): *Отрошко Леонович* 1580 Маг., ИЮМ VII 320, *Отрошко Бабинич* 1581 Маг., ИЮМ VII 325, *Отрошко Игнатович* 1593 Маг., ИЮМ VIII 209, *Отрошко Гаврылович* 1620 Маг., ИЮМ VIII 361, на *Отрошка Лючинника* 1632 Маг., ИЮМ VIII 442, *Отрошко Савин* 1636 Маг., ИЮМ IX 255, *Отрошки Давыдова* 1681 Маг., ИЮМ I 124, *Отрошку Дракеуну* 1689 Маг., ИЮМ VI 169, *Отрошко Махлаев* 1691 Маг., ИЮМ VIII 175, *Отрошке Сухоне* 1698 Маг., ИЮМ XII 14, *Атрошка Алистратович* 1746 Маг., ИЮМ XXX 303. СБП: *Трафім*, *Трафімаў*, *Трафімовіч*, *Трафімёнка*, *Трафімянкоў*, *Трафімік*, *Трафіму́к*, *Трафімю́к*, *Трафімчык*, *Трахі-*

мівіч, Трахімёнак, Тро́шка, Атрахімівіч, Атрóхаў, Атрахóвіч, Атрóшанка, Атрашóнак, Атрóшка, Атрашкóў, Атрóшкаў, Атрóшкін, Атрашкёвіч, Атрушкёвіч, Атрóшчанка, па якіх можна рэканструюваць 12 форм і варыянтаў форм імені *Трофим*: *Трафім, Трафімік, Трафімук, Трафімюк, Трафімчык, Трахім, Трошка, Атрахім, Атрох, Атроша, Атрошка, Атрушка*. У якасці поўнай формы ўжываліся 6 варыянтаў імені: *Трофим, Трохим, Атрофим, Отрофим, Атрохим, Отрохим*, якія ўзніклі ў выніку фанетычнага асваення традыцыйна-царкоўнай формы. Руск. *Трофим* (СВІЛ), укр. *Трохим* (СВІЛ), *Трохимко, Трушко* (Грынч.).

УАР Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 4 разы ў форме *Увар*: *Увар Васкович* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 261, *Увар Алексеевич* 1625 Маг., ИЮМ VIII 407, *Увар Мартинович* 1684 Маг., ИЮМ II 76, *Увар Булай* 1746 Маг., ИЮМ XXX 259. СБП: *Увараў*. Руск., укр. *Уар, Вар* (СВІЛ).

ФАБИЯН каталіцк., польск. *Fabian*. Зарэгістравана ў XVI ст. (толькі ва Ухвале і Попісе) 4 разы: *Фабиян Михайлович* 1528 Ашм. дв., У. 24, *Фабиян Матиясович* 1567 Мін. п., П. 1219, у Літве і Жмудзі — 2. СБП: *Файбусовіч, Файбушкін, Фабішэўскі*, па якіх можна рэканструюваць 2 формы імені *Фабиян*: *Файбус, Файбушка*.

[ФАДДЕЙ] СБП: *Фадзееў*.

[ФАЛАЛЕЙ] СБП: *Фаль, Фалей, Фалейчык, Фалькó, Фалькóвіч, Халалёенка, Халáеў, Халаёнак, Халайкóў, Халéеў, Халькó, Халькóў, Хальчэня, Халюта, ?Халанькóў, Фалькóўскі, Фалюцінскі, Халéцкі*, па якіх можна рэканструюваць 11 форм і варыянтаў форм імені *Фалалей*: *Фаль, Фалей, Фалейчык, Фалько, Халалей, Халай, Халаёк, Халей, Халько, Халюта, ?Халанёк*. Усе формы магчымы і ад *Фал*. У якасці поўнай формы ўжываліся 3 варыянты імені *Фалалей*: *Фалей, Халей, Халай*. Руск. *Фалалей* (СВІЛ), укр. *Фалалій* (СВІЛ).

[ФАНТИН] СБП: *Фанчанка*, па якім можна рэканструюваць 1 форму імені *Фанко*.

ФЕОДОР правасл., ТЕОДОР каталіцк., польск. *Teodor*. У Польшчы вядома з XVI ст. (Быстр. Кн., 331—332). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 372 разы ў варыянтах *Федор* (197), *Хведор* (136), *Ходор* (37), *Теодор* (2). *Федор*: ва Ухвале 1528 г. *Федор Бака* 6.

Ваўк., 94, Федор Богданович Навагр. з-к, 35, Федор Болотович Пол. з-ля, 196, Федор Лопот б. Гр., 90, Федор Семичев Мін. дв., 30, Федор Федюшкович б. Пін., 188, Федор Щена б. Кл., 189; у Попісе 1567 г. Федор Бельцевич Бр. п., 1185, Федор Борейков Ашм. п., 588, Федор Булыч Навагр. п., 815, Федор Василевич Волк Мін. п., 1218, Федор Горяин Ваўк. п., 859, Федор Григорьевич Лід. п., 770, Федор Заневич Гр. п., 683, Федор Иванович Рэч. п., 1233, Федор Калаур Пін. п., 1208, Федор Наумович Брасл. п., 636, слугу Федора Маз. п., 1236; Федора Зекрача 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 28, Федор Выше-
 травка 1582 Мін. п., АВК XXXVI 203, Федор Тупик 1590, там жа, 374, Федор Жлукта 1593 Віц., ИЮМ I 324, Федор Дешинич 1596 Маг., ИЮМ VIII 228, Федора Оверковича 1610 Маг., ИЮМ VIII 300, Федор Тарса 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 15, Федор Растопта 1624 Маг., ИЮМ VIII 400, Федор Борисович Хашковский 1635 дв. Віц., ИЮМ XXIV 235, Федор Пигор 1636 Маг., ИЮМ IX 233, Федора Пивуненка 1652 Пол., ИЮМ V 255, Федор Яцкович Безъяенко 1664 Маг., ИЮМ X 301, Федор Семен 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 87, Федора Певня 1679 Маг., ИЮМ I 10, Федор Пашник 12, Федор Яковенко 1726 там жа, 56, Федор Жаба с. Пол., ИЮМ II 324, Фёдар Варапай 1746 Маг., ИЮМ XXX 253, Фёдор Ходулёнок 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 171, Фёдор Ткач 1764 Ула, ИЮМ XXII 421; ва Ухвале і Попісе адзначана ў Літве 28 разоў, на Падляшшы — 3. *Хведор*: Хведор Глебович 1567 Гр. п., П. 698, Хведор Изевков 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXX 85, Хведор Глухи 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 191, Хведор Заварыко 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 70, Хведор Тапеха 1728 там жа, 31, Хведор Старец 1746 Маг., ИЮМ XXX 276, Хведора Климова 1755 Шкл. гр-ва, ИЮМ XV 401, Хведор Шубко 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 169; на Падляшшы — 2, у Літве — 2; *Ходор*: ва Ухвале 1528 г. Ходор б. Пін., 189, Ходор Костюневич Навагр. з-к, 37; Ходор Пузырович 1567 Брасл. п., П. 636, Ходор Агеевич 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 83, Ходор Ероминич 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 222, Ходор Камкович 1595 Сенна, ИЮМ XX 446, Ходор Федорович 1596 Маг., ИЮМ VII 231, Ходор Люстрович 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 161, Ходор Прашын 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 78, Ходор Моисеевич а Иван Тепколоша Онিকেевичы 1634 Віц. в., ИЮМ XXIV 213, Ходор Пекар 1717 с. Віц. в.,

ИЮМ XXIV 188, *Ходор Товстоног* 1730 с. Пол., ИЮМ II 349. *Теодор*: *Теодор Макаренко* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 17, *Теодор Горошко* 1746 Маг., ИЮМ XXX 160. Эмацыянальнааэначныя формы: *Федко* (41), *Федько* (9), *Ходко* (3), *Ходько* (2), *Хотка* (1), *Фецко* (1), *Федец* (3), *Федорец* (3), *Федорика* (1), *Федута* (1). *Федко*: ва Ухвале 1528 г. *Федко Гаврилович* Навагр. з-к, 36, *Федко Гладкович* б. Мсцісл., 198, *Федко Гринькович* б. Гр., 93, *Федко Громов* з. Бр., 100, *Федко Епимахович* Пол. з-ля, 193, *Федко Игнатович* б. Пін., 189, *Федко Кирдыкович* Ашм. дв., 26, *Федко Кохан* б. Гр., 90, *Федко Львович* Віц. з-ля, 197, *Федко Сенницький* Мін. дв., 30; у Попісе 1567 г. *Федко Андреевич* Пін. п., 1208, *Федко Иванович Кулик* Гр. п., 698, *Федко Кислович* Бр. п., 1187, *Федко Ремезовский* Ваўк. п., 836, *Федко Жидкий* 1580 Маг., ИЮМ VII 320, *Федко Гусев* 1597 Маг., ИЮМ VIII 234, *Федко Лун* 1611 Маг., ИЮМ VIII 316; на Падляшшы — 8, у Літве — 5; *Федько*: ва Ухвале 1528 г. *Федько Васильевич* Віц. з-ля, 197, *Федько Горновский* з. Бр., 100, *Федько Некрашевич* б. Слон., 98; у Попісе 1567 г. *Федько Дворанинович* Пін. п., 1215, *Федько Логвинович* Бр. п., 1201, *Федько Михнович Чижевич* Ашм. п., 599; *У Федзька Черника* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 251; у Літве — 3. *Ходко*: *Ходко Кобятин* 1528 б. Гр., У. 91, на Падляшшы — 1 у П. 1567; *Ходко Богданович* 1588 Маг., ИЮМ VII 450, *Ходка Гарасимовича* 1636 Маг., ИЮМ IX 276. *Ходько*: *Ходько Стефанович* 1634 Маг., ИЮМ VIII 445, *Ходьку Коваленка* 1652 м. Пол., ИЮМ IV 401. *Хотка*: *Хотка Шабелник* 1683 Маг., ИЮМ II 7. *Фецко*: *Фецко Солодовник* 1584 Маг., ИЮМ VII 347. *Федец*: ва Ухвале 1528 г. *Федец* б. Гр., 91, *Федец Яцевич* б. Ваўк., 96; *Федец Грицевич* 1567 Пін. п., П. 1207. *Федорец*: у Попісе 1567 г. *Федорец* Гр. п., 688, *Федарца* Ашм. п., 589, у *Васюка сыны тры* — *Федорец*, *Прокопец* а *Янук* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 351. *Федорика*: *Федорика Моисеевич* 1583 Маг., ИЮМ VII 340. *Федута*: *Федута Фёдорович Вислоух* 1567 Ваўк. п., П. 859. Ва Ухвале і Попісе за межамі Беларусі адзначана: *Хведко* (5), *Федюк* (1) — на Падляшшы. СБП: *Фёдараў*, *Федаровіч*, *Фідаровіч*, *Федарэнка*, *Федарэц*, *Федарук*, *Федарчук*, *Федарашчук*, *Федаркевіч*, *Фядочанка*, *Фядорчык*, *Федарынчык*, *Федаковіч*, *Фядзёна*, *Фядзёніч*, *Федзюковіч*, *Федзючок*, *Фядзюшка*,

Фядзееў, Фядзько, Фёдчанка, Фёдчык, Фядук, Федукó-віч, Фядчук, Фядыніч, Фядура, Фядуркін, Фідулаў, Фідрык, Фідчык, Ходар, Ходараў, Хадарóвіч, Хадарэ́нка, Хадарóнак, Хадóрка, Хадóркін, Хадаркэ́віч, Хадóрчанка, Хадарэ́ц, Хадарцэ́віч, Хадарук, Хвяткэ́віч, Хвяцкóвіч, Хвядчэ́ня, Хвэдчык, Хвядчук, Тэадарóвіч, Федарóўскі, Тадóрскі, па якіх можна рэканструяваць 35 форм і варыянтаў форм імені *Феодор*: *Фэдар, Федарэц, Федарук, Федарчук, Федарашчук, Федарок, Фядорчык, Федарынчык, Фядак, Фядзеня, Фядзюк, Федзючок, Фядзюшка, Фядзей, Фядзько, Федка, Федчык, Фядук, Фядчук, Фядыня, Фядура, Фядурка, Фідун, Фідрык, Фідчык, Ходар, Хадорка, Хадарэц, Хадарук, Хвяткевіч, Хвяцковіч, Хвядчэня, Хведчык, Хведчук, Тэадор*. На тэрыторыі Беларусі ўжываліся 3 варыянты поўнай формы імені — *Федор, Хведор, Ходор* і польская форма *Тэадор*. Руск. *Федор*, устар. *Феодор* (СВІЛ), укр. *Федір* (СВІЛ), *Хведір, Федорик* (Грынч.).

ФЕОДОСИЙ Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 4 разы ў варыянтах *Федосей* (1), *Фядос* (1), *Ходос* (2): *Федосей Гриневич Почобут* 1567 Гр. п., П. 683; *Фядос Бутома* 1746 Маг., ИЮМ XXX 225; *Ходоса Цехнаровича* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 43, *Ходос Микитинич* 1588 Маг., ИЮМ VII 444. СБП: *Фядосаў, Федасоў, Фядосенка, Федасэнка, Федасэнак, Фядосік, Федасюк, Ходас, Хадос, Ходасаў, Хадасэвіч, Хадасэвіч, Хадасюк, Хведасюк, Хадасоўскі*, па якіх можна рэканструяваць 7 форм і варыянтаў форм імені *Феодосий*: *Фядос, Фядосік, Федасюк, Ходас, Хадос, Хадасюк, Хведасюк*. У Беларусі ўжываліся ў якасці поўнай формы ўсходнеславянская форма з канцавым [-ей] — *Федосей* і 3 варыянты ўсходнеславянскай формы без канцавога [-ий] — *Федос, Ходос, Ходас*. Група галосных [eo] спрашчлася ў [e]. Руск. *Феодосий* (СВІЛ), укр. *Феодосій*, размоўн. *Тодос, Тодось* (СВІЛ).

[ФЕОДОТ] СБП: *Фядотаў, Фядоценка, Федаценка, Федацэнак, Фядоткін, Фядуцік, Фядоццеў*, па якіх можна рэканструяваць 4 формы імені *Феодот*: *Фядот, Фядотка, Фядуцік, Фядоцій*. У Беларусі ў якасці поўнай формы ўжываліся усходнеславянская форма *Фядот*, якая адрозніваецца ад традыцыйна-царкоўнай толькі адсутнасцю групы галосных [eo], і форма, утвораная па ўзору традыцыйна-царкоўных форм на [-ий] — *Фядоцій*. Руск. *Федот*,

устар. *Феодот* (СВІЛ), укр. *Федот* (СВІЛ), *Хведот* (Грынч.).

[ФЕОКТИСТ] СБП: *Фактыстаў, Факцёстаў*, па якіх можна рэканструюваць 2 формы імені *Феоктист*: *Фактыст, Фикцёст*. Руск. *Феоктист* (СВІЛ), укр. *Феоктист, Теоктист* (СВІЛ).

[ФЕОНА] СБП: *Фёнчанка, Фёнька, Фянько́, Фяню́к, Фянчу́к*, па якіх можна рэканструюваць 5 форм і варыянтаў форм імені *Феона*: *Фенка, Фенька, Фянько, Фянюк, Фянчук*.

[ФЕОФИЛ] СБП: *Феафілаў*.

[ФЕРАПОНТ] СБП: *Фярко́, Фяра́гін, Ферысо́к*, па якіх можна рэканструюваць 3 формы імені *Ферапонт*: *Фярко, Фярага, Ферысюк*. Руск., укр. *Ферапонт* (СВІЛ).

[ФЕСПЕСИЙ] СБП: *Фёшчанка, Фясцько́, Фясю́к, Фісіо́к, Хвясёня, Хвясю́к*, па якіх можна рэканструюваць 6 форм і варыянтаў форм імені *Феспесий*: *Фяско, Фясько, Фясюк, Фісюк, Хвесь, Хвясюк*. Руск. *Феспесий* (СВІЛ), укр. *Феспесій* (СВІЛ).

[ФИЛАРЕТ] СБП: *Філа́таў, Філаце́нка, Піла́т, Піла́таў, Пілато́віч*, па якіх можна рэканструюваць 2 формы імені *Филарет*: *Філат, Пілат*. Руск., укр. *Филарет* (СВІЛ).

ФИЛИМОН Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 14 разоў у варыянтах *Филимон* (3), *Хилимон* (6), *Халимон* (5). *Филимон*: *Филимона Овтуховича*, ён жа *Хилимон Автухович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 40, *Филимон Чарныш* 1746 Маг., ИЮМ XXX 182. *Хилимон*: ва Ухвале 1528 г. *Хилимон* Лід. дв., 31, *Хилимон Масевич* б. Гр., 92, *Хилимон Самовиков* 1610 Маг., ИЮМ VIII 300, *Хилимон Нефедович* 1615 там жа, 330, *Хилимон Годунёнок* 1769 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 6. *Халимон*: *Халимон Гаврилович* 1685 Маг., ИЮМ III 182, *Халимон Гадун* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 59, *Халимон Требух* 1746 Маг., ИЮМ XXX 250. СБП: *Філімо́наў, Філімо́ненка, Філімо́нчык, Філіманю́к, Філо́н, Філо́наў, Філа́но́віч, Філо́ненка, Філо́нец, Філо́нік, Філо́нчык, Філо́нчын, Філя, Філін, Філіно́віч, Філё́ня, Фільке́віч, Фільчанка, Філю́к, Філю́та, Філюто́віч, Філю́ціч, Філю́тчык, Філічо́нак, Філіню́к, Філё́нчык, Філо́менка, Хілімо́н, Хілімо́нчык, Хілька, Хілько́, Хільке́віч, Хілько́віч, Хільчанка, Хільчык, Хілю́к, Хілю́та, Хі́ла, Халімо́н, Халімо́ненка,*

Халімончык, Халіманцэвіч, Пілімён, Пілімонаў, Пілька, Пільчын, Пількэвіч, Пільчук, Пілец, Пілейка, Пілюта, Пілюцік, Пілюга, Філінскі, Пілецкі, па якіх можна рэканструяваць 36 форм і варыянтаў форм імені *Филимон*: *Філімон, Філімончык, Філіманюк, Філон, Філонец, Філонік, Філончык, Філонка, Філя, Філько, Філюк, Філюта, Філютчык, Філік, Філінюк, Філёнчык, Філом, Хілімон, Хілімончык, Хілька, Хілько, Хільчык, Хілюк, Хілюта, Хіла, Халімон, Халімончык, Халіманец, Пілімон, Пілька, Пільчук, Пілец, Пілейка, Пілюта, Пілюцік, Пілюга*. Па сведчанню помнікаў пісьменнасці і СБП, у якасці поўнай формы ў Беларусі ўжываліся 4 варыянты: *Филимон, Хилимон, Пилимон, Халимон*, узнікненне якіх абумоўлена фанетычным асваеннем традыцыйна-царкоўнай формы імені. Руск. *Филимон* (СВІЛ), укр. *Филимон*, размоўн. *Тилимон* (СВІЛ).

ФИЛИПП правасл., **ФИЛИП** каталіцк., польск. *Filip*. Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 57 разоў у варыянтах *Филип* (24), *Пилип* (33). *Филип*: у Попісе 1567 г. *Филип Колыч* Гр. п., 690, *Филип Ситник* 1578 м. Маг., ИЮМ XXX 168, *Филип Оскерка* 1623 Пол., ИЮМ XXIII 399, *Филип Товстушонок* 1646 Арш. п., ИЮМ XXIV 366, *Филип Бурдзило* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 88, *Филипа Захаринича Кавки* 1683 Маг., ИЮМ II 11, *Филип Вусов* с. Віц. в., ИЮМ XXIV 191, *Филип Сакатуха* 1746 Маг., ИЮМ XXX 274, *Филипа Стошы* 1758 Маг., ИЮМ XVI 260; на Падляшшы—18, у Літве—6. *Пилип*: у Попісе 1567 г. *Пилип Лядович* Ваўк. п., 872, *Пилип Скуратович* Навагр. п., 833, *Пилипа Навицкого* Астр. хар., 792; *Пилип Ларивонович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 123, *Пилип Ситник* там жа, 197, *Пилип Лукьянович* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 171, *Пилип Рагоза* 1635 Маг., ИЮМ IX 218, *Пилип Скачков* 1691 Маг., ИЮМ VIII 159, *Пилип Гончаронок* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 69, *Пилип Ганчар* 1746 Маг., ИЮМ XXX 309, *Пилип Голова* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 153, *Пилип Кристоёнок* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 434. Эмацыянальнаацэная форма *Филипец* (1); *Филипа Литвиновича* 1590 Мін. п., АВК XXXVI 371. СБП: *Філіп, Філіпаў, Філіпавіч, Філіпэнка, Філіпэнак, Філіпэня, Філіпэц, Філіпкоў, Філіпук, Філіпушка, Філіпчанка, Філіпчык, Піліпавіч, Піліпэнка, Піліпкаў, Піліпчык, Піліпчук, Філіпавец, Піліпавец*, па якіх можна рэкан-

струюваць 11 форм і варыянтаў форм імені *Филипп*: *Філіп*, *Філіпец*, *Філіпок*, *Філіпук*, *Філіпушка*, *Філіпка*, *Філіпчык*, *Піліп*, *Піліпок*, *Піліпчык*, *Піліпчук*. Руск. *Филипп* (СВІЛ); укр. *Пилип* (СВІЛ).

[ФИЛОСОФ] СБП: *Філо́саф*, *Філазапо́віч*, па якіх можна рэканструюваць 2 варыянты форм імені *Философ*: *Філософ*, *Філозап*.

[ФИРС] СБП: *Фі́рсаў*, *Фірулеў*, *Фіра́га*, па якіх можна рэканструюваць 3 формы і варыянты форм імені *Фирс*: *Фірс*, *Фіруль*, *Фірага*. Руск. *Фирс*, укр. *Фірс*.

ФЛОР Зарэгістравана ў XVI ст. 2 разы ў форме *Хрол*: *Хрол Вошанич* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 49. СБП: *Фло́раў*, *Флёрка*, *Фрол*, *Фрало́ў*, *Фро́лаў*, *Фралёнка*, *Фралянкёў*, *Фралко́ў*, *Фро́лкін*, па якіх можна рэканструюваць 5 форм і варыянтаў форм імені *Флор*: *Флор*, *Флёрка*, *Фрол*, *Фралок*, *Фролка*. У якасці поўнай формы ўжываліся 3 варыянты: *Флор*, *Фрол*, *Хрол*. Руск., укр. *Флор* (СВІЛ).

ФЛОРИАН каталіцк., польск. *Florian*. У Польшчы вядома з XII ст. (Быстр. Кн., 182—188). Зарэгістравана ў XVI ст. 3 разы ў форме *Флерыян*: *Флерыян Шимкович* 1567 Ашм. п., П. 586, *Флерыян Макарский* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 139; ва Ухвале і Попісе на Падляшшы — 10, у Літве і Жмудзі — 5; *Флорыян* (21) — на Падляшшы.

[ФОКА] СБП: *Фо́кін*.

ФОМА правасл., ТОМАШ каталіцк., польск. *Tomasz*. У Польшчы вядома з XIV ст. (Быстр. Кн., 336—337). Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 58 разоў у варыянтах *Фома* (4), *Хома* (40), *Томаш* (14). *Фома*: *Фома Рабцевич* 1567 Ваўк. п., П. 859, *Фомы Галушки* 1690 Маг., ИЮМ VII 16. *Хома*: ва Ухвале 1528 г. *Хома* б. Кл., 190, *Хома Лбучанин* Навагр. з-к, 35, *Хома Кунеевич* б. Ваўк. 97; у Попісе 1567 г. *Хома Андреевич* Навагр. п., 811, *Хома Иванович* Ваўк. п., 866, *Хама Семенович* Слон. п., 843; *Хома Бачуренок* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 131, *Хомы Шапуренка* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 154, *Хома Комарович* 1580 Маг., ИЮМ VII 319, *Хому Волевашевича* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 221, *Хома Сижиковский* 1593 Віц., ИЮМ I 324, *Хома Трепач* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 164, *Хома Хвостенок* 1623 с. Пол. в., ИЮМ XXIII 423, *Хома Дорожков* 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 78, *Хома Тынцов* 1670 там жа, 87, *Хома Чоботар* 1645

Арш. п., ИЮМ XXIII 450, *Хомы Селютина* 1680 Маг., ИЮМ I 89, *Хома Быховец* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 56. *Томаш*: *Томаш Олехнович* 1528 б. Гр., У. 93, у Попісе 1567 г. *Томаш Голимонт* Рад. хар., 785, *Томаш Завадзький* Бр. п., 1193, *Томаш Каспорович* Ашм. п., 566, *Томаш Урбанович* Слон. п., 846, *Томаш Михайлович* Мигдал 1582 Мін. п., АВК XXXVI 310, *Томаша Границького* 1589, там жа, 365, *Томаш Товстопят* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 370, *Томаш Бобровник* 1746 Маг., ИЮМ XXX 301, *Томаш Слижык* там жа, 215, *Томаш Зекович* 1764 Віц., ИЮМ XIX 187; ва Ухвале і Попісе адзначана на Падляшшы 53 разы, у Літве і Жмудзі — 79. Эмацыянальнаацэначныя формы: *Хомка* (7), *Томашко* (1), *Томко* (29), *Томель* (1), *Томило* (4). *Хомка*: *Хомка Бондар* 1746 Маг., ИЮМ XXX 210, *Хомка Лапташов* там жа, 265, *Хомка Цесля* там жа, 182. *Томашко*: *Томашко Андрюшкович* 1567 Ваўк. п., П. 867. *Томко*: ва Ухвале 1528 г. *Томко Андреевич* Лід. дв., 32, *Томко Богуславович* б. Слон., 98, *Томко Дортович* б. Гр., 94, *Томко Козыч* б. Вас., 86, *Томко Івашкович* б. Астр., 88, *Томко Петкович* Ашм. дв., 25, *Томко Шумятіч* б. Рад., 82, *Томко Янович* б. Ваўк., 96; у Попісе 1567 г. *Томко Войткович* Вас. хар., 782, *Томко Мартинович* Слон. п., 842, *Томко Миколаевич* Мін. п., 1225, *Томко Шимонович* Гр. п., 675, *Томко Ясевич* Бр. п., 1192; *Томко Стецкович* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 141; у Літве — 38, на Падляшшы — 31. *Томель*: *Томель* 1567 Ашм. п., П. 577. *Томило*: у Попісе 1567 г. *Томило Ондреевич* Бр. п., 1198, *Томило Малынич* Маз. п., 1235. Ва Ухвале і Попісе за межамі Беларусі адзначана: *Томек* (30) — на Падляшшы. СБП: *Фамін*, *Фомін*, *Фаміноў*, *Фаміч*, *Фоміч*, *Фамічбў*, *Фамёнка*, *Фамёнак*, *Фомка*, *Фомчын*, *Фомчанка*, *Фамушкоў*, *Томаш*, *Тамашбў*, *Тамашэвіч*, *Тамашкоў*, *Тамашук*, *Томін*, *Томаль*, *Томка*, *Томкавіч*, *Томчык*, *Тамашэўскі*, па якіх можна рэканструяваць 10 форм і варыянтаў форм імені *Фома*: *Фама*, *Фомка*, *Фамушка*, *Тамаш*, *Тамашок*, *Тамашук*, ?*Тома*, *Томаль*, *Томка*, *Томчык*. Руск. *Фома* (СВІЛ), укр. *Хома*, *Фома* (СВІЛ).

[ФОРВИН] СБП: *Фарына*.

[ФОСТИРИЙ] СБП: *Фасёвич*.

[ФОТ], [ФОТИЙ] СБП: *Фатаў*, *Фацик*, *Фачееў*, *Фачяеў*, па якіх можна рэканструяваць 4 формы імён *Фот*, *Фотий*: *Фат*, *Фацік*, *Фачей*, *Фачяй*.

[ФРАНТИШЕК] СБП: Франчанка, Францкєвіч, Франчук, Франёў, Пранєвіч, Прановіч, Пранкєвіч, Пранько, Прануза, па якіх можна рэканструяваць 8 форм і варыянтаў форм імені *Франтишек*: *Франк, Францко, Франчук, Франь, Прань, Пранко, Пранько, Прануза*.

ФРИДРИХ каталіцк., польск. *Fryderyk*. Зарэгістравана ў XVI ст. 8 разоў у варыянтах *Фридрих* (5), *Фредрих* (3): *Фридрих Горяин* 1567 Ваўк. п., П. 854, *Фредрих Ветринский* 1567 Брасл. п., П. 563. СБП: *Фрыдрых*.

ХАРИТОН Зарэгістравана ў XVI і XVII стст. 6 разоў: *Харитон Ванкович* 1528 б. Кобр., У. 192, *Харитон Кунцович* 1567 Слон. п., П. 846, *Харытон Остапович* 1728 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 36, *Харитон Церкав* 1746 Маг., ИЮМ XXX 252. СБП: *Харытён, Харытонаў, Харытановіч, Харытёненка, Харытёнчык, Харытанюк, Хартановіч, Хартонік, Хартончык, Харко, Харкоў, Харковіч, Харкєвіч, Харкавєц*, па якіх можна рэканструяваць 7 форм і варыянтаў форм імені *Харитон*: *Харытон, Харытончик, Харытанюк, Хартон, Хартонік, Хартончык, Харко*. Руск. *Харитон* (СВІЛ), укр. *Харитон, Харитін*, размоўн. *Харко* (СВІЛ).

[ХАРЛАМПИЙ] СБП: Харламповіч, Харламаў, Харлап, Харланаў, Харлановіч, Харланчук, Харлап, па якіх можна рэканструяваць 4 формы і варыянты форм імені *Харлампий*: *Харламп, Харлам, Харлан, Харлап*, якія ўсе выступалі ў якасці поўнай формы. Руск. *Харлампий, Харалампий* (СВІЛ), укр. *Харламп*, размоўн. *Харлам* (СВІЛ), *Арнапій* (Грынч.).

ХРИЗОСТОМ каталіцк., польск. *Chryzostom*. Зарэгістравана ў XVII ст. 1 раз: *Христома Немировича Щита* 1684 Пол., ИЮМ VI 315.

ХРИСТОФОР правасл., КРИШТОФ каталіцк. (гл. стар. 103—104). Зарэгістравана ў XVII ст. 2 разы: *Христофор Козарын* 1676 Пол., ИЮМ VI 221. СБП: *Хрыстафóraў, Хрыстоў, Хрысцєнка, Хрысцянкoў, Хрысцін, Хрысцінюк, Хрысцєсаў*, па якіх можна рэканструяваць 4 формы і варыянты форм імені *Христофор*: *Хрыстафор, Хрыста, Хрысцінюк, Хрысцес*. Руск., укр. *Христофор* (СВІЛ).

ЭРАЗМ каталіцк., польск. *Erazm*. Зарэгістравана ў XVI ст. (толькі ва Ухвале і Попісе) 27 разоў у варыянтах *Размус* (17), *Размыс* (8). *Размус*: у Попісе 1567 г. *Размус Миколаевич Войтеховича* Ваўк. п., 859, *Размус*

Щастнович Лід. п., 757. *Размыс*: у Попісе 1567 г. *Размыс* *Валынцович* Ваўк. п., 871, *Размыс* *Петрович Бартошевич* Рад. хар., 787. *Размысл* — на Падляшшы і ў Літве ў Попісе 1567 г. 2 разы.

[ЮЛИЙ] СБП: Юла, Юліч, па якіх можна рэканструяваць форму *Юла*.

[ЮНИЙ] СБП: Юневіч, Юнік, Юнковіч, Юнчык, па якіх можна рэканструяваць 3 формы імені *Юний*: *Юнь*, *Юнік*, *Юнко*.

ЯЦЕК каталіцк., польск. *Jasek, Jascenty, Hiasynt*. У Польшчы папулярнае з XVII ст., было вядома і раней, але ўжывалася нячаста. Зарэгістравана ў XVI ст. толькі ў эмацыянальнаацэначных формах *Яц* (1), *Яцко* (22), *Яцута* (2), *Яцына* (1). *Яц*: *Яц Федкевич* 1567 Пін. п., П. 1213; 1 раз у Літве. *Яцко*: ва Ухвале 1528 г. *Яцко Быстрейский* Пол. з-ля, 192, *Яцко Волокитич* б. Кл., 190, *Яцко Гарасимович* Віц. з-ля, 197, *Яцко Глядович*, *Яцко Мачалавич* б. Кобр., 192, *Яцко Голубцевич* Пол. з-ля, 193, *Яцко Горбунович* б. Кл., 190, *Яцко Кумпев зять* б. Гр., 93, *Яцко Некрашевич* з. Навагр., 36, *Яцко Ососков* Пол. з-ля, 196, *Яцко Реневич* б. Гр., 93, *Яцко Свадбич* б. Кобр., 191, *Яцко Сенелевич* б. Ваўк., 96, *Яцко Станкевич* з. Навагр., 33, *Яцко Янкович* б. Слон., 98; у Попісе 1567 г. *слугу Яцка* Бр. п., 1190, *Яцко Андреевич Беликович* Навагр. п., 816, *Яцко Зенькевич* Навагр. п., 818, *Яцко Котлубаевич* Навагр. п., 828, *Яцко Гриневич* Слон. п., 849, *Яцко Кошчич* Гр. п., 679, *Яцко Стецкевич* Гр. п., 697, адзначана таксама на Валыні 13 разоў, на Падляшшы — 11, у Літве і Жмудзі — 11. *Яцута*: ва Ухвале 1528 г. *Яцута Белиневич* б. Астр., 88, *Яцута Свиркутавич* б. Гр., 92. *Яцына*: *Яцына Михайлович* 1567 Ашм. п., П. 567. СБП: *Яцка*, *Яцко*, *Яцкевіч*, *Яцэвіч*, *Яцэнка*, *Яцук*, *Яцукэвіч*, *Яцута*, *Яцўтка*, *Яцуновіч*, *Яцўхна*, *Яцушкэвіч*, *Яцына*, *Яцыновіч*, *Яцкавэц*, *Яцкоўскі*, па якіх можна рэканструяваць 10 форм і варыянтаў форм імені: *Яцка*, *Яцко*, *Яц*, *Яцук*, *Яцута*, *Яцўтка*, *Яцун*, *Яцухна*, *Яцушка*, *Яцына*. Магчыма, што зарэгістраваныя ў помніках і рэканструяваныя формы, прыведзеныя вышэй, маглі ўзнікнуць і на ўсходнеславянскай глебе: утвораны ад усечанай асновы імені *Яков* ці *Ян* пры дапамозе суфікса *-ц* (параўн. *Грыц*, *Грыцко* ад *Григорий*, *Стэц*, *Стэцко* ад *Стефан*).

Жаночыя імёны

Уласныя асабовыя жаночыя імёны ў помніках сустракаюцца значна радзей, чым імёны мужчынскія. Гэта тлумачыцца, з аднаго боку, тым, што ўсе юрыдычна-правыя дакументы афармляліся на галаву сям'і — на мужчыну, а з другога боку, тым, што ў многіх выпадках у найменнях асоб жаночага полу жаночае імя не ўжывалася. У такім разе найменне характарызавала жанчыну па імені мужа: у Попісе 1567 г. *Андреевая Яцковича* (=жонка *Андрея Яцковича*) Навагр. п., 822, *Василевая Чечетовая* Слон. п., 848, *Валентыновая Попкевича* Ваўк. п., 867 і інш.

У XVI—XVIII стст., як правіла, ужываліся імёны хрэсныя (праваслаўнага і каталіцкага календара). Жаночыя імёны перажылі тыя ж фанетычныя змены, што і мужчынскія імёны (гл. стар. 13—15). Зрэдку сустракаюцца ў помніках і старажытныя славянскія імёны.

АГАПИЯ, АГАФИЯ Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 8 разоў у варыянтах *Агапія* (2), *Агап'я* (1), *Агапя* (2), *Огапя* (3). *А г а п и я*: *Агапія Бацовка* 1746 Маг., ИЮМ XXX 305. *А г а п ' я*: *Агап'я Музычыха* 1746 Маг., ИЮМ XXX 174. *А г а п я*: *Агапя Листовничина* 1743 Маг., ИЮМ XIV, *Агапя Лявониха Шыхениха* 1746 Маг., ИЮМ XXX 268. *О г а п я*: *Федоровой Грынишковича Огана Василевне* 1577 Маг., ИЮМ XXX 103, *вдова Лук'яновая Омеляновича Огапя Ходоровна* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 81.

АГНЕСШКА каталіцк., польск. *Agnieszka*. Зарэгістравана ў XVI ст. 1 раз у форме *Ягнежка: Миколаевая Прокоповича Ягнежка* 1567 Гр. п., П. 689.

АГРИППИНА Зарэгістравана ў XVI ст. у памяншальнай форме *Огренья* (3): *Созоное Огрени* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 195, *Огренья Потаповна* 1578 там жа, 59, *другой дочце Огрени* там жа, 81.

АЛЕКСАНДРА Зарэгістравана ў форме *Алеся: Алеся Данчыха* 1746 Маг., ИЮМ XXX 281.

АЛЬЖБЕТА каталіцк., польск. *Elżbieta*. Зарэгістравана ў XVI ст. 3 разы: *Грибовая Альжбета* 1528 Ашм. дв., У. 25, *Альжбета Станиславовая Охадовская* 1567 Ваўк. п., П. 860.

АНАСТАСИЯ Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 8 разоў у варыянтах *Анастасія* (1), *Настася* (4), *На-*

стасья (3). Анастасия: Анастасия Микитина Шумейкова 1747 Маг., ИЮМ XV 156. *Н а с т а с я*: Настася Озарова 1578 Маг., ИЮМ XXXII 5, *Настаси* там же, 239, вдова Настася Семеновна там же, 59, Давыдовская Толкачевая Настася Тишинна 1567 Мін. п., П. 1217. *Н а с т а с ь я*: у Попісе 1567 г. Настасья Глебовна Миколаевая Юртьевича Ашм. п., 582, Матеева Нелюбовая Настасья Лід. п., 749. Памяншальная форма *Насця* (1): *Насця* Маречиха 1746 Маг., ИЮМ XXX 206.

АННА Зарєгістрована ў XVI і XVIII стст. 45 разоў у варыянтах *Анна* (3), *Ганна* (42). *А н н а*: Сполчовая Анна 1528 б. Мсцісл., У. 199, Анна Ковалевская 1722 Маг., ИЮМ XII 341, пани Станиславовая Кишчинная, воеводина Витебская, пани Анна Радивиловна 1567, П. 449. *Г а н н а*: ва Ухвале 1528 Адамовая Ганна Петуховая б. Ваўк., 94, Ганна Масевна б. Вас., 86, Ганна Щитницкая з. Бр., 101, у Попісе 1567 г. Ганна Богдановая Быстрейская Яновая Корейвиновская Мін. п., 1223, Ганна Грышкова Мартиновна Керодевича Ашм. п., 579, Ганна Гришкова Станевич Гр. п., 697, Ганна Корсаковна Семеновая Тугановская Навагр. п., 830, Ганна Котовна Слон. п., 840, Ганна Семеновая Пін. п., 1207, пани Андреева Шолушинная Ганна Служчанка Мін. п., 1228, Жиромская Ганна Ашм. п., 591, Миколаевская Летенская Ганна Гр. п., 678, Семеновская Маскевича Ганна Котовна Навагр. п., 829; Ганна Цыборовская 1577 Маг., ИЮМ XXXII 183, Ганну Готовцовую там же, 276, Ганну Амеляновну 1578 там же, 37, Васковое Текуновое Ганны там же, 79, Ганна Казлиха 1746 Маг., ИЮМ XXX 316, Ганна Мазалиха там же, 274. Памяншальные формы: *Аннуша* (3), *Ганя* (2). *А н н у ш а*: Аннуша Богдановна 1578 Маг., ИЮМ XXXII 106, *жана моя Аннуша Грыцковна Кононовна* там же, 102, у *Аннуши Ивановое* там же, 89. *Г а н я*: Ганя Федоровна 1577 Маг., ИЮМ XXXII 206, *Ганя* 1578 там же, 3.

АНТОНИНА Зарєгістрована толькі ў памяншальнай форме *Тося* (6): *Тося Дарская* 1746 Маг., ИЮМ XXX 313, *Тося Табачница* там же, 316, *Тося Скачкова* там же, 220, *Тося Чарнячыха* там же, 268.

АПОЛЛИНАРИЯ Зарєгістрована ў XVI ст. 4 разы ў форме *Полоня*: у П. 1567 г. *Полоня Денисовая* Гр. п., 676, *кнегиня Ивановая Полоня Жижемская з ыменя своего з Жижмы* Лід. п., 754, *Костентиновская Халецкая*

Полоней Котовичовна Гр. п., 704; пани Баркулабовое Корсаковое, Полоней Василевны Краснинское 1578 Дзісна, ИЮМ XXXII 68. Памяншальная форма Поля (4): Поля Асколчыха 1746 Маг., ИЮМ XXX 313, Поля Бусалиха там жа, 297, Поля Мухниха там жа, 224, Поля Пятрочыха там жа, 319.

БОГДАНА Старажытнае славянскае імя. Зарэгістравана ў XVI ст. (толькі ў Попісе) 7 разоў: Богдана Гришковая Яковлевича Навагр. п., 813, Богдана Кучинская Гр. п., 694, Богдана Морыченская Пін. п., 1215, Богдана Романовая Мін. п., 1229, Богдана Яцугуная Гр. п., 702, Данилевая Жижемская Богдана Сидоровна Лід. п., 776.

ВАРВАРА правасл., БАРБАРА каталіцк., польск. *Barbara*. Зарэгістравана ў XVI ст. 8 разоў у форме Барбара: ва Ухвале 1528 г. Берташова Барбара Ашм. дв., 23, Барбара Шымковая Лід. дв., 32; у Попісе 1567 г. Барбара Богдановая Гр. п., 684, Барбара Войтковая Бискупя Бр. п., 1182, Барбара Матэясовая Лід. п., 751, Барбара Чаплянка Вас. хар., 780. Памяншальныя формы: Варка (3), Варуша (1). Варка: Варка Андреевна 1578 Маг., ИЮМ XXXII 189, Варка Сазончыкова 1746 Маг., ИЮМ XXX 194, Варка Кулажыха там жа, 243. В а р у ш а: от Варушы Степановое 1578 Маг., ИЮМ XXXII 190.

ВАСИЛИССА Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 1 раз: Василиса Вколовая 1567 Гр. п., П. 704. Памяншальныя формы: Васица (1), Васка (1), Васюта (1), Вася (3): Васица вдова 1528 Навагр., У. 119; Васка Павлюкова 1746 Маг., ИЮМ XXX 288; Васюты Михайловны Тимофеевы 1636 Маг., ИЮМ XI 278; Вася вдова 1528 б. Ваўк., У. 96, Митковая Вася 1567 Ваўк. п., П. 868, Вася Скомороховая вдова 1577 Маг., ИЮМ XXXII 203.

ГЛИКЕРИЯ Зарэгістравана ў XVI ст. 2 разы ў варыянтах Лукеря, Луця: Ивановя Семеновича Лукеря Васковна 1577 Маг., ИЮМ XXX 103; Матэясовя Третьковая Луця Богушевна 1567 Лід. п., П. 747.

ДАРИЯ Зарэгістравана ў XVII—XVIII стст. 5 разоў у варыянтах Даря (1), Одаря (1), Адарья (1), Адарыя (2): Даря Козлевна, яна ж Одаря Козлевна 1619 Маг., ИЮМ VIII 347; Адарья Сидориха 1722 Маг., ИЮМ XII 341; Адарыя Авсянчыха 1746 Маг., ИЮМ XXX 317, Адарыя Шавуриха там жа, 312.

ДОМНА Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 2 разы ў

форме *Домна*: *Домна Игнатовна* 1577 Маг., ИЮМ XXX 162, *Домна Гаращыха* 1746 там же, 305.

ДОРОФЕЯ правосл., **ДОРОТА** каталіцк., польск. *Dorota*. Зарэгістравана ў XVI ст. 3 разы ў форме *Дорота*: *Дорота Татеевая* 1528 б. Гр., У. 90; *Войтеховая Дорота* 1567 Астр. хар., П. 790.

ЕВГЕНИЯ Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 3 разы ў варыянтах *Авгиння* (2), *Овгиня* (1): *Авгиння Маслѣнчиха* 1746 Маг., ИЮМ XXX 292, *Авгиння Михниха* там же, 319; *Овгини Федковны* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 184.

ЕВДОКИЯ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 10 разоў у варыянтах *Авдотя* (1), *Овдотья* (6), *Овдотя* (3). *А в д о т я*: напроціво *Авдоти Кулазиное* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 192. *О в д о т ь я*: *Овдотья Олехновaя* 1528 Навагр. з-к, У. 37; у Попісе 1567 г. *Овдотья Дмитрова* Пін. п., 1215, *Овдотья Сопотковна Миколаева Толочковaя* Гр. п., 674, *Венславовaя Маечевская Овдотья Янушевна* там же, 686; *Овдотья Клишковна* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 193, *Овдотья Романовна* 1578 там же, 53. *О в д о т я*: *Мартиновaя Ершовича Овдотя Гордеевна* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 199, *Овдотя Ивановна Клыпачовна* там же, 181, *дочце своей старшой Овдоти* 1578 там же, 81. Памяншальныя формы: *Водя*, *Водзя* (7), *Дося* (1). *В о д я*: *Водя Васковaя* 1637 Маг., ИЮМ IX 304, *Водзя Варанчыха* 1746 Маг., ИЮМ XXX 312; *Водзя Гарбачовa* там же, 265, *Водзя Лабачыха* там же, 308, *Водзя Пазнячыха* там же, 206, *Водзя Сливчыха* там же, 313, *Водзя Смаргуниха* там же, 312. *Д о с я*: *Дося Матюшина* 1636 Маг., ИЮМ VIII 522.

ЕВФИМИЯ Зарэгістравана ў XVII ст. 1 раз у форме *Хима*: *Химю Гришковою* 1637 Маг., ИЮМ IX 301.

ЕВФРОСИНИЯ Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 1 раз ў форме *Просиня*: *Просиню Иевлевну* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 239. Памяншальная форма *Прося* (2), *Прося Гончарыха* 1746 Маг., ИЮМ XXX 271, *Прося Поплавкова* там же, 302.

ЕКАТЕРИНА Зарэгістравана ў XVI ст. 4 разы ў форме *Катерина*: у Попісе 1567 г. *Катерина Коза* Ашм. п., 583, *Катерина Щурская* Ваўк. п., 860; *Катерина Огапоновна* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 63, у *Катерины Левоновое*, яна ж *Катуша Левоновaя* там же, 165.

ЕЛЕНА Зарэгістравана ў XVI ст. 8 разоў у варыянтах *Алена* (1), *Олена* (5), *Галена* (2). *А л е н а*: *Алена Костевна Федоровaя* 1609 Маг., ИЮМ VIII 285. *О л е н а*: *убо-*

гая сирота *Олена Олферовна* 1577 Быхаў, ИЮМ XXX 136; у Попісе 1567 г. *Олена Александровая* Ашм. п., 595, *Олена Андреевна Якубовая Бердовская* там жа, 570, княгиня *Олена Шолушанка* Мін. п., 1227, *Олены Манковое* Бр. п., 1199. *Галена*: у Попісе 1567 г. *Галены Матысовае* Вас. хар., 783, *Галена Криштофовая* Ашм. п., 569.

ИРИНА Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 6 разоў у варыянтах *Арина* (4), *Орина* (2): *Арина*: *Арины Азаровны Хоминое* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 11, *Арина Василиха* 1746 Маг., ИЮМ XXX 262, *Арина Вербаловичова* там жа, 197, *Арина Микициха Баравичыха* там жа, 239. *Орина*: *Орины Сидоровны* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 68, *Орину Ивашковну Турцовую* 1637 Маг., ИЮМ IX 291—292. Памяншальная форма *Арута* (1): *Аруты Артемовны Кривичанки* 1753 Маг., ИЮМ XV 436.

КСЕНИЯ Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 8 разоў у варыянтах *Ксения* (1), *Аксиня* (1), *Оксиня* (5), *Оксинья* (1): *Ксения Ситникова* 1746 Маг., ИЮМ XXX 215; *Аксиня Яковлевая*, яна ж *Оксиня* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 5; *Оксиню Кузминну* 1596 Маг., ИЮМ VIII 232; *Яковую Потребенсковую Булатниковую Оксинью Ескиную Жоровиху*, яна ж *Оксиня* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 215. Памяншальныя формы *Аксюта* (2), *Оксюта* (1): *Аксюта Автуциха* 1746 Маг., ИЮМ XXX 259, *Аксюта Кужалиха* там жа, 311; *Яцугина Оксюта* 1567 Гр. п., П. 706.

ЛЮДМИЛА Старажытнае славянскае імя. Зарэгістравана ў XVI ст. 2 разы: *Филиповая Рымковича учтивая Людмила Яцковна* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 56.

МАКРИНА Зарэгістравана ў XVI ст. 1 раз у форме *Макрыда*: *была патчерыца моя Макрыда за Илею Аксютичом* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 158.

МАРГАРИТА каталіцк., **МАЛГАЖАТА**, польск. *Malgorzata*. Зарэгістравана ў XVI ст. 3 разы ў форме *Малггорета*: у Попісе 1567 г. *Малгорета Процковая Ленская* Ашм. п., 569, *Малгорета Трасковская* Вас. хар., 779.

МАРИАННА Зарэгістравана ў XVIII ст. 1 раз у форме *Марияна*: *Марияны Чарцихи* 1746 Маг., ИЮМ XXX 277.

МАРИНА Зарэгістравана ў XVI ст. 13 разоў: ва Ухва-
ле 1528 г. *Марина Козловна* б. Ваўк., 95, *Марина Тризни-*
ная там жа, 94, *Шепановая Марина* Ашм. дв., 25; *Васи-*
левая Жидкая Марина Василевна 1577 Маг., ИЮМ

XXXII 190, у Попісе 1567 г. *Марина Брудяличная* Пін. п., 1206, *Марына Киряновая* Рад. хар., 784, *Марына Павловая* *Зубовая* там жа, 759, *Марина Яцковая* Навагр. п., 836, *Марину Богушеву Черневскую* Бр. п., 1183, *Борисовая Коптевна Марина* Брасл. п., 634—635, *Глебова Есмановая Марина* Мін. п., 1228, *Ждановая Колонтаева Марина* *Тризнянка* Ваўк. п., 855.

МАРИЯ Зарэгістравана ў XVI—XVIII стст. 10 разоў у варыянтах *Мария* (2), *Маря* (5), *Маръя*, *Марья* (3). *Мария*: *Мария Круцилиха* 1746 Маг., ИЮМ XXX 240, *Марья Мясцыха* там жа, 210. *Маря*: *Маря Громовна* 1528 з. Бр., У. 100, *Охремовая Парфеновича Маря Охремовна* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 40, *Костиную Васковича Марю Сидоровну* там жа, 64. *Маръя*, *Марья*: *Марья Велятицкая* 1567 Пін. п., П. 1206, *Марья Ивановна* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 223, *Марья Митковая* 1578 там жа, 196. Памяншальныя формы: *Маруся* (3), *Марухна* (1), *Маруня* (1), *Масюта* (6). *Маруся*: *Маруся Аляксеиха Дзешиха* 1746 Маг., ИЮМ XXX 255, *Маруся Лучыха* там жа, 214, *Маруся Маскалиха* там жа, 319. *Марухна*: *яко отец власный Марухны, дочери свое*е 1593 Маг., ИЮМ VIII 206, *яна ж отец власный Маруни* там жа, 209. *Масюта*: *Сестры своей Масюты Игнатовны* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 227, *Масюты Мишутины* 1578 там жа, 107, *Масюту, сестру свою* там жа, 30, *Масюте Канютиной* там жа, 186, *жене его Масюте* там жа, 93, *в дому Масюты Василевое* 1609 Маг., ИЮМ VIII 278.

МАТРОНА, МАТРЕНА Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 3 разы ў форме *Матруна: на мещанку государскую Могилевскую Ждановую Богдановича Матруну Федковну* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 184, *Матруна Луста* 1746 Маг., ИЮМ XXX 257, *Матруна Селянка* там жа, 197.

МИЛОСЛАВА Старажытнае славянскае імя. Зарэгістравана толькі ў памяншальнай форме: *Заранковая Федоровая Милохна* 1567 Бр. п., П. 1197.

МИХАЛИНА Зарэгістравана толькі ў памяншальнай форме: *Минка Фядосова* 1746 Маг., ИЮМ XXX 183.

НАТАЛИЯ, НАТАЛЬЯ Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 6 разоў у варыянтах *Наталля* (2), *Наталя* (4). *Наталля*: *Наталля Балбатуха* 1746 Маг., ИЮМ XXX 294, *Наталля Катлярыха* там жа, 311. *Наталя*: *Ивановая Истобчина Наталя Мартинов*ая 1577 Маг., ИЮМ XXX 37, *Натали Екимовны Солениковны* 1577 Маг., ИЮМ

XXXII 194, Харлаповую Леоновича Кравцовую на ймя Наталю Орефьевну 1578 там жа, 79.

НЕЛИДА Нелида Тишкова 1579 Маг., ИЮМ VII 316.

ПАРАСКЕВА Зарэгістравана ў XVI ст. 1 раз у форме Параска: Параски Хотяновны 1577 Маг., ИЮМ XXX 23, яна ж Парася Хотяновна там жа, 22. Памяншальная форма Парася (9): Параси, жоны Еска Доволевича 1577 Маг., ИЮМ XXXII 213, Параси Степановны там жа, 193, на Парасю жону Ларка Наумовича там жа, ИЮМ XXX 23, Есковая Доволевая Парася Хинковна там жа, 112, Парасею Ивановою 1637 Маг., ИЮМ IX 301, Парасеи Капылихи 1746 Маг., ИЮМ XXX 283.

ПЕЛАГЕЯ Зарэгістравана ў XVI ст. 1 раз у форме Пологея: Пологея Кулбачина 1567 Гр. п., П. 676. Памяншальная форма Поладя (3): Ермолина Хоминичина Волковна Поладя Мацковна Голутвина 1577 Маг., ИЮМ XXXII 207, Осиповую Поладю Мининну., Поладя Мининна там жа, 179, на Поладю Семеновую Юшковича 1582 Маг., ИЮМ VII 328. Параўн. Аполлинария (гл. стар. 174—175).

РУЖА каталіцк., польск. *Róża*. Зарэгістравана ў XVI ст. 3 разы: у Попісе 1567 г. Рожи Стрижанки Ваўк. п., 863, учтивая Рожа, жена Янукова 1578 Маг., ИЮМ XXXII 185.

СВЕТОСЛАВА Старажытнае славянскае імя. Зарэгістравана ў XVI ст. 2 разы ў форме Светохна: Светохна вдова 1528 б. Ваўк., У. 95, Светохны Василевское вдовы 1567 Пін. п. П. 1208.

СОФИЯ правасл., ЗОФИЯ каталіцк., польск. *Zofia*. Зарэгістравана ў XVI ст. 6 разоў у форме Зофея: у Попісе 1567 г. Зофея Павлова Мін. п., 1230, Сестру Зофею Ждановую Селионовую Астр. хар., 793, Андреевая Хоружичова Ейшишская Зофея Яновна Сурвилянка Лід. п., 756, Василева Масалская Зофея Чаплянка Бр. п., 1193, Яновая Мневская вдова Зофея Ждановна Ваўк. п., 862, Зофею Еленьскою Хлусовичовною 1647 Маг., ИЮМ X 219. Памяншальная форма Зохна (1): Зохна Любелская 1528 б. Пін., У. 188.

СТЕФАНИДА Зарэгістравана ў XVI ст. 1 раз у форме Степанида: Степанида Ивановна 1577 Маг., ИЮМ XXXII 263.

ТАТИАНА Зарэгістравана ў XVI ст. 1 раз у форме Тацяна: Тацяна Иванова Курбяновича 1578 Маг., ИЮМ

XXXII 3. Памяншальныя формы: *Тоця* (2), *Тося* (1): *Тоця Круцихина* 1746 Маг., ИЮМ XXX 312, *Тоцю Трунёву Гниляхичу* 1743 Маг., ИЮМ XIV 372, яна ж *Тося Трунёва Тимофеева Гнилякова* там жа, 367.

ТОМИЛА Старажытнае славянскае імя. Зарэгістравана ў XVI ст. 3 разы: у Попісе 1567 г. *Томила Богдановая Ивонича* Ашм. п., 583, *Томила Олехновая Биевтовая* Навагр. п., 833, *Томилы Тишовны* там жа, 822.

ФЕОДОРА Зарэгістравана ў XVI ст. 2 разы ў варыянтах *Федора*, *Хадора*: *Миколаевская Одаховская Федора* 1567 Навагр. п., П. 821; *теща моя Хадора* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 184. Памяншальная форма *Федя* (5): *Федю Борисовую* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 39, яна ж *от Феди Захаринны* там жа, 46, *Феди Романовны* там жа, 231, *з жоною своею Федею* там жа, 222, *от матки своей Феди* там жа, 197, *дочку свою Федю* 1578 там жа, 37.

ФЕОДОСИЯ Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 3 разы ў варыянтах *Хадосся*, *Ходосся*, *Ходосья*: *Ходосся Вавчыха* 1746 Маг., ИЮМ XXX 311, *Ходосю Супроновну* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 80, *Ходосью Андреевну* 1623 Маг., ИЮМ VIII 376.

ЮЛИАНА каталіцк., польск. *Juliana*. Зарэгістравана ў XVI і XVIII стст. 4 разы ў варыянтах *Ульяна* (1), *Улляна* (3): *княгиня Ульяна* 1567 Пін. п., П. 1206; *Улляна Будылиха* 1746 Маг., ИЮМ XXX 290, *Улляна Дземяниха* там жа, 238, *Улляна Заруцкая* там жа, 319. Памяншальная форма *Улита* (3): *Улиты Прокоповны* 1577 Маг., ИЮМ XXXIII 180, *Улита Семеновна Федоровичовна* 1610 Маг., ИЮМ VIII 295.

ЮСТИНА каталіцк., польск. *Justyna*. Зарэгістравана ў XVI ст. 8 разоў у варыянтах *Устиня*, *Усциня* (5), *Усциння* (3): *матку его Устиню* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 38, *Устины Андреевны Зверковны* там жа, 89, *Устиня Тимофеевая* 1638 Маг., ИЮМ IX 335, *Усциня Пирожница* 1746 Маг., ИЮМ XXX 257, *Усциння Ламанова* 1746 Маг., ИЮМ XXX 223, *Усциння Шумейчыха* там жа, 283.

ЯДВИГА каталіцк., польск. *Jadwiga*. Зарэгістравана ў XVI ст. 7 разоў: ва Ухвале 1528 г. *Ядвиги б. Вас.*, 86, *Кавойтевая Ядвиги* Ашм. дв., 24; у Попісе 1567 г. *Ядвиги Григорьевна* Рад. хар., 785, *Ядвиги Юрвевая Сутковая* там жа, 752, *Ядвиги Яновна* Навагр. п., 835, *Ядвиги Яновна Можейковна* Ашм. п., 577, *Собестыяновая Млечковна Ядвиги* Лід. п., 755.

Імёны-мянушкі

У XV—XVIII стст. побач з уласнымі асабовымі імёнамі хрысціянскага календара ўжываліся імёны-мянушкі апелятыўнага паходжання, якія суадносяцца з дахрысціянскімі славянскімі імёнамі. Імёны-мянушкі звычайна выступалі ў спалучэнні з уласнымі асабовымі імёнамі ў якасці другога кампанента двухслоўных ці трэцяга кампанента трохслоўных найменняў: *Іван Верецака* 1528 б. Кобр., У. 191, *Степан Тимофеевич Горбач* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 137. Але неаднаразова яны адзначаны і ў якасці першага кампанента: а) у спалучэнні з уласным асабовым імёнам хрысціянскага паходжання: *Сорока Мицюха* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 86, *Жолнер Змитрок* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 203, *Козел Федец* 1528 б. Гр., У. 92, *Кашура Иван* 1642 Пол. в., ИЮМ XXII 317, *Лапа Пятрок* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 189; б) у спалучэнні з другім імёнам-мянушкай: *Вербило Горегляд* 1567 Пін. л., П. 1213, *Властный Поставка* 1567 Лід. п., П. 749, *Война Лопот* 1567 Ваўк. п., П. 864, *Ждан Голуб* 1567 Навагр. п., П. 816, *Ждан Жаворонок* 1539 Гр., АВАК XVII 54, *Чопцу Жолнеру* 1710 Маг., ИЮМ XVIII 90, *Маковня Вовка* 1710 Маг., ИЮМ XVIII 15, *Сак Тимош* 1528 б. Гр., У. 92; в) у спалучэнні з імёнам па бацьку: *Власный Иванович Черницький* 1567 Бр. п., П. 1198, *Воин Гричинович* 1528 б. Пін., У. 188, *Воин Некрашевич* 1528 Навагр. з., У. 33, *Воин Сенич* 1528 б. Кл., У. 190, *Война Юрьевич* 1528 б. Ваўк., У. 95, *Груша Зомнович* 1528 з. Навагр., У. 36, *Добриня Петрович* 1567 Слон. п., П. 845, *Дума Демьянович* 1567 Рэч. п., П. 1234, *Жук Сенич* 1567 Бр. ст., АВАК VI 5, *Захмыра Гаврилов* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 84, *Заец Швалевич* 1558 Гр., АВК XXI 286, *Серник Полюхович Керык* 1567 Пін. п., П. 1211, *Қлочко Черенович* 1528 б. Слон., У. 99,

Козел Станькович 1528 б. Ваўк., У. 95, *Копоть Астапович* 1528 б. Слон., У. 98, *Коробка Макович* 1540 Гр., АВАК XVII 223, *Кохон Годынич* 1528 Навагр. з-к, У. 34, *Ламака Васкович* 1528 б. Гр., У. 93, *Малюга Ахремов* 1670 Віц., ИЮМ XXI 82, *Мезин Иванович* 1567 Навагр. п., П. 823, *Некраш Романович* 1528 Навагр. з-к, У. 33, *Нелюб Щербович* 1528 Навагр. з-к, У. 37, *Немойко Пацевич* 1528 б. Рад., У. 81, *Нечай Тишевич* 1567 Гр. п., П. 678, *Рак Колачевич* 1539, АВАК XVII 15, *Сак Васютин* 1567 Гр. п., П. 702.

Імёны-мянушкі ў час іх узнікнення заўсёды маюць пад сабой які-небудзь рэальны факт. Часта яны характарызуюць асобу па знешняму выглядзе ці па характару. У такім разе выкарыстоўваецца апелятыўная лексіка, семантыка якой непасрэдна ўказвае на рысу знешняга выгляду ці характару чалавека, што паслужыла поводам для ўзнікнення імені-мянушкі (*Глухі, Гожы, Зявака, Сіпайла* і інш., гл. стар. 194—196).

У іншых выпадках чалавек па такой рысе асацыіруецца з якой-небудзь жывёлінай, птушкай, рыбай ці прадметам, для якіх гэта рыса з'яўляецца вядучай, і тады ўзнікаюць імёны-мянушкі тыпу *Баран, Бобр, Жук, Гусак, Шпак, Рэпа, Качарга* і інш. (гл. стар. 183—194). Прафесія, занятак чалавека, яго роля ў сям'і і грамадстве таксама «ластаўляюць» матэрыял для ўтварэння імён-мянушак (гл. стар. 191—194). Узнікалі імёны-мянушкі і ў сувязі з рознымі падзеямі ў жыцці чалавека. Такім чынам, у імёнах-мянушках шырока адлюстроўваюцца розныя бакі жыцця і дзейнасці чалавека.

У розныя гістарычныя перыяды імёны-мянушкі безумоўна мелі неаднолькавыя функцыі і кола ўжывання. Непасрэдна пасля ўвядзення абраду хрышчэння і надавання дзецям імені па царкоўнаму календару некаторы час старыя славянскія імёны існавалі побач з афіцыйнымі хрысціянскімі, якія былі чужымі, незразумелымі, а таму цяжкімі, нязручнымі ва ўжыванні. У гэты перыяд старыя славянскія імёны працягвалі выконваць функцыю ўласнага імені, а таму былі шырокаўжывальнымі. К XV—XVI стст. хрысціянскія імёны набылі многія рысы той мовы, у асяроддзі якой бытавалі і сталі больш прывычнымі. Але старыя славянскія імёны апелятыўнага паходжання разам з гэтым не зніклі. Яны толькі крыху адступілі. Як ужо адзначалася вышэй, яны сталі ўжывацца пры ўлас-

ным асабовым хрэсным імені (гл. стар. 181), сталі выконваць пры імені функцыю дадатковай дыферэнцыяцыі асобы, хоць яшчэ ўжываліся і ў якасці ўласнага імені (гл. стар. 181—182). У XVI—XVIII стст. імёны-мянушкі ўсё больш аддаляюцца ад імені і набліжаюцца да прозвішча. На гэтым шляху кожнае імя-мянушка праходзіць два этапы. На першым яно з'яўляецца бытавым, штодзённым імем асобы, уласна імем-мянушкай. А на другім этапе імя-мянушка адной асобы, скажам галавы рода, вялікай сям'і становіцца агульным дыферэнцыруючым імем для ўсіх членаў сям'і. Тут імя-мянушка выконвае функцыю, блізкую да функцыі прозвішчаў. Але гэта яшчэ «часовае прозвішча» — толькі для аднаго-двух пакаленняў канкрэтнай сям'і. Часовае яшчэ і таму, што яно няўстойлівае ў сваёй форме, гэта значыць яшчэ не стала наступным «знакам», «гербам» канкрэтнай сям'і (гл. стар. 284—286).

У якасці імён-мянушак практычна маглі выкарыстоўвацца ўсе агульныя імёны. Але, мяркуючы па зафіксаваных мянушках і па СБП, утвораных ад іх, пераважна выкарыстоўвалася лексіка наступных семантычных груп:

Назвы свойскіх жывёлін: *Баран; Бахмат* 'нізкарослы татарскі конь'; *Жеребец, Жеребила; Кабан; Кнороз; Кобель; Коза, Козел, Козленок; Конь, Коник, Коннице; Кот, Кошка, Кошко; Лошак; Овечка; Подсвинок; Телец; Телица; Трус*. СБП: *Авечка; Баран, Баранок, Баранчык; Бугай, Бык, Бычок; Гуц* 'парсюк'; *Кабан, Кабанёк, Кабанік; Кабылка; Казёл, Козёл, Козік; Конак; Кот, Котік, Като́к; Кощка; Кроль, Кро́лік; Трус; Хорт; Цяліца, Цялушка*. У вытворных СБП з суфіксамі *-оў (-аў), -ей, -овіч (-евіч), -ук (-юк)*: *барашак Барашкаў, Барашкоў; бычанок Бычанкоў; вапручок Вапручкоў; волік Во́лікаў; гуцік Гуцікаў; жарабок Жарабкоў; жарабец Жарабцоў; кныр, кнур, кнораз Кны́раў, Кну́раў, Кно́разаў; конь Ко́неў; падцёлак Падцёлкаў; ягня Ягнеў; кундаль польск. kundal 'сабака-дварняк' Кундалевіч; цяля Цялюк*.

Назвы дзікіх звяроў і грызуноў: *Бобр, Бобрік; Волк, Волчек; Выдра; Горностай; Заяц; Зубр; Кажан; Крот; Куница; Ласица; Лис; Лось, Лосяк; Медведь; Мышака; Пацук; Рысь; Соболь; Тур, Турок; Шакал*. СБП: *Зварок; Бабёр, Бобр, Бобер, Бобрык; Байбак; Барсук, Бóрсук; Буйвал; Вékша; Во́жык; Воўк, Ваўчо́к, Воўчык, Валчо́к, Во́лчык; Гарнаста́й; Дзік; За́яц, За́йка; Зубр, Зу́брык; Кажан; Крот; Куница; Ласица, Ласка; Лис, Лисок; Лисица;*

Лось, Лóсік; Мы́шка; Мядзвѣдзь, Нядзвѣдзь, Мядзвѣдзік; Пацў́к; Соба́ль; Тур; Шчу́рык. У вытворных СБП з суфіксамі -оў (-аў), -еў, -овіч, -евіч, -енка: барсук Барсукоў; ?вавѣра Вавѣраў; ёжык Ёжыкаў; звер Звѣраў; сурок Суркоў; хамяк Хамякоў; харок Харкоў; шчур Шчурэвіч; выдра Выдрэ́нка.

Назвы членістаногіх (насякомых), павукападобных: Вчмель, Гнидка, Жук, Комар, Короед, Мурашка, Муха, Паук, Сверш 'цвыркун', Сверщ тое ж?, Шершень. СБП: Мо́шка; Бло́шка; Жук, Жучо́к, Жучык; Кама́р, Кома́р; Маты́ль; Мура́шка; Му́ха, Му́шка; Паву́к; Прус, Прусак; Пчо́лка; Таракáн; Хрущ. У вытворных СБП з суфіксамі -оў (-аў), -еў, -овіч, -евіч, -енка: авадзень Аваднёў; клоп, клопок Клопаў, Клопоў; матылёк Матылькоў; машкара Машкароў; муравей Мураўёў; пчала Пчалой; таракан Тараканаў; шэршань Шаршнёў; шашаль Шашалевіч; клешч Клешчанка.

Назвы чарвей, мяккацелых, земнаводных, паўзуноў, ракападобных: Глист; Жаба, Жабка; Змей; Рак, Рачок, Рачко. СБП: Бабу́рка, 'макрыца, сараканожка'; Жабчык; Слізень; Чарвяк. У вытворных СБП з суфіксам -ук (-юк): рабак польск. *robak* 'чарвяк', гліст Рабачу́к.

Назвы свойскіх птушак: Гусак; Певень, Петух, Петушок; Селезень; Уточка; Цыпля. СБП: Гуса́к, Гусачо́к; Каплу́н; Качу́р, Качу́рка; Ку́рачка; Пѣвень, Півень, Пяту́х, Пѣтух, Піо́тух. У вытворных СБП з суфіксамі -оў, -еў, -овіч, -іч: гусь Гусеў; індзюк Індзюкоў; петушок Петушкоў; курка Курко́віч; пава Па́віч.

Назвы дзікіх птушак Птах; Птица; Бусол 'бусел'; Гоголь — у Даля і Грынчанкі 'род дзікай качкі', у Насовіча 'смелы, адважны чалавек'; Голубь; Дрозд; Дятел; Жаворонок; Желна; Жоров; Зезюля; Кавка 'сівая варона, галка'; Коршун; Кулик; Лебедь; Лунь; Орел; Перепёлка; Пугач; Синица, Синичка; Сова, Совка; Сокол; Соловей, Словик польск. *slowik* 'салавей'; Сорока; Стриж; Тетеря, Тетерук; Чайка; Чапля; Чиж, Чижик; Чирок; Шпак, Шпачек; Щегол. СБП: Баця́н; Бўсел; Варо́на; Верабе́й, Верабе́йчык, Варабе́й, Арабе́й, Арабе́йчык; Во́ран; Га́лка; Гі́ль, Гі́лік; Глушэ́ц; Го́луб, Га́лу́б, Галубо́к; Грак, Грачо́к; Дзя́цел, Дзя́тлік; Дрозд; Жа́ўранак; Жо́раў; Зязю́ля, Зязю́лька, Зязю́льчык, Зазу́ля; Ко́ршак, Ко́ршун; Ку́каўка, Куку́ля; Кулі́к; Курапа́та, Карупа́та, Курапа́тка; Ла́стаўка; Лебедзь, Лябедзька, Лябедка; Лунь; Перапёлка; Плі-

ска; Салавэй, Салавэйчык; Сарока; Сёлезень; Сініца; Снігір, Снягір; Сойка; Сокал, Сакол; Стрыж; Стрына́дка; Сыч; Удб́д; Цеяру́к, Цяцэ́ра; Ча́йка, Чайко́. У вытворных СБП з суфікса́мі *-оў (-аў)*, *-еў, -евіч, -енка (-онка)*, *-ук*: арол Арлоў; бякас Бякасаў; варанок Варанкоў; грач Грачоў; драч Драчаў; жаўна Жаўноў, Жалноў; журавок Жураўкоў; зяблік Зяблікаў; каршук Каршукоў; корасцель Корасцэлеў; крумкач Крумкачоў; кулічок Кулічкоў; пугач Пугачоў; скварэц Скварцоў; сьч, сьчок Сьчоў, Сьчкоў; чыж, чыжык Чыжоў, Чыжыкаў; чырок Чыркоў; шпак Шпакаў; шчыгол Шчыглоў; ястраб Ястрабаў; арлёнак Арлянкевіч; каўка 'галка' Каўчанка; птах Пташук; чапля Чаплёк.

Назвы рыб: *Лещ; Окунь; Рыбец; Селедец; Селява; Слижик; Таран; Щука; Щупак*. СБП: Ерш; Кара́сь, Кара́сік; Лешч, Лэшчык; Мянёк; Плётка; Сліж 'галец'; Сом; Судак; Сялёдчык; Тара́н; Уго́рыч 'вугор'; Шчучка. У вытворных СБП з суфікса́мі *-оў (-аў)*, *-еў, -евіч*: акунь Акунеў; пячкур Печкуроў; селядзец Селядцоў; сіг Сігаў, Сігоў; таранок Таранкоў; уюн Уюноў; лін, лінок Ліневіч, Лінкевіч.

Назвы частак цела і покрыва цела чалавека і жывёлін: *Бородуля; Голова, Головка; Горло, Горлышко; Грудина, Грудинка; Губа; Животок; Жила, Жилка; Залоза; Зуб, Зубец, Зубок; Кишка; Кожа; Колено; Корх 'кулак'; Лапа; Лобок, Лобяк, Лобяка; Лытка; Лыч; Маслак, Мо́слок; Нога; Ноготь; Пальчик; Печенка; Пузо; Ребро; Рило; Рог; Рыль 'лыч?'; Требух; Утроба; Ушко; Цыцка, Цыцуля; Щека*. СБП: Барада́, Баро́дка; Во́лас; Во́ўна; Вус, Ву́сік, Ус; Галава́, Галбо́ўка, Галаво́к; Глаз; Грудзі́на; Гры́ва; Гу́бчык; Дзю́ба; Жыво́тка; Жы́ла, Жы́лка; Зуб, Зу́бік, Зубо́к, Зубе́ц; Кале́нка; Капыто́к, Капы́тка; Клюй, Клю́йка; Ко́стка, Ко́стачка; Кула́к; Кульша́; Кумпя́к; Лабо́к, Лобі́к, Лабко́; Ла́па; Ло́каць; Лыч; Мо́рда; Но́жка; Нос, Но́ска, Наско́; Пэча́нь, Пячо́нка, Печанько́; Пуп; Рог; Ры́ла; Трыбу́х; Хвост; Шэ́йка. У вытворных СБП з суфікса́мі *-оў (-аў)*, *-еў, -овіч, -евіч, -іч, -енка (-анка)*, *-енак*: бок Бокаў; брушка Брушкоў; дзюбка Дзюбкоў; капыт Капытоў; кішка Кішкоў; крыло Крылоў; лоб Лобаў; носік Носікаў; пузік Пузікаў; пупок Пупкоў; рабро Раброў; ражок Ражкоў; хвосцік Хвосцікаў; хрыбет, хрэбет Храбтоў; язык Языкаў; кудзер, кудры Кудрэвіч; мазгі Мазго́віч; палюх 'палец' Палюхо́віч; пуза Пузэ́віч; масол

Масаловіч; шчака Шчаковіч; барадуля Барадуліч; космы Косміч; ляпа Ляпіч; хара Харыч; шыя Шыіч; галёнка Галёнчанка; горла Гарлёнка, Гөрленка; ладошка Ладбшчанка; рука Ручёнка; палец Пальчонак.

Назвы хвароб, траўм, паталагічных адхіленняў: *Гуз; Гуля; Мазоль; Плеха 'лысіна', Плешко.* СБП: Барадаўка; Горб; Гуз; Залатуха; Заноза; Калтун, Калтунчык, Көлтун; Лысіна; Мазоль; Свішч; Стрёмка. У вытворных СБП з суфіксамі *-оў (-аў), -еў, -овіч, -іч, -ёнак*: гузок Гузкоў; мазоль, мазалёк Мазалёў, Мазалькоў; сіняк Сінякоў; шрам, шрамок, шрамяк Шрамаў, Шрамкоў, Шрамякоў; шчэрба Шчарбавіч; чыр Чырыч; кукса Куксёнак.

Назвы раслін: *Берэзка; Боровік; Бурак; Гарбуз; Гречиха; Грыб; Груша; Капуста; Конопелька; Кукель; Лозка; Пастарнак; Плюш, Плюшч; Расада; Редька; Рэпа; Снітка; Снытка, Шнітка* 'трава, якая расце на пералесках і ў садах, ужываецца ў боршч' (гл. ИЮМ XXI зноску на стар. 4); *Сосна; Сочівка; Соя; Цыбуля; Щавель.* СБП: Альвас 'альяс'; Апёнька, Апёнка; Асакá; Аўсюк; Багун; Баравік; Бўльба; Бура́к; Буя́к; Бэз; Бялун; Бярóза, Бярóзка; Валуй; Вёрас; Відук; Вішанька; Вярба́; Гаро́х; Гірса; Грузд; Гру́ша, Гру́шка; Грыб, Грыбо́к; Грэчка, Грачы́ха, Гры́ка; Дзягель, Дзягіль; Дуб, Дубі́к; Камыш; Канапля́, Канапёлька; Капу́ста; Кашта́н; Крапіва́, Крапіўка; Кроп; Кру́чка 'бручка'; Ку́каль; Ландыш; Лóзка; Лопух; Падасінаві́к; Падбярóзка, Падбярэ́зка; Палын, Палы́нь; Рабінка, Арабі́на; Ракі́та; Рэдзька, Радзько́; Рэпчы́к; Сачыўка; Свірэ́па; Свякла́, Свякло́; Сітні́к; Сліва; Смаршчо́к; Топаль; Фія́лка, Фіа́лка; Хвóйка; Хвошч; Хмель; Хрэн; Цыбу́ля. У вытворных СБП з суфіксамі *-оў (-аў), -еў, -овіч, -евіч, -іч, -енка (-анка), -ёнак*: авёс Аўсоў; буякі Буякоў; вінаград Вінагра́даў; дубок Дубкоў; кедр Кёдраў; клён Клёнаў; траснік Траснікоў; цюцюн Цюцюноў; ячмень Ячмёнеў, Ячмянёў; альха Альховіч; арэшак Арашкёвіч; бук Букёвіч; вяз Вязовіч; мак Маковіч; явар Яваровіч; боб Бобіч; ліпа Ліпіч; порхаўка Пархоўчанка; табак Табачонак.

Назвы частак раслін і пладоў: *Ботвінка, Ботвінье; Гронка; Желудь; Қора; Корень; Қорч; Струк; Шишка; Яблоко.* СБП: Арэх; Асцю́к; Бадаль; Былі́на; Галі́на; Гучо́к; Жо́луд, Жо́лудзь; Кача́н, Ко́чан; Квётка; Кóлас, Қаласо́к, Қало́ска; Кóрань, Қаранё́к; Кра́ска, Краско́; Куст; Ма́каўка; Ма́лінка; Струк; Яга́дка, Яга́дзік. У вы-

творных СБП з суфіксами *-оў (-аў)*, *-еў*, *-овіч*, *-евіч*: арашак Арашкоў; арбуз Арбузаў; карашок Карашкоў; пянёк Пянькоў; стручок Стручкоў; сучок Сучкоў; цвяток Цвяткоў; яблык Яблыкаў; бяроза Берасцёвіч; быліна 'сцябло, сцяблінка' Быліно́віч.

Назвы прылад працы, прадметаў бытавога ўжытку і іх частак: *Безмен; Вери́га; Горно* 'кавальскі горн'; *Гребеньчик; Довбенька, Долбня; Дубина; Желоб; Звон; Квач; Кий; Ковеза* 'палка з загнутым канцом', 'качарга'; *Колодка; Копыл; Кочерга; Куль; Лемеш; Лопата, Лопатка; Метла; Мотовило; Наковальня; Обух, Обушко; Свечка; Секерка; Сечка; Смоляк; Спица; Судник; Товкач, Толкач; Цедилка; Чепела, Чепеля, Чепель, Чеплей; Шило; Шпилька, Шпилько*. СБП: Ашэ́йнік; Баса́к; Бірка; Біч; Брадэ́нік; Була́ўка; Бязме́н; Ве́ка; Ве́ялка; Віту́шка; Вяро́ўка; Вярста́к; Гвозд, Гвоздзь, Гвоздзі́к; Гі́ра; Грэ́бень, Грабяне́к; Даўбе́шка, Доў́бня, Даў́бня, Даўбе́нька; Друк; Дубі́на; Жаля́знік; Запаты́лак; Звано́к, Іго́лка; Калы́ска; Кацу́ба 'качарга'; Кача́лка; Качарга́, Качэ́рга; Качу́лка; Кі́й; Клюка́; Ключ; Ко́ска; Крук, Кручо́к; Крэ́сла; Кульба́ка 'палка з крывулькай', Лапа́та, Лапа́тка; Лёмеш; Ліхта́р; Лучні́к 'падстаўка, у якую ўтыкалі лучыну'; Лучы́на; Малато́к, Мо́лат; Мех, Мяшо́к, Мяшо́чак; Мя́ла; Мятла́, Маце́лка; Наво́й, Наво́йчык; Обух; Прач; Прут; Сэчка; Ско́бля; Скраблё́; Со́шка; Сталю́га; Струг; Трапа́шка, Трапа́чка; Цві́к; Шваро́нак; Шля́жка; Шпі́лька. У вытворных СБП з суфіксами *-оў (-аў)*, *-еў*, *-овіч*, *-евіч*, *-іч*, *-енка*, *-ёнак*, *-ук*: абадок Абадкоў; абруч Абручоў; багор Багроў; брус Бру́саў; долата До́латаў; зонт Зо́нтаў; колакал Калако́лаў; калун Калуно́ў; калы́ца Калы́цоў; капшук Капшуко́ў; кастыль Кастыле́ў; кіёк Кі́йкоў; кірпіч Кірпічо́ў; ключык Ключы́каў; мыла Мы́лаў; нераток Нератко́ў; памазок Памазко́ў; парус Па́русаў; пяхцер Пэ́хцераў; пута Пу́таў; разец Разцо́ў; сякач Секачо́ў; серпік Сэрпі́каў; сі́та Сі́тоў; скобель, скоблі́к Ско́белеў, Ско́блі́каў; сундук Сундуко́ў; тапарок Тапарко́ў; хамут Хамуто́ў; цэп Цэ́паў; чапяля Чапяле́ў; чаранок Чаранко́ў; шруба Шру́баў; шы́ла Шы́лаў; абух, абушок Абухо́віч, Абушке́віч; жалабок Жалабко́віч; замок Замко́віч; клявец Кля́ўца́віч; крыж Кры́жэвіч; падкова Падко́віч; стол Стало́віч; стул Стуле́віч; брытва Бры́твіч; торба Тарбе́нка; тачыла Тачы́ленка; рала Рале́нак; цясла Цяслю́к, магчыма і ад *цесля*.

Назвы тыпаў паселішча, будынкаў, збудаванняў, агарожы і іх частак, назвы матэрыялу, з якога зроблены: *Верей; Деревня; Костёл; Мосток; Мыльня 'лазня'; Печка; Стоп; Тын; Тынина; Щит.* СБП: Бўда; Вільчык; Курэнь; Павётка; Палатка; Пўня; Салаш; Страхá; Халўпа. У вытворных СБП з суфіксамі *-оў, -еў, -овіч, -евіч, -енка (-анка), -ёнак (-онак), -ук:* пляцень Плятнёў; шацёр Шатроў; гумно Гумно́віч; кабак Кабако́віч; склеп Скляпо́віч; шынок Шынке́віч; каморка Каморчанка; кірпіч Кірпічанка; манастыр Манастырэнка; катух Катушо́нак; тын Тыно́к.

Назвы экіпажаў, вупражы і іх частак: *Дышэль; Копыл; Спица.* СБП: Ато́са; Бізўн; Во́рчык; Дра́ба; Карэ́тка; Кульба́ка 'сядло', 'палка з крывулькай'; Лаго́ша; Пана́рад; По́лаз; Пу́га; Цялё́га. У вытворных СБП з суфіксамі *-оў (-аў):* калясо Ко́лесаў.

Назвы хатняй пасуды: *Берестень; Гладыш; Дешка 'дзяжа'; Жлукта; Ковш; Коробка; Котел; Кошель; Лагушка 'гліняная міска'; Рязка; Сак 'кораб, мера мёду'; Сковорода; Ступа, Ступка; Чашка.* СБП: Бакла́га; Бе́расцень; Бо́йка; Бо́чка; Ве́ка; Гладыш; Дзе́жка, Дзе́шка; Жлу́кта, Жлу́кцік; Збан, Збано́к; Ка́даўба; Каду́шка; Ка́робка, Ка́рабо́к, Ка́робачка; Ка́рытка; Кацёл; Каше́ль, Ко́шаль; Коўш, Коўшы́к; Кры́нка; Ле́йка; Пало́нік; Сало́нка; Спары́ш; Тарэ́лка. У вытворных СБП з суфіксамі *-оў (-аў), -еў, -овіч, -евіч, -ук:* барыла 'бочачка' Бары́лаў; гарш(ч)ок Гаршко́ў; глек Гле́каў; жбанок Жбанко́ў; кора́б Ко́рабаў; ронда́ль 'каструля' Ронда́леў; чыгун Чыгуно́ў; кадзь Кадзе́віч; кадлуб 'кадаўб' Кадлубо́віч; казан Ка́зановіч, Ка́занёвіч; ло́шка Лашке́віч; саган Са́гановіч; цэ́бар Цэ́брук.

Назвы адзення, абутку, галаўных убораў, прадметаў пасцельнай прыналежнасці, прадметаў для пакрыцця стала. Назвы іх частак і матэрыялу, з якога яны зроблены: *Бурнос; Дерюга; Капур; Корман; Лапоть; Лыко, Лычко; Мотуз; Мошина; Риза; Рухлядка; Свита; Сенник; Скуррат; Холявка; Чепец; Шапка, Шарак; Шитик 'папруга, дзяга'; Шлык 'востраканечная войлачная шапка — каўпак'; Шляпа; Дюра, Дюрка; Латка.* СБП: Аксамі́т; Аўчы́нка; Башма́к; Бо́цік; Брыль; Брыш 'брыж'; Бу́рка; Бу́рно́с; Гу́зік; Гу́ня, Гу́нько́; Дзяру́га; Ірха́; Кажу́х, Ко́жух; Кало́ша; Ка́птанчык; Ка́пту́р; Ка́пур; Ка́пялю́ш; Карма́н, Ко́рман; Каўпа́к, Калпа́к; Кіце́ль; Коўне́р; Кудзе́ля, Ку-

дзэлька, Кудзёлка, Кудзёлка; Кўжаль; Кутас; Мульта́н; Папрўга; Парцянка; Пу́гаўка; Руба́шка; Ручні́к; Рэ́мень; Сайн; Сві́та; Скура́т; Суконка; Халя́ва; Шаці́нка 'саці́н'; Шу́ба; Шы́цік 'папруга, дзяга'. У вытворных СБП з суфікса́мі -оў (-аў), -еў, -ові́ч, -еві́ч, -енка (-анка), -ук (-юк): балахон Балахо́наў; башлык Башлыко́ў; брылёк Брыль-ко́ў; калпак Калпако́ў; камзол Камзо́лаў; картуз Карту́заў; кутас Кута́саў; кушак Кушако́ў; лапаць Ла́пцеў, Лапце́ў; пантопель, пантопля Пантапле́ў; рубаха Руба-хо́ў; сутана Сута́наў; тулуп Тулу́паў; чапец Чапцо́ў; шаль Ша́леў; шляпа Шля́паў; шынель Шыняле́ў; галун Галу-но́віч; кашушок Кашушкё́віч; сцелька Сцельчанка; шлей-ка Шлэйчанка; пасталы 'лапці' Пасталю́к; чапка польск. *czapka* 'шапка' Чапчу́к; штаны Штаню́к.

Назвы прадуктаў харчавання, страў, напіткаў і іх са-стаўных частак: *Борщ*; *Бохан* 'булка хлеба'; *Буката* тое ж; *Вареник*; *Верещака*; *Гуца*; *Забела* 'тое, чым забель-ваюць страву, забелка, малако'; *Каша*, *Кашка*; *Келбаса*, *Келбас*, *Колбаса*; *Кисель*; *Коровай*; *Луста*; *Масло*; *Мя-киш*; *Мяса*; *Оладя*; *Перепеча*, *Перепечка*; *Пшенка*; *Росол*; *Рощина*; *Сироп*; *Скорина*, *Скоринка*; *Сметанко*; *Сухар*; *Творог*; *Цэд*; *Яёко*, *Яёцо*. СБП: Ала́дка; Блі́н, Бліне́ц; Боршч; Бо́хан; Бра́га; Бу́лка; Вало́га 'скорам, тлушчы'; Варэ́нік; Верашча́ка; Гале́та; Галу́шка; Гру́ца; Гу́шча; Жур, Журо́к, Жу́рык; Здор; Кала́чык; Калбаса́, Каўбаса́, Калба́ска; Карава́й, Карава́йчык; Кісе́ль; Корж; Крупа́, Кру́пка; Крупе́ньчык; Кру́пнік; Кула́га; Куле́ш; Куця́, Куця́; Лой; Ляпе́шка, Ляпёшка; Маку́ха; Малочка́, Млеч-ка; Ма́сла; Масле́нка; Мя́кіш; Навара́; Налі́ўка; Пера-пéча, Перапéчка; Пі́ва; Піро́г; Прасня́к; Пшо́нка; Расо́л; Са́ла; Саладу́ха; Са́хар; Скары́на; Сыро́ватка, Сы́рават-ка; Цэд. У вытворных СБП з суфікса́мі -оў (-аў), -еў, -ові́ч, -енка (-анка): блі́нок Блі́нкоў; бублі́к Бу́блікаў; калач Калачо́ў; квас, квасок Ква́саў, Кваско́ў; коржык Ко́ржыкаў; крухмал Крахма́лаў; малако Малако́віч; хлеб, хлябок Хлябо́віч, Хлябо́віч; харч, харчы Ха́рчанка.

Назвы музычных інструментаў і іх частак: *Дудка*; *Скрипка*; *Смык*, *Смычек*. СБП: Балаба́йка 'балалайка'; Бараба́н; Бу́бен; Вальы́нка; Ду́дка; Жале́йка; Лі́ра; Скры́пка; Смык; Сурма́; Фле́йта. У вытворных СБП з су-фікса́м -оў (-аў): цымбалы Цымба́лаў.

Назвы грашовых адзінак, дзён тыдня, мер вагі, даў-жыні: *Манета*; *Пятница*; *Рубель*; *Середа*; *Субота*. СБП:

Вяршо́к; Каляда́; Калёйка; Нядзе́лька; Пэ́нязь; Пя́тніша; Рубе́ль; Субо́та; Фунт; Шэ́лег. У вытворных СБП з суфікса́мі *-оў (-аў)*, *-еў, -енка (-анка)*: аршы́н Аршы́наў; гарне́ц Га́рцаў з Гарнцаў; грош Го́шаў; палці́ннік Палці́ннікаў; сера́да Серадо́ў; фунці́к Фу́нцікаў; нядзе́лька Нядзе́льчанка; тале́р Таляра́нка.

Назвы са значэннем зборнасці і рэчыўнасці: *Воск*; *Дрожжа*; *Смола*; *Солома*, *Слома* польск. *śłota* 'саломы'; *Яры́на*. СБП: Акало́т; Беразня́к; Вішня́к; Гало́та; Му́рог; Ро́й; Та́ра; Хво́раст; Хлуд; Хмы́з, Хмызь. У вытворных СБП з суфікса́мі *-оў (-аў)*, *-іч, -ёнак*: наво́з Наво́заў; табун Табуно́ў; хла́м Хла́маў; чвы́р Чвы́раў, Чвыро́ў; жар Жа́рыч; ка́пля Каплё́нак.

Назвы элемен́таў зямной паверхні, шляхо́ў зно́сін, апрацаваных участкаў: *Болото*; *Зыль* 'балота'; *Калуга* 'балочыстае месца, лужа'; *Ольшани́к*, *Алешні́к* 'альховы хмызняк'; *Ролья*; *Скиба*; *Ямина*. СБП: Бара́зня; Га́ра; Даро́жка; Дубра́ва; Кана́ўка; Капе́ц; Крыні́ца; Ку́рган; Мша́р; Пля́ц; Сце́жка. У вытворных СБП з суфікса́мі *-овіч, -евіч, -іч, -ёнак, -онак, -ук (-юк)*: гру́д Грудо́віч; мя́жа Мяжэ́віч; ні́ва Ні́віч; скара́да Скарадзё́нак; ба́гна Ба́гніок; зямля́ Замлю́к; ка́мень Ка́мяніок.

Назвы абстрактных з'яў прыро́ды, пачуццяў і перажыванняў чалаве́ка, з'яў жыцця грама́дства: *Война*; *Го́лод*, *Голодо́к*; *Гомон*; *Горечко*; *Гром*; *До́ля*; *Дума*; *Зве́га*; *Зло́ба*; *Кло́пот*; *Копоть*; *Лопот*; *Место*; *Моро́з*; *Музыка*; *Покуса* 'спакуса'?; *Потороча*; *Поцелу́й*; *Рик*; *Ря́бь*; *Скарга*; *Скок*; *Скробот*; *Сто́ма*; *Су́ета*; *Три́зна*; *Троска* польск. *troska* 'клопаты'; *Туман*; *Хале́па*; *Худизна*; *Чудо*; *Шкроб*. СБП: Абі́да; Ба́с, Ба́сік, Ба́со́к; Бе́ль; Бу́ра; Бы́ль; Бяжо́к; Бясе́да; Вага́; Ва́йна, Во́йна; Ве́цер; Ве́чар; Во́рах; Вясе́лка; Галадо́к; Га́рачка; Го́вар; Го́лос; Го́ман, Гама́не́к; Го́ра; Гра́д; Гро́м, Гро́мік; Гру́к; Гу́д, Гудо́к; Гу́к; Даку́ка; До́ля; Ды́м; Журба́; За́віру́ха; Зи́ма; Зна́к; Ка́не́ц; Ле́сік; Ма́ро́з; Мо́мант; Мяце́ліца; Няпра́ўда; О́круг; Пава́га; Пара́да; Паса́х 'пасаж'; Патаро́ча; Паў́за; Пе́сенька, Пе́сенка; Поў́дзень; Пры́быль; Пры́бы́так, Прыбы́тка; Пусця́к; Раско́ша; Раху́ба; Ро́зум; Ра́й; Свабо́да; Скавы́ш; Сто́ма; Стра́х; Сту́к; Та́йна; Тухта́; Хо́лад. У вытворных СБП з суфікса́мі *-оў (-аў)*, *-еў, -овіч, -іч, -енка (-анка)*, *-ёнак, -у*: верх Ве́рхаў; ві́хар, ві́хор Віхро́ў; гра́шок Грашко́ў; ды́мок Дымко́ў; кло́пат Кло́патаў; па́ход Пахо́даў; пярун Перуно́ў; ско́к Ско́каў; тумак Тумако́ў;

туман Туманаў; чуда Чұдаў; шаг Шагаў; шолах Шолахаў; шэлест Шэлестаў; азард Азардóвич; град Градóвич; дух Духóвич; смех Смяхóвич; чад Чадóвич магчыма з чадó; шум Шумóвич; зіма Зіміч; зара Зóрыч; прорва Прóрвич; прыгода Прыгóдзіч; сіла Сіліч; слота 'непагода' Слóтыч; крыўда Крыўдзénка; пацеха Пацéшанка; спасіба Спасібéнак; хмара Хмару́к; цемра Цямру́к; цяпло Цяплу́к.

Назвы асоб па прафесіі ці занятку, назвы службовых і вясных асоб, назвы прадстаўнікоў розных сацыяльных груп: Банішч; Бараночнік; Бондарь, Бондарька; Бочар, Бочарнік; Боярин; Бурмістр; Виннік; Водовоз; Возніца; Возовік; Воін; Войт; Воротный; Воскобойнік; Гайдук; Гончар; Гробовнік; Гусар; Дворнік; Дегтарь; Добыш 'чалавек, які апавяшчае час?' (гл. стар. 210); Дойлід 'плотнік'; Дуботóвка 'нарыхтоўшчык дубовай кары ў гарбарні'; Дудар; Жак 'каталіцкі царкоўны служыцель'; Жерновік, Жерносек; Жолнер, Жолнерік; Золотарь; Игольнік; Калаур; Калітнік; Капітан; Капітаннік; Кат; Клікун 'начны вартаўнік' (гл. стар. 220); Ключнік; Князь, Князік; Коваль; Ковшэвнік, Ковшовнік; Кожемяка 'гарбар'; Козолуп; Козорез; Колачнік; Колеснік; Комісар; Коневнік; Коновал; Копач; Корабэльнік; Корчміт; Кот Годовнік; Котельнік, Котляр; Кравец; Кровоупуск, Кривоупуск; Кушнер; Лазебнік; Ловец; Льнорез; Маляр; Мастак; Медведнік; Медейнік, Меднік; Мельнік; Млынарь, Млыннік; Мостовнік, Мостовнічы; Муляр, Мураль, Мурач; Мыльнік; Мысливец 'паляўнічы'; Мяснік; Наковальнік; Ножэвнік; Овчар; Овчыннік; Олейнік; Пастух; Пахолок; Пекар; Перевознік; Пивовар; Пільнік; Пирожнік; Подпісок, Подсудок; Поломарь; Попрядуха; Поросятнік; Портной; Портны; Пострыгач; Почтарь; Пояснік; Прасол; Пруднік; Пряля; Псарец; Пушкар; Решетнік; Рімар, Рімарчкі; Ріштовнік; Руднік; Рыбак; Хлебнік; Холон; Царік; Чабан; Чаровнік; Чеботар; Чумак; Шапковал, Шапавал; Шапочнік; Шах; Швец, Шевец, Шевчкі; Шкляй, Шкляр; Шлыковнік; Шляхта; Шубнік; Ярыга. СБП: Агароднік, Гароднік; Ажыгяр; Алéйнік; Бабраўнічók; Баранашнік, Баранішнік; Баярын, Баярчык; Бёрднік; Біскуп; Бóндар, Бандарók, Бандарык, Бандарчык, Бóндарчык; Бóртнік; Бурлак; Вазняк; Варажун; Вінакур; Віннік; Вóзны; Вóрнік; Гайдук, Гайдучык; Ганчар, Ганчарык; Гараднічы; Гарбяр; Гаршчарык; Гаспадарык; Грабэльнік; Гутнік; Дóйлід, Дай-

лідка; Дворак; Дворнік; Дзягця́р, Дзяхця́р; Дзяк, Дзячо́к; Драгу́н; Дуда́р, Дуда́рчык; Жарнаклёў, Жарнасе́к; Жаўне́рчык; Залата́р; Кабза́р; Каваль, Кавале́к, Кавали́к; Кажамя́ка, Кажымя́ка; Кажэўні́к; Казнадзе́й; Каладзе́й; Кале́снік, Каля́снік; Камо́рнік; Канава́льчык; Капіта́н, Капіта́нчык; Капяля́н, Капяля́н; Карабе́йнік; Карчама́р, Карчмі́т; Катля́р; Каўша́р, Каўшо́вік; Кашава́р; Кашталя́н, Кашцеля́н, Кашталя́нчык; Кашэ́льнік; Клёбан; Клю́чнік; Кмець; Князь, Князі́к; Ко́нюх; Краве́ц; Кра́мнік; Кузне́ц; Купе́ц, Купчы́к; Кура́тнік; Куха́рчык; Кухма́р; Ку́чар; Ку́шнер, Кушне́рык; Лажэ́ннік; Лясні́чы; Маё́р; Ме́льнік; Ме́чнік; Мі́снік; Мукаво́зчык; Му́ляр, Муля́рчык; Мы́тнік; Мыслі́ўчык; Мядзвё́днік; Мя́снік; Пала́знік; Пано́к; Папо́к; Параха́ўнік; Парахо́ўнік; Парти́ны; Пасту́шык; Пе́кар, Пяка́рчык; Пі́вава́рчык; Пі́льнік; Піро́жнік; Пі́сар, Пі́сарык, Пі́сарчык; Плё́тнік; Пра́ла́т; Проба́шч; Prúднік; Пта́шнік; Пушка́р; Ра́вінчык; Рабо́чы; Рыба́к, Ры́бнік; Ры́марчык; Рэ́знік; Са́льнік; Сержа́нт, Сёржан; Скама́рох; Слё́сар, Слю́сар, Слё́сарчык; Смаля́р, Смоля́р, Смаля́рчык; Со́цкі; Сталя́р; Стра́лец; Стрыха́р; Стэ́льмах; Сяве́ц; Сядзэ́льнік; Ткач; То́кар; То́лмач; Труба́ч; Фабрыка́нт; Фу́рма́н; Хару́нжы, Хару́жы; Ца́р; Ціва́н, Ціва́нчык; Цымба́ліст; Цыру́льнік; Чабата́р; Шля́хціч; Шы́нкары́к; Шэ́ўчык. У вытворных СБП з суфікса́мі -оў(-аў), -еў, -овіч, -евіч(-эвіч), -енка(-энка), -ёнак, -ук, -чук: архі́рэ́й Архі́рэ́еў; бабро́ўнік Бабро́ўнікаў; багама́з Багама́заў; багамо́л, багамоле́ц Багамо́лаў, Багамольца́ў; бары́н Ба́рынаў; бурмі́стр Бурмі́страў; вада́нос Вада́носаў; ваза́вік Ваза́вікоў; ваяво́да Ваяво́даў; во́ін Во́інаў; во́йт Во́йтаў; вядзе́рнік Вядзе́рнікаў; гармоншчы́к Гармо́ншчы́каў; гаршка́ль Гаршка́лёў; гаспа́дар Гаспа́дараў, Гаспа́дароў; граба́р Гра́бараў; жандар Жа́ндараў; засяда́цель Засяда́целяў; зва́нар Зва́нароў; і́звозчы́к Ізвозчы́каў; кадзе́т Кадзе́таў; ка́зарэз Ка́зарэ́заў; ка́значэ́й Ка́значэ́еў; калако́льнік Калако́льні́каў; кала́чнік Кала́шнікаў; калду́н Калду́ноў; кама́ндзі́р Кама́ндзі́раў; ка́місар Ка́міса́раў; канава́л Канава́лаў; канды́дат Канды́датаў; канторшчы́к Канто́ршчы́каў; капач Ка́пачоў; капра́л Капра́лаў; карабе́льнік Карабе́льні́каў; катаво́д Катаво́даў (параўн. Кот Годовник на стар. 227); кваса́вар Кваса́вараў; кі́расі́р Кі́расі́раў; кліе́нт Кліе́нтаў; крупа́дзе́р Крупа́дзе́раў; ксе́ндз Ксе́ндзоў; ку́ўшы́ннік Ку́ўшы́́нікаў; ку́хар Ку́хараў; ла́вец Лаўцо́ў; ма́кагон Ма́каго́-

наў; маклак Маклакоў; маляр Маляроў; манах Манахаў; мараход Мараходаў; марачок Марачкоў; маршал Маршалаў; маслабой Маслабоёў; механік Меха́нікаў; мужык Мужыкоў; музыкант Музыкантаў; мукамол Мукамо́лаў; пан Па́наў, Паноў; панамар Панамароў; парцяннік Парця́ннікаў; пасрэ́днік Пасрэ́днікаў; пастух Пастухоў; пата́шнік Пата́шнікаў; перавознік Пераво́знікаў; пі́вавэр Пі́вава́раў; по́вар По́вараў; поп Папоў; прасол Прасо́лаў; пратапоп Пратапо́паў; пчэ́льнік Пчэ́льнікаў; п'я́вачнік П'я́вашні́каў; ра́він Ра́вінаў; раго́жнік Раго́жнікаў; ра́ндавец 'арандатар?' Рандаўцоў; рашо́тнік, рашэ́тнік Рашо́тнікаў, Рашэ́тнікаў; ры́мар, лі́мар Ры́мараў, Лі́мараў; са́ветнік Са́ветнікаў; садо́ўнік Садо́ўнікаў; сакра́тар Сакра́тароў; санны́к Санны́каў; сапёр Сапёраў; сапо́жнік Сапо́жнікаў; сві́набой Сві́набоёў; сейбі́т Сейбі́таў; сі́нільнік, сі́нелы́нік Сіні́льнікаў, Сіне́льнікаў; ска́раход Ска́раходаў; ска́рняк Ска́рнякоў; ско́бнік Ско́бнікаў; скотні́к Скотні́каў; со́тнік Со́тникаў; сто́раж Сто́ражаў; стра́лок Стра́лкоў; стро́галь Стро́галеў; стры́галь Стры́галёў; су́дар, су́дарык Су́дараў, Су́дары́каў; сы́рнік Сы́рнікаў; сядзе́лец Сядзе́льцаў; тарга́ш Тарга́шоў; хле́бнік Хле́бнікаў; ца́рок, ца́рык Ца́ркоў, Ца́рыкаў; ця́лежнік Ця́лежнікаў; чу́мак Чу́макоў; ша́вец Шаўцоў; ша́ман Ша́манаў; ша́павал Ша́павалаў; ша́пашні́к Ша́пашні́каў; ша́хцёр Ша́хцёраў; шля́хціц Шля́хціцаў; шорні́к Шорні́каў; шчы́тнік Шчы́тнікаў; шчэ́ннік Шчэ́ннікаў; шы́нкар Шы́нкароў; жаўне́р Жаўне́равіч; ко́сар Ко́сарэвіч; ма́нарх Ма́нархэвіч; па́рабак Па́рабко́віч; рэ́энт, рэ́гент Раянто́віч; ула́н Ула́но́віч; фа́ктар Фа́ктарэ́віч; ша́фар, 'касі́р, спра́вавод' Ша́фарэ́віч; шкля́р Шкля́рэ́віч; шу́т Шу́то́віч; ба́трак Ба́трачэ́нка; кра́мар Кра́марэ́нка; ле́кар Ле́каре́нка; му́зыка, му́зыкар Му́зычэ́нка, Му́зыка́рэ́нка; ра́ндар, ара́ндар Ра́ндаре́нка; са́лдат Са́лдаце́нка; ста́навы Ста́наве́нка; ста́раста Ста́расце́нка; ура́ч Ура́чэ́нка; цесля́ Цясле́нка; ка́роль Ка́ралё́нак; шля́хта Шля́хце́нак; цэ́хмейста́р Цэ́хмэйстра́ўк; па́ламар, па́намар Па́ламарчу́к.

Назвы асоб па адносінах сваяцтва ці па становішчы ў сям'і: *Близнец, Близняк; Власный; Внук, Внучек, Внучко; Девятый; Дядина* 'цётка, жонка дзядзькі'; *Знайден; Кохан, Кохон; Лишний; Найден; Нелюб; Ненад; Нерон; Нечай; Нижник* 'малодшы ў сям'і?'; *Одинец; Первушко, Первый; Пестун; Повторник; Позняк; Потеха; Пятак. Пятко; Родитель; Сирота; Третьяк; Хлопец; Хотен, Хотян,*

Хотьяя; Чада; Шестак. СБП: Адзіно́кі; Адзіне́ц; Адыне́ц; Бабы́ль; Блізне́ц, Блізні́юк, Блызні́юк, Блізні́як; Дзе́дзік, Дзядо́к; Куманько́, Кумко́; Няве́нчаны; Падкі́дыш; Пра́дзе́д; Прыма́к, Прыма́ка, Прымачо́к; Сіра́та; Уну́к. У вытворных СБП: бацька Бацько́ў; дзе́д Дзе́даў; муж Му́жаў і інш.

Назвы асоб па знешняму выглядзе ці па фізічных якасцях: Безно́сый; Безна́льчык; Безпа́тыый; Безру́кий, Безру́чка; Бе́лан, Бе́лей, Бе́лік; Бело́зор; Бело́ус; Бе́лый; Бу́ры; Висло́ух; Воро́най 'сляпы'; Гарку́н, Гарка́вы 'картавы'; Глу́х, Глу́хи; Гне́дько; Гни́ляк; Го́жий; Голо́вач, Голо́вень; Го́мза; Гу́гнявы; Го́рбат, Го́рбач, Го́рбачык, Го́рбун; Го́рельый, ?Го́релка 'гарэлы, той хто гарэў?'; Гры́бач, Гры́бун таўста́губы, губасты?; Грома́дныый; Гу́барь; Довгу́ля; Довга́ло; До́лгая шы́я; До́хля; Дро́бны; Ду́жы; Ду́тый; Дыба́ль; Жа́ркий; Жи́дкий; Жи́рный; Жи́тний; За́йка; За́мора; Зе́крач; Зе́ленко, Зе́леня; Зря́чий; Зу́бака; И́кач; Ка́лека; Ка́рпач; Ка́ртавы; Ки́слей, Ки́слый; Клы́га; Клы́пач; Коло́ногий; Корно́ух, Корна́ч; Ко́роткий, Ко́ротки, Ко́роткой; Ко́ржавка; Ко́смач; Ко́сы; Кры́вец; Ла́днык; Ле́вушы́я 'ляўша', Ле́вша; Ли́повый; Ло́бан, Ло́бач, Ло́бейко; Ло́ман; Лы́сый; Ма́зень; Ма́зена; Ма́лыха, Ма́люга, Ма́люшка; Ме́ртвец; Ми́ленький; Мо́крыый; Мо́ложа́вец; Мо́цак, Мо́цныый, Мо́цны; Му́рза; На́глыый; Не́краш; Не́леп; Не́мелкий; Не́мера; Не́мога; Не́мой; Не́пёка; О́всяный; О́горелок; О́гризко; О́здобы́ный; О́строух; О́тливаны́ый; Па́рхаль; Пле́хан 'лысы?', Пле́шивый; По́дло́бка; По́добалко; По́хму́рый; По́чу́йко; Пре́я; Пу́зан; Пу́шой; Пи́шенный; Ра́стопта; Ре́зан; Ру́дак, Ру́дка, Ру́дый; Ру́сак; Ры́жий; Ря́бко, Ря́бец, Ря́бой, Ря́бий, Ря́бушка; Се́кан; Се́рик, Се́рко, Се́рок, Се́ряк; Си́пайло, Си́пак, Си́пко; Ско́па; Сле́пый, Сле́пы, Сле́пец; Со́логуб; Су́хобок; Су́хий; Су́хонос; Су́хоня; Су́хопа́р; То́лсто́ль; То́лстоно́г; То́лсто́пят, То́лсто́пятый; То́лсто́ух; То́лсты́ка; Тре́сино́га, Тре́сино́г; Хро́мой; Че́рнец, Че́рнык; Че́рноморды́ый; Че́рноу́ско; Че́рну́ха, Че́рный, Че́рныш, Че́рны́ак; Ше́дый польск. *szady* 'сівы', Ше́дик, Ше́дька, Ше́дка; Ше́плавы́ый, Ше́плявы́ый; Ши́ронос; Ши́рай 'шыракаплечы чалавек'; Шку́т 'няздатны ці слабасільны чалавек'; Шу́льга 'ляўша, левая рука'; Ще́рба, Ще́рбак, Ще́рбина. СБП: Барада́ч; Бе́лы, Бе́ленькі; Була́ны; Бу́ры; Бяззу́бік; Бязно́сік; Бязру́чка; Бяла́н; Бя́льма́ч; Бяспáлы; Вала́са́ч; Ва́лява́ты; Ва́рапа́й; Во́лат; Вы́растак; Вялі́кі; Галава́сты, Галава́ты, Галава́ч; Гар-

бач, Гарбёль, Гарбуль, Гарбун, Горбань; Гаркавы, Гаркач, Гаркун; Гарны; Гладкі; Глухенькі; Глушак; Гняды; Губар; Двужыльны; Дзяргач; Дёўгі, Даўгэль, Даўгуль, Даўгун, Дёўгір; Дрыга; Дыбаль; Дыгун; Дырда; Дэраш; Жалёзны; Здравец; Зубар; Зубач; Зубель; Камлач; Каравы; Кароткі; Каратай; Каратыш; Карпач; Карэлы; Касмўля; Ківака; Клыпа; Круглы; Крывашчкі; Крывы, Крывенькі; Кульгавы; Курносы; Кучаравы; Лабаты, Лабач; Лобач; Лупач; Лысы; Ляўшэ; Магучы; Малады; Махнач; Нізкі; Нямыцька; Падгалы; Паджары; Прыгожы, Прыгажун; Пышны; Рабы, Рабенькі; Руды; Рўсы, Русак; Рыжы; Рылаў; Сёры; Сівы; Сізы; Сіплівы, Сіпач; Старык; Сукрысты; Сухі; Сыты; Сяды; Сярэбраны; Тачоны; Тонкі; Тоўсты; Храм; Худы; Чорны, Чарняк; Шульга. У вытворных СБП: белабароды Белабародаў; белавусы Белавусаў; белаглазы Белаглазаў; белалубы Белалубаў; белазоры Белазораў; галалобы Галалобаў, даўгаль Даўгалёў; дліны Длінноў; жаўтаносы Жаўтаносаў і інш.

Назвы асоб па разумовых якасцях, па асаблівасцях характару, па прывычках, схільнасцях: *Бедыш; Брехун; Брикун; Будило; Волокит; Громыка; Денькуя* (па частаму ўжыванню польскага *ziefkija*?); *Добриня; Дремлик; Жмака; Заборца* польск. *zaborca* 'захопнік'; *Зевака; Злоб, Злобок; Ленюха; Лизун; Ломака, Ломыка; Мовля; Молчан; Мудрец; Мужила; Наруш; Насон; Неброй; Немира; Немойко, Немыша; Непхай; Пекельный; Перекривило; Пискун, Пищик; Плакса; Плевака; Погула, Погуляй; Подслух; Придыбалю; Пригун; Пырхун; Работяга; Рагоза; Радоха; Разумный; Рева; Рекун* 'гаварун?'; *Самохвал; Седун; Скокун; Скоряга; Скрыба; Скрыга; Скупой; Солодкий; Сцюдзёны; Сувор; Суморок; Тихобай; Томило; Тукало; Тяхтя; Улаз; Умирака; Хлус, Хлуско; Ходыка; Храпун; Чурило; Чуханко; Шалыга; Шатило; Шатко; Шелоплут; Шемотула; Шипило; Шкель* 'насмешнік'. СБП: Абібók; Балван; Благадарны; Блўдчы; Бодры; Болбат; Буркун; Бяздўшны; Бяспамятны; Варгун; Востры; Гаварака, Гаварушка; Ганёбны; Гарачы; Гарлан, Гарлач; Грабун; Далікатны, Далікатар; Дармэль, Дармеля; Дзёйкун; Дзівак; Дзікі, Дзікун; Дзялец; Жартун; Жарун; Жмака; Жмёйда; Жмінда; Жыгун; Забіяка; Задора; Зыкун; Кажун; Калючы; Каханы; Кіслы; Круты; Круцель; Крыкун; Лакамы; Ласы; Ліхач; Любёзны; Мілы, Міленькі; Мяккі, Мякенькі; Наглы; Надзёйны; Нежывы; Непа-

кўпны; Няпómняшчы; Няпéўны; Паварóтны; Пакóрны; Плаксівы; Правóрны; Развйáзны; Разўмны; Распўтны; Скóры; Слízкі; Смéшны; Смўтны; Стрóгі, Сурóвы; Сяр-дзéчны; Удáлы; Халóдны; Харóбры; Харóшы; Хітры; Ці-ка́вы, Ціхі. У вытворных СБП: гутар Гўтараў, завіда За-відаў.

Назвы асоб па становішчы ў грамадстве, у калектыве: *Захожы; Земок* польск. *zemek* 'зямяляк'; *Нагишко; Новак; Новік; Панцырны; Паненок; Перехриста; Палуслужка; Полукопный; Полупоп; Прихожий; Пустосел; Сведений; Семикопный; Скоробогатый; Старец; Третьина; Хрищен; Чернь*. СБП: Багáч; Бася́к; Галя́к; Бо́сы; Бяздо́мны; Бяз-ро́дны; Вы́барны; Жа́бру́к; Захо́дны; Захо́жы; Зе́мец, Зя-ме́ц; Ка́ло́днік; Прыхо́жы; Скúдны, Тутэйшы. У вытвор-ных СБП: зямляк Землякоў і інш.

Назвы народаў і этнічных груп: *Гречин; Жомойтин; Казак; Кашуба; Козарин; Литвин, Литвинко, Литовка; Лях, Ляшко; Мазурко; Москаль, Москвитин; Поляк; Ру-син; Татарин; Цыган, Цыганок, Цыганко; Черкас; Чех; Швед*. СБП: Бесара́б; Во́лах, Валáх, Валáха; Грэ́к; Жы́-дзі́к Жыдо́к; Кабарда́, Кабо́рда; Каза́к, Кóзак, Казачо́к, Каза́ча; Ка́страма́; Кашу́ба; Латы́ш; Ліцьві́н, Ліцьвіно́к; Лях; Не́мец; Паля́к, По́ляк, Палячо́к; Тата́рын; Ту́рак; Хахо́л; Цыга́н; Швед, Швэд, Швэ́дка, Швэ́дка.

Назвы асоб па геаграфічнай назве: *Берестенин* : Бере-сте, сучасн. Брэст, *Брагинец* : Брагі́н, *Брилевец* : Брылі́, Брылё́ва, *Быховец* : Быхаў, *Велижанин* : Велі́ж, *Витебля-нин* : Віцебск, *Волоховец* : Волахі́, Волаха́ва, *Волынец* : Ва́лынь, *Глушанин* : Глуша́, *Гостиловец* : Гасці́лы, Гасці́-лава, *Киянин* : Кіеў, *Козловец* : Казлы́, Казло́ва, *Лбуча-нин* : Лбу́кі, *Лукомлянин* : Лукомль, *Луполовец* : Лупо-лово, *Любошанин* : Любохі́, Люба́ш, *Минчук* : Мінск, параўн. шырокаўжывальнае і зараз лінчук : Пінск, але *Минчук* магчыма і ад імені *Мина*, *Михновец* : Міхны́, Міх-нова́, *Мстиславец* : Мсці́слаўль, *Мядзелец* : Мядзель, *Новгородец* : Ноўгара́д, *Ордынец* : Арда́, *Оршаница* : Орша́, *Ошменец* : Ашмяны́, *Полачанин* : Полацк, *Радого-щанин* : Радого́ща?, *Случанин* : Слуцк, *Стародубец* : Ста-радуб, *Тетеринец* : Цяцеры́, Цяцеры́на, *Шкловец* : Шклоў. У вытворных СБП: Дры́бінцаў : Дры́бін і інш.

АКСАМИТ *Шимко Оксамит* 1567 Рад. хар., П. 787.

АРИШТ *Гапон Аришт* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 164.

БАБЕКО *Васько Бабеко* 1728 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 34.

БАБЕЦ *Петрок Бабец* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 369.
БАБЁНЫШ *Василь Бабёныш, Михалка Бабёныш* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 190.

БАБИНЕЦ *Гарасим Максимович Бабинец* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 157.

БАБКО *Павла Бабка* 1679 Маг., ИЮМ I 11.

БАГРЕЦ *Марцин Багрец* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 435, *Раман Багрец* там же, 439.

БАЙБОРОДА *Иван Остафьевич Байборода* 1567 Ваўк. п., П. 857.

БАКА *Федор Бака* 1528 б. Ваўк., У. 94, *Григорей Бака* 1567 Ваўк. п., П. 873, *Бака Иван Иванович* 1567 Лід. п., П. 753, *Бака Федор* 1730 Пол. в., ИЮМ II 342.

БАЛАШ *Артема Балаша* 1679 Маг., ИЮМ I 12, *Артем Балаш Клеткин* 1683 Маг., ИЮМ II 7, *Илли Балаша* 1690 Маг., ИЮМ VII 17, *Балаша Илли Веселкина* 1695 Маг., ИЮМ X 15.

БАЛЫЗКА *Сцепан Балызка* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 368.

БАЛЬМА От *Артема Тимофеевича Бальма* 1683 Маг., ИЮМ II 8.

БАНЩИК *Петра Баньщика* 1752 Віц., ИЮМ XVIII 406.

БАРАН *Кандрат Баран* 1684 Маг., ИЮМ II 82, *Карнило Баран, Касцюк Баран* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 188.

БАРАНОЧНИК *Кону Бараночнику* 1685 Маг., ИЮМ III 183.

БАРДА *Семен Барда* 1528 Мсцісл., У. 198.

БАРСОБА *Богдан Барсоба* 1528 б. Камян., У. 99.

БАХМАТ *Левон Иванович Бахмат* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 189.

БАХМАЧ *Василей Бахмач* 1578 Шклоў, ИЮМ XXXII 70.

БЕДЫШ *Бедышу Артему* 1697 Маг., ИЮМ XI 28, *Артему Бедышу* 1711 Маг., ИЮМ XXI 2.

БЕЗМЕН *Тараса Безмена* 1680 Маг., ИЮМ I 88.

БЕЗНОСЫЙ *Агапона Безносы* 1679 Маг., ИЮМ I 11.

БЕЗНЯТЫЙ *Станислав Безнятый* 1528 б. Ваўк., У. 95.

БЕЗПАЛЬЧИК *Безпальчик* 1623 Віц., ИЮМ XXI 77.

БЕЗПЯТЫЙ *Матей Безпятый* 1567 Ваўк. п., П. 864.

БЕЗРУКИЙ *Дзмітр Безруки* 1670 Віц., ИЮМ XXI 82.

БЕЗРУЧКА *Ивану Безручке* 1690 Маг., ИЮМ VII 113.

БЕЗЧУР *Васка Безчура* (род. скл.) 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 166.

БЕЛАН *Миколай Белан* 1567 Лід. п., П. 748.

БЕЛЕЙ *Ивану Белею* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 117.

БЕЛЕКАЧ *От Данилы Белекача* 1684 Маг., ИЮМ II 74.

БЕЛИК *Ян Белик* 1528 б. Слон., У. 98.

БЕЛАЗОР *Антоном Рейкой или Белозором* 1752 Віц., ИЮМ XVIII 402.

БЕЛОКОЗ *Иван Ходорович Белокоз, Павел Панюлевич Белокоз* 1567 Гр. п., П. 703.

БЕЛОУС *Станислава Белоуса* 1567 Навагр. п., П. 827, *Иван Хоцкевич Белоус* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 121.

БЕЛЬЧЫК *Янка Бельчык* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 156.

БЕЛЫЙ *Иван Белый Бландорошкович кравец* 1593 м. Віц., ИЮМ I 322—323, *Микиты Василевича Белого* 1689 Маг., ИЮМ VI 12.

БЕЛЯНКА *Алекса Белянка* 1643 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 360.

БЕРДЕЙ *От Федора Бердея* 1683 Маг., ИЮМ II 8.

БЕРЕЗКА *Матфей Березка* 1528 б. Кл., У. 190, *Хведор Березка* 1552 з. Кл. п., ПкнПКл. 543, *Богдан Бероска* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 375.

БЕРЕСТЕНИН *Иван Берестенин* 1528 б. Мсцісл., У. 199.

БЕРЕСТЕНЬ *Грышка Бересцень* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 155.

БЕРНИЩЕ *Сава Бернище* 1528 Пол. з-ля, У. 195.

БЕСТИК *Павел Бестик* 1595 Віц. в., ИЮМ XX 446.

БИБКО *Потоп Бибко* 1772 Віц., ИЮМ XIX 216.

БИЗЬ, БИЗЮК *Ивана Бизя* 1692 Маг., ИЮМ IX 61, *Семена Микипоровича Бизюка* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 13.

БИНДАС *Бирчаго Малашка Биндаса* 1700 Маг., ИЮМ XIV 6.

БИРУЛЯ *Семен Бируля* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 157.

БИРЮК *Данило Бирук* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 253, *Федор Харкович Бирук* 1626 Віц., ИЮМ XXI 281.

БЛИЗНЕЦ *Тимофею Близнецу* 1711 Маг., ИЮМ XXI 37.

БЛИЗНЯК *Васько Близняк* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 86, *Анашко Близняк* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 189,

Иван Близняк 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 435.

БОБАН *Щастный Бобан, Ян Бобан* 1567 Ашм. п., П. 571.

БОБР, БОБРИК *Бобр Федкович* 1567 Астр. хар., П. 790, *Иван Бобр* 1567 Ваўк. п., П. 862; *Бобрик Яськов* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 82.

БОВТУТА *Дмитрок Бовтута* 1595 Віц. в., ИЮМ XX 447.

БОГОВИТИН *Иван Войнич Боговитин* 1567 Бр. п., П. 1203.

БОГУМАТКА *Ян Юрьевич Богуматка* 1567 Лід. п., П. 778.

БОДАК *Максим Бадак* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 159.

БОДЗЯТА *Максим Бодята* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 327.

БОКА *Иван Бока* 1567 Навагр. п., П. 446.

БОКЕЙ *Еско Бокей* 1567 Навагр. п., П. 812.

БОЛВИР, БОЛЬВЕР *Тимофея Клишковича Балвира* 1638 м. Маг., ИЮМ IX 344, *Юрко Бальвер* 1623 Віц. в., ИЮМ XXI 77.

БОЛДЫШ *Ивашко Болдыш* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 189.

БОЛОБАН *Юрьи Болобан* 1567 Бр. п., П. 1192.

БОЛОТНИК *Отрошка Болотник* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 374.

БОЛОТО *Кеабриель Болота* 1623 м. Пол., ИЮМ XXIII 346.

БОНДАРЬ, БОНДАРЬКА *Агапона Бондаря* 1679 Маг., ИЮМ I 10, *Гаврило Бондар* 1683 Маг., ИЮМ II 6, у *Васка Бондара* 1690 Маг., ИЮМ VII 178, *Купили у померниццу мерку у Стефана Бондаря* 1691 Маг., ИЮМ VIII 54, *Карпа Бондар* 1764 Ула, ИЮМ XXII 421, *Петрок Бондар* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 154; *Якуш Бондорка* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 189.

БОРЗДОБОГАТЫЙ *Михайло Борздобогаый, Степан Борздобогаый* 1567 Навагр. п., П. 813.

БОРЗДОК *Семену Борздку, Борздок жаловал* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 95, *Семен Борздок там жа*, 102.

БОРИШКО *Гаврыло Борышко* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 163.

БОРОВИК *Богдан Боровик* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 263, *Гридзко Боровик* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 368.

БОРОДИНА Семен Бородино 1636 с. Пол. в., ИЮМ XXII 304.

БОРОДУЛЯ, БОРОДЮЛЯ Цимоша Бородуля 1636 с. Пол. в., ИЮМ XXII 304, Гришко Барадзюля 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 428.

БОРЩ Богдан Бориц 1528 б. Мецісл., У. 199.

БОТВИНКА Иван Ботвинка 1676 Пол., ИЮМ V 349, Гришка Ботвинка 1680 сотнік Маг., ИЮМ I 83.

БОТВИНЬЕ Василей Ботвинье, брат его Иван Ботвинье 1528 шл. Крыч., У. 19.

БОХАН Матей Миколаевич Бохон 1567 Ваўк. п., П. 868.

БОЧАР Степана Бочара 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 204.

БОЧАРНИК Макара Бочарника 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 39.

БОЯРИН Юрка Боярин 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 335.

БРАГИНЕЦ Евхима Брегинца 1684 Маг., ИЮМ II 75.

БРЕХУН Грышка Брыхун 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 160.

БРИКУН Софрон Брикун 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 349.

БРИЛЕВЕЦ Стефану Брилевцу 1684 Маг., ИЮМ II 179.

БРУХНО Цимоха Брухно 1623 Віц. в., ИЮМ XXI 76.

БУБЕЛЬ Пахом Бубель 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 429.

БУБЕН Петр Бубен 1567 Навагр. п., П. 821.

БУБЕШКА Якуб Бубешка 1790 с. Віц. в., ИЮМ XX 336.

БУДИЛО Миколай Будило 1567 Ашм. п., П. 582, Ивану Будиле 1684 Маг., ИЮМ II 179, От Павлы Будылы 1692 Маг., ИЮМ IX II.

БУДКО Войтех Каспорович Будко 1567 Мін. п., П. 1218.

БУДНИК Юрко Будник 1623 Віц. в., ИЮМ XXI 77.

БУЙНО Кости Буйны 1691 Маг., ИЮМ VIII 15.

БУКА Остапко Бука 1614 Арш п., ИЮМ XXVIII 167.

БУКАР Федор Матвеевич Букар 1626 Віц., ИЮМ XXI 283.

БУКАТА Андрей Буката 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 188.

БУКРАБА Иван Букраба 1567 Бр. п., П. 1183.

БУЛАЙ Авфима Булая 1681 Маг., ИЮМ I 124.

- БУЛАН *Сила Булан* 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 42.
- БУЛАХ *Павлюк Булах* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 437, *Сцепан Булах* 1764 там же, 436.
- БУЛГАК, БОЛГАК *Юрѣи Булгак* 1567 Ашм. п., П. 581, *Марцин Булгак* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 368, *Кондрат Горасимович Болгак* 1567 Мін. п., П. 1228.
- БУЛЫЗКА *Иван Булызка* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 369.
- БУЛЯМА *Мелешка Булямы* 1679 Маг., ИЮМ I 6.
- БУНТИК *Василя Бунтика* 1679 Маг., ИЮМ I 30.
- БУРАК *Данила Федоровича Бурака* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 130.
- БУРАТИК *Гаврило Бурачик* 1751 Віц., ИЮМ XVIII 389.
- БУРДИЛО *Филип Бурдзило* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 88.
- БУРИЙ *Михайлом Бурым* 1578 з. Маг., ИЮМ XXXII 69, *Васько Буры* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 168.
- БУРМЕЛЬ *Мелентий Маркевич Бурмель* 1746 м. Маг., ИЮМ XIV 465.
- БУРМИСТР *славутны пан Григорей Лобан Бурмистр* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 201.
- БУРНОС *Васко Бурнос* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 5.
- БУС *Якуб Бус* 1708 Віц., ИЮМ XXII 56.
- БУСЕЛ *Грышко Бусол* 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 448.
- БУТАК *Тимошко Бутак* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 246.
- БУТОМА *Гришка Бутомы* 1679 Маг., ИЮМ I 6, *Иван Васкович Бутома* 1743 Маг., ИЮМ XIV 372.
- БУХАЛА *Василя Бухала* 1682 м. Пол., ИЮМ VI 265.
- БУЯШКА *Арцем Буяшка, Хведор Буяшка* 1779 Арш. п., ИЮМ XXX 354.
- БЫК, БЫЧКО *Якуба Быка* 1744 Віц., ИЮМ XVIII 321, *Гарасим Бык* 1772 Віц., ИЮМ XIX 215, *Богущ Бычко* 1567 Вас. хар., П. 773.
- БЫХОВЕЦ *Дмитр Быховец* 1567 Мін. п., П. 1217, *Юрку Быховцу* 1691 Маг., ИЮМ VIII 137.
- БЯША *Ивашку Бяшы* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 32.
- ВАЖЕНЬ *Федор Важень* 1683 Маг., ИЮМ II 6.
- ВАРАКСА *Матей Варакса* 1764 Віц., ИЮМ XIX 187.
- ВАРЕНИК *Васько Вареник* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 82.

ВАРИВОДА *Андрей Варивода* 1595 Віц. в., ИЮМ XX 448.

ВАЧУК *Гринь Вачук* 1528 Навагр. з-к, У. 37.

ВЕДЕРНИК *Иван Ведерник* 1588 Маг., ИЮМ VII 452.

ВЕЛИЖАНИН *Василей Сымонович Велижанин* 1593 м. Віц., ИЮМ I 315, *Есип Симонович Велижанин* там же, 324.

ВЕЛИЧКО *Иван Величко* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 169.

ВЕРБИЛО *Вербило Горегляд* 1567 Пін. п., П. 1213.

ВЕРЕЩАКА *Иван Верещака* 1528 б. Кобр., У. 191, *Иван Верещака* 1567 Бр. п., П. 1185, *Янук Верещака* 1579 м. Мін., СДГАМГ 35, *Михаил Верещака* 1683 м. Пол., ИЮМ VI 294.

ВЕРЕЯ *У Яна Вереи* 1711 Маг., ИЮМ XXI 31.

ВЕРИГА *Василей Петрович Верыга* 1567 Навагр. п., П. 821, *Петр Михайлович Верига* там же, 837.

ВЕРТИБЕС *От Мартина Вертибеса* 1683 Маг., ИЮМ II 6.

ВЕСЕЛЬНИК *Илли Весельнику* 1681 Маг., ИЮМ I 199.

ВЕСТИК *Аниско Весцик* 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 450.

ВЕТОШКА *Станислав Ветошка* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 10.

ВЕШНЯК *Иван а Павел Вешняки* 1528 Гр., У. 90.

ВИЛБИК *Григор Вилбик* 1567 Рад. хар., П. 789, *Миколай Вилбик* там же, 786.

ВИННИК *Хвецько Винник* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 170.

ВИНЧА *Станислав Хрицонович Винча* 1567 Вас. хар., П. 784.

ВИСЛОУХ *Шимко Вислоух, Ян Вислоух* 1528 б. Кобр., У. 192, *Болtromей Михайлович Вислоух* 1567 Ваўк. п., П. 859, *Миколай Якубович Вислоух* там же, 858, *Федута Федорович Вислоух* там же, 859, *Якуш Вислоух* 1630 пісар Арш., ИЮМ XXIII 295.

ВИСНАР *Ян Виснар* 1567 Вас. хар., П. 777.

ВИТБЛЯНИН *Яско Витбленин* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 276.

ВИТКА *Ивана Витка* 1593 Віц. в., ИЮМ I 325.

ВИШТОК *Ян Станиславович Вишток* 1567 Ашм. п., П. 575.

ВЛАСНЫЙ, ВЛАСТНЫЙ *Власный Иванович Черницкий* 1567 Бр. п., П. 1198, *Властный Поставка* 1567 Лід. п., П. 749.

ВНУК, ВНУЧЕК, ВНУЧКО *Семен Внук* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 257, *Миколай Внучек* 1567 Мін. п., П. 1222, *Ян Внучек* 1567 Ашм. п., П. 574, *Миколай Янович Внучко* 1567 Гр. п., П. 675.

ВОДЕЙША *Войтеха Водейши* 1676 м. Пол., ИЮМ VI 221.

ВОДОВОЗ *Цимошко Водовоз* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 163, *Ивашко Водовоз* там же, 162.

ВОДОПОЙ *Миколай Водопой* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 369.

ВОДЯНИК *Абрам Вадзяник* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 433.

ВОЗИЛКА *Микиты Возилки* 1679 Маг., ИЮМ I 16.

ВОЗНИЦА *Януш Возница* 1646 Арш. п., ИЮМ XXIV 365.

ВОЗОВИК *Цимко Вазавик* 1764 Ула, ИЮМ XXII 421.

ВОИН *Воин Гричинович* 1528 б. Пін., П. 188, *Воин Некрашевич* 1528 Навагр. з-к, У. 33, *Воин Сенич* 1528 б. Кл., У. 190.

ВОИШКО *Якуб Войшко* 1567 Гр. п., П. 704.

ВОЙЛЯ *Андрей Войля* 1593 м. Віц., ИЮМ I 337.

ВОЙНА *Война Багушевич, Война Челешницкий* 1528 з. Бр., У. 101, *Война Зенькович* 1528 б. Слон., У. 98, *Война Юрзьевич* 1528 б. Ваўк., У. 95, *Война Богушевич* 1567 Навагр. п., П. 821, *Война Гречина* 1567 Пін. п., П. 1210, *пан Война Гричин* 1567 Пін., П. 520, *Войну Лазоросича* 1567 Навагр. п., П. 810, *Война Лопот* 1567 Ваўк. п., П. 864, *Война Люмонтович* 1567 Навагр. п., П. 830, *Война Похабович* 1567 Навагр. п., П. 823, *пан Война Васильевич Мостыко* 1594 Віц. в., ИЮМ XX 377, *пана Яна Ромейка Войны Ясенецкого* 1664 дв. Віц. в., ИЮМ XXI 315.

ВОЙТ *Ивашко войт* 1528 Віц. з-ля, У. 198.

ВОЛДАН *Григорей Волдан* 1567 Мін. п., П. 1228.

ВОЛК, ВОЛЧЕК *Волк* 1528 Навагр. з-к, У. 36, *Иван Волк* 1528 Пол. з-ля, У. 196, *Волк* 1567 Мін. п., П. 1218, *Болтрмей Стефанович Волк* 1567 Астр. хар., П. 793, *Григорей Волк* 1567 Ашм. п., П. 583, *Мартин Гаврилович Волк* 1567 Мін. п., П. 1216, *Семен Волк* 1567 Ваўк. п., П. 866, *Федор Волк* 1567 Навагр. п., П. 822, *Федор Василевич Волк* 1567 Мін. п., П. 1218, *Щастный Петрашевич Волк*

1567 Астр. хар., П. 791, *Щепан Матеевич Волк* 1567 Вас. хар., П. 789, *Яхим Волк* 1567 Мін. п., П. 1216, *Занко Волк* 1593 м. Віц., ИЮМ I 315, *Занко Михайлович Волк* там жа, 324, *Алексея Волка* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 39, *Орефа Огапонович Волк* там жа, 117; *Андрей Волчок* 1617 Віц. в., ИЮМ XXI 84, *Гришко Волчок* 1764 Ула, ИЮМ XXII 424.

ВОЛОКИТ *Иван Волокит* 1528 б. Кл., У. 190.

ВОЛОПЕК *Семена Волопеки* 1681 Маг., ИЮМ I 123.

ВОЛОХОВЕЦ *Хведор Волоховец* 1567 Гр. п., П. 698.

ВОЛОШКА *Семен Волошко* 1646 с. Арш. п., ИЮМ, XXIV 370, *Парфена Волошки* 1690 Маг., ИЮМ VII 18.

ВОЛЫНЕЦ *Богдан Волынец Омеленский* 1567 Рэч. п., П. 1231, *Иван Волынец* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 150, *Гришка Волынец* 1691 Маг., ИЮМ VIII 167.

ВОРОНЕЦ *Александр Григоревич Воронец* 1663 дв. Мсцісл. п., ИЮМ XXIV 440, *Мартину Василевичу Воронцу* там жа, 441.

ВОРОПАЙ *Ян Воропай* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 180.

ВОРОТНЫЙ *Азара Воротного* 1680 Маг., ИЮМ I 90.

БОРСОБА параўн. *БОРСОБА Борис Богданович Ворсоба* 1567 Бр. п., П. 1191.

ВОСК *Якуб Воск* 1646 б. Арш. п., ИЮМ XXIV 373.

ВОСКОБОЙНИК *От Романа Довидовича Воскобойника* 1683 Маг., ИЮМ II 9.

ВОЩАНИК *Якова Вощаника* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 218.

ВОЩАНКА *Евхима Илича Вощанки* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 190.

ВЧМЕЛЬ *Ходор Вчмель* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 159.

ВЫГОЛКА *Қлишко Федорович Выголлка* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 14.

ВЫДРА *Васко Выдра* 1646 Арш. п., ИЮМ XXIV 367.

ВЫИМКА *Ян Выимка* 1528 б. Гр., У. 91.

ВЫКУПЛЕНИК *Андрея Выкупленника* 1541 Гр., АВАК XVII 342.

ВЫНИМОК *Шимко Янович Ейсимонт Вынимок* 1567 Гр. п., П. 686.

ВЫШЕТРАВКА *Федор Вышетравка* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 203.

ГАВЛЯ *Семен Гавли* 1578 з. Мсцісл., ИЮМ XXXII 19.

- ГАДЫШ *Мина Гадыш* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 318.
- ГАЙДУК *Яцко Гайдук* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 159, *Сцепан Гайдук* 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 449.
- ГАЛЕМА *Сёмка Галёма* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 309.
- ГАЛИЛЕЙ *Ивана Галилея* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 195, *Миколай Галилей* там же, 295.
- ГАЛУЗА *Павел Галуза* 1764 Віц., ИЮМ XIX 187.
- ГАЛУШКА *Фомы Галушки* 1690 Маг., ИЮМ VII 16.
- ГАМШЕЙ *Иван Косцин Гамшей* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 257.
- ГАНЕБНЫЙ *Иван Ганебны* 1771 Арш. п., ИЮМ XXX 344.
- ГАРБУЗ *Захария Гарбуза* 1683 м. Пол., ИЮМ VI 274, *Гарасим Гарбуз* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 70, *Марцин Гарбуз* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 170, *Григорий Гарбуз* 1758 Маг., ИЮМ XVI 220.
- ГАРДЫНА *Юрѣи Якубовича Гардына* 1567 Ашм. п., II. 586.
- ГАРКУН *Андрей Гаркун* 1765 Маг., ИЮМ XVI 443.
- ГАСИТКА *Цимка Гаситка* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 246.
- ГАСЮТКА *Никифор Гасютка* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 247.
- ГАТМАН *Павел Гатман* 1528 б. Вас., У. 87.
- ГВАЗДОБНЫ *Игнат Гваздобны* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 297.
- ГИНЦА *Войтех Лавринович Гинца* 1567 Вас. хар., П. 780, *Ян Павлович Гинца* там же, 775, на имя *Яна Гинцу* 1567 Бр. п., П. 1199.
- ГЛАГОЛЬ *Ивашко Глагол* 1528 Мін. дв., У. 29.
- ГЛАДЫШ *Автушка Гладыш, Парфен Гладыш* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 302.
- ГЛИНКА *Ян Глинко* 1771 Віц., ИЮМ XIX 203.
- ГЛИНЯНКА *Иван Глинянка* 1684 м. Маг., ИЮМ II 194.
- ГЛИСТ *Иван Глист, Пятрок Глист* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 223.
- ГЛУХ *Арцюх Глух* 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 78.
- ГЛУХОЙ, ГЛУХИ *Астата Глухого* 1681 Маг., ИЮМ I 123, *Хведор Глухи* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 191, *Андрей Глухой* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 329.
- ГЛУШАНИН *Семен Глушанин* 1567 Навагр. п., П. 829.

ГНЕДЗЬКО Фёско Гнѣдзько 1769 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 4.

ГНИДКА Авхима Гнидку 1689 Маг., ИЮМ VI 66.

ГНИЛЯК Сёмка Маркович Гниляк 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 244.

ГОВОРУШКА Азар Говорушка 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 450.

ГОГОЛЬ Ясько Гоголь 1670 с. Віц., в., ИЮМ XXI 87.

ГОДУН Мойсей Гадун, Патан Гадун, Халимон Гадун 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 59, Васка Гадун 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 175.

ГОЖИЙ Иван Гожий 1691 Маг., ИЮМ VIII 167.

ГОЛОБУРДА, ГОРОБУРДА Галабурда 1623 Віц. в., ИЮМ XXI, Михайло Гарабурда 1567 Свісл. п., П. 458.

ГОЛОВА, ГОЛОВКА Кузма Голова 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 160, Пилип Голова там же, 153, Иван Федорович Головка 1567 Пін. п., П. 1208, Семен Федорович Головка, Семен Андреевич Головка там же, 1206.

ГОЛОВАЧ Иван Головач 1528 б. Кам., У. 99.

ГОЛОВЕНЬ Ян Головень 1764 Віц., ИЮМ XIX 148.

ГОЛОВНЯ Гришка Головню 1567 Бр. п., П. 1189, Иван Головня 1567 Гр. п., П. 703, Тимофей Головня 1567 Навагр. п., П. 817, Яроша Головню 1567 Ваўк. п., П. 869.

ГОЛОВЧИК Яков Головчик 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 449.

ГОЛОД, ГОЛОДОК Ивана Голода 1638 м. Маг., ИЮМ IX 335, Грышки Голода 1765 с. Маг. п., ИЮМ XVI 444, Семена Голодка 1681 Маг., ИЮМ I 124, Семена Ивановича Голодко 1689 Маг., ИЮМ VI 13.

ГОЛОПУЗ Романа Голопуза 1679 Маг., ИЮМ I 9, Антона Галапуза 1690 Маг., ИЮМ VII 17, Гапон Галапуз 1776 Маг., ИЮМ XVII 164.

ГОЛОПУЗЫЙ Карней Галапузы 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 221.

ГОЛОПУПОК Пятрок Галапупок 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 314.

ГОЛОСТУП Данила Голоступ 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 349.

ГОЛУБЬ Ждан Голуб 1567 Навагр. п., П. 816, Федор Голубь 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 332.

ГОЛЫЙ Семена Голого 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 8.

ГОЛЫШАНИЦА Петрал Голшаница 1579 Мінск, СДГАМГ 35.

ГОЛЯК *Войтех Петрашевич Голяк* 1567 Гр. п., П. 688.

ГОМЗА *Ивана Яковлевича Гомзу* 1621 староста жаб-
ракоу у Маг., ИЮМ VIII 368.

ГОМАН *Андрей Гоман, Микита Гоман* 1728 Чач. ст.,
ИЮМ XXVIII 31.

ГОНЧАР *Есипа Никипоровича Гончара* 1593 м. Віц.,
ИЮМ I 329, *Карп Гончар* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII
161, *Криштоф Матвеевич Гончар* там же, 162, *Павел Гон-
чар* 1683 Маг., ИЮМ II 7, *Сидор Гончар* 1683 Маг., ИЮМ
8, *Кости Ганчара* 1690 Маг., ИЮМ VII 20, *Васка Ганчар*
1746 м. Маг., ИЮМ XXX 246, *Гудко Гончар* там же, 209,
Кондрат Гончар там же, 310, *Левон Ганчар, Юрка Ган-
чар* там же, 317, *Лаврин Ганчар* 1764 с. Ульск. м-ка,
ИЮМ XXII 428, *Масей Гончар Бородзич* 1764 Ула, ИЮМ
XXII 423.

ГОРБАТ *Сямён Гарбат* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 295.

ГОРБАЧ, ГОРБАЧИК *Есман Горбач* 1577 м. Маг.,
ИЮМ XXXII 201, *Степан Тимофеевич Горбач* 1577 м.
Маг., ИЮМ XXX 137, *Вархлом Гарбач* 1746 м. Маг.,
ИЮМ XXX 216, *Васка Гарбачык* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX
242.

ГОРБУН *Михайло Горбун* 1626 Віц., ИЮМ XXI 281,
Ивашко Горбун 1717 с. Віц., в., ИЮМ XXIV 189.

ГОРЕВОЙ, ГОРЕВЫ *Войтех Горевы* 1578 м. Маг.,
ИЮМ XXXII 26.

ГОРЕГЛЯД *Сенко Иванович Горегляд* 1567 Пін. п.,
П. 1207, *Яц Горегляд* там же, 1214.

ГОРЕЛКА *Митко Васкович Горелка* 1578 м. Маг.,
ИЮМ XXXII 165.

ГОРЕЛЫЙ *Ивану Горелому* 1681 Маг., ИЮМ I 154.

ГОРЕЧКО *Мишко Васкович Горечко* 1578 Маг., ИЮМ
XXXII 123.

ГОРЛАТНЫЙ *Гришка Гарлатны* 1746 м. Маг., ИЮМ
XXX 295.

ГОРЛА, ГОРЛЫШКО *Григорей Горло* 1567 Лід. п.,
П. 749; *Офанас Горлышко* 1596 Маг., ИЮМ VIII 231.

ГОРНИК *Курило Горник* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 342.

ГОРНО *Ивашко Горно* 1528 б. Слон., У. 98.

ГОРНОСТАЙ *Пану Ивану Горностаю* 1567 Бр. п., П.
1189, *Остафей Иванович Горностай* 1567 Навагр., П. 501.

ГОРОШКО *Теодор Горошко* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX
160.

ГОРЯИН, ГОРАИН, ГОРАНИН *Иван Горяин* 1528 б.

Мсцісл., У. 198, *Гарайн Коташевич* 1567 Навагр., П. 831, *Гарайн Менкович* там жа, 813, *Василей Горяин* 1567 Ваўк. п., П. 869, *Федор Горяин* там жа, 859, *Фридрих Горяин* там жа, 854, *Андрей Горанин* 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 448—449.

ГОСТИЛО *Гостило* 1528 б. Вас., У. 87.

ГОСТИЛОВЕЦ *Кондрат Гостиловец* 1646 Арш. п., ИЮМ XXIV 366.

ГРАК *Лявон Грак* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 297, *Роман Грак* там жа, 312.

ГРЕБЕНЬЧИК *Кузма Грябенчык* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 222, *Цишка Гребенчык* там жа, 232, *Якуба Гребенчыка* 1759 Маг., ИЮМ XVI 329.

ГРЕЧИН *Фалко Гречин* 1567 Пін. п., П. 1204.

ГРЕЧИХА *Гришко Павлович Гречиха* 1567 Навагр. п., П. 837, *Андрей Гречиха* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 83, *Данила Гречыха* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 187.

ГРЕЧИШНИК *Федору Гречишнику* 1684 Маг., ИЮМ II 179.

ГРИБ *Миколай Гриб* 1567 Ашм. п., П. 572.

ГРИБАЧ *Яско Грыбач* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 157.

ГРИБУН *Грибун* 1528 Пол. з-ля, У. 194, *Охрем Грибун* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 375.

ГРОВОВНИК *Обакуна Хоминича гробовника* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 100, *Обакун гробовник* там жа, 140, ён жа *Обакун Гробовник* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 53, *Улас Грабовник* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 186.

ГРОМ *Богдана Яковлевич Грома* 1593 м. Віц., ИЮМ I 328, *Филон Яковлевич Гром* 1625 м. Віц., ИЮМ XXI 418, *Тимофею Яковлевичу Грому* там жа, 420.

ГРОМАДНЫЙ *Цишка Громадны* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 299.

ГРОМЫКА *Юрей Громыка* 1528 Ашм. дв., У. 26, *Иван Юрѣвич Громыка* 1567 Ашм. п., П. 574, *Миколай Громыка* там жа, 588, *Апанас Громыка*, *Борис Громыка* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 31, *Дзмітр Громыка*, *Грышко Громыка*, *Ермолай Громыка*, *Лаврен Громыка* там жа, 32.

ГРОНКА *Мойсей Гронка* 1722 м. Маг., ИЮМ XII 338.

ГРУДИНА, ГРУДИНКА *Конон Грудина* 1592 Маг., ИЮМ VIII 199; *Гапон Грудинка* 1567 Ашм. п., П. 568.

ГРУША *Груша Зомнович* 1528 з. Навагр., У. 36.

ГУБА *Ян Губа* 1528 б. Вас., У. 86, *Яков Иванович Гу-*

ба 1579 Мінск, СДГАМГ 35, Тишко Губа 1629 м. Маг., ИЮМ VIII 423.

ГУБАРЬ *Василей Губар* 1528 б. Кам., У. 99.

ГУДКО *Алисей Гудко* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 262.

ГУЗ *Василь Гуз* 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 43.

ГУЗЕЙ *Ивана Гузея* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 66.

ГУК *Василя Сидоровича Гука* 1679 Маг., ИЮМ I 26,
Самуїлы Сидоровича Гука 1683 Маг., ИЮМ II 4, *Дениса Гука* 1690 Маг., ИЮМ VII 18, *Петр Гук* 1753 Маг., ИЮМ XV 398.

ГУЛА *Петруша Гула* 1635 м. Маг., ИЮМ IX 195.

ГУЛЯ *Васко Семенович Гуля* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 137
Ян Гуля 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 20.

ГУРДА *Демяна Гурды* 1679 Маг., ИЮМ I 13.

ГУСАК *Стефан Гусак* 1747 м. Маг., ИЮМ XV 164.

ГУСАР *Гришка Гусар* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 288,
Кондрат Гусар там жа, 287, *Никифора Гусара* там жа, 264.

ГУЧКО *Купрей Гучко* 1683 Маг., ИЮМ II 7.

ГУЩА *Ян Павлович Гуща* 1668 дв. Пол., ИЮМ XXIV 279,
Гришко Гуща 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 82, *Савка Гуща* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 429.

ГУЩИНА *Олехно Гущина* 1528 Пол. з-ля, У. 194.

ДАБАЛА *Савко Дабала* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 190.

ДАИНЕКА *Ивану Дайнеце* 1689 Маг., ИЮМ VI 149.

ДАННИК *Мица Данник* 1539 Гр., АВАК XVII 57.

ДВОРНИК *Хвеску Дворнику* 1692 Маг., ИЮМ IX 22.

ДЕВОЧКА *Михайло Девочка* 1567 Гр. п., П. 678.
Девуля шубник Дзевуля 1695 Маг., ИЮМ X 34.

ДЕВЯТЫЙ *Яков Девятый* 1593 м. Віц., ИЮМ I 337.

ДЕГТЯРЬ *Иван Дзегцяр* 1616 Арш. п., ИЮМ XXVIII 165,
Олексей Дзехцяр 1646 Арш. п., ИЮМ XXIV 366,
Иван Дзегцяр 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 19, *Данило Дзегцяр* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 62.

ДЕДЕРКА *Васка Дедерку* 1567 Лід. п., П. 754.

ДЕНЯК *Ахрем Дзяняк* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 290,
Змитрок Дзяняк там жа, 294.

ДЕНЬКУЯ *Уван Дзянькуя* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 248.

ДЕРЕВНЯ *Ермолы Деревни* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 92.

ДЕРЮГА Гаврыло Дерюга 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 208, Матфея Деруги 1609 м. Маг., ИЮМ VIII 283.

ДЕШКА Петрок Дзешка 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 164.

ДЕГЛА Васка Дзёгла 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 297, Юрка Дзёгла там жа, 303, Якова Дзёглы 1750 Маг., ИЮМ XV 328.

ДИВАГА Апанас Дзивага 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 90.

ДОБОР Езоф Маркевич Добор 1567 Брасл. п., П. 636.

ДОБРИНЯ Добрина Петрович 1567 Слон. п., П. 845.

ДОБРОГОСТ Доброгоста Нарбутовича 1496 АЛМ I 130.

ДОБЫШ добышу Салышову сыну, который по сотнях бубнит и в браме в вечор и рано 1685 Маг., ИЮМ III 86, Салышу Овсею, добышу, который по сотнях бубнит там жа, 89, Добышу Демиду 1689 там жа, 208.

ДОВБНЯ, ДОЛБНЯ, ДОВБЕНЬКА Ян Долбня 1539 Гр., АВАК XVII 34; Степан Довбенька 1590 Мін., АВК XXXVI 394.

ДОВГУЛЯ Пятрок Давгуля 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 212, Максим Довгуля 1750 м. Маг., ИЮМ XXVII 297.

ДОВГЯЛО Миколай Довкгяло 1567 Вас. хар., П. 779, Стась Довкгяло, Ян Довкгяло 1567 Ашм. п., П. 588.

ДОВЛЮД Ян Довлюд 1567 Лід. п., П. 747.

ДОГИЛЬ Станислав Томкевич Докгиль 1567 Брасл. п., П. 637.

ДОЙЛИД Ивашка Дойлида 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 227, Лукъян Дойлид 1590 Мін., АВК XXXVI 392, Илля Дойлид 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 161, Гришка Дойлид 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 318, Сцепан Дойлид там жа, 212, Ярмола Дойлид там жа, 175.

ДОЛГАЯ ШИЯ Станько Долгая шия 1528 Гр., У. 93.

ДОЛЯ Санец Доля 1552 м. Пін., ПкнПКл. 21.

ДОМОСКАН Апанас Дамаскан 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 68.

ДОНДА Васку Дондзе 1711 каваль Маг., ИЮМ XXII 9, Близнецу Васку Дондзе там жа, 10.

ДОХА Лев Федкович Заневич Доха, Ясько Михайлович Доха 1567 Гр. п., П. 710, Ян Доха там жа, 684.

ДОХЛЯ Васка Дохля 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 319.

ДРАБЫШ Федор Драбыш 1593 м. Віц., ИЮМ I 336.

ДРАГИЛЬ Авсей Драгил 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 177.

ДРАГУН *От Гришка Драгуна* 1688 Маг., ИЮМ V 120, *Отрошку Драгуну* 1689 Маг., ИЮМ VI 169.

ДРАЧ *Иван Драч* 1552 м. Пін., ПкнПҚл. 26.

ДРЕМЛИК *Иван Дремлик* 1567 Навагр. п., П. 835.

ДРИБРА *Андрей Дрыбры Сапъянника* 1679 Маг., ИЮМ I 10.

ДРИДРА *Радзка Дрыдра* (наз. скл.) 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 284, *Сцепан Дрыдра* там же, 288.

ДРОБИШ *Дробиш* 1528 Пол. з-ля, У. 196.

ДРОБНЫ *Осипа Дробного* 1684 Маг., ИЮМ II 73.

ДРОВНЯ *Томко Дровня* 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 78.

ДРОЖЖА *Войтех Дрождча* 1567 Бр. п., П. 1198. *Лукаша Дрождчи* б. Кобр., 1203, *Богдан Дрождча* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 172.

ДРОЗД *Андрей Дрозд* 1566, ДМАМЮ I 373, *Афанас Дрозд* 1629 м. Маг., ИЮМ VIII 423, *Данило Дрозд* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 369.

ДРОНДЯ *Иван Карнилович Дрондя* 1593 м. Віц., ИЮМ I 324.

ДРОНЯ *Прокоп Иванович Дроня* 1593 м. Віц., ИЮМ I 327, *Грыгорыя Петровича Дрони* 1689 Маг., ИЮМ VI 12.

ДРУГОВИНА *Григория Друговины* 1676 м. Пол., ИЮМ VI 221, *Казимир Друговина* там же, 309.

ДРУЖИНА *Ян Дружина* 1771 Віц., ИЮМ XIX 203.

ДРЯБА *Сидора Дряба* 1680 Маг., ИЮМ I 88.

ДРЯНИЦА *Макар Дряница* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 168.

ДУБАРЬ *Антипы Дубаря* 1679 Маг., ИЮМ I 15, *Максим Дубар* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 191.

ДУБИНА *Андрей Дубина* 1580 Маг., ИЮМ VII 319, *Васько Дубина*, *Сцепан Дубина* 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 41.

ДУБКО *Михалка Дубко* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 198, *Леон Дубко* 1764 Ула, ИЮМ XXII 421.

ДУБОНОС *Прокоп Дубанос* 1635 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 221.

ДУБОТОВКА, ДОБОТОВКА *Вайско Епик, Дуботовка* 1552 м. Пін., ПкнПҚл. 14, *Якуба Дубатовку* 1768 Маг., ИЮМ XVII 115, *Афанаса Добатовки* 1684 Маг., ИЮМ II 77.

ДУГАН *пана Дугана Ильинского* 1589 дв. Бр. в., АВАК VI 28.

ДУДАР *Дзмитр Дудар* 1726 Чач ст., ИЮМ XXVIII 70,

Федор Дудар там жа, 72, *Иван Дудар* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 304, *Михалка Дудар* там жа, 319, *Дземид Дудар* 1769 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 8.

ДУДКА Здан Дудка 1552 м. Кл., ПкнПКл. 393, у *Микиты Дудки* 1684 Маг., ИЮМ II 203, *Федар Дудка* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 220.

ДУДКО Павлюк Дудко 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 190.

ДУЖИЙ Павел Дужы 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 175.

ДУКУРНА Станислав Дукурна 1567 Ашм. п., П. 583.

ДУМА Дума Демьянович 1567 Рэч. п., П. 1234.

ДУПЛО Артем Дупло 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 221, з *Исаем Дуплом* там жа, 222.

ДУТЫЙ Иван Дутый 1528 б. Гр., У. 191.

ДУХЛА Ларка Духла (наз. скл.) 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 298.

ДЧУСА Богдан Дчуса 1528 б. Гр., У. 90.

ДЫБАЛЬ Васка Дыбаль 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 440.

ДЫЖ Свирыд Дыж 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 271, *Свирыд Дыжав* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 281.

ДЮДЬКА Макей Дзюдзька 1646 Арш. п., ИЮМ XXIV 366.

ДЮКА Василей Андреевич Дюка Светицкий 1567 Гр. п., П. 706.

ДЮРА, ДЮРКА Сцепан Дзюра 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 47, ён жа *Сцепан Дзюрка* там жа, 44, *Цишко Дзюра* там жа, 46, ён жа *Цишко Дзюрка* там жа, 42.

ДЯДИНАЯ Иван Санкович Дядиная 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 278.

ДЯТЕЛ Михай Дзяцел 1668 Пол. в., ИЮМ XXVIII 316.

ЕЛЕЦ Андрей Елец 1764 Ула, ИЮМ XXII 424.

ЕЛОВИК Атрошка Яловика, Ивана Яловика 1751 Віц., ИЮМ XVIII 389.

ЖАБА, ЖАБКА Станислав Жаба 1532 Навагр., АВК XXIV 87, *Жаба Семенович* 1541 Гр., АВАК XVII 341, *Иван Жаба* 1541 Гр., АВАК XVII 284, *Кондрат Жаба* 1567 Мін. п., П. 1222, *Миколай Жаба* 1623 Віц., АВК XIII 299, *Яроним Жаба* 1645 Віц., ИЮМ XXVIII 95, *Васько Жаба* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 86, *Федор Жаба* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 335; *Миколай Жабка* 1528 б. Ваўк., У. 96, *Олехно Жабка Островский* 1528 Навагр.

з-к, У. 34, *Ильяш Василевич Жабка* 1567 Навагр. п., П. 830.

ЖАВОРОНОК *Ждан Жаворонок* 1539 Гр., АВАК XVII 54.

ЖАДЛО *Жадло Глуховскій* 1495, АЛМ I 70.

ЖАК *Ивашко Жак* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 266, *Ивашко Жакович, кушнер* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 228.

ЖАРКИЙ *Микита Жарки* 1668 Пол. в., ИЮМ XXVIII 318.

ЖДАН, ЖДАНЕЦ *Ждан Богданович* 1528 Пол. з-ля, У. 193, *Ждан Майсакович* 1528 Навагр. з-к, У. 36, *Ждан Пушкинич* 1528 б. Мсцісл., У. 199, *Ждан Андреевич Хилковича* 1567 Навагр. п., П. 826, *Ждан Васюкевич* 1567 Слон. п., П. 846, *Ждан Гринкевич* 1567 Лід. п., П. 749, *Ждан Демьянович Глебкович* 1567 Гр. п., П. 683, *Ждан Колб* 1567 Пін. п., П. 1212, *Ждан Миткевич* 1567 Брасл. п., П. 635, *Ждан Пузович* 1567 Бр. п., П. 1195, *Ждан Санкевич Дрогачович* 1567 Мін. п., П. 1224, *Ждан Ковердеевич* 1552 м. Пін., ПкнПКл. 27, *Ждан Баранович* 1577 Маг., ИЮМ XXX 155, *Ждан Лопата* 1588 Маг., ИЮМ VII 377, *Ждан Кузминич Авусович* 1624 Маг., ИЮМ VIII 326, *Ждана Карпача* 1663 Крычаў, ИЮМ XXIV 434; *Жданец Козорцович* 1552 м. Пін., ПкнПКл 7.

ЖЕБРО *Итько Жебро* 1567 Навагр. п., П. 823.

ЖЕГОЛЬ *Хвеско Жоголь* 1764 Ула, ИЮМ XXII 422.

ЖЕЛВАЧИК *Сёмка Жалвачык* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 246.

ЖЕЛЕЗКО *Марцин Желеско* 1646 Арш. п., ИЮМ XXIV 367.

ЖЕЛНА *Ивашка Жолку* 1593 м. Маг., ИЮМ VIII 204.

ЖЕЛОБ *Матфей Жолоб* 1567 Бр. п., П. 1186, *Матфей Жолоб* 1582 Бр. п., АВАК XVIII 52.

ЖЕЛТИЛО *Курило Жолцило* 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 79.

ЖЕЛУДЬ *Петр Жолудзь* 1634 Пол., ИЮМ XXII 304.

ЖЕЛЯЙ *Иван Жаляй* 1528 Віц. з-ля, У. 197.

ЖЕРЕБЕЦ *Трохим Жеребец з сынамі* 1591 Гр., АВАК XIV 390, *Иван Жеребец* 1618 Пол., АВАК IX 7, *Тимофея Жеребца* 1679 Маг., ИЮМ I 8, *от сотника Тишки Андреевича Жеребца* 1684 Маг., ИЮМ II 74, *Иван Жеребец* 1730 с. Пол., ИЮМ II 329, *Майсей Жерабец* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 174.

ЖЕРЕБИЛА Адама Богдановича Жеребила 1577 Маг., ИЮМ XXXII 209.

ЖЕРНОВИК з Мартином Жорновиком 1589 с. Бр. в., АВАК VI 75.

ЖЕРНОСЕК Семен Жарносек 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 159, *Сцепан Жарносек* там же, 156.

ЖИВОТОК, ЖИВОТКО ад Семена Животка 1710 Маг., ИЮМ XVIII 119.

ЖИДКИЙ Федко Жидкий 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 59, *Федко Жидкий* 1580 м. Маг., ИЮМ VII 320, *Сёмка Жидкий* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 285.

ЖИЛА, ЖИЛКА Семен Богданович Жыла 1582 Арш. м., АВК XXXVI 233; *Яков Жылка* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 223.

ЖИРНЫЙ Богдан Жырны 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 78.

ЖИТНИЙ Федор Житный 1567 Бр. п., П. 1193.

ЖЛУКТА Федор Жлукта 1593 м. Віц., ИЮМ I 324, *Ивана Мойсеевича Жлукты* 1652 Віц., ИЮМ XXI 301.

ЖМАКА Тимош Жмака 1567 Навагр. п., П. 829.

ЖОЛНЕР, ЖОЛНЕРИК Мацко Жолнер 1528 в. Баўк., У. 96, *Жолнеру Манцевичу, Чопцу Жолнеру* 1710 Маг., ИЮМ XVIII 90, *Змитрок Жолнер, Жолнер Змитрок* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 203; *Давид Жолнерик* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 188.

ЖОМОЙТИН Федор Жомойтин 1567 Ашм. п., П. 577.

ЖОРОВ Дешко Ескович Жоров 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 133, *Андрей Жоров* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 20, *Василь Жоров, Грышко Жоров* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 73, *Павел Жоров* там же, 42.

ЖУК Дешко а Жук Нестеровичи 1528 б. Гр., У. 94, *Жук Иванович* 1539 Гр., АВАК XVII 30, *Жук Яцутич Кобцевич* 1540 Гр., АВАК XVII 70, *Жук Пацевич* 1556 Слон., АВК XXII 33, *Жук Сенютин* 1564 Бр. ст., АВАК VI 5, *Савко а Жук Расевичи* 1564 с. Бр. ст., АВАК VI 5, *Ивана Жука* 1567 Ваўк. п., П. 862, *Рафал Михайлович Жук* 1567 Бр. п., П. 1200, *Жук Корчмитович* 1570 Слон., АВК XXII 366, *Франц Жук* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 201, *Павел Жук* 1590 Мін., АВАК XIV 365, *Фронц Жук* XVI ст. Мін., АВК XXXVI 265, *Кузма Жук* 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 79, *Жук Соболевич* 1633 Гр., АВК I 56, *Семен Жук* 1646 Арш. п., ИЮМ XXIV 366, *Акула Жук* 1722 с.

Маг. п., ИЮМ XII 373, Амос Жук 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 429.

ЖУКОВЕЦ Авдаким Жуковец, Апанас Жуковец 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 220, Атрошка Жуковец там жа, 177, Васка Жуковец там жа, 310, Лявон Жуковец там жа, 174.

ЖУПЛИК Гришко Жуплик 1567 Ваўк. п., П. 871.

ЗАБЕЛА Матус Забела 1567 Навагр. п., П. 819, Собостьян Забела 1567 Ваўк. п., П. 868.

ЗАБОРЦА Кондрат Заборца 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 88.

ЗАВАРЫКА Хведор Заварыко 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 70.

ЗАВИША Кристоф Юрьевич Завиша 1552 з. Пін., ПяньПкл. 291.

ЗАВУЛКО Михалко Завулко 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 155.

ЗАЗЫБА Тимофей Зазыба 1635 с. з вёскі Зазыбы Віц., ИЮМ XXIV 221.

ЗАЙКА Семена Заики 1679 Маг., ИЮМ I 8.

ЗАЛЕТЕЛЫЙ Алексей Залетельый 1528 б. Слон., У. 98.

ЗАЛИВАКА Андрей Костентинович Заливака 1597 Мін., АВАК XVIII 150.

ЗАЛОЗА Хоронжему Бытовту Залозе 1710 Маг., ИЮМ XVIII 33, Матвей Залоза 1730 с. Пол., ИЮМ II 335.

ЗАЛОМАЙ Якуб Заламай 1643, АВАК XV 4.

ЗАМЕНОК Семена Заменка 1582 Мін. п., АВК XXXVI 129.

ЗАМОРА Осипа Ивановича Заморы 1541 м. Маг., ИЮМ IX 416, Евсею Петровичу Заморе 1692 Маг., ИЮМ IX 124.

ЗАМШЕНИК Демешка Замшеника 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 26, Микита Замшеник 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 77, Сидор Мамонович Замшеник 1580 м. Маг., ИЮМ VII 320.

ЗАМЯТКА Игнат Замятка 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 314.

ЗАПАДНЯ Павлюка Западни 1582 Мін., АВК XXXVI 317.

ЗАПАСНИК Балтроемей Запасник, Мартин Запасник 1528 б. Рад., У. 81.

ЗАРАНКО Пан Мартин Заранко 1528 з. Бр., У. 101, Василей Заранко Горбовский 1567 Бр. п., П. 1198, Данило Жданович Заранко там жа, 1188, Лев Заранко там

жа, 1190—1191, Михайло Заранко Горбовский там жа, 1194.

ЗАРЕМБА Лаврин Заремба 1567 Гр. п., П. 697.

ЗАХВАТАЙ Якима Зафатая 1752 Віц., ИЮМ XVIII 406.

ЗАХМЫРА Захмыра Гаврилов 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 84.

ЗАХОЖИЙ Арафeya Захожого 1680 Маг., ИЮМ I 88, Максима Захожого 1692 Маг., ИЮМ IX 14, Стефану Захожому 1698 Маг., ИЮМ XII 14, Иван Захожы 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 311, Савка Захожы там жа, 315.

ЗАЯЦ, ЗАЙКА Матей Заяц 1540 Гр., АВАК XVII 161, Заец Швалевич 1558 Гр., АВК XXI 286, Степан Заец 1585 Бр., АВАК XIV 338, Матей Заец 1589 с. Бр. ст., АВАК VI 14, Павел Заец 1591 Слон., АВАК XVIII 90, Андрей Заяц 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 370, Никифор Заяц, Яков Заяц 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 314, Сахон Заец 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 438; Васка Зайка 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 206.

ЗВОН Пятрок Звон 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 263.

ЗВЕГА Иван Василевич Звега 1567 Бр. п., П. 1201.

ЗГЕР Иван Згер 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 59.

ЗДАРБОЖЕНЬ Васько Здарбожень 1541 Гр., АВАК XVII 279.

ЗЕВАКА Зевака 1623 Віц. в., ИЮМ XXI 77.

ЗЕЗЮЛЯ Васка Зязюля 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 305, Васка Зезюли там жа, 228, Пятрака Зезюли там жа, 227.

ЗЕКРАЧ Федора Зекрача 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 28.

ЗЕЛЕНКО Кузма Зеленко 1567 Пін. п., П. 1212.

ЗЕЛЕНЯ Якуб Зеленя 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 371.

ЗЕЛЕПУГА Иван Зелепуга 1528 Віц. з-ля, У. 197, пана Яна и пана Яроша Давидовичов Зелепуг 1593 Віц. в., ИЮМ I 322, Иван Зелепуга 1643 с. Арш. п., ИЮМ 360, Миколай Зелепуга 1567 Мін. п., П. 1223.

ЗЕМОК Парфен Земок 1636 с. Пол. в., ИЮМ XXII 304.

ЗЕСКО Радзко Зёско 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 368.

ЗЛАЩ Андрей Злащ 1582 Мін. п., АВК XXXVI 31.

ЗЛЕБОЖ Роман Злебож 1776 Маг., ИЮМ XVII 164.

ЗЛОБ, ЗЛОБОК Козма Злоб 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 295, Васка Злабок там жа, 194.

ЗЛОБА Митко Злоба 1580, АВК XXXIX 576, Левон Злоба, Марцын Злоба 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 38.

ЗМЕЙ от сотника Яна Змея 1700 Маг., ИЮМ XIV 7.
ЗНАЙДЕН Ивана Знайдзена 1679 Маг., ИЮМ I 8.
ЗНОСОК Васка Зноска 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 262.
ЗОЛОТАРЬ Костя Золотар 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 16, Костя Яцкович 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 96, Костю Яцковича 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 245, Костю Яцковича золотаря могилевского 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 105, Улас Богданович Золотар 1580 м. Маг., ИЮМ VII 320.

ЗРЯЧИЙ Сергей Зрячий 1617 м. Маг., ИЮМ VIII 345.

ЗУБ, ЗУБОК Богдан Зуб 1528 б. Кам., У. 99. Станислав Зуб 1567 Гр. п., П. 679, Андрея Зуба 1689 Маг., ИЮМ VI 9, от Зуба Дениса 1690 Маг., ИЮМ VII 170, Гришка Зуб 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 223.

ЗУБАКА Арасим Зубака 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 189.

ЗУБЕЦ Иван Зубец, Парфен Зубец 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 248, Яна Зубца 1763 Маг., ИЮМ XVI 410.

ЗУБКО Иван Зубко 1552 з. Кл. п., ПкнПКл. 524.

ЗУБР Асип Зубер, Михалка Зубер 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 320.

ЗЪЯЛО Остафей Зъяло 1567 Ваўк. п., П. 857.

ЗЫБА Омелян Зыба 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 450.

ЗЫЗЫ Савостен Зызы 1579 Мінск, СДГАМГ 35.

ЗЫЛЬ Никифор Зыль 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 298.

ЗЯБКО, ЗЯБКА Андрей Зябка 1552 б. Кл. п., ПкнПКл. 467, Гаврыло Иванович Зябка 1567 Пін. п., П. 1212, Иван Зябка 1647 Пол. в., ИЮМ XXVIII 247.

ИГОЛЬНИК Гришка Игольника (род. скл.) 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 282, Окула Игольник 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 124, Свирида Игольника 1685 Маг., ИЮМ III 9, Ян Игольник 1774 Віц., ИЮМ XVIII 305.

ИКАЧ Борис Икач, Лукаш Икач 1764 Ула, ИЮМ XXII 424.

ИЛБОВНИК Феска Илбовник 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 274.

ИСПОДНИК Ковалю Исподнику за работу подков 1695 Маг., ИЮМ X 93.

КАБАН Григорей Кобан 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 214.

КАВКА Филипа Захаринича Кавки 1683 Маг., ИЮМ II 11.

КАГАЛ *Антон Кагал* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 435.

КАДУК *Авхим Кадук* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 295, *Ларки Кадука* там же, 286.

КАДУЧКА *Савки Кадучки* 1690 Маг., ИЮМ VII 17.

КАЖАН *Апанас Кажан* 1754 Крыч., ИЮМ XVII 348.

КАЗАК *Андрей Козак* 1552 м. Кл., ПкнПКл. 393, *Феска Казака* 1697 Маг., ИЮМ XI 26, *Гарасим Казак* 1746 Маг., ИЮМ XXX 295.

КАЗЕКА *Иван Козека* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 166, *Сёмка Казека* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 190.

КАЗЕРА *Лукъян Казера* 1747 с. Маг. п., ИЮМ XV 171.

КАЗИНЕЦ гл. КОЗИНЕЦ.

КАЛАУР *Ивана Калаура* 1567 Пін. п., П. 1208, *Пронко Денисович Калаур* там же, 1213, *Федор Калаур* там же, 1208.

КАЛЕКА *Аврило Калека, Хадзяй Калека* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 191.

КАЛИТНИК *Савы Калитника* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 119.

КАЛМАК *Атрахим Калмак, Иван Калмак* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 190.

КАЛНЕЙКО *Федор Калнейко* 1567 Бр. п., П. 1196.

КАЛУГА *Андрей Калуга* 1772 Віц., ИЮМ XIX 211.

КАМЕНКА *Миколай Каменка* 1652 м. Пол., ИЮМ V 253.

КАНУН *Никифора Кануна* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 282.

КАПИТАН *Грышко Капитан* 1790 с. Віц. в., ИЮМ XX 339.

КАПТАННИК змовили сторожов двоих... *Ивана Ивановича Каптанника* 1695 Маг., ИЮМ X 79.

КАПУР *Василь Капур Лычковски* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 154.

КАПУСТА *Павел Капуста* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 64, *Савелий Капуста* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 190.

КАРПАЧ *Ждана Карпача* 1663 м. Крыч., ИЮМ XXIV 434, *Карпач* 1744 Крыч., ИЮМ XVII 287.

КАРТАВЫЙ *Ивана Картавого* 1688 Маг., ИЮМ V 37.

КАТ ці КОТ *Яна Ката* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 46.

КАЦАР *Савк Қацар* 1790 с. Віц. в., ИЮМ XX 327.

КАЧУРА *Ивану Качуре* 1698 Маг., ИЮМ XII 71, *Вархлом Качура* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 216.

КАША, КАШКА *Щасный Юрчиц Каша* 1582 Мін., АВК XXXVI 328, *Павел Каша* 1663 Мсцісл., ИЮМ XXIV 427, *Васка Каша* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 186; *Михайло Пилиповиц Кашка* 1567 Гр. п., П. 699.

КАШУРА гл. КОШУРА.

КВАЧ *Яна Квача* 1558 Гр., АВАК XVII 367, *Игнат Квач* 1566 ДМАМЮ I 356, *Омельяном Квачом* 1582 Мін. п., АВАК XVIII 43.

КВИНТА *Ян Миклашевиц Квинта* 1567 Вас. хар., П. 774.

КВИТ *Семен Квит* 1771 Арш. п., ИЮМ XXX 340.

КЕЗИК *Пахом Кезик* 1623 Пол. в., ИЮМ XXIII 423.

КЕЛБАС, КЕЛБАСА гл. КОЛБАСА.

КЕЛЕР *Павла Келера* 1567 Бр. п., П. 1191.

КЕРБЕЛЬ *Матей Кербель* 1567 Рад. хар., П. 787.

КЕРЕНЬ *Олешко Керень* 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 450.

КЕРИК *Серник Полоховиц Керык* 1567 Пін. п., П. 1211.

КЕША *Меллян Кеша* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 188.

КИЗИЛ *Василем Еркевичом Кизилом* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 133.

КИЙ *Мартина Кия* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 225.

КИКОТЬ *Сидор Балич Кикоть* 1564 Бр. ст., АВАК VI 5.

КИМАР *Иван Кимар* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 217.

КИМБАР *Ян Мартинович Кимбар* 1567 Брасл. п., П. 637.

КИПЩА *Ярмош Кипща* 1629 с. Бр. в., АВАК VI 127.

КИСЕЛЬ *Ян Янович Кисель Дорогиницкий* 1629 дв. Віц. в., ИЮМ XXII 258, *пана Яна Киселя Загоранского* 1642 з. Віц. в., АВАК XI 129, *перед Миколаем Киселем Дорогиницким* 1645 Віц., ИЮМ XXVIII 95, *Петрок Кисель, Яско Кисель* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 371, *Мартина Киселя* 1667 Мсцісл., АВАК XV 218, *Михайло Кисель* 1683 Маг., ИЮМ II 5.

КИСЛЕЙ *Вайско Климовиц Кислей* 1552 м. Пін., ПкнПКл. 15.

КИСЛЫЙ *Лавор Семеновиц Кислый...*, *брата моего Максима Кислого* 1588 м. Маг., ИЮМ VII 389.

КИШКА *Василей Кишка* 1528 б. Мсцісл., У. 198.

КИЯНИН *Пилип Киянин* 1552 м. Пін., ПкнПКл. 15, *Дмитр Василевич Киянин* 1567 Слон. п., П. 839.

КЛЕЙ *Ян Клей* 1528 Ашм. дв., У. 23.

КЛЕЙНИК *Трофим Клейник* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 274.

КЛЕПАЧ *Грегорей Клепач* 1589 м. Бр., АВАК VI 44, *Федору Клепачу* 1697 Маг., ИЮМ XI 155.

КЛЕЦ *Амелян Клёц* 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 42, *Хвесько Клёц* там жа, 47, *ён жа Хвеско Клоц* там жа, 43.

КЛИКУН *Петрока Кликуна* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 46, *Кликуну Родзи за пильнованье вала* 1679 Маг., ИЮМ I 47, *на поховане кликуна Родзи* там жа, 61, *Кликуну Васюку* 1679 Маг., ИЮМ I 72, *Васюку Кликуну* 1680 там жа, 104, *Васку Кликуну* 1681 там жа, 136, *Кликуну Поторочи* 1684 Маг., ИЮМ II 117, *Кликуну Яску Поторочы* 1689 Маг., ИЮМ VI 53, *Яску Поторочы Кликуну* 1690 Маг., ИЮМ VII 35, *Поторочину Яску* там жа, 51, *Поторочы, што закликал у месте, абы вода под час посухи перед каждою коморою была* там жа, 88, *Ян Кликун Потороча закликал у Печорску, дали... кликуну осм. пять* там жа, 143—144, *Яску Кликуну дали, што закликал, абы свинней не пушчали, штобы валу не рили* 1691 Маг., ИЮМ VIII 58, *кликуну Асциону* 1700 Маг., ИЮМ XIV 29, *Пилипа Кликуна* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 175.

КЛИНДУХ *Арцем Клиндух* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 179.

КЛОПАЧ гл. КЛЫПАЧ.

КЛОПОТ *Богдан Клопот* 1567 Ашм. п., П. 587.

КЛОЧКО, КЛОЦКО *Клочко Черенович* 1528 б. Слон., У. 99, *Несцер Клоцко* 1717 с. Віш. в., ИЮМ XXIV 189.

КЛУБКО *Якуб Клубко* 1775 Віш., ИЮМ XIX 258.

КЛУША *Богдан Клуша* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 53, *ён жа Богдану Клушычу* там жа, 52.

КЛЫГА *Симон Карпович Клыга* канец XVI ст. м. Віш., ИЮМ XX 412.

КЛЫПАЧ *Ивашку Клыпачу* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 212, *ён жа Ивашко Семенович Клопач* там жа, 164, *Иван Клыпач* 1588 м. Маг., ИЮМ VII 444.

КЛЮЙ *Стефан Клюй* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 294.

КЛЮЙВОДА *Сенько Клюйвода* 1597 Слон., АВАК XIV 609.

КЛЮЧНИК Азару Ключнику, што брамы пильнуе 1681 Маг., ИЮМ I 130, ён жа Азара Ключника 1685, ИЮМ III 19.

КМИТ Кмит Александрович 1495, АЛМ I 70.

КНИГА Иванко Книга 1647 Пол. в., ИЮМ XXVIII 247.

КНОРОЗ Мелишко Кнорос, Кастюк Кнорос 1618, АВАК IX 11.

КНЯЗЬ, КНЯЗИК Андрей Князь, Михал Князь 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 303; Якуба Якимовича Князика 1744 Віц., ИЮМ XVIII 309, Васка Князик 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 203.

КОБЕКА Ян Кобека 1663 з. Мсцісл. в., ИЮМ XVII 198.

КОБЕЛЬ Иван Кобель 1566 Слон., АВК XXII 202.

КОВАЛЬ Петра Ковалю 1541 Гр., АВАК XVII 266, Марина Ковалю 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 221, Орофей Мишкович, каваль 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 170, ён жа Орефею Ковалю там жа, 281, Гаврило Кондратович ковал 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 128, Павла Ковалю 1609 м. Маг., ИЮМ VIII 283, Герасим Коваль 1612 с. Бр. в., АВАК VI 95, Иван Коваль 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 165, Гаврило Коваль 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 368, Яско Коваль там жа, 366, Сцепан Коваль 1668 Пол. в., ИЮМ XXVIII 316, Миките Оршаничину Ковалю 1685 м. Маг., ИЮМ III 84, за оковане колясы парыстые железом меским заплатили Миките Ковалю 1690 м. Маг., ИЮМ VII 90, от сотника Феска Ковалю 1697 м. Маг., ИЮМ XI 14, Гаврыло Коваль 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 70, Савка Коваль там жа, 61, Хведор Коваль там жа, 79, Ларка Коваль 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 291, Лаврын Коваль 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 159.

КОВЕЗА Кавеза 1623 Віц. в., ИЮМ XXI 77.

КОВЕРКО Максим Коверко 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 373.

КОВЗАН Георгий Казимир Ковзан 1687 Пол., ИЮМ VI 326.

КОВШ Яна Ковша 1556 Гр., АВАК XVII 411.

КОВШЕВНИК Борис Ковшевник 1580 м. Маг., ИЮМ VII 322, Зенко Ковшевник 1636 м. Маг., ИЮМ IX 255, Яков Ковшевник 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 195.

КОВШОВИК Сопрон Петрович Новгородович, ковшовик 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 239.

КОЖА Юрья Кожы 1555 Гр., АВАК XVII 41.

КОЖЕМЯКА Ходор Кожемяка 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 282, Максима Кожемяки 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 12, Алистрата Кожемяка 1679 м. Маг., ИЮМ I 16, Сидора Кожемяки 1685 м. Маг., ИЮМ III 11, Амеллян Кажамьяка 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 160, Андрей Кожемяка 1764 м. Ульск., ИЮМ XXII 422.

КОЗА Станислав Коза 1688 Маг., ИЮМ V 49, Гаврила Каза 1691 м. Маг., ИЮМ VIII 163, Филип Коза 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 308.

КОЗАН Никифор Козан 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 94, Микипора Казана 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 13, с Пилипом Никипоровичом мещанином Шкловским, прозвищем Козаном..., помененый Пилип Никипорович Казан 1577, ИЮМ XXX 17.

КОЗАРИН Михайло Козарин 1567 Мін. п., П. 1216, Тимофей Козарин 1593 Віц., ИЮМ I 325, Христофор Козарын 1676 м. Пол., ИЮМ VI 221, Артом Казарин 1592 Мін. п., АВАК XIV 440.

КОЗЕЛ Козел Станькович 1528 б. Ваўк., У. 95, Козел Федец 1528 б. Гр., У. 92, Козел Хилцевич 1540 Гр., АВАК XVII 162, Богуш Козел 1567 Бр. п., П. 1186, Козел Семенович 1567 Гр. п., П. 676, Козел Тарасович 1567 Навагр. п., П. 835, Янко Фетевич Козел 1576 Гр. п., П. 682, учтивы Петр Козел 1579 м. Маг., АВК XXXIX 205, Васко Козел в Минску кравецтво робит 1590 Мін. п., АВАК XIV 358, Михал Козёл 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 169, Сопрон Козел 1618 Пол., АВАК IX 9, Аниска Лешкович Козел 1630 б. Віц. в., ИЮМ II 229, Васко Козёл Лапцёнок 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 370, Микита Козёл 1647 Пол. в., ИЮМ XXVIII 248, Яков Козел, бурмистр Кричевский, и з братанком своим, Осипом Козлом., Яков Алексеевич Козел, и братанок его Осип Паркович Козел 1664 м. Крыч., ИЮМ XXIV 436, Казёл Шишов 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 82, Романа Батвинки Козла 1695 м. Маг., ИЮМ X 15, Семен Козёл 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 13, Зенко Козёл 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 59, Иван Кондратов Козёл., брат старшы Юрко Козел 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 158.

КОЗИК Степан Козик 1567 Навагр. п., П. 827, Янка Козик 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 431.

КОЗИНЕЦ, КАЗИНЕЦ Иван Казинец 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 267, Цимка Казинец 1766 Маг., ИЮМ XVII 78.

КОЗЛЕНОК *Тимошка Козліонка* 1598 Мін., АВАК XVIII 155, *Аудзей Козленок* 1618 Пол., АВАК IX 9.

КОЗЛИННИК *Аникея Козлинника* 1679 Маг., ИЮМ I 9.

КОЗЛОВЕЦ *Яцько Козловец* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 167.

КОЗОВНИК *Давид Козовник* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 372.

КОЗОЛУП *Хведко Козолуп* 1566, ДМАМЮ I 364.

КОЗОПУП *Онѣдрей Козопуп* 1582 Мін., АВК XXXVI 295, *Петрашка Казанупа...*, село *Казанупы* там жа, 207.

КОЗОРЕЗ *А тот Ремко а Козорез поведали перед нами...* 1495, ИЮМ XXVII 600, *Кузма Яковлевич Козарез* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 201, на *Окулу Козареза* 1584 м. Маг., ИЮМ VII 347.

КОЗУРА *Василий Козурка* 1750 Віц., ИЮМ XVIII 440.

КОЗЫРА *Матыс Козыра* 1567 Гр. п., П. 691.

КОЗЮЛЯ *Степан Казюля* 1618 Пол., АВАК IX 12.

КОЗЯК *Миките Козяку* 1582 Мін., АВК XXXVI 277.

КОКА от *Семена Коки* 1692 Маг., ИЮМ IX 12.

КОКОВКА *Иван Коковка* 1582 Мін., АВК XXXVI 323, *Феско Коковка* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 370.

КОЛАЧНИК *Панкрату Богдановичу Колачнику* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 28, *Сава Яковлевич, колочник* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 270, на *Саву Якимовича першого старосту колачницького и хлебницького* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 211, *Сава Яковлевич, староста колачний* там жа, 72, *Ивашку Колачнику* там жа, 168.

КОЛБ *Володько Колб* 1567 Пін. п., П. 1208, *Ждан Колб* там жа, 1212.

КОЛБАСА, КЕЛБАСА, КЕЛБАС *Матфей Колбаса* 1528 Навагр. з-к, У. 34, *Сцепан Колбаса* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 160, *Иван Келбаса* 1552 з. Кл. п., ПкнПКл. 563, *Ивашко Келбас* 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 449.

КОЛЕЙНИК *Юшко Колейник Диковицкий* 1528 б. Пін., У. 189.

КОЛЕНО *Павел Олферович Колено* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 119.

КОЛЕСНИК *Петрашка Колесник* 1539 Гр., АВАК XVII 57, *Андрей Колесник* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 201, *Иляя Колесник, Цишко Колесник* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 164, *Цимох Колесник* 1651 Гр., АВК I 325, за на-

правене деревом у дорогу колясы парыстые заплатили
Грышку колеснику 1690 Маг., ИЮМ VII 89, Колеснику
Мелешку за оси там же, 80, Арцем Колесник 1746 м.
Маг., ИЮМ XXX 246, Гришка Колесник там же, 296.

КОЛОДКА Парфена Колодки 1688 Маг., ИЮМ V 36.

КОЛОНОГИЙ Михаил Каланогий 1752 с. Месісл. в.,
ИЮМ XVII 334, Демид Каланогий там же, 335.

КОЛОНТАЙ Семен Колонтай 1528 б. Ваўк., У. 94,
Федор Колонтай 1528 Навагр. з-к, У. 33, Гарасим Колон-
тай 1567 Навагр. п., П. 833, Григорей Семенович Колон-
тай 1567 Ваўк. п., П. 865, Иван Колонтай там же, 860.

КОЛУБАЙ Дмитр Колубай 1578 м. Маг., ИЮМ
XXXII 120.

КОЛУПАЙ Астана Калупая, Марцина Калупая 1746
м. Маг., ИЮМ XXX 229.

КОЛЫШКА Семен Гришкевич Колышка 1567 Лід. п.,
П. 752.

КОМАР Остап Комар 1567 Пін. п., П. 1206, Василя
Комора 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 154, Владислава Кома-
ра 1667 Ашм., АВАК XV 222, Иван Комар 1726 Чач. ст.,
ИЮМ XXVIII 71.

КОМИСАР Самона Комисара 1680 Маг., ИЮМ I 83.

КОМЛИК Еско Комлик 1646, с. Арш. п., ИЮМ XXIV
370.

КОМЛЯВЫЙ Гаврис Комлявы 1746 м. Маг., ИЮМ
XXX 288.

КОМОСА Семен Иванович Комоса 1594 м. Віц.,
ИЮМ XX 390.

КОНДЫКА Грышка Кондыка 1769 Чач. ст., ИЮМ
XXVIII 11.

КОНЕВНИК Демид Коневник 1691 Маг., ИЮМ VIII
169.

КОНОВАЛ Ивана Коновала 1633 м. Маг., ИЮМ VIII
442, Даниил Коновал, ремеслом лоцман 1652 Пол.,
ИЮМ IV 395, коновалу Якубу за лечене коня 1690
Маг., ИЮМ VII 58, Потах Коновал 1717 с. Віц. в., ИЮМ
XXIV 189, Иван Канавал 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 206,
Пятрок Канавал там же, 294.

КОНОПЕЛЬКА Войтех Янович Конопелка 1567 Вас.
хар., П. 782, Станислав Конопелька там же, 774, Юзоф
Станькевич Конопелка там же, 777.

КОНЬ, КОНИК, КОНИЩЕ Антипы Коня 1683 Маг.,
ИЮМ II 10; Ивашко Коник 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI

78, *Ивашко Конище* 1528 Мін. дв., У. 30, *Федор Конищо* 1580 Мін., АВК XXXVI 327.

КОПАЧ *Иван Яковлевич Копач* 1595 м. Віц., ИЮМ ХХ 456, *Лукъян Яковлевич Копач... записавши мне... всю часть земли его отчизное в селе Копачах там жа*, 457, *Александра Копача* 1753 Віц., ИЮМ XVIII 414.

КОПЕЦ *Левон Копец* 1746 м. Маг., ИЮМ ХХХ 296.

КОПОТЬ *Копоть Астапович* 1528 б. Слон., У. 98, *Богдан Перхуревич Копоть* 1567 Вас. хар., П. 782, *Матфей Филипович Перхуръевич Копоть* 1567 Ашм. п., П. 580, *Олехно Копоть* 1567 Навагр., П. 834, *Федор Андреевич Копоть* 1567 Вас. хар., П. 780, *Юрѣи Андреевич Копоть*, *Ян Копоть* 1567 Навагр. п., П. 837.

КОПТЕЛЬ *Романа Коптеля* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 63, *Васко Коптел* 1596 Маг., ИЮМ VIII 203, *Мартину Романовичу Коптелю* 1636 м. Маг., ИЮМ IX 277.

КОПЫЛ *Яську Копыла* 1752 Віц., ИЮМ XVIII 402, *Мишка Копыл* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 437.

КОРА *Козма Кора* 1746 м. Маг., ИЮМ ХХХ 290.

КОРАБЕЛЬНИК *Осип Якимович Корабелъник* 1593 м. Віц., ИЮМ I 324.

КОРАК *Лаврен Корак* 1790 с. Віц. в., ИЮМ ХХ 326.

КОРБАКА *Андрея Корбаки* 1691 Маг., ИЮМ VIII 18.

КОРДА *Савелий Астапович Корда* 1741 дв. Мсцісл. в., ИЮМ XVII 281.

КОРДЯК *Дзмитр Кордзяк* 1728 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 31.

КОРЕНЬ *Иван Корен* 1528 Пол. з-ля, У. 194, *Матвея Кореня* 1663 м. Чэр., ИЮМ XVII 193.

КОРЗУН *Тарас Карзун* 1746 м. Маг., ИЮМ ХХХ 220.

КОРМАН *Митко Корман* 1528 Віц. з-ля, У. 197.

КОРНАЧ *Иван Карнач* 1746 м. Маг., ИЮМ ХХХ 293.

КОРНОУХ *Степан Корноух* 1567 Рэч. п., П. 1232, *Сцепан Корноух* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 84, *Мікіта Карнаух* 1761 Маг., ИЮМ XVI 360.

КОРОБАН, **КОРОБАНКО**, **КОРОБАНЬКО** *Яков Коробан* 1593 м. Віц., ИЮМ I 324, *Яску Карабану* 1739 м. Крыч., ИЮМ XVII 266, *Ян Коробанко* 1746 м. Маг., ИЮМ ХХХ 193, *Анисим Коробанько там жа*, 170, *Стефан Коробанько там жа*, 165.

КОРОБКА *Коробка Макович* 1540 Гр., АВАК XVII 223, *Мацьвей Коробка* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 24, *Гарасим Коробка* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 80.

КОРОВАЙ Микипор Коровай 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 217.

КОРОГОД Андрей Корогод 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 174.

КОРОПАЙ Ивашко Коропай 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 160.

КОРОТКИЙ, КОРОТКОЙ, КОРОТКИ Цибулька Короткий 1541 Гр., АВАК XVII 305, Василей Короткий 1567 Бр. п., П. 1194, Федора Короткого 1623 м. Маг., ИЮМ VIII 376, Войцех Коротки 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 368, Тимошко Короткой 1688 Маг., ИЮМ V 106, от Короткого Семена 1690 Маг., ИЮМ VII 34, Семен Короткий 1691 Маг., ИЮМ VIII 173, Иван Коротки 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 191, Васька Короткий 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 347, Илля Каротки 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 223.

КОРХ Максим Корх 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 44, Ян Корх там же, 47.

КОРЧ Семена Корча 1552 з. Кл., ПкнПКл. 472.

КОРЧИГА Нефед Корчыга 1688 Маг., ИЮМ V 119, Микита Карчыга 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 161.

КОРЧМИТ Конюты корчмита 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 107, Яцко карчмит там же, 17.

КОРЧУН Иван Карчун 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 209.

КОРШУН Еремей Коршун 1528 Пол. з-ля, У. 196, Олехно Коршун 1528 Віц. з-ля, У. 197, Иван Коршун 1685 Маг., ИЮМ III 177.

КОРЫТЬКА ці КОРИЧКА Аниска Карыцка (наз. скл.) 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 304, Данила Карыцка там же, 290, Цимка Карыцка там же, 282.

КОРЯВКА Гришка Карявку 1684 Маг., ИЮМ II 206.

КОСАК Павел Косак 1567 Ашм. п., П. 584.

КОСИЛО, КОСИЛКО Станислав Косило 1567 Бр. п., П. 1193, Юрий Владислав Косило 1668 Мспісл., АВАК XV 238, 239; Степанец Косилко 1561 Гр., АВАК XVII 429.

КОСКО Давыд Коско 1668 Пол. в., ИЮМ XXVIII 317.

КОСМАЧ Василь Космач 1540 Гр., АВАК XVII 234.

КОСТЕЛ Косцюк Косцел 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 162.

КОСТЯНКА Алексей Косцянка 1790 с. Віц. в., ИЮМ XX 331.

КОСОЙ, КОСЫ Семен Косы Ядронёнок 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 13.

КОТ Кот *Мартинович* 1540 Гр., АВАК XVII 139, *Богдан Кот* 1557 Слон., АВК XXII 68, *Богдан Миколаевич Кот* 1567 Слон. п., П. 849, *Иван Кот* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 368, *Маней Кот* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 89.

КОТ ГОДОВНИК Кот *Годовник...*, *именем Иван* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 368.

КОТЕЛ Котел 1528 Віц. з-ля, У. 199, *пан Щастный Котел* 1582 Мін., АВК XXXVI 211.

КОТЕЛЬНИК у *Савы Матфеевича, котелника...*, *от Савы Котелника* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 127, *Левощко Котелник заставил ему котел пивны* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 109.

КОТЛЯР За *робене двох котелков заплатили Юрку Котляру* 1690 Маг., ИЮМ VII 90, *Гришка Катляр* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 212.

КОХАН, КОХОН Кохон *Голынич* 1528 Навагр. з-к, У. 34, *Федко Кохан* 1528 б. Гр., У. 90, *Кохон* 1552 м. Пін., ПкнПкл. 17, *Корнило Кохан, Оверян Гаврилович Кохан* 1567 Гр. п., П. 693.

КОЧЕРГА Ахрем *Қачерга, Иван Қачарга* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 314.

КОШЕЛЬ, КОШИЛЬ Остапко *Қошель* 1552 м. Пін., ПкнПкл. 18, *Сенько Қошель там жа, 38, Кондрат Қошель* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 159, *Иван Қашель* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 262; *Мартин Кошиль* 1528 б. Гр., У. 191.

КОШИЦА Стефан *Қошыца* 1688 бурмістр Дзіс., ИЮМ XXIV 261.

КОШКА, КОШКО Богуш *Қошка* 1555 Гр., АВК XXI 84, *Миколай Богушевич Қошка* 1555 Гр., АВК XXI 3, *Миццуку Қошке* 1555 Гр., АВАК XVII 41, *Иван Қошка* 1580 Гр., АВАК XIV 218, *Грын Қошка* 1582 Мін., АВК XXXVI 305; *Оникий Қошко* 1668 Пол. в., ИЮМ XXVIII 281, *Миколай Қошко* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 434.

КОШМЕЛЬ Павел *Қашмел* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 283.

КОШУРА Кашура *Иван* 1642 Пол. в., ИЮМ XXII 317, *Александр Кашура* 1662 Мєсїсл., ИЮМ XVII 175, *пана Петра Кашуру и сына его пана Яна Петровича Кашуру* 1666 з. Мєсїсл., ИЮМ XXVIII 152, *Васки Кашуры* 1680 Маг., ИЮМ I 83.

КРАВЕЦ Петр *Қравец* 1539 Гр., АВАК XVII 35.

КРИВЕЦ *Василь Кривец* 1668 Пол. в., ИЮМ XXVIII 317.

КРОВОПУСК, КРЫВОПУСК *Петрок Кровопуск* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 121, *Степан Кровопуск* 1549, ДМАМЮ I 118.

КРОТ *Крот Дуда* 1557, АВК XXI 258.

КРУПЕНИК *Харитон Андреевич Крупеник* 1688, ИЮМ V 164.

КУЗНЕЦ *Артема Кузнеца* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 211.

КУКЕЛЬ *Ян Кукель* 1748 Крыч., ИЮМ XVII 300.

КУКОЛЬНЫЙ *Атрофим Кукольны Ценко* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 247.

КУЛИК *Проц Кулик* 1566, ДМАМЮ I 407, *Василь Кулик* 1646 з. Гр., АВК I 309.

КУЛЬ *Юрий Куль* 1590 Мин. п., АВК XXXVI 401.

КУНЕЙ *Куней Олешкович* 1540 Гр., АВАК XVII 124.

КУНИЦА *Андрей Куница* 1540 Гр., АВАК XVII 163, *Даниело Куница* 1552 м. Пін., ПкнПКл. 25, *Ондрей Куница* 1557 Гр., АВК XXI 246.

КУРОЕД *Мартин Куроед* 1590 Гр., АВАК XVIII 81.

КУСТРАЙ *Федор Кустрай* 1756 Крыч., ИЮМ XVII 366.

КУЧУК *Петр Кучук* 1566 Мсцісл., ИЮМ XXVIII 126.

КУШНЕР *Микита Кушнер* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 110, з *Васьком Кушнером* 1589 с. Бр. в., АВАК VI 75.

ЛАГОВКА *Васко Лаговка* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 140.

ЛАГУН *Васку Осташевичу Лагуну* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 105.

ЛАДНИК *Кузьма Ладник* 1764 Ула, ИЮМ XXII 421.

ЛАЗЕБНИК *Василь Гриневич лазебник* 1528 Навагр. з-к, У. 37.

ЛАЙКО *Степанец Лайко* 1558 Гр., АВАК XVII 279.

ЛАПА *Матысь Лапа* 1567 Мин. п., П. 1225, *Яна Лапу* 1590 Мин., АВК XXXVI 401, *Войтеха Лапу* 1624 м. Маг., ИЮМ VIII 398, *Лапа Пятрок* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 189, *Мацвей Лапа* 1764 Ула, ИЮМ XXII 421.

ЛАПОТЬ *Офима Лаптя* 1679 Маг., ИЮМ I 22, *Иван Лапаць* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 224, *Яким Лапаць* там жа, 301.

ЛАПТЮХ *Яков Лапцюх* 1668 Пол. в., ИЮМ XXVIII 319.

ЛАСИЦА *Грегорий Ласица* 1771 Віц., ИЮМ XIX 204.

ЛАСКО *Иван Ласко* 1567 Маз. п., П. 1236.

ЛАТКА *Степана Латку* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 194.

ЛАТУШКА *Никифора Латушки* 1690 м. Маг., ИЮМ VII 18, *Васка Латушка* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 278, *Илля Латушка* там же, 273.

ЛАТЫШ *Игнат Латыш* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 289.

ЛАЩИК *Иван Лащик* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 249, *Яков Лащик* 1752 с. Мсцісл. в., ИЮМ XVII 335.

ЛБУЧАНИН *Коста Лбучанин* 1528 Навагр. з-к, У. 35.

ЛГИБКА *Матфея Лгибка* 1690 Маг., ИЮМ VII 18.

ЛЕБЕДЬ, ЛЕБЕДКА *Миколай Лебедь* 1590 Мін., АВАК XIV 375, *Тимош Лебедь* 1692 Мін., АВАК XIV 441; *Апанас и Михалка Лябѣдки* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 196.

ЛЕБОДНИК *У Никифора Лебодника* 1690 Маг., ИЮМ VII 32.

ЛЕВДИК *Богдан Левдзик* 1590 Мін., СДГАМГ 46.

ЛЕВУШНЯ *Иван Левушня* 1593 м. Віц., ИЮМ I 336.

ЛЕВША *Василей Левша* 1567 Бр. п., П. 1184, *Петр Левша Телятицкий* там же, 1192.

ЛЕГЕНКА *Андрея Лягенки* 1680 Маг., ИЮМ I 83, *Кондрата Лягенки* 1691 Маг., ИЮМ VIII 16.

ЛЕДВЕЙ *Иван Ледвей* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 251.

ЛЕДМИНЕЦ *Иван Ледминец* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 176.

ЛЕМЕШ *Богдан Лемеш* 1552 з. Пін., ПкнПКл. 181, *Протас Лемеш* 1567 Пін. п., П. 1206.

ЛЕНЮХА *Грышко Лянюха* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 61.

ЛЕПЕХА, ЛЕПИХА, ЛЕПОХА, ЛЕПЮХА *Ондрей Лепеха* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 150, *Якиму Трухоновичу Лепесе* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 13, ён же *Еким Лепеха* 1577 ИЮМ XXX 57, ён же *Еким Трухонович Лепюха* 1577, ИЮМ XXXII 213, *Андрей Лепиха* 1597 Маг., ИЮМ VIII 234.

ЛЕПЛЯ *Ярмолу Леплю* 1690 Маг., ИЮМ VII 97, *Ярмола Лепля* (наз. скл.) 1710 Маг., ИЮМ XI 293.

ЛЕПОХА, ЛЕПЮХА гл. ЛЕПЕХА.

ЛЕСКЕНЬ *Федора Лескеня* 1679 Маг., ИЮМ I 9.

ЛЕСНИЧИЙ Ониско Лесничий 1589 с. Бр. в., АВАК VI 89.

ЛЕТЯГА Омеляном Летягою., который Летяга 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 40.

ЛЕЩ Никифор Лещ 1764 Віц., ИЮМ XIX 187.

ЛЕЛЯ Федора Лёли 1680 Маг., ИЮМ I 83.

ЛЕХ Мишко Лёх 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 79.

ЛИЗУН Есман Василевич Лизун 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 169, Гришко Аристович Лизун 1596, АВАК XVIII 137.

ЛИННИК Стефану Линнику 1710 Маг., ИЮМ XVII.

ЛИПИЦА Крыштоф Липица 1567 Ашм. п., П. 577.

ЛИПОВЫЙ Томко Липовый 1567 Вас. хар., П. 774.

ЛИС Антон Лис 1564 с. Бр ст., АВАК VI 5, Станислав Лис, Якуб Лис 1566 ДМАМЮ I 341.

ЛИТВИН, ЛИТВИНКО Якуб Литвин 1552 м. Пін., ПквПкл. 19, Миколай Литвин 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 27, Шимку Литвину 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 78, Лукиян Литвин 1589 с. Бр. в., АВАК VI 88, Михном Литвином там жа, 75, Арцем Литвин 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 162, Сцепан Литвин там жа, 166, Ян Литвин 1643 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 361, Масей Литвин 1790 с. Віц. в., ИЮМ XX 323; Якуба Литвинки 1744 Віц., ИЮМ XVIII 321.

ЛИТОВКА Прохор Литовка 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 429.

ЛИЧКО Матей Личко 1567 Рэч. п., П. 1232, Арцем Личко 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 374.

ЛИШВА Васка Лишвы 1623 с. Віц., в., ИЮМ XXI 78.

ЛОБАН пан Григорей Степанович Лобан, бурмистр места Могилевского 1577, ИЮМ XXXII 26, Гришко Лобан, бурмистр 1584, ИЮМ VII 343.

ЛОБАЧ Стась Мартинович Лобач 1567 Лід. п., П. 766, Кирей Лобач 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 42, Андрея Лобача 1747 Расна, ИЮМ XV 185, Леон Лобач 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 170.

ЛОБЕЙКО Антон Лабейка 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 428.

ЛОБОК ці ЛОБКО Игната Лобка 1612 м. Маг., ИЮМ VIII 321.

ЛОБЯК Якова Микитинича Лобяка 1689 Маг., ИЮМ VI 13, Дзёма Лабяк 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 288,

Исай Лабяк там жа, 283, *Миколай Лобяк* там жа, 303, *Яков Лабяк* там жа, 271.

ЛОВЕЙКО Степан Григорьевич Ловейко 1567 Маз. п., П. 1235.

ЛОВЕЦ Михалка Лавец 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 294.

ЛОВЧОК Василь Ловчок 1728 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 32.

ЛОВЯГА Авхим Лавяга 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 279.

ЛОЖКА?, ЛОЖКО? Ян Лошка 1764 Віц., ИЮМ XIX 187, *Петр Лошко* там жа, 186.

ЛОЗКА Лозка 1567 Маз. п., П. 1375.

ЛОЗОВКА Павлюк Лазовка 1643 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 361.

ЛОЗУТА Иван Лозута 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 374.

ЛОЙКО Щепан Лойко 1567 Лід. п., П. 747, *Левон Лойко* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 168.

ЛОМАКА Ламака Васкович 1528 б. Гр., У. 93, *Федор Ломака* 1646 м. Арш. п., ИЮМ XXIV 365.

ЛОМЕЦ Асия Ламец 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 274.

ЛОМЫКА Павел Ломыка 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 19.

ЛОПАН Кравцу Ивану Лопану 1685 Маг., ИЮМ III 97, *Иван Лопан* 1688 Маг., ИЮМ V 159.

ЛОПАТА Степан Лопата 1567 Лід. п., П., 784, *Ждан Лопата* 1588 Маг., ИЮМ VII 377, *Щепан Лопата* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 374, *Адама Лопаты* 1714 м. Віц., ИЮМ XXII 176, *Ян Лопата* 1764 Віц., ИЮМ XIX 187.

ЛОПАТКА Ходор Лопатка 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 78.

ЛОПОТ Лопот Ордынец б. Ваўк., У. 94, *Федор Лопот* 1528 б. Гр., У. 90, *Балцар Андреевич Лопот* 1567 Мін. п., П. 1215, *Богуш Лопот* 1567 Ваўк. п., П. 864, *Павел Лопот* там жа, 855, *Ян Лопот* там жа, 864.

ЛОПУН Федор Лопун 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 190.

ЛОСЬ Радивон Лось 1618 Пол., АВАК IX 13, *Гаврило Лось* 1642 с. Дзіс. п., ИЮМ XXII 317.

ЛОСЯК Матвей Лосяк 1590 Мін., АВАК XIX 376.

ЛОТЫШ Павлюк Лотыш 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 434, *Василь Лотыш* 1790 с. Віц. в., ИЮМ XX 324.

ЛОШАК *Андрея Лошака* 1582 Мін., АВК XXXVI 321, *Гришко Лошак* 1590 Мін., АВАК XIV 376, *Яско Лошак* 1646 м. Арш. п., ИЮМ XXIV 367.

ЛОШУТА *Купрей Лашута* 1764 Ула, ИЮМ XXII 423.

ЛУЖЧЕК *Кирей Лужчок* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 71.

ЛУКОМЛЯНИН *Антон Лукомлянин* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 161.

ЛУН *Федко Лун* 1611 м. Маг., ИЮМ VIII 316.

ЛУНЬ *Кузьма Лунь* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 166.

ЛУПАК *Игнат Лупак* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 124.

ЛУПОЛОВЕЦ *Федора Луполовца* 1691 Маг., ИЮМ VIII 138.

ЛУСТА *Валентын Андреевич Луста* 1567 Ашм. п., П. 577, *Васка Луста* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 296.

ЛУЦКА *Анапас Луцка* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 231.

ЛУЧЕНЦА? *Иван Лученца* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 324.

ЛУЩ *Лукъян Луц* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 72.

ЛУЩАК *от Гарасима Луцка* 1683 Маг., ИЮМ II 8.

ЛУЩИК *Гарасима Луцка* 1679 Маг., ИЮМ I 11.

ЛЪНОРЕЗ *Костюк Лънорез* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 343, *Мелешка Лънорез* там же, 342.

ЛЫКО, ЛЫЧКО *Павел Лыко* 1528 б. Гр., У. 92, *Павел Лыко* 1557 Гр., АВК XXI 204, *Павел Требинский Лыко* 1560 Гр., АВАК XVII 422; *Павел Лычко* 1539 Гр., АВАК XVII 12, *Тишко Лычко* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 49.

ЛЫСЕЧ *Данило Лысеч* 1670 с. Віц., ИЮМ XXI 86.

ЛЫСЫИ *Петр Лысый, Станислав Лысый* 1528 б. Ваўк., У. 94, *Петра Лысого* 1539 Гр., АВАК XVII 63, *Савы Лысого* 1691 Маг., ИЮМ VIII 15, *Давид Лысы* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 309, *Илля Лысый* там же, 288.

ЛЫТКА *Осип Лытка* 1716 м. Віц., ИЮМ XXIII 114.

ЛЫЧ, ЛЫЧКО *Мицко Лыч* 1528 з. Бр., У. 101; *Лычко* гл. ЛЫКО.

ЛЮБОШАНИН *Потапа Любошанина* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 63, *Яцко Любошанин* там же, 179.

ЛЮЧИННИК *на Отрошка Лючинника* 1632 м. Маг., ИЮМ VIII 442.

ЛЮШНЯ *Шимко Люшня* 1567 Ашм. п., П. 583.

ЛЯХ, ЛЯШКО *Петр Лях* 1528 Лід. дв., У. 31, *Мартин Лях* 1552 Кл. п., ПкнПКл. 479, *Станислав Лях* 1567 Вас.

хар., 779, Филип Чирвинский Лях 1567 Бр. п., П. 1201, Король Иванович Лях 1630 б. Віц. в., ИЮМ II 229; Яна Ляшко 1540 Гр., АВАК XVII 78.

МАЗЕНЬ Василь Мазень 1722 с. Маг. п., ИЮМ XII 374.

МАЗЕПА Гришка Мазепа 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 305.

МАЗУРКО Станислав Мазурко 1567 Навагр. п., П. 824.

МАКОВЕНЬ Василия Маковня 1700 Маг., ИЮМ XIV 45, ён жа Базыля Сахоновича Маковня там жа, 46, Маковня Вовка 1710 Маг., ИЮМ XVIII 15, Васка Маковня 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 183.

МАКОВЕЦ Василий Маковец 1691 Маг., ИЮМ VII 15.

МАЛОЕД Изан Малоед 1552 з. Кл., ПкнПКл. 423.

МАЛЬКА Иван Малька 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 260.

МАЛЫХА Малыха Мешкович 1589 с. Бр. в., АВАК VI 93.

МАЛЮГА Малюга 1623 Віц. в., ИЮМ XXI 77, Малюга Ахремов 1670 Віц., ИЮМ XXI 82.

МАЛЮШКА Макар Малюшко 1766 Маг., ИЮМ XVII 78.

МАЛЯР, МАЛЕР Макар Окулинич, маляр 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 159, ён жа Макар Малер там жа, 168.

МАМЛЕН Мамлен Яким 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 88.

МАМУН Иван Мамун 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 42.

МАМЧИК Марцин Мамчик 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 188.

МАМЯКА Клишки Мамяки 1692 Маг., ИЮМ IX 14, за Юху и за Мамяку, Андросова зятя 1697 Маг., ИЮМ XI 13, Асип Мамяка 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 187, Сёмка Мамяка там жа, 191.

МАРМЫЖ Стефана Мармыжа 1752 Віц., ИЮМ XVIII 402, Парфен Мармыж 1764 Віц., ИЮМ XIX 187.

МАРХАН Демьян Мархан 1589 с. Бр. в., АВАК VI 88.

МАСАЛАЙ Ярош Масалай 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 374.

МАСЕНЬ Максим Масень 1593 м. Віц., ИЮМ I 351, ён жа Максима Ратковича Масня там жа, 329.

МАСЛАК Никипора Маслака 1679 Маг., ИЮМ I 6, Микита Маслак 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 313.

МАСЛЕНКА Андрей Масленка 1582 Мін., АВК XXXVI 347, Сенка Масленка 1683 Маг., ИЮМ II 5, Авсей Маслѣнка 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 313, Пацей Маслонка там жа, 189.

МАСЛО Василей Ходосович Масло 1582 Мін. п., АВК XXXVI 243, Василья Масла 1597 Мін., АВАК XVIII 141, Даниил Масло 1668 Пол. в., ИЮМ XXVIII 240.

МАСТАК Максим Мастак 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 203.

МАХАН Анисим Махан 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 42, ён жа Анисим Махлай там жа, 46.

МАХЛАЙ параўн. МАХАН Иван Махлай 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 194, Иван Махлай 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 42, Юрка Махлай 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 202.

МАШАК Петрака Машака 1700 Маг., ИЮМ XIV 7.

МЕДВЕДНИК Ждана Медведника 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 94, Стас Медведник там жа, 57.

МЕДВЕДЬ Станислав Медвед 1567 Мін. п., П. 1227, Стась Медведь 1585 Бр., АВАК XIV 338, Ивана Медведя 1679 Маг., ИЮМ I 10, Акула Авсеев Медвед 1683 Маг., ИЮМ II 5.

МЕДЕЙНИК Лавора медейника 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 236.

МЕДЕНИК Исак меденик 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 82.

МЕДЯНКА Иван медянка 1552 м. Пін., ПкнПКл. 6.

МЕЗИН Мезин Иванович 1567 Навагр. п., П. 823.

МЕЛЕШ Иван Мелеш 1567 Пін. п., П. 1212.

МЕЛЬНИК от Грышка мелника, ён жа от Грышка млынніка, от Данилы мелника, ён жа от Данилы млынника 1960 Маг., ИЮМ VII 21.

МЕЛЮЗА Исак Мелюза 1717 с. Від. в., ИЮМ XXIV 190.

МЕНЕК ці МЕНКО Семена Менка 1710 Маг., ИЮМ XVII 44.

МЕРКУШКА Кузмы Меркушки 1683 Маг., ИЮМ II 10, Макар Мяркушка 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 203, Пятрусь Мяркушка там жа, 207, Цимка Мяркушка там жа, 193.

МЕРТВЕЦ Семена Федоровича Мертвеца 1578 Орша, ИЮМ VII 288.

МЕСТО *Михал Местьцо, Михаилу Местьцу* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 8.

МЕТЛА *Архип Мятла* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 305, *Сямён Мятла* там же, 318, *Яким и Михалка Мятла* там же, 308.

МЕТЕХА *Андрей Мецяха* 1670 с. Віц., ИЮМ XXI 85.

МЕЧНЫЙ *Семен Мечны* 1722 м. Маг., ИЮМ XII 341.

МЕШКУТЬ *Миколай Якубович Мешкуть* 1567 Ашм. п., П. 576.

МЕШЕК *Сёмка Мяшок* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 171.

МИЗГИРЬ *Ивана Мизгиря* 1567 Слон. п., П. 847, *Павел Мизгир* там же, 851.

МИЗУЙ *Семен Мизуй* 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 450.

МИЛЕНЬКИЙ *Федор Иванович Миленкий* 1567 Гр. п., П. 680.

МИНЧУК *Лаврина Минчука* 1685 Маг., ИЮМ III 12.

МИХНОВЕЦ *Грышко Михновец, Марцин Михновец* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 158.

МЛЫНАРЬ *Савки Млынара* 1582 Мін., АВК XXXVI 355, *Трохим Млынар* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 83, *от Гришки Млынара* 1691 Маг., ИЮМ VIII 21, *ён же от Гришка млынара* там же, 22, *Кузма Млынар* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 75.

МЛЫННИК *Гридка Млынника* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 77, *от Грышка млынника, ён же от Грышка мелника, от Данилы Млынника, ён же от Данилы мелника* 1690 Маг., ИЮМ VII 21, *як стали первой млынники став разбирать, Данило з сыном Грышком* там же, 179.

МОВЛЯ *Сахон Мовля* 1790 с. Віц. в., ИЮМ XX 336.

МОЖЕЙКО *Роман Можейко* 1730 Пол. в., ИЮМ II 335.

МОЗОЛЬ *Иван Мазол* 1683 Маг., ИЮМ II 4, *Цит Мазоль* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 16, *Ян Мазоль* там же, 17, *Василь Мазоль, Данило Янков Мазоль, Павел Мазоль* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 50, *Никифар Мазоль* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 314.

МОЗЫРКО *Войтех Мозырка, Юхно Станиславович Мозырка* 1567 Ваўк. п., П. 861.

МОКЛОК *Михайло Моклок* 1552 з. Пін., ПкнПКл. 57, *Михайло Моклок* 1567 Навагр. п., П. 813—814.

МОКРЫЙ *Церешка Мокры* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 286, на *Василия Мокрого* 1754 с. Мєсцїсл. в., ИЮМ XVII 345.

МОЛОЖАВЕЦ *Пиман Малажавец* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 310.

МОЛЧАН *Федором Молчаном* 1582 Мін., АВК XXXVI 199, *Овхим Алексеевич Молчан* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 208.

МОМАЛ *Атрошка Момал* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 309.

МОМЕТ *Сёмка Момет* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 244.

МОМОЙКА *Яцку Остаповичу Мамоўце* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 90.

МОНЕТА *Сямён Манета* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 240.

МОРДУХАЙ *Марцин Мардухай* 1746 Маг., ИЮМ XXX 222.

МОРОЗ *Федор Мороз* 1567 Навагр. п., П. 831, *Мартина Мороза* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 225, *Иван Купинич Мороз* 1578 Маг., ИЮМ XXII 183, *Ивашко Пашкович Мороз* 1580 Маг., ИЮМ VII 323, *Панюту Мороза* 1593 м. Маг., ИЮМ VIII 213, *Мороз* 1623 Віц. в., ИЮМ XXI 77, *Яско Мороз* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 369, *Мацвей Мороз*, *Цмох Мороз*, *Цит Мороз* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 15.

МОСКАЛЬ *Кондрата Москаля* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 191, *Максим Москал*, *Максима Москаля* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 86, *Омелян Москаль* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 169, *Яков Москаль* там жа, 161, *Ивашко Москаль* 1629 Віц. в., ИЮМ XXI 77, *Микита Москаль* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 372, от *Ивана Москаля*, *мельника* 1698 Маг., ИЮМ XII 7, *Атрошко Москаль* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 188, *Сенко Москаль* там жа, 190, *Кондрат Москаль*, *Прокоп Москаль* 1726, Чач. ст., ИЮМ XXVIII 68.

МОСКВИТИН *Лукаш Москвитин* 1540 Гр., АВАК XVII 93.

МОСЛОК *Максим Мойсеевич Мослок* 1634 Маг., ИЮМ VIII 469, *Максим Мослок* 1637 м. Маг., ИЮМ IX 287, *Микита Маслок* 1683 Маг., ИЮМ II 6, *Авсей Маслок* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 304, *Васка Маслок* там жа, 316.

МОСНИК Яков Мосник 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 450

МОСТОВНИК с Хведьком Мостовником 1589 с. Бр. в., АВАК VI 75.

МОСТОВНИЧИ Ян бывшы Мостовничы 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 43, ён жа Ян Мостовничы там жа, 46.

МОСТОК Максим Масток 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 207.

МОСТЫКА Иван Мостыка 1528 Віц. з-ля, У. 196.

МОТОВИЛО Михайло Михайлович Мотовило 1567 Слон. п., П. 840.

МОТУЗ Васка Мотуз 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 282, Иван Миронович Мотуз там жа, 284, Сямён Матуз 1764 Ула, ИЮМ XXII 421.

МОТЯКА Васка Мотяки 1688 Маг., ИЮМ V 113, от Клишка Мотяки там жа, 112.

МОЦКА сотник Гаврила Моцка 1684 Маг., ИЮМ II 82, ён жа сотника Гаврилы Ивановича Моцного там жа, 75.

МОЦНЫЙ, МОЦНЫ У Гаврылы Моцного 1689 Маг., ИЮМ VI 61, Ярмола Моцны 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 231.

МОШКО Алексей Мошко 1771 м. Пол., ИЮМ VII 382.

МОШНА Борыс Мошна 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 169, Лукъян Мошна 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 372, Пётр Мошна 1744 Маг., ИЮМ XIV 391, Пятрок Машна 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 280.

МОШНАР Иван Мошнар Рунец 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 346.

МСТИСЛАВЕЦ Анопрей Алексеевич Мстиславец 1578 Маг., ИЮМ XXXII 35, Митко Лучник Мстиславец там жа, 80, Афанаса Мстиславца, Гарасиму Мсциславцу 1688 Маг., ИЮМ V 37.

МУДРЕЦ Апанас Мудрец 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 232.

МУЖИЛО Радюкѣ Мужило 1539 Гр., АВАК XVII 45.

МУЗЫКА Михалка Радзков Музыка 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 197, Сёмка Музыка там жа, 216, Юрка Музыка там жа, 288.

МУЛЯР Семен Муляр 1646 м. Арш. п., ИЮМ XXIV 368, от Гаврылы Муляра купили даховки тысени полторы 1691 Маг., ИЮМ VIII 78.

МУРАВИЙ, МУРАВЫ Авдаким Муравый 1746 м.

Маг., ИЮМ XXX 176, Асип Муравы там жа, 241, Васка Муравы там жа, 174, Гаврила Муравый там жа, 182.

МУРАЛЬ Кафель тридцать три од Федора Мураля 1684 Маг., ИЮМ II 153.

МУРАШКА боярин наш Новгородский Ожарья Мурашка, Василей Павлович Мурашка 1506 Навагр. п., АВК XXIV 12, на Петра Мурашку и на сынов его Ивана а Морыса Мурашчычов 1582 Мін., п., АВК XXXVI, 1, Иван Мурашка 1592 Слон., АВАК XVIII 95, Онофрея Мурашки 1688 Маг., ИЮМ V 120, Афанаса Мурашки 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 241.

МУРАЧ Гришка Мурач 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 237.

МУРЗА Васко Мурза 1645 Арш. п., ИЮМ XXIII 449.

МУХА Лаврын Муха 1582 Мін., АВАК XVIII 36, войт плебаней Менское Лаврын Муха 1596, АВАК XVIII 135, Иван Муха 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 372, Томаша Мухи 1629 Маг., ИЮМ IX 13, Савва Муха 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 335.

МЫЛЬНИК Овдей Мыльник XVI ст. Мін., АВК XXXVI 294, Миклуш Мыльник 1646 м. Арш. п., ИЮМ XXIV 365, Евсея Мыльника 1692 Маг., ИЮМ IX 4.

МЫЛЬНЯ Максим Мыльня, Хома Мыльня, Янко Мыльня 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 75.

МЫСЛИВЕЦ Павлом Мысливцом 1541 Гр., АВАК XVII 300, Миколай Нестерович Мысливец 1567 Гр. п., П. 689.

МЫЧКО Атрахим Мычко, Семен Мычка 1764 с. Віц., ИЮМ XIX 158.

МЫШАКА Павел Мышака 1764 Віц., ИЮМ XIX 187.

МЯДЕЛЕЦ Леона Васильевича Мядельца 1676 м. Пол., ИЮМ V 349.

МЯКИШ Мокей Мякиш 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 170, Гарасим Мякиш 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 240.

МЯКОТА Лукъян Мякота 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 311.

МЯСА Андрей Мяса 1585 Маг., ИЮМ VII 357.

МЯСНИК Яцко Олисеевич месник 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 124.

МЯСОЕД Иван Месоед 1610 Маг., ИЮМ VIII 300.

НАГИШКО Михайло Нагишко 1567 Брасл. п., П. 635.

НАГЛЫЙ Ян Наглый 1528 Лід. дв., У. 32.

НАЙДЕН Максим Найдзён 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 220.

НАКОВАЛЬНИК Овдей Наковалник 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 103.

НАКОВАЛЬНЯ Омелян Наковална 1590 м. Маг., ИЮМ VII 482.

НАМЫВАЙКА Иван Намывайка 1688 Маг., ИЮМ V 80.

НАРУШ Войтех Наруш 1567 Ашм. п., П. 567.

НАСОН Насона Остаповича 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 169, Насон Остапович 1580 м. Маг., ИЮМ VII 320.

НАХ Федора Прокоповича Наха 1662 м. Мсцісл., ИЮМ XVII 181.

НЕБРОЙ Васка Няброй 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 296.

НЕДОСЕКА Васку Недосеце 1689 Маг., ИЮМ VI 175, Якуш Недасека 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 315.

НЕКРАШ Некраш Романович 1528 Навагр. з-к, У. 33.

НЕЛЕП Лукаш Андреевич Нелеп 1567 Мін. п., П. 1228.

НЕЛЮБ Нелюб Щербович 1528 Навагр. з-к, У. 37, Нелюб Коробка 1567 Бр. п., П. 1183.

НЕМЕЛКИЙ Ян Немелкий 1635 дв. Віц., ИЮМ XXIV 235.

НЕМЕРА Александер Немера Кругельский 1589 возны Бр. п., АВАК VI 29.

НЕМИРА Ян Немира XVI ст. Мін п., АВК XXXVI 385, Ян Немира 1567 Навагр. п., П. 835, Василей Немира 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 105.

НЕМОГА Васка Немога 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 276.

НЕМОЙ Цит Немы 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 79.

НЕМОЙКО Немойко Пацевич 1528 б. Рад., У. 81.

НЕМЫША од Сцепана Немыша 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 177.

НЕНАД Ненад Омелякович Гореглядович 1567 Пін. п., П. 1213.

НЕПЕКА Марцин Непёка 1623 с. Віц., ИЮМ XXI 78.

НЕПХАЙ Иван Непхай 1526 Гр., АВАК VII 9.

НЕРОН Нерон 1528 Пол. з-ля, У. 195.

НЕСКО Неско Андрушкович 1528 б. Ваўк., У. 95—96.

НЕЧАЙ Нечай Тишевич 1567 Гр. п., П. 678, Иван Ничай 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 431.

НЕШИЙКА *Еско Нешийка* 1528 Лід. дв., У. 31,
Ян Янович Нешийка 1567 Лід. п., П. 750.

НИДКА *Феска Нидка* (наз. скл.) 1746 м. Маг., ИЮМ
XXX 239.

НИЖНИК *Ларка Нижника* 1679 Маг., ИЮМ I 65,
Максима Нижника 1691 сотнік Маг., ИЮМ VIII 17.

НИЗЮХА *Илля Низюха* 1771 Віц., ИЮМ XIX 204.

НОВАК *Яков Новак* 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 449.

НОВИК *Лукъян Новик* 1552 Кл. п., ПкнПКл. 477,
Лаврын Новик, Новик Левон 1614 Арш. п., ИЮМ
XXVIII 166, *Михалко Новик* 1646 с. Арш. п., ИЮМ
XXIV 372, *Степан Новик* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 342,
Гарасим Новик 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 430.

НОВОГОРОДЕЦ *Иван Андреевич Новогородец*
1567 Навагр. п., П. 832.

НОГА *Андрей Нога* 1552 м. Пін., ПкнПКл. 26.

НОГОТЬ *Миколай Нокгет* 1567 Бр. п., П. 1193.

НОЖЕВНИК *Лукъяна Ножевника* 1758 слесар Маг.,
ИЮМ XVI 219.

НОРИЦА *Кузмы Нарыцы* 1578 м. Маг., ИЮМ
XXXII 156.

НОРОТ ці НЕРАТ *Маркуша Норат* 1717 с. Віц. в.,
ИЮМ IV 191.

НОСКА *Григоря Носка* 1680 Маг., ИЮМ I 89.

НОСЮТА *наместнику Каменецкому пану Насюте*
1444, АЛМ I, 7.

ОБРЕЗАН *Балтромая Обрезана* 1582 Мін. п., АВК
XXXVI 3.

ОБРЕЗОК *Михайлы Обрезка* 1679 Маг., ИЮМ I 12,
Михаля Обрезка там же, 16, *Михалко Обрезок* 1683 Маг.,
ИЮМ II 7.

ОБРУСНЫЙ *Васко Обрусный* 1528 б. Гр., У. 90.

ОБУХ, ОБУШКО *Василей Михайлович Обух* 1595 шл.
Віц. в., ИЮМ XX 450, *ён же слуга мой, Василей Обушко*
там же, 452, *Стефан Якубович Обух, священник Заполоц-*
кий 1668 Пол., ИЮМ XXIV 263.

ОБЫЛЬНИК *Астапа Абыльника* 1692 Маг., ИЮМ
IX 103.

ОВЕЧКА *Леу Овечка* 1564 Бр. ст., АВАК VI 5, *Гриц*
Овечка 1566 ДМАМЮ I 411.

ОВСЯНИК *Андрей Овсяник Кмита* 1593 м. Віц.,
ИЮМ I 336—337, *Мишко Овсяник з сином Михалком,*
Юрко Овсяник 1642 с. Пол. в., ИЮМ XXII 316.

ОВСЯНКА Федор Овсянка 1709 м. Маг., ИЮМ XI 319, Кузма Авсянка, Сцепан Авсянка 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 319.

ОВЧАР Анопрья Авсеевича Авчара 1689 Маг., ИЮМ VI 13.

ОВЧИННИК Савка Овчинник Бабылёв 1668 Пол. в., ИЮМ XXVIII 316, Михей Авчинник 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 294.

ОГОРЕЛОК Мишка Огорелка (род. скл.) 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 228.

ОГРИЗКО Хведор Огризко 1539 Гр., АВАК XVII 54.

ОДИНЕЦ Ясько Одзинец 1790 с. Віц. в., ИЮМ XX 339.

ОДЛИВАНЫ гл. ОТЛИВАНЫИ.

ОЗДОБНЫЙ Игнат Оздобны 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 307, ён жа Игнат Аздобны там жа, 318.

ОЗИМКО Андрей Озимко 1589 м. Кам., АВАК VI 85.

ОКУШКО Михайло Андреевич Окушко 1567 Ашм. п., П. 573.

ОЛАДЯ Войтех Оладя 1528 Ашм. дв., У. 23, Кондрат Оладзя 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 168.

ОЛЕЙНИК Еска Олейника 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 238, Отрошка Олейника там жа, 78, Федор Мойсеевич Олейник там жа, 103, от Максима Олейника 1691 Маг., ИЮМ VIII 59, от сотника Аверка Олейника 1697 Маг., ИЮМ XI 15, Максим Алейник 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 207, Сцепан Алейник там жа, 289.

ОЛЬШАНИК жона Кузмы Олшаника 1584 м. Маг., ИЮМ VII 347.

ОМЕТА Станислав Омета 1567 Гр. п., П. 690.

ОПАЛЬКО Иван Опалько 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 372—373.

ОПОЛКО у Якуша Аполки 1692 Маг., ИЮМ X 455.

ОПОТЯ Антон Апоця 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 179.

ОРДА Семен Орда 1552 з. Пін., ПкнПКл. 79, Владыслав Иоахим Орда 1669 падчашы Арш., АВК XXIX 12.

ОРДЫНЕЦ Матфей Ордынец, Петр Ордынец 1528 б. Ваўк., У. 94, Григорей Ордынец 1567 Ваўк. п., П. 871, Тимофей Ордынец там жа, 866, Остап Ордынец 1642 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 450.

ОРЕЛ Мишко Орол 1577 Маг., ИЮМ XXX 75, Иван Орел 1591 Ашм., АВАК XIV 399, пан Фелимон Орел сам от себя и именем братаничов своих, детей брати свое ро-

жоньое, небощика пана *Ивана, пана Григория, Федора Орлова* 1666 з. Мсцісл., ИЮМ XXVIII 150.

ОРМЕНЧИК ці АРМЯНЧИК *Богдан Орменчик* 1528 б. Мсцісл., У. 199.

ОРУДКО *Ходзько Арудко* 1668 Пол. в., ИЮМ XXVIII 316.

ОРШАНИЦА *Иван Оршаница* 1683 Маг., ИЮМ II 7, *Микиту Оршаницу коваля* 1691 Маг., ИЮМ VIII 53.

ОСКЕРКА *Филип Оскерка* 1623 Пол., ИЮМ XXIII 399.

ОСКОЛОК *Васка Асколак* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 198, *Иван Асколак* там же, 313.

ОСТРОУХ *Игнат Щепанович Остроух* 1552 м. Кл., ПкнПКл. 536, *Василей Остроух* 1567 Ашм. п., П. 568, *Григорей Остроух* там же, 577.

ОСЕДАЧ *Иван Асядач* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 160.

ОТЛИВАНЫЙ *Мирон Атливаны* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 289, *Мацвей Одливаны* там же, 312.

ОТМЕТКА *Иван Гапонович Отметка* 1664 Віц., ИЮМ XXI 319.

ОШМЕНЕЦ *Павел Ошменец* 1567 Ваўк. п., П. 858.

ПАД *Богдан Пад* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 85.

ПАДАЛИЦА *Цимошко Падалица* 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXII 450.

ПАДЕРНЯ *Дмитра Падерню* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 84.

ПАЙГОШНИК *Дзениса Пайгошника* 1679 Маг., ИЮМ I 16.

ПАЛУХНА *Цимка Палухна* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 246.

ПАЛЬЧИК *Ивану Палчыку* 1688 Маг., ИЮМ V 37.

ПАНЦЫРНЫЙ *Яна Панцырного* 1752 Віц., ИЮМ XVIII 405.

ПАНЕНОК, ПАНЕНКО *Васко Паненок* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 216, ён же *Василь Поненко* 1577, ИЮМ XXX 4, *Артемом Васковичом Поненком* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 50.

ПАРСУЙКО *Антон Парсуйко* 1775 Віц., ИЮМ XIX 258.

ПАРТЕКА *Лука Партека* 1552 м. Пін., ПкнПКл. 10.

ПАРХАЛЬ *Васька Пархаль* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 89.

ПАРША *Войцех Парша* 1646 Арш. п., ИЮМ XXIV 364.

ПАСТАРНАК *Жолнерг Пастарнаку* 1710 Маг., ИЮМ XVIII 79.

ПАСТУХ *Яким Пастух* 1588 м. Маг., ИЮМ VII 444, *Савосцей пастух* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 161, *Яско Пастух* 1645 с. Арш., ИЮМ XXIII 448, *Азар Пастух* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 370, *Кондраг Савинич Пастух* 1647 м. Маг., ИЮМ X 209, *Авдей Пастух* 1683 Маг., ИЮМ II 6, *Андрею Пастуху* 1690 стражник крамны ў Маг., ИЮМ VII 36, *Феска Пастух* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 261, *Яков пастух* там же, 175.

ПАСХУН *Феска Пасхуна* 1680 Маг., ИЮМ I 88.

ПАТЕРКА *Иван Пацерка, Парфен Пацерка* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 272.

ПАУК *Григорий Паук* 1676 м. Пол., ИЮМ V 355.

ПАХОЛОК *Гришко Пахолок* (у графе «сумы платы» пометка *roschotek*) 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 430.

ПАХТУН *У Вовсея Пахтуна* 1700 Маг., ИЮМ XIV 85.

ПАЦУК *Пацук Федевич* 1580 Бр., АВАК XIV 220.

ПАШНИК *Федор Пашник* 1691 Маг., ИЮМ VIII 159, *Михалка Пашник* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 272.

ПЕВЕНЬ *Федора Певня* 1679 Маг., ИЮМ I 10.

ПЕЗИК *Авхим Пезик* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 313, *Андрей Пезик* там же, 304.

ПЕКАР *Федор Пекар* 1646 м. Арш. п., ИЮМ XXIV 367, *Ходор Пекар* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 188.

ПЕКЕЛЬНЫЙ *Меллян Пекельны* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 311.

ПЕНТА *Омеляну Пенте* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 56.

ПЕРВУШКА *Ромашка Первушка* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 82.

ПЕРВЫЙ *Антон Первый, Самусь Первый* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 191.

ПЕРДУН *Миколаю Пердуну* 1681 Маг., ИЮМ I 135, *За оковане мерки, Миките Пердуну ковалю* 1691 Маг., ИЮМ VIII 54, *Ивану Пердуну* 1698 Маг., ИЮМ XII 14.

ПЕРЕВОЗНИК *Дмитроку Перевознику* 1690 Маг., ИЮМ VII 91, *Иван Перявозник* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 296.

ПЕРЕКРИВИЛО *Роман Перекривило* 1623 рыбак Маг., ИЮМ VIII 396.

ПЕРЕПЕЛКА *Асипа Перепелки* 1683 Маг., ИЮМ II 12.

ПЕРЕПЕЧА *Павел Перепеча* 1528 б. Кам., У. 99, *Иван Перепеча* 1539 Гр., АВАК XVII 16, *Богдан Мацкевич Перепеча з вименя свого з Перепечич* 1567 Лід. п., П. 754, *Григорей Иванович Перепеча* 1567 Слон. п., П. 851, *Федор Михайлович Перепеча з вименя Перепечичкого* 1567 Лід. п., П. 749.

ПЕРЕПЕЧКА *Васил Перепечка* 1722 с. Маг. п., ИЮМ XII 373, *Никипар Перепечка* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 255, *Михал Перепечка* 1764 Віц., ИЮМ XIX 187.

ПЕРЕХРИСТА от *Андрея Перехресты* 1692 Маг., ИЮМ IX 13.

ПЕРНАЧ *Богдан Пернач* 1552 м. Пін., ПкнПКл. 19.

ПЕСЛЯК *Илья Иванович Песляк, Лукаш Андреевич Песляк* 1567 Мін. п., П. 1230, *Себестьян Песляк* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 135.

ПЕСТУН *Ивана Васковича Пестуна* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 119, *Микита Пястун* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 160.

ПЕТУХ, ПЕТУШЕК *Федор Петух* 1528 Пол. з-ля, У. 194, *Ян Матеевич Петух* 1528 б. Ваўк., У. 95, *Лаврина Петуха* 1540 Гр., АВАК XVII 134, *Константин Михаил Петух* 1668 Пол. в., ИЮМ XXVIII 240, *Михайлу Петуха* 1691 Маг., ИЮМ VIII 146, *Гришка Петух* 1730 Пол. в., ИЮМ II 347, *Роман Петух* 1764 Віц., ИЮМ XIX 187; *Олехно Петушок* 1598 Слон., АВАК XVIII 154, *Ойца Яна Петушка* 1746 Маг., ИЮМ XXX 308.

ПЕЧКА от *сотника Федора Отрошковича Печки* 1683 Маг., ИЮМ II 12.

ПИВОВАР *Кузма Пивовар* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 161, *Гаврило Пивовар* 1642 с. Пол. в., ИЮМ XXII 316, *Олонас Пивовар* 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 450, *Стаська Пивовар* 1683 Маг., ИЮМ II 6, от *Казимера Пивовара Купецкого дому* 1698 Маг., ИЮМ XII 8, *Савоста Пивовар* 1710 м. Маг., ИЮМ XI 301.

ПИГОР *Аврам Васильевич Пигор* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 237, *Анопрея Пигора, Окула Пигар* 1578 там же, 165, *Федор Пигор* 1636 райца Маг., ИЮМ IX 233.

ПИКУЛА, ПИКУЛЯ *Савка Пикула* 1684 Маг., ИЮМ II 85, *Андрей Пикуля* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 246, *Цярешка Пикуля* там же, 248, *Савка Пикуля* (наз. скл.) 1683 Маг., ИЮМ II 7.

ПІЛЬНИК *Іван Пильник* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 299.

ПІРОЖНИК *Ісака Пирожника* 1632 м. Маг., ИЮМ VIII 442, *Данила Пирожник* 1683 Маг., ИЮМ II 8, от *Данилы Пирожника* 1690 Маг., ИЮМ VII 20.

ПІСКУН *Зенка Пискун* 1697 Маг., ИЮМ I 63, *Феска Пискун* 1683 Маг., ИЮМ II 6, *Іван Пискун* 1689 Маг., ИЮМ VI 173.

ПІШЕК ці ПІШКО у *Степана Пишко* 1700 Маг., ИЮМ XIV 85.

ПІЩИК *Григорий Пищик, Щасный Пищик* 1552 з. Кл. п., ПкнПКл. 549.

ПЛАЗА *Гринь Плаза* 1552 м. Пін., ПкнПКл. 27.

ПЛАКСА *Івана Плаксы* 1680 сотнік Маг., ИЮМ I 84, *Мелешка Плаксы* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 289.

ПЛАХА *Кондрату Плассе* 1700 Маг., ИЮМ XIV 34.

ПЛЕВАКА *Петр Станиславович Плевака* 1582 Мін., АВК XXXVI 204.

ПЛЕХА *Гаврыло Плеха* 1670 с. Віц., ИЮМ XXI 89.

ПЛЕХАН *Іван Плехан* 1730 с. Пол. в., ИЮМ 324.

ПЛЕШИВЫЙ *Максима Плешивого* 1540 Гр., АВАК XVII 74.

ПЛЕШКО *Іван Плешко* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 342.

ПЛЮЩ, ПЛЮЩИК *Івану Плющу* 1681 Маг., ИЮМ I 149; *Васка Плющика* 1649 Маг., ИЮМ I 7.

ПОВНЯШ *Лаврин Повняш* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 87.

ПОВОВА *Фёдор Павова* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 241.

ПОВТОРИК *Павел Повторик* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 79.

ПОВХ *Васко Повх* 1567 Пін. п., П. 1211.

ПОГОТ *Радивон Погот с Тицким* 1528 Віц. з-ля, У. 197.

ПОГУЛА *Асип Пагула* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 315.

ПОГУЛЯЙ *пляц Івана Погуляя* 1646 м. Арш. п., ИЮМ XXIV 365.

ПОДБИПЯТА *Остафей Подбимета* 1567 Ашм. п., П. 588, *Іван Федорович Подбимета* 1577 Маг., ИЮМ XXX 86.

ПОДДУБЕНЕЦ *Цимошко Поддубенец* 1646 м. Арш. п., ИЮМ XXIV 366.

ПОДЕЙКО *Стась Габриялович Подейко* 1567 Вас. хар., П. 775.

ПОДЕРБАС *с Федором Подзербасом* 1676 м. Пол., ИЮМ V 354.

ПОДЖИВОТНИК *Сергей Поджывотник* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 86.

ПОДЛОБКА *Укол Падлобка* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 247, *Цимка Падлобка* там же, 242, *Иван Подлобка* 1753 Маг., ИЮМ XV 440.

ПОДОБАЛКО *Сенько Подобалко* 1552 м. Пін., ПкнПКл. 23.

ПОДОБЕД *Ивашута Подобед* 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 449, *Тимофея Ивановича Подобеда* 1663 з. Мєсїсл. в., ИЮМ XVII 187.

ПОДОСЕТНИК *Михалко Подосетник* 1647 Пол. в., ИЮМ XXVIII 246.

ПОДОШЕВКА *Мануйлы Василевича Подошовки* 1684 Маг., ИЮМ II 73, *Вархлом Падашевка* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 205, *Васка Падашевка* там же, 206, *Фєска Падашевка*, *Хомка Падашевка* там же, 210.

ПОДПИСОК *Ларку, подписку, купили боты* 1700 Маг., ИЮМ IV 66.

ПОДСВИНОК *Семен Григоръевич Подсвинок* 1567 Ашм. п., П. 568.

ПОДСЛУХ *Семена Подслуха* 1680 сотнік Маг., ИЮМ I 83.

ПОДСУДОК *Иван Подсудок* 1528 б. Гр., У. 93.

ПОДУСТА *Лаврин Подуста* 1643 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 360.

ПОЗНЯК *Амброс Позняк* 1668 Пол. в., ИЮМ XXVIII 317.

ПОКЛАД *Иван Алексеевич Поклад* 1664 дв. Мєсїсл. в., ИЮМ XXIV 458, *пан Иван, пан Федор, пан Демян и пан Ян Поклады* 1666 з. Мєсїсл., ИЮМ XXVIII 152.

ПОКОШ *Ян Покош* 1712 стольнік Пол., ИЮМ XX 152, *Трояна Покоша* 1668 пісар Пол., ИЮМ XXIV 318.

ПОКУРТИК *от Гришка Покуртика* 1688 Маг., ИЮМ V 120.

ПОКУСА *Алексей Пакуса* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 433.

ПОЛАДКА Аврам Поладка, Арцем Паладка 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 223.

ПОЛЕВОЙ Гарасько Полевой 1754 с. Мсцісл. в., ИЮМ XVII 345.

ПОЛЕЛЕЙ Сцепан Полелей 1642 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 450.

ПОЛИТЫКА Пятрок Палытыка, Семен Политыка 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 156, Масей Политыка 1790 с. Віц. в., ИЮМ XX 331.

ПОЛОЗ Иван Полоз 1528 б. Пін., У. 188, Иван Полоз 1552 з. Пін., ПкнПКл. 97.

ПОЛОМАРЬ Максим Паламар 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 162, Пятрок Паламар там же, 178.

ПОЛОЧАНИН Ивана Михайловича Полочанина 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 142, Степану Прокоповичу Полочанину там же, 238, Радка Палочанин 1580 м. Маг., ИЮМ VII 322.

ПОЛСЛУЖКА Радку Полслужце 1688 Маг., ИЮМ V 37.

ПОЛТИНКА Хведец Полтынка 1552 м. Пін., ПкнПКл. 10.

ПОЛУДА Иван Палуда 1684 Маг., ИЮМ II 180.

ПОЛУИ, ПОЛУЙКО Санка Полуя 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 218; Гардзей Полуйко 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 375.

ПОЛУКОПНЫЙ Курылу Полукопному 1609 м. Маг., ИЮМ VIII 283.

ПОЛУПАН Олехно Полупан 1589 с. Бр. ст., АВАК VI 14.

ПОЛУПЯТА Павел Полупета Островский, Павел Василевич Полупета Островский 1601 з. Пол. в., ИЮМ XXVIII 263, Самуель Федорович Полупета 1630 з. Пол. в., ИЮМ XXVIII 260.

ПОЛУПОП Ананас Полупоп 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 162.

ПОЛЬСКИЙ Ян Польский 1528 Ашм. дв., У. 24.

ПОЛЯК Никипор Поляк 1643 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 360.

ПОПЕЛКО Радька Попелка 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 347.

ПОПРЯДУХА Степанъ Попрадуха 1592 Мін., АВАК XVIII 102.

- ПОРОСЯТНИК *Свирида Поросятника* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 282.
- ПОРТНОЙ, ПОРТНЫ *Сысой Партны* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 59.
- ПОСТНИК *Сенько Посьник* 1528 б. Гр., У. 91, *Семен Посник* 1541 Гр., АВАК XVII 357.
- ПОСТОЯЛКА от *Артема Постоялки* 1683 Маг., ИЮМ II 11.
- ПОСТРИГАЧ *Данело Постригач* 1552 м. Кл., ПкнПКл. 395.
- ПОТЕМКА *Ян Пацёмка* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 190, *Кузма Поцёмка* 1752 м. Маг., ИЮМ XV 368, *Грыгорий Пацёмка* 1758 Маг., ИЮМ XVI 221.
- ПОТЕМНИК *Радиона Потемника* 1683 Маг., ИЮМ II 7.
- ПОТЕХА *Парфена Потехи* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 123.
- ПОТОРОЧА *Кликуну Поторочи* 1688 Маг., ИЮМ V 26.
- ПОХМУРИЙ *Ивана Пахмурого* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 243.
- ПОЦЕЛУЙ *Отрошка Поцалуя* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 75.
- ПОЧТАРЬ *Хомка Почтар* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 213.
- ПОЧТЫЛЯ *Арцем Почтыля* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 162.
- ПОЧУЙКО *Вайсель Почуйко* 1552 м. Пін., ПкнПКл. 17, *Сила Почуйко* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 158.
- ПОЯСНИК *Олексей Пoesник* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 128—129, *Ивану Пояснику* 1681 Маг., ИЮМ I 148.
- ПРАСОЛ *Аниска Авферова Прасола* 1689 Маг., ИЮМ VI 12.
- ПРАСОЛЬНЫ *Авхим Прасолны* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 290.
- ПРЕЯ *Гаврило Прея* 1642 с. Пол. в., ИЮМ XXII 316.
- ПРИБЫЛИХ *Михно Прибылих* 1552 Пін. п., ПкнПКл. 164.
- ПРИДОБКО *Лёвко Придобко* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 371.
- ПРИДЫБАЛО *Иван Прыдыбало* 1528 Пол. з-ля, У. 194.
- ПРИСТРОН *Сидор Пристрон* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 167.

ПРИСТУПА *Микула Приступа* 1552 Кл. п., ПкнПКл. 483.

ПРИХОЖИЙ *Ивашка Ивановича Прихожого* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 234, *Волос Прихожий* 1589 с. Бр. в., АВАК VI 89, *Мартин Прихожий* там же, 88, *Яско Прихожий* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 375.

ПРОВАДА *Курило Провада* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 342.

ПРОКУЛЕЙ *Станислав Прокулей* 1567 Ваўк. п., П. 864.

ПРОСЕЛКО *Сенько Проселко* 1528 Пол. з-ля, У. 194, *Олексей Проселко* там же, 196.

ПРУДНИК *Войтеху Есковичу пруднику* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 161, ён же *Войтеху Есковичу Пруднику* там же, 163, ён же *Войтеху Есковичу млынару* там же, 115, *Жданко, прудник* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 169, *Зданко прудник* там же, 166, *Яско Прудник* там же, 163, *Захаръя Прудник* 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 451, *Сцепан Прудник* 1646 Арш. п., ИЮМ XXIV 366, з прудником *Грышком* 1690 Маг., ИЮМ VII 179, [сторажу] у *Дубровенской бране Дёмце Пруднику* 1695 Маг., ИЮМ X 88, *Курила Прудник* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 191.

ПРЫГУН *Карпа Прыгун, Янка Прыгун* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 435.

ПРЯЛЯ *Федка Андреевича Пралю, Федку Прали* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 135, *Селивон Васкович Праля* 1578 Мсцісл., ИЮМ XXXII 86.

ПСАРЕЦ *Мацко псарец* 1528 Навагр. з-к, У. 37.

ПТАХ *Станислав Птах* 1676 Бр., АВАК V 72.

ПТИЦА *Иван Птица* 1552 б. Кл. п., ПкнПКл. 486.

ПУГАЧ *Олехну Пугачу* 1486 Гр., АЛМ I 23.

ПУЗ *Пуз Микевич* 1541 Гр., АВАК XVII 352.

ПУЗАН *Сидор Пузан* 1582 Мін., АВК XXXVI 310.

ПУЗО *Ивашко Пузо* 1528 б. Астр., У. 88.

ПУКШТА *Мартин Пукшта* 1528 б. Ваўк., У. 95, *Ероним Пукшта* 1567 Ваўк. п., П. 856, *Ян Пукшта хоружий Волковийского повету* 1567, П. 1375.

ПУСТОСЕЛ *Иван Пустосел* 1567 Ваўк. п., П. 870.

ПУСТОШКА *Михаил Пустошка* 1652 м. Пол., ИЮМ V 317.

ПУТИЛО *Путило Мартин а Юнец* 1528 б. Пін., У. 189.

ПУТЯТА *Станислав Путята* 1567 Навагр. п., П. 820, *Илля Пуцята* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 174.

ПУХАЧ *Амелян Пухач* 1726 Чач., ИЮМ XXXVIII 43.
ПУХНЕЧКО *Миско Пухнечко* 1552 м. Пін.,
ПкнПКл. 13.

ПУХТА *Асип Пухта* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 174.

ПУШКАР *Ходыки Пушкара* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 112, *Гавре пушкату* 1700 Маг., ИЮМ XIV 34,
Гришка Пушкар 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 207.

ПУШЛЯК *Гарасим Пушляк* 1528 б. Гр., У. 93.

ПУШНОЙ *Васку Пушному* 1681 Маг., ИЮМ I 185.

ПШЕНКА *Огею Пшенку* 1690 Маг., ИЮМ VII 36.

ПШЕННЫЙ *Василь Пшонны* 1771 Віц., ИЮМ XIX 203.

ПЫНИК *Васка Пыник* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 296.

ПЫПКА *Ян Пыпка* 1635 дв. Віц. в., ИЮМ XXII 239.

ПЫРКУН *Иля Пыркун* 1646 с. Арш п., ИЮМ XXIV 369, *Кузма Пыркун* там же, 375.

ПЫТЛЯК *Иван Пытляк* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 349.

ПЯЛО *Лонко Пяло* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 190.

ПЯТАК *Иван Петак* 1595 Віц. в., ИЮМ XX 448.

ПЯТКО *пана Яна Пятки* 1650 з. Пол., ИЮМ XXVIII 269.

ПЯТНИЦА *Грышка Пятница* 1668 Пол. в., ИЮМ XXVIII 317, *Леон Пятница* там же, 318.

РАБОТЯГА *Мацвей Рабацяга* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 429.

РАГОЗА *Григорей Рагоза, судья земский навету Менского* 1567, П. 527, *Михаила Рагозу архимандрыта Менского* 1579, СДГАМГ 32, *Пилип Рагоза* 1635 м. Маг., ИЮМ IX 218.

РАДОГОЩАНИН *Яков Радогощанин* 1528 Навагр., з-к, У. 35.

РАДОХА *Михалко Радеха* 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 79.

РАК, РАЧОК, РАЧКО *Рак Колачевич* 1539 Гр., АВАК XVII 15, *Иев Рак* 1567 Ваўк. п., П. 858, *Михно Рак* там же, 857, *Яска Рака* 1662 м. Крыч., ИЮМ XVII 180, *Аниску Раку* 1684 Маг., ИЮМ II 214, *Мартина Рака* 1688 Маг., ИЮМ V 14, *Васка Рака* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 228, *Грыгорыя Рака* 1690 Маг., ИЮМ VII 17, *Андрей Рачок* 1642 б. Пол. в., ИЮМ XXII 317, *Станислав Григорьевич Рачко* 1567 Ашм. п., П. 575, *Станислав Миколаевич Рачко* 1567 Лід. п., П. 753.

РАКУСА *Ивана Ракусы* 1679 Маг., ИЮМ I 16, *Самуеля Ивановича Ракусы* 1698 Маг., ИЮМ XII 3.

РАКУТА на име *Михно Ракута* 1589 с. Бр. ст., АВАК VI 10.

РАМНА *Карпу Рамне* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 93.

РАССАДА *Васко Опанасович Росада* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 55, *Васко Офанасович Росада* 1580 Маг., ИЮМ VII 318.

РАСТОПТА *Федор Растопта* 1624 м. Маг., ИЮМ VIII 400.

РАЧКО гл. РАК.

РАШЕНЬ *Ивана Рашени* 1679 Маг., ИЮМ I 16.

РЕБРО *Андрей Ребро* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 238.

РЕВА *Хома Рева* 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 43, *Пятрок Рева* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 187.

РЕДЬКА *Улас Редзька* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 192.

РЕЗАН *Резан* 1528 Навагр. з-к, У. 37, *Семен Резан* 1567 Слон. п., П. 845, *Михайло Резан* там же, 841.

РЕЗНИК от *Романа Ивановича резника* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 115, *Павел резник* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 162, *Азафа Резника* 1679 Маг., ИЮМ I 8, от сотника *Васка Резника* 1697 Маг., ИЮМ XI 16, *Парфен Рязник* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 176, *Роман Резник* там же, 274.

РЕКУН *Сапрун Рекун* 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 41.

РЕКУТЬ *Ян Рекути* 1567 Ашм. п., П. 570.

РЕМЕЗ *Матвея Гаврыловича Ремеза* 1620 м. Маг., ИЮМ VIII 361.

РЕПА *Ивашко Репа* 1498 Гр., АЛМ I 163.

РЕПЕНЬ *Радзка Репня* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 312.

РЕПЕХ *Олехно Репех* 1567 Навагр. п., П. 810.

РЕУТ *Я, Миколай Антони Реут* 1744 Віц., ИЮМ XVIII 325.

РЕЧЕВКА *Улас Речавка* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 247.

РЕШЕТИЛО *Федор Рошетило* 1567 Ашм. п., П. 568.

РЕШЕТНИК *Сенько Решетник* 1589 с. Бр. в., АВАК VI 58.

РИЗА *Иван Рыза* 1630 б. Віц. в., ИЮМ XXIII 307.

РИК *Аниска Рык* 1688 Маг., ИЮМ V 120, *Кузма Рык* 1758 Маг., ИЮМ XVI 221.

РИЛО *Иван Рыло* 1528 б. Вас., У. 86, *Мойсей Иванович Рыло* 1567 Вас. хар., П. 773, *Григорей Рыло* там же, 782.

РИМАР, РИМАРЧИК *Омельян Рымар* — бургомистр места *Берестейского* 1612 Гр., АВАК VI 98, за направленье шлей старых, пяти канторов, шести лейцов крыжовых и поедынковых пары тры, заплатили *Ярмолу рымару* золот. четиры 1690 Маг., ИЮМ VII 145, купили от *Ярмолы рымара шоров пару дышловых* 1691 Маг., ИЮМ VIII 138, *Бориса Римаря* 1691 сотник Маг., ИЮМ VIII 18, за направиу двох шлей меских и двох канторов, *Павлу Рымару* дали... 1695 Маг., ИЮМ X 67—68, *Михалко Римар* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 190, *Яска Рымар* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 280, *Якуб Римар* 1764 Ула, ИЮМ XXII 424; *Ждана Триснича Рымарчика* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 221.

РИНДА *Матвей Иванович Рында* 1692 Маг., ИЮМ X 452, *Давид Рында* 1764 Віц., ИЮМ XIX 187.

РИС *Марко Рыс* 1590 Мін., АВАК XIV 366.

РИТИК *Радзько Рычик* 1668 Пол. в., ИЮМ XXVIII 316.

РИХЛИК *Васки Рыхлика* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 71.

РИШТОВНИК *Васку Рыштовнику* 1681 Маг., ИЮМ I 154.

РОВБ *Ровб Остейкович* 1528 б. Ваўк., У. 97.

РОГ *Петр Рог* 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 79, *Рог Алексеев* там же, 87.

РОГОТЕНЬ *Лукьян Рогацян* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 206, *Юрка Рогацень* там же, 204.

РОДИТЕЛЬ *Иван Родзицель* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 245.

РОКУСА *Богдан Рокуса* 1528 Пол. з-ля, У. 193.

РОЛЬЯ *Щасного Станиславовича Ролью* 1594 шл. Віц., ИЮМ XX 362.

РОНЯ *Григория Петровича Рони* 1695 Маг., ИЮМ X 11.

РОСЛИК *Иван Овдокимович Рослик* 1635 м. Маг., ИЮМ IX 213.

РОСОЛ *Занько Росол* 1528 б. Слон., У. 98.

РОСТОК *Павел Росток* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 327.

РОЩИНА *Андрей Иванович Рощина* 1552 м. Пін., ПкнПКл. 22.

РУБАНИК *Михайлы Рубаника* 1680 Маг., ИЮМ I 83.

РУБЕКА *Стесем Рубекою* 1755 Крыч., ИЮМ XVII 356.

РУБЕЛЬ, РУБЛЬ *Иван Михайлович Рубль* 1567 Рэч. п., П. 1232.

РУДАК *Исак Рудак* 1646 Арш. п., ИЮМ XXIV 365.

РУДКА *Мелентий Рудка* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 241.

РУДНИК *Григорий Рудник* 1552 Кл. п., ПкнПКл. 477,
Ян Рудник 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 20.

РУДЫЙ, РУДЫ от *Гришка Семеновича Рудого* 1683 Маг., ИЮМ II 9, *Кузма Руды* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 73.

РУКТА *Василь Рукта* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 38.

РУЛЬ *Цимошка Руль* 1764 Ула, ИЮМ XXII 421.

РУСАК *Юраша Русак* 1539 Гр., АВАК XVII 57.

РУСЕНЕЦ *Криштоф Русенец* 1594 возны Віц., ИЮМ XX 428.

РУСИН *Русин Чаринович* 1528 б. Слон., У. 99, *Иван Русин Войнилович* 1567 Навагр. п., П. 815.

РУХЛЯДКА *Иван Рухлядка* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 204.

РЫБАК *Игнат Рыбак* 1684 Маг., ИЮМ II 82.

РЫБЕЦ *Лукаш Рыбец, Яким Рыбец* 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 42.

РЫБНИК у *Самона рыбака* 1681 Маг., ИЮМ I 128,
рыбы купили у дорогу вялое... у Ананаса рыбака 1690 Маг., ИЮМ VII 90, у *Василия Рыбника купили вялые рыбы там жа, 57, Еще рыбы вялые лык десять сторговали у Васка рыбака там жа, 90.*

РЫБОЛОВ *Яц Рыболов* 1540 Гр., АВАК XVII 159,
Грыгора Рыболова 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 167.

РЫЖИЙ *Иван Рыжий* 1567 Брасл. п., П. 635.

РЫЛЬ *Иван Рыль* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 189.

РЯБЕЙ *Рабей Гнойницкий* 1567 Гр. п., П. 676.

РЯБКО *Корней Ивановичъ Рибко* 1567 Пін. п., П. 1208.

РЯБЕЦ *Миколай Рабец* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 369.

РЯБОЙ, РЯБЫЙ, РЯБЫ *Григоря Атрахимовича Рябого* 1664 м. Віц., ИЮМ XXI 315.

РЯБУШКА *Гришко Робушка* 1643 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 360, *Иван Рабушка там жа, 361.*

РЯБЬ *Филона Рябя* 1652 м. Пол., ИЮМ V 318.

РЯЖКА *Радзка Ряжка* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 273,
Сцепан Ряжка там жа, 274.

САБЕЛЬНИК *Иван Сабельник* 1541 Гр., АВАК XVII 356.

САДОВНИК *Якуб Ясевич Садовник* 1567 Рад. хар., П. 786.

САК *Сак Тимош* 1528 б. Гр., У. 92, *слугу Сака* 1567 Пін. п., П. 1212, *Сак Васютин* 1567 Гр. п., П. 702, *Сак Михайлович* 1567 Бр. п., П. 1201, *Сак Денисович*, *Сак Клебанович* 1589 с. Бр. в., АВАК VI 88.

САКСТА *Иван Сакста, млынар* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 59.

САМОХВАЛ *Иван Самофал* 1553 Мін., СДГАМГ 14.

САННИК *Иван Воробьевич санник* 1541 Гр., АВАК XVII 307.

САСИН *Звер Сасин* 1567 Бр. п., П. 1184, *Сасин* 1567 Пін. п., П. 1204, *Сасин Андреевич Беликович* 1567 Навагр. п., П. 816, *Сасин Андреевич Пантусович* там же, 819, *Сасин Иванович* 1567 Пін. п., П. 1204, *Сасин Колбович Иванович* там же, 1213, *Сасин Сорока* 1567 Навагр. п., П. 819, *Сасин Стаховский* 1567 Пін. п., П. 1209, *Сасин Тюрлевич* 1567 Ашм. п., П. 568, *Тихно Сасин* 1567 Бр. п., П. 1202, *Федор Сасин* 1567 Гр. п., П. 678.

САФЬЯННИК *Дмитрака Сапьянника* 1679 Маг., ИЮМ I 11.

СВЕДЕННЫЙ *Григорий Сведзёны* 1758 Маг., ИЮМ XVI 220.

СВЕРЩ *Исак Сверщ* 1635 с. Віц., ИЮМ XXIV 221.

СВЕЧКА *Илью Хомича Свечку* 1593 м. Віц., ИЮМ I 322.

СВИНОГОН *Андрею Свиногону* 1695 пляцавы сторож у Маг., ИЮМ X 25, *Андрей Свиногон* 1698 Маг., ИЮМ XII 14.

СВИНСТА *Астас Свинста* 1683 Маг., ИЮМ II 8.

СВИНТА от *Кондрата Свинты* 1679 Маг., ИЮМ I 64.

СВИРЩ *Еремияш Станиславович Свириц* 1594 дв. Віц. в., ИЮМ XX 405.

СВИТА *Давыд Свита, Кузма Свита* 1528 б. Слон., У. 98, *Федор Илинич Свита* 1580 м. Мнісл., ИЮМ XXIV 410.

СВЯТУС *Пашко Святус* 1528 Ашм. дв., У. 26.

СЕВРУК *Богдан Севрук* 1567 Лід. п., П. 753.

СЕГЕН, СЕГЕНЬ *Сеген Сакович* 1567 Бр. п., П. 1201, *Сеген Стакорский* там же, 1188, *Томашом Сегенем* 1667 падстараста Крыч., ИЮМ XVII 223.

СЕДЕЛЬНИК *Дмитра Ивановича Седелника* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 239, *Васко Седельник* 1595 Віц. в., ИЮМ XX 448.

СЕДЛЕР *Федора Седлера* 1681 Маг., ИЮМ I 123.

СЕДУН *Ходор Седун* 1595 Віц., в., ИЮМ XX 447.

СЕКАН от сотника *Илли Секана* 1700 Маг., ИЮМ XIV 7, *Антон Секан* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 275.

СЕКЕРКА *Ян Сокерка* 1528 з. Бр., У. 101.

СЕЛЕДЕЦ *Асип Селедзец* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 206, *Кузмы Селедца* там же, 229.

СЕЛЕЗЕНЬ *Авдаким Селезень* 1717 с. Віц., ИЮМ XXIV 189, *Данило Селезень* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 160.

СЕЛЯВА *Я, Федор Александрович Селява* 1602 дв. Пол., ИЮМ XXII 274, *Антоний Селява* 1628 архієпіскап Пол., ИЮМ VIII 420.

СЕЛЯНИН *Антон Селянин* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 282.

СЕМИЖЕН *Данило Семижон* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 55, *Дзмитрок Семижон* там же, 72.

СЕМИКОПНЫЙ *Юрка Семикопны* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 300.

СЕННИК *Ивана Сенника* 1679 Маг., ИЮМ I 15.

СЕРБАЙ *Прохор Сербай* 1691 Маг., ИЮМ VIII 170.

СЕРДЮК *Сердюку Васку* 1690 пляцавы Маг., ИЮМ VII 45, ён же *Васку Сердюку* там же, 55.

СЕРЕДА *Ивана Середы* 1683 Маг., ИЮМ II 8, *Орофеем Середою, бурмистром стародубовским* 1691 Стародуб, ИЮМ VIII 135.

СЕРИК *Феска Серик* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 314.

СЕРКО *Шамко Петюкевич Серко* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 79, *Фецько Серко* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 159.

СЕРМЯЖНИК купили *сермягу от Ивана Сермяжника* 1695 Маг., ИЮМ X 58, *Иван Сермяжник* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 257.

СЕРНИК *Гринец Полюхович Серник, Ждан Полюхович Серник* 1567 Пін. п., П. 1211.

СЕРОК *Микита Серок, Ничипер Серок* 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 43.

СЕРЯК *Михал Серяк* 1684 Маг., ИЮМ II 188.

СЕЧКА *Петрок Сечка* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 168.

СИБЕКА *Иван Сибeka* 1764 Віц. в., ИЮМ XIX 158.

СИВЕЦ Федька Сивца 1567 Ашм. п., П. 584.

СИВОЛАП Антона Сиволапа 1679 Маг., ИЮМ I 16, Трофима Сиволапа 1745 м. Маг., ИЮМ XIV 417, Атрофим Сиволап 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 292, Малашка Сиволап там жа, 304.

СИБЫЙ Ярмола Сивый 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 227.

СИЛА Дашко Сила 1567 Бр. п., П. 1187.

СИЛЬНИК Сымон Сильник 1772 Віц., ИЮМ XIX 211.

СИНЕБРУХ Семен Мишкович Синебрух 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 74, Сенко Михалевич Синебрух 1588 м. Маг., ИЮМ VII 445, Николай Сенебрюх 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 267, Ян Сенебрюх там жа, 253.

СИНЕЛЬНИК Семен Синельник 1764 Ула, ИЮМ XXII 424.

СИНИЦА, СИНИЧКА Евхим Синица, Ярохим Синица 1704 Чач., ИЮМ XXVIII 13, Павел Синица 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 55; Ивана Синички 1700 Маг., ИЮМ XIV 7.

СИНЯВКА Иван Синявка 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 215.

СИПАЙЛО Андрей Сипайло 1668 Гр., АВАК XV 240.

СИПАК Микита Яковлевич Сипак 1683 Маг., ИЮМ II 6.

СИПКО Федор Сипко 1760 Віц., ИЮМ XVIII 480, Михаил Сипко, Ян Сипко 1764 Віц., ИЮМ XIX 187.

СИРОП з Серафимом и Стасем Сиропом 1589 с. Бр. в., АВАК VI 75.

СИРОТА Андрей Сирота 1552 пісар Пін., ПкнПкл. 356, Иван Сирота 1592 Мін., АВК XXXVI 322, Феска Сирота 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 219.

СИТНИК Филип Пашкович Ситник 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 234, Филип Ситник 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 197, Максим Ситник 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 291, Ян Ситник 1758, ИЮМ XVI 221.

СИТОША Васько Ситоша 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 165.

СКАЛУБА Миколай Сколуба 1567 Ашм. п., П. 570, Стась Сколуба там жа, 590.

СКАРБОТА Семен Скарбота 1641 м. Маг., ИЮМ IX 412.

СКАРГА Дашка Скарги 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 237.

СКИБА Федор Скиба 1598 Гр., АВАК VIII 34.

- СКЛЕНИК *Петр Войтехович Скленик* 1567 Ашм. п., П. 569.
- СКОВОРОДА *Никифор Сковорода* 1598 Гр., АВАК VIII 34.
- СКОК *Иван Скок* 1636 с. Пол. в., ИЮМ XXII 304.
- СКОКУН *Цимоха Скокун* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 188.
- СКОЛКА *Богущ Олексеевич Сколка, хоружий Оршанского повету* 1567, П. 1375.
- СКОЛУБА гл. СКАЛУБА.
- СКОМАЙ *Роман Скомай* 1764 Ула, ИЮМ XXII 426.
- СКОМОРОХ *Зенько Скоморох* 1552 м. Пін., ПкнПКл. 26.
- СКОПА *Кузма Скопа* 1595 Сенна, ИЮМ XX 446.
- СКОРЕНЬ *Матфей Скорень* 1623 возны Пол. в., ИЮМ XXIII 400.
- СКОРИНА, СКОРИНКА *Иван Скорина* 1567 Рэч. п., П. 1233, *Иван Скарынка* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 320.
- СКОРКА *Федор Скорка* 1567 Брасл. п., П. 635.
- СКОРНИК *Иван Скорник* 1528 Пол. з-ля, У. 196.
- СКОРОБОГАТЫЙ *Павел Василевич Скоробогатый* 1593 м. Віц., ИЮМ I 322, *Никифор Скоробогаты* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 292.
- СКОРЯГА *Игнат Скоряга* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 346.
- СКОЧКО *Василь Скачко* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 239.
- СКРЫННИК *Асип Скрынник* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 262.
- СКРИПКА *Иван Скрыпка* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 86, *Ясько Скрипка* 1764 Ула, ИЮМ XXII 425.
- СКРОБАТ *Петра Скробота* 1558 Гр., АВАК XVIII 353, *Петр Скробот* 1567 Ваўк. п., П. 861.
- СКРЯБА *Есифу Скрыбе* 1626 Віц., ИЮМ XX 1280.
- СКРЯГА *Степан Скрага* 1577 Маг., ИЮМ XXX 93, *Дашка Скрагу* 1588 м. Маг., ИЮМ VII 410.
- СКУМА *Грышко Скума* 1790 с. Віц., ИЮМ XX 323.
- СКУПОЙ *Сёмка Скупы* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 223, *Сямёна Скупого* там же, 227.
- СКУРАТ *Болторомей Скурат* 1567 Ваўк. п., П. 864.
- СКУТ *Яско Скут* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 189.
- СЛЕЗА *Иван Слоза* 1567 Рэч. п., П., 1234.
- СЛЕПЕЦ *Петр Слепец* 1646 м. Арш. п., ИЮМ XXIV 365.

СЛЕПОЙ, СЛЕПЫ *Василь Сляпый* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 316, *Фёдор Слепы* там же, 314.

СЛЕПОРОД *Иван Слепород* 1567 Мін. п., П., 1231.

СЛЕСАРЬ *Асип Слёсар* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 292.

СЛИЖИК *Данила Слижык* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 189, *Лявон Слижик* там же, 317, *Томаша Слижыка* там же, 214.

СЛИЗЕНЬ *Григорей Остафьевич Слизен* 1567 Ашм. п., П., 583, *Герман Слизень* 1597 Гр., АВАК XVIII 147, *Ярош Слизен* 1601 Пол. в., ИЮМ XXVIII 266.

СЛИМКО *Кузьма Слимко* 1552 м. Кл., ПкнПкл. 391.

СЛОВИК польск. *slowik* 'салавейка' *Ждан Словик* 1567 Гр. п., П. 708.

СЛОМА польск. *stoma* 'салом' *Мартина Слomu* 1589 шл., Бр. в., АВАК VI 72.

СЛУЖКА *Служка Омелянович* 1528 Мін. дв., У. 30.

СЛУЧАНИН *Мартин Случанин* 1552 м. Пін., ПкнПкл. 33, *Ивана Случанина* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 62.

СМАЧЕНЬ з *Андреем Смаченем* 1589 с. Бр. в., АВАК VI 75.

СМЕТАНКА пан *Станислав Сметанко* 1631 Гр., АВК III 36—37.

СМОЛА *Зань Смола* 1541 Гр., АВАК XVII 261, *Омелян Смола* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 92.

СМОЛНЯНИН *Кузма Микитинич Смолненин* 1528 Пол. з-ля, У. 194, *Марко Смолнянин* 1528 Віц. з-ля, У. 197.

СМОЛЯК *Севастиана Харкевича Смоляка* 1682 м. Пол., ИЮМ VI 265, *Феско Смоляк* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 188.

СМЫК, СМЫЧЕК *Миколай Смык* 1744 Віц., ИЮМ XVIII 316, *Сямён Смык* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 234, *Миколай Смык, Якуб Смык* 1753 Віц., ИЮМ XVIII 413; у *Гришка Смычка* 1579 Маг., ИЮМ VII 310.

СМЫЧНИК *Грышку Прокоповичу Смычнику* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 57, *Петра Смычника, корчмита* там же, 53.

СНЕЖКО *Снежко Ивашкович* 1528 б. Кобр., У. 192.

СНИТКА, СНЫТКА *Остану Снитце* 1690 Маг., ИЮМ VII 36, *Остан Снытка* 1688 Маг., ИЮМ V 158.

СНИЦЕР *Семена Хомича Сницара* 1685 Маг., ИЮМ III 18, *Кирею Сницеру* 1711 Маг., ИЮМ XXI 18.

СНОП *Гришко Сноп* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 369.

СОБАЧНИК *Михалка Собачник* 1698 Маг., ИЮМ XII 14.

СОБАЛЬ *Пилипа Соболя* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 128, *Игната Соболя* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 111, *Филипа Андреевича Соболя* там же, 238, *Игнат Соболя* 1588 м. Маг., ИЮМ VII 450, *Павел Соболя* 1591 Гр., АВАК XIV 398, *Арцюх Соболя* 1623 с. Віц., ИЮМ XXI 78.

СОВА, **СОВКА** *Семен Иванович Сова* 1562 Гр., АВАК XVIII 10, *Борис Сова* 1567 Ваѣк. п., П. 865, *Дмитр Семенович Сова* 1567 Мін. п., П. 1216, *Тихно Корсакович Сова хоружий Менского повету* там же, 1375.

СОГАР *Ларко Сogar* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 58, *Цишко Сogar* там же, 79.

СОКОЛ *Оникей Сокол* 1567 Бр. п., П. 1190.

СОКОЛОВЕЦ *Васько Соколовец* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 159.

СОКОТУХА *Пятрок Сакатуха, Сёмка Сакатуха* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 317, *Филип Сакатуха* там же, 274.

СОЛЕЙ *Шасный Салей* 1567 Навагр. п., П. 834.

СОЛЕНИК *Еким Соленик* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 194, *Костя Соленик* 1584 м. Маг., ИЮМ VIII 359, *Матюша Соленик* 1588 м. Маг., ИЮМ VII 417, *от Нефеда соленика* 1683 Маг., ИЮМ II 22, *у Соленика Леона* 1690 Маг., ИЮМ VII 91.

СОЛОВЕЙ *Соловей з братьею с Тимошом, с Їваном, с Ханем. с Опанасом, з Гринем* 1528 Навагр. з-к. У. 37, *Сергей Илинич Соловей* 1683 Маг., ИЮМ II 5, *Гришка Соловей* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 300.

СОЛОГУБ *пан Станислав Сологуб подкоморий Менский* 1567. П. 488.

СОЛОДКИЙ *Тимох Солодкий., Тимошку Солодкому* 1684 м. Маг., ИЮМ II 214, *Авдаким Салодки* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 209, *Кондрат Салодки* там же, 210, *Кузма Солодкий* там же, 206.

СОЛОДОВНИК *Митка Солодовника* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 127, *Пашко Солодовник* там же, 57, *Фецко Солодовник* 1584 м. Маг., ИЮМ VII 347, *и Асипа солодовника* 1690 Маг., ИЮМ VII 23, *и Осипа Солодовника* там же, 25, *Мацей Солодовник* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 272.

СОЛОМА *Солома Пеперашкович* 1557 Гр., АВК XXI 224, *Яхим Солома* 1567 Навагр. п., П. 812.

СОЛОМЕНИК *Улас Саломиник* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 206.

СОЛОПУКА *Хведор Саланука* 1790 с. Віц., ИЮМ XX 330.

СОПЕГА *Воевода витебский маршалок и секретар наш Иван сопега* 1511 Навагр., СДГАМГ 26, *допана Павла Сопеги воеводы Новгородского* там жа, 25, *Глеб Сопега* 1567 Гр. п., П. 708, *пан Миколай Павлович Сопега, воеводич Новгородский* 1567, П., 465, *Миколай Михайлович Сопега* 1567 Гр. п., П. 701.

СОПОТКО, СОПОТЬКО *Сопотько* 1528 б. Гр., У. 90, *Василей Сопотко* 1567 Гр. п., П. 677, *Яцка Сопотка* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 59, *Федко Сопотько* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 124, *Васили Сапоцка* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 214, *Якуб Сапоцка* там жа, 269.

СОРОКА з *Максимом Сорокою* 1589 с. Бр. в., АВАК VI 75, *Сорока Қольмак* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 88, *Сорока Мицюха* там жа, 86.

СОСНА *Ян Сосна* 1771 Віц., ИЮМ XIX 204.

СОХОНАД *Иван Сохонад* 1528 Пол. з-ля, У. 196.

СОШ *Алексей Сош* 1642 с. Пол. в., ИЮМ XXII 316.

СОЯ *Павлюк Соя* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 434. *Или Сачивки* 1664 м. Віц., ИЮМ XXI 320.

СПИЦА *Сафон Спица* 1593 м. Віц., ИЮМ I 336, *Прокон Спица* 1635 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 221.

СРАНИК *Иван Сраник* 1683 Маг., ИЮМ II 5, *Гришка Сраник* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 292.

СТАРЕЦ *Хвёдар Старец* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 276.

СТАРОДУБЕЦ *Остафей Иванович Стародубец* 1567 Гр. п., П. 682, *Ясь Иванович Стародубец* там жа, 703, *Ермола Стародубец* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 253.

СТАРУХА *Павел Старуха* 1590 Мін. п., АВК XXXVI 375.

СТАРЫЙ *Мелешка Стары* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 195.

СТАХОР *Стахора Митковича* 1597 стараста цэха саладоўнікаў Маг., ИЮМ VIII 235.

СТЕБУТ *Алексеем Сцебутом* 1676 м. Пол., ИЮМ V 354.

СТЕЙНО *Нупрей Стейно* 1790 с. Віц. в., ИЮМ XX 333.

СТЕЛЬМАХ за *направене тачок осмерых* заплатили *Мелешку Стелмаху* 1690 Маг., ИЮМ VII 178.

СТИРПЕЙКО, СТАРПЕЙКО *Богуш Стирнейко* 1567 Гр. п., П. 679, *Петр Матеевич Стирнейко* там жа, 683.

СТОВП гл. СТОЛБ.

СТОИ ДЕРЕВО, СТОИДЕРЕВО Станислав Богданович Стои Дерево, Михайло Богданович Стоидерево 1567 Слон. п., П. 849.

СТОЛБ, СТОВП Юрко Стовп 1647 Пол. в., ИЮМ XXVIII 246.

СТОЛБУН Андрей Сталбун 1779 Арш. п., ИЮМ XXVIII 354.

СТОЛЯР Юрка Столера 1679 Маг., ИЮМ I 9, змовил пан бурмистр Купцевич Веремея столяра точить балясы., которые мают быть коло вежи 1692 Маг., ИЮМ IX 139.

СТОМА Стома Борисовичъ 1528 Навагр. з-к, У. 33, Стома Пацкевич 1567 Навагр. п., П. 814 Андрей Стома 1589 дв. Бр. ст., АВАК VI 10.

СТОРОЖ Данило Сторож 1684 Маг., ИЮМ II 191, Павлюк Стораж 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 310.

СТОРОНА Гришко Сторона 1642 с. Пол. в., ИЮМ XXII 316.

СТОХОР Стахора Митковича 1597 Маг., ИЮМ VII 235.

СТОЧНИК Микита Сточник 1722 м. Маг., ИЮМ XII 341.

СТОША Якуб Стоша 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 264, Филипа Стошы 1758 Маг., ИЮМ XVI 260.

СТРАК Мелешка Страк 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 186.

СТРАКИШ Алексей Стракиш 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 227.

СТРЕЖ Федора Петровича Стрежа 1579 шл. Мін. п., СДГАМГ 32.

СТРЕЛЕЦ Манько Стрелец 1552 м. Пін., ПкнПКл. 28, Васка Стрелца 1690 Маг., ИЮМ VII 19.

СТРЕЛКА Федко Стрелка 1528 б. Пін., У. 189, Федор Стрелка 1567 Пін. п., П. 1207.

СТРЕЛЬНИК Онания Родивонович, стрелник 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 91, Максима Стрелника 1638 м. Маг., ИЮМ IX 335.

СТРИЖ Михайло Стрыж 1528 Пол. з-ля, У. 193.

СТРИЖКА Ян Стрижка 1528 Ваўк., У. 95, Иван Стрыжка 1582 Мін. п., АВК XXXVI 264.

СТРОМИЛО Миколай Стромило 1567 Навагр. п., П. 825, Остафей Стромило 1567 Пін. п., П. 1210.

СТРУК Федору Струку 1689 Маг., ИЮМ VI 149.

СТУКАН *Васьки Стукана* 1669 с. Пол. в., ИЮМ XXII 396.

СТУПА, СТУПКА *Миколай Ступа* 1528 б. Вас., У. 86, от *Гришка Ступы* 1684 Маг., ИЮМ II 203; *Матея Ступки* 1555 Гр., АВАК XVII 66.

СТУПАК *Кузма Ступак* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 221, *Феска Ступак Хамко Ступак* там же, 319.

СТУЧАНИЦА *Фёдор Стучаница* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 280.

СТЮДЕНЫЙ *Асип Сцюдзёны* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 238.

СУБОТА *Отрохим Иванович Субота* 1626 Віц., ИЮМ XXI 278.

СУВОР *Сымон Сувор* 1764 Віц., ИЮМ XIX 187.

СУГЛОБА *Ян Юрзевич Суглоба* 1567 Ашм. п., П. 576.

СУДНИК *Андрей Судник, Михалко Судник* 1668 Пол. в., ИЮМ XXVIII 317.

СУЗИН *Богдан Сузин* 1567 Бр. п., П. 1192.

СУКРУХА *Андрея Сукруха* 1679 Маг., ИЮМ I 11, *Федора Сукрухи* 1680 Маг., ИЮМ I 85.

СУЛИМА от *Ларка Сулима* 1698 Маг., ИЮМ XII 8.

СУМОРОК *Суморок* 1528 Навагр. з-к, У. 35, *Пашко Суморок* 1528 б. Гр., У. 91, *Михно Суморок* 1567 Ашм. п., П. 579.

СУРВИЛО *Миколай Сурвило* 1589 дв. Лід. п., АВАК VI 66.

СУРИН *Иван Сурин* 1588 з. Арш. п., ИЮМ VII 417.

СУРИЯН *Суриян Максимович* 1528 б. Ваўк., У. 97.

СУРТА *Трофима Сурты* 1685 Маг., ИЮМ III 86.

СУХАН *паробок дворный Кондрат Лукъянович Сухан* 1582 Гр., АВК XXXVI 201.

СУХАР *Якуб Захаревич Сухар* 1744 Віц., ИЮМ XVIII 308, *Антон Сухар* 1764 Віц., ИЮМ XIX 186.

СУХИМКО *Антон Сухимко* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 166.

СУХИНА, СУХИНЯ *Леон Сухина* 1683 Маг., ИЮМ II 7, *Леон Сухиня* 1685 Маг., ИЮМ III 13.

СУХОБОК *Иван Сухобок* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 191.

СУХОЙ, СУХИЙ, СУХИ *Иван Сухий* 1528 б. Мсцісл., У. 199.

СУХОНЯ *Отрошке Сухоне* 1698 Маг., ИЮМ XII 14.

СУХОПАР *Юхно Сухопар* 1552 Кл. п., ПкнПКл. 476.

СЧАСНЫЙ, ЩАСНЫЙ *Счасный Юрѣвич* 1528 б. Вас., У. 87; *Щасный Евнулович* 1528 б. Гр., У. 92, *Щасный* 1528 Пол. з-ля, У. 193, *Щасный Бейнарович* 1528 Наварр. з-к, У. 35, *Щасный Богуматчыч* 1528 б. Вас., У. 87, *Щасный Войткович* 1528 Лід. п., У. 31, *Щасный Андреевич* 1567 Лід. п., П. 756, *Щасный Андрушкович* 1567 Слон. п., П. 841, *Щасный Винский* 1567 Гр. п., П. 675, *Щасный Гришкович* 1567 Бр. п., П. 1197, *Щасный Леонович* 1567 Ваўк. п., П. 863, *Щасный Салей* 1567 Наварр. п., П. 834, *Щасного Станиславовича Ролью* 1594 шл. Віц. в., ИЮМ XX 362, *Щастный Вяжевич* 1528 Мін. дв., У. 30, *Щастный Аврамович* 1567 Ашм. п., П. 570, *Щастный Амброжевич* 1567 Слон. п., П. 848, *Щастный Бернатович* 1567 Лід. п., П. 759, *Щасный Улятовский* 1567 Ваўк. п., П. 858, *Щастный Григоревич* 1567 Брасл. п., П. 636, *Щастный Качицкий* 1567 Рѣч. п., П. 1231, *Щастный Новицкий Ейсимонт* 1567 Гр. п., П. 685, *Щастный Павлович Недобыльский* 1567 Мін. п., П. 1222.

СЫТЕЙКО *Амброжей Петрович Сытейко* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 88.

ТАБАЧНИК *Степан Табачник* 1691 Маг., ИЮМ VIII 166, *Гришка Табачник, Кузма Табачник* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 290.

ТАБОР *Гаврыло Табор* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 228, *Олексей Табор* там же, 88, *Алексу Федоровича Табора* 1584 м. Маг., ИЮМ VII 347.

ТАВРИКА *Стефана Таврыка* 1691 бірчы Маг., ИЮМ VIII 16.

ТАКСА *Астан Такса* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 191.

ТАЛКО *Станислав Талко* 1567 Слон. п., П. 847, *Юрѣи Талко* там же, 850, *Ян Талко* там же, 851.

ТАЛЫКА *Пётр Талыка* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 169.

ТАНАНОЙКА *Грегорий Тананойка* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 265.

ТАРАН *Таран Германович* 1528 б. Мецісл., У. 199, на *Аврама Гридковича Тарана* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 86.

ТАРСА *Микита Тарса* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 163, *Федор Тарса* там же, 164.

ТАТАРИН *Федор Татарин* 1528 б. Кл., У. 190.

ТАТУС, ТАТУСЬ *Пятрок Татус* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 189.

ТАЦИК *пана Василя Пахомовича Тацика* 1690 Маг., ИЮМ VII 158.

ТВОРОГ *Исак Творог* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 346.

ТЕВЕЛА, ТЕВОЛА *Васько Цевела* 1589 м. Кам., АВАК VI 85, *Васька Цявалу* там же, 30.

ТЕЙПА, ТЕЙПИК *Гарасим Тейпа, Гарасим Тейпик, Гарасима Тейпина* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 224, *Яков Тейпа* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 96.

ТЕКЕЛЯ *Станислав Текеля* 1528 б. Мсцісл., У. 199.

ТЕКУН *от Івана Цекуна* 1692 Маг., ИЮМ IX 13, *Асип Цекун* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 251.

ТЕЛЕПЕНЬ *от Стефана Целепня* 1690 Маг., ИЮМ VII 20, *Івана Целепня* 1698 Маг., ИЮМ XII 11, *Никипар Целяпень* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 174.

ТЕЛИЦА *Стефан Телица* 1599 возны Пол., ИЮМ XXII 272.

ТЕНДЕЙ *Яско Цендзей* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 369.

ТЕНЮГА *Игнат Цянюга* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 428.

ТЕНЮКА *Михайло Тенюка, Остап Тенюка* 1567 Пін. п., П. 1204.

ТЕПКОЛОША *Ходор Моисеевич а Іван Тепколоша Оникеевичы* 1634 Віц. в., ИЮМ XXIV 213.

ТЕРАЗ *Казимер Тераз* 1772 Віц., ИЮМ XIX 215—216.

ТЕРКОВИК *Гришко Терковик* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 176.

ТЕРПЯТА *Херубим Терпята* 1567 Ваўк. п., П. 872.

ТЕРЮК, ТЕРЯК *Іван Цярук* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 303, *Асип Іванович Церяк* там же, 299.

ТЕСЛЯ *Петр Гаврылович Тесля* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 51, *Мартина Тесли* 1612 с. Бр. в., АВАК VI 97, *Петра Тесли* 1662 м. Пол., ИЮМ V 270, *Матвея Тесли* 1679 Маг., ИЮМ I 5, *Казимер Цесла* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 313, *Хомка Цесля* там же, 182.

ТЕТЕРЯ *Станислав Тетера* 1567 Ашм. п., П. 588, *Амелян Цецера* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 429.

ТЕТЕРИНЕЦ *Логвин Іванович Тетерынец* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 78.

ТЕТЕРУК *Іван Цецерук* 1552 м. Кл., ПкнПКл. 393.

ТИУН *Асип Цивун* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 307.

ТИХОБАЙ *Циско Цихобай* 1552 м. Кл., ПкнПКл. 391.

ТКАЧ *Иван Ткач* 1590 Мін., СДГАМГ 41, *Яско Ткач...* назвиском *Кот* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 369, *Савце Ткачу* 1698 Маг., ИЮМ XII 14, *Атрошка Ткач* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 161, *Фёдор Ткач* 1764 Ула, ИЮМ XXII 421.

ТОЛКАЧ, ТОВҚАЧ *пан Тymoфeй Толкач Гoянcкий* 1592 Мін., АВК XXXVI 383, *Азаром Товкачом* 1630 Арш. п., ИЮМ VIII 431, *Михайла Товкач* 1683 Маг., ИЮМ II 5.

ТОЛОЧКО *Валентын Якубович Толочко* 1567 Гр. п., П. 700, *Григорей Юртьевич Толочко* там жа, 706, *Езоф Толочко* там жа, 701, *Лаврин Богданович Толочко* там жа, 695, *Лаврин Миколаевич Толочко* там жа, 685, *Петр Станиславович Толочко* там жа, 680, *Собостиян Миколаевич Толочко* там жа, 676, *Собостьян Щастнович Толочко* 1567 Лід п., П. 747—748, *Станислав Толочко* 1567 Гр. п., П. 674, *Стась Иляшевич Толочко* там жа, 683, *Юрзи Станиславович Толочко* там жа, 706, *Якуб Войтехович Толочко*, *Ян Павлович Толочко* там жа, 693.

ТОЛСТОЛЬ *Семен Толстой* 1528 б. Гр., У. 90.

ТОЛСТОНОГ *Ходор Товстоног* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 349.

ТОЛСТОПЯТ *Томаш Товстопят* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 370.

ТОЛСТОПЯТЫЙ *Якова Тавстанятага* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 285.

ТОЛСТЫКА *Федора Тавстыки* 1679 Маг., ИЮМ I 10.

ТОМИЛО *пан Томило Остромецкий* 1582 Гр., АВАК XVIII 48.

ТОПЕХА *Василь Тапеха, Грышко Тапеха, Хведор Тапеха* 1728 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 31.

ТОПЛЯЙ *Евсей Тапляй* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 50.

ТОРОТУТА *Яков Таратута* 1597 Маг., ИЮМ VIII 234.

ТОРОЧЕК *Прапор Тарачок* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 274.

ТОРУЛЯ *Апанас Таруля* 1623 с. Пол. в., ИЮМ XXIII 423.

ТОРУСА *Матей Таруса* 1528 б. Гр., У. 91.

ТОРЧ *Васька Торч* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 347.

ТОРЧИЛО *Васька Тарчыло* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 167, *Ивашко Тарчыло* там жа, 160.

ТОФТИК *Нипур Васкевич Тофтик, Станислав Васкевич Тофтик Суходолский* 1567 Бр. п., П. 1201.

ТРЕБУХ Халимон Требух 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 250, Лявон Требух там жа, 247.

ТРЕПАЛО Мартин Андреевич Трепало 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 203.

ТРЕПАЧ Хома трепач 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 164.

ТРЕПКО у Федора Тропки 1754 с. Мсцісл. в., ИЮМ XVII 347.

ТРЕСИНОГА, ТРЕСИНОГ Войтех Тресинога, Янук Тресинога, Мартюш Тресинога.

ТРЕТИНА Павел Третина 1528 б. Кам., У. 99.

ТРЕТЯК Федька Третяк 1555 Гр., АВАК XVII 58, Ян Тумашевич Третяк 1567 Гр. п., П. 680, Савка Трацяк 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 12, Марко Трецяк 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 50.

ТРИЗНА Тризна 1528 Навагр. з-к, У. 35, Богуш Трыз-на 1528 б. Кам., У. 100, Василей Тризна 1528 б. Ваўк., У. 94, Офанасей Тризна 1567 Ваўк. п., П. 853.

ТРОПА Мосей Тропа 1636 с. Пол. в., ИЮМ XXII 304.

ТРОСКА Михайло Степанович Троска 1567 Навагр. п., П. 811, Станислав Миколаевич Троска там жа, 832.

ТРУБА Яцко Труба 1634 катляр Маг., ИЮМ VIII 456, Стефан Труба 1635 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 221, от Яцка Андреевича Трубы 1683 Маг., ИЮМ II 11, от Асипа Андреевича Трубы 1691 Маг., ИЮМ VIII 63.

ТРУБАЧ Гардзей Трубач 1646 Арш. п., ИЮМ XXIV 367, Явхим, трубач 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 21.

ТРУБЕКА Михал Трубека, Пятрок Трубека 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 159.

ТРУНЬ от сотника Данилы Труня 1700 Маг., ИЮМ XIV 7, Данилы Труня 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 229, Иван Трунь там жа, 218, Кирея Труня там жа, 230.

ТРУС Иван Трус 1623 с. Пол. в., ИЮМ XXIII 423, Яско Трус 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 376.

ТУБЫШ Сопрон Тубыш 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 170.

ТУКАЛО Ян Тукало 1567 Лід. п., П. 747.

ТУКША Яска Тукша 1652 м. Пол., ИЮМ IV 416.

ТУМАН Туман 1528 б. Гр., У. 92.

ТУПИК Петр Тупик 1528 б. Слон., У. 98, Федор Тупик 1590 Мін. п., АВК XXXVI 374.

ТУПИЦА Борис Тупица 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 191.

ТУР, ТУРОК Мартин Тур 1528 б. Кам., У. 100, Павел

Тур 1558 Гр., АВАК XVII 319, *Бартош Тур* 1567 Бр. п., П. 446, *Кирдей Тур* 1567 Пін. п., П. 1206, *Семен Тур* *Курьлович* *Зубацкий* 1567 Бр. п., П. 1202; от *Феска Турка* 1697 Маг., ИЮМ XI 15.

ТУРОВНИК *Гришка Туровника* 1684 Маг., ИЮМ II 83, *Гришка Туровник* 1691 Маг., ИЮМ VIII 162.

ТУРИНА *Давид Турына* 1764 Віц., ИЮМ XXI 187.

ТУЧЕК *Купрея Тучка* 1679 Маг., ИЮМ I 12.

ТЫН *Андрей Дзенисов Тын* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 372.

ТЫНИНА *Миколай Тынина* 1567 Ваўк. п., П. 857.

ТЮРЮТА, ТИРЮТА от *Гришки Михайловича Цюрюты* 1684 Маг., ИЮМ II 75, *Микиты Цюрюты* 1691 бірчы Маг., ИЮМ VIII 16, *Александра Цюруты* 1692 Маг., ИЮМ IX 10, *Влас Цирюта, Павел Цирюта* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 236.

ТЮТЮН? ТИТЮН *Сцепан Цуцун* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 315, *Сцепан Цицун* там же, 320.

ТЮХАЙ *Василей Тюхай* 1567 Гр. п., П. 695, *Пархома Тюхая* 1582 Мін. п., АВК XXXVI 189, *Иван Тюхай* 1612, Гр., АВК I 248.

ТЮХТЯ, ТЮХТА *Илюшки Тюхти* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 166, *Сидор Клишкович Тюхтя* там же, 122, *Клишко Степанович Тюхта* 1580 м. Маг., ИЮМ VII 320.

ТЯГАЙ *Ивашко Тягай* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 163.

ТЯГЛО *Васько Цягло* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 168.

ТЯЛЫШ *Васька Цялыш* 1636 с. Пол. в., ИЮМ XXII 304.

УГЛИК *Богдан Углик* 1567 Слон. п., П. 845.

УДАВКА *Селивом Удавка* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 61.

УЛАЗ *Янко Улаз* 1528 б. Вас., У. 87, *Ян Улаз* 1567 Вас. хар., П. 788.

УМИРАКА *Даниель Умирака* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 83.

УС, УСОК *Андрею Усу* 1698 Маг., ИЮМ XII 14, *Андрею Вусу* там же, 15, *Пятрок Вусок* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 177.

УСЕНИК *Стась Ждановичъ Усеник, Стась Пашкевич Усеник* 1567 Гр. п., П. 683.

УТОЧКА Микита Вуточка 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 321.

УТРОБА Макей Утроба 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 288, Гарасим Утроба там жа, 282.

УШЕЛ Атрошка Ушол, Гаврило Ушол 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 436, Мирон Ушол там жа, 437, Пятрок Ушол там жа, 435.

УШКО Олтушка Ушка (род. скл.) 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 118.

ФЛЮНДРА Тимофей Флюндра 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 267.

ФЛЯНДА Тимофея Флянды 1691 бірчы Маг., ИЮМ VIII 14.

ФОРИННИК Лаврын Фарынник 1629 м. Маг., ИЮМ VIII 423.

ФОРС Опонас Форс, Семен Форс 1552 з. Пін., ПкнПҚл. 10.

ФУРМАН Стася Фурмана 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 190.

ФУРС, ФУРСИҚ, ХУРСИҚ Иван Фурс 1567 Пін. п., П. 1205, Фурсом Нифедовичом 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 58, Фурсом Степановичом там жа, Павел Фурс 1579 Маг., ИЮМ VII 303, Федор Фурс 1627 Віц., ИЮМ XXI 467, Арцем Фурса 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 300, Иван Фурса там жа, 196; Арцем Хурсик 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 289.

ХАБАК За оковане тачок семерых ковалю Хабаку 1690 Маг., ИЮМ VII 178, Цимошка Хабак 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 205.

ХАЛ Сцепан Хал 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 315.

ХАЛЕПА Иван Халепа 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 261.

ХАМ Федор Хам 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 260.

ХАХИЛЬ ці ХАХАЛЬ Сцепан Хахиль 1646 Арш. п., ИЮМ XXIV 367.

ХИБАЦ Якуб Миколаевич Хибац 1582 Мін. п., АВК XXXVI 138.

ХИЛИСТА Евхим Хилиста, Карп Хилиста, Кузма Хилиста 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 65, Микита Хилиста 1769 там жа, 4.

ХИМА Степан Иванович Хима 1646 м. Сураж., ИЮМ II 242.

ХЛЕБНИК Иван Хлебник 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 170.

ХЛОМОЗДА Миско Хломазда 1552 м. Кл., ПкнПҚл. 390.

ХЛОПЕЦ Сидора Хлопца 1752 Шкл. гр., ИЮМ XV 400.

ХЛУС Василей Хлус 1528 Віц. з-ля, У. 197, Карп Хлус 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 19, Арцюх Хлус, Марко Хлус

1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 72.

ХНУСКО Матей Хнуско 1552 Кл. п., ПкнПҚл. 478.

ХОДОК послали Гаврилу Ходока до Смолян з листом 1711 Маг., ИЮМ XXII 31.

ХОДЫКА Авидей Ходыка 1552 м. Кл. п., ПкнПҚл. 392, Ивану-Семену Ходыке 1682 м. Пол., ИЮМ VI 270.

ХОЙСА Михалко Хойса, Павел Хойса 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 190.

ХОЛОП Степана а Холопа Вейков 1561 Гр., АВАК XVII 428.

ХОЛЯВКА Микиты Халявки 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 258.

ХОЛЯВНИК Ермола Халэвник 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 15.

ХОРОШАВКА Юрко Хорошавка 1636 м. Маг., ИЮМ IX 258, Фески Хорошавки 1679 Маг., ИЮМ I 15, Павел Хорошавка 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 193, Радион Хорошавка там жа, 196.

ХОТЕН, ХОТЯН, ХОТЬЯН Хотен Ходкович 1598 б. Гр., У. 93, Хотена Влазовича 1541 Гр., АВАК XVII 320, Хотян, Артем, Илья Прокоповичы 1595 Віц. в., ИЮМ XX 446, Хотьян Шеньбель 1528 б. Гр., У. 91, Хотьян Почубутович 1567 Гр. п., П. 680.

ХРАПКА Васка Храпка м. Маг., ИЮМ XXX 298, Сёмка Храпка там жа, 286.

ХРАПУН Иван Храпун 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 89.

ХРЕСТЕЛЬ, ХРИСТЕЛЬ Пракоп Хресцель 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 170, Гарасим Хрисцель там жа, 171.

ХРИКА Федор Хрыка 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 81.

ХРИЩЕН Хрищон Сарнавский 1567 Гр. п., П. 696.

ХРОМЕЦ Степана Хромца 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 68, Евтихия Хромца 1685 Маг., ИЮМ III 10.

ХРОМОЙ, ХРОМЫЙ, ХРОМЫ Тимофея Храмого 1679 Маг., ИЮМ II 85, Лазар Хромый 1689 Маг., ИЮМ VI 15, Федор Хромы 1646 Арш. п., ИЮМ XIV 365, Клим Хромы 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 58.

ХУДИЗНА Федько Худизна 1592 Гр., АВАК XVIII 110.

ХУЛЯШ от Семена Хуляш 1692 Маг., ИЮМ IX 15.

ЦАЛАБАН Федора Цалабана 1691 Маг., ИЮМ VIII 138, Фенка Цалабана 1692 Маг., ИЮМ IX 10.

ЦАР, ЦАРИК Евсей Цар 1582 Мін. п., АВК XXXVI 89; Якуб Царик 1567 Гр. п., П. 699, от Царыка Ивана 1690 Маг., ИЮМ VII 84.

ЦАРЕВИЧ Подписку Царевичу за писане справ меских 1699 Маг., ИЮМ XIII 36.

ЦВИЛЬ, ЦВИЛИК Степана Цвиля 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 8; з Антоном Цвиликом 1589 с. Бр. в., АВАК VI 75.

ЦЕДИЛКА Коноша Цадилку 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 185, Осип Павлович Цадылка 1578 там же, 134.

ЦМАК Ярмолы Цмака 1681 Маг., ИЮМ I 124.

ЦУДНЫЙ Прокопа Мстиславца Цудного 1582 Мін. п., АВК XXXVI 7.

ЦУРАДОГОЩ Абрам Цурадогощ, Мирон Цурадогощ, Солтан Цурадогощ 1552 Пін., ПкнПкл. 300.

ЦЫБИК Тимона Василевича Цыбика, Цыбик 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 234.

ЦЫБОР Иван Цыбор 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 188.

ЦЫБУЛЯ, ЦЫБУЛЬКА Мацвей Цибуля 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 170.

ЦЫГА Стефан Цыга 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 310.

ЦЫГАН, ЦЫГАНОК Андрей Цыган 1646 Арш. п., ИЮМ XXIV 365, Ничыпер Цыган 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 72, Якуб Цыган 1764 Ула, ИЮМ XXII 422; Даниель Цыганок 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 222.

ЦЫГАНКО Кароль Цыганко 1758 Маг., ИЮМ XVI 219.

ЦЫПЛЯ Иван Цыпля 1567 Пін. п., П. 1204.

ЦЫЦКА Яким Цицка 1746, ИЮМ XXX 248.

ЦЭД Исай Цэд 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 245.

ЧАБАН Левон Чабан 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 154.

ЧАДА Василий Чада 1746 м. Маг., ИЮМ XIV 462.

ЧАЙКА Хведор Чайка 1552 Кл., ПкнПкл. 391.

ЧАПЛЯ Чапля Юшкович 1528 б. Рад., У. 80, Войтех Чапля 1567 Рад. хар., П. 787.

ЧАРОВНИК Михалку Чаровника 1699 м. Маг., ИЮМ XIII 77.

ЧАРУК Сёмка Чарук 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 317.

ЧАШКА Аниско Чашко 1746 м. Маг., ИЮМ

XXX 209, *Карней Чашко* там же, 216, *Карп Чашко* там же, 221, *Грышка Чашко* 1758 Маг., ИЮМ XVI 221.

ЧЕБОТАРЬ *Якуба Чоботаря* 1540 Гр., АВАК XVII 73, с *Ходором чоботаром* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 36, *Яцко Сидорович, чоботар места Могилевского* 1577, ИЮМ XXXII 264, *Онани Чоботара* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 51, *Данько Чоботар* 1600 Маг., ИЮМ VIII 262, *Отрошко Чоботар* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 160, *Хома Чоботар* 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 450, *Мишко Чоботар* 1670 Віц., ИЮМ XXI 331.

ЧЕЛКА *Данила Чолка* 1593 м. Віц., ИЮМ I 331.

ЧЕПЕЛА, ЧЕПЕЛЯ *Ивана Чепелы* 1679 Маг., ИЮМ I 12, *Иван Чепеля* 1683 Маг., ИЮМ II 7.

ЧЕПЕЛЬ, ЧЕПЛЕЙ *Юрґя Якубовича Чеплея* 1593 з. Віц. в., ИЮМ I 322, *Юрґя Якубовича Чепеля* там же, 334.

ЧЕПЕЦ *Яким Чапец* 1684 Маг., ИЮМ II 82.

ЧЕПЛЯК *Андрей Чепляк* 1643 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 360, *Корнило Чепляк* там же, 361.

ЧЕРЕВИЧНИК *Гришка Черевичник* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 209, *Ярмола Черевичник* там же, 299.

ЧЕРКАС *Васко Черкас* 1528 Пол. з-ля, У. 194.

ЧЕРНЕЦ *Давыд Чернец* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 99, *Иван Чарнец* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 295.

ЧЕРНИК *Сидора Черника* 1556 Гр., АВАК XVII 144, *слугу на имя Саву Чорника* 1567 Пін. п., П. 1207, *Олексей Демидович Черник* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 243.

ЧЕРНОБАЙ *Чорнобай Васко* 1590 Мін., СДГАМГ 46.

ЧЕРНОБРОВКА *Миколай Чернобровка* 1750 Віц., ИЮМ XVIII 378.

ЧЕРНОМОРДЫЙ *Василь Чарноморды* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 74.

ЧЕРНОУСКО *Федором Ивановичем Чорноуском* 1635 Маг., ИЮМ IX 218, *тот Чарноуско* там же, 219.

ЧЕРНУХА *Малюха Чарнуха* 1552 Пін. п., ПкнПҚл. 114.

ЧЕРНЫЙ *Гришка Чорного* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 81, *Михалко Чорный* 1590 м. Маг., ИЮМ VII 482, *Иван Чорный* 1614 м. Бялыніцкі, ИЮМ VIII 326, *Ларка Чорный* 1637 кравец Маг., ИЮМ IX 286, *Леон Чорный* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 437.

ЧЕРНЫШ а в того *Гануса* были три сыны — *Максим, Чорныш и Ян* 1570 Слон., АВК XXII 435, *Андрей Чар-*

ныш 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 192, Кузма Чарныш там жа, 318, Филимон Чарныш там жа, 182, Ярмола Чарныш там жа, 305.

ЧЕРНЯК Парфена Чарняка 1679 Маг., ИЮМ I 7, Васка Чарняк 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 263, Змитрок Чарняк там жа, 267.

ЧЕРТ, ЧЕРТОК у Кузмы Чорта 1690 Маг., ИЮМ VII 139; У Стефана Чортка 1692 Маг., ИЮМ IX 42.

ЧЕРТОГРИЗ Ян Петрович Чортогрыз 1567 Ашм. п., П. 590.

ЧЕРТОПОЛОХ от Марка Чортополоха 1691 Маг., ИЮМ VIII 67.

ЧЕСКА Данила Григорьевич Чоска 1593 м. Віц., ИЮМ I 324.

ЧЕТ Иван Чет 1710 м. Маг., ИЮМ XI 301.

ЧЕХ Юрьи Чех 1528 б. Вас., У. 86, Михал Чех 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 279.

ЧЕЧЕЛЬ Юрко Чечель 1564 Бр. ст., АВАК VI 5.

ЧЕЧКА Асипу Чечку 1710 Маг., ИЮМ XVIII 35.

ЧЕЧУН Андрос Чечун 1578 с. Маг. вол., ИЮМ XXXII 126.

ЧЕЧУРА Стефана Чачуру 1682 м. Пол., ИЮМ VI 265.

ЧЕШЕЙКО Петр Гринкович Чешейко 1528 б. Гр., У. 90.

ЧЕШУЙНИК Игната Ивановича Чошуйника 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 29.

ЧИЖ, ЧИЖИК Дашко Чиж 1528 Пол. з-ля, У. 194, Войтех Чиж 1567 Слон. п., П. 847, Матыс Чиж 1567 Ашм. п., П. 571, Василий Богданович Чиж 1601 Бр., АВАК VI 215, Станислав Чиж 1608 Гр., АВАК XI 72, Якуб Чыж 1764 Віц., ИЮМ XIX 135; Змитрок Чыжык 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 228.

ЧИРОК Ананія Чирок 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 20, Михал Чырок там жа, 73.

ЧИЧИК Ивашка Чычыка 1582 Мін., АВК XXXVI 259, Аляксей Чычык, Марцин Чычык, Феска Чычык 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 220, Аланас Чычык там жа, 295.

ЧИЧИРКА Гришка Чычырка 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 191.

ЧМУТ Андрея Чмута 1539 Гр., АВАК XVII 20, Ондрей Чмут 1542 там жа, 390.

ЧУДИН Чудин Шпакович 1567 Пін. п., П. 1213.

ЧУДО Демида Чуды 1685 Маг., ИЮМ III 103, Максима Демидовича Чуды 1689 Маг., ИЮМ VI 13, Мехвед Чуда 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 252.

ЧУЙКО Мартин Ошемятич Чуйко 1567 Бр. п., П. 1191.

ЧУКА Грышко Чука, Хведор Чука 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 79.

ЧУЛОК от Артема Чулка 1688 Маг., ИЮМ V 115.

ЧУМАК Тимошка Чумака 1690 Маг., ИЮМ VII 18, Антон Чумак 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 41.

ЧУМИС Сахом Чумис 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 317.

ЧУРИЛО Чурило Тимофеевич 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 153, Чурыло Вуйков 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 79.

ЧУХАНКО Андрей Чуханко 1691 Маг., ИЮМ VIII 175.

ЧУЧУРКА Мартинца Чучурка 1582 Мін. п., АВК XXXVI 198.

ЧХАН Яким Чхан 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 43.

ШАБАЛТАЙ Апанас Шабалтай 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 56.

ШАБАН Федор Шабан 1528 б. Пін., У. 189, Лукъян Шебан 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 279.

ШАБЕЛЬНИК Терешко Шабельник 1578 Маг., ИЮМ XXXII 161, Хотка Шабелник 1683 Маг., ИЮМ II 7, Агапона Шабельника 1691 сотнік Маг., ИЮМ VIII 17.

ШАБУНЯ Свирида Шабуни 1685 Маг., ИЮМ III 8, Антона Андреевича Шабуни 1589 Маг., ИЮМ VI 16, Авдей Шабуня 1697 Маг., ИЮМ XI 16, Мацвей Шабуня 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 298.

ШАВАЛЬ Данилу Шавалья 1684 Маг., ИЮМ II 206.

ШАВЕЛЬ Дзянис Шавель 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 222, Феска Шавель там жа, 305.

ШАЙТОР, ШАЙТУР Васка Шайтор 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 306, Микиту Шайтура 1663 м. Чэр., ИЮМ XVII 193.

ШАЛГАЛА Станислав Шалгала 1552 м. Кл., ПкнПКл. 395.

ШАЛНУК Ивану Шалнуку 1688 Маг., ИЮМ V 74.

ШАЛТУК Семену Шалтуку Василевичу 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 162.

ШАЛЫГА Гапон Шалыга 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 78, Ермак Шалыга 1764 с. Віц., в., ИЮМ XIX 154.

ШАМАЙ Касцюк Шомай 1764 Ула, ИЮМ XXII 421.

ШАМАК *Шомак* 1528 б. Астр., У. 88.

ШАМРО *Гапоном Шамро* 1739 м. Крыч., ИЮМ XVII 266.

ШАНТЫРЬ *Семенко Богданович Шантыр* 1567 Навагр. п., П. 822.

ШАПКА *Зенка Совостяновича Шапку* 1594 шл. Віц. в., ИЮМ XX 362, *Юрей Шапка Хотолский* 1630 дв. Пол. в., ИЮМ XXIII 296, *Васили Шапка Хотольский* 1641 Віц., ИЮМ XXI 299.

ШАПКОВАЛ *Пронько Шапковал* 1582 Гр., АВАК XVIII 43.

ШАПОВАЛ *Левон Шаповал* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 200, *Мишко Шаповал* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 167, *Арцем Шаповал* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 84, *Силивон Павлов Шаповал* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 287, *Никипер Шаповал* 1764 Ула, ИЮМ XXII 421, *Мартина Шыповала* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 147.

ШАПОЧНИК *на Данила Шапошника* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 175, *Ивана Шапачника* 1680 Маг., ИЮМ I 84.

ШАПЫРЬ *Василей Шапыр, Петр Шапыр* 1567 Гр. п., П. 690.

ШАРАВЫЙ *Гапей Шаравы* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 299, *Пракон Шаравый* там же, 295, *Сидар Шаравы* там же, 311.

ШАРАК *Михайло Шарак* 1631 Гр., АВК XX 300.

ШАРАМАН *Сазон Шараман* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 79.

ШАРАПА *Михайло Шарапа* 1528 б. Гр., У. 191.

ШАРЕМБА *Васка Шаремба* (наз. скл.) 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 284.

ШАРИЙ *Максим Шары, Роман Шары* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 72.

ШАРОЙКО *Ничипор Шаройко* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 19, *Ничыпер Шаройка* 1726 там же, 72.

ШАРУХА *Шаруха Хилкович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 8, *Шарусе Филковичу, рыболову* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 5, *Хоцко Хилкович Шаруха* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 54, *Еска Шаруха* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 37, *Лазара Шаруху* 1684 Маг., ИЮМ II 206.

ШАСТИНКА *Григория Шастинки* 1679 Маг., ИЮМ I 39.

ШАТИЛО *Шатило Анцухович* 1528 Навагр. з-к, У. 37.

ШАТКО Тимофей Софронович Шатко 1664 Маг., ИЮМ X 301.

ШАУЛА Матфей Шаула 1567 Мін. п., П. 1221, Василей Шаула 1580 свящ. Мсцісл. п., ИЮМ XXIV 411, Федора Шаулы 1601 Пол., ИЮМ XXVIII 262.

ШАХ князь Андрей Шах 1486 на Гродзеншчыне, АЛМ I 23.

ШАЧУК Илля Шачук 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 298.

ШВАЛКУН Юрґи Швалкун 1567 Ашм. п., П. 580.

ШВАНЬ Исаак Швань 1623 рыбак Маг., ИЮМ VIII 396.

ШВЕД Яроша Шведа 1752 Віц., ИЮМ XVIII 402.

ШВЕЙКА Михно Швейка 1589 с. Бр. в., АВАК VI 88.

ШВЕЦ Пётр Швец 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 84, Сазон Швец 1683 Маг., ИЮМ II 8, Иван Швец 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 20, Антон Швец 1726 там же, 72, Иван Швец 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 172, Яким Швец там же, 291, Яска Швец там же, 204.

ШЕВЕЛЬ Михалки Симоновича Шевеля 1692 сотнік Маг., ИЮМ IX 14.

ШВЕЦ, ШЕВЧИК Ботов для челяди купили пар две от Карнея шевца 1690 Маг., ИЮМ VII 147, от сотника Кузмы Шевца 1697 Маг., ИЮМ XI 15, Цимошко Шевец 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 170; с Коханом Шевчиком 1589 с. Бр. в., АВАК VI 75, Ярмолы Шевчыка 1679 Маг., ИЮМ I 8, Васка Шевчык 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 186.

ШЕВНЯ Яну Ивановичу Шевни 1643 м. Маг., ИЮМ IX 449, Тимошку Шевни 1688 Маг., ИЮМ V 37, Данилы Шевни 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 216.

ШЕВЯКА Микита Шевяка 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 429.

ШЕДИК, ШЕДЬКА, ШЕДКА Аникей Шодзик 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 431, Корней Шодзик там же, 437; Никипар Шедзько там же, 437; Атрошка Шедка 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 304, Гарасим Шедка там же, 306.

ШЕДЫЙ Якуш Шеды 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 188.

ШЕКА Андрей Шека 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 79.

ШЕЛЕЖЕК Козмы Шележка 1690 Маг., ИЮМ VII 17.

ШЕЛОМА, ШЕЛОМКА Янко Михнович Шолома 1567 Пін. п., П. 1212, Григорый Шаломка 1746 м. Маг., ИЮМ XIV 462.

ШЕЛОПЛУТ *Юрко Шолоплут* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 369.

ШЕЛУДКО, ШЕЛУДЬКО *Семен Шолудко* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 216; *Данила Шалудзка* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 318.

ШЕЛУХА *Богдан Шалуха* 1528 Мін. дв., У. 30, *городничему менскому Гринашку Шолусе* 1541, СДГАМГ 10, *Федор Шолуха* 1582 Гр., АВАК XVIII 36, *Державце Кричевскому пану Андрею Богдановичу Шолусе* 1665, АВК XIII 30.

ШЕЛЮТА *Амелян Шелюта, Андрей Шелюта, Ермолай Шелюта, Хведор Шелюта* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 36.

ШЕЛЮХА *Яско Шелюха* 1764 Ула, ИЮМ XXII 424.

ШЕМБЕЛЬ, ШЕНБЕЛЬ *Шембела Унцутича* 1567 Астр. хар., П. 792, *Ярош Шембель* 1626 з. Арш. п., ИЮМ XXI 438, *Ярошу Шембелю* 1635 м. Маг., ИЮМ IX 219; *Шембель* 1528 Навагр. з-к, У. 35.

ШЕМЕТ *Ян Шемет* 1567 Вас. хар., П. 781, *Ян Мартинович Шемет* 1567 Ваўк. п., П. 863, *Несцер Шемет* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 169.

ШЕМОТУЛА *Петру Шамотуле* 1555 Гр., АВАК XVII 70.

ШЕМЯКА *Шемяка* 1528 б. Мсцісл., У. 198.

ШЕНДЕР, ШАНДЕР *Аниску Шендеру* 1689 Маг., ИЮМ VI 72, *Пятрок Шандзер* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 278.

ШЕНТА *Грышка Шента* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 275.

ШЕПЛАВЫЙ, ШЕПЛЯВЫЙ *Грыцько Шаплавы* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 167, *Грыцько Шоплавы* там же, 161, *Барыс Шаплавы* там же, 164.

ШЕРЦ *Войтех Шорц* 1567 Ашм. п., П. 592, *Якуб Шорц* 1567 Гр. п., П. 689.

ШЕРШЕНЬ *Сцепан Шершень* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 59, *Иоаким Шершень* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 336.

ШЕРШУН *Миколай Шершун* 1646 с. Арш. п., ИЮМ XXIV 372, *Грышки Шаршуна* 1751 Віц., ИЮМ XVIII 396, *Роман Шаршун* там же, 397.

ШЕСТАК *Шостак Семенович* 1567 Гр. п., П. 676, *Стефан Шостак* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 82, *Лаврын Шостак*,

Павел Шостак, Савко Шостак, Сцепан Стрельбёнок Шостак 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 38.

ШЕСТИК Ходора Шостика 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 171.

ШЕСТИТКА Марцин Шасцитка 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 174.

ШЕШУЛА Иван Шешула Обухович 1567 Гр. п., П. 680.

ШИК Юлья Юрей Моисеевич Шик 1593 м. Віц., ИЮМ I 328.

ШИКИНЯ Стефан Шыкия 1764 Віц., ИЮМ XIX 187,
Лукаш Шыкия 1772 Віц., ИЮМ XIX 218.

ШИКУТ Никифор Шикут 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 346—347.

ШИЛО Панкрат Грыдкович Шыло 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 147, тот *Шыло., Курыло Шылович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 67, *Моисей Шило* 1730 с. Пол. в., ИЮМ II 342.

ШИМА Андрей Шима 1684 Маг., ИЮМ II 82.

ШИНДЕРЬ Омеляна Шындера 1679 Маг., ИЮМ I 9,
Шындеру Ониску 1690 Маг., ИЮМ VII 89, *Тимофея Шындэра* 1723 м. Маг., ИЮМ XII 413.

ШИПИЛО Богдан Шипило 1623 дв. Пол. в., ИЮМ XXIII 408.

ШИПКА Андрей Шыпка 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 169.

ШИПУЛЯ Якуш Шыпуля 1668 Пол. в., ИЮМ XXVIII 316, *Трофима Шыпули* 1690 Маг., ИЮМ VII 16, *Отрофим Шыпуля* 1691 бірчы Маг., ИЮМ VIII 15.

ШИПУНЯ Атрофим Шипуня 1700 Маг., ИЮМ XIV 9.

ШИРКО Миколай Ширко 1567 Ваўк. п., П. 860, *Алексей Шырко* 1623 рыбак Маг., ИЮМ VIII 396.

ШИРМА Войтех Ширма 1567 Пін. п., П. 1205, *Крыштоф Мартинович Ширма, Размыс Ширма* там жа, 1212.

ШИРОНОС Овтушко Устинович Шыронос 1635 м. Маг., ИЮМ IX 217.

ШИРЯЙ Тимофей Ширай 1567 Мін. п., П. 1217, *Миколай Ширай* 1646 б. Арш. п., ИЮМ XXIV 374.

ШИТИК Иван Шитик 1614 Бр., АВАК VIII 98, *велебного отца Самуеля Шитика Залеского* 1637 Бр., АВАК XI 117, *Ивана Шычика* 1689 Маг., ИЮМ VI 145.

ШИХОЛ Левона Шихола 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 77, *Васка Шыхола* 1590 м. Маг., ИЮМ VII 489.

ШИШ *Семен Шыш* 1623 Віц. в., ИЮМ XXI 77, *Прокот Шиш* 1642 с. Пол. в., ИЮМ XXII 316.

ШИШКА *Дашко Шишка* 1528 Пол. з-ля, У. 195, *Мишко Шишка* там же, 196, *Федор Шишка* 1528 б. Гр., У. 90, *Иван Шишка* 1567 Навагр. п., П. 825, *Иван Шишка* 1567 Гр. п., П. 678, *Яско Шышко* 1645 с. Арш. п., ИЮМ XXIII 449.

ШИШОВЕЦ *Гришко Шишовец* 1528 б. Кам., У. 100.

ШКАПА *Климьята Шкана* 1668 Пол. в., ИЮМ XXVIII 316.

ШКЕЛЬ *Мелешка Шкель* 1739 м. Маг., ИЮМ XIV 249, *Михалко Шкель* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 283.

ШКЛОВЕЦ *Матфею Шклову* 1688 Маг., ИЮМ V 52.

ШКЛЯЙ *Сымон Шкляй* 1625 м. Віц. в., ИЮМ XXI 418.

ШКЛЯР *Шкляру Радку* 1691 Маг., ИЮМ VIII 65, *Стефана Шкляра* 1709 Маг., ИЮМ XVI 14, *Михалка Шкляр* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 186.

ШКРОБ *Михалко Шкроб* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 257.

ШКУТ, ШКУТОК *Есип Шкут* 1646 Арш. п., ИЮМ XXIV 367, *Лазар Шкут* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 314; *Шкутку Мартину* 1685 Маг., ИЮМ III 90, з хаты, што *Шкуток, шмыхлер, жил* 1695 Маг., ИЮМ X 13.

ШЛЫК *Цимох Шлык* 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 42, *Иллюша Шлык* 1790 с. Віц. в., ИЮМ XX 325, *Свирид Шлык* там же, 323, *Хвесь Шлык* там же, 328.

ШЛЫКОВНИК *Степана Шлыковника* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 61.

ШЛЯПА 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 78, *Васька Шляпа* 1717 с. Віц. в., ИЮМ XXIV 190.

ШЛЯХТА *Мишко Шляхта* 1528 б. Бр., У. 100, *Мартин Шляхта* 1592 Мін., АВК XXXVI 347, *Ивана Шляхты..*, *Ивана Даниловича шляхты* 1589 дв. Бр. в., АВАК VI 35, *пана Ивана шляхты* там же, 36.

ШМАТ *Андрей Шмат* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 216.

ШМУХЛЕР, ШМЫХЛЕР *Арцема Шмухлера* 1690 Маг., ИЮМ VII 19, от *Артема Шмыхлера* 1695 Маг., ИЮМ X 14.

ШНИТКА *Михаила Шнитку* 1682 м. Пол., ИЮМ VI 265.

ШНЫРКА *Андрей Шнырка* 1646 Арш. п., ИЮМ XXIV 367, *Микуш Шнырка*, *Осип Шнырка* там же, 366.

ШПАК, ШПАЧЕК *Шпак Онихимович* 1540 Гр., АВАК XVII 121, *Мачук Шпак* 1583 Мін., АВК XXXVI 305, *Лукьян Шпак* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 160, *пан Ян Шпак* 1653 Гр., АВАК XV 48; з *Сяменом Спачком* 1589 с. Бр. в., АВАК VI 75.

ШПИЛЬ *Васька Шпиля* (род. скл.) 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 12, *Никифар Шпиль* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 263.

ШПИЛЬКА, ШПИЛЬКО *Яков Шпилька* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 159, *Богданко а Марцин Шпилько* там жа, 167.

ШПИРКА *Иван Шпырка* 1540 Гр., АВАК XVII 180.

ШУБКО *Хведор Шубко* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 169.

ШУБНИК *Ермак Шубник* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 221, *покуповали на зиму кожухи... от Сазона Шубника* 1690 Маг., ИЮМ VII 154, *Коник Шубник* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 203.

ШУГАЛЕЙ *Андрей Шугалей, Савка Шугалей* 1646, ИЮМ XXIV 365.

ШУК *Кондрат Дземан Шук* 1764 с. Віц. в., ИЮМ XIX 156.

ШУЛК, ШУЛКО *Степана Тишковича Шулка* 1593 м. Віц., ИЮМ XX 352, *Степан Шулк* там жа, 354, *Иван Шулко* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 165.

ШУЛЬГА *Шульгу Андреевича* 1541 Гр., АВАК XVII 262, *Якуб Янович Шульга* 1567 Астр. хар., П. 790.

ШУМЕЙ, ШУМЕЙКА *Петр Шумей* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 13, *Афанаса Шумейки* 1681 Маг., ИЮМ I 124, *Игнат Шумейка* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 267, *Микита Шумейка* 1747 м. Маг., ИЮМ XV 156.

ШУМКО *Ивана Ивановича Шумка* 1577 з. Талочынскі, ИЮМ XXXII 287.

ШУМЯТА *Петр Шумята* 1567 Рад. хар., П. 784.

ШУНКО, ШУНКА, ШУНЬКО *Станислав Шунко* 1567 Ашм. п., П. 589, *Иван Шунко* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 168, *Грышко Шунка* там жа, 164, *Ахрем Шунко* 1717 с. Віц., ИЮМ XXIV 191, *Станислав Шунько* 1567 Ашм. п., П. 585.

ШУСТИК *Макар Шусцик* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 310.

ШУТРА *Косцель Шутра* 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 78.

ШУХВОСТ *Михалко Шухвост* 1717 с. Віщ. в., ИЮМ XXIV 188.

ЩАСНЫЙ *Станислав Щасны* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 273; гл. СЧАСНЫЙ.

ЩЕГОЛ *Степаном Щоглом* 1582 Мін., АВК XXXVI 199.

ЩЕДРА *Мануилом Щедрою* 1582 з. Мін., АВК XXXVI 113.

ЩЕДРУХ *Якуб Щодрух* 1567 Гр. п., П. 706.

ЩЕКА *Федор Щека* 1631 Гр., АВК XX 300.

ЩЕПА *Федор Щеп* 1528 б. Пін., У. 188, *Федор Щеп* 1528 б. Кл., У. 189, *Миколай Иванович Щеп* 1567 Пін. п., П. 1214.

ЩЕПЕЛ *Григорей Щепел* 1666 з. Мєсїєл. в., ИЮМ XXVIII 121.

ЩЕРБА, ЩАРБА *Матыш Шимкович Щерба* 1567 Ашм. п., П. 569, *Иван Щарба* 1679 Маг., ИЮМ I 27.

ЩЕРБАК *Пятрок Щарбак* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 242.

ЩЕРБИНА *Иван Щербина* 1567 Навагр. п., П. 837, *Сцепан Щербина* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 161.

ЩЕТКА, ЩЕТКО *Грица Щотку* 1589 дв. Бр. в., АВАК VI 44, *Дмитрака Щатка* 1679 Маг., ИЮМ I 16, *Прохор Щотко* 1684 Маг., ИЮМ II 191, *Якуб Щацко* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 250.

ЩИГИР *Трохим Щигир* 1592 Мін. п., АВАК XIV 440.

ЩИТ *Роман Щыт* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 232, *Хризостома Немировича Щита* 1684 суддзя Пол., ИЮМ VI 315.

ШУКА *Щепан Шука* 1567 Астр. хар., П. 791.

ШУПАК *Амелян Шупак* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 437.

ШУРИХА *Ян Шуриха* 1528 б. Ваўк., У. 94.

ЮРОБА *Олексей Юроба* 1592 Мін., АВК XXXVI 390.

ЮХА *Михалка Юха* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 218, *Антон Юха* 1758 Маг., ИЮМ XVI 221.

ЯБЛОКО *Якуб Яблоко* 1601 Гр., АВК XX 167.

ЯЗНЫЙ *Овдей Язный* 1623 рыбак Маг., ИЮМ VIII 396.

ЯЙКО *Ян Яйко* 1601 Гр., АВК XX 181.

ЯЙЦО *Гришко Ейцо* 1579 Бр., АВК XXXIX 305.

ЯКОСЯ *Микита Якося, в монашестве Никодим Стефанович* 1712 м. Пол. в., ИЮМ XX 145.

ЯЛОВЫ Пятрок Яловы 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 207.

ЯМИНА Ямина Жукович 1568 м. Бр. в., АВАК VI 89.

ЯРИГА Исай Ярыга 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 203.

ЯРИНА Ян Ярына 1567 Гр. п., П. 693.

ЯСКОЛД Матей Грисевич Ясколд, Матей Мартинович Ясколд, Обронко Янович Ясколд, Петр Бартошевич Ясколд, Петр Стасевич Ясколд, Сарафин Мартинович Ясколд, Щасный Микалаевич Ясколд 1567 Ваўк. п., П. 866.

ЯТУХА Давыд Ятуха 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 304.

ЯЧНЫЙ 1667 Месяц. в., ИЮМ XVII 222.

Найменні асоб мужчынскага полу

Для максімальна поўнай ідэнтыфікацыі асобы не дастаткова назваць яе ўласнае асабовае імя, бо набор імён не такі шырокі, каб кожная асоба магла насіць імя, адрознае ад іншых. А юрыдычна-гаспадарчыя адносіны паміж членамі ўсякага калектыву патрабавалі пры афармленні розных дакументаў строгай ідэнтыфікацыі зацікаўленых у кожнай канкрэтнай справе асоб. Таму ў юрыдычных актах XV—XVIII стст. мы звычайна сустракаем разгорнутыя двух-, трох- і чатырохслоўныя найменні асобы. Чатырохслоўныя найменні ўжываюцца толькі спарадычна, а колькасная суадноснасць двухслоўных і трохслоўных найменняў на працягу XV—XVIII стст. заўсёды была ў карысць першых. Так, ва Ухвале 1528 г. (гл. табл. 2) у цэлым на тэрыторыі, што зараз уваходзіць у склад БССР, гэта суадноснасць выражаецца лічбамі 1536 (98,7%) — 20 (1,3%). Цікава, што і ў іншых частках Вялікага княства Літоўскага ва Ухвале 1528 г. прыкладна такая ж суадноснасць: Бельская зямля 1738 (96,6%)—61 (3,4%), Жмудская 1546 (99,7%)—4 (0,3%), Валынская зямля 216 (97,7%)—5 (2,3%). У Попісе 1567 г. назіраецца некаторае змяншэнне колькасці двухслоўных найменняў і павелічэнне трохслоўных. Іх суадноснасць (гл. табл. 3) на тэрыторыі, што зараз уваходзіць у склад БССР, выражаецца лічбамі 2251 (81,26%)—519 (18,8%), у Віленскім павеце 152 (81,3%)—35 (18,73%), у Жмудскай зямлі 2319 (97,8%)—52 (2,2%), на Валыні 216 (90,8%)—22 (9,2%). Двухслоўныя найменні яшчэ больш уступаюць месца трохслоўным у «Сметной книге г. Витебска» 1655 г., дзе двухслоўных найменняў 641 (67,6%), а трохслоўных 307 (32,4%). Але трохслоўныя найменні тут у адрозненне ад

Табліца 2

Колькасная суадноснасць двухчленных і трохчленных
назваў асобы ва Ухвале 1528 г.

Тэрыторыя	Двухчленныя назвы		Трохчленныя назвы		Усяго
	кольк.	%	кольк.	%	
На тэрыторыі Беларусі					
Астрынскія баяры	83	100	—	—	83
Ашмянскі двор	229	99,6	1	0,4	230
Брэсцкія зямiane	58	98,3	1	1,7	59
Васілішскія баяры	66	100	—	—	66
Ваўкавыскія баяры	184	99,4	1	0,6	185
Віцебская зямля	36	100	—	—	36
Гродзенскія баяры	193	98,5	3	1,5	196
Лідскі двор	68	100	—	—	68
Мсціслаўскі замак	44	100	—	—	44
Навагрудскі замак	216	99,5	1	0,5	217
Пінскія баяры	63	98,6	1	1,4	64
Полацкія зямiane	115	90,5	12	9,5	127
Радунскія баяры	96	100	—	—	96
Слонішскія баяры	85	100	—	—	85
Разам	1536	98,7	20	1,3	1556
За межамі Беларусі					
Бельская зямля	1738	96,6	61	3,4	1799
Жмудская зямля	1546	99,7	4	0,3	1550
Валынская зямля	216	97,7	5	2,3	221

пералічаных вышэй дакументаў выконваюць яўна сацыяльную функцыю. Так, сярод 177 запісаў шляхты двухслоўных назваў — 9 (5,09%), а трохслоўных — 168 (94,91%), у той час як сярод 780 запісаў віцебскіх мяшчан двухслоўных назваў 641 (82,2%), а трохслоўных 139 (17,8%), г. зн. колькасная суадноснасць прыкладна такая ж, як і ў іншых дакументах другой палавіны XVI і першай палавіны XVII ст.

Другі і наступныя кампаненты разгорнутых найменняў асоб мужчынскага полу з суфіксамі *-ович, -евич, -ич, -ов, -ев, -ин, -енко, (-анко), -онок(-енок)* у XV—XVII стст. звычайна выконвалі функцыю дадатковага дыферэнцыруючага сродка толькі ў межах аднаго пакалення, г. зн. не перадаваліся па наследству. Кожнае новае пакаленне атрымлівала новыя назвы. Кампаненты разгорнутых

найменняў на *-ович, -евич, -ич, -ов, -ев, -ин, -енко, -онок, -ёнок* былі патранімічнымі формамі, інакш кажучы, іменем па бацьку (гл. стар. 288—291). Антрапанімічныя адзінкі на *-скій, -цкій* у XVI—XVII стст. былі больш устойлівымі, чым патранімікі, таму што маглі абазначаць асоб розных пакаленняў па назве населенага пункта (і сына, і бацьку, і дзеда), у той час як патранімікі абазначалі асобу толькі аднаго пакалення па імені бацькі. Гэта значыць, антрапонімы, паходжанне якіх звязана з назвай населенага пункта, у той час па сваёй функцыі стаялі на крок бліжэй да сучасных прозвішчаў, чым патранімікі.

У разгорнутых найменнях адной і той жа асобы ў XVI—XVIII стст. назіраецца выкарыстанне ў функцыі другога ці трэцяга кампанента словаўтваральных дублетаў. У якасці такіх дублетаў выступаюць:

1. Патранімічныя формы з рознымі суфіксамі: *-ов||-ович, -ев||-евич, -ич||-ин, -ич||-инич, -ин||-ов, -ин||-иниц||-ич, -евич||-инин*: *Игнат Бутаков.., по брате своем Иване Бутаковичу* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 209; *Игнат Дешкович* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 131, *Изната Дешкова* там жа, 132; *Олексей Мурашкинич* 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 226, *в Олексея Мурашчынича* 1578 там жа, 186; *Степан Барихович.., Степана Барихова* 1577 Маг., ИЮМ XXX 49; *Андрей Белнич* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 201, *Андрей Былчин* 1578 там жа, 50; *Сергей Боровин.., Сергей Боров.., отцу Сергея небожчыку Бору* 1578 Шкл. вол., ИЮМ XXXII 120; *Петр Окулич.., Петра Окулинича* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 130; *Иван Зенонович* 1578 там жа, 241, *Ивана Зеновича* там жа, 162, *Иван Зеновов* 1577, ИЮМ XXX 80; *Куз-ма Авусов.., Кузму Авусовича* 1578, ИЮМ XXXII 73; *Логвин Халутин* 1578 м. Сл., ИЮМ XXXII 8, *Логвин Халутинин* там жа, 5, *Логвину Холутиничу* там жа, 15; *Мамона Кудиновича.., у Мамона Кудинова* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 150; *Митку Радкову.., Митко Радкович* там жа, 223; *Ермола Колоколов, Ермолы Колоколовича* там жа, 95; *Петр Мокусов* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 60, *Петра Мокусовича* там жа, 196; *Олексея Тубышинича* там жа, 76, *Олексея Яцковича Тубышовича* 1577 там жа, 266; *Ломака Борневич* 1592 Маг., ИЮМ VIII 201, *Ломака Борнев* там жа, 203; *Богдан Тарасович, резник* 1593 Віц., ИЮМ I 327, *Богдан Тарасов, резник* там жа, 334; *Якова Кирикова* 1691 Маг., ИЮМ VIII 4, *Якова Кириковича* там жа,

3; *Артем Азаров* 1691 Маг., ИЮМ VIII 161, *Артем Азарович* там же, 160; *Исай Мяньюков* 1746, Маг., ИЮМ XXX 303, *Исай Мяньюкович* там же, 304; *Алисей Хвескович* 1758 с. Маг. п., ИЮМ XVI 251, *Алисей Хвесков* там же, 253; *Авхим Потапович*., *Авхима Потапова* 1759 Маг., ИЮМ XVI 330.

2. Патранімічная форма на -ович, -ов, -енок і форма на -ский, -анин, -овец: *Наум Дорошкович*., *Наума Дорошковского* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 138; *Охромей Бобрович* там же, 64, *Охромей Бобровский* 1577 там же, 205; *Никон Добошненко* 1588 м. Маг., ИЮМ VII 452, *Никона Добошнянина* 1589 там же, 457; *Гаврило Ясков* 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 47, *Гаврук Ясковец* там же, 43.

3. Апелятыўнае імя-мянушка і патранімічная форма на -ов, -ев, -ин, -ович, -евич: *Данилы Береля* 1679 Маг., ИЮМ I 15, *сотник Данило Берелев* 1684, ИЮМ II 81; *у Или Мякиша* 1679 Маг., ИЮМ I 45, *Илли Мякишова* там же, 16; *Марка Шындера* 1679 Маг., ИЮМ I 16, *Марка Шындерова* 1690 Маг., ИЮМ VII 15; *Прокопа Латушки* 1680 Маг., ИЮМ I 90, *Прокопа Латушкина* 1679 там же, 11; *Агапона Ивановича Смыка* 1683 Маг., ИЮМ II 3, *Агапону Смыковичу* 1691 Маг., ИЮМ VIII 117; *Михалка Будыла* 1684 Маг., ИЮМ II 176, *Михалка Будылик* там же, 178, *Михалка Будылин* там же, 183; *Лукаш Полуда* там же, 180, *Лукаш Полудин* там же, 192; *Исай Черный* там же, 183, *Исай Черников* там же, 187; *Мелешка Лагуся* 1685 Маг., ИЮМ III 12, *Мелешко Лагусев* 1683, ИЮМ II 6; *Максиму Требуху* 1689 Маг., ИЮМ VI 148, *Максиму Требухову* там же, 149; *Ивану Широносу* там же, 149, *Ивану Ларковичу Широносову* там же, 150; *Ларку Зезюли* там же, 147, *Ларко Зезюлин* 1691, ИЮМ VIII 175; *Автушка Хмара*., *Автушко Хмарын* 1689 Маг., ИЮМ VI 171; *Ивану Пивовару* 1690 Маг., ИЮМ VII 67, *от Ивана Пивоварова* там же, 20; *Сергей Требух* 1691 Маг., ИЮМ VIII 168, *Семен Требухов* там же, 169; *Отрошко Махлай* там же, 176, *Отрошко Махлаев* там же, 175; *Андрей Корочун*., *Андрей Корочунов* там же, 170; *Васко Крылко* там же, 169, *Васко Крылков* там же, 167; *Ян Лях* там же, 172, *Иван Ляхов* там же, 170; *Клишка Бурачок* там же, 165, *Клишка Бураков* там же, 162; *Купрей Мурашка* там же, 162, *Купрей Мурашкин* там же, 161; *Мелешка Мамяка* там же, 173, *Мелешко Мамякин* там же, 172; *Отрошко Махлай* 1691 Маг.,

ИЮМ VIII 176, *Отрошко Махлаев* там жа, 175; *Андрей Булыма* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 227, *Андрей Булимов* там жа, 223; *Грегория Булая* 1758 Маг., ИЮМ XVI 257, *Геронима Булаева* там жа, 258.

4. Патранімічныя формы, утвораныя ад розных форм імені бацькі названай асобы: *Иля Грышкович...*, *помене-ный Иля Грыдкович* 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 110; *Ивашко Гриневиц...*, *Ивашко Гришкович* там жа, 206; *Федор Климјатинич...*, *Федора Климовича* там жа, 167; *Тимошко Гришкович* 1588 м. Маг., *Тимошко Григорович* там жа, 419; *Антроп Никонович* (у тэксе.— М. Б.), *Онтроп Онікеевич* (у подпісу.— М. Б.) свяшч. Маг., ИЮМ VIII 273; *Овдей Тихонович* (у тэксе.— М. Б.), *Овдей Тишкович* (у подпісу).— М. Б.) свяшч. Маг., ИЮМ VIII 274; *Мелешка Гапеевича* 1664 Маг., ИЮМ X 288, *Мелешка Агапеевича* там жа, 294.

Усё сказанае сведчыць аб тым, што ў XVI—XVII ст. яшчэ не было ўстойлівых найменняў з кампанентам тыпу сучасных прозвішчаў, у значнай меры сказанае адносіцца і да першай палавіны XVIII ст.

Табліца 3

Колькасця суадноснасць двухчленных і трохчленных назваў асобы ў Попісе 1567 г.

Тэрыторыя	Двухчленныя назвы		Трохчленныя назвы		Усяго
	кольк.	%	кольк.	%	
На тэрыторыі Беларусі					
Ашмянскі павет	337	81,35	76	18,65	413
Брэсцкі, Камянецкі, Кобрынскі паветы	278	85,5	47	14,5	325
Ваўкавыскі павет	243	83,8	47	16,2	290
Гродзенскі павет	459	70,7	190	29,3	649
Лідскі павет	94	86,2	15	13,8	109
Навагрудскі павет	327	85,6	55	14,4	382
Мінскі павет	156	84,8	28	15,2	184
Пінскі павет	145	76,7	14	23,3	189
Слонімскае павет	212	94	17	6	229
Разам	2251	81,26	519	18,73	2770

За межамі Беларусі

Віленскі павет	152	81,3	35	18,7	187
Жмудская зямля	2319	97,8	52	2,2	2371
Валынская зямля	216	90,8	22	9,2	238

Простыя (аднаслоўныя) найменні ўжываюцца: 1) калі справа ідзе аб ужо вядомай асобе, якая раней называлася ў тым жа дакуменце разгорнутым найменнем, г. зн. пры паўторным упамінанні: Просил у нас *Александр Ходкевич* и брат его *Мишко*... штож быхмо позволили *Александру* продать *Тишку*, брату своему, чотыры чоловеки 1461 Кам. вол., АЛМ I в. I 13; 2) калі пералічваюцца па імені дзеці пры імені бацькі: ...купил в мещанина Полоцкого в *Микиты Козича* и в его сынов в *Богданца*, а в *Феденка*, а в *Васенка*, село на реце на Уле... 1497 м. Пол., АЛМ I в. I 132; в Полочан, на имя в *Михаила Олтускова сына Левковича* и в его сынов *Хрола* и в *Семена* 1497 там жа, 141; ці малодшыя браты пры імені старшага брата: Просил у нас *Александр Ходкевич* и брат его *Мишко*... штож быхмо позволили *Александру* продать *Тишку*, брату своему, чотыры чоловеки 1461 Кам. вол., АЛМ I в. I 13; 3) калі называюцца юрыдычна залежныя асобы пры імені ўладальніка: Просил у нас пан *Довкшевич* двух чоловеков, *Миля* а *Гейстя* паміж 1440—1447 Гр. п., АЛМ I в. I 6; *Елхим* князь Юрев боярин 1461 Кобр., там жа 13; А се приданя деда нашего, князя *Семена Лингвеня* и отца нашего, князя *Юря Лингвеневица* и мое князя *Ивана Юревича* в Головчине селе *Гридкова* служба полна а чоловек прихойий *Конан* слуга путный, а чоловек прихойий *Афанас* дает куницу, а чоловек прихойий *Сысой* служба полная, а чоловек неприхойий *Сопрон* служба полная, а чоловек непохойий на Коленкове *Андрей Тивун* служба полная, а чоловек прихойий *Захарка* служба полная, а чоловек непохойий *Семен* служба полная... і г. д. 1468 Мсцісл. кн., там жа, 14; Бил нам чолом... пан *Мартин Хребтович*, и просил в нас двух чоловеков в Новогрудском повете *Осецкого* десятку, на имя *Бутя* а *Дробыша* 1497, там жа, 142; 4) калі гутарка ідзе пра вядомую ў данай мясцовасці асобу: Просил у нас пан *Довкшевич* двух чоловеков... каля 1440—1447 гг. Гр. п., АЛМ I в. 6; 5) калі пры імені асобы называецца прафесія, занятак, годнасць: *наместнику Каменецкому пану Насуте* 1444 Кам. вол., там жа 7; в *мытников Менских* в *Евлашка* а у *Федора*... 1496, АЛМ I в. I 126; 6) калі перад уласным іменем ёсць агульнае сямейнае найменне: Били нам чолом *Илинич Сидор* и з своею братнею 1448 *Марилеўшчына*, АЛМ I в. I 8.

У двухслоўных найменнях у XV—XVIII стст. звычайна на першым месцы стаіць мужчынскае ўласнае імя (далей скарачана МІ), а на другім месцы знаходзіцца кампанент, які дае дадатковыя звесткі аб асобе, указваючы яе паходжанне (імя па бацьку, далей скарачана ІБ — імя бацькі), месца пражывання ці ўладанне (па назве населеных пунктаў ці абласцей, далей скарачана НМ — назва мясцовасці) ці другое імя асобы (апелятыўнае імя-мянушка, далей скарачана Ап).

У якасці першага кампанента выступаюць уласныя асабовыя імёны ў поўнай афіцыйнай ці размоўна-бытавой форме і ў эмацыянальнаацэнных формах. Тут, каб не паўтарацца, няма патрэбы прыводзіць адпаведны матэрыял, бо ён шырока прадстаўлены ў раздзеле «Мужчынскія імёны і прозвішчы, утвораныя ад іх» (гл., напрыклад, артыкулы аб імёнах Александр — стар. 23—24, Андрей — стар. 28—30, Василий — стар. 39—41, Георгий, Юрий — стар. 49—51, Григорий — стар. 53—56, Илия — стар. 81—82, Иоанн — стар. 83—87 і інш.).

У залежнасці ад значэння другога кампанента двухслоўныя найменні падзяляюцца на 4 групы: 1) найменні, у якіх другі кампанент характарызуе асобу па імені бацькі (МІ+ІБ), 2) найменні, у якіх другі кампанент характарызуе асобу па назве мясцовасці (МІ+НМ), 3) найменні, у якіх у якасці другога кампанента выступае апелятыўнае імя-мянушка (МІ+Ап) і 4) найменні, у якіх другім кампанентам з'яўляецца імя ўласнае хрысціянскага календара.

Найбольш шматлікімі з'яўляюцца найменні групы МІ+ІБ, у якіх у якасці другога кампанента выступаюць патранімічныя формы на *-овіч* (*-евіч*), *-ич* (*-ыч*), *-ов* (*-ев*), *-ин* (*-ын*). Ва Ухвале 1528 г. яны складаюць 86,84% усіх двухслоўных найменняў (гл. табл. 4).

Сярод найменняў групы МІ+ІБ пануючае месца займаюць найменні, у якіх другі кампанент з'яўляецца патранімічнай формай на *-овіч* (*-евіч*), *-ич* (*-ыч*). На іх долю прыпадае 83,46% усіх двухслоўных найменняў (гл. табл. 4). Формы на *-овіч* (*-евіч*), *-ич* (*-ыч*) у XVI—XVII стст. у названых найменнях былі іменем па бацьку, а не прозвішчам, як можа паказацца на першы погляд. У розных помніках указанага перыяду знаходзім вялі-

Табліца 4

Колькісная суадноснасць словаўтваральных тыпаў другога кампанента двухчленных назваў асобы ва Ухее 1528 г.

Тэрыторыя	Імя		Апелятыў		-овіч, -евіч		-скі		-ов, -ев		-ін		-ец		Усяго
	кольк.	%	кольк.	%	кольк.	%	кольк.	%	кольк.	%	кольк.	%	кольк.	%	

На тэрыторыі Беларусі

Астрынскія баяры	—	—	1	1,2	79	95,2	2	2,4	1	1,2	—	—	—	—	83
Ашмянскі двор	—	—	7	3	220	96	2	0,9	—	—	—	—	—	—	229
Брэсцкія зямляне	6	10,31	5	8,64	23	39,65	20	34,48	3	5,15	1	1,72	—	—	58
Васілішскія баяры	1	1,51	7	10,6	54	81,82	3	4,55	1	0,51	—	—	—	—	66
Ваўкавыскія баяры	—	—	12	6,52	162	88,04	3	1,63	3	1,63	1	0,55	3	1,63	184
Віцебская зямля	—	—	6	16,67	20	55,56	3	8,33	4	11,11	3	8,33	—	—	36
Гродзенскія баяры	2	1,04	18	9,33	156	80,83	9	4,46	2	1,04	6	3,11	—	—	193
Лідскі двор	1	1,47	7	10,29	58	85,3	1	1,47	1	1,47	—	—	—	—	68
Мсціслаўскі замак	1	2,27	2	4,55	34	77,32	5	11,36	—	—	2	4,55	—	—	44
Навагрудскі замак	4	1,85	6	2,78	191	88,42	7	3,24	—	—	7	3,24	1	—	216
Пінскія баяры	—	—	4	6,35	51	80,47	6	9,52	—	—	1	1,59	1	1,59	63
Полацкія зямляне	2	1,74	21	18,26	63	54,78	13	11,3	12	10,43	4	3,48	—	—	115
Радунскія баяры	1	1,04	—	—	94	97,81	1	1,04	—	—	—	—	—	—	96
Слоніўскія баяры	—	—	7	8	77	90,6	1	1,18	—	—	—	—	—	—	85
Разам	18	1,17	103	6,7	1282	83,46	76	4,94	27	1,75	25	1,63	5	0,3	1536

За межамі Беларусі

Бельская зямля	16	0,89	185	10,65	14,68	84,61	61	3,61	11	0,06	4	0,22	—	—	1738
Жмудская зямля	2	0,13	19	0,23	1298	83,96	6	0,39	1	0,06	—	—	—	—	1546*
Валынская зямля	1	0,46	20	9,26	69	31,84	126	58,33	—	—	—	—	—	—	216

* З іх 14,23% з суфіксамі -айтис (110), -ойтис (95), -отис (1), -осис (1), -исис (1), -ойтя (1), -ис (9), -ишка (1).

кую колькасць выпадкаў, якія пацвярджаюць сказанае: Андрей Федорович именем отца своего Федора Климовича оповедал... 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 122; Влас Лукинич., отца нашего Луки Ланковича там жа, 151; Епимах Львович Буховецки именем пана отца своего, его мл-ти пана Льва Ивановича Буховецкого... 1578 дв. Маг., ИЮМ XXXII 34; Иван Асташкович., небожчыку отцу моему Асташку 1578 Магілёўшчына, ИЮМ XXXII 147; Кондрата Гришковича... А Кондрат их (пазычаныя ў яго грошы.—М. Б.) для отездки своей отцу своему Грышкы... взять поручил 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 170; Кунко Тимофеевич... сына своего Мишка Кунковича 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 82; Марко, Грышко а Ходор Осташовичы., небожчик Осташ, муж матчин, а отец наш 1577 м. Маг., ИЮМ XXXII 197; Я, Селивон Миткович... просил еоми отца своего Митка... там жа, 174; Хацка а Легошка Юркович... по смерти отца их небожчика Юрка... 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 50; Яцка Гаврыловича., небожчика отца его Гаврилы Ивановича Новика там жа, 145; Семен а Охрем Кононовичи жаловали на мещанина Могилевского Поршу Лукинича о том, иж дей он скоро по смерти отца их, Конона Мойсеевича... там жа, 70; Лазар Иванович жаловал на.. Антона Ивановича, брата своего рожоного, о том, иж дей он скоро по смерти отца их Ивана... там жа, 64; Орофей Фурсович за жалобой отца Фурса Степановича 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 65; Ратко Тимошкович на-противко отца своего Тимошка 1578 м. Маг., ИЮМ XXXII 46; Курыло Павлович, украдшы коня его... отвел до отца своего Павла 1597 м. Маг., ИЮМ VIII 241; Яцко Конашевич., Конаш Пашкович, именем сына своего Яцка 1598 м. Маг., ИЮМ VIII 255—256; справа мещан могилевских Чурьлы Артемовича з отцем его Артемом Подвязским 1617 м. Маг., ИЮМ VIII 344; жона того Федора Ростопты, на имя Марья... с сыном своим Романом Федоровичом 1624 м. Маг., ИЮМ VIII 406; Вуккола Ивановича... и сына оного Андрея Вукколовича 1653 Маг., ИЮМ X 254; Я, Григорей Уласович, сам от себе и сына своего Парфена Григоревича 1656 м. Маг., ИЮМ X 285; отец Никитий Евлевич,

свещеник буйницький... а сын мой, Богдан Евлевич 1664
Mag., ИЮМ X 291.

Сустракаюцца выпадкі, калі другі кампанент на -ович (-евич) з'яўляецца не іменем па бацьку, а іменем па мянушцы бацькі: *Гелияш Смоевич...*, *отца нашего, пана Леона Смая* 1634 дв. Віц. в., ИЮМ XXIV 212.

Найменні групы МІ+ІБ, у якіх у якасці другога кампанента выступаюць патранімічныя формы на -ов (-ев), ва Ухвале 1528 г. складаюць 1,75% усіх двухслоўных найменняў. Рэдкімі былі і найменні, у якіх другім кампанентам з'яўлялася патранімічная форма на -ин (-ын)— ва Ухвале 1528 г. іх 1,63%.

Трэба адзначыць розніцу ва ўжыванні другога члена найменняў на -ович (-евич) у Маскоўскай дзяржаве, дзе імя па бацьку на -ович (-евич) ў XV—XVI стст. маглі насіць толькі прадстаўнікі вышэйшых слаёў пануючага класа, а ўсе іншыя асобы мелі імя па бацьку на -ов, -ин, і ў Літоўскім княстве, у склад якога ў разглядаемы перыяд уваходзіла тэрыторыя сучаснай Беларусі, дзе падобнага абмежавання не было. У «Тысячнай кнізе» Маскоўскай дзяржавы 1550 г. прыкладна на тысячу выпадкаў імя па бацьку на -ович (-евич) маюць 28 асоб, на -ин — 41 асоба, на -ого — 2 асобы і больш 900 асоб — на -ов (-ев). Ва Ухвале 1528 г. адваротны малюнак. На 1500 выпадкаў імя па бацьку на -ович (-евич) маюць звыш 1200 асоб і толькі каля 50 — імя па бацьку на -ов (-ев), -ин. Паступова ўжыванне імён па бацьку на -ов (-ев) у Маскоўскай дзяржаве і імён па бацьку на -ович (-евич) у Літоўскім княстве становіцца ўстойлівай кніжнай традыцыяй, якая, безумоўна, адыграла немалаважную ролю ў фарміраванні прозвішчаў на -оў (-ёў) і -овіч (-евіч).

Найменні групы МІ+ІБ, у якіх у якасці другога кампанента ўжываюцца патранімічныя формы на -онок (-ёнок), адзначаны толькі ў XVIII ст. ва ўсходняй частцы Беларусі: *Алексей Халимонёнок* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 20, *Васька Савалучонок* там жа, 16, *Дорош Бурчонок* там жа, 24, *Евхим Климонёнок* там жа, 15, *Мойсей Макаренко* там жа, 17, *Андрей Левонёнок* 1526 там жа, 38, *Андрей Мойсейёнок* там жа, 79, *Аникей Гононёнок* там жа, 79, *Антон Явстрацёнок* 1769 там жа, 10, *Есько Бондаронок* там жа, 4.

Найменні групи МІ+НМ ад агульнага ліку двух-слоўных найменняў ва Ухвале 1528 г. складаюць 5,26% (гл. табл. 4). Пераважна ў якасці другога кампанента, які характарызуе асобу па назве мясцовасці, выступае прыметнік на -скі (цкі).

У помніках пісьменнасці часта адлюстроўваецца непасрэдная сувязь антрапанімічных адзінак названага тыпу з назвай населенага пункта. Асабліва выразна гэта можна прасачыць на матэрыяле Попісу 1567 г., дзе з прычыны спецыфікі гэтага дакумента падаецца і назва асобы і назва населенага пункта, у якім яна пражывае ці якім валодае: *Юрѣи Заболоцкіи з ыменей своих с Кленицкого и Заболоцкого...* 1567 Ашм. п., П. 590; *Рабей Гнойницкіи з ыменья Гнойницкого под Городном* 1567 Гр. п., П. 676; *Валентый Снарскіи з ыменья своего з Уснара...* там жа, 700; *Станислав Зарецкіи з ыменья своего Заречья...* *Андрей Залескіи з ыменья Залесеца* 1567 Лід. п., П. 747; *Петра Шастный а Иван Каменицкіи...* *выправили одного брата Ивана Каменицкого и ставили з ыменья своего Каменки...* 1567 Навагр. п., П. 823; *Данило Покрошенскіи сам дей фор, з ыменья своего с Покрошова выслал слугу на имя Коменицкого* там жа, 835; *Якуб Грузскіи з Грузкое* 1567 Ваўк п., П. 860; *Петр Добронижскіи з ыменья своего з Доброниза...* *Стецка Лышчынського сын Иев з ыменья Лышич...* *Лев Горновскіи з Горнова* 1567 Бр. п., П. 1182; *Мацко Токаровскіи с Токарова...* *Богдан Чижевскіи сам служит пану Войне з Чижевич выслал слугу...* там жа, 1184; *Юхно Пришифостскіи с Пришифостов* там жа, 1185; *Федор Скоковскіи з Скоков* там жа, 1188; *Ян Горновскіи...* *з ыменья своего з Горнова ставил слугу Станислава Нурынского* там жа, 1189; *Офанас Мутиколскіи...* *з ыменья его з Мутикол,* *Тимофей Черневскіи...* *з ыменья своего з Чернева* там жа, 1190; *Валентый Хмелевскіи кляча з Хмелева...* *Шиман Копиенскіи с Копин...* там жа, 1191; *Федор Волковицкіи з ыменья своего з Волкович* там жа, 1197; *Иван Токаровскіи з ыменья своего с Токаров конь...* там жа, 1198; *Станислав Могильницкіи...* *з ыменей своих з Ондропова, Острова в повете Кобринском конь, а з Могильницы*

там жа, 1199; *Іван Черняский з ыменя своего Чернска ставил слугу...* там жа, 1200; *Григорей Кочановский с Кочанович конь...* 1567 Пін. п., П. 1207; *Солтан Курадовский з ыменя Курадовского конь...* там жа, 1212; *Дмитрей Ратомский з ыменя своего з Ратомы* 1567 Мін. п., П. 1228; *Пан Андрей Халецкий з ыменей своих...* з *Халча* 1567 Рэч. п., П. 1233.

Найменні групы МІ+НМ, другі кампанент якіх мае форму на *-ец, -инец, -овец*, ужываліся толькі спарадычна: ва Ухвале 1528 г. *Петр Ордынец* б. Ваўк., 94, *Василь, Радивон Сачковцы* б. Пін., 189, *Яцько Козловец* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 167, *Сергей Басловец* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 80, *Хома Быховец* там жа, 56. Зрэдку сустракаюцца найменні з другім кампанентам на *-анин*: *Коста Лбучанин* 1528 Навагр. з-к, У. 35.

Найменні групы МІ+Ап ва Ухвале 1528 г. складаюць 6,7% ад усіх двухслоўных найменняў. У якасці другога кампанента ўжываецца апелятыўнае імя-мянушка, якое па сутнасці было другім, бытавым іменем: *Богдан Борц* 1528 б. Мсцісл., У. 199, *Іван Драч* 1552 м. Пін., ПкнПКл. 26, *Григорей Горло* 1567 Лід. п., П. 749, *Костя Золотар* 1577 м. Маг., ИЮМ XXX 16, *Андрей Корогод* 1614 Арш. п., ИЮМ XXVIII 174, *Войтеха Лану* 1624 м. Маг., ИЮМ VIII 398 і інш. Падрабязней аб лексічным складзе імён-мянушак гл. стар. 181—281.

Найменні групы МІ+МІ ва Ухвале 1528 г. складаюць 1,17% усіх двухслоўных найменняў. У якасці другога кампанента ў іх выступаюць поўныя ці эмацыянальнаацэначныя формы імён: *Аверкий*: *Іван Аверка* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 282; *Агей*: *Васка Агея* (род. скл.) 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 282, *Микита Агей*, *Яков Агей* 1766 Маг., ИЮМ XVII 78; *Алексей*: *Іван Алёкса* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 254; *Амвросий*, *Амброжи*: *Грышка Абражай* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 305; *Антиох*: *Васко Анцута* 1567 Рэч. п., П. 1232; *Антоний*: *Роман Антос* 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 42; *Артема*: *Андрей Арцем* 1670 Віц. в., ИЮМ XXI 81, *Корнили Арцюх* 1776 Маг., ИЮМ XVII 164; *Бернард*: *Ян Бернат* 1567 Гр. п., П. 709; *Вавила*: *Іван Вавула* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 254; *Василий*: *Барыс Васёха* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 428; *Вит*: *Якуб Витень* 1528 б. Гр., У. 93; *Владимир*: *Миколай Во-*

лодко 1567 Ашм. п., П. 585; *Владислав*: *Миколай*
Лодята 1567 Навагр. п., П. 835; *Гавриил*: *Ивана*
Гавры 1750 м. Маг., ИЮМ XV 301, *Арцем* *Гаврюшка*,
Гапон *Гаврюшка*, *Сямён* *Гаврюшка* 1746 м. Маг., ИЮМ
 XXX 219, *Яна* *Гаврушка* 1763 Маг., ИЮМ XVI 391;
Георгий, *Юрий*: *Богдан* *Юрага*, *Михайло* *Юрага*,
Ян *Юрага* 1528 Навагр. з-к, У. 34, *Федор* *Юрага* 1567
 Навагр. п., П. 824, *Болтрмей* *Юрша* 1567 Ашм. п.,
 П. 582; *Григорий*: *Михаил* *Гришко* 1726 Чач. ст.,
 ИЮМ XXVIII 76; *Дамиан*: *Васько* *Дзёма* 1728 Чач.
 ст., ИЮМ XXVIII 34; *Димитрий*: *Петр* *Мицута*
 1567 Гр. п., П. 674; *Дионисий*: *Иван* *Дзенис* 1645 с.
 Арш. п., ИЮМ XXIII 448; *Дорофей*: *Роман* *Дароня*
 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 197, *Грышко* *Дорош* 1726
 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 72; *Евстафий*: *Миколая*
Остика 1567 Слон. п., П. 851, *пан* *Юрби* *Остик* Брасл.
 п., П. 444; *Иаков*, *Якуб*: *до* *Гапончыка* *Якуба* 1753
 м. Маг., ИЮМ XV 441; *Иоанн*: *Цимка* *Иванча* 1746 м.
 Маг., ИЮМ XXX 261, *Анакия* *Ивашень* 1646 с. Арш. п.,
 ИЮМ XXIV 374; *Иосиф*: *Данило* *Есип* 1670 Віц. в.,
 ИЮМ XXI 82; *Исаия*: *Андрей* *Исай* 1726 Чач. ст., ИЮМ
 XXVIII 44; *Сцепан* *Исай* там же, 42; *Карп*: *Михалко*
Карпека 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 44; *Кассиан*: *Кури-*
ла *Касянчик* м. Ульск., ИЮМ XXII 424; *Константин*:
Василь *Кастан* 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 428,
Станислав *Костюшко* 1567 Ваўк. п., П. 861, *Ян* *Костюш-*
ко там же, 864, *Федор* *Костюшко* 1567, Бр. п., П. 1190,
Рафала *Кости* 1567 Бр. п., П. 446, *Михвед* *Косця* 1746 м.
 Маг., ИЮМ XXX 248, *Прокоп* *Косця* 1758 Маг., ИЮМ
 XVI 221; *Конон*: *Дзмитрок* *Конон*, *Лаврен* *Конон*
 Чач., ИЮМ XXVIII 42; *Король*: *Панкрат* *Кароль* 1704
 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 13, *Олексей* *Королько*, *Марцин*
Королько 1646 б. Арш. п., ИЮМ XXIV 373; *Мамант*:
Прокоп *Мамон* 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 90; *Мануил*:
Сцепан *Мануйла* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 262, *Федор*
Монька там же, 190, *Антон* *Муньки* там же, 194, *Гаврис*
Мунька там же, 198; *Мефодий*: *Ян* *Нефед* 1567 Бр. п.,
 П. 1192; *Мина*: *Кондрат* *Мина* 1746 м. Маг., ИЮМ
 XXX 221; *Михаил*: *Федор* *Михна* 1746 м. Маг., ИЮМ
 XXX 244, *Грышко* *Мишник* 1726 Чач. ст., ИЮМ
 XXVIII 62; *Наум*: *Васко* *Наум* 1722 с. Маг. п., ИЮМ
 XII 374; *Никита* ці *Николай*: *Амелян* *Микоша*
 1746 м. Ульск., ИЮМ XXII 422; *Онисий* ці *Онисим*:

Роман Оноско 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 235, Роман Оноско 1739 Маг., ИЮМ XIV 240; Павел ці Павлин: Иван Павуга 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 258; Ипатий: Савостиан Пац 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 43, Василь Пац 1790 с. Віц. в., ИЮМ XX 323; Петр: Юры Пятруша 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 193, Иван Пятруня там жа, 262, Максим Петка там жа, 209, Янко Петрыка 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 54; Силван: Петр Селивон 1567 Рад. хар., П. 787; Симеон: Федор Семен 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 87, Сава Семёха 1623 с. Віц. в., ИЮМ XXI 79, Илля Сенка 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 283; Симон: Арцем Симончик 1766 Маг., ИЮМ XVII 78, Ничытер Шумак 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 44; Софонія: Ларко Сохно 1769 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 10; Софроний: Феска Сапрончык 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 253; Спиридон: Грышко Свирид 1726 Чач., ИЮМ XXVII 43; Стефан: Сцепан Сахончык 1764 с. Ульск. м-ка, ИЮМ XXII 430; Станислав: Цимошка Станиславчик 1764 Ула, ИЮМ XXII 425; Терентий: Ярмола Цареня 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 318; Тихон: Павел Тиша 1567 Мің. п., П. 1224, Овсей Цишчык 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 62; Трофимий: Майсей Атронька 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 222; Феодор: Михалко Хвёдор 1670 с. Віц. в., ИЮМ XXI 84, Марцин Ходарыка 1634 Маг., ИЮМ VIII 456; Филарет: Андрея Пилата 1757 м. Дубровенскі, ИЮМ XVI 201; Филимон: Захарко Филон 1670 Маг., ИЮМ XXI 86; Христофор: Хведор Хрысця 1726 Чач., ИЮМ XXVIII 42; Эразм: Венцлав Размус 1567 Лід. п., П. 772; Яцек: Якуб Яцына 1567 Ашм. п., П. 576, Федко Яцыник 1528 Навагр. з-к, У. 33.

Трохслоўныя найменні

Як і ў двухслоўных найменнях, на першым месцы ў трохслоўных найменнях знаходзіцца мужчынскае ўласнае імя (МІ), на другім месцы — імя па бацьку (ІБ), назва мясцовасці (НМ), апеятыўнае імя-мянушка (АП) і другое імя мужчыны (МІ). Гэтыя ж элементы выступаюць і ў якасці трэцяга кампанента трохслоўных найменняў.

У залежнасці ад значэння другога і трэцяга кампанентаў вылучаецца 12 груп трохслоўных найменняў:

I MI+ГІБ (група імені бацькі), II MI+ІБ+НМ, III MI+ІБ+Ап, IV MI+ІБ+МІ, V MI+НМ+ІБ, VI MI+НМ+Ап, VII MI+Ап+ІБ, VIII MI+Ап+НМ, IX MI+Ап+Ап, X MI+МІ+ІБ, XI MI+МІ+Ап, XII MI+словазлучэнне.

I. У найменнях MI+ГІБ у якасці другога кампанента выступае імя па бацьку, а ў якасці трэцяга — імя па дзеду (па бацьку бацькі). Адносна таго, што трэці кампанент на *-ович*, *-евич* быў іменем па дзеду, сведчаць такія запісы, як *Леона Гарасимовича Юрцовича*., пры родзицу (польск. *rodzis* 'бацька'. — М. Б.) *своим, пану Гарасиму Юрцовичу* 1746 Маг., ИЮМ XIV 465. Па спосабу афармлення другога і трэцяга кампанентаў ёсць 6 варыянтаў найменняў MI+ГІБ: 1. MI+*-ович*+*-ович(а)*, 2. MI+*-ович*+*-ов*, 3. MI+*-ович*+*-ич*, 4. MI+*-ович*+*-енко*, 5. MI+*-ов*+*-ов*, 6. MI+*-ов*+сын (такога).

1. Найбольш пашыранымі з'яўляюцца найменні з патранімічнымі суфіксамі *-ович*, *-евич*, *-ич*, *-ичич*, якія ва Ухвале 1528 г. і Попісе 1567 г. складаюць 42,77% (212 найменняў) ад зарэгістраваных там 498 трохслоўных найменняў. Трэці кампанент у 161 найменні мае форму наз. скл. адз. л., а ў 52 найменнях — род. скл. адз. л.: Ва Ухвале 1528 г. *Богдан Сенкович Страцевич* Навагр. з-к, 33, *Ян Мацкович Ометича* б. Гр., 91, *Богус Васкович Крупчича* з. Бр., 101; *Жука Яцутича Кобцевича* 1540 Гр., АВАК XVII 70; у Попісе 1567 г. *Залш Янович Кутевича*, *Юрьи Миколаевич Кевлич*, *Ян Миколаевич Богушевича* Ашм. п., 567, *Якуб Юревич Сирутевича*, *Венцлав Шимкович Кевлич* там жа, 568, *Степан Матеевич Васкевича* там жа, 570, *Миколай Янович Петьковича* там жа, 572, *Андрей Янович Ромейкович* там жа, 574, *Криштоф Богданович Чеховича*, *Петр Войтехович Козейковича*, *Лаврын Миколаевич Рачкевича*, *Григорей Андреевич Рачковича*, *Ян Шиманович Кгезкайлович* там жа, 575, *Ленарт Александрович Можейкович*, *Лаврын Янович Можейковича*, *Юрьи Станиславович Ятовтович* там жа, 577, *Матфей Филипович Перхурьевич* там жа, 580, *Мартин Каспарович Володькевича*, *Миколай Станькевич Иличич* там жа, 584, *Войтех Юревич Сташкевича*, *Яхим Янович Кгабриялович* там жа, 587, *Юрьи Шимкович Тарасович* з села *Тарасович*... там жа, 589, *Авгуштын Станиславович Козевич* там жа, 590,

Ян Нарушевич Петровича, Григорей Каспорович Волод-
кевич, Ян Андреевич Якгейлович там жа, 591, Иван
Иванкович Хацкович там жа, 592, Михайло, Иван,
Сулиян Богуфаловичи Дорошкевича Гр. п., 674, Лаврин
Федорович Кулбачич там жа, 675, Павел Васкевич Лане-
вича, Богдан Микитич Ланевича там жа, 677, Еско Сте-
панович Каленикович, Михайло Романович Шембелевич
там жа, 679, Тимох Жданович Обухович там жа, 680,
Трохим Былчич Парфенович, Санюта Кондрашевич
Оленич там жа, 682, Ждан Демъянович Глебкович там
жа, 683, Яско Петрович Торкачевич там жа, 686, Федор
Гришкович Заневича там жа, 689, Степан Венславович
Волчкевича там жа, 690, Миколай Юдкович Володке-
вича там жа, 692, Мартин Миколаевич Шомакович
там жа, 693, Богдан Юхнович Дмитровича там жа, 694,
Войтех Сомашкевич Станкевича, Богдан Манцович Сезе-
невич там жа, 695, Онихим Пашутич Сезеневича, Сидор
Абрамцович Сезеневич там жа, 696, Станислав Ивано-
вич Кудрыч з ыменья Кудрыч там жа, 696—697, Павел
Степанович Кузмич, Поликарт Михайлович Костюкович,
Мартин Петрашевич Матеевич там жа, 697, Гостило
Игнатович Панцович, Лаврушко Гришкович Антушевич
там жа, 700, Болtromей Амброжиевич Шимакович з дому
Шамаков там жа, 701, Федор Матвеевич Глебович з села
Глебович кляча., Карп Дошич Иляшевич з села
Дошич там жа, 702, Иван Гриневич Гушич там жа, 705,
Филип Офанасович Нестерович... з ыменья своего Несте-
ровского, Иванко Яковович Хоцевича, Ермола Есифо-
вич Татарчич там жа, 707, Валентый Лавринович Хруле-
вич Лід. п., 748, Станислав Станиславович Буткевич
там жа, 751, Ян Якубочив Стрелцевич там жа, 752, Ще-
пан Оношкович Полуяновича Навагр. п., 809, Иван
Григоръевич Менкович з Менкевич там жа, 813, Иван
Семенович Войнилович там жа, 815, Корнило Иванович
Вколович там жа, 816, Александро Стецкевич Сачкевич
там жа, 818, Микита Станкевич Скуратович, Лаврын
Богданович Романовича там жа, 822, Андрей Немирыч
Ходкевич там жа, 824, Стась Федькович Тарасович, Иван
Жданович Острейковича там жа, 825, Давыд Васкевич
Гречишич, Ждан Андреевич Хилковича там жа, 826,
Семен Стефанович Кравцевич там жа, 828, Алексей Се-
менович Остапкович там жа, 832, Малхер Андреевич Мен-
кевич, Стась Неверович Моствилович там жа, 834, Андрей

Янович Микитич там жа, 835, Матфей Иванович Протасовича там жа, 836, Иван Андреевич Яцынича, Стась Янкевич Якубовича Слон. п., 844, Юхно Богданович Янович там жа, 852, Валентей Якубович Станкевича, Собко Юркович Недбаловича Ваўк. п., 857, Станислав Миколаевич Янушковича там жа, 858, Юрьі Станкович Лавринович, Ян Гришкович Лавриновича, Размус Миколаевич Войтеховича там жа, 859, Войтех Стасевич Бобрович, Рахвал Янович Михновича там жа, 861, Павел а Матей Яновичи Андрейковича, Федор Миткович Тюхавич там жа, 863, Павел Станиславович Иванкович, Андрей Семенович Иванковича там жа, 866, Петр Ярославович Олехнович там жа, 867, Макар Забейдич Микитич там жа, 869, Мартин Мамич Якубович з села Мамицкого там жа, 870, Матей Войтехович Веренчик там жа, 872, Матфей Василевич Ерчакович Бр. п., 1183, Олифер Немерыч Ошемьтин там жа, 1191, Мартин Дрожджич Гришкович там жа, 1192, Матей Миколаевич Жданович там жа, 1195, Стась Миколаевич Мрочкевич там жа, 1196, Миколай Богушевич Гоголевич там жа, 1198, Мойсей Михнович Хомутовича Пін. п., 1206, Омелян Кондратович Богатовича там жа, 1207, Иван Протасович Максимович там жа, 1209, Иван Анцушкович Доманович там жа, 1212, Васко Иванович Шпакович, Ненад Омелякович Гореглядович там жа, 1213, Данило Лукашевич Сачкович там жа, 1215, Тихно Михайлович Корсакович Мін. п., 1216, Амброжей Петрович Сурымтович, Ян Юршыч Ленкович, Андрей Миколаевич Буткевича там жа, 1217, Щастный Янович Татариневич там жа, 1218, Якуб Янович Рекутевича там жа, 1219, Матфей Гаврилович Тишкевича там жа, 1221, Каспор Янович Корейвич там жа, 1223, Ждан Санкевич Дрогачович там жа, 1224; Семен Михайлович Внукович 1578 Маг., ИЮМ XXXII 202, Павел Иванович Менчукович 1581 м. Маг., ИЮМ VII 325, Ждан Кузминич Авусович 1614 м. Маг., ИЮМ VIII 326, Петр Мелентьевич Казанович 1664 Маг., ИЮМ X 301, Максим Андреевич Федорович 1746 м. Маг., ИЮМ XIV 465.

2. Найменні МІ+-ович+-ов ва Ухвале 1528 г. не адзначаны зусім, а ў Попісе 1567 г. толькі 1 раз: *Богдан Федорович Околов* Навагр. п., 819. Некалькі разоў у XVI—XVIII стст. адзначана ў Магілёўскіх актах: *Евлан Иванович Белеев* 1586 Маг., ИЮМ VII 348, *Федор*

Яцкович Безменков 1663 Маг., ИЮМ X 317, Ян Семенович Мавоноу 1744 Маг., ИЮМ XIV 388.

3. Нйчаства сустрэкаюцца і найменні MI+-ович+-ин: *Петр Войтехович Шкленин* 1565 Ашм. харугва, П. 262, *Петр Янович Орефин* 1565 Гр. харугва, П. 348, *Томко Мартинович Курмин* 1567 Лід. п., П. 753, *Лука Павлович Овечкин* 1594 м. Маг., ИЮМ VIII 224, *Ларко Семенович Кадушкин* 1647 м. Маг., ИЮМ X 204, *Андрея Василевича Сучкина* 1723 м. Маг., ИЮМ XII 415.

4. Толькі 1 раз адзначана найменне MI+-ович+-енко: *Федор Яцкович Безъяленко* 1664 Маг., ИЮМ X 301.

5. Непрадуктыўным было і найменне MI+-ов+-ов, адзначанае 1 раз: *Майсей Дзянісов Пастухов* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 248.

6. Некалькі асобна стаяць спалучэнні групы MI+ГІБ, у якіх пасля другога кампанента стаіць слова *сын*: у *Попісе* 1567 г. *Ханец Мордасов сын Корозич* Гр., П. 679, *Мартин Остахов, сын Яцкевича* Слон. п., 846, *Іван, Яцков сын, Колбович* Пін. п., 1213.

Вядома, што апісаных 6 варыянтаў найменняў групы MI+ГІБ далёка не вычэрпваюць усіх магчымых спалучэнняў патранімічных форм у трохслоўных найменнях. Максімальная мадэль гэтай групы, калі будаваць яе на аснове 5 патранімічных форм, адзначаных у працэсе вывучэння помнікаў -ович (-евич, -ич), -ов (-ев), -ин (-ын), -енко (-энко, -анко), -онок (-ёнок), уключае 25 варыянтаў: 1. MI+-ович+-ович(а), 2. MI+-ович+-ов, 3. MI+-ович+-ин, 4. MI+-ович+-енко, 5. MI+-ович+-онок, 6. MI+-ов+-ович(а), 7. MI+-ов+-ов, 8. MI+-ов+-ин, 9. MI+-ов+-енко, 10. MI+-ов+-онок, 11. MI+-ин+-ович(а), 12. MI+-ин+-ов, 13. MI+-ин+-ин, 14. MI+-ин+-енко, 15. MI+-ин+-онок, 16. MI+-енко+-ович(а), 17. MI+-енко+-ов, 18. MI+-енко+-ин, 19. MI+-енко+-енко, 20. MI+-енко+-онок, 21. MI+-онок+-ович(а), 22. MI+-онок+-ов, 23. MI+-онок+-ин, 24. MI+-онок+-енко, 25. MI+-онок+-онок. Пры шырокім дэталёвым вывучэнні помнікаў лік іх яшчэ павялічыцца за кошт форм на -еня (-эня), -чик (-чык), -ук (-юк), якія таксама маглі выконваць патранімічную функцыю.

II. Найменні групы MI+ІБ+НМ характарызуюць асобу па імені бацькі і па назве мясцовасці, з якой паходзіць ці якой валодае асоба. Па спосабу афармлення дру-

гога і трэцяга кампанентаў адрозніваюцца 2 варыянты:
1. МІ+*-ович*+*-ский*, 2. МІ+*-ин*+*-ский*.

1. Найменні МІ+*-ович*+*-ский* ва Ухвале 1528 г. і Попісе 1567 г. з агульнага ліку 498 зарэгістраваных там трохслоўных найменняў складаюць 13,25% (66 найменняў): ва Ухвале 1528 г. Адам Яшкович Новогонский шл. Ашм. дв., 22, князь Андрей Иванович Лукомский Пол. з-ля, 194; у Попісе 1567 г. Ян Матеевич Видавский Ашм. п., 568, Миколай Янович Яровский там жа, 570, Петр Войтехович Михаловский там жа, 574, Собостьян Станиславович Варакумский там жа, 585, Станислав Матеевич Видавский там жа, 587, Станислав Войтехович Зубрицкий з Зубрыцы Гр. п., 677, Гораин Юхнович Куровский там жа, 678, Федор Иванович Миленский там жа, 680, Максим Тимошевич Струпинского там жа, 681, Стась Павлович Завадцкий там жа, 683, Собостьян Войтехович Зубрицкий там жа, 686, Павел Мартинович Снарский, Процко Михайлович Снарский там жа, 688, Ян Миколаевич Каменский там жа, 690, Михайло Гриневич Быковский там жа, 709, Шимко Миколаевич Чаплинский Лід. п., 751, Ян Собестыянович Хоецкий там жа, 752, Станислав Амброжеевич Жакгневский Навагр. п., 821, Семена Андреевича Якушовского там жа, 831, Богуш Митькевич Тушевицкий з ыменья своего с Тушевича з Гнойна Слон. п., 840, Петра Петровича Запольского Ваўк. п., 854, Каспор Никодимович Техоновицкий там жа, 856, Якуб Венцкович Подберезкий з ыменья Монтяков кони 2, а с Подберезя в повете Виленском конь 1 там жа, 856—857, князь Александро Михайлович Глинский там жа, 865, Андрей Станиславович Стоцкий там жа, 866, Григорей Аврамович Непокойчицкий Бр. п., 1182, Богуш Федорович Горновский там жа, 1183, Сидор Богданович Нелоевский з ыменья своего з Нелоевич там жа, 1183, Иван Иванович Волковицкий, Василий Офанасович Телятицкий выслал сына Андрея, з ыменья с Телятич там жа, 1184, Андрей Яцкевич Черневский... з Чернева и з Волкович ставил слугу Берната там жа, 1190, Федор Яцкевич Зболоцкий з Болот и з Яголков там жа, 1191, Петр Левша Телятицкий з ыменья своего Телятич выслал слуг бояр там жа, 1192, Михайло Заранко Горбовский з ыменья своего Горбова с повинности ставил кони 2... там жа, 1194,

Иван Хведорович Кривоблоцкий там жа, 1195, Филъ Степанович Добронижский там жа, 1197, Богдан Богушевич Туминский... выслал слугу Ивана Енелевича з ыменья своего с Тумина на кони там жа, 1202—1203, Грицко Богданович Кочановский Пін. п., 1206, Офанас Михайлович Дубенецкий з ыменья своего Дубенца там жа, 1210, Аврам Семенович Лозицкий там жа, 1212, Володька Ивановича Селецкого там жа, 1215, Ян Иляшевич Границкий Мін. п., 1219, Павел Андреевич Чаплинский там жа, 1220, Щастный Павлович Недобылский там жа, 1222, Иван Василевич Веприцкий там жа, 1224, Ян Федорович Песецкий там жа, 1225, Полко Михайлович Госковский Рэч. п., 1232.

2. Найменне МІ+*-ин* +*-ский* адзначана 1 раз: Юрый Юражын Модебицкий 1565 Ваўк. хар., П. 326.

Многія з приведзеных найменняў маюць пры сабе назвы населеных пунктаў, ад якіх утвораны субстантываны прыметнік на *-ский*, што выступае ў ролі трэцяга кампанента,—характарызуе асобу па назве мясцовасці. Тое ж мы бачылі і ў двухслоўных найменнях з другім кампанентам на *-ский* (гл. стар. 292—293). Можна думаць, што ў XVI ст. большасць антрапонімаў на *-ский* тапанімічнага паходжання, таму пры асцярожным выкарыстанні асабовых назваў на *-ский* у значнай меры можна пашырыць слоўнік тапонімаў XVI—XVII стст. Але ў XVI—XVII стст. і асабліва ў XVIII ст. антрапонімы на *-ский* маглі ўтварацца і ад саміх асабовых назваў, г. зн. суфікс *-ский* паступова набываў антрапанімічную функцыю.

Максімальная мадэль найменняў групы МІ+ІБ+НМ пры ўліку 5 патранімічных форм *-ович* (*-евич*, *-ич*), *-ов* (*-ев*), *-ин* (*-ын*), *-енко* (*-энко*, *-анко*), *-онок* (*-ёнок*) і 4 форм для абазначэння мясцовасці *-ский* (*-цкий*), *-ец* (*-эц*), *-анин* (*-янин*), *-ук* (*-юк*) уключае 20 варыянтаў: 1. МІ+*-ович*+*-ский*, 2. МІ+*-ович*+*-ец*, 3. МІ+*-ович*+*-анин*, 4. МІ+*-ович*+*-ук*, 5. МІ+*-ов*+*-ский*, 6. МІ+*-ов*+*-ец*, 7. МІ+*-ов*+*-анин*, 8. МІ+*-ов*+*-ук*, 9. МІ+*-ин*+*-ский*, 10. МІ+*-ин*+*-ец*, 11. МІ+*-ин*+*-анин*, 12. МІ+*-ин*+*-ук*, 13. МІ+*-енко*+*-ский*, 14. МІ+*-енко*+*-ец*, 15. МІ+*-енко*+*-анин*, 16. МІ+*-енко*+*-ук*, 17. МІ+*-онок*+*-ский*, 18. МІ+*-онок*+*-ец*, 19. МІ+*-онок*+*-анин*, 20. МІ+*-онок*+*-ук*. Мадэль можа быць пашырана за кошт уключэння новых патранімічных форм (гл. стар.

299) і нових форм для характеризуєтькї асобы па назве мясцовасці.

III. Найменні групы МІ+ІБ+Ап характарызуюць асобу па імені бацькі і апелятыўным іменем-мянушчай. Па характару суфіксацыі імені па бацьку адрозніваюцца 4 варыянты найменняў: 1. МІ+-ович+Ап 2. МІ+-ов+Ап, 3. МІ+-ин+Ап, 4. МІ+-онок+Ап.

1. Найбольш пашырааны найменні МІ+-ович+Ап. Яны складаюць 34,55% (172 найменні) ад агульнай колькасці 498 трохслоўных найменняў, зарэгістраваных ва Ухвале 1528 г. і Попісе 1567 г. Некалькі ілюстрацый: *Ян Матеевич Петух* 1528 б. Ваўк., У. 95, у Попісе 1567 г. *Василей Михайлович Кулбака* Ашм. п., 567, *Валентын Андреевич Луста* там жа, 577, *Мись Мефедович Кулик*, з. Гр. п., 685, *Войтех Петрашевич Голяк* там жа, 688, *Богдан Мацкевич Перепеча з ыменья своего з Перепечич* Лід. п., 754, *Ильяш Василевич Жабка* Навагр. п., 830, *Гришко Павлович Гречиха* там жа, 837, *Михайло Михайлович Мотовило* Слон. п., 840, *Мартин Иванович Безусый* там жа, 841, *Миколай Якубович Вислоух* Ваўк. п., 858, *Андрей Семенович Кобыз* там жа, 865, *Лев Василевич Затеяка* Бр. п., 1190, *Рафал Михайлович Жук* там жа, 1200, *Иван Дашкович Гладкий* Пін. п., 1206, *Крыштоф Мартинович Ширма* там жа, 1212, *Мартин Гаврилович Волк* Мін. п., 1216, *Иван Михайлович Рубль* Рэч. п., 1232, *Степан Григорьевич Ловейко* Маз. п., 1235, *Васко Опанасович Росада* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 202, *Яну Ивановичу Шевни* 1643 м. Маг., ИЮМ IX 449, *Иван Миронович Мотуз* 1746 Маг., ИЮМ XXX 284. Вычарпальны матэрыял можна атрымаць у раздзеле «Імёны-мянушкі» (стар. 196—281). У тым жа раздзеле разглядаюцца лексіка-семантычныя разрады апелятыўнай лексікі, што выкарыстоўваліся ў імёнах-мянушках (стар. 181—196).

2. Найменні МІ+-ов+Ап некалькі разоў адзначаны ў XVIII ст. у Магілёўскіх актах: *Данило Янков Мазоль* 1726 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 50, *Силивон Павлов Шаповал* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 287, *Михалка Радзков Музыка* там жа, 197.

3. Непрадуктыўнымі былі і найменні МІ+-ин+Ап: *Иван Косцин Гамшей* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 257.

4. Тое ж трэба сказаць і аб найменнях МІ+-онок+Ап: *Сцепан Стрельбёнок Шостак* 1726 Чач. ст., ИЮМ

XXVIII 38, Яковом Юдзёнком Старовойциком 1765 Маг., ИЮМ XVI 441.

Патэнцыяльна магчымы і варыянт MI+*-енко*+Ан, а таксама варыянты з патранімічнымі формамі на *-еня* (*-эня*), *-чик* (*-чык*), *-ук* (*-юк*), якія вядомы па сучасных прозвішчах, але ў абследаваных помііках не адзначаны.

IV. Найменні групы MI+IB+MI характарызуюць асобу па імені бацькі і пры данамозе другога імені хрысціянскага календара. Апошнія ў такіх выпадках, відаць, выконвала неаднолькавую ролю. Напрыклад, у найменнях *Василей Федорович Федюшко* (1567 Пін. п., П. 1203), *Марцин Мацвеевич Матейка* (1746 м. Маг., ИЮМ XXX 205), магчыма, у якасці трэцяга кампанента выступае эмацыянальназначная форма імені бацькі, якая была сямейным прызваннем і дабаўлялася да імені кожнага члена сям'і, скажам, для прыведзеных выпадкаў — *Василей Федюшко*, *Марцин Матейко*, а таксама да імён іх братоў і сясцёр, напрыклад *Петр Федюшко*, *Адам Матейко* і інш. Другі кампанент з'яўляецца афіцыйнай формай імені па бацьку. Такім чынам, мы маем двайное ўжыванне імені бацькі. Наогул выпадкі ўжывання хрэснага імені ў якасці трэцяга кампанента нешматлікія. Прывядзём іх усе: У Попісе 1565 г. *Андрей Миколаевич Герман* Ашм. харугва, 268, *Станислав Манкевич Грышко* Ваўк. харугва, 321, *Богущ Петрович Мицута*, Гр. харугва, 346, *Иван Федорович Мелешко* там жа, 355; у Попісе 1567 г. *Болтромей Томкович Лодвик* з ыменья *Лодыковскаго* Ашм. п., 576, *Павел Матеевич Юрша* там жа, 579, *Богущ Петрович Мицута*, *Богущ Мицута* Гр. п., 673, *Василей Михайлович Мелешко* Слон. п., 846. Тут другое хрэснае імя (трэці кампанент) не супадае з імем, ад якога ўтворана імя па бацьку (другі кампанент). Відавочна, гэта хрэснае імя — імя дзеда, якое стала, як у разгледжаных вышэй выпадках імя бацькі, сямейным прызваннем. Магчымы, аднак, і іншы шлях.

Вядомы шматлікія выпадкі, калі сучасныя прозвішчы з мэтай выказвання ў адносінах да носьбітаў іх фамільна-спагадлівых адносін ці захаплення ў вуснах сяброў, блізкіх, добразычліўцаў, «паклоннікаў» ці «балельшчыкаў» набываюць спрощаную форму. Тады *Чапаеў* у вуснах Пецькі ператвараецца ў *Чапай*, прозвішчы футбалістаў мінскага «Дынама» — *Дзенісенка*, *Мустыгін*, *Малафееў*, *Адамаў* у вуснах балельшчыкаў

ператвараюцца ў *Дзяніс, Мустыга, Малафей, Адам*(чык). Абсалютна ідэальная рэканструкцыя ўтвараючых асноў! Магчыма, што і хрэснае імя ў трэцім кампаненце трох-слоўных найменняў з'яўляецца рэканструяванай па адной з патранімічных форм формай імені дзеда.

Калі ўлічваць удзел 5 патранімічных форм ва ўтварэнні найменняў групы $MI+IB+MI$, то магчымы яшчэ варыянты: $MI+-ов+MI$, $MI+-ия+MI$, $MI+-енко+MI$, $MI+-онок+MI$.

V. Найменшці групы $MI+HM+IB$ характарызуюць асобу па назве мясцовасці, якой яна валодае ці з якой паходзіць, і па імені бацькі: у Попісе 1565 г. *Петр Ероцки Бобровица* Ваўк. харугва, 322, *Щасны Новицки Есмонтовича* Гр. харугва, 356; у Попісе 1567 г. *Щастный Новицкий Ейсимонтович* Гр. п., 698, *Иван Диковский Мартинович з дыму з Дикович кляча, Грыц Диковский Ленкович з Дикова з дыму мерин, Василей Диковский Остапович з дыму з Дикович мерин* Пін. п., 1211.

Максімальная мадэль найменняў групы $MI+HM+IB$ пры ўліку 4 форм для характарыстыкі асобы па назве мясцовасці і 5 патранімічных форм уключае 20 варыянтаў (гл. стар. 301), з перастаноўкай другога і трэцяга кампанентаў.

VI. Найменні групы $MI+HM+Aп$ характарызуюць асобу па назве мясцовасці і апелятыўным іменем-мянушкай. Група непрадуктыўная: *Ян Човский Лях* 1528 Пол. з-ля, У. 196, *Матыс Спудвилловский Козыра* 1567 Гр. п., П. 690, *Филип Чирвинский Лях* 1567 Бр. п., П. 1201.

Пры ўліку 4 форм для характарыстыкі асобы па назве мясцовасці яшчэ магчымы варыянты: $MI+-ец+Aп$, $MI+-анин+Aп$, $MI+-ук+Aп$.

VII. Найменні групы $MI+Aп+IB$ характарызуюць асобу апелятыўным іменем-мянушкай і іменем па бацьку. Па форме імені бацькі вылучаюцца 2 варыянты: 1. $MI+Aп+-ович$, 2. $MI+Aп+-онок$: 1. *Станислав Толочко Шымковича* 1565 Гр. харугва, П. 350, у Попісе 1567 г. *Иван Шешула Обухович* Гр. п., 680, *Иван Русин Войнилович* Навагр. п., 815, *Павел Мизгир Васкевич* Слон. п., 851, *Миколай Кирдей Гречинович* Пін. п., 1212, *Самуел Пастаялка Бабичович* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 241, *Ян Полагейко Дзегцяревич* 1759 г. Маг., ИЮМ

XVI 309. Магчыма, што ў выпадку ўжывання ў якасці трэцяга кампанента формы род. скл. адз. л. патранімічная форма ўтворана ад імені дзеда.

2. *Сямён Косы Ядронёнок* 1704 Чач. ст., ИЮМ XXVIII 13.

Пры ўліку 5 патранімічных форм патэнцыяльна магчымы і варыянты MI+Ap+-ов, MI+Ap+-ия, MI+Ap+-енко.

VIII. Найменні групы MI+Ap+HM характарызуюць асобу апелятыўным імем-мянушкай і па назве мясцовасці. Група непрадуктыўная: *Юшко Колейник Диковицкий* 1528 б. Пін., У. 189, *Василей Заранко Горбовский сам не выехал, з ыменя своего з Горбова ставил кони* 2 1567 Бр. п., П. 1198—1199. Магчымы і варыянты MI+Ap+-ец, MI+Ap+-анин, MI+Ap+-ук.

IX. Найменні групы MI+Ap+Ap характарызуюць асобу двума апелятыўнымі імёнамі-мянушкамі: *Андрей Юха Большы* 1746 м. Маг., ИЮМ XXX 223, *Атрофим Кукольны Ценко* там жа, 247. Магчыма, што ў прыведзеных найменнях не два імені-мянушкі, а мянушка-словазлучэнне, якое складаецца з прыметніка і назоўніка. Параўн. найменні XI групы.

X. Найменні групы MI+MI+IB характарызуюць асобу другім хрэсным імем і імем па бацьку (параўн. найменні IV групы, стар. 303—304). Група непрадуктыўная: *Гаврыло Микито Костентиновича* 1565 Гр. харугва, П. 348, *Андрей Ромашко Матеевич* 1567 Ашм. п., П. 590. Магчымы і варыянты MI+MI+-ов, MI+MI+-ия, MI+MI+-енко, MI+MI+-онок.

XI. Найменні групы MI+MI+Ap характарызуюць асобу другім хрэсным імем і апелятыўным імем-мянушкай, адзначаны 4 разы: *Ян Станислав Римонт* 1565 Ваўк. харугва, П. 329, *Крыштоф Мишко Баба* 1565 Ашм. харугва, П. 265, *Стефана Яна Слизня* 1667 Гр., АВАК XV 203, *Юрий Владислав Касило* 1668 Гр., там жа, 238—239. У кожным найменні ёсць спецыфічныя для католікаў імёны, таму магчыма, што наяўнасць 2 імён тут звязана са звычаем, пашыраным у асяроддзі католікаў, надаваць дзіцяці пры хрышчэнні некалькі імён.

XII. Найменні групы MI+словазлучэнне: *Станько Долгая шия* 1528 б. Гр., У. 93, *сын сотника Новое Недели Миколаев* 1540 Гр., АВАК XVII 232.

Чатырохслоўныя найменні

Чатырохслоўныя найменні асоб мужчынскага полу сустракаюцца рэдка. Па значэнню і размяшчэнню кампанентаў вылучаецца 6 груп:

I. Найменні МІ+ГІБ (група імені бацькі): *Петр Станиславович Луцикович Ейсимонтович* 1567 Гр. п., П. 698, *Малахияш Андреевич Гуторович Казкевич*., а не от родича моего *Андрея Казкевича* 1706 Маг., ИЮМ XI 203.

II. Найменні МІ+ГІБ+Ап: *Яцко Михайлович Зеновьевича Корсак* 1528 Пол. з-ля, У. 193, *Кгабриел Михайлович Суткевича Тарло* 1565 Ваўк. харугва, П. 322, *Андрей, Матфей, Богдан, Евменей а Василий Филиповича Перфуревича Копти* 1567 Гр. п., П. 701, *Лев Федкович Заневич Доха* там жа, 710.

III. Найменні МІ+ІБ+Ап+НМ: *Валенты Аукгустинович Ейсимонтовича Снарски* 1565 Гр. харугва, П. 356, *Станислав Васкевич Тофтик Суходолский з ыменья Суходола* 1567 Бр. п., П. 1201, *Филону Семеновичу Кмите Чернобыльскому* 1578 Маг., ИЮМ VII 279, *Якова Юдзёнка Старовойцеха Хроневого* 1765 Маг., ИЮМ XVI 442.

IV. Найменні МІ+ІБ+Ап+Ап: *Гапон Федорович Тулея Донец* 1630 Маг., ИЮМ VIII 432.

V. Найменні МІ+ІБ+МІ+Ап: *Шимко Янович Ейсимонт Вынимок* 1567 Гр. п., П. 686.

VI. Найменні МІ+Ап+ІБ+НМ: *Семан Тур Курылович Зубацкий з ыменья своего Зубач* 1567 Бр., п., П. 1202, *Иван Кмита Стретович Берозовецкий* 1567 Мін. п., П. 1227.

Найменні асоб жаночага полу

Запісы асоб жаночага полу ў помніках XVI—XVIII стст. сустракаюцца значна радзей, чым запісы асоб мужчынскага полу. Тлумачыцца гэта бяспраўнасцю жанчыны ў той час, поўнай эканамічна-гаспадарчай, юрыдычнай і асабістай залежнасцю яе ў дашлюбны час ад бацькі, а ў пасляшлюбны перыяд ад мужа. Абмежаванае эканамічна-гаспадарчае і прававое становішча жанчыны ў грамадстве абумовіла той факт, што ў дзела-вых дакументах разглядаемага перыяду ў якасці юрыдычнай асобы звычайна выступаюць асобы мужчынскага полу. Асобы жаночага полу ў гэтай ролі выступаюць толькі ў выпадку адсутнасці ў сям'і «гаспадара» — бацькі ці мужа або ў выпадку якой-небудзь цяжбы, у якой жанчына выступае як існец ці адказчык.

У сувязі з неабходнасцю ў юрыдычных мэтах най-больш поўна ідэнтыфікаваць асобу ў юрыдычных актах выкарыстоўваюцца многаслоўныя назвы асоб жаночага полу, у прыватнасці двух-, трох-, чатырох-, пяці- і шасці-слоўныя. Больш поўная характарыстыка асобы жанчыны дасягаецца шляхам акрэслення яе становішча па паходжанню або па шлюб у адначасова па аднаму і другому. Таму ў разгорнутых назвах жанчын, акрамя іх імені, прысутнічае імя бацькі (ІБ) ці імя мужа (ІМ) або абодва разам.

Імя бацькі ў такіх назвах афармляецца суфіксамі *-овна, -евна, -ична, -инна, -анка*. З суфіксамі *-овна, -евна* (*Марина Козловна, Ганна Масевна*) імя па бацьку адзначана ў XVI—XVIII стст. на ўсёй тэрыторыі Беларусі (матэрыял гл. на стар. 309—310). У тэксе часам сустракаем і само імя бацькі, што дае падставу гаварыць абла-транімічнай функцыі суфіксаў *-овна, -евна* ў беларускіх

помніках XVI—XVIII стст.: *Аннушка Богдановна за речи отца ее Богдана Киновара 1578 Маг., ИЮМ XXXII 106, Огреня Потаповна, вдова, через отца своего Потапа Ходотовича там же, 59, Улита Семеновна., Улита Семеновна Федоровичовна., через отца своего рожоного Семена Федоровича 1610 Маг., ИЮМ VIII 295, Орина Ивашковна, посполу з Иваном Федковичом, отцом своим 1637 Маг., ИЮМ IX 301. Аб патранімічным значэнні ўтварэнняў на -овна, -евна сведчаць і выпадкі запісу ў дакументах брата жанчыны: *Феди Романовны., в дом брата ее рожоного словутного пана Игната Романовича 1577 Маг., ИЮМ XXXII 206*, а таксама выпадкі запісу мужа жанчыны ў тым разе, калі імя мужа не ўключае той лексічнай адзінкі, ад якой ёсць утварэнне на -овна, -евна ў складзе разгорнутай назвы яго жонкі: *Овдотья Клишковна через мужа своего Овсея Тишковича 1577 Маг., ИЮМ XXXII 193, Варка Андреевна, малжонка Степана Зобежчыка 1578 Маг., ИЮМ XXXII 189, жону Дмитра Ивановича Малера Ходосю Сопроновну там же, 80.**

Імя па бацьку з суфіксамі -ична, -инна адзначана ў XVI ст. на Магілёўшчыне (гл. стар. 310). Для гэтых суфіксаў у помніках знаходзім толькі ўскоснае пацвярджэнне патранімічнага значэння праз запіс мужа жанчыны: *Оксиню Кузминну, жону небощыка Ивана Ларковича 1596 Маг., ИЮМ VIII 232. Імя па бацьку з суфіксам -анка адзначана ў XVI ст. у заходняй і цэнтральнай частках Беларусі (гл. стар. 310).*

Імя мужа ў разгорнутых назвах жанчын афармляецца суфіксамі -овая, -иная, -ова, -ина, -овка, -иха (-ыха). Імёны па мужу з суфіксамі -овая, -иная (*Барбара Шымковая, Богдана Яцутиная*) адзначаны ў XVI ст. на ўсёй тэрыторыі Беларусі (гл. стар. 310—311), з -ова, -ина (*Васка Павлюкова, Тоця Круцихина*) — у XVI—XVIII стст. на Магілёўшчыне (гл. стар. 311—312), з -овка — у XVIII ст. з -иха(-ыха), (*Адарья Сидорыха*) — у XVIII ст. на Магілёўшчыне (гл. стар. 311—312). Для суфіксаў -овая, ова- ў гэтым сустракаем матэрыял, які пацвярджае, што ў Беларусі ў перыяд XVI—XVII стст. яны служылі для ўтварэння імені жанчыны па імені мужа: *Федю Борисовую... за мужа своего Бориса 1577 Маг., ИЮМ XXXII 39, от Варушы Степановое мужа ее Степана 1578 Маг., ИЮМ XXXII 190, на учтивую Устиня Тимофеевая, яко matka забитого небощика сына своего, Онисима Тимофеевича 1638 Маг.,*

ИЮМ IX 335; *Настася Озарова*., мужа ее небожчика *Озара* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 5.

У разгорнутых трох-, чатырох-, пяці- і шасціслоўных назвах жанчын ужываецца імя бацькі (далей скарачана ІБ), імя мужа (далей скарачана ІМ), прыметнік на *-скій* (далей скарачана НМ—назва мясцовасці) ці апелятыўнае імя-мянушка (далей скарачана Ап). Разам з іменем бацькі ці мужа ў разгорнутым найменні жанчыны могуць ужывацца ўсе элементы разгорнутага наймення бацькі ці мужа. Такім чынам, пры імені жанчыны ўтвараецца спалучэнне слоў, якое характарызуе жанчыну па паходжанню, па бацьку (група імені бацькі, далей скарачана ГІБ) ці па шлюбу, па мужу (група імені мужа, далей скарачана ГІМ). У многіх выпадках у склад разгорнутага наймення жанчыны ўваходзяць і ГІБ і ГІМ.

Двухслоўныя найменні

Двухслоўныя жаночыя назвы ў XVI—XVIII стст. звычайна пачынаюцца з жаночага імені. Гэты парадак кампанентаў будзем называць прамым, а той, пры якім жаночае імя знаходзіцца на другім месцы, — інверсійным.

У назвах з прамым парадкам кампанентаў у залежнасці ад значэння другога кампанента адрозніваем 4 групы жаночых найменняў: 1. Найменні, у якіх дадатковая характарыстыка асобы жаночага полу даецца па імені бацькі (ІЖ+ІБ). 2. Найменні, у якіх дадатковая характарыстыка асобы жаночага полу даецца шляхам указання імені мужа (ІЖ+ІМ). 3. Найменні, у якіх дадатковая характарыстыка асобы жаночага полу ажыццяўляецца прыметнікам на *-скій*, што ўказвае мясцовасць (населены пункт), якой валодае асоба ці яе сям'я, або месца пражывання (ІЖ+НМ). 4. Найменні, у якіх дадатковая характарыстыка асобы жаночага полу ажыццяўляецца пры дапамозе апелятыўнага імені-мянушкі (ІЖ+Ап).

1. У найменнях ІЖ+ІБ другі кампанент характарызуецца суфіксамі *-овна(-евна)*, *-инна*, *-анка*, г. зн. вылучаецца 3 варыянты найменняў групы ІЖ+ІБ. Найбольш часта ў разглядаемы перыяд сустракаецца спалучэнне ІЖ+*-овна(-евна)*: ва Ухвале 1528 г. *Ганна Масевна* б. Вас., 86, *Марина Козловна* б. Ваўк., 95, *Маря Громовна* з. Бр., 100; у Попісе 1567 г. *Ганна Зеньковна* Ашм. п.,

593, Ганна Котовна Слон. п., 840, Ганна Михайловна Ашм. п., 581, от Томилы Тишовны Навагр. п., 822, Ядвига Григорьевна Рад. хар., 785, Ядвиге Яновне Навагр. п., 835; Ганя Федоровна 1577 Маг., ИЮМ XXXII 206, Мари Гавриловны вдовы, там жа, 203, Марья Ивановна там жа, 223, сестры своей Масюты Игнатовны там жа, 227, Овгини Федковны там жа, 184, Овдотья Клишковна через мужа своего Овсея Тишковица там жа, 193, Домна Игнатовна 1577 Маг., ИЮМ XXX 162, Парася Хотяновна там жа, 22, убогая сирота Олена Олферовна 1577 Быхаў, ИЮМ XXX 136, Аннуша Богдановна... за речи отца ее Богдана Кимовара 1578 Маг., ИЮМ XXXII 106, Варка Андреевна, малжонка Степана Зобежчына там жа, 189, Ганну Амеляновну там жа, 37, вдова Настася Семеновна там жа, 59, Овдотья Романовна там жа, 53, Огреня Потаповна, вдова, через отца своего Потапа Ходотовича там жа, 59, Орины Сидоровны там жа, 68, Просиню Иевлевну там жа, 239, жону Дмитра Ивановича Малера Ходосю Сопроновну там жа, 80, тещи своей Хони Есковне там жа, 115, Немида Тишковна 1579 Маг., ИЮМ VII 316, сама Улита Семеновна..., через отца своего роженого Семена Федоровича 1610 Маг., ИЮМ VIII 295, Даря Козлевна 1619 Маг., ИЮМ VIII 349, Ходосью Андреевну 1623 Маг., ИЮМ VIII 376, Орина Ивашковна, посполу з Иваном Федковичом, отцом своим 1637 Маг., ИЮМ IX 301, жоны его Параси Мамоновны там жа, 195, Матки ее небожщицы Параси Степановны там жа, 193, Степанида Ивановна там жа, 263, Улиты Прокоповны там жа, 180, Феди Романовны..., в дом брата ее роженого славутного пана Игната Романовича там жа, 231.

Спалучэнне ІЖ+-инна адзначана толькі ў Магілёўскіх актах у XVI ст. усяго 3 разы: Поладя Мининна 1577 Маг., ИЮМ XXXII 179, от Феди Захаринны там жа, 46, Оксиню Кузминну, жону небожыка Ивана Ларковича 1596 Маг., ИЮМ VIII 232.

Спалучэнне ІЖ+-анка зарэгістравана ў XVI ст. 4 разы ў заходняй і цэнтральнай частках Беларусі: ва Ухвале 1528 г. Ганна Заступянка б. Вас., 86; у Попісе 1567 г. княгиня Оленя Шолушанка Мін. п., 1227, от Рожи Стрижанки Ваўк. п., 863, Барбара Чаплянка Вас. хар., 780.

2. У найменнях ІЖ+ІМ другі кампанент утвораны пры дапамозе суфіксаў -овая, -иная, -ова, -ина, -овка, -иха. Найбольш часта адзначаны спалучэнні, другі кам-

панент якіх аформлены суфіксам *-овая* (ІЖ+*-овая*). Зарэгістраваны яны ў XVI—XVII стст. 33 разы на ўсёй тэрыторыі Беларусі: ва Ухвале 1528 г. *Барбара Шымковая* Лід. п., 32, *Дорота Татеевая* б. Гр., 90, *Овдотья Олехновaя* Навагр. з-к, 37; у Попісе 1567 г. *Алжбета Войтеховая* Лід. п., 758, *Барбара Боглановая* Гр. п., 684, *Барбара Матъясовая* Лід. п., 751, *Богдана Романовая* Мін. п., 1229, *Василиса Вколовая* Гр. п., 704, *Галена Криштофовая* Ашм. п., 569, *Ганна Матеевая* Лід. п., 765, *Ганна Семеновая* Пін. п., 1207, *Ганна Чеховая* Ашм. п., 586, *Ганна Юрѣевая* Лід. п., 757, *Дорота Бернатовая* Лід. п., 763, *Марына Киряновaя* Рад. хар., 784, *Марина Яцковaя* Навагр. п., 836, *Овдотья Дмитровaя* Пін. п., 1215, *Олена Александровая* Ашм. п., 595, *от Олены Манковоe* Бр. п., 1199, *Полоней Денисовая* Гр. п., 676, *Рожа Лукашeвая* Лід. п., 769, *Зофeя Павловaя* Мін. п., 1230; у Магілёўскіх актах *Вася Скомороховая вдова* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 203, *Ганну Готовцовую* там жа, 276, *на учтивую Федю Борисовую...*, *за мужа своего Бориса* там жа, 39, *Аксиня Яковлевaя* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 5, *у Аннуши Ивановoе* там жа, 89, *От Варушы Степановoе мужа ee Степана* там жа, 190, *Катуша Лeвоновaя* там жа, 165, *Марѣя Митковaя* там жа, 196, *Водя Васковaя* 1637 Маг., ИЮМ IX 304, *в дому Масюты Василевое* 1609 Маг., ИЮМ VIII 278, *Устиня Тимофеевaя, яко матка забитого небожника сына своего Онисима Тимофеевича* 1638 Маг., ИЮМ IX 335.

Спалучэнне ІЖ+*-инaя* зарэгістравана ў XVI ст. 8 разоў у розных частках Беларусі: *Марина Тризнинaя* 1528 б. Ваўк., У. 94, у Попісе 1567 г. *Богдана Кучинaя* Гр. п., 694, *Богдана Яцутинaя* Гр. п., 702, *Ганна Славутинaя* Слон. п., 839, *Марина Бруялчинaя* Пін. п., 1206, *Пологея Кулбачинaя* Гр. п., 676; *напротивко Авдоти Кулазиное* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 192; *Дося Матюшинaя* 1636 Маг., ИЮМ VIII 522.

Спалучэнне ІЖ+*-ова* адзначана ў XVI—XVIII стст. 11 разоў на Магілёўшчыне: *Настася Озаровa.. мужа ee небожника Озара* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 5, *Агапею Артемовою* 1637 Маг., ИЮМ IX 301, *Арина Вербаловичова* 1746 Маг., ИЮМ XXX 197, *Варка Сазончыкова* там жа, 194, *Васка Павлюкова* там жа, 288, *Водзя Горбачова* там жа, 265, *Ксения Ситникова* там жа, 215, *Минка Фядосова* там жа, 183, *Прося Паплавкова* там жа, 302, *Тося*

Скачкова там жа, 220, Усциння Ламанова там жа, 223. Спалучэнні ІЖ+ина і ІЖ+овка адзначаны ў XVIII ст. па аднаму разу ў Магілёве: Тоця Круцыхина 1746 Маг., ИЮМ XXX 312; Агания Бацовка там жа, 305. Спалучэнне ІЖ+иха(-ыха) зафіксавана ў XVIII ст. 36 разоў на Магілёўшчыне: Адарыя Сидориха 1722 Маг., ИЮМ XII 341, у Інв. 1746 Авгия Михниха Маг., ИЮМ XXX 319, Авгия Маслѣныха там жа, 292, Агавыя Музычыха там жа, 174, Аксюта Автушиха там жа, 259, Аксюта Кужалиха там жа, 311, Алеся Данчыха там жа, 281, Арина Василиха там жа, 262, Варка Кулажыха там жа, 243, Водзя Варанчыха там жа, 312, Водзя Лабачыха там жа, 308, Водзя Пазнячыха там жа, 206, Водзя Сливчыха там жа, 313, Водзя Смартуниха там жа, 312, Ганна Дылдзиха там жа, 190, Ганна Казлиха там жа, 316, Ганна Мазалиха там жа, 274, Адарыя Авсянчыха там жа, 317, Адарыя Шавуриха там жа, 312, Домна Гаращыха там жа, 305, Мария Круцилиха там жа, 240, Марыя Мялещыха там жа, 210, Марыяны Чарцыха там жа, 277, Маруся Лучыха там жа, 214, Маруся Маскалиха там жа, 319, Насця Маречиха там жа, 206, Наталля Катляриха там жа, 311, Парасси Капылихи там жа, 283, Поля Асколчыха там жа, 313, Поля Бусалиха там жа, 297, Поля Мухнина там жа, 224, Поля Пятрачыха там жа, 319, Просця Ганчарыха там жа, 271, Тосця Чарнячыха там жа, 268, Улляна Будылиха там жа, 290, Улляна Дземяниха там жа, 238, Усциння Шумейчыха там жа, 283, Ходосця Вайчыха там жа, 311.

3. У найменнях ІЖ+НМ другі кампанент характарызуе асобу па прыналежнасці ёй (ці членам усёй сям'і) пэўнага населенага пункта — двара, маёнтка, вёскі ці па месцы пражывання яе. У якасці другога кампанента гэтых спалучэнняў выступае прыметнік на -ский у форме жаночага роду. Спалучэнне ІЖ+-ский адзначана ў XVI і XVIII стст. 10 разоў у розных частках Беларусі: ва Ухвале 1528 г. Пани Ганна Щитницкая з. Бр., 101, Зохна Любелская б. Пін., 188; у Попісе 1567 г. Богдана Морыченская Пін. п., 1215, Катерина Шурская Ваўк. п., 860, Малгорета Прасковская Вас. хар., 779, Марыя Велятицкая Пін. п., 1206, Светохны Василевское Пін. п., 1208; Ганна Цыборовская 1577 Маг., ИЮМ XXXII 183, Тосця Дарская 1746 Маг., ИЮМ XXX 313, Улляна Заруцкая там жа, 319.

4. Найменне ІЖ+Ап адзначана ў XVI ст. 1 раз і ў XVIII ст. 5 разоў: *Катерина Коза* 1567 Ашм. п., П. 583; *Матруна Луста* 1746 Маг., ИЮМ XXX 257, *Матруна Селянка* там жа, 197, *Наталля Балбатуха* там жа, 294, *Тося Табачница* там жа, 316, *Усциня Пирожница* там жа, 257.

Двухслоўныя назвы з інверсійным парадкам размяшчэння кампанентаў (у якіх ІЖ на другім месцы) уключаюць спалучэнні 1. ІМ+ІЖ, 2. НМ+ІЖ.

У спалучэннях ІМ+ІЖ першы кампанент утвораны пры дапамозе суфіксаў *-овия(-евая)*, *-иная*. У XVI ст. звычайна ўжывалася спалучэнне *-овая(-евая)*+ІЖ, адзначанае 8 разоў пераважна ў заходняй і паўночнай частках Беларусі: ва Ухвале 1528 г. *Грибовая Альжбета* Ашм. дв., 23, *Шимановая Ганна* б. Ваўк., 94, *Щепановая Марина* Ашм. дв., 25, *Ковойтевая Ядвига* Ашм. дв., 24; у Попісе 1567 г. *Митковая Вася* Ваўк. п., 868, *Войтеховая Дорота* Астр. хар., 790; *от мещанки Созоново* *Огрени* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 195. У XVII—XVIII стст. падобныя найменні не зарэгістраваны. Спалучэнне *-иная*+ІЖ адзначана толькі 1 раз: *Яцугинная Оксюта* 1567 Гр. п., П. 706.

Спалучэнне *-ский*+ІЖ зарэгістравана 1 раз: *Жиромская Ганна* 1567 Ашм. п., П. 591.

Трохслоўныя найменні

Як і ў двухслоўных назвах, найчасцей у трохслоўных назвах зафіксаваны прамы парадак кампанентаў — на першым месцы знаходзіцца ІЖ. Адзначаны, аднак, і назвы з інверсійным парадкам кампанентаў, калі ІЖ займае другое ці нават трэцяе месца.

У назвах з прамым парадкам кампанентаў у залежнасці ад значэння другога і трэцяга кампанентаў адрозніваем 5 груп найменняў: 1. ІЖ+ГІБ, 2. ІЖ+ІБ+ІМ, 3. ІЖ+ІБ+НМ, 4. ІЖ+ГІМ, 5. ІЖ+Ап+ІМ.

У спалучэннях ІЖ+ГІБ другі і трэці кампаненты ўтвараюць семантычнае адзінства — характарызуюць імя жанчыны з пункту погляду яе паходжання, а генетычна ўзыходзяць да двухслоўных мужчынскіх найменняў. Элементы ГІБ характарызуюцца тымі ж суфіксамі, што і кампаненты ІБ у двухслоўных назвах, г. зн. суфіксамі *-овна*, *-евна*, *-анка*. Пры гэтым у адных назвах другі

і трэці кампаненты ўтвараюць пры дапамозе аднаго і таго ж суфікса, а ў другіх — пры дапамозе розных суфіксаў. Такім чынам, узнікаюць варыянты а) ІЖ+(-овна+овна) і б) ІЖ+(-овна+анка): а) у П. 1567 *Ганна Яновна Соболевна* Ашм. п., 567, *Ядвига Яновна Можейковна* Ашм. п., 577; у Магілёўскіх актах *жона мая Аннуша Грыцковна Кононовна* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 102, *Устины Андреевны Зверковны* там жа, 89, *Овдотя Ивановна Клыпачовна (жона Савы Орефина)* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 181, *Улита Семеновна Федоровичовна... через отца своего рожоного Семена Федоровича* 1610 Маг., ИЮМ VIII 295; б) *Аруты Артемовны Кривичанки* 1753 Маг., ИЮМ XV 436.

У найменнях ІЖ+ІБ+ІМ другі кампанент утворан пры дапамозе суфікса -овна, а трэці — суфіксаў -овая, -иная, -иха. З гэтай прычыны існуе 3 варыянты разглядаемых спалучэнняў: а) ІЖ+(-овна+овая, б) ІЖ+(-овна+иная, в) ІЖ+(-овна+оха: а) у П. 1567 *Ганна Михайловна Матеевая* Лід. п., 763; у Магілёўскіх актах *Мари Даниловны Филимоновое...*, *Мари Даниловны позосталое малжонки Филимона Овтуховича* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 40, *Алена Костевна Федоровая* 1609 Маг., ИЮМ VIII 285, *Васюты Михайловны Тимофеевое* 1636 Маг., ИЮМ IX 278, *Орину Ивашковну Турцовую... в дому отца ее Ивашка, мешкающую, по малжонку ее небощику Ониску* 1637 Маг., ИЮМ IX 292; б) у Магілёўскіх актах *Арины Азаровны Хоминоое... водле тестаменту отца ее Озара Тишковича* 1578 Маг., ИЮМ XXII 11; в) у Магілёўскіх актах *Оксинею Скоковною Жоровихою* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 282, *яна ж Оксинею Есковною Жоровихою* там жа, 258, *Тоцю Трунѣвну Гнилячиху* 1743 Маг., ИЮМ XIV 372 (яе муж: *Цимошка Гниляк*, там жа, 371).

Найменне ІЖ+ІБ+ІМ адзначана толькі 1 раз: *Марину Богушовну Черневскую* 1567 Бр. п., П. 1183. Вылучэнне падобных спалучэнняў у самастойную групу з'яўляецца правамерным толькі ў тым разе, калі трэці кампанент утварае семантычнае адзінства з першым, г. зн. яны разам утвараюць групу імені жанчыны (ГІЖ). Калі ж трэці кампанент уваходзіць у ГІБ., найменне належыць да групы ІЖ+ГІБ, а ў выпадку, калі ён адносіцца да ІМ, найменне ўваходзіць у групу ІЖ+ГІМ. Прыведзенае ў якасці ілюстрацыі найменне з П. 1567 г. не мае ў тэксце ніякіх дадатковых тлумачэнняў. Таму з

упеўненасцю нельга ўказаць значэнне трэцяга кампанента, а разам з тым вызначыць месца названага спалучэння сярод іншых. Аўтар проста выкарыстаў гэта найменне для вызначэння патэнцыяльна магчымай групы спалучэнняў.

У найменнях ІЖ+ГІМ другі і трэці кампаненты складаюць семантычнае адзінства (характарызуюць імя жанчыны па мужу), адзінства, якое ўтварылася з двухслоўных мужчынскіх найменняў (гл. стар. 288—295). Элементы ГІМ утвараюцца пры дапамозе тых жа суфіксаў, што і кампаненты ІМ у двухслоўных назвах: *-овая, -ова, -иная, -ина, -иха*. Але другі элемент ГІМ, які звычайна ў спалучэннях разглядаемай групы з'яўляецца суфіксам *-ович* (у форме наз. ці род. скл. адз. л.). У залежнасці ад структуры кампанентаў ГІМ вылучаюцца варыянты найменняў групы ІЖ+ГІМ: а) ІЖ + (*-овая + -овая*), б) ІЖ + (*-овая + -ович*), в) ІЖ + (*-овая + -овича*), г) ІЖ + (*-овая + -ская*), д) ІЖ + (*-ина + -ова*), е) ІЖ + (*-иха + -иха*): а) адзначана 4 разы у П. 1567 *Марына Павловая Зубовая* Лід. п., 759, *Зофею Ждановую Селивановую* Астр. хар., 793, *Томила Олехновaя Биевтовaя* Навагр. п., 833, *Ядвига Юрьевaя Сутковaя* Лід. п., 752; б) адзначана 2 разы ў П. 1567 *Ганна Гришкова Станевич* Гр. п., 697, *Ганна Станиславовaя Дмишевич* Гр. п., 676; в) адзначана 4 разы у П. 1567 *Богдана Гришкова Яковлевича* Навагр. п., 813, *Томила Богдановaя Ивонича* Ашм. п., 583; у Магілёўскіх актах *Тацяна Ивановaя Курьяновича* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 3, *на Паладю Семеновую Юшковица* 1582 Маг., ИЮМ VII 328; г) у П. 1567 *Алжбета Станиславовaя Одаховская* Ваўк. п., 860, *Малкгорета Процковaя Ленская* Ашм. п., 569; д) *Анастасия Микитина Шумейкова*., *Микита Шумейка* 1747 Маг., ИЮМ XV 156; е) адзначана ў XVIII ст. 3 разы ў Магілёўскіх актах *Агаля Лявониха Шыкениха* 1746 Маг., ИЮМ XXX 286, *Арина Микициха Баравичыха* там жа, 239, *Маруся Аляксеиха Дзешиха* там жа, 255.

Найменні ІЖ+Ап+ІМ зусім рэдкія. Зарэгістравана дзве разнавіднасці: а) ІЖ+Ап+*-овая*, б) ІЖ+Ап+*-иха*: а) *Ганна Московка Гринюковaя* 1567 Рад. хар., П. 788; б) *Марына Жидкая Корчмиха* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 210.

У трохслоўных найменнях з інверсійным парадкам кампанентаў ІЖ можа быць на другім і трэцім месцы.

У назвах, дзе ІЖ стаіць на другім месцы, у залежнасці ад значэння першага і трэцяга кампанентаў адрозніваецца 3 групы: 1. ІМ+ІЖ+ІБ, 2. ЭГІМ+ІЖ+ЭГІМ, 3. ІМ+ІЖ+Ап.

У найменнях ІМ+ІЖ+ІБ першы кампанент характарызуе імя жанчыны па імені мужа, а трэці — па імені бацькі. Яно адзначана 1 раз у варыянце -*овая*+ІЖ+-*инна*: *Осиповую Поладю Минимку* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 179.

У найменнях ЭГІМ+ІЖ+ЭГІМ першы і трэці кампаненты (ЭГІМ —элемент групы імені мужа) утвараюць семантычнае адзінства, характарызуючы імя жанчыны па імені мужа. Пры гэтым імя мужа з фармантам -*овая* стаіць на першым месцы, перад ІЖ, а другі элемент ГІМ — звычайна імя мужа па бацьку — знаходзіцца на трэцім месцы і характарызуецца суфіксамі -*овая*, -*овича*. Зарэгістраваны два варыянты найменняў ЭГІМ+ІЖ+ЭГІМ: а) -*овая*+ІЖ+-*овая*, б) -*овая*+ІЖ+-*овича* (кожны па аднаму разу): а) *Адамовая Ганна Петруховая* 1528 Маг., У. 60; б) *Шимковая Ганна Грицкевича* 1567 Навагр. п., П. 828.

У найменнях ІМ+ІЖ+Ап першы кампанент характарызуе імя жанчыны па імені мужа і афармляецца суфіксам -*овая*, а трэці указвае на мясцовасць, якою жанчына валодае ці ў якой пражывае, і ўтвараецца пры дапамозе суфікса -*ская*. Спалучэнне зарэгістравана адзін раз: *кнегиня Иванова Полоня Жижемская з ыменья своего з Жыжмы* 1567 Лід. п., П. 754.

Трохслоўныя найменні з інверсійным парадкам кампанентаў, пры якім ІЖ знаходзіцца на трэцім месцы, у залежнасці ад значэння кампанентаў, падзяляюцца на 2 групы: 1. ІМ+ІБ+ІЖ, 2. ГІМ+ІЖ.

У найменнях ІМ+ІБ+ІЖ першы кампанент характарызуе імя жанчыны па імені мужа, другі — па імені бацькі; адзначаны варыянт -*овая*+*-овна*+ІЖ; у П. 1567 *Борисовая Коптевна Марина* Брасл. п., 634—635, *Собестьянковая Млечковна Ядвига* Лід. п., 755.

У найменнях ГІМ+ІЖ+ГІМ уключае два кампаненты, першы з якіх характарызуе імя жанчыны па імені мужа (з суфіксам -*овая*), другі з'яўляецца іменем мужа па бацьку (з суфіксамі -*овая*, -*овича*) ці ўказвае на ўладанне (месца пражывання) мужа. Вядомы варыянты: а) -*овая*+*-овая*+ІЖ, б) -*овая*+*-овича*+ІЖ, в) -*овая*+.

+ -ская+ІЖ: а) у П. 1567 *Глебовая Есмановая Марина* Мін. п., 1228, *Заранковая Федоровая Милохна* Бр. п., 1197, *Гришковая Родовая Настасья* Лід. п., 795, *Матеевая Нелюбовая Настасья* Лід. п., 749; у Магілёўскіх актах *Васковое Текуновое Ганны* 1578 Маг., ІЮМ XXXII 79; б) *Миколаева Прокіповича Ягнежка* 1567 Гр. п., 689; в) у П. 1567 *Себестьяновая Кзотомская Богдана* Навагр. п., 830, *Миколаева Летенская Ганна* Гр. п., 678, *Миколева Одаховская Федора* Навагр. п., 821.

Чатырохслоўныя найменні

Чатырохслоўныя найменні з прамым парадкам кампанентаў у залежнасці ад значэння другога, трэцяга і чацвёртага кампанентаў падзяляюцца на дзве групы: 1. ІЖ+ІБ+ГІМ, 2. ІЖ+ІМ+ГІБ.

У найменнях ІЖ+ІБ+ГІМ другі кампанент — імя жанчыны па бацьку (з суфіксам *-овна*, *-ична*), а трэці і чацвёрты ўтвараюць семантычнае адзінства ГІМ, характарызуючы жанчыну па імені мужа (трэці кампанент з суфіксамі *-овая*, *-ова*) і імені мужа па бацьку (чацвёрты кампанент з суфіксамі *-овая*, *-ова*, *-ичная*, *-овича*) ці па назве ўладання, месца пражывання мужа (чацвёрты кампанент з суфіксам *-ская*). У залежнасці ад структуры другога, трэцяга і чацвёртага кампанентаў вылучаецца 5 варыянтаў спалучэнняў: а) ІЖ+*-овна*+ (*-овая*+*-овая*), б) ІЖ+*-овна*+ (*-овая*+*-овича*), в) ІЖ+*-овна*+ (*-ова*+*-ова*), г) ІЖ+*-овна*+ (*-овая*+*-ская*), д) ІЖ+*-ична*+ (*-овая*+*-ичная*): а) у П. 1567 *Ганна Кондратовна Станисловская Нарушова* Ашм. п., 584, *Овдотья Сопотковна Миколаева Толочковская* Гр. п., 674; б) у П. 1567 *Настасья Глебовна Миколева Юрзевича* Ашм. п., 582, в) *Тося Трунёва Тимофеева Гнилякова* 1746 Маг., ІЮМ XIV 367 (яе муж: *Цимошка Гниляк* там жа, 371); г) у П. 1567 *Ганна Корсаковна Семеновая Тугановская* Навагр. п., 830, *Олена Андреевна Якубовая Бредовская* Ашм. п., 570; у Магілёўскіх актах пані *Софію Хлусовичовну Павловую Щыкгельскую* 1647 Маг., ІЮМ X 220, *молжонкою небожника пана Щыкгельского Софією Еленьскою Хлусовичовною* там жа, 219; д) у Магілёўскіх актах *Наталя Ермолична Иванова Истобичная...*, *муж ее Иван Истобичник* 1577 Маг., ІЮМ XXX 32.

У найменнях ІЖ+ІМ+ГІБ другі кампанент — імя жанчыны па імені мужа (з суфіксам -овая), а трэці і чацвёрты ўтвараюць семантычнае адзінства ГІБ, характарызуючы імя жанчыны па імені бацькі (трэці кампанент з суфіксамі -овича, -евича). Адзначаны варыянт ІЖ+овая+(-овна -евича): *Ганна Грышкова Мартиновна Керодевича* 1567 Ашм. п., П. 579.

Назвы з інверсійным парадкам кампанентаў па значэнню другога, трэцяга і чацвёртага кампанентаў аб'ядноўваюцца ў дзве групы: 1. ГІМ+ІЖ+ІБ, 2. ІМ+Ап+ІЖ+ІБ.

1. Найменні ГІМ+ІЖ+ІБ у залежнасці ад асаблівасцей суфіксальнага афармлення кампанентаў ГІМ і ІБ рэалізуюцца ў варыянтах а) (-овая+овая)+ІЖ+овна, б) (-овая -овая)+ІЖ+инна, в) (-овая+овая)+ІЖ+анка, г) (-овая+иная)+ІЖ+инна, д) (-овая+иная)+ІЖ+анка, е) (-овая+овича)+ІЖ+овна, ж) (-иная+овича)+ІЖ+овна, з) (-овая+ская)+ІЖ+овна, і) (-овая+ская)+ІЖ+анка: а) у П. 1567 *Щастная Скиндерова Ганна Шеметовна* Вас. хар., 776, *Щастная Толочкова Ганна Держковна* Гр. п., 694, *Матысова Третькова Луця Богушевна* Лід. п., 747; у Магілёўскіх актах *Есковая Доволева Парася Хинковна...*, *через сына своего Харка Есковица* 1577 Маг., ИЮМ XXX 112; б) *Давыдова Толчкова Настася Тишинна* 1567 Мін. п., П. 1217; в) *Ждановая Колонтаева Марина Тризнянка* 1567 Ваўк. п., П. 855; г) *Ивановая Истобчина Наталя Ермолинна... муж ее Истобчинич* 1577 Маг., ИЮМ XXX 32; *пани Андреева Шолушинная Ганна Служчанка* 1567 Мін. п., П. 1228; е) *Семеновая Маскевича Ганна Котовна* 1567 Навагр. п., П. 829; у Магілёўскіх актах *Ивановая Семеновича Лукеря Васковна, восполк из сыном своим Хомою Ивановичом* 1577 Маг., ИЮМ XXX 103, *Охрёмовая Парфеновича Маря Охрёмовна... муж ее, небожчик Охрем Парфенович там жа* 45, *Федоровой Грынишковица Огана Василевне там жа*, 103 *Филипова Рымковича учтивая Людмила Яцковна* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 56, *вдова Лукъяновая Омельяновича Огана Ходоровна там жа*, 81, *Ждановую Богдановича Матруну Федковну, Матруну Федковны муж ее Ждан Богданович* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 184, 185, *Мартиновая Ерошовича Овдотя Гордеевна восполк и з сыном своим Кузмою Мартиновичом там жа*, 199; ж) Ко-

стиную Васковича Марю Сидоровну о том, иж дей муж ее Костя Васкович 1578 Маг., ИЮМ XXXII 64; з) у П. 1567 Данилевая Жижемская Богдана Сидоровна Вас. хар., 776, Венславовая Маечевская Овдотья Янушевна Гр. п., 704, Яновая Мневская вдова Зофя Ждановна Ваѣк., 862; у Магілёўскіх актах Станиславовая Тиборовская Ганна Куприевна через мужа своего Станислава Цыборовского 1577 Маг., ИЮМ XXXII 276; и) Василевая Масалская Зофя Чаплянка 1567 Бр. п., П. 1193.

Асобна трэба разгледзець спалучэнне (-овая + -иная) + ІЖ + -овая, якое па структуры першага, другога і чацвёртага кампанентаў можна вылучыць у самастойны тып ГІМ + ІЖ + ЭГІМ (на той падставе, што чацвёрты кампанент мае суфікс -овая, пры дапамозе якога ўтвараюцца лексемы ад імені мужа): *Ивановая Истобчинная Наталя Мартиновая* 1577 Маг., ИЮМ XXX 37. Аднак у тэксе дакумента ёсць матэрыял, які дае права меркаваць, што чацвёрты кампанент з суфіксам -овая ў дадзеным выпадку выконвае неўласцівую яму функцыю — з'яўляецца іменем па бацьку. Справа ў тым, што ў дакуменце ёсць разгорнутае трохслоўнае найменне мужа і двухслоўнае найменне яго брата: *муж ее Иван Артемович Истобчинич, Евлана Истобчинича, рожоного брата мужнего* 1577 Маг., ИЮМ XXX 37; там жа на стар. 32 *Иван Истобчинич*, у якіх не сустракаецца імя *Мартин*, што стала асновай для ўтварэння чацвёртага кампанента. Можна думаць, што гэта ІБ, і ў такім разе разгледжанае спалучэнне з'яўляецца яшчэ адным варыянтам групы ГІМ + ІЖ + ІБ.

Найменне ІМ + Ап + ІЖ + ІБ адзначана 1 раз у варыянце -овая + Ап + ІЖ + -овна: *Василевая Жидкая Марина Василевна через сына своего Ивана Василевича оповедала* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 190. Аднак магчыма, што другі кампанент — гэта элемент разгорнутага наймення мужа (*Иван Жидкий*), тады і гэта спалучэнне належыць да групы ГІМ + ІЖ + ІБ.

Пяціслоўныя найменні

Пяціслоўныя найменні з прамым парадкам кампанентаў па значэнню кампанентаў аб'ядноўваюцца ў тып ІЖ — ГІМ, у якім ГІМ уключае -овая + -ская + -овая +

+ -овая: *Ганна Богдановая Быстрейская Яновая Корей-
виновая* 1567 Мін. п., П. 1223.

У найменнях з інверсійним парадкам кампанентаў ІЖ можа быць на трэцім і чацвёртым месцы. Назвы, у якіх ІЖ знаходзіцца на трэцім месцы, па значэнню кампанентаў уваходзяць у тып ГІМ + ІЖ + ГІБ. Зарэгістраваная назва гэтай групы характарызуецца такой структурай кампанентаў (-овая + -овича) + ІЖ + (-овна + -анка): *от Филиповое Рымковича Людмилы Яцковны Старостянки* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 107. Назвы, у якіх ІЖ на чацвёртым месцы, па значэнню кампанентаў належаць да тыпу ГІМ + ІЖ + ІБ. Адзначаны дзве разнавіднасці: а) (-овая + -овича + -овая) + ІЖ + -ова, б) (-овая + -овича + -инича) + ІЖ + -инна: а) *Харлаповую Левоновича Кравцовую на ймя Наталю Орефьевну... небожчику мужу ее Харлапу* 1578 Маг., ИЮМ XXXII 79; б) *Ивановую Артемовича Истобчинича Наталю Ермолинну* 1577 Маг., ИЮМ XXX 32, *муж ее Иван Артемович Истобчинич* там жа, 37.

Шасціслоўныя найменні

Шасціслоўныя найменні адзначаны толькі з інверсійным парадкам кампанентаў. Па значэнню кампанентаў можна вылучыць дзве групы найменняў. Першая ўключае два тыпы. І. ГІМ + ІЖ + ЭГІМ, кампаненты якога характарызуюцца фармантамі (-овая + -овая + -овая) + + ІЖ + (-иная + -иха), г. зн. фармантамі ГІМ. Калі б не было дадатковых звестак у тэксе, па фармальнай прыкмеце трэба было б рэканструяваць тып ГІМ + + ІЖ + ЭГІМ + ЭГІМ. Але тэкст паказвае, што пяты кампанент наймення з суфіксам ІМ -иная ўтвораны не ад імені мужа, а ад імені бацькі: *на мещанку Яковую Потребенсковую Будатниковую Оксинью Ескиную Жоровиху... и з мужем своим Яковом., через брата своего Дешка Есковича* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 215.

2. ГІМ + ІБ + ІЖ + ІБ + ЭГІМ, у якім кампаненты ўтвораны пры дапамозе суфіксаў (-иная + -иная) + -овна + + ІЖ + -овна + -ина, — своеасаблівая рамачная канструкцыя, дзе ІЖ знаходзіцца ў дзвойных рамках — ЭГІБ і ЭГІМ: *Ермолиная Хоминичиния Волковна Поладя Мацковна Голутвина* 1577 Маг., ИЮМ XXXII 207.

Найменні другой групы адрозніваюцца тым, што два

кампаненти їх характеризують ім'я жанчини па годнасці мужа (пасада, звання і інш.), г. зн. тым, што ўключаюць новую групу — групу годнасці мужа (ГМ). Сярод іх можна вылучыць 2 тыпы: 1. ГІМ+ГМ+ІЖ+ІБ, кампаненты якога ўтвораны суфіксамі (-овая+иная)+ +(-иная+ская)+ІЖ+овна: *пани Станиславовая Кишчина, воеводина Витебская, пани Анна Радивилловна* 1567 Віц., П. 449. 2. ІМ+ГМ+ІЖ+ГІБ, з кампанентамі, аформленымі суфіксамі -овая+(-овая+ская)+ІЖ+ +(-овна+анка): *Андреевая Хоружичовая Ейшишская Зофея Яновна Сурвилянка* 1567 Лід. п., П. 756.

Сяміслоўныя найменні

Адзначаны адзін выпадак тыпу ГІМ+ГМ+ІЖ+ГІБ са структурай кампанентаў (-овая+овая)+(-иная+ская)+ІЖ+(-овна+ская): *подданые ее милости пани Баркулабовое Корсаковое, старостиной Дисненское, Полонеи Василевны Кроснинское* 1578, ИЮМ XXXII 68.

Заклучэнне

Антрапанімічная сістэма кожнай мовы ўключае найменні афіцыйна-юрыдычнага характару і размоўна-бытавыя. Першыя, з'яўляючыся элементам пісьмовай мовы, у большай ці меншай меры унармаваны. Афіцыйна-юрыдычныя найменні ўсходнеславянскіх моў характарызуюцца трохступенчатай будовай (імя: імя па бацьку: прозвішча), а кожны кампанент гэтых найменняў мае строга акрэсленую структуру, як правіла, агульную для ўсёй тэрыторыі пашырэння канкрэтнай мовы. У лексічных адносінах тут маем справу з трыма класамі слоў: імя, імя па бацьку, прозвішча.

Размоўна-бытавыя найменні выкарыстоўваюцца ў сферы вусных зносін. Сярод іх адрозніваюцца мянушкі (прыклады, назвы па-вулічнаму) і бытавыя назвы па імені (прозвішчу, мянушцы). У якасці мянушак практычна могуць ужывацца любы апелятыў, уласныя асабовыя імёны шырока вядомых ці вядомых толькі ў канкрэтнай мясцовасці людзей, а таксама геаграфічныя назвы. Мянушкі звычайна захоўваюць структуру ўтвараючага слова. Бытавыя назвы па імені ўтвараюць надсістэму, якая патрабуе самастойнага вывучэння. Тут вылучаюцца назвы: 1) сын па імені бацькі (*Піліп: Піліпчык, Піліпёнак, Піліпчук, Піліпяня, Піліпаў*), 2) дачка па імені бацькі (*Піліп: Піліпанка, Піліпішка, Піліпава*), 3) сын па імені маткі (*Верын, Марылін, Марылёнак*), 4) дачка па імені маткі (*Верына, Марыліна*), 5) унук па імені дзеда (*Піліпчык, Піліпчыкаў*), 6) унучка па імені дзеда (*Піліпчыкава*), 7) унук па імені бабкі звычайна называецца пры адсутнасці бацькоў дзіцяці (*Верын, Марылін*), 8) унучка

па імені бабкі (Верына, Марыліна), 9) жонка па імені мужа (Паўлючыха, Тодарыха; Паўлюкова, Тодарава; Паўлюшча, Тадорша), 10) муж па імені жонкі (Марылін, Верын), 11) сын па мянушцы бацькі (Мароз: Марозік, Марозчык, Маразёнак, Маразюк, Маразяня, Марозаў), 12) дачка па мянушцы бацькі (Маразянка, Марозішка, Марозава), 13) сын па мянушцы маткі (Ступа: Ступін, Ступёнак), 14) дачка па мянушцы маткі (Ступіна), 15) унук па мянушцы дзеда (Каваль: Кавалёк, Кавалёў), 16) унучка па мянушцы дзеда (Кавалёва), 17) унук па мянушцы бабкі (Лякотка: Лякотчын), 18) унучка па мянушцы бабкі (Лякотчына), 19) муж па мянушцы жонкі (Картавая: Картавай, Картавы), 20) жонка па мянушцы мужа (Мянёк: Мянёчыха, Мянёкова), 21) сын па бытавому імені маткі, утворанаму ад імені яе мужа (Паўлючыха: Паўлючышын; Тодарыха: Тодарышын), 22) дачка па такім жа імені (Паўлючышына, Тодарышына), 23) унук па такім жа імені дзеда (Паўлючышын, Тодарышын), 24) унучка па такім жа імені бабкі (Паўлючышына, Тодарышына), 25) сын па бытавому імені маткі, утворанаму ад мянушкі яе мужа (Мянёчыха: Мянёчышын), 26) дачка па такім жа імені (Мянёчышына), 27) унук па такім жа імені бабкі (Мянёчышын), 28) унучка па такім жа імені бабкі (Мянёчышына), 29) асоба мужчынскага полу па прозвішчу (Вашына: Вашынчык, Вашынаў; Іваноў: Іван, Іванчык), 30) асоба жаночага полу па прозвішчу (Вашынішка, Вашынянка, Вашынава; Іванянка).

У помніках XVI—XVIII стст. элементы размоўна-бытавых найменняў шырока выкарыстоўваліся для ідэнтыфікацыі канкрэтнай асобы. Амаль усе з трыццаці пералічаных бытавых пазваў асобы адлюстраваны ў помніках і ў сучасных беларускіх прозвішчах.

Сучасныя трохступенчатыя афіцыйна-юрыдычныя найменні: «імя : імя па бацьку : прозвішча» склаліся паступова. У першай палавіне XVI ст. (па матэрыялах Ухвалы 1528 г.) трохслоўныя найменні складалі толькі 1,3% ад усіх зарэгістраваных, на долю двухслоўных прыпадала 98,7%; у другой палавіне XVI ст. (па матэрыялах Попісу 1567 г.) трохслоўныя найменні ўжо складалі 18,73%, двухслоўныя — 81,26); а ў сярэдзіне XVII ст. (па матэрыялах «Сметной книги г. Витебска» 1655 г.) трохслоўныя — 32,4%, двухслоўныя — 67,6%. Спарадычна ўжываліся і чатырохслоўныя найменні.

На першым месцы ў двух-, трох- і чатырохслоўных найменнях знаходзілася ўласнае асабовае імя ў поўнай ці эмацыянальнаацэначнай (найчасцей памяншальнай) форме. У прааналізаваных помніках зафіксаваны формы 225 уласных асабовых мужчынскіх імён праваслаўнага і каталіцкага календара. Каштоўнай крыніцай пры вывучэнні лексічнага саставу і асаблівасцей словаўтварэння імён перыяду XVI—XVIII стст. з'яўляюцца сучасныя беларускія прозвішчы, па якіх рэканструюваны формы 103 імён, не зафіксаваных у помніках, і некаторыя формы тых імён, якія ў помніках адзначаны ў іншай форме.

Асабліва прыкметныя змены адбыліся ў імёнах, традыцыйна-царкоўная форма якіх заканчвалася на [-ий], [-ия]. Аднаводна кожнай з такіх форм у Беларусі ў XV—XVIII стст. бытавалі 2 ці нават 3 новыя формы: без канцавых [-ий], [-ия], з канцавым галосным, калі пасля знікнення [-ий] аснова заканчвалася зычным гукам, з канцавым [-ей] замест канцавога [-ий]. Напрыклад: *Алексий: Алексей, Алекса; Антоний: Антон, Антоней; Иеремия, Иеремий: Еремей, Ерома* і інш. Традыцыйна-царкоўныя формы імён перажылі шэраг фанетычных змен — у прыватнасці спрашчэнне груп зычных і груп галосных, замену пачатковага галоснага [е] галосным [о] ці [а], гука [ф] — гукамі [х], [п], [хв] і інш., у выніку чаго ўзніклі варыянты поўнай формы імені. Пісьмовая традыцыя захоўвала ў беларускіх помніках і некаторыя традыцыйна-царкоўныя формы.

Шырока прадстаўлены ў помніках XV—XVIII стст. і польскія імёны — імёны каталіцкага календара, носьбітам якіх было насельніцтва каталіцкага веравызнання.

Эмацыянальнаацэначныя формы ўтварыліся пры дапамозе суфіксаў: -ко(-ка), -шко, -ушко, -ашко, -ошко, -ешко, -ейко, -ёко, -дько, -цко, -ско, -сько, -нко, -нько, -нашко; -ик(-ык), -чык, -ика; -ок, -сючок; -ак; -ек; -ук(-юк), -цук, -нюк, -сюк; -ец, -нец; -н, -нь; -х, -их(-ых), -ух, -уха; -ш, -ша, -аш, -наш, -няш, -ош, -уш, -цуш, -уша, -иш, -еш; -ці; -ей, -ай; -ага; -ан; -с, -сь; -ас, -ос, -ис, -сис, -улис, -утис, -ус, -сюс, -цус, -усь; -аль, -ель, -ил, -уль, -уля; -им; -ут, -ута, -уц, уц; -а(-я); -дя.

У якасці другога, трэцяга, чацвёртага кампанентаў найменняў асоб мужчынскага полу ў XVI—XVII стст. выступалі імёны па бацьку (з суфіксамі -ович, -евич, -ич, -ин, -ов, -ев, -енок, -ёнок, -енко), імёны па назве мясцовасці

(з суфіксамі *-скій, -анин, ук, -юк, -овец*), апелятыўныя імёны-мянушкі. Гэтыя элементы разгорнутых найменняў яшчэ не былі прозвішчамі, не перадаваліся з пакалення ў пакаленне. У разгорнутых найменнях сярод названых элементаў асноўнае месца займалі формы імені па бацьку на *-ович, -евич, -ич*. Напрыклад, у двухслоўных найменнях, зарэгістраваных ва Ухвале 1528 г., яны складалі 83,46%. Гэта абумовіла шырокае выкарыстанне форм на *-ович, -евич, -ич* пры фарміраванні беларускіх прозвішчаў.

У найменнях асоб жаночага полу ўласнае асабовае імя таксама ўжывалася на першым месцы, але былі найменні і з інверсійным парадкам кампанентаў. У якасці іншых кампанентаў жаночых найменняў выступалі імя па бацьку (з суфіксамі *-овна, -ична, -инна, овича, -анка, -янка, -ишка*), імя па мужу (з суфіксамі *-овая, -иная, -иха*), імя па назве мясцовасці (з суфіксам *-ская*), апелятыўныя імёны-мянушкі. Некаторыя разгорнутыя жаночыя найменні ўключалі і імя па бацьку, і імя па мужу, і імя па мясцовасці ці нават разгорнутыя найменні бацькі і мужа. Таму сустракаліся не толькі двух-, трох- і чатырохслоўныя найменні, як пры абазначэнні асоб мужчынскага полу, але і пяці-, шасці- і сяміслоўныя.

Сярод элементаў разгорнутых мужчынскіх і жаночых найменняў у XV—XVII стст. яшчэ не было назваў тыпу сучасных прозвішчаў — устойлівых сямейных найменняў, што перадаюцца з пакалення ў пакаленне. Сучасныя беларускія прозвішчы ў XVII ст. толькі пачалі складвацца, працэс фарміравання іх працягваўся ў XVIII і нават XIX стст.

Прынятыя скарачэнні

I. Назвы адміністрацыйных адзінак, геаграфічныя назвы, саслоўныя назвы

Арш. п.—Аршанскі павет
 Астр. хар.—Астрынская харуг-
 ва
 Ашм. дв.—Ашмянскі двор
 Ашм. п.—Ашмянскі павет
 б.—баярын
 б. Астр.—астрынскі баярын
 б. Вас.—васілішскі баярын
 б. Ваўк.—ваўкавыскі баярын
 б. Гр.—гродзенскі баярын
 б. Кам.—камянецкі баярын
 б. Кл.—клецкі баярын
 б. Кобр.—кобрынскі баярын
 б. Мецісл., б. Мецісл. п.—
 меціслаўскі баярын, баярын
 Меціслаўскага павета
 б. Пін.—пінскі баярын
 б. Раг.—рагачоўскі баярын
 б. Рад.—радунскі баярын
 б. Слон.—слонімскі баярын
 Бр. п.—Брэсцкі павет
 Брасл. п.—Браслаўскі павет
 Валож.—Валожын, валожын-
 скі
 Вас. хар.—Васілішская харугва
 Ваўк. п.—Ваўкавыскі павет
 Віц.—Віцебск
 Віц. з-ля—Віцебская зямля
 Гр. п.—Гродзенскі павет
 дв.—дваранін
 дв. Мецісл.—меціслаўскі два-
 ранін

дв. Пол. в.—дваранін Полац-
 кага ваяводства
 Дзіс.—Дзісна, Дзісенскі
 з.—зямянін
 з. Бр.—брэсцкі зямлянін
 з. Пін.—пінскі зямлянін
 кн-ва—княства
 Лід. дв.—Лідскі двор
 Лід. п.—Лідскі павет
 м.—мешчанін
 м. Дубр.—дубровенскі мешча-
 нін
 м. Маг.—магілёўскі мешчанін
 м. Кл.—клецкі мешчанін
 м. Пін.—пінскі мешчанін
 м. Шкл.—шкоўскі мешчанін
 м-к—маёнтак
 Маг.—Магілёў
 Мін. п.—Мінскі павет
 Навагр. з-к—Навагрудскі за-
 мак
 Навагр. п.—Навагрудскі павет
 Пін. кн-ва—Пінскае княства
 Пін. п.—Пінскі павет
 Пол.—Полацк
 Пол. з-ля—Полацкая зямля
 Раг.—Рагачоў, рагачоўскі
 Рад. хар.—Радунская харугва
 Рэч. п.—Рэчыцкі павет
 с.—селянін
 с. Арш. п.—селянін Аршанска-
 га павета

с. Віц.—селянін Віцебскага ваяводства
с. Дзіс. п.—селянін Дзісенскага павета
с. Пол. в.—селянін Полацкага ваяводства
с. Ульск. м-ка — селянін Ульскага маёнтка
св.—святшчэніік
св. Кл.—клецкі святшчэніік
Сл.—Служк, служкі
Слон. п.—Слоні́мскі павет

ст.—стара́ста
ст. Бр.—брэ́сцкі стара́ста
Чач., Чач. ст.—Чачэ́рск, чачэ́р-
скае стара́ства
Шкл. вол.—Шклоўская воласць
Шкл. гр-ва — Шклоўскае граф-
ства
шл.—шляхціц
шл. Віц. в.—шляхціц Віцебска-
га ваяводства
шл. Пол.—полацкі шляхціц
шл. Шкл.—шклоўскі шляхціц

II. Крыніцы, выкарыстаная літаратура

АВАК — Акты Виленской Археологической комиссии.
АВК — Акты Виленской комис-
сии.
Быстр. Кн. — St. Bystroń. Księga imion w Polsce używanych. Warszawa, 1938.
Грынч.—Б. Д. Гринченко. Слова-
рь украинского языка, т. IV. Киев, 1909.
ИЮМ — Историко-юридические
материалы.
Милейк.—Halina Milejowska.
Przyczynek do badań nad imi-
onami własnymi mieszkańców
Nowogrodu na przełomie XVI
i XVII wieku. Slavia orienta-
lis, 1962, N 3.
Мірасл.—А. П. Мирославская.
К истории развития русских
имен. Ученые записки Кали-
нинградского гос. пед. ин-та,
вып. 6, 1959.
П., Поліс 1967 г.—Попис вой-
ска Великого княжества
Литовского лета 1567. Ли-
товская метрика, аддз. I,
ч. 3. Русская историческая

библиотека, т. XXXII, Пр.,
1915.

ПкнПКл.—Писцовая книга
Пинского и Клецкого кня-
жеств, составленная Пин-
ским старостой Ст. Хваль-
чевским в 1552—1555 гг.
Вильна, 1884.

СВІЛ — Словник власних імен
людей. Київ, 1964.

СДГАМГ — Собрание древних
грамот и актов городов
Минской губернии. Минск,
1848.

Судв.—М. Р. Суднік. Слоўнік
асабовых уласных імён.
Мінск, 1965.

Таш.—W. Taszycki. Najdawniejsze
polskie imiona osobowe.
Bozprawy Wydziału Filologicz-
nego AU. Kraków, LXII,
№ 3, 1926.

У., Ухвала 1528 г.—Ухвала на
великом сейме Виленском
1528 г. Литовская метрика,
аддз. I, ч. 3. Русская исто-
рическая библиотека, т.
XXXVI, Пр., 1915.

Змест

Уводзіны	3
Уласныя асабовыя імёны	11
Мужчынскія імёны і прозвішчы, утвораныя ад іх	11
Жаночыя імёны	173
Імёны-мянушкі	181
Найменні асоб мужчынскага полу	282
Двухслоўныя найменні	288
Трохслоўныя найменні	295
Чатырохслоўныя найменні	306
Найменні асоб жаночага полу	307
Двухслоўныя найменні	309
Трохслоўныя найменні	313
Чатырохслоўныя найменні	317
Пяціслоўныя найменні	319
Шасціслоўныя найменні	320
Сяміслоўныя найменні	321
Заклучэнне	322
Прынятыя скарачэнні	326

На беларускім мове
Нікалай Васільевіч Бірыла
Беларуская антрапымія

Выдавецтва «Навука і тэхніка»
 Мінск, Ленінскі праспект, 68
 Рэдактар выдавецтва *Н. Царова*
 Мастацкі рэдактар *Л. Усачоў*
 Тэхнічны рэдактар *І. Валахановіч*
 Карэктары *Я. Карэль, Д. Ясанава*

АТ 04211. Здадана ў набор 30/X-65 г. Падпісана да друку
 15/1-66 г. Тыраж 1000 экз. Бум. № 2. Фармат 84×108¹/₃₂ мм. Фіз.
 друк. арк. 10,25. Ум. друк. арк. 16,8. Уч.-выд. арк. 17,8.
 Выд. заказ 72. Друк. заказ 1185. Цана 1 р. 23 к.

Друкарня навукова-тэхнічнай літаратуры выдавецтва
 «Навука і тэхніка» АН БССР і Камітэта па друку
 пры Саўеце Міністраў БССР
 Мінск, Ленінскі праспект, 68